

Mötesbok: Kommunfullmäktige (2024-09-09)

Kommunfullmäktige

Datum: 2024-09-09

Plats:

Kommentar:

Dagordning

Kallelse

Kallelse Kommunfullmäktige 2024-09-09

3

Ärenden

105/24 Fastställande av dagordning

4

106/24 Anmälan av nya ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige

5

107/24 Anmälan av nya motioner

6

108/24 Anmälan av nya interpellationer

7

109/24 Fråga

8

110/24 Skövde kommuns Översiktsplan 2040, antagande

9

111/24 Anmälningsärenden kommunfullmäktige 9 september 2024

497

112/24 Valärenden

501

113/24 Avslutning

502

Kallelse och ärendelista till

Kommunfullmäktige

Tid: 2024-09-09 kl. 18:00

Plats: Sessionssalen

Ledamot som inte kan närvara vid sammanträdet skall själv kontakta gruppledare.

Dagordning		
Inledning Mötets öppnande Val av protokolljusterare Närvarokontroll		
Ärenden		
1		Fastställande av dagordning
2		Anmälan av nya ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige
3		Anmälan av nya motioner
4		Anmälan av nya interpellationer
5		Fråga
6	KS2021.0087	Skövde kommuns Översiktsplan 2040, antagande
7	KS2024.0005	Anmälningsärenden kommunfullmäktige 9 september 2024
8		Valärenden
9		Avslutning

Skövde, 2024-08-30

Monica Green
Ordförande

Camilla Arvidsson
Sekreterare

Denna behandling '105/24 Fastställande av dagordning' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '106/24 Anmälan av nya ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '107/24 Anmälan av nya motioner' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '108/24 Anmälan av nya interpellationer' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '109/24 Fråga' har inget tjänsteutlåtande.

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum: **2024-08-19**

Diarienummer: **KS2021.0087-19**

Handläggare: **Maria Palmqvist**

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Skövde kommuns Översiktsplan 2040, antagande

Beredning samhällsbyggnads förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta Skövde kommuns Översiktsplan 2040.

Skövde kommuns översiktsplan ÖP2025 beslutad 2012-06-18 § 96 dnr 10/116, upphör att gälla när Översiktsplan 2040 har fått laga kraft.

Skövde vindkraftsplan beslutad 2010-06-21 § 80 dnr 09/241, upphör att gälla när Översiktsplan 2040 har fått laga kraft.

Sammanfattning

Skövde kommuns Översiktsplan 2040 (ÖP2040) vägleder och skapar fysiska förutsättningar för kommunens vision, mål och strategier för fortsatt hållbar samhällsutveckling.

Översiktsplanen är en vägvisare för medborgare, näringsliv och kommunens organisation.

Planen beskriver kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändningen och ger handlingsberedskap för framtida beslut och planering för att möta behov och efterfrågan till 2040 med utblick mot 2060. Översiktsplanen bidrar till och skapar förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling i linje med Vision Skövde 2040.

En hållbarhetsbedömning med miljökonsekvensbeskrivning (MKB) för planförslaget har tagits fram och är en del av planen.

Planförslaget har varit utställt för samråd under perioden 2022-12-19 till och med 2023-02-28. Materialet har funnits tillgänglig både digitalt, i tryckt version och genom fysisk utställning. Samrådsmöten för allmänheten har hållits vid tre tillfällen. Samtliga inkomna synpunkter från samrådet samt kommunens bemötande av dessa finns sammanställda i en samrådsredogörelse.

Planförslaget har efter samrådet bearbetats och förbättrats genom ändringar, kompletteringar, uppdateringar och förtydliganden. Även hållbarhetsbedömningen med MKB har uppdaterats efter samrådet.

Det bearbetade planförslaget har sedan ställts ut för granskning under perioden 2024-01-22 till och med 2024-04-02. Materialet har funnits tillgängligt på kommunens samtliga bibliotek, vid en fysisk utställning i Stadshuset samt digitalt på kommunens webbplats. Vid fem tillfällen var utställningen bemannad med tjänstepersoner för möjlighet att ställa frågor.

Samtliga inkomna synpunkter under granskningstiden samt kommunens bemötande av dessa finns sammanställda i ett granskningsutlåtande. Utifrån detta har några mindre justeringar gjorts i planförslaget samt i hållbarhetsbedömningen med MKB.

Skövde kommun

Besöksadress

Stadshuset, Fredsgatan 4, Skövde

Postadress

Skövde kommun, 54183 Skövde

Kontaktcenter

Telefon: 0500-49 80 00

Webbplats

Skovde.se

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum: **2024-08-19**

Diarienummer: **KS2021.0087-19**

Handläggare: **Maria Palmqvist**

Bakgrund

Enligt plan- och bygglagen 3 kap. 1-2 §§ ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen ska ge vägledning för framtida beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Samhällsutvecklingen, tillväxttakten samt ett ökat behov av att mer samlat hantera hållbarhetsfrågorna har lett fram till att den kommunomfattande översiktsplanen behöver uppdateras.

Uppdraget till sektor samhällsbyggnad att ta fram en ny översiktsplan för Skövde kommun gavs av kommunstyrelsen 2021. Syftet är att revidera gällande översiktsplan (ÖP 2025), genom uppdateringar och kompletteringar, så att kommunen har en aktuell översiktsplan som på ett bra sätt kan fortsätta fungera som ett strategiskt styrdokument.

Planförslaget har varit utställt för samråd under perioden 2022-12-19 till och med 2023-02-28. Materialet har funnits tillgängligt både digitalt och i tryckt version bland annat vid en större utställning på Skövde Kulturfabrik samt på Skövde stadsbibliotek och biblioteken i Skultorp, Stöpen, Tidän, Timmersdala och Vårsås. Samrådsmöten för allmänheten hölls vid tre tillfällen och personal har funnits på plats på Skövde Kulturfabrik för att svara på frågor. Planförslaget skickades även på remiss.

Totalt inkom 95 skriftliga synpunkter under samrådstiden och dessa finns sammanställda i en samrådsredogörelse. Ytterligare synpunkter, frågor och funderingar har framförts muntligt både före, under och efter samrådstiden.

Efter samrådet har planförslaget bearbetats och förbättrats genom ändringar, kompletteringar, uppdateringar och förtydliganden.

Planförslaget var utställt för granskning under perioden 2024-01-22 till och med 2024-04-02. Materialet har funnits tillgängligt på kommunens samtliga bibliotek, i en fysisk utställning i Stadshuset samt digitalt på kommunens webbplats. Granskningsförslaget har även skickats på remiss. Vid fem tillfällen var utställningen bemannad med tjänstepersoner för möjlighet att ställa frågor.

Det har inkommit totalt 40 skriftliga synpunkter på planförslaget under granskningstiden. Synpunkterna samt kommunens bemötande av dessa har sammanställts i ett granskningsutlåtande.

Såväl samrådsutställningen som granskningsutställningen har kungjorts i lokaltidningen Skaraborgs Allehanda (SLA).

Översiktsplan 2040 ersätter ÖP2025 samt Skövde vindkraftsplan (tematiskt tillägg). Aktuella delar av vindkraftsplanen har lyfts in i Översiktsplan 2040. Fördjupningen av översiktsplanen för Centrala Skövde kommer att fortsätta gälla.

Skövde kommun

Besöksadress

Stadshuset, Fredsgatan 4, Skövde

Postadress

Skövde kommun, 54183 Skövde

Kontaktcenter

Telefon: 0500-49 80 00

Webbplats

Skovde.se

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum: **2024-08-19**Diarienummer: **KS2021.0087-19**Handläggare: **Maria Palmqvist**

Till översiktsplanen hör framtagna Hållbarhetsbedömningar med MKB vilken också har varit utställd under samrådstiden samt under granskningstiden.

Till antagandeskedet har även en så kallad särskild sammanställning upprättats i enlighet med bestämmelserna i miljöbalken 6 kap 16§.

Beslut om granskning fattades av kommunstyrelsen 2024-01-15, KS § 11/24

Beslut om samråd fattades av kommunstyrelsen 2022-12-12, KS § 247/22

Beslut om uppdrag fattades av kommunstyrelsen 2021-03-08, KS § 21/21

Förslaget

ÖP2040 är Skövde kommuns övergripande plan för den hållbara fysiska utvecklingen i kommunen. Planen ska vägleda kommunen och andra myndigheter i beslut kring frågor om kommunens mark- och vattenanvändning. Förslaget till ny översiktsplan för Skövde kommun har målar 2040, med utblick mot 2060.

ÖP 2040 utgår från Vision Skövde 2040 som bland annat fastslår att vi ska satsa stort och växa med kraft. Kommunens effektmål är att vara 75 000 invånare år 2040. Översiktsplanen skapar fysiska förutsättningar för detta. Planen redovisar ytor där det kan byggas nya bostäder i form av flerbostadshus, grupphus, radhus och villor. Förutom nya bostadsområden pekas också markreserver för verksamheter, service samt andra samhällsviktiga funktioner ut, liksom viktiga ytor för natur och grönområden.

Några av ledorden för ÖP2040 är närhet, blandning, hållbara färdsätt, effektivare infrastruktur och levande landsbygd. Fokus ligger på att komplettera befintliga strukturer samt skapa nya stadsdelar med variation och hållbarhet. Vikten av att hushålla med mark och vatten betonas.

Översiktsplanen består av text- och kartmaterial indelat i tre huvuddelar;

Utvecklingsinriktning, Mark- och vattenanvändning samt Värden och hänsyn.

Utvecklingsinriktningen beskriver de tre övergripande planeringsstrukturerna bebyggelse, natur- och friluftsliv samt kommunikationer. Utvecklingsinriktningen innehåller också åtta ställningstaganden.

1. Livsmiljön i fokus - *Gestaltad livsmiljö för det goda livet*
2. Den nära staden - *Hållbara färdsätt och hållbart byggande*
3. Levande och unika platser - *Mångfunktion och mångfald som ledord*
4. En levande landsbygd - *Tätorter som nav*
5. Ett grönskande Skövde - *Tillgängliga och attraktiva grönområden*
6. Medskapande och samverkan - *Gemensam utveckling av kommunen*
7. En framtidssäkrad kommun - *Beredskap och robusthet*
8. Skövde i Skaraborg - *För en attraktiv region*

Skövde kommun

Besöksadress

Stadshuset, Fredsgatan 4, Skövde

Postadress

Skövde kommun, 54183 Skövde

Kontaktcenter

Telefon: 0500-49 80 00

Webbplats

Skovde.se

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum: **2024-08-19**

Diarienummer: **KS2021.0087-19**

Handläggare: **Maria Palmqvist**

Dessa ställningstaganden ska vägleda planeringen av den fysiska miljön och fungera som ett stöd, både för kommunens alla verksamheter och för andra som utvecklar och bygger Skövde kommun.

Planeringen för hur kommunens mark- och vattenområden ska användas långsiktigt redovisas i markanvändningskarta och texter med beskrivningar och planeringsprinciper. På samma sätt redovisas riksintressen samt flera andra allmänna intressen och värden i hänsynskarta och texter med angivna riktlinjer för att beakta och värna aktuella värden.

ÖP2040 innehåller även ett avsnitt om genomförande och fortsatt arbete. Här beskrivs vikten av fortsatt kontinuerlig översiktsplanering, regelbundna uppföljningar samt vikten av samverkan mellan flera olika aktörer både internt och externt för ett bra genomförande av översiktsplanen. I avsnittet listas också några av de strategiska dokument som bedöms som viktiga att börja arbeta med utifrån ÖP 2040. Flera av dessa kan ses som delar i den kontinuerliga processen med översiktsplanering och är av betydelse inför framtida uppdateringar av översiktsplanen.

Till översiktsplanen hör en hållbarhetsbedömning med MKB som redovisar översiktsplanens konsekvenser utifrån de tre hållbarhetsdimensionerna social-, ekologisk- och ekonomisk hållbarhet. Hållbarhetsbedömningen innehåller även en redogörelse av åtgärder för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av ÖP2040 kan medföra.

Motivering av beslut

Översiktsplanen vägleder och skapar fysiska förutsättningar för kommunens vision, mål och strategier för fortsatt samhällsutveckling. Översiktsplanen är en tydlig vägvisare för invånare, näringsliv och kommunens organisation.

Planen beskriver kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändningen och ger handlingsberedskap för framtida beslut och planering. Översiktsplanen bidrar till och skapar förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling. Samhällsutvecklingen och hållbarhetsfrågorna (social-, ekologisk- och ekonomisk-) tillsammans med målsättningen för fortsatt tillväxt och kommunens effektmål om 75 000 invånare år 2040 ligger till grund för kommunens nya översiktsplan ÖP2040.

Handlingar

Tjänsteutlåtande: Skövde kommuns Översiktsplan 2040, antagande

A1_Hänsynskarta_del2_ÖP2040_antagande_240826

Särskilt sammanställning_ÖP2040_antagande

A1_Hänsynskarta_del1_ÖP2040_antagande_240826

Granskningsutlåtande_ÖP2040_antagande

Skövde kommun

Besöksadress

Stadshuset, Fredsgatan 4, Skövde

Postadress

Skövde kommun, 54183 Skövde

Kontaktcenter

Telefon: 0500-49 80 00

Webbplats

Skovde.se

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum: **2024-08-19**

Diarienummer: **KS2021.0087-19**

Handläggare: **Maria Palmqvist**

Hållbarhetsbedömning_ÖP2040_med bilagor_antagande

A1_Hänsynskarta_del3_ÖP2040_antagande_240826

A1_Markanvändning_ÖP2040_antagande_240826

Samrådsredogörelse_ÖP2040_antagande

Planbeskrivning_ÖP2040_antagande_240826_LR

Skickas till

Sektor samhällsbyggnad

Maria Palmqvist (maria.palmqvist@skovde.se)

Henrik Uhr (henrik.uhr@skovde.se)

Handläggare

Maria Palmqvist

Kommunstyrelsen

Skövde kommun

Besöksadress

Stadshuset, Fredsgatan 4, Skövde

Postadress

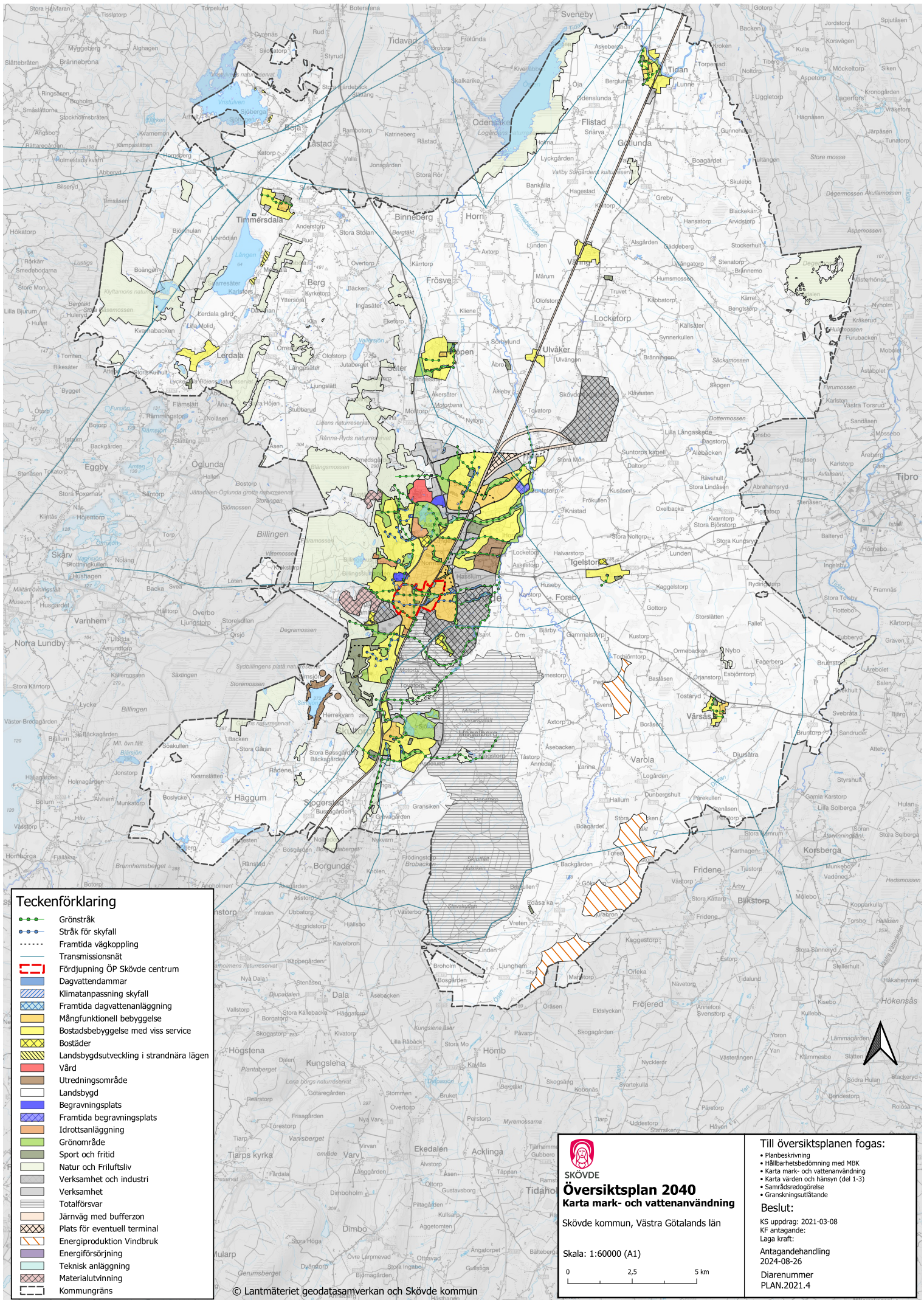
Skövde kommun, 54183 Skövde

Kontaktcenter

Telefon: 0500-49 80 00

Webbplats

Skovde.se

Teckenförklaring

- Grönstråk
- Stråk för skyfall
- Framtida vägkoppling
- Transmissionsnät
- Fördjupning ÖP Skövde centrum
- Dagvattendammar
- Klimatanpassning skyfall
- Framtida dagvattenanläggning
- Mångfunktionell bebyggelse
- Bostadsbebyggelse med viss service
- Bostäder
- Landsbygdsutveckling i strandnära lägen
- Vård
- Utredningsområde
- Landsbygd
- Begravningsplats
- Framtida begravningsplats
- Idrottsanläggning
- Grönområde
- Sport och fritid
- Natur och friluftsliv
- Verksamhet och industri
- Verksamhet
- Totalförsvär
- Järnväg med bufferzon
- Plats för eventuell terminal
- Energiproduktion Vindbruk
- Energiförsörjning
- Teknisk anläggning
- Materialutvinning
- Kommungräns

© Lantmäteriet geodatasamverkan och Skövde kommun

SKÖVDE
Översiktsplan 2040
Karta mark- och vattenanvändning

Skövde kommun, Västra Götalands län

Skala: 1:60000 (A1)

Till översiktsplanen fogas:

- Planbeskrivning
- Hållbarhetsbedömning med MIB
- Karta mark- och vattenanvändning
- Karta värden och hänsyn (del 1-3)
- Samrådsredogörelse
- Granskningsutlåtande

Beslut:

KS uppdrag: 2021-03-08
 KF antagande:
 Laga kraft:

Antagandehandling
 2024-08-26
 Diarienummer
 PLAN.2021.4

SKÖVDE KOMMUNS

ÖP 2040

ÖVERSIKTSPLAN 2040

SKÖVDE

ÖP 2040 ANTAGANDEHANDLING 2024-08-26 DNR.PLAN.2021.4

Innehåll

1	Förord.....	6	Arbetsmarknad och pendling	21
	Inledning.....	7	Regional sjukvård	21
	ÖP-processen	9	Handel.....	21
	Uppdrag och medverkan.....	9	Akademi och innovation	22
	Arbetets skeden.....	9	Turism i Skaraborg.....	22
	Dialoger	10	Större besöksanläggningar i Skövde	22
	Läsanvisning.....	10		
	Storymaps.....	10	3 Utvecklingsinriktning.....	24
	Övriga ÖP-dokument.....	11	Medborgarna i fokus	24
	FÖP Centrala Skövde (gäller).....	11	Åtta ställningstaganden	25
	Vindkraftsplan (upphör)	11	1. Livsmiljön i fokus	
	ÖP 2025 (upphör).....	11	- Gestaltad livsmiljö för det goda livet	25
2	Skövde inför 2040.....	12	2. Den nära staden	
	Vision Skövde 2040	12	- Hållbara färd sätt och hållbart byggande	26
	Hållbar utveckling med medborgarna i fokus	12	3. Levande och unika platser	
	Mål och strategier	12	- Mångfunktion och mångfald som ledord	26
	Globalt: Agenda 2030 och barnkonventionen ...	13	4. En levande landsbygd	
	Nationellt: Miljö- och folkhälsomål.....	13	- Tätorter som nav.....	27
	Regionalt: Utvecklingsstrategier.....	13	5. Ett grönskande Skövde	
	Kommunalt: Mål och styrning.....	14	- Tillgängliga och attraktiva grönområden	27
	KF-målen för mandatperioden	14	6. Medskapande och samverkan	
	Andra styrdokument	14	- Gemensam utveckling av kommunen	28
	Skövde och omvärlden	15	7. En framtidssäkrad kommun	
	Utmaningar.....	15	- Beredskap och robusthet	28
	Skövdes framtida klimat	16	8. Skövde i Skaraborg	
	Val av RCP-scenario.....	16	- För en attraktiv region	29
	Skövde i dag.....	17	Strukturer.....	30
	Befolkning och bostäder	17	Bebyggelse.....	30
	Näringslivsstruktur	18	Natur och friluftsliv	33
	Mellankommunala frågor	18	Kommunikationer	34
	Delregionala samarbeten.....	18		
	Statlig och regional infrastruktur	19	4 Mark- och vattenanvändning.....	35
			Hållbar markanvändning.....	36
			Konsekvenser av ÖP 2040.....	36
			Framtida behov.....	36
			Bebyggelse.....	37

Bebyggelse generellt.....	37
Mångfunktionell bebyggelse	41
Bostadsbebyggelse med viss service.....	41
Bostäder	41
Vård.....	41
Begravningsplatser.....	41
Större utbyggnadsområden för bostäder.....	42
Utredningsområden.....	53
Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS) ...	54
Areell näring	56
Vatten.....	56
Verksamhet och industri	57
Större utbyggnadsområden för verksamheter ..	59
Materialutvinning: täktverksamhet	61
Trafik och transporter	62
Kollektivtrafik.....	63
Gång- och cykelvägar.....	63
Övergripande vägnät.....	65
Järnväg	66
Natur och friluftsliv	67
Grönområden.....	69
Grönstruktur	69
Sport och fritid	71
Klimatanpassning	73
Torka och värmebölja	74
Översvämning och dagvattenhantering.....	76
Ras och skred.....	81
Tekniska anläggningar	82
Vatten- och avloppsförsörjning.....	82
IT-infrastruktur.....	86
Materialåtervinning och avfallshantering	88
Energiförsörjning och energiproduktion	90
Energi- och klimatplan	91

Fjärrvärme	92
Vindkraft.....	92
Det robusta samhället	96
Samhällsviktig verksamhet och riskobjekt.....	96
Räddningstjänstens insatstider	97
Skydd av civilbefolkningen	99
Transport av farligt gods.....	99
Förorenad mark	101
Buller och luft	103
Magnetfält	103

5 Värden och hänsyn 104

Miljö kvalitetsnormer.....	104
MKN för omgivningsbuller	104
MKN för utomhusluft.....	104
MKN för vatten	105
Riksintressen (RI)	110
Riksintresse för totalförsvaret.....	111
Riksintresse för naturvård	113
Riksintresse för kulturmiljövård.....	114
Riksintresse för friluftsliv.....	115
Riksintresse för kommunikationer	116
Riksintresse för värdefulla ämnen eller material.....	118
Skyddade kulturmiljöer	118
Kulturresevat.....	119
Byggnadsminne	119
Kyrkliga kulturminnen	119
Fornlämningar.....	119
Skyddad natur.....	120
Natura 2000.....	120
Naturreservat.....	120
Naturminne.....	121

Fridlysta och hotade arter	122		
Biotopskydd och nyckelbiotoper	122		
Djur- och växtskydd	122		
Landskapsbildsskydd	122		
Strandskydd.....	122		
Andra värden och hänsyn	123		
Energidistribution.....	123		
Stora opåverkade/tysta områden	123		
Areella näringar.....	125		
Miljöriskområde.....	127		
6 Genomförande och fortsatt arbete	128		
Genomförande av ÖP 2040	128		
Målstyrning i Skövde kommun.....	128		
En Genomförandestrategi/utbyggnadsplan	129		
Kontinuerlig översiktsplanering.....	129		
Planeringsstrategi – ett lagkrav.....	130		
Fortsatt arbete.....	130		
7 Hållbarhetsbedömning	137		
Hållbarhetsbedömning av ÖP 2040.....	132		
Varför bedöms översiktsplaner.....	132		
Agenda 2030 och hållbarhetsbedömningen....	133		
Bedömningen i korthet.....	133		
Nollalternativ	133		
Konsekvenser	133		
Samlad bedömning	134		
8 Kartor	136		
Att läsa digitala kartor.....	136		
		9 Bilagor	137
		Bilaga - Länsstyrelsen Västra Götaland.....	137
		10 Referenser ÖP 2040.....	142

Förord

”Tillsammans förverkligar vi drömmar och får Skövde att växa!”
- det är huvudbudskapet i Vision Skövde och det som ÖP 2040 möjliggör.

Skövde är motorn i Skaraborg och det fina läget mellan sjöarna, vid berget och längs järnvägen ger oss unika förutsättningar. Skövde erbjuder en mångfald av attraktiva livsmiljöer för dig att besöka, bo och verka i. Vi är föregångare som satsar stort och

växer med kraft. Skövdes fortsatta framgång kräver fortsatt utveckling och attraktion av ny innovation och kompetens.

ÖP 2040 vägleder i denna utveckling genom att skapa markförutsättningar och ange riktning för fortsatt utbyggnad i kommunen på ett smart, socialt, ekologiskt och ekonomiskt sätt.

Majoriteten i Skövde

Theres Sahlström (M)

Johan Ask (S)

Marianne Gustafson (KD)

1. Inledning

Skövde kommun växer och ska fortsätta växa på ett hållbart sätt med medborgarna i fokus. ÖP 2040 är Skövde kommuns övergripande plan för den hållbara fysiska utvecklingen i kommunen. Planen ska vägleda kommunen och andra myndigheter i beslut kring frågor om kommunens mark- och vattenanvändning och hur den byggda miljön ska användas och utvecklas. Alla kommuner i Sverige ska ha en aktuell översiktsplan. Förslaget till ny översiktsplan för Skövde kommun har mållår 2040, med utblick mot 2060.

ÖP 2040 utgår från Vision Skövde 2040 som bland annat fastslår att vi ska satsa stort och växa med kraft. Kommunens effektmål är att vara 75 000 invånare år 2040. Oavsett om tillväxten fortsätter som i dag eller om Skövde kommun får en snabbare tillväxt genom till exempel en större verksamhetsetablering, så räcker ytorna väl till. Det finns med andra ord handlingsfrihet för ett anpassat genomförande och beredskap för en

ännu starkare befolkningstillväxt. Detta innebär också att vi skapar förutsättningar för att möta befolkningstillväxten och bostadsbehovet fram till år 2060.

Översiktsplanens ställningstaganden har bland annat ledorden närhet, blandning, hållbara färdsätt, effektivare infrastruktur och levande landsbygd. Fokus ligger på att komplettera befintliga strukturer samt skapa nya stadsdelar med variation och hållbarhet. Vikten av att hushålla med mark och vatten betonas. Förslaget skapar förutsättningar för en stor variation av attraktiva boendemiljöer samt ett rikt näringsliv, samtidigt som det tar ansvar för en långsiktigt hållbar utveckling. I översiktsplanen redovisas ytor där det kan byggas nya bostäder i form av flerbostadshus, grupphus, radhus och villor. Förutom nya bostadsområden pekas också markreserver för verksamheter, service samt andra samhällsviktiga funktioner ut liksom viktiga ytor för natur och grönområden.

ÖP-processen

Processen för att ta fram en översiktsplan styrs av plan- och bygglagens tredje kapitel. Boverket tagit fram en ÖP-modell* för hur geografisk planinformation ska struktureras. ÖP 2040 utgår från Boverkets ÖP-modell 2.1.

Uppdrag och medverkan

Kommunstyrelsen gav i mars 2021 sektor samhällsbyggnad i uppdrag att leda arbetet med att ta fram en ny uppdaterad översiktsplan för Skövde kommun. Översiktsplan 2040 har tagits fram i en projektorganisation.

Projektledare har varit samhällsplanerare Maria Palmqvist samt planarkitekt Hanna Asp (tom 2023-06-30). Styrgrupp har

varit kommunstyrelsens arbetsutskott. Projektet har även haft en beredande styrgrupp bestående av kommundirektör och sektorscheferna i samhällsutvecklingsrådet. Kommundirektörens ledningsgrupp har varit referensgrupp.

I projektgrupp samt arbetsgrupp har stora delar av kommunens verksamheter varit representerade genom deltagare från samtliga sektorer och ett flertal enheter.

Kommunstyrelsen har tillsammans med Beredning samhällsbyggnad utgjort politisk referensgrupp. Även för näringslivet liksom för medborgare i kommunens tätorter har det funnits referensgrupper. Ungdomar har deltagit i workshops där de bland annat spelat ett spel och reflekterat kring stadsplanering och byggnation. Spelet var särskilt framtaget för arbetet med översiktsplanen.

Arbetet med ÖP 2040 är indelat i flera skeden:

1 Arbetskedet

Förslag arbetas fram, 2021 till 2022

Genom att sammanställa relevanta underlag och genomföra en mängd dialoger har ett förslag tagit form. I det här första skedet har de flesta dialoger varit interna mellan politiker och tjänstepersoner. Samtal har förts med Länsstyrelsen, Trafikverket, näringslivet, kommunala bolag och kommunalförbund samt representanter från tätorter i kommunen. Resultat från tidigare genomförda dialoger med medborgare har beaktats. Kommunstyrelsen fattade beslut om samråd i december 2022.

2 Samrådskedet

December 2022 till mars 2023

Syftet med samrådet var att inhämta synpunkter från myndigheter, allmänheten, civilsamhället, näringslivet och andra intresserade aktörer. För detta ändamål fanns förslaget utställt på Skövde kulturfabrik. Under samrådet genomfördes dessutom dialoger med bland andra allmänhet, föreningar och näringsliv. Förslaget skickades även ut på bred remiss. Under samrådet fanns möjlighet att lämna synpunkter på förslaget.

3 Granskningsskedet

Januari till april 2024

Efter samrådet sammanställs alla synpunkter och förslaget justeras därefter i de fall det bedöms relevant. Sedan görs en granskningsutställning där det reviderade förslaget presenteras, och möjlighet ges att lämna nya synpunkter.

4 Antagandeskedet

Förslaget färdigställs

Synpunkterna från granskningsskedet sammanställs och en sista, mindre justering av förslaget är möjlig. Det slutgiltiga förslaget lämnas till kommunfullmäktige för antagande hösten 2024.

5 Genomförande

Nu börjar arbetet med att genomföra och realisera ÖP 2040

Detta innebära dels att framtida planering sker i överensstämmelse med ÖP 2040 och dels genom att kompletterande styrdokument tas fram och beslutas.

* ÖP-modell - Myndigheten Boverket, som ansvarar för bland annat planering, har tagit fram ett förslag till modell för översiktsplanering. I modellen finns tre huvudsakliga delar: Utvecklingsinriktning, Mark- och vattenanvändning samt Hänsyn. Utvecklingsinriktningen delas i sin tur upp i de tre strukturerna Bebyggelse, Natur och friluftsliv samt Kommunikationer. Skövde kommun följer modellen men har också valt att lägga till åtta ställningstaganden. Dessa spänner vidare än de tre strukturerna och förklarar tydligare hur hållbarhet ska uppnås.

1 Inledning

Dialoger

De senaste åren har flera dialoger genomförts med kommunmedborgare i frågor som rör översiktsplanen, exempelvis kring tätortsutveckling samt i förarbetet till översiktsplanen. Resultaten från dessa dialoger har funnits med som underlag för översiktsplanen.

En annan viktig förutsättning för arbetet med översiktsplanen har varit en bred politisk förankring över partigränserna. Grunden för detta har varit dialoger med politiker från kommunstyrelsen och Beredning samhällsbyggnad. Under dialogerna lyftes frågeställningar som har bedömts som särskilt viktiga för att peka ut de stora dragen samt inriktningen för översiktsplanen.

Dessutom har dialoger genomförts med externa referensgrupper, där representanter från kommunens tätorter samt näringslivet och fastighetssektorn kunnat komma med inspel.

På skövde kommuns webbplats finns mer information om dialogernas genomförande och resultat www.skovde.se/oversiktsplan.

Läsanvisning

ÖP 2040 presenteras i det digitala verktyget *StoryMaps*. Det gör att du som läsare lätt kan ta del av kartor och bilder i samband med att du läser texten. I de följande avsnitten beskriver vi översiktsplanens olika delar samt hur *StoryMaps* fungerar.

Översiktsplanens kapitel

ÖP 2040 består av nio delar. I kapitlen *Skövde 2040* respektive *Utvecklingsinriktning* beskrivs dagens Skövde kommun, vilka utmaningar vi står inför samt den övergripande bilden av hur det framtida Skövde kommun kan se ut. Utvecklingsinriktningen är vägledande för efterföljande planering.

Kapitlet *Mark- och vattenanvändning* beskriver hur Skövde kommuns mark och vatten ska användas och utvecklas fram

till minst år 2040. Här anges hur olika markområden får användas samt vilka riktlinjer och planeringsprinciper som gäller. Texten ska läsas tillsammans med ÖP-kartorna för att få full förståelse.

Det finns en mängd värden och allmänna intressen att ta hänsyn till, bland annat riksintressen, strandskydd och Natura 2000-områden. Dessa redovisas i kapitlet *Värden och hänsyn*.

Kapitlet *Genomförande* redogör för hur det fortsatta arbetet kring översiktsplanen bör ske.

I kapitlet *Hållbarhetsbedömning* sammanfattas planförslaget konsekvenser för de tre hållbarhetsaspekterna. Hela denna rapport finns också som separat PDF. I rapporten ingår även översiktsplanens miljökonsekvensbeskrivning (MKB).

I kapitlet *Kartor* finner du ÖP-kartorna, det vill säga Karta mark och vattenanvändning samt Karta värden och hänsyn. I *Storymaps* kan du på egen hand tända och släcka lager samt zooma i kartorna. I pdf-versionen är Karta värden och hänsyn uppdelad i tre delar för bättre läsbarhet. Tänk på att Karta värden och hänsyn redovisar de kunskapsunderlag och de planeringsförutsättningar som har varit kända och tillgängliga fram till 1 juni 2024 och som legat till grund i samband med arbetet att ta fram ÖP 2040.

StoryMaps

Översiktsplanens digitala innehåll och uppbyggnad har anpassats för att i första hand läsas på datorskärm. Det fungerar dock även i läsplatta och mobiltelefon.

Varje kapitel i ÖP har ett antal avsnitt. I den digitala versionen är kapitlen markerade med en vit rad, medan indelningen i avsnitt markeras med en grå rad. Du kan alltid gå tillbaka till huvudsidan genom att klicka på de fyra rutorna överst till vänster. Se bilden intill.

Översiktsplan

Välkommen!

Skövde 2040

Utveck

Planförslaget kan läsas i ett svep, men det går också bra att gå direkt till valfritt kapitel eller avsnitt genom att klicka på valfri rubrik. Förslaget kan också laddas hem som en pdf, antingen i sin helhet eller uppdelat per kapitel.

Texter

Texterna ligger bredvid bilder och kartor och anpassas beroende på om du tar del av materialet via dator, mobil eller läsplatta. Ord med asterisk (*) förklaras längst ner i varje avsnitt. I texterna finns länkar, både till andra sidor i översiktsplanen och till andra relevanta dokument. Alla länkar är markerade med understruken text.

Kartor

Översiktsplanens kartor redovisas förenklat i anslutning till respektive textavsnitt. I kapitlet *Kartor* finner du hela markanvändningskartan och hänsynskartan. Här kan du själv söka i kartorna och välja olika lager.

Översiktsplanens kartor är generaliserade för att läsas i ett övergripande sammanhang. Även om du zoomar in i översiktsplanen kan gränserna och linjerna därför inte läsas som exakta. Vid kommande detaljplanering, lovgivning med mera görs en bedömning av det exakta läget för respektive gräns.

I flera av listorna finns möjligheten att klicka på namnet för att direkt hamna rätt i kartan. Dessa visas med ett plus intill namnet samt understruken text enligt bilden nedan.

Sökfunktion

För att söka i textdokumentet använder du din webbläsares inbyggda sökfunktion:

PC: Ctrl + F

Mac: ⌘ + F

Mobiltelefon/läsplatta: Använd webbläsarens adressfält och välj *Sök på den här sidan* för att söka i dokumentet.

Övriga ÖP-dokument

Tills dess att ÖP 2040 antas och får laga kraft gäller ÖP 2025 med fördjupningen för centrala Skövde samt det tematiska tillägget för vindkraft. Därefter ersätter ÖP 2040 tidigare ÖP 2025 och vindkraftsplanen. FÖP C kvarstår dock som eget dokument.

FÖP Centrala Skövde (gäller)

Till översiktsplanen finns en fördjupning för centrala Skövde, *FÖP C*. Denna antogs 2016 och fortsätter att gälla tillsammans med ÖP 2040. Läs mer om FÖP C på kommunens webbplats.

Vindkraftsplan (upphör)

Den *vindkraftsplan* som kommunen antog 2010 upphör att gälla när ÖP 2040 antas och får laga kraft. De ytor som fortsatt ska gälla har arbetats in i översiktsplanen. Vindkraftsplanen kommer finnas kvar som planeringsunderlag.

ÖP 2025 (upphör)

Den översiktsplan som kommunen antog 2012 upphör att gälla när ÖP 2040 antas och får laga kraft.

Välkommen att ta del av ÖP 2040!

2. Skövde inför 2040

Skövde växer och världen förändras. Det övergripande målet för Skövdes översiktsplan är hållbar utveckling med medborgarna i fokus.

Här beskrivs betydelsefulla beslut, mål och utmaningar som påverkar Skövde. Kapitlet beskriver också var Skövde står idag. I nästa kapitel – *Utvecklingsinriktningen* – beskrivs översiktsplanens framtidsbild med åtta ställningstaganden som är vägledande för all följande planering.

Vision Skövde 2040

Vision Skövde 2040 lyfter behovet av att skapa balans mellan hårda och mjuka värden och att växa hållbart med hänsyn till kommande generationer. Den lyder:

” *Tillsammans förverkligar vi drömmar och får Skövde att växa*

Visionen lyfter fram tre fokusområden där Skövde behöver ta rejäla kliv framåt för att skapa ett konkurrenskraftigt näringsliv, en stark utbildningskedja, en samhällsutveckling i framkant och ett tryggt Skövde. Dessa områden är *innovation, kompetens och livskvalitet*.

Slutligen slår visionen också fast tre ledord, som ska guida oss i hur vi ska agera för att lyckas. Ledorden säger att vi ska ha ett *nyfiket, kreativt och modigt* förhållningssätt.

Kommunfullmäktige (KF) har även beslutat om mål för att konkretisera visionen. Läs mer nedan. Läs mer om visionen på kommunens webbplats.

Hållbar utveckling med medborgarna i fokus

Utgångspunkten för ÖP 2040 är *Hållbar utveckling med medborgarna i fokus*. Det betyder att Skövdes fortsatta utveckling och fysiska planering ska ta hänsyn till hållbarhetens tre dimensioner – social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet – och samtidigt utgå från medborgarnas behov, ta hänsyn till deras perspektiv och ta tillvara på deras kunskap. Skövde ska utvecklas utan att äventyra kommande generationers möjligheter att fortsätta utvecklingen eller att tillfredsställa sina behov. Utvecklingen ska ske med hänsyn till miljön och klimatet samt strävan att skapa goda livsmiljöer för människorna i Skövde. Översikts-

planen måste därför genomföras i samverkan med näringsliv, akademi, civilsamhälle och medborgare.

Översiktsplanens utgångspunkt och kommunens vision är vad som format de åtta ställningstaganden som presenteras i kapitel 3, *Utvecklingsinriktning*. Dessa har i sin tur varit vägledande för planförslagets utformning. Planeringsprinciperna som i sin tur presenteras i kapitel 4, *Mark- och vattenanvändning* förtydligar vad som kräver extra fokus i näste skede när olika områden ska detaljplaneras och genomföras.

Mål och strategier

Det finns en mängd mål och strategier som är relevanta för översiktsplanen. På kommande sidor beskrivs några av dem.

GLOBALA MÅLEN

för hållbar utveckling

Globalt: Agenda 2030 och barnkonventionen

Agenda 2030

I september 2015 antog FN:s generalförsamling resolutionen *Agenda 2030* för hållbar utveckling. Agenda 2030 syftar till att nå en socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar utveckling till 2030. Den fysiska planeringen har både direkt och indirekt inverkan på flera av målen. Skövde kommuns översiktsplan har därför en viktig roll i Skövdes bidrag till att Sverige ska kunna nå målen i Agenda 2030.

Barnkonventionen

FN:s konvention om barns rättigheter, barnkonventionen, innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. Barnkonventionen slår fast att barn är individer med egna rättigheter. Den innehåller 54 artiklar, och 42 av dessa är sedan den 1 januari 2020 också svensk lag.

I Skövde har kommunfullmäktige antagit ett barn- och ungdomspolitiskt program. Programmet vilar på barnkonventionen och beskriver kommunens arbete med barn- och ungdomspolitik. Att barnkonventionen och barns och ungdomars rättigheter beaktas i översiktsplanen är centralt för att kommunen ska leva upp till sitt ansvar och främja en god livsmiljö för barn.

Nationellt: Miljö- och folkhälsomål

Sveriges miljömål

Riksdagen har beslutat att miljöpolitikens övergripande mål ska vara att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta. Detta ska ske utan att miljö- och hälsoproblem orsakas utanför Sveriges gränser. För att nå det övergripande generationsmålet har 16 nationella miljökvalitetsmål satts upp. Målen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Översiktsplanen ska bidra till att dessa miljömål kan nås. Regionala tilläggs mål finns för Västra Götaland, läs mer på Länsstyrelsens webbplats www.lansstyrelsen.se/miljomal.

Sveriges folkhälsomål

Det folkhälsopolitiska ramverket består av ett övergripande, nationellt folkhälsopolitiskt mål och åtta målområden. Det

övergripande målet har ett tydligt fokus på jämlik hälsa. Målet är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Målet tydliggör samhällets ansvar och förutsätter ett gemensamt och tvärsektorielt arbete. Det gäller för alla aktörer i Sverige – såväl statliga som regionala och kommunala. I Skövde kommun har kommunfullmäktige antagit ett Barn- och ungdomspolitiskt program samt Program för folkhälsa och social hållbarhet som beskriver inriktningen för kommunens folkhälsoarbete. Den fysiska planeringen är viktig för att skapa förutsättningar för jämlik hälsa. Därför är folkhälsoperspektivet viktigt i översiktsplanen.

Regionalt: Utvecklingsstrategier

Regional utvecklingsstrategi Västra Götaland 2021–2030

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) är en övergripande strategi för det regionala tillväxt- och utvecklingsarbetet i Västra Götaland. Strategins syfte är att ge en samlad bild av regionens tillgångar, möjligheter och utmaningar och vad vi gemensamt prioriterar att kraftsamla kring.

RUS pekar ut fyra prioriteringar fram till 2030:

- Stärka innovationskraften
- Bygga kompetens
- Öka inkluderingen
- Knyta samman Västra Götaland

Prioriteringarna beskriver områdena för samverkan och gemensamma insatser för att ställa om Västra Götaland till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Målet är att göra Västra Götaland till ett föredöme.

Strukturbild Skaraborg

Strukturbild Skaraborg är ett långsiktigt projekt med ambitionen att skapa en förankrad berättelse för hela regionen. Strukturbilden baseras på att man kan bo och verka i hela Skaraborg och att kommunerna samarbetar och bejakar inbördes olikheter i stället för att konkurrera. Utgångspunkten är att planering på landsbygden behöver ett annat förhållningssätt och en annan verktygslåda än den för storstäder.

2 Skövde inför 2040

Utvecklingsstrategi Skaraborg

Utvecklingsstrategi Skaraborgs övergripande mål för 2030 är att ställa om Skaraborg till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Detta sker genom att fokusera på Skaraborgs attraktivitet, infrastruktur, samhällsplanering och kompetensförsörjning. Detta skapar i sin tur möjlighet att göra Skaraborg till en gemensam arbetsmarknadsregion med 300 000 invånare. 2023 bor det cirka 270 000 invånare i Skaraborg.

Kommunalt: Mål och styrning

I kommunen finns ett antal strategiska dokument. *Vision Skövde 2040* är det mest övergripande. Visionen är en del i kommunens styrkedja och konkretiseras vidare i andra styrdokument.

Kommunfullmäktige beslutar årligen om kommunens budget med flerårsplan samt om kommunens övergripande mål. Kommunstyrelsen och nämnderna fastställer på motsvarande vis verksamhetsplaner med mål för sina respektive ansvarsområden. I styrkortet visas sambandet mellan verksamhetens mål, dess strategier och aktiviteter för att nå målen samt måluppfyllelsen (alltså resultaten). Läs mer i *Strategisk plan med budget* på kommunens webbplats.

Skövde kommun har även flera andra strategiska styrdokument för att tydliggöra mål och strategier. Styrdokumenterna är viktiga vägledare för att skapa en attraktiv och långsiktigt hållbar plats att bo och leva på. ÖP 2040 är ett av dessa viktiga styrdokument.

KF-mål för mandatperioden

Kommunfullmäktige (KF) har även beslutat om mål för att konkretisera visionen. För mandatperioden 2022-2026 är dessa tre målområden prioriterade:

- *Barn och unga* - Skövde kommun ger alla barn och unga förutsättningar för ett gott liv.
- *Klimat och miljö* - Skövde bedriver ett offensivt miljö- och klimatarbete.
- *Tillväxt och attraktionskraft* - Skövde växer genom att attrahera både invånare och företag.

Några av de konkreta effekter som ska uppnås och som är av vikt för översiktsplanen är att befolkningen ska öka till 75 000 invånare till år 2040 och att förmågan att möta klimatförändringarna har stärkts. Läs mer om KF-målen på kommunens webbplats.

Andra styrdokument

- *Vision Västra Götaland*
- *Klimatstrategi Västra Götaland 2030*
- *Trafikförsörjningsprogram 2021–2025*
- *Målbild tåg 2035*
- *Energi- och klimatplan Skövde 2021–2030*
- *Policy för hållbar utveckling (2022)*

I arbetet med översiktsplanen har dessa och många fler dokument använts som underlag.

Skövde och omvärlden

Skövde kommun är en del av Skaraborg, Västra Götaland, Sverige, Europa och världen. Vi påverkas av omvärlden och påverkar samtidigt vår omgivning. Världen är mer tillgänglig än någonsin samtidigt som vi är mer beroende av varandra. Innan vi når översiktsplanens målar – alltså 2040 – kommer världen att ha förändrats ytterligare. Nedan beskrivs ett antal utmaningar.

Utmaningar

Klimatförändringar

Klimatförändringarna är en av vår tids viktigaste utmaningar och påverkar samhället på alla nivåer. Den samlade internationella forskarvärlden (IPCC*) visar att människans utsläpp av växthusgaser har orsakat klimatförändringarna, som fram till sekelskiftet kommer att få stora konsekvenser för klimatet. De IPCC-rapporter som kom under våren 2022 fastställer den mänskliga påverkan.

Läs vidare under rubriken *Skövdes framtida klimat* nedan, samt i kapitlet *Mark- och vattenanvändning > Klimatomställning*.

Globalisering

Vi lever i en värld som länge har präglats av globalisering, alltså ökad rörlighet över nationsgränser. Världen knyts samman i ömsesidiga beroendeförhållanden både mellan människor och

mellan samhällen och ekonomier. Detta tar sig uttryck i gemensam ekonomi, kultur, politik och miljö. Exempelvis i form av modern kommunikation och informationsteknologi, ekonomisk integration över landsgränser, storskalig produktion och en större arbetsmarknad. Utvecklingen medför en kraftigt ökad konkurrens för företag och verksamheter, men också stora möjligheter att nå ut på helt nya marknader.

Urbanisering

Människor fortsätter i hög grad att flytta till och bo i städer, både i världen och i Sverige. Räknat i absoluta tal minskar inte längre landsbygdsbefolkningen i Sverige, men storstadsregionerna och de större städerna fortsätter att växa. Utvecklingen beror enligt Boverket på födelseöverskott och på inflyttning från andra länder. Enligt Statistiska centralbyrån (SCB) bor 85 procent av Sveriges befolkning på 1,3 procent av landets totala yta. Urbaniseringen leder till centralisering eftersom arbetsplatser och serviceutbud samlas där det finns flest människor.

Digitalisering

Digitaliseringsområdet omfattar den digitala utvecklingen och övergången till ett digitalt informationssamhälle. Det handlar om att använda ny teknik samt nya system och lösningar för att verksamheter och människor ska bli mer moderna, effektiva och flexibla. Definitionen av digitalisering är kort och gott att

*IPCC - Förenta nationernas klimatpanel (Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC) är FN:s organ för att sammanfatta och bedöma vetenskapen relaterad till den globala uppvärmningen. Panelen ger regelbundna forskningsrapporter om den globala uppvärmningen, konsekvenser, sårbarheter och möjliga lösningar.

2 Skövde inför 2040

förnya, förenkla och förbättra. Informationstekniken är på frammarsch överallt, men dess potential för ekonomisk tillväxt, sysselsättning, innovation och framför allt förbättrad livskvalitet anses ännu inte ha använts fullt ut.

Samtidigt finns det uppgifter som pekar på att tillgången till och förmågan att utnyttja modern informationsteknik skiljer sig lika mycket åt mellan samhällsgrupper inom ett land som mellan länder. De samhällsgrupper som har svårare att använda den nya tekniken riskerar därför att ställas utanför informationssamhället. Regeringar och organisationer försöker få en samlad bild av hur allvarlig den så kallade *digitala klyftan* är.

Cirkulära system och delningsekonomi

För att få till ett hållbart samhälle behöver cirkulära system och delningsekonomi tillämpas. I dag tillverkas, används och slängs saker i stället för att repareras, återanvändas och återvinnas. Detta gäller såväl föremål som material, men avfall från en process kan utgöra råvara i en annan och därmed återföras direkt i systemet.

Med delningsekonomi menas samutnyttjande via olika typer av utlånings- och uthyrningsverksamheter. Att människor delar produkter i stället för att äga dem själva är ekologiskt hållbart och skapar dessutom nya affärsmöjligheter. Det behöver ske en normförändring från ett linjärt samhälle till ett cirkulärt samhälle, där återbruk och reparation av olika produkter är norm i stället för undantag. Förutsättningarna för detta måste skapas i vardagen.

Hållbar energiförsörjning

En av de största utmaningarna i dagsläget är att tillgodose dagens och framtidens ökande energibehov utan negativ klimatpåverkan och utarmning av jordens naturresurser. För långsiktig och hållbar utveckling krävs en säker tillgång till hållbar energi. Detta innefattar både effektivisering, ökad produktion och ökad kapacitet, säker överföring samt ett system i balans. Läs mer i kapitlet *Mark- och vattenanvändning > Tekniska anläggningar*.

Skövdes framtida klimat

Vårt klimat blir varmare, våtare och mer extremt. I Skövde kommuns Risk- och sårbarhetsanalys ur ett klimatförändringsperspektiv (2018) har SMHI:s länsvisa klimatanalyser skalats ner och analyserats vidare. De största nederbördsvolymerna och lägsta temperaturerna kommer att finnas på Billingen, medan det torraste och varmaste vädret förväntas i de norra kommundelarna. Fram till sekelskiftet väntas årsmedeltemperaturen öka från dagens sex, sju grader till uppemot elva grader. Medeltemperaturen vintertid väntas stiga över 0 grader. Årsmedelnederbörden väntas till slutet av seklet ha ökat med uppemot 30 procent. Den största ökningen väntas under vintertid och merparten av nederbörden kommer att falla som regn. På Billingen väntas det i mitten av seklet vara skidföre på natursnö under i genomsnitt cirka två veckor varje vinter. I slutet av seklet kommer motsvarande tidsperiod att ha förkortats till ett fåtal dagar. En ökad risk för skyfall och värmeböljor syns också.

Detta kommer att ställa större krav på Skövde kommun som samhälle när det gäller befintlig samhällsviktig verksamhet och infrastruktur. Det kommer också att inverka på planeringen av det framtida Skövde.

Val av RCP-scenario

I dagsläget finns inga nationella riktlinjer för vilket klimatscenario* som ska vara vägledande vid långsiktig planering. På regional nivå rekommenderar dock Länsstyrelsen i Västra Götaland RCP 8.5 vid långsiktiga åtgärder. Länsstyrelsen hänvisar också till försiktighetsprincipen** och rekommenderar att man lägger sig på nivåer utifrån de klimatscenarier som tagits fram för Västra Götalands län. ÖP 2040 utgår från Länsstyrelsens rekommendationer.

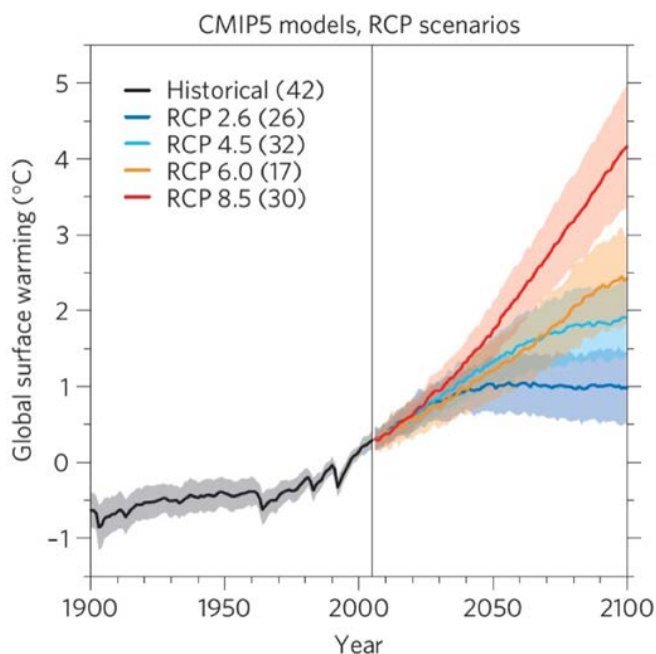
I den femte utvärderingsrapporten från FN:s klimatpanel finns ett flertal *RCP-scenarier* (*Representative Concentration Pathways*) som beskriver möjliga utvecklingsscenarier för klimatet i framtiden. RCP:erna beskriver hur nivåer av växthusgaser och andra strålningsdrivare kan förväntas förändras över tid. Scenarierna beskriver olika utvecklingsbanor fram till år 2100.

***Klimatscenarion** Olika typer av klimatmodeller används för att simulera det framtida klimatet och hur halterna av växthusgaser i atmosfären påverkar detta. För att kunna göra dessa simuleringar behövs inte bara en klimatmodell utan även en skattning av halterna i atmosfären och emissionerna som påverkar dessa halter, samt hur dessa kommer att förändras i framtiden, sk scenarier.

- RCP scenarierna (Representative Concentration Pathways) omfattar scenarier som representerar ett spann av möjliga utvecklingsbanor när det gäller halten av växthusgaser i atmosfären och hur dessa förändras med tiden, oavsett socioekonomiska berättelser och vår livsstil.

- SSP scenarier (Shared socioeconomic pathways) kompletterar RCP. I dessa ingår inte några speciella åtgärder för att förebygga klimatförändringen genom att minska emissionerna av växthusgaser utan man ska på olika sätt kunna testa detta. Tanken är att RCP:erna och SSP:erna ska kunna användas tillsammans. RCP:erna visar vilken effekt en viss utvecklingsbana har på det framtida klimatet när det gäller växthusgasemissioner, medan SSP:erna används för att studera vilka åtgärder som kan användas för att uppnå en viss RCP-utvecklingsbana.

****Försiktighetsprincipen Miljöbalken (2 kap. 3 §)** Verksamhetsutövaren ska vidta åtgärder eller begränsningar i sin verksamhet eller vidta andra försiktighetsåtgärder för att förebygga, hindra eller motverka att skada eller andra olägenheter för miljö eller hälsa uppstår.

Exempel på möjliga utvecklingsvägar (RCP:er) för global medeltemperaturökning (SMHI/IPCC).

- RCP 8.5 innebär att utsläppen fortsätter att öka som de gör i dag
- RCP 4.5 innebär att utsläppen kulminerar runt 2040
- RCP 2.6 innebär att utsläppen kulminerar runt 2020 för att därefter minska
- RCP 2.6 bedöms vara en förutsättning för att klara Parisavtalets* 2-gradersmål

För att förstå vilken klimatrelaterad risk som behöver beaktas i den långsiktiga samhällsplaneringen behöver man välja ett av dessa klimatscenarier som utgångspunkt. Detta för att olika scenarier ger olika omfattning när det gäller klimateffekters påverkan. Som RCP-tabellen ovan visar, spelar valet av klimatscenario dock mindre roll fram till mitten av seklet. Därefter blir skillnaden mer tydlig. I det längre perspektivet blir riskbedömningen central, eftersom man kan klassa risk som en funktion av sannolikhet och konsekvens. Om exempelvis konsekvensen är stor bör anpassningsåtgärder göras även om sannolikheten är liten för att en händelse ska inträffa. Läs mer i kapitlet *Mark och vattenanvändning > Klimatanpassning*.

* Parisavtalet är ett globalt klimatavtal som trädde i kraft 2016. Kärnan i avtalet är att begränsa den globala uppvärmningen genom att minska utsläppen av växthusgaserna. Temperaturökningen ska hållas långt under 2 grader och den ska helst stanna vid 1,5 grader.

Skövde i dag

Skövde kommun ingår i delregionen Skaraborg som har ungefär 270 000 invånare. Skövde är också en av 49 kommuner i Västra Götaland, som med sina 1,7 miljoner invånare är Sveriges största region. Fakta och information om nuläget i Skövde kommun finns att läsa i det här avsnittet och i nästa; *Mellankommunala frågor*.

Befolkning och bostäder

Skövde kommun är 683 kvadratkilometer till ytan och hade närmare 57 500 invånare (2022). Drygt 88 procent av befolkningen bor i någon av kommunens tio tätorter. Skövde centralort har drygt 40 000 invånare (2023), och de övriga tätorterna har tillsammans strax under 10 600 invånare.

Befolkningsutveckling

Under perioden 2011–2022 har invånarantalet i Skövde kommun stadigt ökat i genomsnitt strax under 1 procent (genomsnitt 535 personer) per år. Ökningen beror till stor del i inflyttning av studenter och invandrare, födelseöverskott samt gynsamma bostadskonjunkturer. Under pandemin sjönk inflyttningen till låga nivåer och utflyttningen ökade. Antalet födda minskade kraftigt under perioden 2021 och 2022. Därefter har antalet invånare sakta börjat öka igen.

Skövde kommuns andel barn under 14 år är lägre än motsvarande för riket. Andelen invånare i åldersgruppen 15–24 år samt 25–44 år högre i Skövde kommun jämfört med riket, medan åldersgruppen över 45 år är lägre jämfört med riket.

Bostäder

I Skövde kommun fanns det 2022 mellan 29 300–30 000 bostäder. Nästan 60 procent var lägenheter i flerbostadshus och drygt 40 procent var småhus. Med småhus menas friliggande en- och tvåbostadshus samt par-, rad- och kedjehus. Av Skövdes cirka 12 000 småhus fanns drygt hälften på landsbygden och i övriga tätorter. Resten fanns i Skövde centralort. Drygt 92 procent av lägenhetsbeståndet fanns 2022 i Skövde centralort, där drygt 70 procent av det totala antalet bostäder var flerbostadshus eller speciallägenheter. Det fanns cirka 15 300 bostäder av den typen i Skövde kommun; 70–75 procent av dem var hyresrätter och 25–30 procent var bostadsrätter.

Under den senaste tioårsperioden har bostadspriserna i Skövde ökat. Prisökningen gäller för både villor och bostadsrätter (Svensk mäklarstatistik).

2 Skövde inför 2040

Tätorter och landsbygd

Skövde, Skultorp, Stöpen, Tidån, Timmersdala, Igelstorp, Värås, Våring, Lerdala och Ulvåker räknas som tätorter*. Fjället och Nybo, däremot, räknas som småorter (50–199 invånare). Allt utanför dessa orter räknas som landsbygd. Omkring 15 procent av befolkningen i Skövde kommun bor på landsbygden.

Mer om kommunens utvecklingsplaner för tätorterna och landsbygden finns att läsa i kapitlet *Utvecklingsinriktning* samt i *Landsbygdsprogrammet* på kommunens webbplats.

Näringslivsstruktur

Skövde kommun har en stor andel sysselsatta i offentlig sektor. Andelen är 38,3 procent, att jämföra med rikets 29 procent. Kommunen, Västra Götalandsregionen och Försvarsmakten är stora offentliga arbetsgivare i Skövde. Volvo GTO och Aurobay är de två största privata arbetsgivarna (2022). Skövde kommun har en relativt stor handelssektor med små och medelstora företag där många finns inom jord- och skogsbrukssektorn.

Sysselsättning

Kommunen hade 2021 knappt 35 000 arbetstillfällen på ungefär 5 700 arbetsplatser. 77 procent av den förvärvsarbetande befolkningen är reguljärt sysselsatta, vilket är 1 procentenhet högre än riket. Av den förvärvsarbetande befolkningen var 4,6 procent företagare. Denna andel är lägre än i riket (6 procent).

Kompetensutveckling

Befolkningsmängden i Skaraborg som delregion har ökat de senaste decennierna. I likhet med många andra landsbygdsregioner är förvärvsgraden i Skaraborg jämförelsevis god, särskilt för den inrikes födda befolkningen. Behovet av rekrytering och kompetens inom främst industri, energiförsörjning och övrig teknik, vård och omsorg är dock stort. Även besöksnäringen och byggbranschen visar stort behov, framför allt när delregionen växer. Framgångsfaktorer för Skaraborg är närhet, flexibilitet och möjligheten att utveckla ett gott arbetsliv med attraktiva arbetsgivare¹.

Mellankommunala frågor

Skövde är navet i den växande delregionen Skaraborg och en av fyra delregionala kärnor i Västra Götaland. Detta ger Skövde ett ansvar utöver den egna kommunen. Nedan listas några av de relevanta samarbeten som finns, samt de frågor som är viktigast i ett mellankommunalt perspektiv.

Delregionala samarbeten

A&ÅS – Avfall & Återvinning Skaraborg är ett kommunalförbund med ansvar för planering och utveckling av avfallshanteringen inom medlemskommunerna. I ansvaret ingår insamling, transport och behandling av hushållsavfall (det vill säga sop- och latrinhämtning, tömning av enskilda brunnar, drift av återvinningscentraler, insamling av returpapper med mera). Detta sker genom hämtning samt genom omhändertagande vid återvinningscentraler. Medlemskommunerna är Essunga, Falköping, Grästorp, Gullspång, Götene, Hjo, Karlsborg, Mariestad, Skara, Skövde, Tibro, Töreboda och Vara.

Skaraborgs kommunalförbund har alla 15 kommuner i Skaraborg som medlemmar. Syftet med förbundet är att stärka Skaraborg och samverka för utveckling och ett effektivt resursutnyttjande inom delregionen.

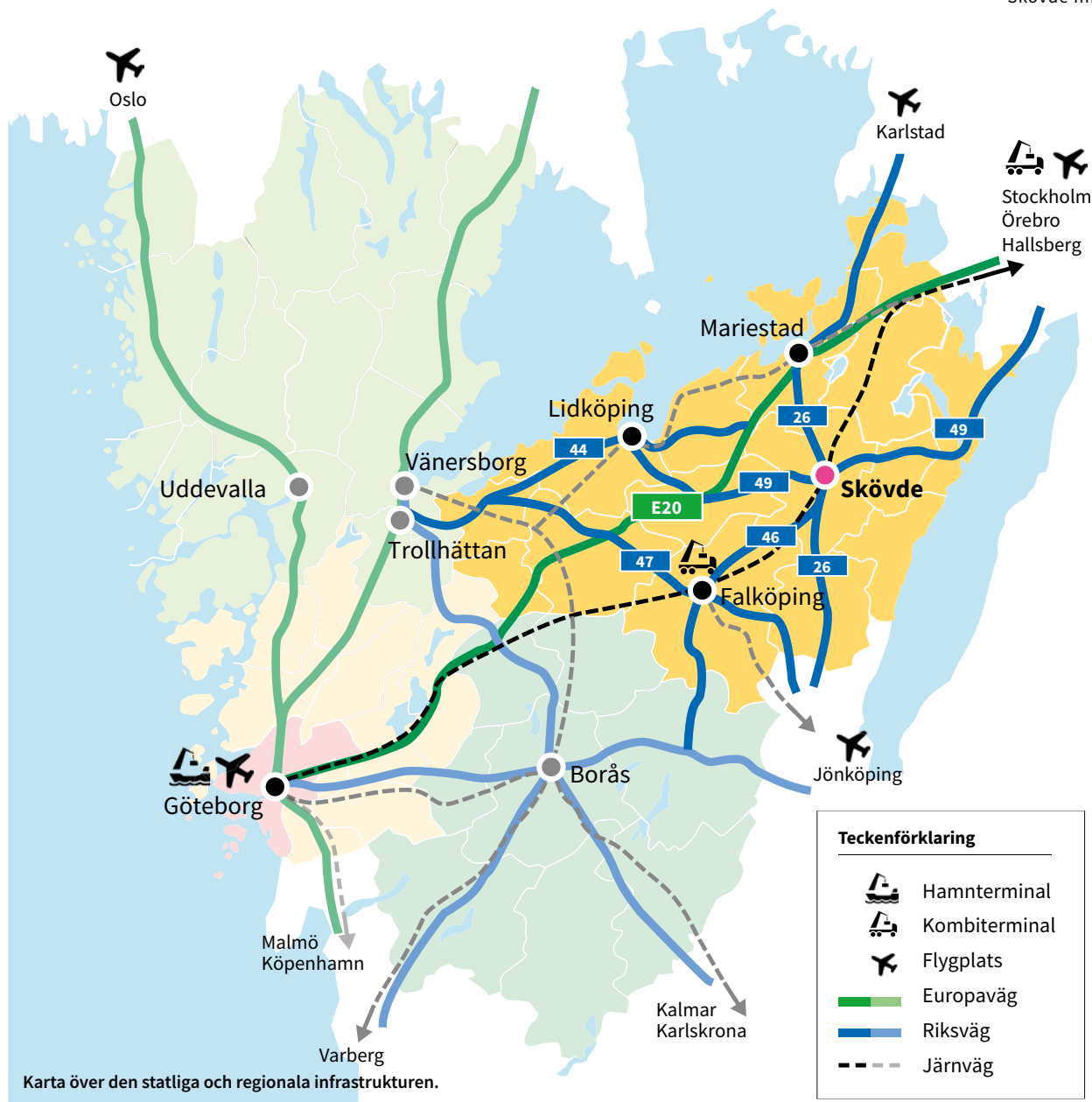
MÖS – Miljösamverkan östra Skaraborg har totalansvar för tillsyn, kontroll och prövning inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt för livsmedelskontroll. Kommunerna Falköping, Hjo, Skövde, Karlsborg och Tibro är medlemmar i detta förbund.

Räddningstjänsten Östra Skaraborg är ett kommunalförbund för operativ räddningstjänst och förebyggande åtgärder mot brand. Medlemskommunerna är Skövde, Mariestad, Tibro, Töreboda, Hjo, Karlsborg, Gullspång, Lidköping, Vara, Grästorp och Essunga.

Kommunalförbundet Skaraborgsvatten producerar dricksvatten som medlemskommunerna Skövde, Skara och Falköping sedan köper och distribuerar.

¹ Framtidens kompetensförsörjning Skaraborg samt Kompetensanalys Skaraborg 2022.

***Tätort** - SCB definierar begreppet tätort som en sammanhängande bebyggelse med minst 200 invånare där avståndet mellan husen är mindre än 200 meter.

Statlig och regional infrastruktur

Riksvägarna, E20 och Västra stambanan länkar samman Skövde kommun med Skaraborg och Västra Götalandsregionen samt med Region Örebro län i norr och Region Jönköpings län i söder. Den statliga och regionala infrastrukturen skapar förutsättningar för de resor och transporter som medborgarna och näringslivet i Skövde kommun behöver.

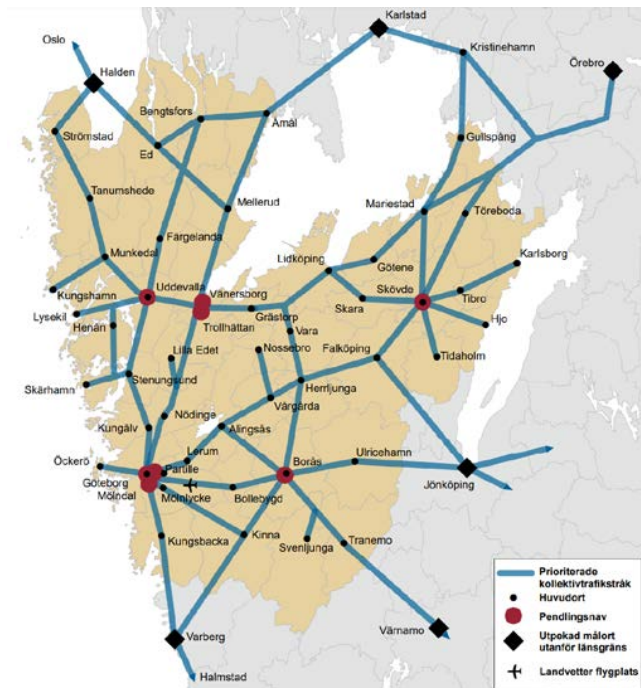
Järnväg

Västra stambanan är en av Sveriges viktigaste järnvägar för persontransporter och helt avgörande för godstrafikens möjligheter till och från Göteborgs hamn. Jönköpingsbanan med sin koppling från Falköping är ytterligare en viktig järnväg för Skövde. Skövde kommun samverkar med andra kommuner och

Trafikverket om båda dessa järnvägar. För persontrafiken innebär tåget goda resmöjligheter både till närliggande orter och till regioncentrum som Göteborg, Stockholm, Jönköping och Örebro. För godstrafiken innebär möjligheten med tåg ett volymeffektivt transportmedel, som skulle kunna utvecklas ytterligare genom att verksamhetsområden etableras med spåranslutning till stambanan. Här är fortsatt utveckling av *Skaraborg Logistic Center* i Falköping en viktig del för hela Skaraborg.

Stambanan har i dag en påtaglig kapacitetsbrist vilket hämmar den mellankommunala utvecklingen i stråket. Genom hela kommunen ska ett bebyggelsefritt område på 45 meter på båda sidor längs Västra stambanan finnas, för riksintresse och för eventuellt tillkommande spår. Förutom detta är det även avgörande att ytterligare dubbelspår mellan Göteborg och Alingsås

2 Skövde inför 2040

Prioriterade kollektivtrafikstråk i Västra Götaland.

byggs ut. Detta skulle möjliggöra ökad tillgänglighet genom en kraftig utökning av tågtrafiken samt skapa ett mer robust system vilket är positivt både för godstrafik, pendling och andra resor.

Vägar

De större vägarna väg 26, väg 49, väg 194 och väg 200 är av Trafikverket och Västra Götalandsregionen utpekade som funktionellt prioriterat vägnät. Detta innebär att de är viktiga för tillgänglighet ur ett nationellt och regionalt perspektiv. Som sådana utgör de underlag för prioritering av åtgärder i den nationella och regionala planen för transportinfrastrukturen. Utöver dessa vägar är för Skövde kommun också kopplingen mellan Skövde och Götene via väg 2761 av regional vikt, här behöver transportsambandet förbättras och kan med hänsyn till funktion och användning behöva prioriteras in som en del i funktionellt prioriterat vägnät.

Vägarna i det funktionellt prioriterade vägnätet utgör en grund för regionens arbete med den regionala planen för transportinfrastruktur i form av *prioriterade stråk*. De prioriterade stråken är en kombination av våra tyngsta pendlingsrelationer och politiskt utpekade stråk som bedöms viktiga för att knyta samman kommunerna i Västra Götalandsregionen med varandra som med omlandet. Med fler bostäder och verksamheter koncentrerade till stråkens noder förbättras förutsättningarna för en attraktiv, konkurrenskraftig kollektivtrafik. De prioriterade stråken utgör stommen i den regionala kollektivtrafiken

och präglas av långsiktig planering. Tågtrafiken utgör ryggraden i det regionala systemet med storregionala busslinjer som stöd. Arbets- och studiependling prioriteras för att bidra till stärkta, vidgade arbetsmarknader

Trafikförsörjningsprogram 2021–2025; Hållbara resor i Västra Götaland

Västra Götalands trafikförsörjningsprogram ska revideras utifrån nya förutsättningar till följd av pandemin. Programmet är det övergripande styrdokumentet för kollektivtrafikens utveckling i regionen. Det övergripande målet är att öka andelen hållbara resor med fokus på att den samlade andelen resor med kollektivtrafik, cykel och gång ska öka.

Målbild tåg 2035

Målbilden är en del av trafikförsörjningsprogrammet och beskriver hur tågtrafiken i Västsverige kan utvecklas fram till 2035. Ett av målen är att bättre knyta samman Västra Götalands huvudorter. Även förbättrade förbindelser mellan grannlänens regioncentrum eftersträvas. Målsättningen i målbilden är att tågresandet i Västsverige ska trefaldigas från 2006 till 2035, till 130 000 resor per dag.

ÅVS Tillgänglighet Skövde (2017)

Denna åtgärdsvalsstudie togs fram som ett samarbete mellan Skövde kommun och Trafikverket. Flera av åtgärderna har genomförts eller planeras. Det är dock viktigt att fortsätta detta arbete och att sträva efter att minska restiderna inom och genom Skövde stad.

ÅVS Väg 49 genom Skövde

En åtgärdsvalsstudie för befintlig väg genom Skövde stad tas fram i samarbete mellan Trafikverket och kommunen.

Resecentrum Skövde

Resecentrum i Skövde stad är hela Skaraborgs resecentrum – med andra ord en viktig regional knutpunkt för kollektivtrafik och tåg. Skövdes geografiska läge i mitten av Västra stambanan ger goda tågförbindelser med Stockholm och Göteborg. Via Jönköpingsbanan finns även tågtrafik till Jönköping och kopplingen till Södra stambanan i Nässjö.

Resecentrum har cirka 4 miljoner besökare per år (2019). Här stannar fler än 200 tåg och bussar varje dag.

Regionala cykelvägar och vandringsleder

Inom Skaraborg finns de två nationella cykellederna Vänerleden och Göta kanal cykelled. Ingen av dessa passerar kommunen men genom att knyta samman Skövde med de nationella cykellederna kan både turism och arbetspendling främjas. Den här typen av cykelvägar över kommungränserna bör skapas i samverkan. Se några exempel i kartan i kapitlet *Utvecklingsinriktning*.

Västgötaleden: Cykelled från 1992 som täcker in de flesta kommuner i Västra Götaland.

Billingeleden: En cirka 57 kilometer lång vandringsled runt hela berget Billingen. Den löper utmed bergskanten där utsikten är fantastisk, går vidare ned över sluttningarna genom hagmarker och skogar samt över den blomsterrika kalkstensplatån.

Framtida infrastruktur

Med tanke på att en större etablering är möjlig på Locketorp (gamla flygplansområdet) finns stora behov av ny infrastruktur. Behoven gäller både vägar, järnvägssticker och terminalområde. Läs mer om detta under kapitlet *Mark- och vattenanvändning*.

Arbetsmarknad och pendling

Skövde kommun samarbetar inom kommunalförbundet för att skapa en arbetsmarknadsregion för hela Skaraborg med 300 000 invånare.

Inom Skövde kommun finns flera större arbetsgivare, exempelvis Västra Götalandsregionen, Volvo, Skövde kommun och Högskolan i Skövde. Dessa och många andra arbetsgivare har anställda som pendlar in från omlandet. Samtidigt är det många som pendlar till omkringliggande kommuner men även till Göteborg och andra städer som ligger längre bort. En arbetsmarknadsregion avgränsas av hur pendlingsströmmarna mellan bostad och arbete ser ut och baseras ytterst på individers beslut. Skövdes arbetsmarknadsregion består i dag av tio kommuner och är den nionde största i Sverige. Skaraborg har som mål att bli fler invånare och att ha en gemensam arbetsmarknadsregion i stället för dagens två (Skövde och Lidköping).

Bland Västra Götalands kommuner är det Skövde som har störst andel inpendlare sett till antalet invånare. Enligt 2021 års sysselsättningsstatistik pendlar cirka 13 000 personer in till Skövde varje dag, medan omkring 6 300 pendlar ut från kom-

munen. Inpendlingsströmmarna är störst från Falköping, Mariestad, Tibro och Skara. Utpendlingen från Skövde kommun går i huvudsak till samma grannkommuner, men även till Göteborg och Stockholm.

Utöver de som arbetspendlar så är det även en stor andel gymnasieungdomar som pendlar in till Skövde under terminstider. Omkring 50% av antalet elever på gymnasieskolorna i Skövde kommer från andra kommuner. Det handlar om cirka 1 750 elever per termin (2021).

Större etableringar i Skaraborg

Beslut finns om etablering av en batterifabrik i Mariestad, denna beräknas vara i drift 2030. Även Skövde och andra kommuner i Skaraborg har varit och är fortsatt intressanta för ytterligare större etableringar. Kommunerna i Skaraborg samarbetar för att fylla de behov av arbetstillfällen, bostäder och annat som krävs.

Regional sjukvård

Skaraborgs sjukhus (SkaS) tillhandahåller specialistsjukvård för invånarna i Skaraborg och ingår i Västra Götalandsregionen. SkaS finns på fyra orter i Skaraborg med det största sjukhuset i Skövde. En större utbyggnad i Skövde har pågått i flera år. Fortsatt utveckling kan ske åt norr. Cirka 4 600 personer (2021) arbetar inom hela SkaS; ungefär 3 000 av dem finns i Skövde. Sjukhuset i Skövde är därmed en av de största arbetsplatserna i Skövde kommun och av stor vikt för alla vårdtagare i Skaraborg.

Handel

Handeln har länge varit en prioriterad del i arbetet med att skapa tillväxt i Skövde och dess omland. Handeln skapar nya arbetstillfällen och stärker Skövde som regionalt centrum och bostadsort, men även som besöksmål och bidrar positivt till varumärket Skövde.

2 Skövde inför 2040

Handeln är koncentrerad till tre områden i Skövde stad: City, Norrmalm och Stallsiken. Handeln utgör den femte största branschen i Skövde och sysselsätter mer än 3 000 personer. Handeln skapar många nya jobb, inte minst för unga människor. Läs mer i kapitel *Mark- och vattenanvändning > Bebyggelse*.

Akademi och innovation

Högskolan i Skövde

Högskolan i Skövde (HiS) har cirka 9 600 studenter (2023) och totalt drygt 520 medarbetare, varav ett 40-tal är professorer. Högskolan erbjuder utbildningar på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå (forskarutbildning) inom områdena data och IT, dataspelsutveckling, ekonomi och samhälle, teknik och biovetenskap, vård och hälsa samt beteendevetenskap. Forskning bedrivs inom fem forskningsmiljöer: Digital Health Research, Informationsteknologi, Organisering för hållbar utveckling, Systembiologi och Virtual Engineering (2024).

På högskolan i Skövde finns Sveriges bredaste utbud av dataspelsutbildningar. Här bedrivs internationellt erkänd forskning inom spelområdet samt etablerade internationella samarbeten inom utbildning och forskning.

Utvecklings- och samarbetsarenor

Science Park Skövde (SPS) samlar över 1 000 personer, 100 etablerade bolag och 50 inkubatorprojekt. Här erbjuds utvecklingsmöjligheter för både startups och etablerade företag. SPS är profilerat inom IT/tech, smart industri och dataspelsutveckling.

Sweden Game Arena är en innovationsarena och ett community inom spelbranschen. Detta är ett av Europas största kluster för spelutveckling och forskning. Årligen hålls Sweden Game Conference i Skövde med besökare från hela världen.

Assar Industrial Innovation Arena erbjuder en arena och ett nätverk för industrin. Här erbjuds samarbeten och investeringar för bolag inom framtidens industri.

Materialbiblioteket *Material ConneXion Skövde* är ett av sju materialbibliotek i världen som innehåller 1 600 material från 10 000 leverantörer.

Turism i Skaraborg

Besöksnäringen är en snabbväxande framtidsbransch och ett prioriterat område att utveckla och möjliggöra för tillväxt, expansion och etablering. Den betyder mycket för såväl glesbygd,

storstäder och medelstora städer som Skövde. Skövde kommun strävar efter att vara drivande i samverkan med övriga kommuner och destinationer i Skaraborg.

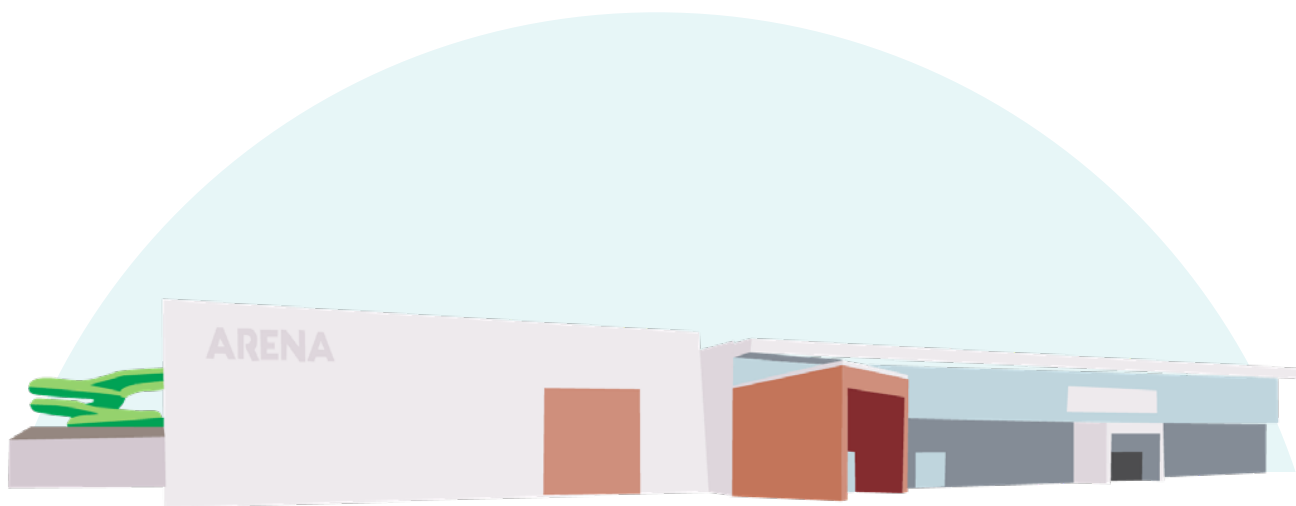
Skaraborg ligger mellan de stora sjöarna Vänern och Vättern med ett antal platåberg och ett rikt kulturlandskap. Området har mycket att erbjuda turister inom korta avstånd och besöksnäringen är en starkt växande näringsgren. Det finns många samverkansarenor och Skövde kommun samverkar framför allt genom *Visit Skaraborg*, *Visit Hornborgasjön* och *Platåbergens Geopark*. Skaraborgs största besöksdestinationer är Läckö Slott, Göta kanal, Skara Sommarland, Karlsborgs Fästning, Arena Skövde, Kinnekulle, Billingen, Varnhem och Hornborgasjön. Skövde används som bas för många av besökarna även om inte alla målpunkter ligger inom kommunen och omkring var tredje gästnatt i Skaraborg registreras i Skövde.

Skövde lider i dag brist på olika former av övernattningsmöjligheter, allt från hotell till ställplatser för husbilar. Skövde har goda möjligheter att möta den växande outdoortrenden och att utveckla produkter inom detta område som t.ex. ytterligare vandrings- och cykelleder. Det kan handla om att knyta samman de befintliga nationella cykellederna Vänerleden och Göta kanal med Skövde och även fortsatt utveckling av vandringsleder på södra delen av Billingen.

En av frågorna som pekades ut i Strukturbild Skaraborg handlade om turism. Genom programmet *Turistslingor i Skaraborg* (2019) har Skaraborgs kommunalförbund konkretiserat ett sätt att öka besöksnäringen inom delregionen. Programmet pekar ut turistslingor och tillhörande entrépunkter som med fördel kan utvecklas. Parallellt med programmet antogs även *Strategi Hållbara drivmedel* som beskriver infrastrukturen för hållbara drivmedel i Skaraborg och som bland annat möjliggör att elfordon ska kunna använda sig av turistslingorna.

Större besöksanläggningar i Skövde

Arena Skövde, Billingen Skövde och Lillegården Skövde är tre större anläggningar för besök i Skövde. Här möjliggörs såväl motion och idrott som upplevelser och rekreation för alla invånare och besökare. Inriktningen för alla de tre destinationerna är att utveckla dem i samarbete med näringsliv, föreningsliv och andra intressenter till nationella centrum för idrott, motion, rekreation och upplevelser. Utöver dessa finns ytterligare besöksändamål och platser inom till exempel kulturen med

Skövde kulturhus som ett viktigt besöksmål, liksom platser inom handel, sport och fritid. Tillsammans utgör de en viktig del av Skövdes attraktionskraft. Skövde kommun strävar efter att hållbart utveckla Skövdes attraktionskraft och unika reseanledningar.

Arena Skövde

Arena Skövde är en mötesplats för alla generationer. Här finns motionsbassänger, upplevelsebad, relax, bowling och gym under ett och samma tak. Här bedrivs idrott på både elit- och breddnivå. I Arena Skövde arrangeras nationella och internationella evenemang inom idrott, konserter, mässor, konferenser med mera.

Billingen Skövde

På Billingen Skövde erbjuds outdooraktiviteter för hela familjen. Här finns vandringsleder som erbjuder storslagna naturupplevelser, grillplatser, sjöar, utomhusbad samt en aktivitetsplats. På Billingen kan man nyttja motionsspår, trailspår, skidspår, slalombacke, cykelspår, pumptrackbana och hög-

höjdsbanor samt klättra. Här finns även en takförsedd utomhusarena för bandy och evenemang samt hotell, restauranger, stugby och camping. Billingen Skövdes vision är att vara södra och västra Sveriges hållbara outdoor destination året runt.

Berget Billingen ingår i *Platåbergens Geopark* som utnämns till Sveriges första globala geopark av UNESCO*. Det betyder att platåbergens landskap har geologiska platser och landskap som är världsunika.

Lillegården Skövde

På Lillegården samlas en rad olika idrotter och aktiviteter för invånare, besökare och föreningsliv. Här finns fotbollsplaner, softboll- och basebollplaner, ishallar, evenemangsarena, idrottshall, tennishall, boulehall, äventyrsgolfbana, gym, padelbanor samt restaurang. Området är också sammankopplat med Karstorps motionsspår, badplatser, discgolfbana och beachvolleybollplaner.

* UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) är ett FN-organ som bildades 1945. Unescos prioriteringsområden är: utbildning för alla, vetenskap för världens utveckling, kulturell mångfald och världsarv, samt press och yttrandefrihet. Sverige är en av de största frivilliga bidragsgivarna till Unesco. Unescos har 195 stycken medlemsländer.

3 Utvecklingsinriktning

3. Utvecklingsinriktning

Utvecklingsinriktning beskriver hur kommunen ska utvecklas på ett övergripande plan. Dess intentioner ska finnas med i all planering och samhällsutveckling. Inriktningen samlar åtta så kallade *ställningstaganden*. De belyser prioriterade värden och beskriver hur kommunen ska förhålla sig till dessa värden.

Utvecklingsinriktningen beskriver övergripande samband som är långsiktigt relevanta utifrån tre grundläggande strukturer. Dessa är *Bebyggelse*, *Natur och friluftsliv* samt *Kommunikationer*. De ska finnas med i alla översiktsplaner och de beskrivs i text och i en kartbild.

Utvecklingsinriktningen utgår från kommunens vision och på information som inhämtats genom dialog med förtroendevalda, tjänstepersoner och andra, samt genom att ta del av kommunala, regionala, nationella och globala mål och styrdokument.

Medborgarna i fokus

Utgångspunkten för ÖP 2040 är *Hållbar utveckling* med medborgarna i fokus. Detta följer *Vision Skövde 2040*, kommunens mest övergripande styrdokument. Visionen slår bland annat fast att Skövde kommun ska växa hållbart med hänsyn till kommande generationer och hitta balansen mellan hårda och mjuka värden.

ÖP:s utgångspunkt innebär att Skövdes fortsatta utveckling och fysiska planering ska ta hänsyn till hållbarhetens tre dimensioner – social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet – och

utgå från medborgarnas behov. Skövde ska utvecklas utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.

Allt tyder på att Skövde kommer att fortsätta växa, men att tillväxten behöver ske på andra sätt än tidigare. Hänsyn behöver tas till klimatet och till framtida generationers möjligheter att leva ett gott liv. Detta kräver resurshushållning och planering för en mer hållbar kommun. Hållbarhetsarbetet är en förutsättning för att locka nya invånare, etableringar och arbetskraft. Det är viktigt att jobba med hållbarhet i alla tre dimensioner, liksom att minnas att kommunen som organisation finns för att skapa ett gott liv för dem som bor i, verkar i och besöker kommunen.

Vi behöver gå från ett samhälle där saker tillverkas, används och slängs till ett samhälle där vi reparerar, återanvänder och återvinner såväl saker som material. Denna förändring från linjärt till cirkulärt samhälle behöver ske i alla delar av våra liv, och förutsättningarna för detta måste skapas i vardagen. Det cirkulära tänket gäller även våra byggnader; vi ska använda bra material som kan återanvändas eller värnas och restaureras många gånger om. Vi ska heller inte riva för att bygga nytt, utan snarare hitta sätt att bygga till och expandera redan befintlig bebyggelse.

Hållbarhetens tre dimensioner samverkar, men ibland väger något av perspektiven tyngre. Det är därför viktigt att vi på ett

övergripande plan säkerställer en balans mellan de tre dimensionerna. I den strävan är *långsiktighet* ett viktigt ledord. Översiktsplanen siktar mot 2040 med utblick mot 2060. Kommunen måste beakta vilka konsekvenser som dagens beslut och investeringar får på längre sikt. Detta för att vi ska fatta beslut som främjar en långsiktigt hållbar utveckling ur socialt, ekonomiskt och ekologiskt perspektiv.

Att medborgarna står i fokus innebär en tydlig betoning på folkhälsa och människors möjligheter att leva ett gott liv. Det innebär också att medborgarna behöver bli delaktiga i Skövde kommuns utveckling och vara medskapare i samhällsplaneringen. Planeringen ska i första hand ske med och för medborgarna. Skövdeborna ska kunna vara stolta över sin kommun och den plats där de lever och bor.

Åtta ställningstaganden

Utvecklingsinriktningen pekar ut åtta ställningstaganden. Dessa ska vägleda planeringen av den fysiska miljön och fungera som ett stöd för alla som utvecklar och bygger Skövde kommun. Flera av ställningstagandena vävs in och fördjupas under avsnittet *Strukturer* nedan.

De åtta ställningstagandena är:

1. Livsmiljön i fokus

Gestaltad livsmiljö för det goda livet

2. Den nära staden

Hållbara färdvägar och hållbart byggande

3. Levande och unika platser

Mångfunktion och mångfald som ledord

4. En levande landsbygd

Tätorter som nav

5. Ett grönskande Skövde

Tillgängliga och attraktiva grönområden

6. Medskapande och samverkan

Gemensam utveckling av kommunen

7. En framtidssäkrad kommun

Beredskap och robusthet

8. Skövde i Skaraborg

För en attraktiv region

1. Livsmiljön i fokus

Gestaltad livsmiljö för det goda livet

Planering och byggande ska ske med gestaltad livsmiljö för det goda livet som utgångspunkt.

Livsmiljöer är platser där människor bor, arbetar och lever. För att Skövde kommun ska utvecklas hållbart med medborgarna i fokus krävs ett helhetstänkande kring hur livsmiljöerna utformas. I en omsorgsfull gestaltning samspelar form, funktion och hållbarhet. Detta samspel möjliggör förbättrad hälsa, stärkt välbefinnande och ökad trivsel. Med ett bredare synsätt, där arkitektur, design, konst och kulturarv samverkar, stärks både samhällets möjligheter att nå en hållbar samhällsutveckling och medborgarnas möjligheter att leva ett gott liv. Att skapa gestaltade livsmiljöer* handlar om att ta hand om och utveckla våra befintliga miljöer, men också om hur den framtida bebyggelsen ska placeras och utformas. Detta gäller såväl i stadsmiljö som på landsbygden.

Ett hållbart samhälle är till för alla. För att ge alla möjlighet att ta del av samhället är det viktigt att bygga bort barriärer och i stället skapa mötesplatser. Fysiska barriärer hindrar möten mellan människor och står i vägen för integration. En genomtänkt planering och byggnation, däremot, binder ihop befintliga bostadsområden med nya och skapar incitament för att mötas och vistas på platsen. Välplanerade gång- och cykelstråk med broar, tunnlar och grönska är avgörande för att binda samman den fysiska miljön och motverka barriärer.

Mötesplatser kan användas för att främja integration och möten mellan människor. Genom att förlägga exempelvis lekmiljöer, spontanidrottsplatser, utomhusgym och fritidsanläggningar mellan bostadsområden skapas naturliga incitament att mötas. Mötesplatser skapar också förutsättningar för att delta i kulturaktiviteter på olika nivåer. Estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden bidrar till att skapa, stärka och utveckla mötesplatsernas särdrag och kvaliteter. De bidrar med andra ord till unika mötesplatser som tilltalar olika människor.

* **Nationell politik för gestaltad livsmiljö (2018)** Enligt den nationella arkitekturpolicyn ska arkitektur, form och design bidra till "ett hållbart, jämlikt och mindre segregat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön. Arkitektur, form och design påverkar alla människor dagligen och handlar i grunden om livskvalitet. Ambitionen är ett samhällsbygge som sätter människan i centrum, där fler ska få leva och bo i inkluderande, väl gestaltade och långsiktigt hållbara miljöer".

3 Utvecklingsinriktning

2. Den nära staden

Hållbara färdssätt och hållbart byggande

Planering ska ske med hållbara färdssätt och hållbart byggande som utgångspunkt.

Närhet är en av de viktigaste kvaliteterna och trivselsfaktorerna. Samtidigt är det viktigt att hushålla med de mark- och investeringsresurser som finns i ett hållbart samhälle. För att Skövde kommun ska kunna växa hållbart behöver vi utnyttja marken smartare och i vissa fall bygga tätare och högre. Detta gäller både i Skövde stad och i våra tätorter. Att komplettera är ett mer resurseffektivt sätt att bygga, och därmed både ekonomiskt och ekologiskt hållbart.

I den nära staden finns god tillgång till mycket för många. För att skapa närhet utan att ta gröna ytor i anspråk, försämra boendekvaliteten eller sänka den sociala hållbarheten behöver staden byggas tät och utmed kollektivtrafikstråk. Kompletteringen ska göras med hänsyn till platsen och medborgarna. Vi ska beakta både markens förutsättningar och platsens unika kvaliteter när det gäller exempelvis trygghet, folkhälsa, gestaltning och ökad funktionsblandning – allt för att skapa attraktiva byggnader och platser som tillför mervärde. En tät stadsmiljö har närhet som främsta kvalitet; här är det lätt att ta sig mellan bostad, arbete, service, kulturutbud och parker. Enligt många undersökningar är närhet också den viktigaste trivselsfaktorn för invånare i en stad. En tät stadsmiljö stärker dessutom underlaget för ett ökat utbud av service och kollektivtrafik. Framkomligheten för service- och räddningsfordon behöver dock beaktas, och utformningen behöver ske så att de boendes behov av service möjliggörs.

Hållbara färdssätt gynnar miljön och folkhälsan. Dessutom frigör de värdefull yta i den byggda miljön. Med hållbara färdssätt menas i första hand gång-, cykel- och kollektivtrafik. De hållbara färdssätten ska vara norm i planeringen och prioriteras i gaturummet och staden. I Skövde kommun är bilen dock fortsatt viktig; därför ska även kombinerade och flexibla färdssätt underlättas. Strategiska pendelparkeringar, gång- och cykelnät

samt goda parkeringsmöjligheter för cyklar och andra mindre, eldrivna fordon är viktiga i det perspektivet.

Bostadsområden, större arbetsplatser och fritidsaktiviteter ska kopplas till gång- och cykelnät och i första hand placeras med närhet till god kollektivtrafik, exempelvis i Skövde stad, i tätorterna samt längs kollektivtrafikstråk. Planeringen ska göra att kommunen kan knytas samman; här ingår även alternativa transportlösningar som fordonspooler och elsparkcyklar.

För att möta miljö- och klimatutmaningarna kring bostäder och verksamhetslokaler behövs innovation, både vid nybyggnad och vid renovering/upprustning. Dagens fokus kring bebyggelse behöver förändras, exempelvis genom ökat klimatneutralt byggande, egenproducerad el, ökad resurseffektivitet, översvämningssäkerhet och hållbar dagvattenhantering, klimatsmarta materialval som trä, återbrukade produkter och återvunnet material. Dessutom behöver ett livscykelperspektiv på klimat- och miljöpåverkan beaktas, såväl vid nybyggnad och renovering som vid underhåll och drift.

3. Levande och unika platser

Mångfunktion och mångfald som ledord

Planering ska ske med mångfunktion och mångfald som ledord.

Att främja mångfunktion och mångfald stärker ett samhälle eftersom det ökar valmöjligheterna och skapar förutsättningar för en levande och varierad miljö. Många funktioner ska rymmas inom bebyggelsen så det är viktigt att nyttja ytorna för flera olika typer av ändamål. När det gäller bebyggelse handlar dessa begrepp om att blanda både innehåll och bebyggelsetyper. Att blanda olika funktioner betyder att medborgarna får närhet till mer. Det kan handla om att kombinera bostäder och arbetsplatser med kommersiell service, kommunal infrastruktur, kulturutbud och olika typer av grönområden, eller om att flera funktioner samlas på en plats. Exempelvis kan en plats ha ett syfte på dagtid/sommartid och ett annat på kvällstid/vintertid. Att blanda olika typer av bebyggelse handlar om att kombinera olika skalor, utformningar och upplåtelseformer.

Med mångfald på fler platser i kommunen kan invånare exempelvis flytta till en bostad som passar deras behov utan att behöva byta bostadsområde. När nya områden planeras och befintliga områden utvecklas bör bostadsformerna i området varieras, så att nya bostäder kompletterar dem som redan finns. Fler bostäder och mer urbana kvaliteter i de centrala delarna kan vara en del av lösningen för att säkerställa en levande centrumkärna. I de kommunala verksamheterna kan begreppet mångfunktion exempelvis handla om att samnyttja parkeringsplatser eller att använda en yta för både dagvattenhantering och rekreation. Både klimatförändringarna och kommunens ansvar att bidra till en bättre vattenkvalitet i sjöar, vattendrag och grundvatten ställer krav på ytor för dagvattenhantering i bebyggelsen.

Varje plats är unik och har sin egen identitet. När dessa unika värden förstärks syns kommunens mångfald. Det är viktigt att erbjuda en bredd av attraktiva boendemiljöer, både för att locka fler att bosätta sig i kommunen och för att främja rörelse mellan områden. Skövdes planering ska utgå från de kvaliteter som särskiljer olika platser och bygga vidare på dessa, i stället för att försöka skapa "allt överallt".

Att ha kunskap om en plats kultur och kulturarv är grundläggande för att förstå platsen och vad som gör den attraktiv. Unika platser väcker människors lust att röra sig i och uppleva hela kommunen och skapar dessutom valfrihet kring hur man väljer att leva och bo.

4. En levande landsbygd

Tätorter som nav

Planering ska ske så att livsmiljöer i centralorten, tätorterna och landsbygden kompletterar varandra på ett klokt och hållbart sätt.

Skövde kommun erbjuder en mångfald av attraktiva livsmiljöer i hela kommunen. För att förstärka detta ytterligare ska bättre förutsättningar skapas för att leva, verka i och besöka landsbygden och dess tätorter. Kommunens olika livsmiljöer i stad, tätorter och landsbygd kompletterar varandra med sina olika

unika kvaliteter och karaktärer. Platsernas natur- och kulturmiljövärden ska värnas och användas som en resurs i utvecklingen. Även jordbruksmarkens betydelse och värden ska beaktas och värnas.

I Skövde kommun är Skultorp, Stöpen, Tidån, Timmersdala, Igelstorp, Väring, Väsås, Lerdala och Ulvåker tätorter. Genom att stärka tätorternas kvaliteter och utvecklingsmöjligheter skapas förutsättningar för livskraftiga orter och en levande landsbygd. Tätorterna är nav på landsbygden och ger förutsättningar för hållbar utveckling av hela kommunen.

I tätorterna ska det finnas kommunal service i olika utsträckning. Alla tätorter har inte all typ av service idag och kommer inte heller ha det i framtiden. Exakt vad varje ort kommer ha framöver beslutas inte i översiktsplanen utan behandlas av ansvarig politisk nämnd. I alla tätorterna finns ytor som möjliggör för utveckling av framförallt bostäder, men även annan utveckling kan vara aktuell. I de större tätorterna skapas också indirekta förutsättningar för privat service i form av butiker, samt för regional service som kollektivtrafik och viss vård.

Kommunal service kan exempelvis handla om kommunalt vatten och avlopp, avfallshantering, förskola, grundskola för lägre åldrar, boende för äldre, bibliotek eller likande, kulturell mötesplats för alla åldrar, torgplats eller annan samlande plats utomhus samt någon funktion för idrott eller fritid.

Under rubriken *Strukturer* nedan finns mer att läsa om utvecklingen i våra tätorter och på landsbygden.

5. Ett grönskande Skövde

Tillgängliga och attraktiva grönområden

Planering ska ske med tillgång till tillgängliga och attraktiva grönområden.

Skövdes grönområden ska fortsätta att utvecklas med en mångfald av kvalitativa miljöer. Utvecklingen gäller såväl innehåll och utformning som drift. Grönområdena ska stärka sociala sammanhang och fungera som kravlösa mötesplatser för alla. När ett ökat antal medborgare ska dela på ytorna måste hänsyn framför allt tas till ökad efterfrågan och ökat slitage.

3 Utvecklingsinriktning

Att människor har grönområden nära är mycket viktigt för folkhälsan; det ökar lusten till rörelse och får människor att mötas. Andra positiva effekter av dessa områden är att de minskar buller och luftföroreningar. Dessutom har fastigheter som ligger nära grönområden ofta ett högre värde. Gröna miljöer med stor variation och meningsfull innehåll kan även locka besökare utifrån.

Enligt den så kallade 3-30-300-regeln* innebär ”god tillgång till grönområden” att de flesta bostadsområden har max 300 meter till ett grönområde som är tillgängligt för allmänheten. Regeln om 300 meter ska vara utgångspunkten även när Skövde växer. Grönområdena bör även vara tillräckligt stora med tanke på befolkningens mängd, samt hänga ihop med ett nät av grönska utanför områdena. Bostadsnära grönska i form av träd, mindre parker eller liknande är också viktigt för en attraktiv, hälsosam och klimatsäkrad stad. Som komplement till regeln om 300 meter bör därför även den resterande delen av 3-30-300-regeln användas.

6. Medskapande och samverkan

Gemensam utveckling av kommunen

Planeringen ska vara inkluderande, ska lyssna aktivt och lära av andra.

Medborgarna står i centrum när Skövde utvecklas; de är experter på sina respektive behov och livssituationer. Näringslivet och civilsamhället är också viktiga i genomförandet av översiktsplanen. Skövdes utveckling ska präglas av samskapande med olika aktörer.

Planering och genomförande ska ske med medborgarna i fo-

kus, och hänsyn ska tas till alla medborgares behov av service och möjligheter att röra sig i och ta del av kommunen. Grunden för planeringen ska vara så kallad *universell utformning*** där barn, äldre och personer med funktionsnedsättning särskilt beaktas i planeringen. Trivsel och trygghet hänger ihop; därför ska kommunen planeras på ett trygghetsfrämjande sätt. Det är viktigt att allmänna ytor och grönområden liksom trafiken både är och upplevs trygga.

För att skapa det Skövde som pekas ut i ÖP 2040 krävs bred samverkan mellan bland andra kommunen, näringslivet, akademien, civilsamhället och medborgarna. Det krävs också intern samverkan mellan sektorer, bolag och kommunalförbund. Många aktörer är inblandade i kommunens utveckling och i att genomföra översiktsplanen. Även i detta arbete ska medborgarna vara i fokus, och hänsyn ska tas till hur de berörs. Att pröva vad som är barnets bästa är ett värdefullt verktyg här.

7. En framtidssäkrad kommun

Beredskap och robusthet

Planering ska ske med hänsyn till samhällets behov av beredskap och robusthet.

En föränderlig värld kräver ett mer *robust samhälle**** med beredskap för att klara krissituationer. Det kan exempelvis handla om att hantera klimatförändringar, demografiska förändringar, ekonomiska kriser, ett förändrat säkerhetsläge eller eventuell resursbrist. Det är viktigt att känna till sårbarheter i samhället och att bland annat skydda tillgången på el, dricksvatten och livsmedelsproduktion, ha säker tillgång till reservkraft samt skapa ett klimatanpassat samhälle och en tillförlitlig elektronisk kommunikation.

* **3-30-300-regeln** 3-30-300 är en regel som har tagits fram för att avgöra hur mycket träd och grönska en stad behöver för att fungera väl. Regeln ska ge kvantitativa mått för grönskastruktur och kan användas i alla städer oavsett storlek.

3 träd: Alla ska kunna se minst tre träd från sin bostad, skola och arbetsplats.

30 procent: Varje stadsområde ska ha minst 30 procent så kallad krontäckningsgrad. Måttet talar om hur stor del av en yta som skuggas av trädkronor.

300 meter: Alla invånare ska ha max 300 meter till ett grönområde.

** **Universell utformning** handlar om att göra rätt från början genom att utforma och planera samhället så att ingen utesluts. På så sätt undviks behov av anpassningar i efterhand. Det handlar om att nya produkter, miljöer, program och tjänster ska utformas utifrån principen om universell utformning. På så sätt blir samhället tillgängligt för alla i största möjliga utsträckning

*** **Robust samhälle** Med ett ökat elbehov i hela samhället behöver elkapacitet och möjlighet till ökad produktion ses över. Ett förändrat klimat för med sig bland annat ökad torka där vattenbrist och sjukdomar inom skogs- och jordbruk ökar. Extrema höga temperaturer lokalt är ett annat klimatrelaterat problem som ger stora följder för framförallt barn och äldre. Brist på olika resurser kan handla om allt från stål och andra byggmaterial till mindre komponenter som krävs för att bygga maskiner och produkter. Brist på mat kan bli ett stort problem då Sverige idag har ungefär 50% självförsörjning på livsmedel.

I ett samhälle med självförsörjande lösningar ökar både beredskapen och robustheten. När produktion och lagring av el sker på flera ställen stärks motståndskraften vid en kris och risken och kapaciteten i elnätet sprids. På samma sätt är hushåll som är självförsörjande genom odling viktiga för att öka krisberedskapen. Mer odling i stadsmiljö främjar dessutom den biologiska mångfalden, som är en viktig pusselbit för ett robust samhälle. Utöver detta är livsmedelsförsörjning av stor vikt och ska värnas för att öka Sveriges grad av självförsörjning. Skaraborg och Skövde kommun en viktig del i detta. Både jordbruk, skogsbruk och ökad energiproduktion är av stor vikt i ett robust samhälle.

Även cirkularitet stärker därmed samhällets robusthet på två olika sätt. Ett mer cirkulärt samhälle, där bland annat samutnyttjande, återbruk och reparation är norm i stället för undantag, skulle innebära ett minskat klimatavtryck. Samtidigt skulle behoven av resurser utifrån minska. Cirkularitet stärker därmed samhällets robusthet på två olika sätt.

Hela samhällsplaneringen går ut på att skapa ett robust och motståndskraftigt samhälle. Om dessa aspekter enbart behandlas vid punktinsatser eller i utpekade områden finns risken att den övriga planeringen motverkar eller hindrar beredskapsarbetet och gör samhället mindre robust i sin helhet. För att lyckas krävs därför långsiktiga perspektiv.

8. Skövde i Skaraborg

För en attraktiv region

Planering ska ske med utgångspunkt i att Skövde är ett delregionalt centrum för Skaraborg och för kommunikationer, utbildning, arbetsplatser, service med mera.

Skövde är en av fyra regionala kärnor i Västra Götaland och ett viktigt nav i *nätverksstaden Skaraborg**. Alla kommuner i Skaraborg är på olika sätt beroende av varandra. De behöver också ta hänsyn till varandras respektive behov och hjälpas åt att utveckla sina respektive kvaliteter. Många som arbetar i Skövde

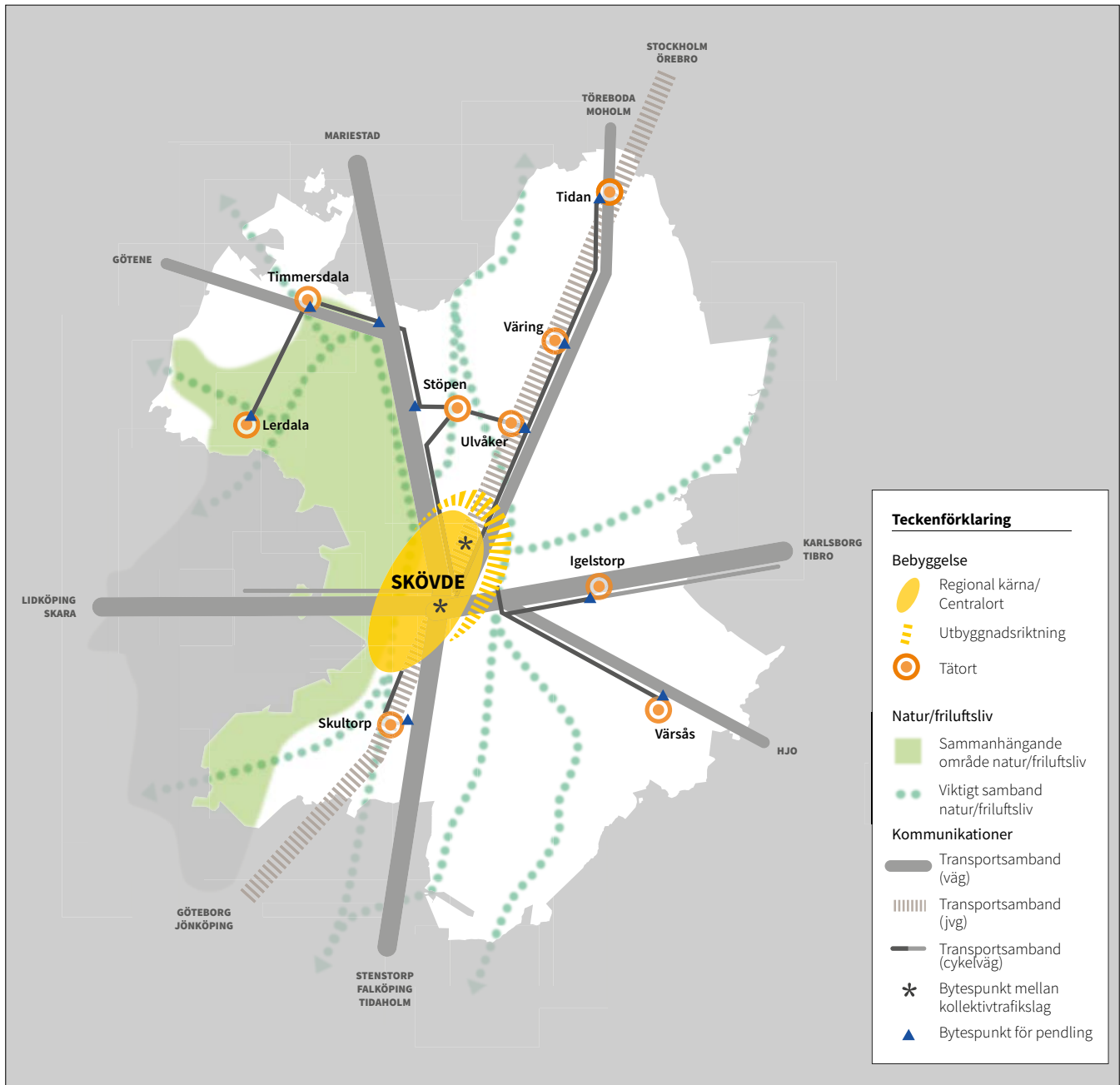
bor i andra kommuner eller har tidigare studerat vid grannkommuners gymnasieskolor. I Skaraborg finns också många ungdomar som bor i andra kommuner men som pendlar eller flyttar till Skövde under studietiden. I Skaraborg går en mycket stor del av arbetspendlingen in till Skövde. I dag finns två arbetsmarknadsregioner i Skaraborg (Skövde och Lidköping), men målet är att samla dessa till en region. När Skövde kommun och Skaraborg växer och arbetstillfällena blir fler måste infrastrukturen och tillgängligheten utvecklas i samma takt. Med tanke på rollen som arbetsmarknadscentrum kommer Skövde alltid att vara en stad med mycket trafikrörelse.

För att nätverksstaden Skaraborg ska nå sitt mål om 300 000 invånare till 2030 krävs att förutsättningarna skapas för denna utveckling. Skövde växer, och delar av staden omvandlas när exempelvis Science city går från verksamhetsområde till blandstad. För att täcka behoven krävs bland annat nya ytor för bostäder och verksamheter. I Skövde stad finns behoven hos stora arbetsgivare som Försvarsmakten, sjukhuset, kommunen, de stora industrierna och högskolan, men också hos de mindre arbetsplatser som finns och som behövs för att Skövde kommun ska kunna erbjuda den service, det kultur- och fritidsutbud och de arbetstillfällena som efterfrågas i Skaraborg.

Skövde är förutom arbetsmarknadscentrum också en samlingsplats för fritidsaktiviteter och kultur. Kommunens museer, kulturhus och scener lockar människor från hela Skaraborg. Detsamma gäller även för idrotts- och motionssektorn där Arena Skövde, Lillegårdens fritidsområde och Billingen lockar människor från både Skaraborg och andra håll. Skövde är också en högskolestad som erbjuder vidareutbildning för både Skaraborgs invånare och människor från hela världen. Detta bidrar med både potentiell arbetskraft och mångfald i Skövde.

* **Nätverksstaden Skaraborg** Begreppet började användas i samband med Kommunalförbundet Skaraborgs Strukturbild (2015). I strukturbilden presenteras sju strategier för hur kommunerna kan skapa förutsättningar för lokal utveckling. Skaraborg bör ses som ett nätverk i olika skalor.

3 Utvecklingsinriktning

Strukturer

Utvecklingsinriktningen redovisar i grova drag kommunens långsiktiga intentioner utifrån tre strukturer i Boverkets ÖP-modell. Dessa strukturer är *Bebyggelse*, *Natur och friluftsliv* samt *Kommunikationer*. I följande avsnitt beskrivs dessa tydligare. Det finns också en tillhörande kartbild - se ovan.

Bebyggelse

I ett hållbart samhälle eftersträvas närhet och variation. Närhet kan skapas genom kompletterande byggnation men även genom att knyta samman staden eller landsbygden med gröna

stråk och gång- och cykelvägar samt längs kollektivtrafikstråken. Att bygga nytt och varierat är en förutsättning för att Skövde kommun och Skaraborg ska fortsätta växa.

Utvecklingsinriktningens kartbild visar schematiska områden för utvecklingens tyngdpunkt. Den visar också i vilken geografisk riktning utvecklingen kommer att gå.

Om staden tillåts breda ut sig när vi inte vår strävan efter närhet. Skövde stad är av naturliga skäl långsmal i nord-sydlig riktning. Staden begränsas västerut av Billingen och österut av jordbruksmark samt ån Ösan. Utvecklingsinriktningen för Skövde stad och centralort innebär tillväxt centralt samt åt norr

och öster. I östlig riktning utgör Ösan ett naturligt avslut för staden. Åt norr byggs Trädgårdsstaden och Södra Ryd samman genom Stadsskogen. Detta ger en mer sammanhållen stad som inte spretar i olika riktningar.

Skövde erbjuder en mångfald av attraktiva livsmiljöer för människor som bor i, verkar i och besöker kommunen. Invånarantalet kommer att öka till 2040. Därmed växer behovet av bostäder, arbetsplatser, verksamheter, skolor, omsorg, sjuk- och hälsovård, kultur, idrottsanläggningar, kommunikationer och liknande. Allt detta kommer även fortsatt att behövas och finnas i Skövde stad – och i viss mån även i tätorter och på övrig landsbygd.

I förslaget till ÖP 2040 finns stor möjlighet för fortsatt befolkningstillväxt. Oavsett tillväxttakt så räcker ytorna till med god marginal. ÖP 2040 skapar handlingsfrihet för ett anpassat genomförande och beredskap för en stark befolkningstillväxt. Detta innebär också att tidsperspektivet förlängs mot 2060.

I framtiden behöver tätheten öka för både bostäder och verksamheter. Frågor som behöver ställas i det sammanhanget är om mark kan utnyttjas mer effektivt, om parkeringsbehov kan minska med bättre kollektivtrafik och mobilitetsåtgärder*, samt om mindre behov av trafiklösningar och mer exploaterbar

yta inom fastigheter kan ge synergieffekter.

Kartbilden ovan visar tyngdpunkten i utvecklingen. Här framgår att utvecklingen av nya bostadsområden och verksamhetsområden framför allt finns i centralortens norra och östra delar samt i utpekade tätorter.

Kommunen som helhet

Skövde kommun har en stad, flera tätorter och en levande landsbygd. Målet är att hela kommunen ska kunna fortsätta att utvecklas. Alla delar av kommunen har olika roller i helheten. Staden är motorn, tätorterna utgör nav som förser hela landsbygden med service och samlat boende på naturnära och unika platser och landsbygden rymmer med sin rika variation en rad funktioner, som jord- och skogsbruk, energiproduktion, kulturmiljöer, byar och enskilda bostäder.

Utvecklingen i Skövde centralort

Skövde stad är kommunens centralort och en av fyra regionala kärnor i Västra Götaland. Skövde tillhandahåller arbetsplatser och service för invånare i den egna kommunen och för omkringliggande kommuner och hela Skaraborg. Det mesta av utbudet i kommunen finns i Skövde stad.

* **Mobilitetsåtgärder** Begreppet mobilitet handlar om möjligheten för människor och gods att förflyttas från en plats till en annan. God mobilitet innebär att trafiksystemet ger resenären flexibilitet vid val av resealternativ och/eller möjliggör en kombination av flera färdmedel. Mobilitetsåtgärder genomförs för att nå god mobilitet, effektivisera användningen av parkeringsytor samt lösa transporter på annat sätt än med den egna bilen. Exempel på åtgärder är samutnyttjande av parkeringsplatser, tillgång till bil- eller cykelpool, väl utformade cykelparkeringar och rabatterade kollektivtrafikkort/parkeringssavgifter.

3 Utvecklingsriktning

De större ytor som tillkommit i ÖP 2040 för bostäder finns inom Skövde centralort samt i tätorterna. I de mer centrala delarna av Skövde handlar det om att komplettera genom att

bland annat omvandla hårdgjorda ytor och bygga på höjden. Det är fortsatt aktuellt med komplettering av stadskärnan; här ger den *fördjupande översiktsplanen för centrala Skövde (FÖP C)* tydliga riktlinjer. En större omvandling till blandstad* sker i *Skövde Science City (Mariesjö)* och *Arenaområdet*.

Större obebyggda ytor för bostäder med mera handlar i första hand om att fortsätta utveckla Trädgårdsstaden och Haslum så de binds samman, samt att utveckla det nya området *Stadsskogen* som knyter Trädgårdsstaden med Södra Ryd.

Behovet av ytor för verksamheter är stort. Det beror delvis på att centrala områden omvandlas och verksamheter flyttar, men också på att Skövde och Skaraborg växer. Nya ytor tillkommer, både i anslutning till befintliga verksamhetsområden i norra och östra Skövde stad och på Locketorp.

Utvecklingen i tätorter

Skövde kommun har nio tätorter utöver centralorten. Genom att stärka tätorternas kvaliteter och utvecklingsmöjligheter skapas förutsättningar för livskraftiga orter och en levande landsbygd. Tätorterna är viktiga nav på landsbygden.

Översiktsplanen ger markförutsättningar för olika typer av bostäder och arbetsplatser, kommunal och kommersiell service, liksom kultur- och fritidsanläggningar. Kollektivtrafik och annan infrastruktur bör utvecklas för att underlätta för exploatörer och fler boende. För att få underlag för service krävs en viss befolkningsstorlek och antal arbetande i närområdet. För att optimera förutsättningarna för service behöver bebyggelseutvecklingen därför i första hand ske i eller i anslutning till tätorterna och samlokaliseringlösningar möjliggöras. I samtliga tätorter finns utpekade ytor för nybyggnad.

Utvecklingen på landsbygden

Vår landsbygd har unika kvaliteter och karaktärer som kompletterar staden. Landsbygden inhyser också tillgångar i form av naturresurser som ska värnas, exempelvis skogs- och jordbruksmark, sjöar och vattendrag. Fragmentering av jordbruksmark ska undvikas. Jordbruksmarkens betydelse för bland annat livsmedelsproduktion är viktig. På markanvändningskartan redovisas den största delen av kommunens yta utanför staden och tätorterna som landsbygd. Här ska ny bostadsbebyggelse i första hand tillkomma som en anpassad komplettering i befintliga orter, byar eller bebyggelsegrupper eller i utpekade strandnära lägen (så kallade LIS-områden). I lägen där det finns önskemål om byggnation av ett enskilt bostadshus och marken ej är detaljplanerad, sker prövning i det enskilda fallet via förhandsbesked och bygglov. Detsamma gäller för hästgårdar och annan typ av småföretag som är mest lämpad att placeras på landsbygden.

* **Blandstad** En blandstad är en stadsmiljö med hög grad av blandning och närhet. Den blandning som oftast avses är funktionsblandning, social blandning och estetisk blandning.

Natur och friluftsliv

Gröna och blå strukturer är sammanhängande områden av exempelvis parker, naturmark och vatten. Dessa strukturer har stor betydelse för en kommuns attraktivitet. De är en förutsättning för hälsa och välfärd, livsnödvändiga för den biologiska mångfalden och spelar en ökande roll för dagvattenhantering, klimatanpassning och minskad klimatpåverkan.

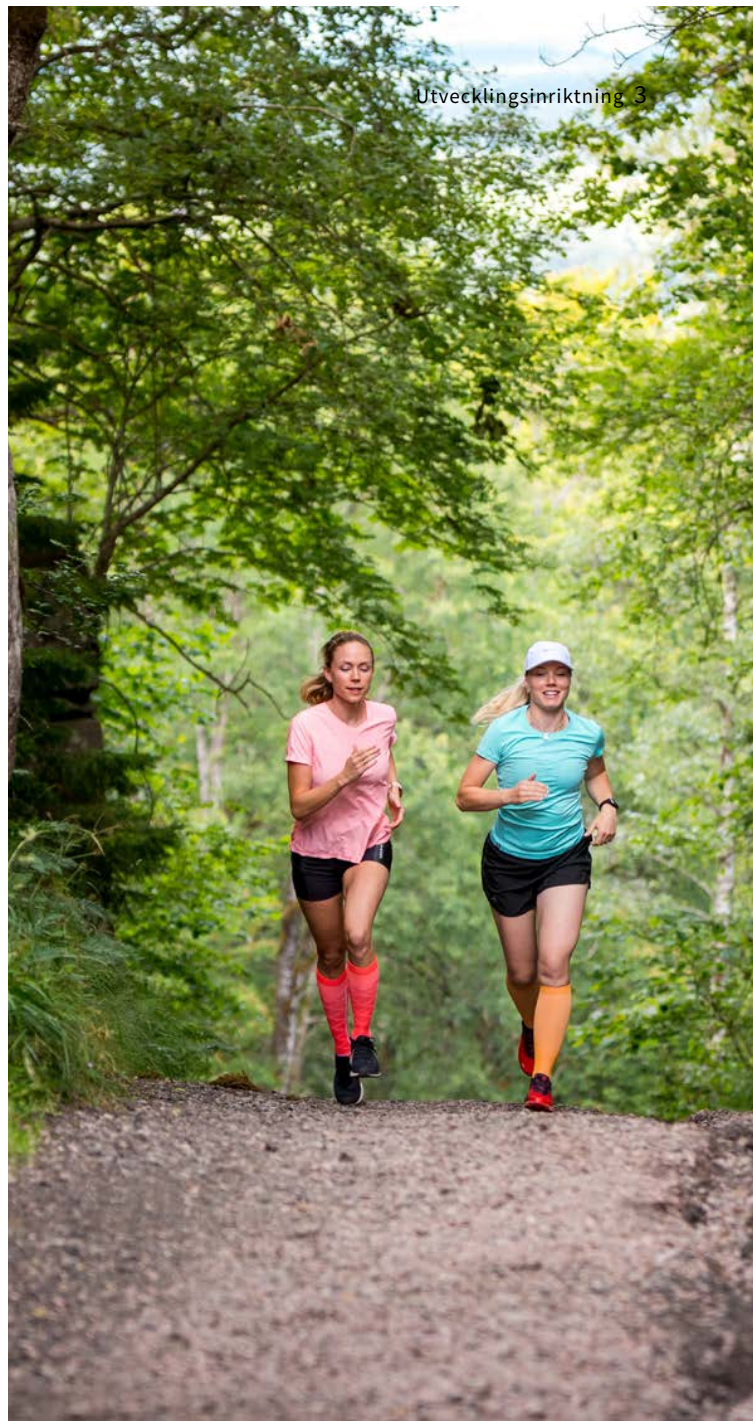
Kartbilden pekar ut gröna och blå stråk som är viktiga för natur och friluftsliv i Skövde kommun. De utpekade sambanden visar var det är extra viktigt att bibehålla en sammanlänkande funktion. Flera av dessa stråk länkas ihop med värden utanför kommungränsen. Det viktigaste området för natur och friluftsliv är plåtåberget Billingen, som sträcker sig över flera kommuner. Här finns stora värden för både natur och friluftsliv.

Gröna och blå strukturer har en nyckelroll när det gäller att möta utmaningar som samhället står inför. De gröna miljöerna har många funktioner och bidrar med många olika värden – såväl i bebyggd miljö som i landskapet i stort. Både grönområden och vattenmiljöer levererar många naturnyttor, så kallade ekosystemtjänster, som är en förutsättning för hälsa och välfärd. Här renas luft och vatten, kol från luften binds, buller dämpas, vattenflöden regleras och biologisk mångfald utvecklas. Detta ger i sin tur möjlighet till friluftsliv, rekreation, turism och naturupplevelser. Tillgång till grön-, natur- och friluftsområden är med andra ord viktigt för en kommuns attraktivitet.

Skövdes grönområden och övriga natur har stora ekologiska och sociala värden. Områdena är viktiga, både som en del av sin regions gröna infrastruktur* och som ett lokalt, finmaskigt nät av grönska. Att en stad/tätort har gröna strukturer är också en förutsättning för god livskvalitet. Närhet till parker och natur förbättrar dessutom folkhälsan; områdena uppmuntrar till fysisk aktivitet och kan sänka stressnivån hos människor som vistas i dem. Under pandemin blev det extra tydligt att människors intresse för ett aktivt friluftsliv ökar.

Flera av Skövde kommuns gröna miljöer, som äldre parker, kyrkogårdar och kulturlandskap, har också stora kulturmiljövärden och är en självklar del av vår historia. I den bebyggda miljön hjälper parker, grönområden, alléer och vattendrag dessutom till att skapa ”rum” som strukturerar och organiserar bebyggelsen.

Genom att ta reda på vad som ger våra grönområden dess kvaliteter kan vi utveckla de värden som redan finns. Närhet, innehåll, storlek och variation är exempel på sådana kvaliteter. Dessutom kan trädens roll i staden stärkas; förutom att ge grönska förbättrar träden förorenad luft och fångar upp stoft från trafiken. Träd i staden har dessutom en temperaturutjämnande

effekt eftersom de både använder solenergi för att växa och ger skugga och svalka under varma sommar dagar. Träden minskar också belastningen på stadens avloppssystem tack vare att de tar upp stora mängder vatten vid nederbörd. Det tar dock lång tid för träd att växa upp och det är i synnerhet äldre träd som har stora värden. Att spara vuxna träd och plantera nya är en del i arbetet med att skapa en attraktiv stad.

Grönområden bidrar till att anpassa bebyggelse och landskap till ett varmare och blötare klimat. För att kunna fördröja och rena dagvatten vid omfattande nederbörd ska strategiska områden för hantering av dagvatten och skyfall bevaras. De ska utformas för en mångfunktionell användning.

* Grön infrastruktur – Livsmiljöer för växter och djur behöver hänga ihop, det kallas grön infrastruktur. Grön infrastruktur är ekologiskt funktionella nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden samt anlagda element som utformas, brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras, samt att för samhället viktiga ekosystemtjänster främjas i hela landskapet. Begreppet grön infrastruktur har sin grund i Konventionen om biologisk mångfald; CBD.

3 Utvecklingsinriktning

Kommunikationer

I ett hållbart samhälle ska resor och transporter ske hållbart eller inte alls. Vi står inför utmaningen att resandet ökar samtidigt som vi behöver minska vår klimatpåverkan. Vi ser också att konkurrensen om stadens ytor ökar. Hur transportinfrastrukturen utvecklas påverkar möjligheterna att skapa god tillgänglighet, frigöra ytor för bostäder och verksamheter samt säkerställa livsmiljön i vår stad. Vi är beroende av välfungerande och hållbara kommunikationer både inom kommunen och ut mot vår omvärld.

Kartbilden pekar ut kommunens viktigaste förbindelser för väg och järnväg. Kollektivtrafik, övriga personresor och transporter använder samma stråk. Här pekas också viktiga cykelvägar ut för tätorter samt pendelparkeringar (i kartbilden kallas de bytespunkter för pendling) som stärker en hållbar landsbygd. Bilden visar de största bytespunkterna, där spårbunden och markbunden kollektivtrafik möts. Cykelvägar skulle med fördel kunna skapas på gamla banvallar och vara ett led i att knyta samman kommuner och skapa långa cykelleder för turism.

Infrastrukturen skapar förutsättningar för hållbara färdvägar. Att bygga ut laddinfrastrukturen för bilar, cyklar och andra elfordon är en del av lösningen, liksom att bygga fler gång- och cykelvägar. Genom att transportera människor och varor på smartare och mer effektiva sätt behöver vi inte bygga nya stora bilvägar utan kan i första hand underhålla och förbättra dem vi redan har byggt. Detta minskar förekomsten av buller och barriärer som delar upp staden. För att nå målen om minskad klimatpåverkan till följd av vägtrafikutsläpp krävs omfattande förändringar, inte bara när det gäller typer av färdmedel och

bränslen utan också genom att öka transporteffektiviteten och minska vägtrafikmängden.

Det är nödvändigt att få till en förflyttning mot mer hållbara transportformer. Hållbara färdvägar främjas genom att dessa görs lättillgängliga, attraktiva och smidiga – inte genom att mindre hållbara färdvägar försvåras. Utifrån devisen det ska vara lätt att göra rätt stimulerar vi till förändrade beteenden. Biltrafik tar mycket plats jämfört med trafikslag som gång-, cykel- och kollektivtrafik. Om vi kan minska mängden bilresor till förmån för mer hållbara färdvägar har vi tagit ett stort steg för att minska trycket på trafiksystemet. Bilen har fortsatt en viktig roll i kommunen, men skulle i större utsträckning kunna användas för en del av resan i stället för hela resan. Detta kan bland annat ske med hjälp av pendelparkeringar. För att bidra till hållbart resande ska framkomlighet för hållbara färdvägar prioriteras, med utbyggda bussfiler och gång- och cykelvägar i staden.

Kommunikationer till och från tätorterna

Det behövs kommunikationer till och från våra tätorter. Dessa behöver sträcka sig både till andra delar av vår kommun och till våra grannkommuner. I dag är det möjligt att arbetspendla från tätorterna in till staden, men i framtiden måste det vara enkelt att pendla åt andra hållet, resa på helger och mellan orterna. Här behöver möjligheterna till kombinerat resande förbättras. Pendelparkeringar ska anläggas vid attraktiva knutpunkter för byte av trafikslag mellan buss, cykel och bil. Särskilt viktiga lokaliseringar för pendelparkeringar finns markerade på utvecklingsinriktningskartan liksom föreslagna kopplingar för cykel. Kartan visar en schematisk bild över vad som behöver kopplas samman, inte exakt dragning.

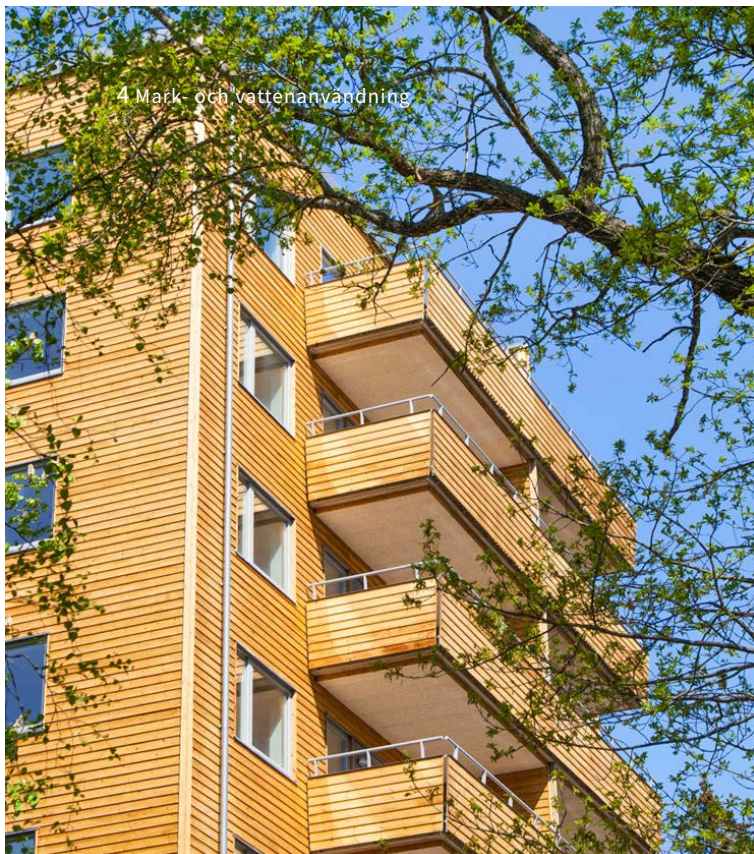
4. Mark- och vattenanvändning

I det här kapitlet beskrivs hur Skövde kommuns mark- och vattenanvändning ska utvecklas fram till 2040. För full förståelse ska text och karta läsas tillsammans.

I markanvändningskartan redovisas kommunens syn på mark- och vattenanvändningen. I följande avsnitt beskrivs denna syn vidare utifrån ett antal rubriker. Varje del har också ett antal planeringsprinciper som utgår från översiktsplanens övergripande ställningstaganden. Dessa ger en mer detaljerad bild över ämnesområdet eller det geografiska området.

Det finns också en fördjupad översiktsplan för de centrala delarna av Skövde (FÖP C), samt ett antal planprogram som alla ger tydligare riktlinjer vid fortsatt planering. Planprogrammen som är aktuella för utbyggnad berör följande områden: Kars- torpsområdet, Hasslum, Hasselbacken, Horsås Trädgårdsstad, Mariesjö (Science City), Södra Ryd och Norrmalm. Hentorp Södra, Bissgården och Björkebacken i Stöpen är färdigplanerade och utbyggda.

4 Mark- och vattenanvändning

Hållbar markanvändning

Mark är en begränsad resurs som behövs för många olika syften. Frågan kring markanvändning är central för att åstadkomma hållbar utveckling. Hur marken används har stor betydelse för flera näringar som jordbruk, skogsbruk, turism och energiproduktion. Markanvändningen spelar även en väsentlig roll för infrastruktur, regional och lokal utveckling, kulturmiljö, friluftsliv och rekreation.

Markanvändning är därmed en komplex fråga där många olika intressen vägs mot varandra. En långsiktigt hållbar markanvändning är avgörande för att kunna nå generationsmålet och många av miljö kvalitetsmålen. En åtgärd inom ett område kan ha effekter på andra områden. Därför behövs ett helhetsperspektiv som omfattar flera olika områden.

I översiktsplanens utvecklingsinriktning finns åtta ställningstaganden som är vägledande för kommande utveckling. Dessa är framtagna utifrån utgångspunkten Hållbar utveckling med medborgarna i fokus och Vision Skövde 2040. Läs mer i kapitlet *Utvecklingsinriktning*.

Konsekvenser av ÖP 2040

Här ges en sammanfattande beskrivning av konsekvenser av ÖP 2040. Överlag bedöms översiktsplaneförslaget påverka den fysiska planeringen åt rätt håll och bidra långsiktigt till att miljömålen uppnås. Hållbarhetsbedömning och miljökonsekvensbeskrivning av hela planen finns i en separat del. Läs mer i kapitlet *Hållbarhetsbedömning*. Föreslagen markanvändning i ÖP2040 har gjorts utifrån ett helhetsperspektiv med målsättningen om en långsiktigt god hushållning med mark- och vat-

tenresurser. I samband med detaljplanearbeten krävs mer detaljerade studier för lokal anpassning.

ÖP 2040 följer kommunfullmäktiges mål och möjliggör för minst 75 000 invånare. Den största tillväxten av nya bostäder planeras i centrala, norra och nordöstra delen av Skövde centralort. Utöver det finns nya ytor för bostäder i alla tätorter samt möjlighet till komplettering i befintliga bostadsområden samt på landsbygden.

Framtida behov

För kommunala verksamheter innebär ÖP 2040 bland annat följande övergripande framtida behov:

Vatten och avlopp

En större befolkning mängd innebär att miljöbelastningen på reningsverken ökar. För att möta den tillväxt som ÖP 2040 möjliggör behöver nya tillstånd och eventuella utbyggnationer av reningsverksanläggningar genomföras. Ett tydligt exempel på detta är utbyggnationen av kommunalt VA till Böja och Vristulven samt den planerade nybyggnationen i Lerdala, Melldala och Timmersdala som gör att Timmersdala reningsverk behöver ett nytt miljötillstånd för att möjliggöra översiktsplanen.

Energi

Ökad elanvändning och fler invånare innebär fler ytor för fördelnings- och nätstationer samt att fler ledningar behöver placeras under mark. Energilagring och energiproduktion behöver öka.

Fjärrvärme

Möjlighet att knyta samman systemen i Skövde, Skultorp och Stöpen.

Avfall

En stor del av befolkningsökningen väntas i nordöstra delen av Skövde stad vilket ger behov av en större återvinningscentral i norr samtidigt som befintlig anläggning på Risängen behöver mer yta.

Kommunal skola och förskola

Prognosen visar att det behövs omkring 12 nya förskolor till år 2040. Årskurs F-6 har behov av en till skola samt troligen utbyggnad eller effektivisering i någon av de befintliga skolorna. För årskurs 7-9 pågår planering av en till skola, men troligen behövs ytterligare en skola i slutet av perioden för översiktsplanen. Gymnasiet har behov av utbyggnad vid både Västerhöjd och Kavelbro för att täcka kommande behov.

Bilden illustrerar en ungefärlig uppskattning av några av de framtida behoven av investeringar vid en fullt utbyggt ÖP 2040.

Äldreboende och bostäder med särskild service

Befolkningen ökar och de äldre blir fler. Behovet hos äldreomsorgen är mellan 40–80 nya platser till 2030 samt lika många fram till 2040. När det gäller boende med särskilt stöd handlar det om ungefär 5–10 boenden som består av cirka 6 lägenheter vardera.

Övriga ytor

Parker, fritidsområden och mötesplatser etc är viktiga delar som också behöver tillkomma och utvecklas i takt med att invånarantalet ökar. Drift och underhåll av befintliga ytor och anläggningar ökar också eftersom slitaget blir större med fler medborgare. Exakt antal eller omfattning beror på olika faktorer och redovisas därför inte i detalj här.

Bebyggelse

För att Skövde ska utvecklas hållbart med medborgarna i fokus krävs ett helhetstänkande kring utformningen av kommunens livsmiljöer. Detta kan vi nå genom att planera för ett hållbart samhälle där de ekologiska, sociala och ekonomiska perspektiven är i balans. Det handlar bland annat om att fortsätta bygga en stad där närheten är styrande och där utbyggnad sker utmed kollektivtrafikens stråk. Här är också begrepp som *folkhälsa*, *mångfald* och *universell utformning** viktiga.

Läs mer om dessa begrepp och våra ställningstaganden i kapitlet *Utvecklingsinriktning*.

Under följande rubriker redovisas vad som gäller generellt för bebyggelseområden samt för de områden som i markanvändningskartan är kopplade till bebyggelse.

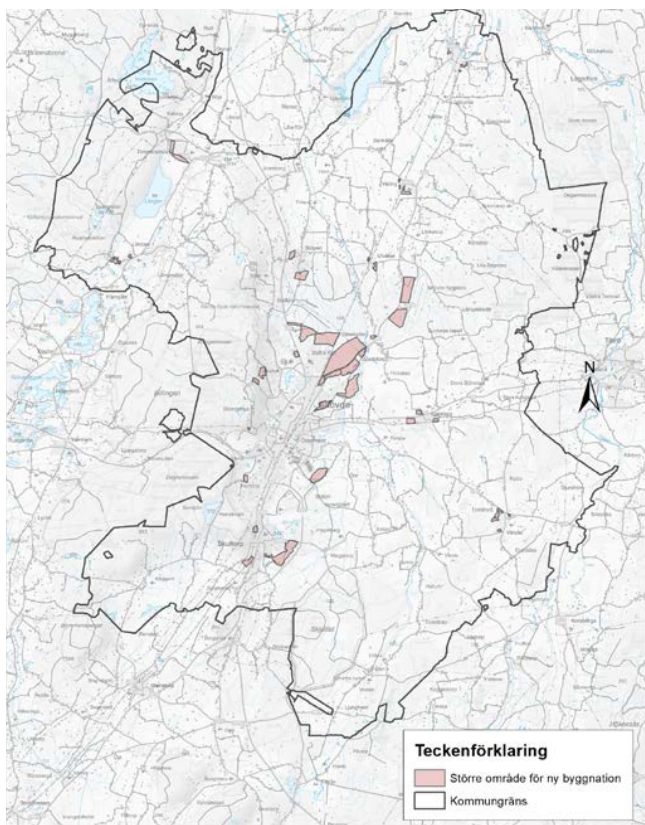
Bebyggelse generellt

Nybyggnation är viktigt för att Skövde kommun ska fortsätta växa. I Skövde kommun erbjuds en mångfald av attraktiva livsmiljöer för de som bor i, verkar i och besöker kommunen. Med fler invånare 2040 ökar behovet av bebyggelse för exempelvis bostäder, arbetsplatser, industrier och andra verksamheter, grönområden, skolor, omsorg, sjuk- och hälsovård, kultur, idrottsanläggningar och kommunikationer. Merparten av dessa

* **Universell utformning** - Universell utformning handlar om att göra rätt från början genom att utforma och planera samhället så att ingen utesluts. På så sätt undviks behov av anpassningar i efterhand. Det handlar om att nya produkter, miljöer, program och tjänster ska utformas utifrån principen om universell utformning. På så sätt blir samhället tillgängligt för alla i största möjliga utsträckning.

4 Mark- och vattenanvändning

Karta över områden för ny byggnation. För större karta se digital version på Skövde kommuns webbplats (Storymaps).

exempel kommer även fortsättningsvis att finnas och behövas i Skövde stad och i viss mån även i våra tätorter. I den mån det bedöms rimligt är bebyggelse också möjlig på den övriga landsbygden. Läs mer i kapitlet *Utvecklingsinriktning > Strukturer*.

I förslaget till ÖP 2040 finns stor möjlighet för fortsatt befolkningstillväxt. Oavsett om tillväxten fortsätter som i dag eller om Skövde kommun får en snabbare tillväxt genom till exempel en större verksamhetsetablering. Det finns med andra ord handlingsfrihet för ett anpassat genomförande och beredskap för en starkare befolkningstillväxt.

Planeringsprinciper bebyggelse generellt:

- Skövdes fortsatta utveckling och fysiska planering ska ta hänsyn till de tre hållbarhetsdimensionerna – social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet – och samtidigt utgå från medborgarnas behov.
- Utvecklingsinriktningens åtta ställningstaganden ska finnas med i all planering och samhällsutveckling i kommunen.
- Bebyggelsemiljön ska utformas enligt plan- och bygglagen med god tillgänglighet så att alla oavsett funktionsvariation kan bo, arbeta, röra sig fritt och verka i samhället. Så kallad universell utformning.
- I samband med att en fördjupning av översiktsplanen görs eller ett planprogram tas fram för ett större område bör en social konsekvensanalys göras.
- Ny bebyggelse ska i första hand tillkomma genom komplettering och omvandling utan att minska ytan på parker och grönområden per invånare.
- Kommunen ska arbeta för att bevara och utveckla biologisk mångfald, möta invånarnas behov av att vara i naturen samt förvalta, vårda och vidareutveckla natur- och grönområden på ett sådant sätt att Skövdes karaktär bevaras och förstärks.
- Planeringen ska bidra till ett varierat utbud av bostäder, service, arbetsplatser, idrott och kultur i hela kommunen.
- Skövdes planering ska utgå från de kvaliteter som särskiljer olika platser och bygga vidare på dessa.
- Centralt belägna områden för bostäder ska primärt upplåtas för byggnation med en högre exploateringsgrad, det vill säga främst flerbostadshus, radhus och liknande.
- Bostadsområden ska utformas med god tillgång till idrott och utelek med säkra gång- och cykelvägar. Behov av näridrottsplatser bör uppmärksammas.
- En variation av bostadsutbudet (vad gäller bebyggelse typer, upplåtelseformer, storlekar och prisnivåer) ska prioriteras i alla kommundelar för att underlätta för människor att bo kvar i sin närmiljö.
- Billingens geohydrologiska egenskaper är viktiga att beakta vid all planering och exploatering på bergets sluttningar.
- I detaljplaner/planprogram ska det säkerställas att tillräcklig mark finns för hantering av dagvatten och skyfall.
- Hela landets yta är Försvarsmaktens samrådsområde för höga objekt och gäller alla byggnadsobjekt oavsett typ. Höga objekt kan vara master, torn, pyloner, skyltar, konstverk, byggnader etc. och räknas från mark- eller vattenytan.
- Hänsyn ska tas till Västra stambanan med ett 45 meter brett bebyggelsefritt område på båda sidor av spåren utmed järnvägen. Läs mer i avsnittet *Järnväg*.
- Alla objekt högre än 20 meter över mark eller vattenytan skall remitteras till Luftfartsverket och flygplatser inom en radie av 60 kilometer.
- Försvarsmakten remitteras när det gäller objekt som är högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse.
- Höga objekt över 20 meter ovan mark kan påverka järnvägens tele- och radiosystem, och placeringen behöver därför samrådaskas med Trafikverket i detaljplaner och bygglov.

Kommunal skola och utbildning

Kommunens uppdrag är att tillgodose invånarnas behov av utbildning – alltså det livslånga lärandet. Samhället förändras och utvecklas och kraven på utbildning ökar och förändras. I kommunen finns förskola, grundskola, gymnasium och vuxenutbildning.

Befolkningsmängden i Skövde kommun beräknas växa. Det innebär att antalet barn och unga ökar och därmed växer även behovet av platser i förskola och skola. När det gäller gymnasiet tillhandahåller Skövde också plats för många av grannkommunernas ungdomar. Med tanke på att hela Skaraborg väntas växa, ökar därför även gymnasiets behov ytterligare. Samtidigt ökar utbildningsbehovet även hos den vuxna befolkningen eftersom arbetsmarknaden ställer högre krav än tidigare.

Riktlinjer kommunal skola och utbildning:

- Förskola och skola står för viktig samhällsservice och ska därför beaktas tidigt i planeringen.
- Gymnasium Skövde behöver kunna växa både på sina befintliga platser och på andra platser.
- Gymnasium Skövde har ett stort upptagningsområde och det är därför viktigt att skolorna ligger nära goda kommunikationer.

Kommunal vård och omsorg

Kommunen ska tillgodose invånarnas behov av vård, omsorg och service. Behovet förändras både på kort sikt och över längre tid. Detta kräver god planering.

Genom universell utformning blir samhället i största möjliga utsträckning tillgängligt för alla. Medborgarnas behov av service och möjligheter att röra sig i och ta del av kommunen ska finnas med i planeringen.

I de befolkningsprognoser som finns spås ett ökat antal äldre samtidigt som andelen i arbetsför ålder minskar.

Inom såväl äldreomsorgen som inom socialförvaltningens målgrupper behövs fler bostäder, i olika boendeformer och olika storlekar. Dessa boendeformer bör integreras bland övrig bebyggelse i både större och mindre tätorter, såväl i centrala lägen som i bostadsområden utanför centrum. Många befintliga äldreboenden är i behov av upprustning och möjligheten att bygga till dessa bör ses över.

Riktlinjer kommunal vård och omsorg:

- Vård och omsorg utgör viktig samhällsservice och ska beaktas tidigt i planeringen.
- Variation i både utbud och lokalisering av boenden eftersträvas.

Handel

Handeln har länge varit en prioriterad bransch i arbetet med att skapa tillväxt i Skövde och dess omland. Handel och annan service skapar nya arbetstillfällen och stärker Skövde stad som regionalt centrum och bostadsort, men även som besöksmål och bidrar positivt till varumärket Skövde. Handeln är koncentrerad till dessa tre områden:

Skövde city har ett stort antal butiker med högst koncentration till stadskärnan. Karaktären är stadsmiljö med brett utbud av handel och övriga verksamheter och en tydlig inriktning på lätt sällanköpshandel och beklädnadshandel. Här samsas butiker, restauranger och kaféer med kultur- och nöjesetableringar, annan kommersiell och offentlig service, kontor, bostäder och parker. Enligt Skövdes Etableringsprogram är etableringar i Stadskärnan av särskilt intresse. Här kan arbetet bedrivas på ett proaktivt sätt enligt programmets beskrivna metoder och angreppssätt och med tydlig koppling till planer för stadskärnans utveckling generellt. Etableringsarbetet ska ske i samverkan med flera parter, bland andra Skövde Cityförening och fastighetsägarna.

Norrmalms handelsområde är ett tidigare industriområde som ställts om till handelsområde. Områdets innehåll bygger på en kombination av sällanköpshandel (friliggande ytkrävande butiker), köpcentrum (Elins Esplanad) och dagligvaror (stormarknader).

Stallsikens handelsområde är inriktat mot volymhandel, huvudsakligen inom hem och fritid. Med volymhandel avses butiker som kräver stora ytor och därmed inte platsar i centrum eller på Norrmalm. Här tillåts inte köpcentrum eller gallerialiknande butikslösningar.

Riktlinjer handel:

- Skövde stad ska fortsatt ha de tre handelsområdena City, Norrmalm och Stallsiken. Områdena ska fortsatt utvecklas mot tydliga kompletterande profiler.
- Ny detaljhandelsyta ska i första hand tillskapas inom Skövdes tre handelsområden.
- Dagligvarubutik ska finnas i eller i direkt anslutning till stadskärnan. I takt med att Skövde växer i population och handelsindex ska även större dagligvaruenheter ges möjlighet att etablera sig, företrädesvis i befintliga handelsområden.
- Bostadsnära dagligvaruhandel bör främjas. Vid detaljplaneringen av nya bostadsområden ska möjligheten till etablering av dagligvarubutik och/eller annan bostadsnära service beaktas.
- Möjligheten att nå handeln med kollektivtrafik bör beaktas.

4 Mark- och vattenanvändning

- I samband med större etableringsförfrågningar bör separata konsekvensanalyser av effekter på den befintliga handeln i kommunen göras.
- Utvecklingen av Skövdes centrala delar är viktigt; här ska även Fördjupad översiktsplan för centrala Skövde (FÖP C) liksom Etableringsprogrammet följas.

Bebyggelseutveckling utanför Skövde centralort

Skövde kommun erbjuder en mångfald av attraktiva livsmiljöer i hela kommunen. För att förstärka detta ska bättre förutsättningar skapas för att leva på, verka på och besöka landsbygden. Vår landsbygd har unika kvaliteter och karaktärer som kompletterar staden. Natur- och kulturmiljövärden ska värnas och användas som en resurs i utvecklingen.

I kapitlet *Utvecklingsinriktning > Strukturer* finns mer att läsa om begreppen *tätort* och *landsbygd* samt hur dessa är tänkta att samspela. Under kommande rubriker i det här kapitlet kan man läsa om hela kommunens markanvändning.

På markanvändningskartan redovisas den största delen av kommunens yta utanför staden och tätorterna som landsbygd. Begreppet *landsbygd* innefattar flera olika användningar och det är inte alltid nödvändigt eller möjligt att ange vilka markområden som bör användas för vad. I stället har dessa markområden generella riktlinjer och ställningstaganden som stöd för planering och beslut.

Riktlinjer bebyggelseutveckling utanför centralorten:

- Landsbygdens naturresurser, exempelvis skogs- och jordbruksmark, sjöar och vattendrag, ska värnas. Fragmentering

av jordbruksmark som försvårar ett rationellt jordbruk ska undvikas.

- Bebyggelseutveckling utanför Skövde centralort bör i första hand ske genom planläggning i eller i anslutning till tätorter eller byggas som en anpassad komplettering i övriga orter, byar eller bebyggelsegrupper eller i utpekade strandnära lägen (så kallade LIS-områden).
- I lägen där det finns önskemål om byggnation av ett enskilt bostadshus och marken ej är detaljplanerad, sker prövning i det enskilda fallet via förhandsbesked och bygglov. Detsamma gäller för hästgårdar och annan typ av småföretag som är mest lämpad att placeras på landsbygden.
- Ny bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden samt befintlig bebyggelse och dess struktur. Bebyggelsen bör utgöras av en blandad boendetyper som stärker kvarboende.
- Hänsyn ska tas till Västra stambanan med ett 45 meter brett bebyggelsefritt område på båda sidor av spåren utmed järnvägen. Läs mer i avsnittet *Järnväg*.

Kulturmiljö

Att ha kunskap om kulturen och kulturarvet i Skövde är grundläggande för att förstå platsers och lokalsamhällets värden och vad som gör kommunen attraktiv. Skövde har sedan 1900-talet präglats av Försvarsmakten och ett antal framgångsrika industriföretag. Flera välbevarade byggnadsverk och områden påminner om detta. Andra kulturmiljövärden finner vi i bostadsbebyggelse som till exempel representerar en folkrörelse, en samhällsutveckling, är uttryck för sociala och/eller ekonomiska villkor eller visar på goda exempel av en arkitektonisk stil.

I Skövde finns många av dessa värden samlade i *Kulturmiljöprogram för Skövde kommun, 2011*. Programmet innehåller en omfattande inventering av staden. Dess första del består av en beskrivning av Skövdes historia och den fysiska kulturmiljön. Andra delen beskriver stadsdelar, kvarter och enskilda objekt i Skövde tätort samt utpekade byggnadsobjekt utanför dessa områden. Denna del består även av en inventering av de nio mindre tätorterna. Programmet används som underlag vid bygglovsprövning och planläggning samtidigt som det upplyser kommuninvånarna om deras närmiljö. Läs mer i *kulturmiljöprogrammet* på kommunens webbplats.

Byggnaders och miljöers utformning, värden och kvaliteter i Skövde kommun finns även inventerade och beskrivna i böckerna *Kulturrehistoriskt värdefulla byggnader och miljöer i Skövde kommun (1988)* samt *Skövde stadsplanering och bebyggelse 1760–1960, kulturrehistoriska byggnader och miljöer (1991)*. Böckerna är från 1988 respektive 1991. 2007 publicerades också *Skövdes 1950-tals-*

villor, en inventering och dokumentation av några av Skövdes villaområden från 1950-talet.

I Skövde stad finns fem bevarandeplaner, det vill säga detaljplaner där byggnader och/eller miljöer skyddas med planbestämmelser. Dessa omfattar Drottninggatan, Vasastaden, Västermalm, Södra Vasastaden och Tallbacken/Ekedal.

Skövde kommun har även sju utpekade riksintressen för kulturmiljövård, av dessa omfattas Berg av områdesbestämmelser med höjd lovplikt.

Kulturmiljövården skyddas av plan- och bygglagen*, miljöbalken** och kulturmiljölagen***. Läs mer om skydd av kulturmiljön i kapitlet Vården och hänsyn.

Riktlinjer kulturmiljö:

- Ovan nämnda kulturmiljöprogram och inventeringar av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer ska användas som underlag vid plan- och bygglovsärenden.
- Kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer är en viktig del av det kulturella arvet. Det gäller såväl enskilda byggnader som sammanhängande, väl bevarade miljöer. Dess värden ska beaktas och negativ påverkan ska så långt som möjligt undvikas.
- Vid planläggning, bygglovsprövning och annan exploatering ska hänsyn tas så att ett kulturresevat, byggnadsminnes, kyrkliga kulturminnes värden inte påverkas negativt. Utveckling ska även vara förenligt med syftet kring riksintresset för kulturmiljövård samt bestämmelser kring kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.
- Fornlämningar ska beaktas och negativ påverkan ska så långt som möjligt undvikas.

Mångfunktionell bebyggelse

Mångfunktionell bebyggelse har stads- eller tätortskaraktär och innehåller både bostäder och flera servicefunktioner. Ibland används också begreppet *blandstad* för den här typen av områden. I huvudsak ingår bostäder, kontor, handel eller liknande som är förenligt med bostäder. Bebyggelsen är i större utsträckning indelad i kvarter som skiljs åt av gator eller har en kvartersliknande struktur, samt har olika täthet och byggnadshöjd.

Inom ytor för mångfunktionell bebyggelse ingår grön infra-

struktur i form av parker, grönområden, lekparkar och mindre bollplaner eller fritidsanläggningar samt grå infrastruktur i form av gator, parkeringar och trafikplatser. Stora grönområden och idrottsanläggningar redovisas separat på markanvändningskartan och likaså större vägar.

Annat som också är förenligt med bostäder är exempelvis skolor och förskolor, vårdcentraler, besöksanläggningar och tillfällig vistelse, mindre begravningsplatser, föreningslokaler och samhällsviktiga ändamål.

Bostadsbebyggelse med viss service

Markanvändningen *bostadsbebyggelse med viss service* är områden som huvudsakligen består av bostadsbebyggelse och där en eller ett fåtal servicefunktioner kan förekomma. Med servicefunktion menas sådant som förskola, skola, vårdcentral, föreningslokal, handel med mera. Trafik- och parkeringsytor, grönområden, parker och fritidsanläggningar är andra exempel som kan ingå. Bebyggelsen kan innefatta olika täthet och byggnadshöjd.

Bostäder

Inom markanvändningen *bostäder* ingår enbart bostadsbebyggelse utan någon form av service. Men även här kan mindre grönområden, lekparkar och liknande ingå.

Vård

Detta område innefattar Skaraborgs sjukhus, som är central-sjukhus för en av Västra Götalands delregioner och som utgör en större vårdverksamhet. Övrig vård kan ingå i *mångfunktionell bebyggelse* och *bostadsbebyggelse med viss service*.

Begravningsplatser

Begravningsverksamhet är en samhällsviktig funktion som, lik-

* **Plan- och bygglagen** - är den lagstiftning som bla. skyddar kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. En byggnad kan anses vara särskilt värdefull av historiska, kulturhistoriska, miljö-mässiga eller konstnärliga skäl. Förutom enskilda objekt kan även tex. andra anläggningar eller hela bebyggelseområden identifieras som kulturhistoriskt värdefull. För byggnader eller områden som omfattas av lagstiftningen gäller inte vissa lovbefrielser, t.ex. Attefallsåtgärder eller solceller. En bedömning om en fastighet uppfyller lagstiftningen ska göras i varje enskilt fall.

** **Miljöbalken** - möjliggör att kommun eller länsstyrelse pekar ut områden eller byggnader som kulturresevat samt skyddar områden som omfattas av Riksintresse för kulturmiljövården. Inom kommunen finns flera områden som är Riksintresse för kulturmiljövård samt ett kulturresevat vilka framgår av översiktsplanens kartor i kapitel Vården och hänsyn.

*** **Kulturmiljölagen** - är den centrala lagen för kulturmiljövården. Såväl identifierade som okända fornlämningar har juridiskt skydd genom denna lag. Inom kommunen finns ett stort antal registrerade fornlämningar, vilket framgår av översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta under Vården och hänsyn. Enligt kulturmiljölagen kan också länsstyrelsen byggnadsminnesförklara en byggnad, park eller annan anläggning. Byggnadsminnen får inte ändras utan länsstyrelsens tillstånd och ska vårdas och underhållas i enlighet med skyddsföreskrifter. Alla kyrkobyggnader och kyrkotomter som är byggda före 1940 är också skyddade av kulturmiljölagen och får inte ändras utan länsstyrelsens godkännande.

4 Mark- och vattenanvändning

som andra former av ytkrävande samhällsservice, behöver finnas med i planeringen. Begravningsplatser tillför även gröna rekreativa värden och är ofta viktiga mötesplatser. De är också viktiga natur- och kulturmiljöer med skydd i kulturmiljölagen.

I markanvändningskartan finns två befintliga begravningsplatser och en framtida begravningsplats utpekade. Dessa områden avser större begravningsplatser. Mindre platser för begravningsändamål kan ingå i kategorin *mångfunktionell bebyggelse* eller inom *landsbygd*, där kyrkobyggnader och kyrkogårdar är vanligt förekommande.

Hur dag- och dränvatten tas omhand vid begravningsplatser är en viktig aspekt att ta hänsyn till och då särskilt viktig i samband med anläggande av en ny framtida begravningsplats. Detta vatten definieras som avloppsvatten.

Större utbyggnadsområden för bostäder

Ny bebyggelse är viktigt för att Skövde kommun ska fortsätta växa. I första hand ska ny bebyggelse tillkomma genom komplettering. Några större områden har pekats ut för omvandling eller helt ny exploatering; dessa beskrivs i det här avsnittet. Gemensamt är att områdena behöver kopplingar med övrig bebyggelse, för att därigenom bidra till en mer komplett stadsväv. Inom övriga områden för bebyggelse finns också mindre ytor för ny exploatering där komplettering kan ske.

Enligt utvecklingsinriktningen ska Skövde centralort växa centralt samt åt norr och öster. I östlig riktning är Ösan ett naturligt avslut. Åt norr handlar det om att bygga samman Trädgårdsstaden och Södra Ryd genom Stadsskogen, vilket ger en mer rundad form på staden så att den inte spreter i olika riktningar. På andra sidan Ösan finns värdefull jordmark som delvis är skredbenägen. Kring ån finns strandskydd och naturvården och lite längre österut även kulturmiljövärden. Den förhärskande vindriktningen från områden med verksamheter och industri (bland annat reningsverk, biogasanläggning, värmeverk, återvinningscentral och Volvo) skulle påverka bostadsbebyggelse nordost om dessa områden. Närheten till riksinträsse för totalförsvaret samt Räddningstjänstens övningsfält är ytterligare ett skäl att inte bygga staden åt detta håll.

För alla områden gäller även *Planeringsprinciper bebyggelse generellt*.

Södra Ryd

Södra Ryd är ett område som inrymmer både *mångfunktionell bebyggelse*, *bostadsbebyggelse med viss service*, *grönområde* samt sport och fritid.

Planprogram för Södra Ryd (2019) redovisar hur områdets befintliga struktur kan förstärkas och utvecklas, samt hur attraktiva stråk och mötesplatser kan öka flödet av människor. Enligt

planprogrammet finns stora möjligheter att förtäta, komplettera och bygga ut stadsdelen med upp till 1 000 nya bostäder. Genom att bygga en blandad stadsdel med utvecklade mötesplatser, gröna stråk och förtätning knyts stadsdelen samman.

Södra Ryd ligger inom avrinningsområdet till vattenförekomsten Luttran. Läs mer i kapitel *Värden och hänsyn > MKN Vatten*.

Planeringsprinciper Södra Ryd:

- Planeringen ska ske utifrån *Planprogram för Södra Ryd*.
- Norr om Södra Ryd finns möjlighet att tillskapa fler bostäder. Delar ingår i planprogrammet men inte hela ytan, därför behöver förutsättningarna för detta område studeras djupare innan detaljplaner tas fram. Ny vägdragning och övriga hänsyn i punkten nedan behöver beaktas. Området ska höra samman med Södra Ryd och bör därför utgå från planprogrammet.
- Övriga hänsyn att särskilt beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer: dagvatten, transport av farligt gods på väg 26 samt järnväg, geoteknik och geohydrologi.
- Hänsyn ska tas till Västra stambanan med ett 45 meter brett bebyggelsefritt område på båda sidor av spåren utmed järnvägen. Läs mer i avsnittet *Järnväg*.

Stadsskogen

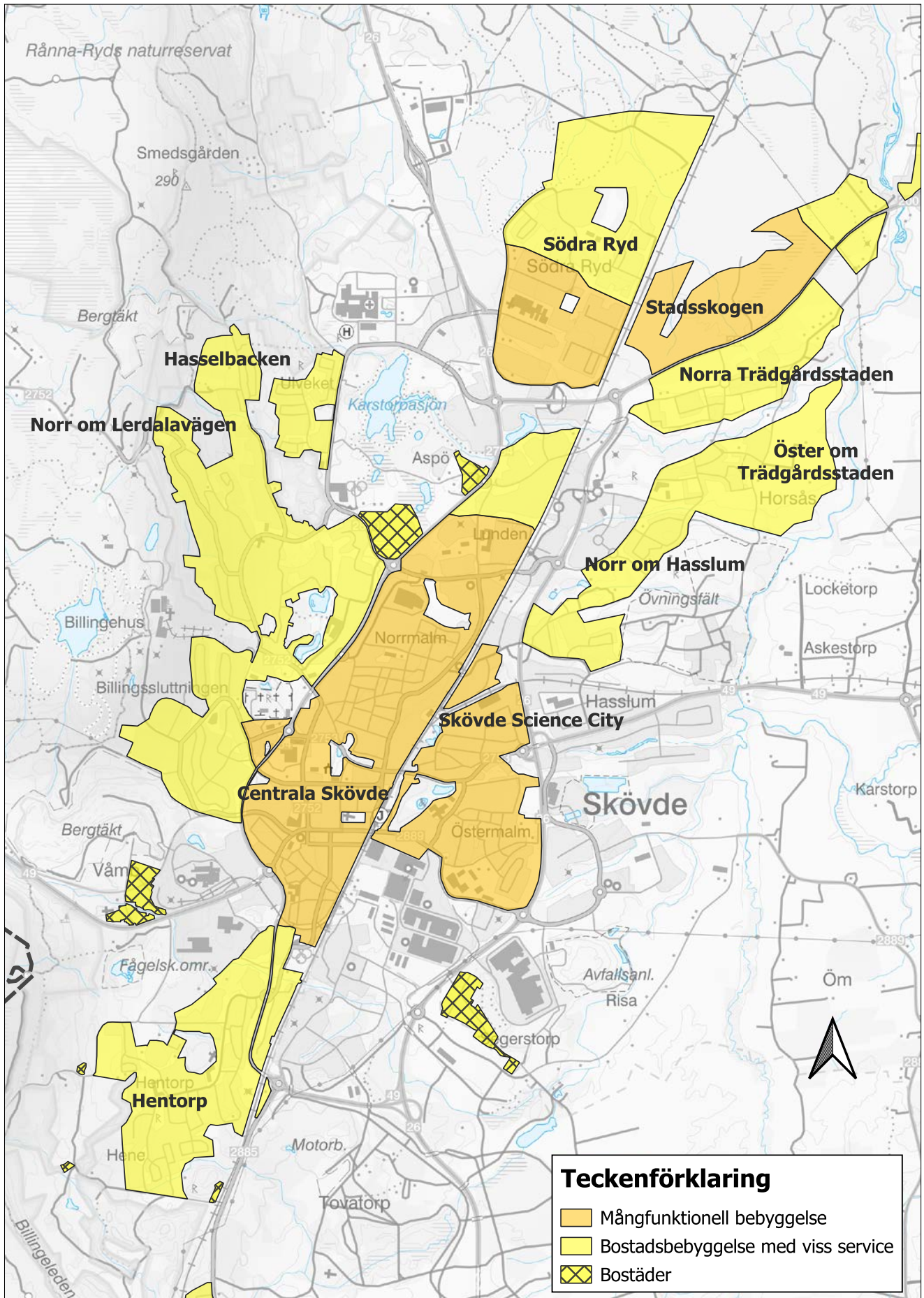
Stadsskogen är ett område som inrymmer både *mångfunktionell bebyggelse*, *bostadsbebyggelse med viss service*, *grönområde* samt *verksamhet*.

Stadsskogen är ett större område mellan Törebodavägen och Västra stambanan. Området är relativt plant, lite småkuperat i de sydvästra delarna och innehåller huvudsakligen barrskog samt en del kalhyggen. Små vattendrag rinner genom området.

Stadsskogen har förutsättningar att bli en ny stadsdel i norra delen av Skövde centralort och binda samman befintlig bebyggelse i Södra Ryd med den framväxande Trädgårdsstaden söder om Törebodavägen. Stadsskogen innehåller områden för såväl bebyggelse som verksamheter och grönområde. Närmast Västra stambanan finns ytor med anknötning till järnvägen. I planförslaget redovisas användningen *Järnväg* i en bredare korridor som även möjliggör plats för pendelperrong, överlämningsbangård samt två alternativa utredningskorridorer för industrispår.

Stadsskogen ligger inom avrinningsområdena till vattenförekomsterna benämnda *Luttran* samt *Ösan till Frösve*. Läs mer i *Värden och hänsyn > MKN Vatten*. Läs mer om områden för verksamheter i Stadsskogen i avsnittet *Verksamheter och industri*.

För mer information om föreslagna nya vägar samt utredningskorridorer för industrispår, se avsnittet *Trafik och transporter*.

4 Mark- och vattenanvändning

Planeringsprinciper Stadsskogen:

- Detaljpanelläggning av områden ska föregås av en fördjupning av översiktsplanen, alternativt ett planprogram för hela Stadsskogens område. I detta arbete ska gränser och utbredning för bostäder, verksamheter och grönområde noggrannt studeras. Det kan vara lämpligt att utmed huvudgata, likt Trädgårdsstaden, placera en tätare bebyggelse. Arbetet ska även innefatta ytterligare studier kring förutsättningarna för en ny vägdragning öster om Västra stambanan. Det ska också planeras för möjlighet till ett framtida stationsområde (tåg och buss).
- Det ska skapas möjligheter till bra stråk och kopplingar till Södra Ryd och Trädgårdsstaden (även visuella kopplingar). Detta gäller såväl för gång- och cykeltrafik som för kollektivtrafik och fordonstrafik. En inventering och analys av lämpliga lösningar för att förhindra eller minska barriärer inom och mellan områden ska göras.
- En övergripande trafikplanering för hela Stadsskogen bör ske tidigt i processen och även innefatta ny vägkoppling mellan väg 26 och väg 200.
- En god grönstruktur med gröna stråk ska planeras, och det ska beredas plats för rekreation och spontanidrott. Eftersom avståndet till Billingen är relativt långt blir det extra viktigt att skapa aktivitets- och rekreationsytor i närområdet vid fortsatt utbyggnad och utveckling av Trädgårdsstaden och Stadsskogen.
- En social konsekvensanalys ska göras för området. Eventuellt behov av plats för kyrka eller annan form av religiös lokal liksom behov av förenings-/samlingslokal bör ingå i analysen.
- Västra stambanan är ett riksintresse och utmed stambanans hela sträckning genom kommunen ska ett bebyggelsefritt avstånd på 45 meter på båda sidor av spåren finnas. Detta ska beaktas vid all planläggning och bygglovshantering.
- God tillgänglighet ska skapas för alla trafikslag att nå en eventuell pendelstation från Stadsskogen, Trädgårdsstaden och Södra Ryd.
- Övriga hänsyn att särskilt beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer: buller, transport av farligt gods på väg 200 och järnväg, geoteknik, naturvärden samt dagvattenhantering.

Norra Trädgårdsstaden

Område för *bostadsbebyggelse med viss service*, beläget mellan Törebodavägen (väg 200) och gamla Törebodavägen. Området består av delvis uppodlad och glest bebyggd mark samt av blandskog.

Planeringsprinciper Norra Trädgårdsstaden:

- Det är viktigt att skapa stråk mellan Norra Trädgårdsstaden och Södra Ryd genom Stadsskogen. Dessa stråk binder ihop staden.
- Området väster om Nohlagavägen föreslås bygga vidare på Trädgårdsstadens gestaltungsprincip och med inslag av offentliga platser. Utmed Nohlagavägen föreslås samma karaktär med en tätare bebyggelse som i Trädgårdsstaden att fortsätta.
- Längst i väster vid Horsås rondellen ges möjlighet för verksamhetsetableringar i anslutning till väg 200 och trafikplatsen. Läs mer i avsnittet *Verksamheter och industri*.
- Området öster om Nohlagavägen får lämpligen en egen karaktär som skiljer sig från Trädgårdsstadens. Längst i öster möter området en yta som är reserverad för en begravningsplats. Bortom begravningsplatsen finns ett mindre område för bostadsbebyggelse som kan få en liknande karaktär.
- Kultomtens ridskola ligger i anslutning till Trädgårdsstaden. I den fortsatta planeringen bör hänsyn därför tas till behovet av ridvägar med mera.
- Övriga hänsyn att särskilt beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer: fornlämningar, transport av farligt gods på väg 200, dagvatten samt naturvärden.

Öster om Trädgårdsstaden

Område för *bostadsbebyggelse med viss service*, i huvudsak beläget mellan Horsåsvägen och Ösan. Området skapar förutsättningar för fortsatt bebyggelseutveckling fram till Ösan. De södra delarna av området ansluter till utredningsområde Hasslums övningsområde.

Planeringsprinciper Öster om Trädgårdsstaden:

- Området bör få en egen karaktär som skiljer sig från Trädgårdsstadens.
- Det är viktigt att lämna plats för grönområde och platser för möten, samt att skapa stråk mellan Hasslum, Trädgårdsstaden och framtida grönstråk vid Ösan. Dessa stråk binder ihop staden.
- En social konsekvensanalys bör göras för området.
- Detaljpanelläggning bör föregås av ett planprogram där områdets karaktär och formspråk studeras i relation till omkringliggande bebyggelse liksom anslutningar och en anpassad gatustruktur.
- Övriga hänsyn att särskilt beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer: strandskydd, fornlämningar samt geotekniska förhållanden närmast Ösan och eventuell störning från övningsområdet.

Norr om Hasslum

Område för *bostadsbebyggelse med viss service*, som binder samman Trädgårdsstaden med Hasslum. Området berörs delvis av strandskydd vid befintliga dammar.

Planeringsprinciper Norr om Hasslum:

- Strandskydd studeras vidare i samband med detaljplanarbete. I området finns ett viktigt grön- och blåstråk att beakta.
- I anslutning till områdets södra del föreslås ett område för sport och fritid. Området kopplar samman Hasslum med Trädgårdsstaden och skapar möjlighet till möte. Placeringen ger närhet till aktivitetsytor för boende i denna del av Skövde.
- Övriga hänsyn att särskilt beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer: dagvatten samt eventuella störningar från övningsområdet.
- Vid iordningställande av området för sport och fritid ska hänsyn till angränsande bostadsbebyggelse tas så att behov av avskärmning beaktas, till exempel genom hur aktivitetsytan disponeras och/eller att skapa en vegetationszon.

Hasselbacken

Område för *bostadsbebyggelse med viss service*. Ett planprogram (*Planprogram för Hasselbacken (2005)*) finns för större delen av det aktuella området. Delar av området är bebyggt. Väster om Inga-Karls väg finns möjlighet att komplettera bostadsbebyggelsen.

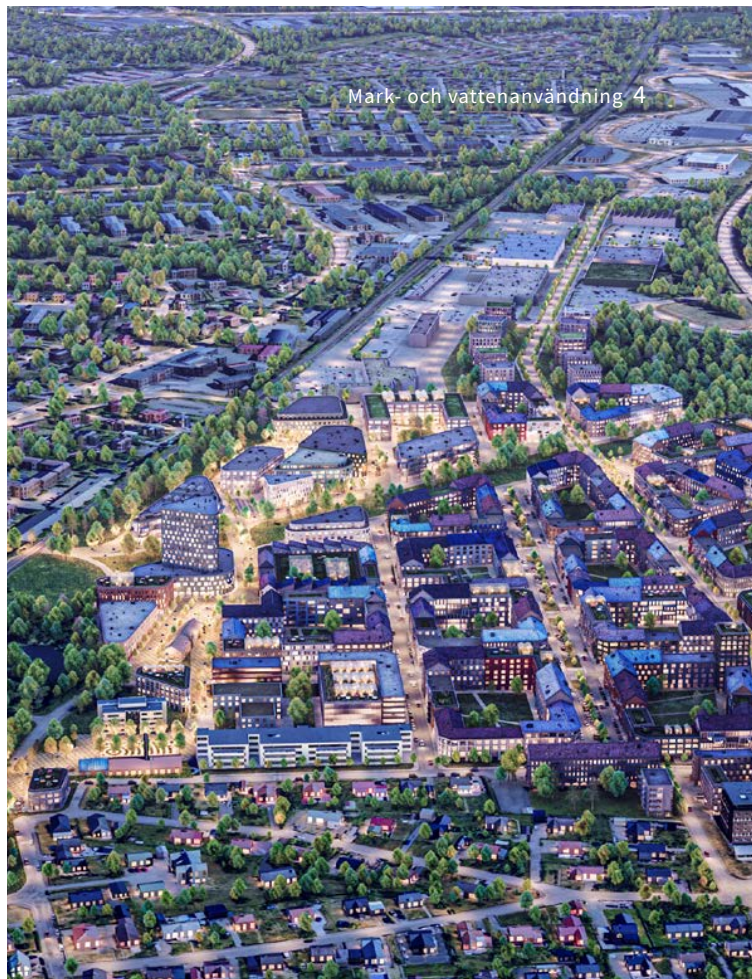
Planeringsprinciper Hasselbacken:

- Vid exploatering av området ska hänsyn tas till stenmurar, träd- och buskgrupper samt vattendrag. Tillgängligheten till naturen på bergsslutningen ska vara god. De geohydrologiska förhållandena bör utredas.
- Skyddsavstånd till riksintresse för ämnen och material samt till diabastakten i nordväst ska beaktas. Gränsvärden för buller- och vibrationsstörningar vid bostäder ska hållas.
- I övrigt hänvisas till planprogrammet för Hasselbacken.
- Övriga hänsyn att särskilt beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer: dagvatten.

Norr om Lerdalavägen

Område för *bostadsbebyggelse med viss service*. Området ger möjlighet till kompletteringsbebyggelse i anslutning till befintlig bebyggelse utmed Lerdalavägen. Den omgivande marken är mycket sluttande, förutom en mindre platå där bostadsbebyggelse är möjlig.

Utströmning av vatten ur de olika bergsskikten förekommer. Detta är typiskt för Billingen.

Planeringsprinciper Norr om Lerdalavägen:

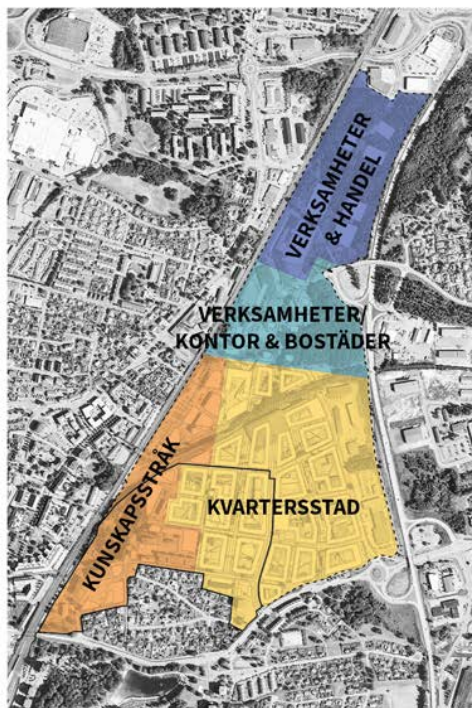
- I samband med att en detaljplan upprättas bör frågan om vattnets rörelser och utströmningsområden utredas. För att exploatera området krävs en ny vattenreservoar för att klara vattenförsörjningen på ett bra sätt; detta med anledning av nivåskillnaderna i området.
- Övrig hänsyn att beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer: dagvatten och angränsande naturreservat. Det ska finnas ett skyddsavstånd till riksintresse för ämnen och material samt diabastäkt i norr. Gränsvärden för buller- och vibrationsstörningar vid bostäder ska hållas.

Skövde Science City (Mariesjö)

Område för *mångfunktionell bebyggelse*, där ett planprogram (*Planprogram för Mariesjö (2020)*) redovisar omvandling från verksamhetsområde till blandstad. Programmet innehåller även en strukturbild för ett större område.

Det centrala området Science City (tidigare Mariesjö) omvandlas från ett område med småindustri, hantverkare och verksamheter till en stadsdel med bland annat bostäder, kontor, försäljning och service. Målet är att i stadsdelen skapa en hållbar och innovativ stadsmiljö med egen identitet, nya mötesplatser och god arkitektur samt att stötta Science Park Skövde och högskolan med nya lokaler för utbildning och växande företag.

4 Mark- och vattenanvändning

Strukturplan 2040

Gatustruktur och gatuhierarkier

Målsättningen är att attrahera unga medborgare och företagare samt stärka nya branschers närvaro och utveckling.

Science City är ett av stadens omvandlingsområden. När det är helt utbyggt kommer det att rymma uppemot 3 500 bostäder.

Strukturplan Mariesjö 2040

I planprogrammet redovisas en strukturbild för fortsatt utbyggnad fram till omkring 2040. Detta är en övergripande bild för indelning av kunskapsstråk och kvartersstad, samt placering av en ny stadshuvudgata som förbinder Hjovägen i söder med Nohagavägen i norr. Se illustrationer ovan.

Den södra delen byggs som en kvartersstad utifrån befintliga kvarter och fastighetsindelning. Detta för att möjliggöra en etappvis utbyggnad och nyttja befintlig infrastruktur. Här föreslås huvudsakligen ett blandat kvartersinnehåll av bostäder, kontor och service i de centrala delarna, och ett kunskapsstråk med utbildning, forskning och teknikpark i de västra delarna mot nuvarande Science Park Skövde och högskolan. Norr om detta område bryts den täta stadsstrukturen upp och ersätts av ett öppnare byggnadssätt, mer anpassat efter de topografiska förutsättningarna samt befintliga grönområden. Verksamheter och kontor föreslås närmast järnvägen, och bostäder längre österut. Längst norrut, i Stallsiken Södra, övergår markanvändningen i renodlade verksamhets- och handelskvarter.

För fördjupad information samt förtydliganden av riktlinjer och planeringsprinciper för området, se *Planprogram för Mariesjö* på kommunens webbplats.

Planeringsprinciper Skövde Science City:

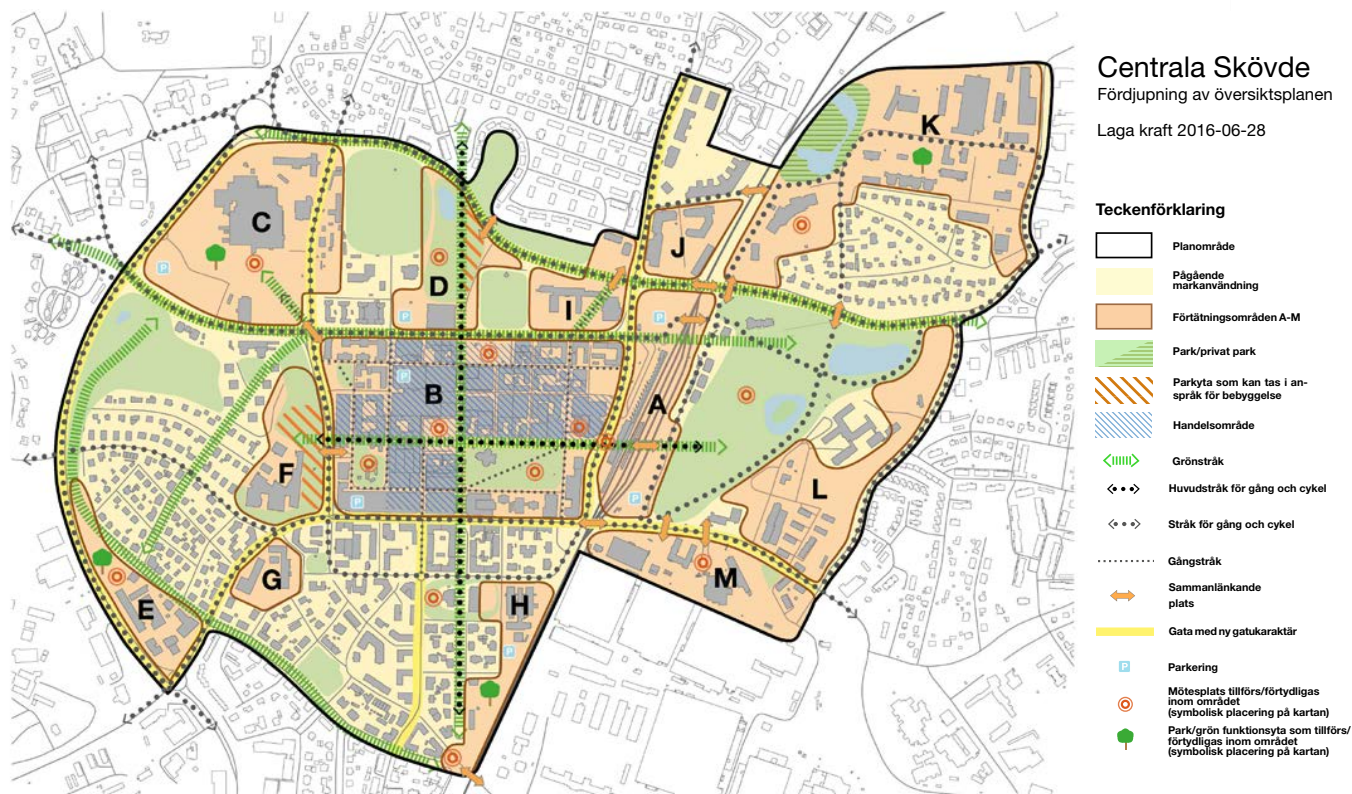
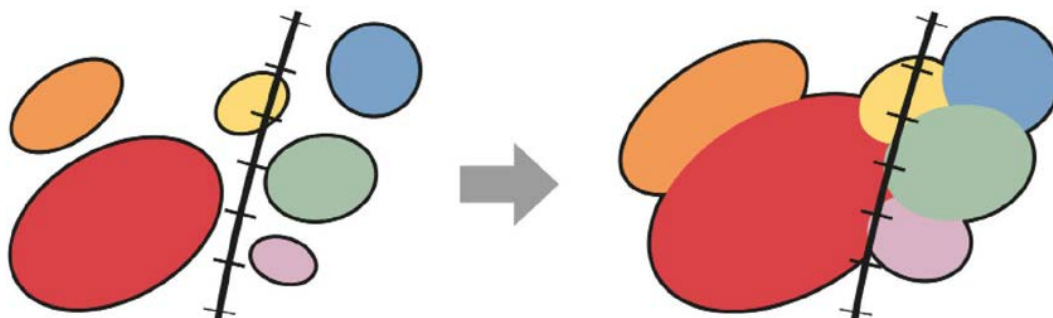
- Följa planprogram med övergripande strukturbild och föreslagen stadshuvudgata.
- Högskoleområdet ska fortsatt vara sammanhållet och ligga nära Science Park Skövde och ges möjlighet att växa och utvecklas.

Centrala Skövde

Område för *mångfunktionell bebyggelse*. För centrala delarna av Skövde finns en fördjupning av översiktsplanen som antogs 2016. Den fördjupade översiktsplanen för centrala Skövde (FÖP C) fortsätter att gälla tillsammans med ÖP 2040. Målet är att centrala Skövde ska utvecklas till en blandstad som ger ett levande centrum. Förtätning och funktionsblandning ska korta avstånden mellan bostäder, arbetsplatser, butiker med mera. Det ska också leda till minskade barriäreffekter och ett rikare folkliv. Stor vikt läggs vid att utveckla mötesplatser och parker; det generella förslaget är en omgestaltning av miljöerna för att få in fler och unika karaktärer som stärker centrala Skövdes attraktivitet. FÖP C visar på goda möjligheter att förtäta. Läs mer i Fördjupad översiktsplan för centrala Skövde på kommunens webbplats.

Planeringsprinciper centrala Skövde:

- Utvecklingen av Skövdes centrala delar är viktigt; här ska Fördjupad översiktsplan för centrala Skövde (FÖP C) och Etableringsprogrammet följas.

Utvecklingsstrategi och markanvändningskarta FÖP C.

Hentorp

Område för *bostadsbebyggelse med viss service*. Här finns möjlighet till viss förtätning, bland annat genom att omvandla golfbanans driving range till bostadsbebyggelse.

Planeringsprinciper Hentorp:

- Viktigt att värna plats för sport och fritid samt grönområden och utpekade gröna stråk.
- Kompletterande bebyggelse bör ta hänsyn till terräng och ansluta till befintlig struktur.
- Övriga hänsyn att särskilt beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer: dagvatten.

Skultorp

Skultorp är en tätort med områden för *mångfunktionell bebyg-*

gelse, bostadsbebyggelse med viss service, sport och fritid, grönområden samt verksamheter. Här pekas framtida bebyggelseområden ut som möjliggör fortsatt expansion av Skultorps tätort – dels en fortsättning av Bissgården-området i sydväst, dels ett större tillväxtområde av samhället åt sydost. Båda områdena ligger till största del i direkt anslutning till befintlig bebyggelse. Norr och öster om Skultorps tätort ligger totalförsvarets område för militär verksamhet. Skultorp berörs i nordvästra delen av riksintresse för naturvård och i öster av riksintresse för totalförsvaret samt av riksintresse för Västra stambanan. Läs mer i kapitlet *Utvecklingsinriktning > Strukturer samt i kapitlet Värden och hänsyn > Andra värden och hänsyn*.

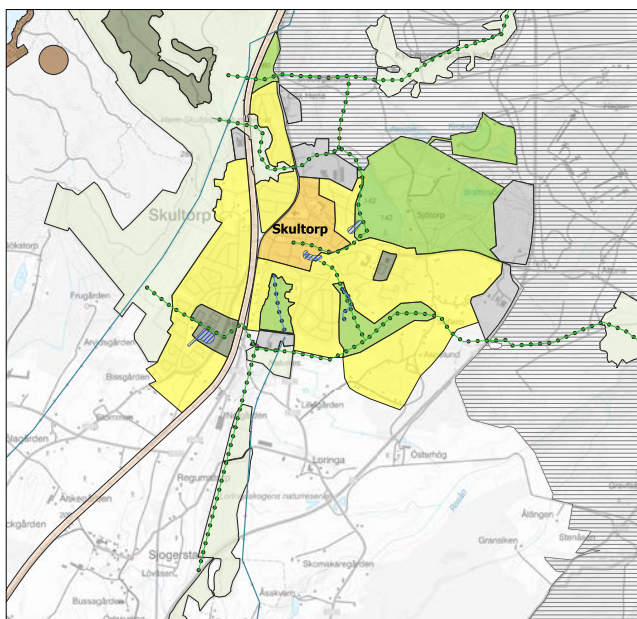
4 Mark- och vattenanvändning

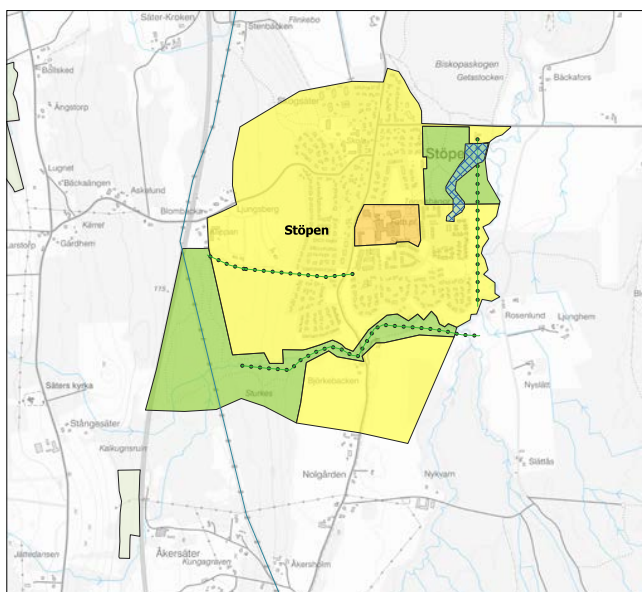
Teckenförklaring

	Grönstråk
	Stråk för skyfall
	Klimatanpassning skyfall
	Framtida dagvattenanläggning
	Mångfunktionell bebyggelse
	Bostadsbebyggelse med viss service
	Bostäder
	Landsbygdsutveckling i strandnära lägen
	Grönområde
	Sport och fritid
	Verksamhet
	Totalförsvär
	Järnväg med buffertzona
	Teknisk anläggning
	Natur och Friluftsliv

Planeringsprinciper Skultorp:

- Detaljplanearbeten bör föregås av grundundersökningar med anledning av topografi och vattenföring. I sydöstra området bör bebyggelsens placering anpassas till områdets topografi med delvis kuperad terräng och angränsande sankmarksområden.
- Eventuella bullerstörningar från militär verksamhet och väg 26 ska beaktas vid kommande detaljplanearbete.
- Förutsättningar för goda kopplingar mellan befintlig och ny bebyggelse ska skapas genom både visuella kopplingar och gång- och cykelvägar.
- Nohlmarken, som ligger väster om Loringavägen, är naturreservat och Natura 2000-område. Naturreservatet och dess hydrologiska förhållanden får inte påverkas negativt. Tack vare områdets speciella mark- och vattenförhållanden hyser Nohlmarken mycket höga naturvärden, med en stor artrikedom av bland annat orkidéer.
- Övriga hänsyn att särskilt beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer: naturvärden, vattenstråk samt skyfallshantering och dagvatten, fornlämningar, buller och vibrationer från väg respektive järnväg, samt transport av farligt gods. Naturvärden i form av sumpskog vid verksamhetsområde nordväst om trafikplats Skultorp bör ges extra uppmärksamhet.
- Berörda riksintresseområdens kärnvärden ska beaktas vid detaljplanering eller bygglovsprövning. Läs mer i kapitlet *Värden och hänsyn > Riksintressen*.
- Hänsyn ska tas till Västra stambanan med ett 45 meter brett bebyggelsefritt område på båda sidor av spåren utmed järnvägen. Läs mer i avsnittet *Järnväg*.

Stöpen

Stöpen är en tätort norr om Skövde stad med områden för *mångfunktionell bebyggelse, bostadsbebyggelse med viss service* samt *grönområden*.

Stöpen ligger delvis inom skyddsområde för grundvattentäkt Stöpen som är Skövdes reservvattentäkt. Läs mer i kapitel *Mark- och vattenanvändning > Vatten- och avloppsförsörjning*. Stöpen ligger delvis även inom en prioriterad dricksvattenförekomst. Läs mer i kapitel *Mark- och vattenanvändning > Vatten- och avloppsförsörjning*.

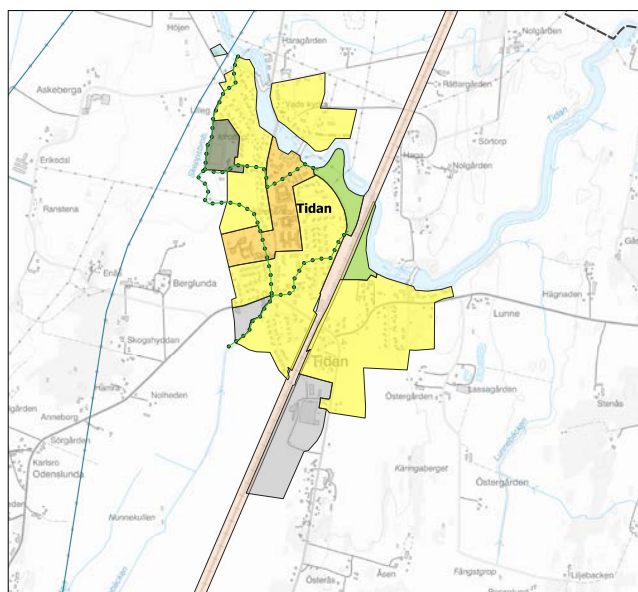
Större områden för ny bostadsbebyggelse föreslås i söder och till viss del i nordväst. Läs mer i kapitlet *Utvecklingsinriktning > Strukturer samt i kapitlet Värden och hänsyn > Jordbruksmark*.

Planeringsprinciper Stöpen:

- Vid detaljplaneläggning och bygglovsprövning samt projektering, anläggning och förvaltning ska skyddsområde för grundvattentäkt med tillhörande föreskrifter beaktas och följas.
- Ny bebyggelse bör ta vara på områdets karaktär och möjliggöra för olika boendeformer.
- Övrig hänsyn att särskilt beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer: strandskydd, gröna stråk, transport av farligt gods på väg 26, dagvatten och geohydrologi.

Tidan

Tidan är en tätort i nordöstra kommunen med områden för *mångfunktionell bebyggelse, bostadsbebyggelse med viss service,*

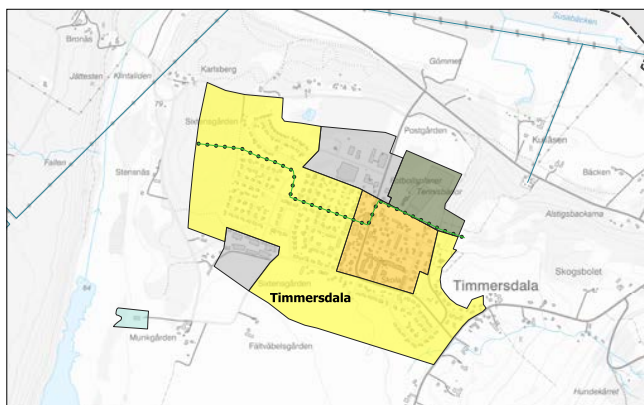
sport och fritid, grönområden och verksamheter.

Ytor för ny bebyggelse finns på flera platser inom tätorten, både i söder, väster och norr. Här finns förtättningsmöjligheter inom befintliga detaljplaner som inte är genomförda, samt ytterligare mark. Längst i norr berörs Tidan av ett riksintresse för kulturmiljövård. Läs mer i kapitlet *Utvecklingsinriktning > Strukturer samt i kapitlet Värden och hänsyn > Jordbruksmark*.

Planeringsprinciper Tidan:

- I några av de befintliga, icke utbyggda bostadsområdena är detaljplanerna gamla. Vid behov bör möjligheten prövas att se över dessa detaljplaner utifrån attraktivitet, behov och efterfrågan.
- Översvämningsrisk utmed ån Tidan och Skeppsbrobäcken ska beaktas. Läs mer om översvämnning och skyfall i avsnittet *Klimatanpassning*.
- Berört riksintresseområdes kärnvärden ska beaktas vid detaljplanering eller bygglovsprövning. Läs mer i kapitlet *Värden och hänsyn > Riksintressen*.
- Hänsyn att särskilt beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer: strandskydd, skredbenägen mark, dagvatten, transport av farligt gods på väg 200 samt gröna stråk.
- Hänsyn ska tas till Västra stambanan med ett 45 meter brett bebyggelsefritt område på båda sidor om spåren utmed järnvägen. Läs mer i avsnittet *Järnväg*.

4 Mark- och vattenanvändning

Timmersdala

Timmersdala är en tätort i nordvästra kommunen med områden för *mångfunktionell bebyggelse, sammanhängande bostadsbebyggelse med viss service, sport och fritid* samt *verksamheter*.

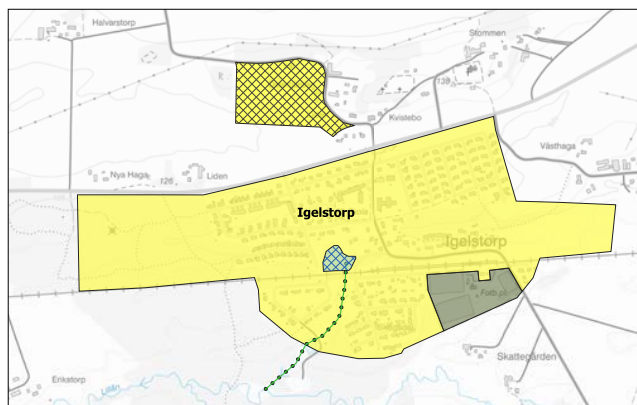
Större områden för ny bebyggelse föreslås i söder respektive väster. I söder utgörs marken av åkermark, i väster av skogsmark som sluttar ner mot samhället.

Delar av Timmersdala gränsar i nordost till landskapsbildskydd, samt berörs i norr och öster av riksintresse för naturvård respektive kulturmiljövård. Föreslagna utbyggnadsområden bedöms inte påverka dessa värden negativt.

Timmersdala reningsverk har idag (2023) begränsad kapacitet för ytterligare tillskott av ny bebyggelse i Timmersdala, Melladala och Lerdala vilket innebär att Timmersdala reningsverk behöver ett nytt miljötillstånd. Arbetet initierades under 2023 och kommer att kräva en om- och utbyggnad av reningsverket. Läs mer i kapitlet *Utvecklingsinriktning > Strukturer samt Värden och hänsyn > Jordbruksmark*.

Planeringsprinciper Timmersdala:

- Hänsyn ska tas till omkringsliggande natur- och kulturvärden samt till områdets geologiska värden.
- Berörda riksintresseområdets kärnvärden ska beaktas vid detaljplanering eller bygglovsprövning. Läs mer i kapitlet *Värden och hänsyn > Riksintressen*.
- Ny bebyggelse bör ta vara på områdets karaktär och möjliggöra för olika boendeformer.
- Förutsättningar ska skapas för cykelstråk till Långens badplats.
- Hänsyn att särskilt beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer: magnetfält, dagvatten samt eventuellt behov av ökad kapacitet för avlopp.

Igelstorp

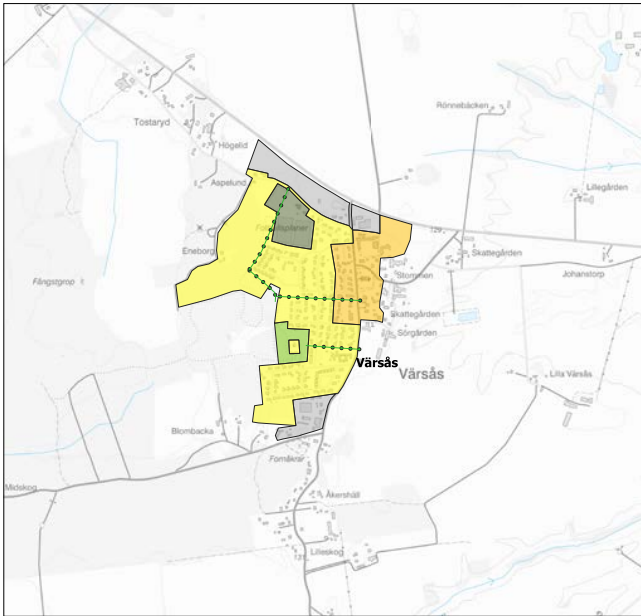
Igelstorp är en tätort öster om Skövde stad med områden för *bostadsbebyggelse med viss service, bostäder och sport och fritid*.

Sammanhängande områden för ny bebyggelse föreslås både åt väster och öster samt norr om väg 49. Läs mer i kapitlet *Mark- och vattenanvändning>Bebyggelse>Bostadsbebyggelse med viss service* samt i kapitlet *Utvecklingsinriktning > Strukturer*.

Planeringsprinciper Igelstorp:

- En vegetationszon bör finnas mellan ny bebyggelse och intilliggande jordbruksmark.
- Bostadsbebyggelsen ska planeras med beaktande av lämpligt skyddsavstånd med hänsyn till närliggande jordbruk.
- Befintligt motionsspår kan komma att påverkas vid ny exploatering, eventuellt behov av ändrad sträckning ska uppmärksammas vid detaljplanering.
- Ny bebyggelse bör ta vara på områdets karaktär och om möjligt skapa förutsättningar för olika boendeformer.
- Hänsyn att särskilt beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer: natur och kulturmiljöer, transport av farligt gods på väg 49, dagvattenhantering samt eventuellt behov av ökad kapacitet för vatten- och avlopp. Läs mer i kapitel *Mark- och vattenanvändning>Tekniska anläggningar*.
- Berörda riksintresseområdets kärnvärden ska beaktas vid detaljplanering eller bygglovsprövning. Läs mer i kapitlet *Värden och hänsyn > Riksintressen*.

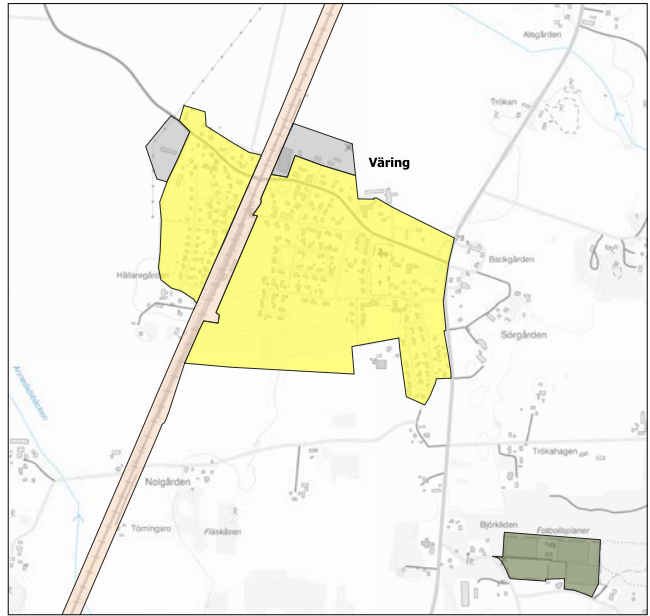
Vårsås

Vårsås är en tätort i sydöstra delen av kommunen med områden för *mångfunktionell bebyggelse, bostadsbebyggelse med viss service, sport och fritid, grönområden och verksamheter.*

Större områden för ny bebyggelse finns främst i de västra och södra delarna av tätorten. I norr finns även ytor för nya verksamheter. Läs mer i kapitlet *Utvecklingsinriktning > Strukturer.*

Planeringsprinciper Vårsås:

- Hänsyn ska tas till gröna stråk, jordbruksmark och lantbruksgårdar i öster, transport av farligt gods på väg 194, dagvatten, samt eventuellt behov av ökad kapacitet för vatten- och avlopp.
- Ny bebyggelse bör ta vara på områdets karaktär och möjliggöra för olika boendeformer.
- Delar av grönområdet väster om bebyggelsen utgörs av en lågpunkt där det sedan länge finns ett större system för avvattnig. Det finns inte något naturligt fall från området. Ytan kan på sikt ha en fortsatt viktig funktion för fördröjning av dagvatten.
- Befintligt motionsspår som ligger i anslutning till bebyggelsen kan komma att påverkas vid ny exploatering, men så långt som möjligt bör anpassning ske så att spåret sträckning kan ligga kvar. I samband med kommunens planerade installation av ny elbelysning har detta beaktats.

Våring

Våring är en tätort i nordöstra kommunen med områden för *bostadsbebyggelse med viss service, sport och fritid och verksamheter.*

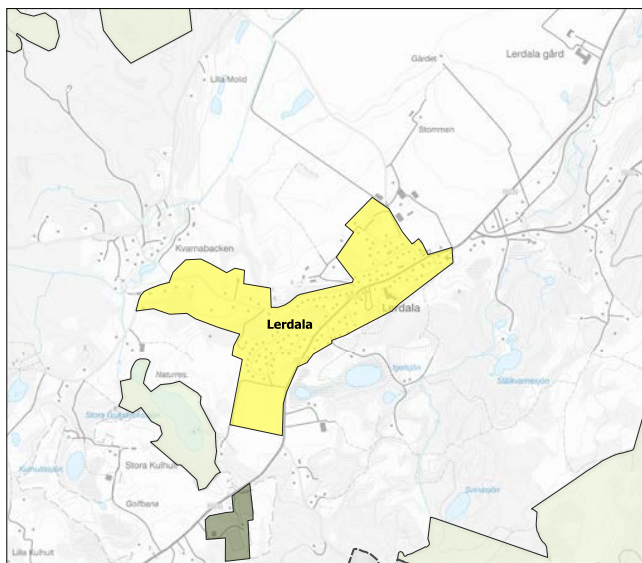
Sammanhängande områden för ny bebyggelse föreslås främst i södra delarna samt i västra delen av tätorten. Läs mer i kapitlet *Mark- och vattenanvändning > Bebyggelse > Bostadsbebyggelse med viss service.*

Planeringsprinciper Våring:

- Hänsyn ska tas till Västra stambanan med ett 45 meter brett bebyggelsefritt område på båda sidor av spåren utmed järnvägen. Läs mer i avsnittet *Järnväg.*
- Ny bebyggelse bör ta vara på områdets karaktär och om möjligt skapa förutsättningar för olika boendeformer.
- Övriga hänsyn att särskilt beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer: farligt gods på järnväg och väg 200 samt dagvatten.

4 Mark- och vattenanvändning

Lerdala

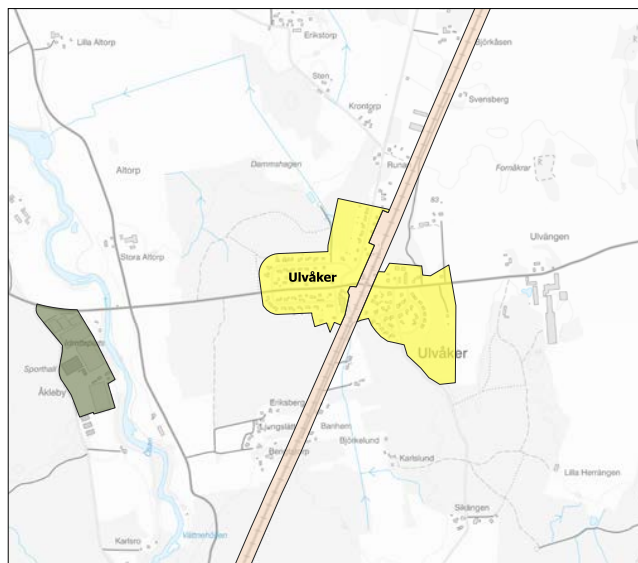
Lerdala är en tätort i nordvästra kommunen med områden för *bostadsbebyggelse med viss service och sport och fritid*.

Sammanhängande områden för ny bebyggelse föreslås åt väster, söder och norr. Läs mer i kapitlet *Mark- och vattenanvändning > Bebyggelse > Bostadsbebyggelse med viss service*.

Lerdala ligger inom prioriterad dricksvattenförekomst Mell-dala. Läs mer i kapitlet *Mark- och vattenanvändning > Vatten- och avloppsförsörjning*.

Planeringsprinciper Lerdala:

- I några av de befintliga, icke utbyggda bostadsområdena är detaljplanerna gamla. Vid behov bör möjligheten prövas att se över dessa detaljplaner utifrån attraktivitet, behov och efterfrågan.
- Ny bebyggelse bör ta vara på områdets karaktär och om möjligt skapa förutsättningar för olika boendeformer.
- Hänsyn att särskilt beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer berör natur och kulturmiljöer, landskapsbildsskydd, dagvatten samt eventuellt behov av ökad kapacitet för avlopp.
- Berört riksintresseområdes kärnvärden ska beaktas vid detaljplanering och prövning av bygglov eller förhandsbesked. Läs mer i kapitlet *Värden och hänsyn > Riksintressen*.

Ulvåker

Ulvåker är en tätort norr om Skövde stad med områden för *bostadsbebyggelse med viss service och sport och fritid*.

Sammanhängande områden för ny bebyggelse föreslås främst åt sydöst men även åt nordväst. Läs mer i kapitlet *Mark- och vattenanvändning > Bebyggelse > Bostadsbebyggelse med viss service*.

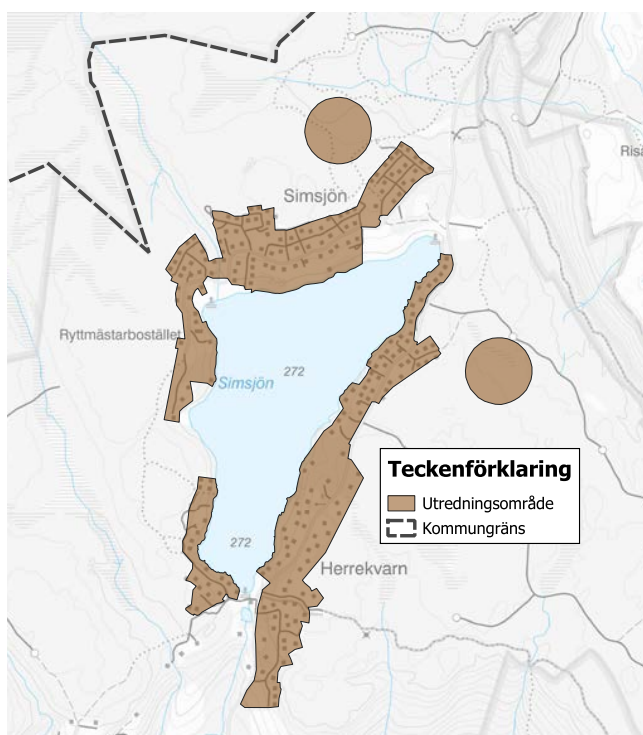
Planeringsprinciper Ulvåker:

- Hänsyn ska tas till Västra stambanan med ett 45 meter brett bebyggelsefritt område på båda sidor av spåren utmed järnvägen. Läs mer i avsnittet *Järnväg*.
- Ny bebyggelse bör ta vara på områdets karaktär och om möjligt skapa förutsättningar för olika boendeformer.
- Övriga hänsyn att särskilt beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer: dagvatten och farligt gods på järnväg.

Utredningsområden

Några områden som kan vara lämpliga för utbyggnad behöver först studeras ytterligare. Det gäller Simsjön och Hasslums övningsområde. Utredningsområden i Simsjön kan du läsa om här och utredningsområde Hasslum finns beskrivet under avsnittet *Verksamhet och industri*.

Simsjöområdet

Utredningsområde, steg 1.

Fritidsbebyggelsen runt Simsjön har vuxit fram sedan 1930-talet. Simsjön är en av få badsjöar i Skövde stads närområde och området har 2023 cirka 370 bebyggda fastigheter. De flesta av tomtarna är mycket små och vägnätet har låg standard. Det finns områdesbestämmelser (upprättade 1993, reviderade 2010), men efter avsteg under årens lopp har det i dagsläget blivit ottydligt vad som gäller vid exempelvis bygglovsprövning, ansvar och tillsyn. En omvandling till permanentboende pågår, vilket aktualiserar behoven att hantera dagens risker, ansvar samt vägledning i bygglovsnämnden.

Rapporten *Simsjöområdet – utredning* (upprättad 2022-02-08 av

SSB) är ett arbetsmaterial framtaget som kunskapsunderlag inför fortsatt arbete och beskriver vad som behöver göras för att skapa struktur och tydlighet både för fastighetsägare och för kommunen som tillsynsmyndighet.

Förutsättningar för fortsatt utveckling och byggnation i Simsjöområdet bör utredas stegvis, i tre faser.

1. Förstudie befintligt område
2. Förstudie nytt område
3. Planprogram för hela området

Steg 1: Förstudie, befintliga bebyggelseområden

Huvudfrågan för området är inriktningen och fördelningen mellan fritidshusområde och bostadsbebyggelse och om alla delområden ska ha samma reglering. Detta med tanke på att förutsättningarna för reglering och standardhöjningar skiljer sig åt mellan olika delområden.

En viktig fråga att hantera i steg ett är säkerheten med tanke på både framkomlighet och brandsäkerhet. I dagsläget är bedömningen att utryckningsfordon inte kan komma fram till alla adresser i området. Bebyggelsen frångår i flera delar det gällande kravet på åtta meter mellan byggnader.

Genom att i etapper ta fram ett antal detaljplaner kan villkoren tydliggöras för såväl fastighetsägare som för berörda tjänstepersoner och politiker. I kartbilden på nästa sida redovisas ett förslag på indelning inför ett kommande detaljplanearbete för befintligt område.

Steg 2: Förstudie, förutsättningar nya områden

Steg två handlar om att ta reda på möjligheterna för vidare utveckling av Simsjöområdet som helhet, där flera delområden kan ingå. Utredningen ska utgöra underlag för fortsatta beslut. Markeringen på markanvändningskartan är endast symboliskt illustrerad med en cirkel. Frågor som behöver studeras är bland annat naturvärden, riksintressen, vägdragning och grova avgränsningar för eventuellt tillkommande bebyggelseområden. Förstudien behöver visa att hänsyn kan tas och att värden såsom riksintressen, Natura 2000, naturreservat inte påverkas negativt.

Angränsande områden på bergsplatån och bergskanten omfattas av riksintresse för naturvård, friluftsliv och Natura 2000. Delar av dessa ingår i de två naturreservaten *Klasborg* och *Våmbs ängar* samt *Sydbillingen*. Vissa delar är också klass 1-områden i naturvårdsprogrammet. I och i anslutning till områdena finns vattendrag och sankmarker att beakta. Även att berggrunden ligger yttligt behöver beaktas.

4 Mark- och vattenanvändning

En ökad bebyggelse kommer att medföra mer trafik till Simsjöområdet, kanske främst norrifrån på Simsjövägen. Detta innebär med största sannolikhet att delar av Simsjövägen behöver byggas om i en delvis ny sträckning. En studie av ett möjligt scenario vid en sådan sträckning har genomförts (2018). På markanvändningskartan redovisas sträckningen från denna studie som en eventuell ny väg.

En ökad bebyggelse i Simsjöområdet medför också behov av att bygga ut vatten- och avloppssystemet. Denna fråga behöver utredas, liksom geoteknik-, hydrologi-, dagvatten- och skyfallsfrågorna.

Det bör även tas fram en nyttokostnadsanalys (NKA) för en utbyggnad av Simsjöområdet.

I samband med förstudiearbetet eller i anslutning till arbetet med steg 3, Planprogram bör även en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) tas fram. Denna bör även inkludera en eventuell ny vägsträckning.

Steg 3: Planprogram, hela området

Utifrån steg två är det möjligt att fatta beslut om fortsatt utveckling av nya bebyggelseområden. För hela Simsjöområdet bör ett planprogram (eller FÖP) tas fram för att ge en helhetsbild till efterföljande detaljplanarbeten.

Utgångspunkt för planprogrammet (eller FÖP) ska vara de tre hållbarhetsdimensionerna (social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet) samt utifrån ett helhetsperspektiv. Frågor som bör ingå i planprogrammet är exempelvis mobilitet och hållbara transportsystem, tillgång till gång-, cykel- och kollektivtrafik, behov av skola, barnomsorg och annan service. Andra delar är kulturhistoria, arkitektur, övrig infrastruktur, möjlig exploateringsgrad, etappindelning och typ av bostadsbebyggelse. Detaljerad områdesavgränsning behöver studeras utifrån platsens specifika förutsättningar. Utöver framtagen MKB och NKA bör även en konsekvensbeskrivning av de sociala konsekvenserna göras.

Planeringsprinciper Simsjöområdet:

- Fortsatt utredning av området krävs och ska genomföras som tre steg enligt beskrivning ovan.
- Beslut om nya bebyggelseområden ska föregås av ett planprogram eller fördjupning av översiktsplanen för hela Simsjöområdet.
- För att orsaka så liten skada som möjligt på områdets värden bör utgångspunkten för utredningarna vara balanseringsprincipen* eller liknande.

* **Balanseringsprincipen** - fyra steg som innebär att negativ påverkan ska (1) undvikas, (2) minimeras. Därefter finns kompensationsåtgärder (3 och 4). Steg tre innebär att negativ påverkan som inte kan undvikas eller minimeras ska utjämnas i sitt funktionella sammanhang och i steg fyra får påverkan ersättas på annat sätt.

Förslag på indelning inför kommande detaljplanarbete. Bilden är hämtad ur rapporten Simsjöområdet – utredning (2022-02-08).

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Skövde kommun erbjuder en mångfald av attraktiva livsmiljöer i hela kommunen, bland annat inom våra LIS-områden.

Strandskydd och områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) regleras i 7 kap. miljöbalken. Med områden för *landsbygdsutveckling i strandnära lägen* avses ett område som är lämpligt för utveckling av landsbygden och som är av ett sådant slag och omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt. Innan ett LIS-område byggs ut ska det föregås av en detaljplaneläggning.

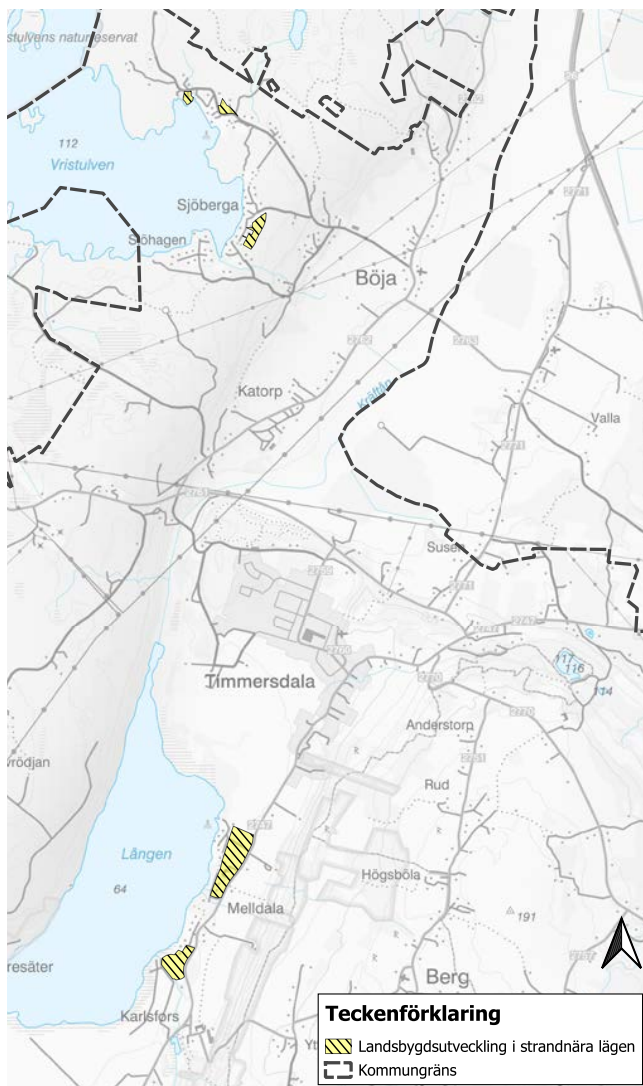
Skövde kommuns utpekade LIS-områden redovisas på markanvändningskartan, se bild på nästa sida. Områdena är belägna vid sjöarna Vristulven samt Lången och är avsedda för fritidshusbebyggelse respektive permanentbostäder.

Bebyggelsen bedöms kunna bidra till en positiv landsbygdsutveckling och förstärka utvecklingsmöjligheterna, framför allt för Timmersdala samhälle genom att stötta och stimulera social service. En viktig faktor som har legat till grund för förslagen till LIS-områden är just tillgången till teknisk och social service som vatten- och avloppsanläggning, kollektivtrafik, livsmedelsbutik, skola, förskola med mera.

När LIS-områdena har pekats ut har vissa områden undantagits eftersom de bedömts olämpliga utifrån ett helhetsperspektiv.

De undantagna områdena är:

- tysta områden
- områden som är översvämningskänsliga
- skredbenägna områden

- områden med beslutade biotopskydd eller landskapsbildskydd samt naturreservat
 - områden med klass 1 och 2 i kommunens naturvårdsprogram
 - områden med höga biologiska värden för växt- och djurlivet.
- Dessa områden finns redovisade och beskrivna i inventeringar, karteringar och beslut, vilka i sin tur finns redovisade i kommunens digitala kartunderlag.

Områden vid sjön Lången

Områdena ligger i direkt anslutning till befintlig bebyggelse i Melldala. Områdena bedöms lämpliga för permanentboende i form av enbostadshus. Områdena ligger i kanten av ett större riksintresse för kulturmiljövård och ligger inom *Områdesbestämmelser för del av Nordbillingen* vars syfte är att ta hänsyn till områdets kulturmiljö och byggnadstradition genom utökad bygglövsplikt.

Området ligger delvis inom prioriterad dricksvattenförekomst Melldala. Läs mer i kapitel *Mark- och vattenanvändning > Vatten- och avloppsförsörjning*.

Planeringsprinciper LIS Lången:

- Ny bebyggelse ska anslutas till kommunalt vatten- och avlopp.
- Hänsyn ska tas till yttre och inre vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter.
- Förutsättningar ska skapas för cykelstråk till Timmersdala.
- Lämpligt omhändertagande av dagvatten ska utredas i detaljplaneskedet och där utgångspunkten i första hand är lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD).
- Berört riksintresseområdes kärnvärden ska beaktas vid detaljplanering och prövning av bygglov eller förhandsbesked. Läs mer i kapitlet *Värden och hänsyn > Riksintressen*.

Områden vid sjön Vristulven

Områdena ligger i anslutning till befintlig fritidshusbebyggelse. Områdena är lämpliga för fritidshusbebyggelse.

Planeringsprinciper LIS Vristulven:

- Anpassa ny bebyggelse till befintlig fritidshusbebyggelse.
- Ny bebyggelse ska anslutas till kommunalt vatten- och avlopp.
- Lämpligt omhändertagande av dagvatten ska utredas i detaljplaneskedet och där utgångspunkten i första hand är lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD).

4 Mark- och vattenanvändning

Areell näring

Ytor för areell näring ingår i ytor redovisade som *landsbygd* i mark- och vattenanvändningskartan. Läs mer i kapitlet *Värden och hänsyn* > *Areella näringar*.

Vatten

Vattenområden som redovisas på markanvändningskartan innefattar sjöar, vattendrag och dammar. För dessa områden gäller övergripande planeringsöverväganden och generella riktlinjer som stöd för annan planering och beslut. Läs mer i det här kapitlet under avsnitten *Klimatanpassning* samt *Tekniska anläggningar* och i kapitlet *Värden och hänsyn* > *MKN vatten*.

Verksamhet och industri

Skövde är navet i Skaraborg och en av fyra delregionala kärnor i Västra Götaland. Här behövs ytterligare utbyggnad för verksamheter och industri; samtidigt är det viktigt att utnyttja marken mer effektivt. Nedan beskrivs de områden för verksamheter och industri som redovisas på markanvändningskartan. I dagsläget ser kommunen inte att större verksamhetsetableringar är rimligt på mindre tätorter och har därför inte pekat ut ny mark för detta i alla orter. Vid en eventuell förfrågan ska möjligheterna på aktuell plats undersökas i det enskilda fallet.

På markanvändningskartan redovisas ytor på tre sätt: som **Verksamhet och industri**, som **Verksamhet** samt som **Totalförsvaret**.

I *Verksamhet och industri* ingår traditionella industriområden. Tyngdpunkten ligger på verksamhet som kan vara störande för omgivningen och därför inte är förenlig med bostäder. Det kan exempelvis handla om verksamheter som är ytkrävande, genererar tung trafik eller som påverkar omgivningen med buller eller lukt. Vissa av dessa verksamheter är riskobjekt. I användningen verksamhet och industri ingår exempelvis fabriksområdet för Heidelbergs (tidigare Cementa) kalkstensbrytning, som

även omfattas av riksintresse för ämnen och material. Läs mer om riskobjekt i avsnitt *Det robusta samhället > Samhällsviktig verksamhet och riskobjekt*.

Verksamhet inkluderar inte industri men har i övrigt ett brett spann av verksamhetstyper som är mindre störande för omgivningen. Exempelvis lokaler för serviceverksamhet, tillverkning, lager, verkstäder och partihandel samt ytkrävande samhällsviktig verksamhet.

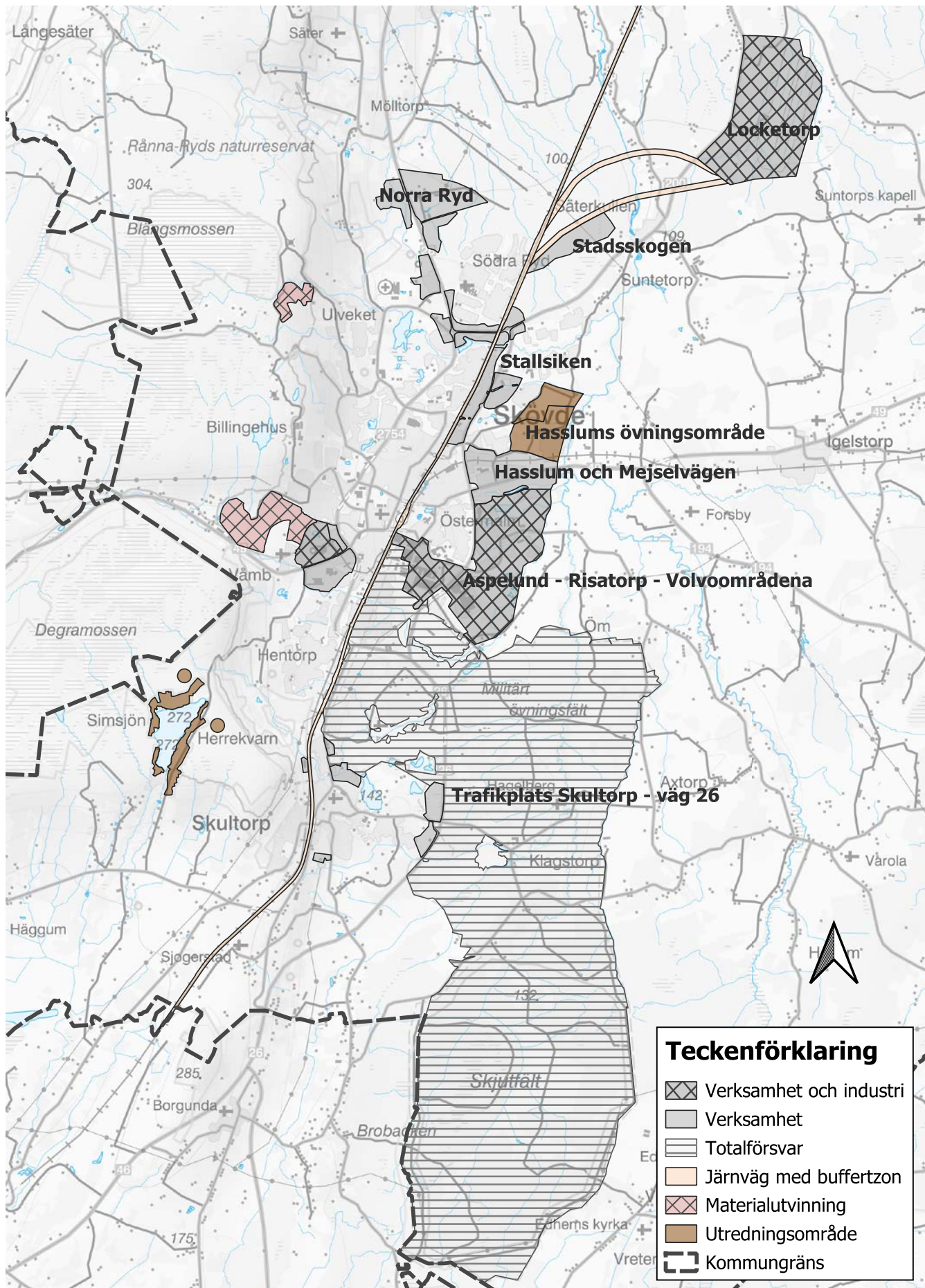
Totalförsvaret visar Forsvarsmaktens verksamhetsområde för skjutfältet. Detta är en del av riksintresse för totalförsvaret. Ytan korsas av befintliga gröna stråk som fungera som spridningskorridorer för djur och natur. Exakt dragning redovisas inte utan kopplingen är det som ska upprätthållas. Läs mer om hela riksintresset i kapitlet *Värden och hänsyn*.

Utredningsområde Hasslum beskrivs också i det här avsnittet.

Planeringsprinciper verksamhet och industri:

- Komplettering inom verksamhetsområden bör undersökas
- För ett effektivt markutnyttjande bör samutnyttjande av mark för bland annat infarter och parkeringsplatser undersökas i planläggning och bygglovgivning.

4 Mark- och vattenanvändning

Större utbyggnadsområden för verksamheter

Nedan beskrivs de områden för verksamheter och industri som innefattar större ytor för ny exploatering. Övriga områden för verksamheter och industri innefattar mindre ytor för ny exploatering och där viss komplettering och förtätning kan ske.

Locketorp

Område för *verksamhet och industri*. Ligger norr om Skövde stad och har tidigare varit flygplats.

Locketorp är avsett för storskalig industri med tillhörande funktioner som tekniska anläggningar. Området ger förutsättningar för storskalig industri där så kallad Sevesoverksamhet* är tillåten. Verksamheterna inom området tillåts vara störande. Till området möjliggörs en ny väganslutning till väg 200 samt järnvägsanslutning med industrispår. För större delen av området (etapp 1) finns en detaljplan (laga kraft 2024).

Läs mer om förslag till nya vägar samt utredningskorridorer för industrispår i avsnittet *Trafik och transporter*.

Planeringsprinciper Locketorp:

- Området ska reserveras för storskalig verksamhet. Ny detaljplan för området blir styrande. En detaljplan för etapp två (nordvästra delen av området) ska ge förutsättningar som överensstämmer med etapp 1.
- Övriga hänsyn att särskilt beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer: transport av farligt gods, geoteknik, hydrologi, markföroreningar, PFAS, fornlämningar, naturvärden samt dagvatten- och skyfallshantering.
- I nordvästra delen av verksamhetsområdet finns en utpekad nyckelbiotop med en artrik tallskog som ska beaktas vid fortsatt planläggning i området.

Aspelund–Risatorp–Volvoområdena

Område för *verksamhet och industri*. Ligger i sydöstra delen av Skövde stad. Här finns bland annat reningsverket Stadskvarn, Skövde slakteri, Skövde Värmeverk, Volvofabrikerna, en återvinningscentral samt ett tidigare deponiområde (Risängen). Vissa möjligheter till expansion finns inom området, främst åt öster och sydost.

Planeringsprinciper Aspelund–Risatorp–Volvoområdena:

- Hänsyn ska tas till farligt gods, dagvatten, grönstråk samt skredbenägen mark i anslutning till Svesån. Området innehåller platser med förorenad mark.

* **Sevesoverksamhet** Verksamheter som hanterar eller lagrar stora mängder av vissa kemikalier kan omfattas av Sevesolagen. Syftet med lagen är att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Om verksamheten omfattas av lagen eller inte beror på mängden av det farliga ämnet/ämnena som kan förvaras. Alla verksamheter som omfattas av denna lag måste anmälas till Länsstyrelsen.

- Framtida expansionsmöjligheter för återvinningscentralen och dess materialhantering ska beaktas inom området.

Norra Ryd

Område för *verksamhet*. Området ligger norr om Skövde stad, på båda sidor om väg 26. Stora delar av området har nyligen fått detaljplaner antagna (2016 resp. 2022). Ytterligare expansionsmöjligheter i Norra Ryd föreslås främst åt öster.

I samband med utbyggnad av Skövde vid Stadsskogen, Norra Ryd samt Locketorp föreslås framtida sträckningar av nya vägkopplingar mellan väg 26 och väg 200. De nya vägarna bedöms långsiktigt kunna få en dubbel funktion; dels som led för lokal trafik för att nå och binda samman områden inom staden, dels för nationell och regional trafik som passerar Skövde. På markanvändningskartan är vägsträckningarna översiktligt illustrerade som *framtida vägkoppling*.

Läs mer om förslag till nya vägar samt utredningskorridorer för industrispår i avsnittet *Trafik och transporter*.

Planeringsprinciper Norra Ryd:

- Hänsyn ska tas till transport av farligt gods på väg 26, dagvatten, små vattendrag som rinner genom området och eventuella naturvärden inom området som bör inventeras.

Stadsskogen

Område för *verksamhet*. Stadsskogen är ett större område mellan Törebodavägen och Västra stambanan där en del av Stadsskogens område föreslås för verksamheter. Området är relativt plant, lite småkuperat i de sydvästra delarna, och innehåller huvudsakligen barrskog samt en del kalhyggen. Små vattendrag rinner genom området.

Stadsskogen ligger inom avrinningsområdena till vattenförekommsterna benämnda Luttran samt Ösan till Frösve. Läs mer i *Värden och hänsyn > MKN Vatten*.

Stadsskogen har förutsättningar att bli en ny stadsdel i norra delen av Skövde centralort och binda samman befintlig bebyggelse i Södra Ryd med den framväxande Trädgårdsstaden söder om Törebodavägen. Stadsskogen innehåller områden för såväl bebyggelse som verksamheter och grönområde. Närmast Västra stambanan finns ytor med anknypning till järnvägen.

Nya verksamhetsytter finns i västra och norra delen av Stadsskogen, i anslutning till väg och järnväg. Även i anslutning till södra och östra delen av cirkulationsplats finns markområden för verksamhet.

4 Mark- och vattenanvändning

I samband med utbyggnad av Stadsskogen, Norra Ryd samt Locketorp föreslås framtida sträckningar av nya vägkopplingar mellan väg 26 och väg 200. De nya vägarna bedöms långsiktigt kunna få en dubbel funktion; dels led för lokal trafik för att nå och binda samman områden inom staden, dels för nationell och regional trafik som passerar Skövde. På markanvändningskartan är vägsträckningarna översiktligt illustrerade som *framtida vägkoppling*. Läs mer om förslag till nya vägar samt utredningskorridorer för industrispår i avsnittet *Trafik och transporter*. Läs mer om Stadsskogen i avsnittet *Större utbyggnadsområden för bebyggelse*.

Planeringsprinciper Stadsskogen:

- Detaljplanering ska föregås fördjupning av översiktsplanen, alternativt ett planprogram för hela området. I detta arbete ska gränser och utbredning av föreslagna bostads- och verksamhetsytor studeras noggrannare. Möjligheten till ett framtida stationsområde (för tåg och buss) ska också beaktas.
- Efterfrågan på och behov av olika typer verksamhetsytor ska beaktas och säkerställas. Bland annat bör behovet av en yta för ny återvinningscentral utredas. För att öka återbruk och cirkularitet bör en sådan anläggning samordnas och samlokaliseras med verksamhet för återbruk, reovering och reparationer.
- En övergripande trafikplanering för hela Stadsskogen bör ske tidigt i processen och även innefatta en ny vägkoppling mellan väg 26 och väg 200. I planeringen bör även anslutningsmöjligheter till verksamhetsytorna söder och öster om Horsaåsrondellen tas med.
- Hänsyn ska tas till Västra stambanan (riksintresse) med ett 45 meter brett bebyggelsefritt område på båda sidor av spåren utmed järnvägen. Läs mer i avsnittet *Järnväg*.
- I planförslaget redovisas användningen Järnväg i en bredare korridor som också möjliggör plats för pendelperrong, överlämningsbangård, terminalområde samt två alternativa utredningskorridorer för industrispår. Hänsyn och eventuell samplanering ska ske för områden avsett för järnvägsändamål samt för eventuellt terminalområde.
- God tillgänglighet ska skapas för alla trafikslag att nå en eventuell pendelstation från Stadsskogen, Trädgårdsstaden och Södra Ryd.
- Övriga viktiga hänsyn att särskilt beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer: buller, transport av farligt gods på järnväg och väg 200, geoteknik, naturvärden samt dagvattenhantering.

Hasslum och Mejselvägen

Område för *verksamhet*. Området ligger i östra delen av Skövde stad, öster om väg 26 och i anslutning till väg 49. Här finns bland annat företagsverksamhet, kontor, undervisningslokaler, bygghandel, bilverkstad, biltvätt, plats reserverad för ny brandstation samt Hasslums övningsområde. Det centrala läget ger goda möjligheter för utveckling nära bostäder och service i Skövde Science City (Mariesjö).

På fastigheten Motorblocket 1 pågår utfyllnad med sotsand. Därefter kan ytan ställas i ordning för verksamhetsetablering. Inom område Hasslum-Mejselvägen finns verksamheter som i dag kan hamna i konflikt sinsemellan på grund av expansionsbehov, transportbehov och säkerhet. Utmaningarna kan vara svåra att lösa i gällande detaljplaner. Det ställer krav på att ändra och upprätta nya detaljplaner.

För området vid Mejselvägen finns ett godkänt planprogram (*Planprogram för Stadskvarn-Aspelund, 2009*).

Utredningsområde Hasslum

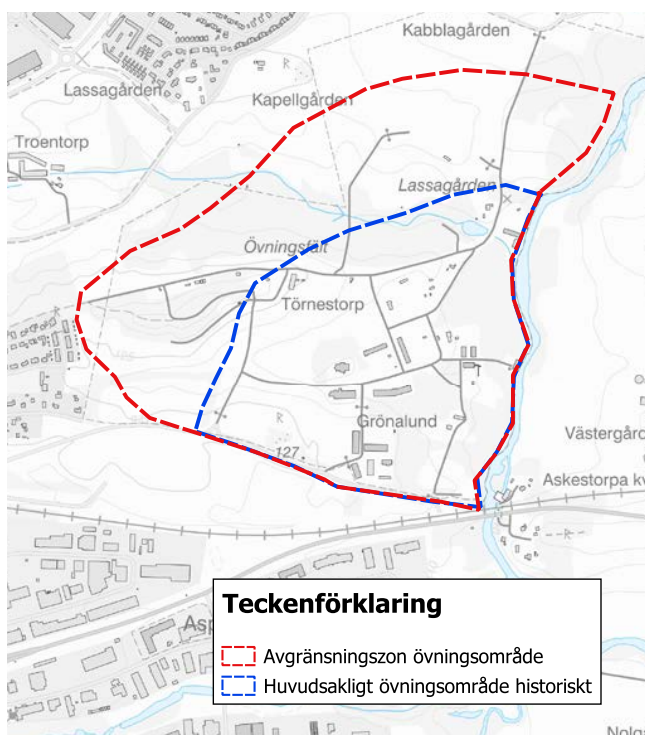
För att möjliggöra viktiga samtal och kommande beslut om övningsverksamheten på Hasslums övningsområde har detta och områdena direkt norr och nordväst om övningsområdet fått markanvändningen *utredningsområde*. Här kan det på sikt antingen handla om bostäder, utökning av verksamhetsområdet, kontor eller delvis grönområde. Lämplig markanvändning beror på övningsverksamheten, huruvida den ska vara kvar på platsen och vilken typ av övning det i så fall handlar om.

Bakgrund om övningsområdet

Övningsverksamheten vid Hasslum startades på 1950-talet och användes bland annat av Försvarsmakten. Statliga Räddningsverket utövade verksamhet inom området mellan 1986 och 2008, då området togs över av företaget Swedish Rescue Training Center. Sedan 2015 bedrivs verksamheten av Räddningstjänsten Skaraborg.

Brandövningsverksamhet har hållits på flera platser inom området. De brandsläckningsskum som tidigare användes vid övningarna har generellt varit de som använts på marknaden då. Dessa brandsläckningsskum innehöll till en början PFOS men även släckskum innehållande PFOA förekom. Senare blev det allt vanligare med fluorotelomer-baserade brandsläckningsskum, med tex PFBS och PFHxS. Sedan år 2009 har endast vatten används vid brandsläckningsövningar, med Kemplan som undantag där släckskum användes fram till hösten 2015. De analys-

resultat som redovisas i rapporten *Miljöteknisk undersökning av Hasslums övningsområde Skövde (2020)*¹ visar tydligt att övningsområdet är påverkat av den historiska verksamheten. Höga halter av PFAS har påträffats i samtliga medier (grundvatten, ytvatten, jord, samt i löv- och trädved) som har provtagits.

Kartbilden visar övningsområdets huvudsakliga avgränsningar historiskt samt under senare tid.

Planeringsprinciper Hasslum:

- Fortsatt utredning av området krävs. För att komma vidare i planeringsfrågan om lämplig framtida markanvändning i området behöver övningsverksamhetens behov, omfattning och lämplig lokalisering först utredas klart och ett ställningstagande göras. Med detta som stöd blir förutsättningarna för övrig planering tydlig och kan fortsätta.
- Eventuellt behov av ny vägkoppling mellan Hasslum och Trädgårdsstaden och i så fall lämplig sträckning för denna, bör ingå i den fortsatta utredningen av området.
- Lämplig marksanering ska utredas och genomföras senast i samband med ytterligare etableringar eller ingrepp i marken inom Hasslums övningsområde.

- Utmed Ösan och Svesån kan marken vara skredbenägen. Därför kan särskilda geotekniska undersökningar krävas.
- Övrig hänsyn att särskilt beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer: transport av farligt gods på väg 49, dagvatten, strandskydd, mindre vattendrag, PFAS, gröna stråk, befintlig dagvattendamm, skyfall, naturvärden samt fornlämningar.

Stallsiken

Område för *verksamhet*. Handelsområdet Stallsiken ligger mellan Västra stambanan och Östra leden (väg 26), runt Trafikplats Stallsiken. De centrala delarna på båda sidor om Östra leden är främst till för storskalig handel, medan de norra och södra delarna är avsedda för ej störande verksamheter och viss handel.

Planeringsprinciper Stallsiken:

- Det är viktigt med anpassning och god koppling/anslutning till Skövde Science City (Mariesjö) genom kommunikationsstråk för buss samt gång och cykel. Det är också viktigt med god koppling över Östra leden.
- Övriga hänsyn att särskilt beakta: gröna stråk, dagvattendammar och dagvattenhantering, strandskydd och transport av farligt gods på väg 26 och järnväg.

Trafikplats Skultorp: väg 26

Område för *verksamhet*. Platsen ligger i direkt anslutning till Trafikplats Skultorp på väg 26. Marken är relativt plan och främst bevuxen med barrskog. Området har ett bra "annonsläge" utmed väg 26.

Planeringsprinciper Trafikplats Skultorp:

- Med anledning av närheten till totalförsvarets verksamhetsområde ska tidigt samråd ske med Försvarsmakten.
- Övrig hänsyn att särskilt beakta utifrån gällande lagar och riktlinjer: transport av farligt gods på väg 26, dagvatten, geoteknik (finns mindre områden med skred i finkornig jordart). Naturvärden i form av sumpskog i nordväst ska beaktas.

Materialutvinning: täktverksamhet

Markanvändningskartan redovisar två områden för materialutvinning. Dessa områden omfattar beslutade täktillstånd för Heidelbergs (tidigare Cementa) kalkstenstäkt samt för Billingsryds diabastäkt. Båda dessa täkter ligger i direkt anslutning till Skövde centralort och har fyndigheter som är av riksintresse

¹ Miljöteknisk undersökning av Hasslums övningsområde Skövde, Golder Associates AB, rapport 1788603, 2020-06-11

4 Mark- och vattenanvändning

för ämnen och material enligt miljöbalken. Dessa områden behöver därmed avgränsas tydligt på markanvändningskartan.

Båda dessa områden sammanfaller helt eller delvis med riksintressen för naturvård och friluftsliv. Avvägningar och bedömningar om vilket riksintresse som ska ges företräde i de fall dessa inte är förenliga avgörs i samband med en ansökan och prövning om täkttillstånd.

Kommunen ser positiv på möjligheter att få delta i dialog med verksamhetsutövare för att se vilken typ av återställning som kan vara lämplig den dag då brytningen upphör.

Läs mer om riksintressen och kommunens ställningstagande i kapitlet *Värden och hänsyn*.

Övriga grus- och bergtäkter i kommunen är inte särskilt utpekade på markanvändningskartan.

Tillstånd till täktverksamhet prövas enligt miljöbalken.

Trafik och transporter

För att närma sig ett hållbart samhälle krävs att fler ändrar sina resvanor. Här har transportinfrastrukturen stor betydelse. En förflyttning mot mer yteffektiva transportsätt är en viktig del i att skapa den attraktiva stad och kommun som vi vill ha. Skövde kommun prioriterar de hållbara färdssätten kollektivtrafik, gång och cykel.

Transportsektorn utvecklas snabbt, både med förnybara drivmedel för minskade utsläpp och med självkörande fordon för ökad trafiksäkerhet. Nya drivmedel löser dock inte trängseln eller den ökade platskonkurrensen i staden, och drivmedlen kommer troligtvis inte heller räcka till. Därför behöver också

vägtrafikens volym minska och effektiviteten i det befintliga systemet förbättras. Skövde kommun arbetar med detta bland annat i arbeten kopplat till energi- och klimatplanen.

I ÖP 2040:s utvecklingsinriktning anges de övergripande och strukturbildande väg- och kollektivtrafikstråk samt stationer, större hållplatser och pendelparkeringar som avses bli bestående.

Våren 2012 antog kommunfullmäktige en trafikstrategi för Skövde. Strategin har sex inriktningsmål; Attraktiv utveckling av centrum, Hållbara resmönster, Tillgänglig stad, Goda pendlingsmöjligheter, Trygg stad samt Trafiksäker stad. Syftet med strategin är att identifiera den önskade utvecklingen av Skövdes trafiksystem samt åtgärder för att nå dit.

Sedan strategin antogs har Skövde centralort utvecklats snabbt. Det betyder att det finns delar i strategin som behöver revideras. I samband med att kommunen uppdaterar sin Trafikstrategi ska trafikflödena i Skövde centralort ses över, inkluderat en utbyggnad enligt ÖP 2040, och eventuella behov av ytterligare åtgärder i trafiknätet ska analyseras.

Fenomenet att ökad tillgång på infrastruktur skapar ett ökat antal resor kallas inducerad trafik. Begreppet används för att förklara att nya bilvägar inte bara flyttar biltrafik utan även genererar fler bilresor. Om Skövde kommun ska växa och utvecklas hållbart behöver vi därför skifta mot fler hållbara resor och färre resor totalt, snarare än att bygga fler vägar. Det kommande arbetet med att uppdatera kommunens trafikstrategi kommer undersöka bästa tillvägagångssätt.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafikplanen för Skövde (*Kollektivtrafikplan för Skövde år 2025, med utblick 2035*) beskriver hur kollektivtrafiken behöver utvecklas för att nå de nationella, regionala och lokala målen för 2025 om en högre marknadsandel för kollektivtrafiken samt om befolkningstillväxt. De övergripande målen handlar om att stödja en hållbar region- och stadsutveckling, underlätta ett smidigt vardagsliv samt öka andelen hållbara resor med kollektivtrafik, gång och cykel. Det ska vara lättare än i dag att kombinera olika färdssätt; lätt att byta mellan buss och cykel, att variera sig och känna sig trygg med valet av färdssätt. Samtidigt ska stadsstrukturen också vara bättre anpassad till att fler människor som lever och bor i staden har nära till kollektivtrafik.

Resecentrum i Skövde stad är en viktig knutpunkt för kollektivtrafiken och har en avgörande funktion för Skövdes och hela Skaraborgs fortsatta utveckling.

Planeringsprinciper kollektivtrafik:

- Skövde kommun prioriterar de hållbara färdssätten och arbetar för att uppnå målen i trafikstrategin och kollektivtrafikplanen. Vid konkurrens om fysiskt utrymme ska kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik prioriteras.
- Skövde kommun arbetar för ökat hållbart och tryggt resande. Det är av största vikt att Resecentrums förutsättningar och framtida behov beaktas och tas tillvara.
- När nya områden planeras ska framkomligheten för kollektivtrafiken beaktas. En målsättning är att placeringen av hållplatser ska täcka in merparten av bebyggelsen så att det är max 400 meters avstånd till en hållplats.
- Pendelparkeringar ska anläggas vid attraktiva knutpunkter för byte av trafikslag mellan buss, cykel och bil. Särskilt viktiga lokaliseringar för pendelparkeringar finns markerade på utvecklingsinriktningsskarta.

Gång- och cykelvägar

Gång- och cykelvägnätet är väl utbyggt i Skövde centralort. Vissa länkar saknas dock fortfarande. 2018 antogs kommunens *Cykelstrategi och Cykelplan*. Cykelstrategin är en tematisk fördjupning av Skövde kommuns trafikstrategi.

Målet är att cyklandet ska öka i kommunen och att cykeln ska vara ett naturligt val vid vardagsresor av olika slag. Hälften av bilresorna i Skövde kommun är under tre kilometer långa och en majoritet av alla resor (oavsett färdssätt) är under fem kilo-

meter. Många av dessa resor kan göras med cykel; det gäller såväl resor till/från arbete, skola och fritidsaktiviteter som resor för att utföra ärenden. Cykelstrategin slår fast några övergripande strategier med målet att öka andelen cyklister och få fler att cykla mer:

Övergripande strategier:

1. Eftersträva ett sammanhängande cykelnät
2. Ta fram minst ett prioriterat cykelstråk
3. Prioritera arbetspendling med cykel
4. Prioritera cykelvägar till och från skolor

Cykelstrategin beskriver även att kommunen ska arbeta utifrån så kallat *mobility management* – ett koncept för att främja hållbara transporter genom att förändra beteenden och attityder.

I cykelplanen konkretiseras strategierna. Planen innehåller kartor över hur cykelnätet ska se ut i framtiden. Målet är att utveckla huvudcykelvägnätet så att stadsdelarna i Skövde centralort knyts ihop på ett bra sätt.

Huvudcykelnätet är de delar av Skövde kommuns cykelnät som utgör stommen eller ryggraden i cykelnätet. Dessa cykelvägar knyter samman olika delar av kommunen och staden med varandra och olika målpunkter. Genom att namnge huvudcy-

4 Mark- och vattenanvändning

kelstråken blir navigeringen lättare. I Skövde kommun markeras därför de olika stråken i huvudcykelnätet med olika färger. Se karta till höger.

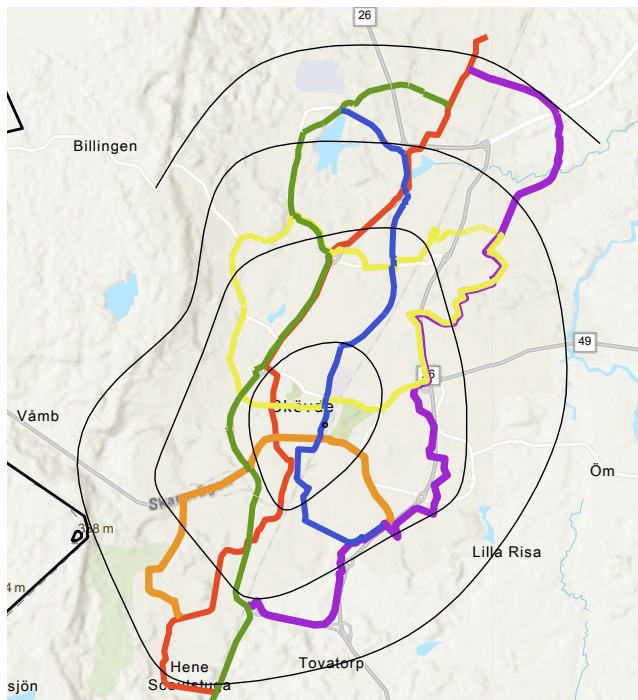
Det röda huvudcykelstråket är även angivet som ett prioriterat stråk. Det innebär bland annat att framkomligheten för cykeltrafiken prioriteras över biltrafiken i korsningspunkter. Det prioriterade stråket är också det stråk som ska iordningställas först vid behov av prioritering vid snöröjning.

Övriga cykelvägar/-banor som inte är en del i huvudcykelstråken bildar ett finmaskigare nät som kopplar samman fler delar av kommunen och staden med huvudcykelstråken. Det finmaskiga nätet löper bland annat till olika bostadsområden och kopplas till de bostadsgator där cyklingen sker i blandtrafik. De övriga cykelvägarna redovisas i kommunens cykelkarta.

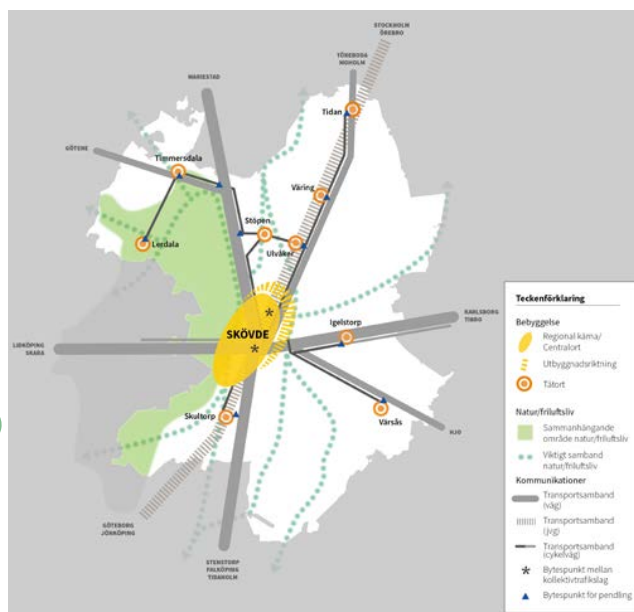
Mellan tätorterna i kommunen finns, med några undantag, inga separata gång- och cykelvägar. I utvecklingsinriktningen (se sid 30) pekas ett antal viktiga länkar ut för att knyta samman centralort med tätorterna, exakt placering av dessa är inte utpekade.

Planeringsprinciper gång- och cykelvägar:

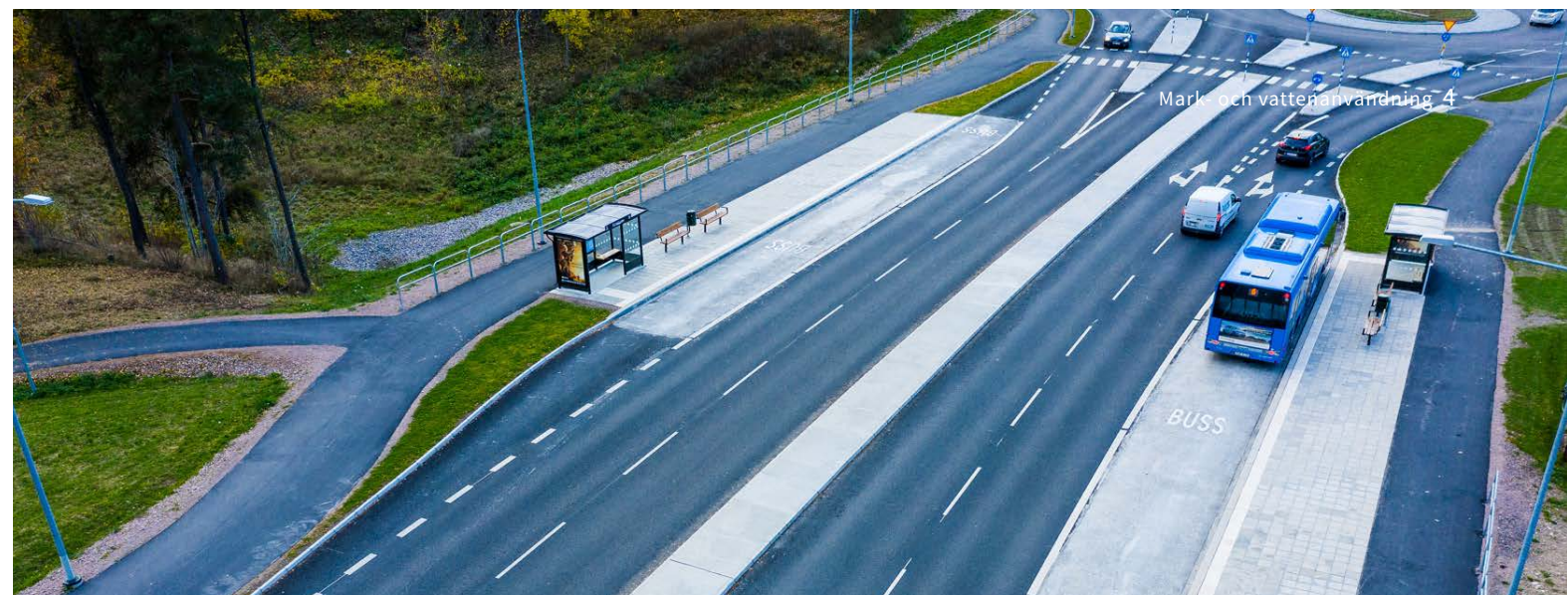
- Planering och genomförande av huvudcykelstråk och övriga cykelstråk ska ske i enlighet med kommunens cykelstrategi och cykelplan (2018).
- Huvudcykelnätet ska utvecklas och knyta samman olika delar av kommunen och staden med varandra samt med olika målpunkter.
- När nya bostads- och verksamhetsområden planeras är utgångspunkten att dessa ska knytas till det befintliga gång- och cykelvägnätet.
- Gångtrafik bör behandlas som ett eget trafikslag och cykelns konkurrenskraft mot bilen vid korta resor bör uppmärksammas.
- Vid konkurrens om fysiskt utrymme ska gång- och cykeltrafik samt kollektivtrafik prioriteras.

Karta över de sex huvudcykelstråken i Skövde centralort. Cirklarna illustrerar hur långt man kommer med cykel på 5, 10, 15 respektive 20 minuter från centrum.

Utvecklingsinriktning - se större karta sid 30.

Övergripande vägnät

Väg 26 och väg 49 Skara-Skövde är utpekade riksintressen för kommunikationer. De är också de två övergripande vägarna i Skövde kommun. Väg 26 är en nationell led och passerar Skövde i nordsydlig riktning, medan väg 49 är en regional led som går i öst-västlig riktning och passerar genom Skövde centralort. Väg 49 är ett prioriterat pendlingsstråk för både bil och kollektivtrafik i Västra Götaland.

Dessa två vägar samt väg 194 och väg 200 är av Trafikverket utsedda som *funktionellt prioriterat vägnät*, vilket innebär att de är viktiga för tillgänglighet ur ett nationellt och regionalt perspektiv och som sådana utgör de underlag för prioritering av åtgärder i den nationella och regionala planen för transportinfrastrukturen. Utöver dessa vägar är för Skövde kommun också kopplingen mellan Skövde och Götene via väg 2761 av regional vikt, här behöver transportsambandet förbättras och kan med hänsyn till funktion och användning behöva lyftas in som en del i funktionellt prioriterat vägnät.

Väg 26 fungerar i dag både som förbifart för trafik som passerar Skövde och som led för intern trafik mellan stadens norra och södra delar. Detsamma gäller den öst-västliga väg 49. Huvudvägnätet för Skövde stad kan översiktligt beskrivas som en ring bestående av Vadsbovägen och Östra leden (väg 26) samt ett fåtal tvärförbindelser i östvästlig riktning. I dagsläget (2023) finns tre gator som förbinder östra sidan om järnvägen med de centrala och västra delarna av Skövde stad. Dessa gator är Nohagavägen, Hjovägen och Kavelbrovägen. Förutom dessa förbindelser finns väg 26 i norra delen och väg 49 i södra delen.

I samband med att Skövde byggs ut vid Stadsskogen, Norra Ryd och Locketorp föreslås nya vägkopplingar mellan väg 26 och väg 200. De nya vägarna bedöms långsiktigt kunna få en dubbel funktion; dels som led för lokal trafik för att nå och binda samman områden inom staden, dels för nationell och regional trafik som passerar Skövde. På markanvändningskartan

är vägsträckningarna översiktligt illustrerade som *framtida vägkoppling*. Stadsskogen är ett stort sammanhängande tillväxtområde med både bostäder och verksamheter. Området ska studeras vidare i en fördjupning av översiktsplanen eller som planprogram. Då ska även väginfrastrukturen detaljstuderas inom området. Läs mer om Stadsskogen i avsnittet *Större utbyggnadsområden för bostäder*.

En åtgärdsvalsstudie för tillgänglighet i Skövde (*ÅVS Tillgänglighet Skövde*) togs fram 2017. Åtgärdsvalsstudien var ett samarbete mellan kommunen och Trafikverket, och resulterade i en överenskommelse om flera åtgärder vid trafik korsningar på väg 26 och väg 49. De flesta åtgärder har genomförts eller planeras. Dessa åtgärder skapar goda förbättringar i den befintliga väginfrastrukturen som i sin tur ger bättre trafikflöden och ett mer robust vägnät för nuvarande och framtida trafikflöden. I samband med att kommunen uppdaterar sin Trafikstrategi ska trafikflödena i Skövde centralort ses över, inkluderat en utbyggnad enligt ÖP 2040, och eventuella behov av ytterligare åtgärder i trafiknätet ska analyseras.

Planeringsprinciper vägar:

- För att få ett aktuellt planeringsunderlag och styrdokument för efterföljande beslut ska kommunens trafikstrategi revideras och uppdateras. Trafikstrategin ska utreda framtida behov samt åtgärder som behövs för att långsiktigt säkerställa en väl fungerande trafikinfrastruktur i Skövde centralort. God framkomlighet på väg 49 och väg 26 är viktiga delar i detta. Trafikstrategin ska utreda vilka åtgärder som långsiktigt bör genomföras för att vidmakthålla en god framkomlighet på väg 26 och Östra leden, bland annat frågan om behovet av nya vägsträckningar. Effekterna av de åtgärder som genomförts i ÅVS Tillgänglighet Skövde och ÅVS Hallenbergsrondellen ska ingå som ett underlag i trafikstrategin. Strategin ska utgå från andelen trafik med målpunkter i Skövde

4 Mark- och vattenanvändning

centralort, andelen trafik som har annan målpunkt samt en utbyggnad av Skövde enligt ÖP 2040.

- Skövde kommun samverkar med Trafikverket i ÅVS Väg 49 genom Skövde.
- En expansion av staden öster om järnvägen ökar behovet av kopplingar mellan östlig och västlig sida av järnvägen. Detta behöver studeras vidare.
- Vid konkurrens om fysiskt utrymme ska kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik prioriteras.

Järnväg

Västra stambanan är ett utpekat riksintresse för kommunikationer. Längs med båda sidor om stambanan ska ett 30 meter brett bebyggelsefritt område finnas (Trafikverkets riktlinjer). Utmed stambanans hela sträckning ska mark dessutom reserveras för eventuellt tillkommande spår, vilket innebär ytterligare cirka 15 meter på båda sidor. Sammantaget ska alltså ett 45 meter brett bebyggelsefritt område reserveras på båda sidor utmed Västra stambanan. Denna markreservering ska beaktas vid all ny planering och bygglovsprövning.

Västra stambanan en av Sveriges viktigaste järnvägar för persontransporter och helt avgörande för godstrafikens möjligheter till och från Göteborgs hamn. Jönköpingsbanan med sin koppling från Falköping är ytterligare en viktig järnväg för Skövde. Skövde kommun samverkar med andra kommuner och Trafikverket om båda dessa järnvägar. För persontrafiken innebär tåget goda resmöjligheter både till närliggande orter och till regioncentrum som Göteborg, Stockholm, Jönköping och Örebro. För godstrafiken innebär möjligheten med tåg ett volymeffektivt transportmedel, som skulle kunna utvecklas ytterligare genom att verksamhetsområden etableras med spåranslutning till stambanan, här är fortsatt utveckling av *Skaraborgs Logistic Centra* i Falköping en viktig del för hela Skaraborg.

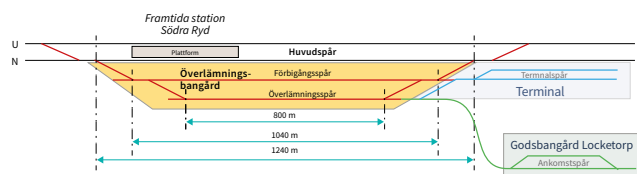
Stambanan har i dag en påtaglig kapacitetsbrist vilket hämmar den mellankommunala utvecklingen i stråket. Genom hela kommunen ska ett bebyggelsefritt område längs Västra stambanan reserveras. Förutom detta är det även avgörande att ytterligare dubbelspår mellan Göteborg och Alingsås byggs ut. Detta skulle möjliggöra ökad tillgänglighet genom en kraftig utökning av tågtrafiken samt skapa ett mer robust system vilket är positivt både för godstrafik, pendling och andra resor.

Industrispår och terminalområde

Industrispåren till Volvo respektive Heidelberg (tidigare Cementa) ska finnas kvar. I ÖP 2040 anvisas mark även för ett nytt industrispår i norra delen av Skövde centralort. Industrispåret ska skapa en järnvägsanslutning till verksamhets- och industri-

området vid Locketorp. Spårområdet redovisas i form av två alternativa 100 m breda utredningskorridorer. Kommande utredningar får visa vilket av dessa två alternativ som ska väljas samt exakt sträckning inom korridoren.

Ett nytt industrispår förutsätter åtgärder vid Västra stambanan, bland annat i form av en överlämningsbangård samt nya spårväxlar. Detta kan på sikt skapa förutsättningar för både en pendelstation vid Södra Ryd och en etablering av en terminal. Mark för detta finns utpekat på markanvändningskartan. Terminalen i norra Skövde är ett långsiktigt markanspråk som inte ska konkurrera med nuvarande terminal i Falköpings kommun (Skaraborg Logistic Center). Dessa två terminaler kan antingen höra samman och komplettera varandra eller så kan den i Skövde riktas till en enskild verksamhet.

Principskiss av spårutformning för godståg Norra Skövde. Bilden är hämtad från Järnvägssystem Locketorp – översiktlig alternativstudie av Roger Nordefors.

Planeringsprinciper järnväg:

Följande markreserveringar ska beaktas vid all ny planering och bygglovsgivning:

- Industrispåren till Volvo respektive Heidelberg ska finnas kvar.
- Västra stambanan är ett riksintresse och längs med stambanans båda sidor ska ett 30 meter brett bebyggelsefritt område finnas (Trafikverkets riktlinjer). Utmed stambanan ska mark också reserveras för eventuellt tillkommande spår, vilket innebär ytterligare cirka 15 meter på varje sida. Detta innebär att det utmed stambanan ska finnas ett bebyggelsefritt avstånd på totalt 45 meter på båda sidor om befintliga spår. Detta ska beaktas vid all planläggning och bygglovsgivning..
- Terminal och industrispår: Yta ska reserveras för ett eventuellt industrispår och en eventuell terminal.
- Pendelstation Södra Ryd: Yta ska reserveras för en eventuell station i mellan Södra Ryd och Stadsskogen.
- Vid detaljplanering inom 150 meter från transportled för farligt gods måste riskutredningar utföras och behovet av riskreducerande åtgärder övervägas.
- Vid planläggning eller lovgivning av bostäder ska bullersituationen ses över. I utsatta lägen ska en bullerutredning tas fram.

Natur och friluftsliv

Områden med höga naturvärden är ofta också områden som har höga friluftsvärden. Dessa har stor betydelse för en kommuns attraktivitet. Sådana områden är en av förutsättningarna för hälsa och välfärd, är livsnödvändiga för den biologiska mångfalden och spelar dessutom en viktig roll för klimat-anpassning och minskad klimatpåverkan.

Kategorin *Natur och friluftsliv* på markanvändningskartan innefattar större sammanhängande områden där värden för friluftsliv, natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och ekosystemtjänster är prioriterade. Här ingår även naturreservat, kulturresevat samt Natura 2000-områden. Utpekade områden för natur och friluftsliv på kartan innefattar redan skyddade områden, samt kommunägd mark som vid Billingens friluftsområde.

Områdena kan innehålla övernattningsmöjligheter för det rörliga friluftslivet, skidspår, vandringsleder, motionsslingor, badplatser med mera. De kan ha olika karaktär och användas på olika sätt beroende på årstid. Även Billingens friluftsområde innefattas i denna kategori.

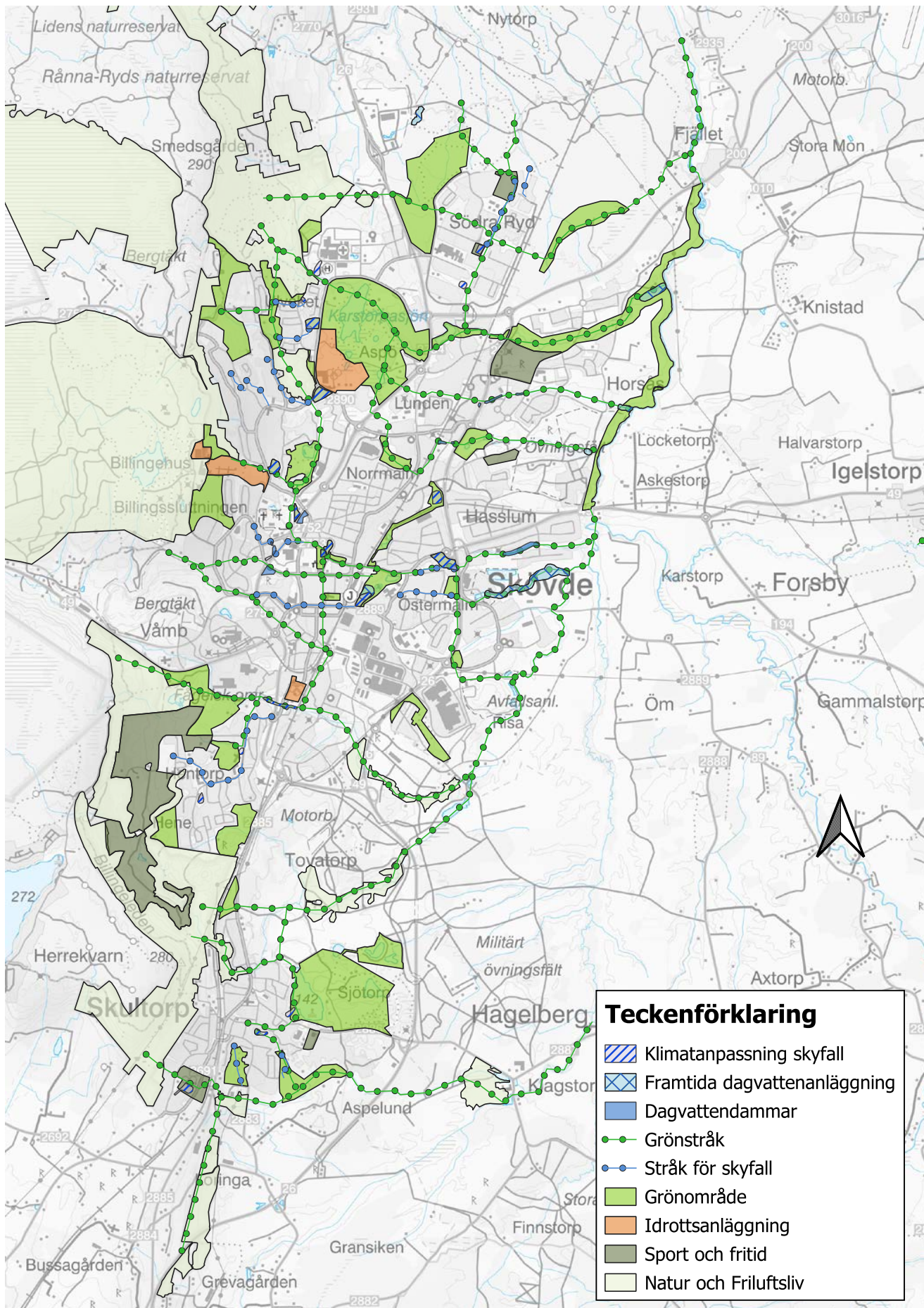
Läs även kapitlet *Värden och hänsyn*, där riksintressen, skyddad natur, miljöer och landskap med mera beskrivs. Dessa värden är en del av den miljö där möjligheter ges att uppleva natur och friluftsliv.

Läs också mer om besöksområdet Billingen Skövde i avsnittet *Grönområden* samt i kapitlet *Utvecklingsinriktning*.

Planeringsprinciper natur och friluftsliv:

- Markerade områden ska finnas för natur och rekreation. Inom dessa områden ska bevarande och utveckling ske med hänsyn till områdenas värden och kvaliteter.
- Kommunen ska bidra till att viktiga områden för friluftsliv och naturvärden bevaras och vid behov utvecklas för kommande generationer.
- Åtgärder/anläggningar bör inte vidtas/uppföras där stora värden för naturvård, friluftsliv eller landskapsbild påtagligt skadas eller där en nämnvärd påverkan på vattenstånd, vattenföring eller vattenkvalitet kan uppkomma. Hänsyn till detta ska tas vid såväl planläggning som i bygglovsärenden och andra tillståndsprocesser.

4 Mark- och vattenanvändning

Grönområden

Grönområden fyller både ekologiska, sociala och kulturella funktioner. Att människor har grönområden i sin direkta närhet är mycket viktigt för folkhälsan; det ökar lusten till rörelse och får människor att mötas. Andra positiva effekter av områdena är att de minskar buller och luftföroreningar. Dessutom har fastigheter som ligger nära grönområden ofta ett högre värde. Natur- och kulturmiljöer är också betydelsefulla för besöksnäringen, som är en växande näringsgren.

I markanvändning *Grönområde* på markanvändningskartan ingår större parker samt grönområden eller anlagda områden för fritidsaktiviteter i eller i anslutning till tätorter. Det kan vara parker, parkliknande miljöer, naturmark i tätortsmiljö, områden för närrekreation, lekplatser samt anlagda områden för fritidsaktiviteter som främst äger rum utomhus.

Ytor som är avsedda för just större sport- och fritidsanläggningar markeras på markanvändningskartan med en egen bestämmelse som heter *sport och fritid*.

Markanvändningskartan redovisar viktiga större grönområden. Utöver dessa finns mindre områden och platser som ingår i *mångfunktionell bebyggelse* och *bostadsbebyggelse med viss service*. Dessa park- och/eller grönytor redovisas därmed inte specifikt på markanvändningskartan men är en viktig del i den gröna infrastrukturen som inte får glömmas bort.

Gröna stråk

På markanvändningskartan finns *gröna stråk* redovisade och i utvecklingsinriktningen finns *viktigt samband natur/friluftsliv*. Tillsammans illustrerar dessa de större och mest viktiga gröna

stråken och är en del av Skövdes gröna infrastruktur. Den gröna infrastrukturen visar på det som är viktiga spridningskorridorer för djur och natur, dessa sammanfaller ofta men inte alltid med rekreationsstråk för människor. Gröna stråk i markanvändningskartan visar inte exakt dragning utan vikten av att sammanhängande vegetationsband inte bryts och att kopplingen bibehålls eller utvecklas.

Grönstruktur

Gröna och blå strukturer samt tillgången till natur- och friluftsområden är viktiga delar i ett hållbart samhälle. De har också stor betydelse för en kommuns attraktivitet. Grönområden och vattenmiljöer levererar många naturnyttor, så kallade ekosystemtjänster, som är en förutsättning för hälsa och välfärd. Luft och vatten renas, kol binds in från luften, buller kan dämpas, vattenflöden kan regleras och det finns möjlighet till biologisk mångfald. Detta ger i sin tur möjlighet för friluftsliv, rekreation, turism och naturupplevelser.

3–30–300 är en regel som har tagits fram för att avgöra hur mycket träd och grönska en stad behöver för att fungera väl. Regeln ska ge kvantitativa mått för grönstruktur och kan användas i alla städer oavsett storlek. Bostadsnära grönska samt tillgång till större grönområden är viktiga för en attraktiv, hälsosam och klimatsäkrad stad.

Så här fungerar regeln:

3 träd: Alla ska kunna se minst tre träd från sin bostad, skola och arbetsplats.

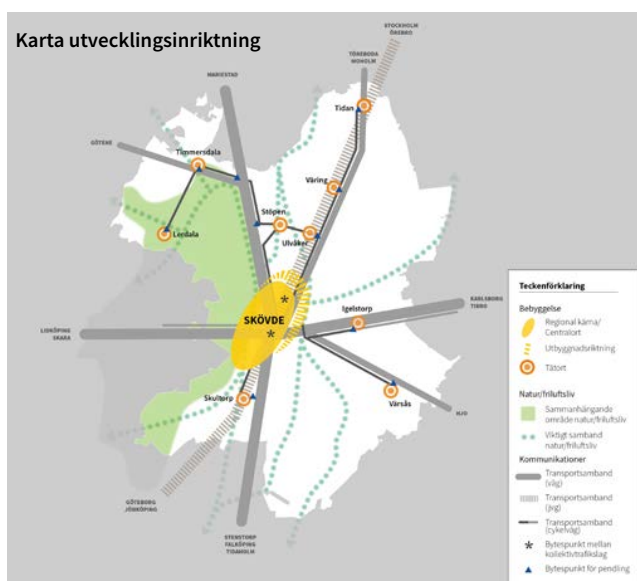
30 procent: Varje stadsområde ska ha minst 30 procent så kallad kron täckningsgrad. Måttet talar om hur stor del av en yta som skuggas av trädkronor.

300 meter: Alla invånare ska ha max 300 meter till ett grönområde.

Regeln om 300 meter ska vara utgångspunkten även när Skövde växer. Bostadsnära grönska i form av träd, mindre parker eller liknande är viktiga för en attraktiv, hälsosam och klimatsäkrad stad. Som komplement till regeln om 300 meter bör därför även den resterande delen av 3–30–300-regeln användas.

Billingen

Grönskan, naturen och Billingen är viktiga delar av Skövdes identitet och styrka. Skövde kommun har god tillgång på natur- och grönområden tack vare sitt läge vid berget Billingen. Ädelövskogarna på Billingens sluttningar hyser unika naturvärden. Billingen ingår också i *Platåbergens Geopark*, som har utnämnts till Sveriges första globala geopark av UNESCO. Det kamelandskap med branta kullar och sänkor som istiden har skapat ger goda förutsättningar för grönområden även inne i stadsmiljön.

4 Mark- och vattenanvändning

Gamla träd

Det svenska kulturlandskapets trädmiljöer är på flera sätt unika i ett internationellt perspektiv. Skövde kommun har en stor rikedom av gamla träd både inne i tätorterna, i skogen och i kulturlandskapet.

Träd är levande kulturminnen och bär på en rik mångfald av liv. Få miljöer är så artrika som gamla och grova lövträd. De gamla träden är ofta nyckeln till att bevara många hotade växter och djur; en god skötsel kan ge positiva effekter för över 400 rödlistade arter. Samtidigt blir gamla träd alltmer sällsynta. Därför är det viktigt att de vårdas och bevaras både i skogen, kulturlandskapet, på våra kyrkogårdar, i alléer och i stadens parker.

Det påbörjade arbetet med en trädplan är en viktig del i att både hantera äldre träd och se över behovet av nyplanteringar.

Planeringsprinciper grönområden:

- Kommunen ska arbeta för att bevara och utveckla biologisk mångfald, möta invånarnas behov av att vara i naturen samt förvalta, vårda och vidareutveckla natur- och grönområden på ett sådant sätt att Skövdes karaktär bevaras och förstärks.
- Markerade grönområden ska beaktas och utvecklas med hänsyn till områdenas värden och kvaliteter.
- Markerade gröna stråk ska beaktas, bevaras och vid behov förstärkas så att stråken hänger samman och inte bryts på ett sätt som skadar den gröna infrastrukturen.
- Gröna stråk ska binda samman tätortens bostadsområden med tätortsnära, attraktiva natur- och friluftsområden. Vissa gröna stråk är dock i första hand avsett som spridningskorridorer för djur och natur och inte för rekreation.
- Planering bör ske enligt principen 3–30–300 i alla typer av planer.
- Värdet av befintliga grönytor inom bebyggelsen ska säkerställas vid kompletteringsbebyggelse.
- Kommunen bör ta fram en grönplan i syfte att bevara och utveckla grönstrukturen och planera parkernas utveckling. Grönplanen blir ett viktigt planeringsunderlag i den fysiska planeringen. Planen bör innefatta alla ytor som kan ha betydelse för olika målgrupper och då även inkludera verksamhetsområden. Det är lämpligt att i arbetet med grönplanen göra en sociotopkartering samt kartlägga befintliga barriärer och behov av kopplingar. Ett stöd vid framtagande av en grönplan är *Grönplanera! En vägledning om kommunal grönplanering* och att ta fram en grönplan som Boverket och Naturvårdsverket har tagit fram.
- Ett kompensationsystem bör utarbetas för att hålla balans mellan gröna och hårdgjorda ytor. Kompensationsystemet bör även beskriva åtgärder för enskilda träd. I systemet bör kommunens nu gällande (2022) kompensatoriska arbetsätt för när parkmark tas i anspråk ingå.
- Kommunen ska i samband med planläggning och byggnation ta hänsyn till befintliga kolsänkor samt skapa förutsättningar för nya.
- Vid planläggning ska allmänna och beslutade biotopskydd beaktas och påverkan ska så långt möjligt undvikas.

Sport och fritid

Ett rikt utbud av idrott-, fritid- och motionsaktiviteter bidrar till Skövdes attraktivitet och till god folkhälsa. Tillgången på lokaler och andra anläggningar för idrotts-, fritid- och motionsaktiviteter är därför viktig för att fortsätta utveckla Skövde kommun som mötesplats och som en bra plats för barn och ungdomar. När nya bostadsområden planeras är behovet av sådana lokaler viktigt att beakta. Idrott, fritid, motion och naturvistelse bidrar till ökad livskvalitet och förebygger ohälsa. Sett ur barnens perspektiv är det också viktigt med lekplatser och träffpunkter.

Politikens mål är att främja ett rikt kultur- och fritidsliv, utveckling av kultur- och idrottsföreningar, social inkludering och livskvalitet, det livslånga lärandet, den lokala demokratin samt tillväxt och hälsa. Inriktningar och mål finns att läsa i *Barn- och ungdomspolitiskt program* (2022) samt *Folkhälsopolitiskt program* (2022).

Programmen slår också fast att kultur- och fritidslivet ska bidra till att våra boendemiljöer upplevs som attraktiva. Det når vi genom att stärka våra bostadsområdets olika identiteter, bidra till att utveckla områdena och den lokala demokratin samt arbeta för både en levande landsbygd och en aktiv stadskärna genom att erbjuda mötesplatser för kultur- och fritidsaktiviteter.

För att en fysisk plats för idrott, motion och rekreation ska användas dagligen brukar man säga att avståndet till platsen bör vara mindre än en kilometer. För veckovis användning tillåts något längre avstånd. Dessa angivelser är generella och behoven ser olika ut för exempelvis barn, vuxna och personer

med funktionsvariationer. Enligt svensk forskning är ett gångavstånd på 1–2 kilometer eller cykelavstånd på upp till 3 kilometer gränsen för ett lämpligt avstånd till idrottsplats eller anläggning. Det finns en indikatormodell för grönområden som illustrerar avståndsgränser för olika typer av vistelsezoner. Modellen kan användas som stöd vid planering av framtida platser för idrott, motion och rekreation¹.

Skövde kommun har ett stort utbud av anläggningar för idrotts-, fritid- och motionsaktiviteter. Här finns exempelvis de större anläggningarna *Arena Skövde*, *Billingen Skövde*, *Lillegården Skövde* och *Södermalms IP* samt fotbollsplaner i Hentorp, Skultorp och Södra Ryd samt i tätorterna. I kommunen finns också ridskolor, golfbanor, motorsportanläggningar och en bågskyttebana. I anslutning till skolorna finns sporthallar och gymnastiksalar. *Arena Skövde*, *Billingen Skövde* och *Lillegården Skövde* ska fortsätta att utvecklas och etableras som Skövde kommuns tre stora besöksdestinationer för idrott, fritid, motion, rekreation och upplevelser. Läs mer i kapitlet *Skövde inför 2040 > Mellankommunala frågor*.

Vid *Lillegården Skövde* finns mark för utvecklingsmöjligheter. En utredning behöver göras för att ur ett helhetsperspektiv se hur markanvändningen ska se ut på *Lillegården*. Hela *Karstorsområdet* beskrivs ytterligare i *Planprogram för Karstorsområdet* (2009). Där anges även riktlinjer för markanvändningen i olika delområden. Hela området berörs av skyddsområde för vattentäkt.

På markanvändningskartan redovisas *Arena Skövde*, *Billingen*

¹ Aktivt liv i byggda miljöer - manual för kommunal planering. Statens folkhälsoinstitut (numera Folkhälsomyndigheten) R 2010:04, 2010.

4 Mark- och vattenanvändning

Skövde, Lillegården Skövde och Södermalms IP som markanvändning Idrottsanläggning.

På markanvändningskartan finns även områden med markanvändning *sport och fritid*. Dessa ytor är avsedda för enklare idrottsplatser så som fotbollsplaner eller andra ytor för idrotts- och fritidsaktiviteter inklusive ytor för spontanidrott. Inom några av dessa ytor finns viss expansionsmöjlighet. Norr om Hasslum har en helt ny yta reserverats för framtida behov i samband med fortsatt utbyggnad i östra delarna av Skövde centralort.

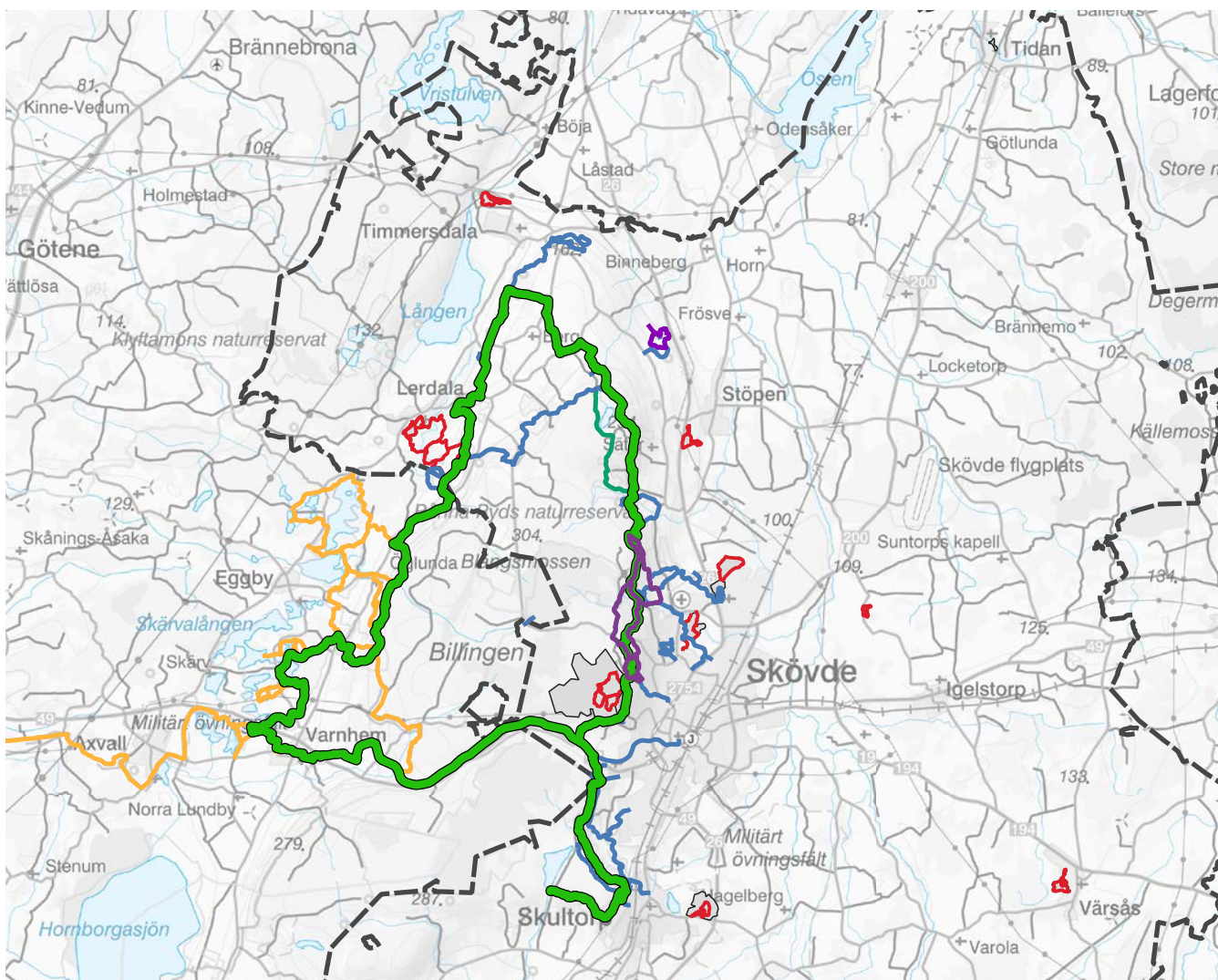
Utöver dessa två markanvändningar kan mindre anläggningar och ytor/platser för idrotts- och fritidsaktiviteter finnas och planeras inom områden för mångfunktionell bebyggelse, bostadsbebyggelse med viss service, grönområden samt natur- och friluftsliv.

Utomhusverksamheter

Motionsspår finns i Södra Ryd, på Karstorpsområdet och på Billingen Skövde. I yttertätorterna finns motionsspår i Igelstorp, Vårsås, Lerdala, Tidan, Timmersdala, Varing, Skultorp och Stöpen.

Anläggningar för fotboll och annan utomhusverksamhet finns i Lerdala, Timmersdala, Tidan, Varing, Ulvåker, Igelstorp, Vårsås och Vreten. Vid Ulvåkers fotbollsanläggning Åbrovallen finns även en fotbollshall.

Billingleden är en iordningställd vandringsled. Den går delvis uppe på diabasplatån med fantastisk utsikt österut, men även i slutningen genom hagmarker och ädellövskogar samt på kalkstensplatån i Berg. Leden är 57 kilometer lång, och totalt i Billingeområdet finns 120 kilometer vandringsled. Dessutom finns många lokalt iordningställda stigar och vandringsleder i kommunen. Se karta nedan.

Karta som visar motionsspår samt vandringsleder runt Billingen 2023.

Inomhusverksamheter

När behovet av idrottshallar ska bedömas används RKA:s data (Kolada) för att analysera och jämföra vilken nivå Skövde kommun ligger på i förhållande till rikssnitt och den kommungrupp som Skövde tillhör. Statistiken ska tolkas och användas med viss försiktighet och ska snarare ses som en indikation snarare än absolut sanning bland annat med anledning av att det saknas inrapportering från 58 kommuner (ca 20% 2022). Siffrorna presenteras också utan viktat mått (ovägt medel) vilket innebär att en mindre kommun påverkar rikssnittet lika mycket som en större kommun. Generellt sett har mindre kommuner fler antal hallar per invånare än större kommuner och drar därför upp medelvärden. Beläggningen och nyttjandegraden av idrottshallar i Skövde kommun är dock hög och det finns behov av att fortsätta tillföra hallar i takt med att kommunen fortsätter växa och förtätas.

Det finns också behov av att se över framför allt placering och geografisk spridning av sporthallar i hela kommunen. I dagsläget råder det brist på hallar i den södra delen av kommunen medan tillgången är god centralt och längre norrut i centralorten. I Skultorp och Hentorp samt i de norra tätorterna Timmersdala, Tidån och Stöpen finns behov av att se över tillgången på och placeringen av sporthallar. Detta med anledning av kommunens befolkningsutveckling. Bandygrytan i Skultorp är en strategiskt viktig yta för eventuell framtida etablering och utveckling.

Planeringsprinciper sport och fritid:

- Barns och ungdomars intressen och behov ska vara en naturlig del när idrottsmiljöer planeras och byggs. Barnkonventionen ska vara styrande.
- Det är viktigt att planeringen för sport och fritid genomsyras av ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv.
- Möjlighet till idrott, motion, rekreation och andra hälsofrämjande aktiviteter behöver erbjudas i invånarnas närområde. Att satsa på och utveckla kultur- och fritidsverksamheterna är en förutsättning för att skapa ökad tillväxt och stärkt besöksnäring. Alla invånare ska känna att de har närhet och god tillgång till kvalitativa miljöer och platser för idrott, motion och rekreation. Detta ska inte bero på geografiska eller socioekonomiska förutsättningar.
- Det är viktigt att fortsätta utveckla och satsa i våra orter. Detta för att hela kommunen ska vara levande och attraktiv och för att alla invånare ska ha samma förutsättningar för en aktiv fritid.
- Behovet av spontanidrottsplatser bör uppmärksammas. En

spontanidrottsplats kan vara allt från en konstgräsytta till ett utegym, och kan anpassas och utformas efter de lokala förutsättningarna i det aktuella området. Det viktiga är att utforma ytan efter de lokala förutsättningarna och att skapa säkra och trygga miljöer där alla känner sig välkomna. De befintliga allmänna ytor för spontanidrott och motion som idag finns i bostadsområden bör bevaras och fortsätta utvecklas.

- Vid iordningställande av nya ytor för sport, fritid och spontanaktiviteter som angränsar till bostadsbebyggelse ska behov av avskärmning beaktas, till exempel genom hur aktivitetsytan disponeras eller att skapa en vegetationszon.
- Befintliga badplatser ska så långt det är möjligt upprätthållas som badplatser med god vattenkvalitet. Badplatsen vid Karstorpssjön bör restaureras och återskapas till en attraktiv, centralt belägen badplats.
- Södermalms idrottsplats är en viktig plats för idrottsverksamheten. Den primära markanvändningen för området är idrottsanläggning. Endast om den primära funktionen inte påverkas negativt kan området kompletteras med andra funktioner.
- Arena Skövde, Billingen Skövde och Lillegården Skövde ska fortsätta att stärkas som Skövdes tre stora besöksdestinationer, året runt.

Klimatanpassning

I takt med att klimatet förändras ställs nya krav på kommunens planering. Klimatanpassning innebär att kommunen tar höjd för klimatförändringarnas effekter samt vidtar åtgärder som

4 Mark- och vattenanvändning

mildrar eller hindrar dem alternativt tar tillvara dess möjligheter. Med förebyggande åtgärder kan effekter av samt risker och kostnader för skador minskas. Kommunen har prioriterat och arbetat med översvämningens risker vid skyfall, bland annat genom att ta fram en skyfallskartering och använda sig av Skövdes riktlinjer för dagvattenhantering i planprocessen. Arbetet pågår med att revidera dessa riktlinjer. Kommunens klimatanpassningsarbete kommer fortsatt att vara prioriterat med fokus på att identifiera klimatrelaterade risker och sårbarheter, med målet att minimera dessa. För att möta utmaningarna med ett förändrat klimat bör åtgärderna vara anpassade för ändamålet. Det innebär såväl tekniska som naturbaserade lösningar med reglerande ekosystemtjänster, eller en kombination av båda. Förutsättningarna i form av ekonomi, funktion, geografi och lämplighet för det enskilda fallet ska vara avgörande.

På webbplatsen miljobarometern.se redovisas indikatorer för miljöutvecklingen i Skövde kommun.

I kommunen har det den senaste tioårsperioden endast skett få räddningsinsatser kopplat till översvämning av vattendrag, stormskada eller ras, skred eller slamström. Kommunen dokumenterar inträffade klimatrelaterade extremhändelser och naturolyckor.

Planeringsprinciper klimatanpassning generell:

- Målet är att planeringen ska främja kommunens robusthet när det gäller att hantera dagens risk- och säkerhetsfrågor, möta framtida klimatförändringar och samhällsrisker samt ta tillvara nya möjligheter.
- Skövde kommun tillämpar försiktighetsprincipen vid bedömningar av klimatförändringars påverkan på risken för naturolyckor och andra klimatrisker inom kommunen. Kommunen följer rådande vägledning från Boverket, rekommendationer från Länsstyrelsen samt kunskapsläge från SMHI.
- Långsiktiga åtgärder ska dimensioneras för att kunna hantera en framtid motsvarande klimatscenario RCP 8.5.
- En klimatanpassningsplan ska tas fram för att säkra att kommunen är rustad att möta de nuvarande klimatförändringarna och oundvikliga framtida klimatförändringar.
- Bebyggelse som ska nyttjas för samhällsviktiga verksamheter ska inte uppföras i riskområden.
- Kommunen bör vara restriktiv med att tillåta bebyggelse och anläggningar i riskområden.

Torka och värmebölja

Under sommarhalvåret väntas risken öka för fler och långvarigare värmeböljor både globalt och i Sverige. I Skövde beräknas

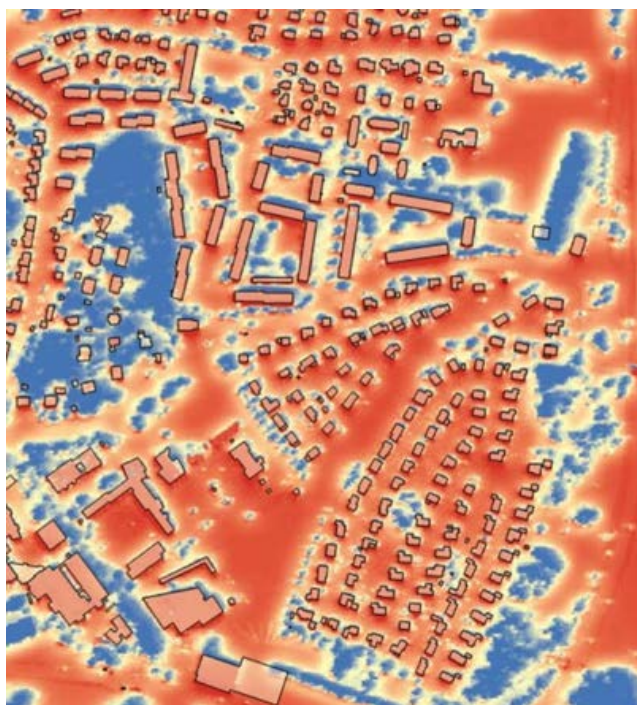

Bild från värmekartläggningen. Rött visar varmest yta.

den högsta dygnstemperaturen stiga med 2–3 grader till 2050 och med upp till 5 grader till slutet av seklet. Värmeböljornas längd kommer att öka med upp till 14 dagar till slutet av seklet. En värmebölja medför stora risker för människors hälsa och skapar påfrestningar på samhällsviktig verksamhet. Den medför också negativa konsekvenser för jord- och skogsbruk, djurhållning och dricksvattenförsörjning. De utmaningar som en värmebölja medför ställer krav på samhällets förmåga att hantera dess effekter – både i förebyggande syfte och vid en aktuell händelse.

Värmeöar i urban miljö

Värmeöar kan uppstå i tätbebyggda miljöer. Detta innebär att staden är varmare än sitt omland. Hur stor effekten blir beror på flera faktorer, bland annat på hur stor del av markytan som är vegetationsbäddad eller hårdgjord samt på byggnadernas storlek, form och placering. Olika områden i staden blir olika varma och svalnar olika snabbt. Effekten är som störst i centrala tätbebyggda delar samt i industriområden. Effekten avtar generellt i intensitet ju längre ut från centrum man kommer, i takt med att bebyggelsens täthet avtar. Parker, vattendrag och öppna områden bildar öar av svalare luft och mildrar därmed effekten.

Skövde kommun har tagit fram en värmekartläggning över Skövde stad. Kartläggningen visar att de ytor som blir varmest är ett 2 grader varmare klimat är öppna hårdgjorda ytor, exempel-

vis stora parkeringsytor, tak eller industriområden. Även täta hårdgjorda ytor ger en hög yttemperatur. För att förbättra situationen kan exempelvis skugggivande träd planteras eller temperatursänkande växtlighet så som gröna tak/väggar anläggas. På värmekartläggningens karta visar de rödaste områdena de ytor som beräknas bli varmest. Kartläggningen ska publiceras på hemsidan framöver.

Riskområden för värmeöar:

- Skolgårdar
- Förskolegårdar och lekplatser
- Vård- och äldreboenden
- Sjukhus
- Öppna torgytor

Torka

I samband med långvarig värme finns även risk för torka. Torkan kan bland annat medföra vattenbrist som exempelvis dricksvattenförsörjning samt jord- och skogsbruk. Torra perioder medför även risk för bränder i skog och mark.

Kommunal planering mot värmerelaterade problem

Behovet av kyla i bostäder och på arbetsplatser väntas öka samtidigt som uppvärmningsbehovet på sikt kan minska. Byggnader bör utformas för att kunna skärma av solinstrålning och ta tillvara svalare nattluft, för att på så sätt undvika höga temperaturer inomhus. Grönska i stadsmiljön ger skuggiga platser och bidrar till att utjämna höga temperaturer. Förtätning med så kallade fickparker* är ett sätt att skapa sådana områden i tätortsbebyggelse. Detta är särskilt viktigt på platser där riskgrupper vistas, exempelvis små barn samt äldre.

* Fickpark kommer från engelskans pocket park och är en mindre park som är tillgänglig för allmänheten. Dessa ligger oftast i stadsmiljö och är ett bra tillskott för att skapa grönska i städer och samhällen.

Ekosystemtjänster mot värme och torka

Ett varmare klimat innebär också påfrestningar på växtlighet och ekosystem. Välutvecklade nätverk av grönska och vattenytor är gynnsamt för att möta flera klimatutmaningar. Sommartid bidrar så kallade temperaturreglerande ekosystemtjänster till att sänka temperaturen i staden. De består av sval luft eller parkbris som kommer från landsbygd och naturområden. Även träd bidrar i den lokala stadsbebyggelsen med sådana tjänster, genom att ge skugga och skydd från UV-strålning. Ekosystemtjänster för brandskydd minskar risken för naturbränder och hejdar dess framfart om de uppstår. Brandskydd är viktigt för att skydda både natur- och produktionsvärden samt samhällen och bostäder. Sjöar, vattendrag och öppna våtmarker bidrar självklart till ökad motståndskraft mot brand, men också lövskogar och välhåvade gräsmarker. Lövskogar, framför allt på fuktig mark, håller så mycket vatten i löv och stammar att de är naturligt motståndskraftiga mot bränder.

Planeringsprinciper torka och värmebölja:

- Vård- och äldreboenden, förskolor och skolor ska utformas så att inomhustemperaturen inte blir ohälsosamt hög i samband med värmeböljor.
- När utemiljöer utformas ska ekosystemtjänster som kan mildra effekterna av klimatförändringarna användas. Det kan exempelvis handla om att plantera träd som mildrar temperaturen vid värmeböljor och skyddar mot hårda vindar. Stadens trädbestånd ska så långt det är möjligt bevaras och utvecklas.

4 Mark- och vattenanvändning

Översvämning och dagvattenhantering

Effekten av ett förändrat klimat pekar på att intensiva regn och skyfall kommer att bli allt vanligare, och att nederbördsmängderna kommer att öka mest under vinterhalvåret. Enligt SMHI väntas årsmedelnederbörden i Skövde kommun öka med upp till 30 procent till 2100. I samband med att Skövde och dess tätorter växer behöver man planera och bygga multifunktionella anläggningar som kan avleda och omhänderta de ökande dagvattenflödena och skyfallen samt säkerställa en effektiv rening. Dessa ytor kan också användas för att skapa attraktiva och funktionella inslag i den urbana miljön, exempelvis för rekreation och biologisk mångfald.

I Skövde kommuns riktlinjer för dagvattenhantering från 2011 anges olika principer för att få en hållbar dagvattenhantering. Principerna är lokalt omhändertagande av dagvatten, öppna dagvattenlösningar samt att angripa föroreningskällan. Exploateringsområden och komplettering av befintlig bebyggelse har byggts med den inriktningen under lång tid i Skövde kommun. Det innebär att dagvattensystemet på många håll innehåller lokala åtgärder för infiltration eller fördröjning av dagvatten. Det kan vara svackdiken, stenkistor, underjordiska fördröjning- eller infiltrationsmagasin samt dagvattendammarna med eller utan permanent vattenyta. Många av dessa anläggningar är för små för att kunna redovisa i ÖP-kartan på ett lämpligt sätt. I kartan redovisas de större dagvattendammarna och viktiga strategiska ytorna för tillfällig översvämning med dagvatten i samband med skyfall.

Risker vid skyfall

Skyfall kan utgöra risk för översvämning i tätorter eftersom dagvattensystem inte kan anpassas för att hantera de extremflöden som uppkommer. Dagvattnet avrinner i stället utledes utifrån markens höjdsättning, rinner i lågstråk och samlas i lågpunkter. För att motverka kostsamma översvämningar måste hänsyn till dessa extremflöden tas i planprocess och bygglovs-hantering samt genom åtgärder i befintlig bebyggelse.

För att identifiera riskområden används skyfallskarter i form av skyfallskarteringar samt Länsstyrelsens lågpunktskartering. Skövde kommun har karterat skyfall med återkomsttid för 100-, 400- och 1 000-årsregn samt analyserat flödesvägar och flödes-volymer. Analysen visar att det är viktigt att säkra framkomligheten för vattenmassorna och motverka kostsamma översvämningar som kan skada byggnader och samhällsviktiga funktioner.

Lågpunktskarteringen visar områden som inte kan avvattnas utledes med självfall och där det således finns risk att vattnet blir stående. Lågpunktskarteringen ger en god indikation om

var sannolikheten för översvämningar vid skyfall är störst och är ett bra stöd vid planering i områden som inte är kartlagda i kommunens egen skyfallskartering. Lågpunktskarteringen innefattar hela kommunen. Skyfallskarteringen visar hur dagvattnet avrinner på ytan och ansamlas i lågpunkter i samband med 100-årsregn, 400-årsregn respektive ett 1 000-årsregn. Vattnmängden som rinner av på ytan har beräknats genom att regnmängden schablonmässigt har minskats med VA-systemets förmåga att ta emot vatten, samt att en infiltrationsmodul för beräkning av infiltration har använts. Den visar de maximala vattendjupen under översvänningsförloppet och de maximala flödena vid respektive regntyp. Skyfallskarteringen omfattar endast Skövde och Skultorps tätortsområden, medan lågpunktskarteringen omfattar kommunens hela geografiska område. Skyfallskartorna finns på kommunens webbplats.

Bild från skyfallskarteringen över delar av Östermalm i Skövde centralort.

Kommunens arbete med skyfall och dagvatten

I händelse av skyfall ska en genomtänkt höjdsättning styra dagvattnet i lämplig riktning till utvalda platser. Detta minskar risken för kostsamma översvämningar och skapar förutsättningar för att möta klimatförändringarnas utmaningar och konsekvenser. I samband med att kommunen växer behöver avrinningsområden och avrinningsvägar beaktas. Dessa sträcker sig oftast utanför enskilda detaljplaneområden. Kommunens konsekvensanalys för ett skyfall visar att denna typ av frågor därför behöver lösas inom avrinningsområden snarare än inom enskilda detaljplaner. För att minska de negativa effekterna av skyfall behöver dagvattensystemet kompletteras med avrinningsvägar på markytan. I vissa områden kan vattnet behöva styras till lågt liggande ytor där det är möjligt att samla upp och tillfälligt hantera stora vattenvolymer. Lågpunkter och ytor som bedöms som nödvändiga för att skyfallssäkra samhällen bör inte planläggas för andra ändamål. En princip vid planering bör vara att bebyggelse undviks i lågpunkter som riskerar att översvämmas, att avrinningsstråk på markytan hålls öppna för att möjliggöra säkra avrinningsvägar samt att befintlig bebyggelse inte får utsättas för ökad risk att översvämmas.

Kommunen arbetar med dessa frågor i en tillsatt dagvattengrupp med representanter från berörda sektorer och enheter. I detta arbete planeras strukturplaner för skyfallshantering tas fram i etapper för Skövde centralorts stadsdelar samt för Skultorps med utgångspunkt i befintliga delavrinningsområden. Strukturplanerna ska identifiera sårbar befintlig bebyggelse och samhällsviktig verksamhet. I strukturplanerna ska det även identifieras var temporära översvämningar kan tillåtas, var skyfallsleder ska säkerställas samt hur skyfallsflöden behöver styras för att minska riskerna för befintlig bebyggelse samt säkerställa att ny planerad bebyggelse samt dess funktion inte riskerar att skadas eller orsaka skada i samband med skyfall. Arbetet ska ske i dialog med berörda aktörer för att på ett samhällsekonomiskt hållbart sätt minska riskerna för samt konsekvenserna av skyfallsrelaterade översvämningar genom olika typer av åtgärder.

I Skövde kommuns VA-policy från 2020 står det att VA-huvudmannen ska eftersträva trög dagvattenhantering som renar dagvatten och bromsar upp höga flöden i samband med regn och snösmältning. I kommunens riktlinjer för dagvattenhantering från 2011 står det att dagvatten ska tas omhand så nära källan som möjligt. Det kan dock inte uteslutas att det även kan behövas mer storskalig fördröjning och/eller rening av de större dagvattenflödena från bebyggelsen. På markanvändningskartan finns strategiska ytor för detta reserverade. På kartan anges även de större avrinningsstråken på markytan.

Planeringsprinciper skyfall och dagvatten:

- Kommunen ska i sitt strukturella skyfallsarbete ta fram en tydlig ambition för långsiktigt hållbar skyfallshantering.
- Kommunen bör vara restriktiv med att tillåta bebyggelse och anläggningar i områden med risk för skyfall.
- Områden som riskerar att översvämmas och som är utpekade i översiktsplanen bör analyseras i en risk- och sårbarhetsanalys och förebyggande åtgärder vidtas vid behov i syfte att uppfylla kommunens ambition om långsiktigt hållbar skyfallshantering. Övriga områden med risk för översvämning, enligt skyfallskarteringen, hanteras i planprocessen genom en dagvatten- och skyfallsutredning.
- I närheten av riskområden bör andel hårdgjorda ytor minska.
- Mångfunktionella ytor ska eftersträvas så att översvämningssystemet kan kombineras med andra funktioner. Detta ska bevakas över tid så att inte möjligheten till planerade översvämningar byggs bort.
- Dagvattenanläggningar bör gestaltas för att skapa rekreativa mervärden och i möjligaste mån vara öppna i hårdgjorda miljöer.
- Vid planläggning samt bygglovs- och tillståndsgivning ska kommunen beakta och upprätthålla mark- och vattenreservat för att möjliggöra storskaliga översvämningståtgärder.
- Vid ny bebyggelse ska avledningen av dagvatten analyseras hela vägen till recipient (vattendrag eller sjö som tar emot dagvattnet). Grundprincipen är att förtätning och ny bebyggelse ska förbättra, inte öka, den sammanlagda belastningen på det befintliga dagvattensystemet.

Översvämningrisk från vattendrag och sjö

Över en helårsperiod visar klimatscenerierna små skillnader för medeltillrinningen i Skövde kommun. Däremot är skillnaden stor vintertid, med ökning på 20 procent till 2050 respektive 30–50 procent till 2100. Tillrinningen under vår och sommar kommer att minska med cirka 10 procent till 2050 och med 20 procent till 2100. Lokalt kan förändringarna dock vara både större och mindre. Risken för sommartorka kommer att öka. 50-årsflödet för Tidan beräknas kunna öka till slutet av seklet med 20-30% jämfört med referensperioden 1971-2000. Även här förekommer lokala skillnader. För små vattendrag kan maxflödena öka på grund av påverkan från skyfall, som förväntas öka i intensitet.

4 Mark- och vattenanvändning

Delar av Tidans och Ösans vattensystem kan tidvis ha högt vattenstånd. Detta kan öka risken för översvämning i lågt ligande områden. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) tog 2015 fram en översvämningsskartering över Tidans. Syftet var att underlätta planeringen inom Tidans avrinningsområde samt skapa ett hjälpmedel för kommunens klimatanpassningsarbete. Översvämningsskarteringarna har gjorts med Sveriges nya nationella höjddata som underlag, och visar vattnets utbredning i olika flödessituationer. Skarteringarna med klimatanpassade 100-årsflöden och 200-årsflöden visar en förväntad situation år 2100. Skarteringen finns tillgänglig i kommunens interna kartsystem och i MSB:s Översvämningssportal. Aktuella skarteringar liknande de för Tidans och Ösan bör tillkomma för resterande vattendrag och sjöar.

Skövde kommun följer Länsstyrelsens riktlinjer i Stigande vatten med avseende på hantering av översvämning från sjöar samt vattendrag och planerar såväl framtida samhällsutveckling som skyddande av befintlig viktig samhällsstruktur utifrån detta. För att få en tydlighet i var eventuella röda zoner, som beskrivs i Stigande vatten, finns i kommunen så behöver ytterligare skartering göras för att ge stöd till planeringsprinciperna om samhällsviktig verksamhet.

Medvetenheten om översvämningens riskerna har inneburit att kommunen i samband med exploateringar tar särskild hänsyn inom de utpekade riskområdena. Kommunen har även representanter i Tidans vattenförbund och Tidans vattenråd. Dessa grupper bedriver vattenvårdande åtgärder och samverkan mellan aktörer inom Tidans avrinningsområde.

I kommunen finns ett mindre antal vattendrag som skulle kunna översvämmas och leda till skador på personer och egendom. Tidans, Lången och Ösan är exempel på vattendrag som skulle kunna översvämmas, men där risken är liten. Kommu-

nen har tagit fram en skyfallskartering i syfte att se risken för att samhällsviktiga verksamheter påverkas vid skyfall. I dagsläget finns inga större risker för att verksamheter direkt påverkas. Dock finns ett antal viadukter i kommunen som vid skyfall kan vattenfyllas med begränsningar i framkomlighet som följd. I och med det föreligger risk att olika verksamheter påverkas då tillgängligheten i transportvägar begränsas.

Utpekade större ytor för ny bebyggelse bedöms inte ligga inom riskområden för översvämning. Ytor i närheten av vattendraget Ösan ligger betydligt högre än vattenytan och bedömningen är att ingen risk för översvämning förekommer.

Planeringsprinciper vid översvämningsskartering:

- Vid exploatering i anslutning till vattendrag och sjöar bör översvämningsskarteringen utredas innan exploatering tillåts.
- Kommunen bör vara restriktiv med att tillåta bebyggelse och anläggningar i områden med risk för översvämning.
- Bebyggelse som ska nyttjas för samhällsviktiga verksamheter ska inte uppföras i översvämningsskärpta områden.
- Kommunen verkar för att samtliga större vattendrag och sjöar inom kommunen har aktuella skarteringar av medel-, låg-, högflöden samt beräknat högsta flöde (BHF) med tillhörande nivåer i så väl dagens som framtiden klimat. Prioriterat är de vattendrag och sjöar utmed vilkas stränder befintlig bebyggelse eller infrastruktur återfinns eller planeras.
- Vid projektering, anläggning och förvaltning inom skyddsområden för grundvattentäkter ska tillhörande föreskrifter beaktas och följas.

Flödesreglerande och vattenrenande ekosystemtjänster

Kommunens riktlinjer för dagvattenhantering framhåller värdet av mångfunktionella ytor med grön-blå dagvattenlösningar. Förutom att samla upp, fördröja och rena dagvatten kan dessa ytor bli attraktiva och funktionella inslag i stadsmiljön, exempelvis för rekreation och biologisk mångfald.

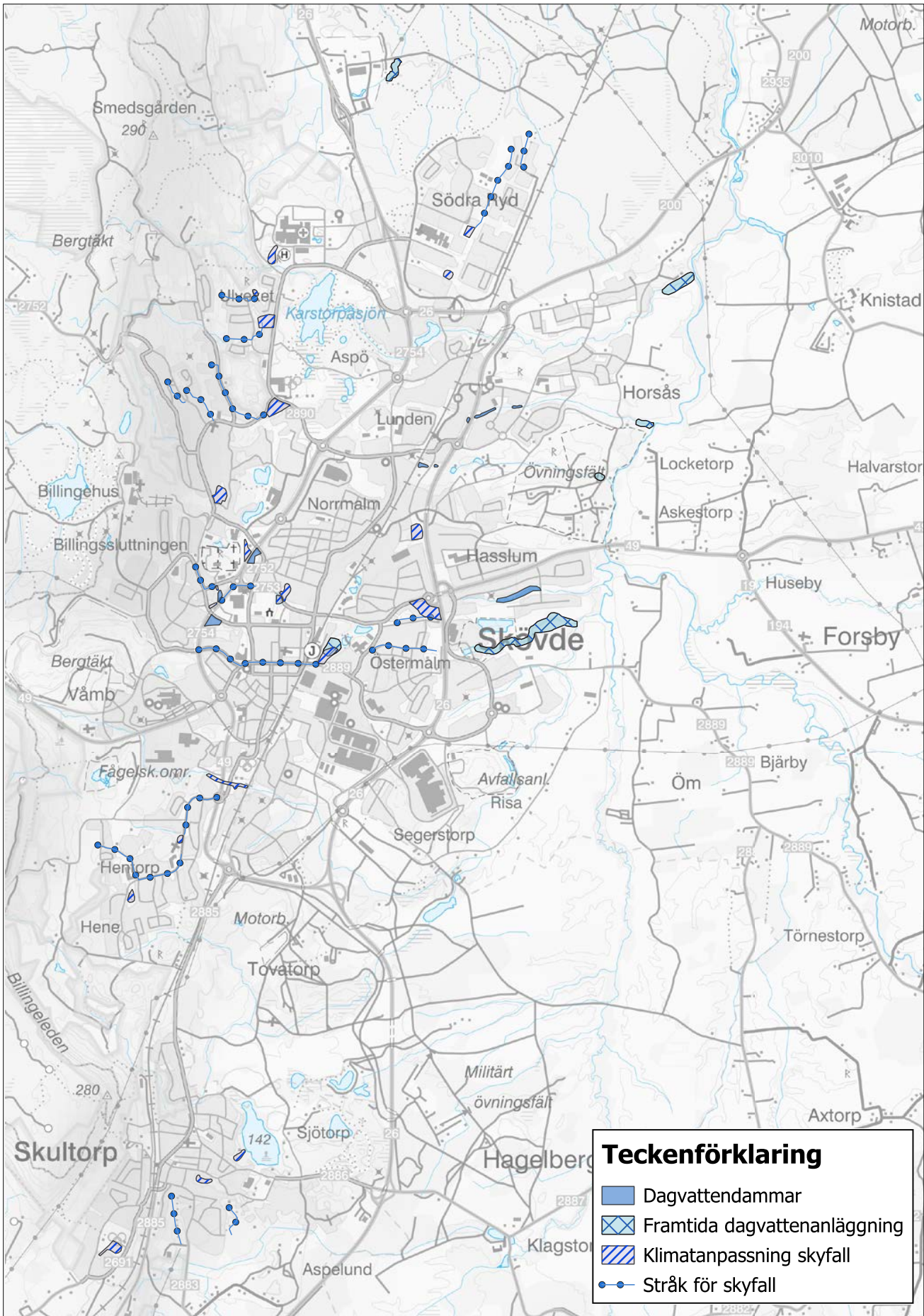
På markanvändningskartan anges särskilt viktiga ytor för klimatanpassning och skyfall i kombination med grönområde.

Klimatanpassningsytorna vid Ulveket ligger inom Aspö vattenskyddsområde vilket behöver tas extra hänsyn till.

Våtmarker

Våtmarker är bland de artrikaste miljöer vi har, de är viktiga att bevara och restaurera så de fortsatt gynnar den biologiska mångfalden. De kan samtidigt agera som kolsänka och flödesutjämnare i ett förändrat klimat samt rena vatten från jordbruket och samhällen.

4 Mark- och vattenanvändning

Skövde kommun har flera våtmarksprojekt på gång som ska stimulera biologisk mångfald, minska klimatpåverkan och stärka arbetet med klimatanpassning. En av åtgärderna kommer ske på 18 utdikade torvmarker på kommuns marker. Där kommer marken att återvåtas genom att plugga igen diken. Detta projekt genomförs och finansieras helt och hållet tillsammans med Skogsstyrelsen. I det nedlagda kalkbrottet *Södra brottet*, som är ett tätortsnära grönområde och fågelskyddsområde, pågår insatser för att främst gynna rödlistade och skyddsklassade fåglar. I våtmarken har häckningsöar grävts fram, kringvattnet har även marken röjts och betas nu kontinuerligt av får. I sjön Lången vid Lerdala pågår (2024) bland annat ett reduktionsfiske över tre år. Ungefär 60 ton så kallad vitfisk ska fiskas upp för att få vattnet mindre näringsbelastat och förhoppningsvis mer klart. Tillsammans med övriga åtgärder kring sjön kan det även skapa bättre förutsättningar för ett mer attraktivt sportfiske på rovfiskar och även en bättre badsjö.

Inom Tidans vattenförbund tillsammans med LEVA-projektet* har det gjorts utredningar om lämpliga våtmarkslägen i Tidans avrinningsområde.

Planeringsprinciper våtmark:

- Kommunen ska studera möjligheten att restaurera våtmarker och anlägga nya våtmarker. Detta innebär både större naturvårdsinsatser samt mindre projekt med våtmarker i tätbyggd miljö som kan föreslås i detaljplaner.
- Kommunen ska i samband med planläggning och byggnation ta hänsyn till befintliga kolsänkor samt skapa förutsättningar för nya.
- Kommunen ska vid exploatering så långt det är möjligt säkerställa att våtmarker i närområdet inte avvattnas på grund av byggnation eller markåtgärder.

Ras och skred

Markförhållandena i Skövde kommun utgörs huvudsakligen av lera, silt och sand som underlagras av morän och berg. Vid kraftiga regn, översvämningar eller snösmältning kan särskilt ler- och siltjordar påverkas med ökad risk för instabilitet.

Geologin i Skövde kommun är generellt komplex och mångfaldig vilket innebär att de geotekniska förutsättningarna därför är varierande. I väster finns i anslutning till Billingen i huvudsak fastmarksområden med morän som åt öster generellt övergår till isälvsediment, svämsediment samt finsedimenten lera och silt. De lösa sedimenten bedöms som mest ha jorddjup mellan 20 och 30 meter, totalt jordmäktighet kan dock uppgå till 50 meter.

En mängd naturliga vattendrag och diken korsar genom markområden som över tid har skapat raviner i landskapet.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har genomfört översiktliga stabilitetskarteringar för delar av Skövde kommun. Syftet med karteringen var att översiktligt kartlägga markens stabilitetsförhållanden i bebyggda områden, däremot ingår inte väg, järnväg och kajer. Karteringen utgör därmed ett underlag för kommunen om var skredrisker kan föreligga för befintlig bebyggelse. Resultaten redovisas med kartor och PM och visar var det finns behov av att göra detaljerade stabilitetsutredningar eller områden där det bör göras en översyn av tidigare utredningar och eventuella tidigare utförda åtgärder. I utredningen redovisas följande områden där stabiliteten inte uppfyller kraven vid en översiktlig utredning: Kvarnbacken i anslutning till Nolängsån, Stöpen i anslutning till Luttrabäcken, Vad i anslutning till Tidån, Djursätra i anslutning till Tistlabäcken samt områdena Hasslum och Tovatorp/Åkleby i anslutning till Ösan. Det finns tre dokumenterade skred (SGU, Sveriges geologiska undersökning) i anslutning till Ösans slänter, på sträckan mellan Stöpen och Skövde stad. Se digital karta över karterade områden.

Statens geotekniska institut (SGI) har sammanställt riskområden i en karttjänst om ras, skred och erosion där genomförda skredriskkarteringar och kända inträffade skred har dokumenterats. Ett förändrat klimat kan innebära att risken för ras, skred och erosion ökar till följd av förändrade grundvattenförhållanden, flödesvolym och markegenskaper. En högre intensitet och volym i skyfallen innebär också en ökad risk för ras längs ytliga flödesvägar, underminering av mark (exempelvis vägbankar och banvallar) och för skred på grund av hastigt stigande och sjunkande vattennivåer i bäckar och mindre vattendrag. Geotekniskt komplicerade förutsättningar innebär vanligtvis att marken behöver förstärkas. Ny bebyggelse, infrastruktur och fyllning ovan mark kan försämra markens stabilitet. I områden där risker bedöms föreligga ska de geotekniska förhållandena utredas för att sedan hanteras i den fysiska planeringen. Ovan nämnda karteringar hos MSB och SGI bör användas tidigt i planeringsskedet.

Naturliga erosionsprocesser pågår ständigt, vilket på sikt kan leda till skred eller ras, samtidigt som mänskliga ingrepp kan påskynda dessa processer avsevärt. Klimatförändringen som över tid förväntas ge ökade variationer i nederbörd, ökande vattenföden och översvämningar bedöms ge påverkan i form av ökad erosion och förändrade grundvattennivåer. Dessa naturliga förändringar av förutsättningarna får konsekvenser för markens stabilitet och byggharhet.

* LEVA står för Lokalt engagemang för vatten och drivs av Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med Jordbruksverket, Lantbrukarnas riksförbund (LRF) och vattenmyndigheterna. Syftet med projektet är att minska övergödningen inom Tidans avrinningsområdes sjöar och vattendrag samt öka landskapets vattenhållande förmåga och buffringkapacitet.

4 Mark- och vattenanvändning

Kommunens hantering av riskerna vid ras och skred

Markrelaterade säkerhetsfrågor är en del av kommunens planläggning och bygglovsprövning. Kommunen gör en geoteknisk bedömning av samtliga detaljplaner samt ställer krav på geotekniska utredningar vid fysisk planering och prövning av lov och tillstånd inom områden där risker kan föreligga.

Kommunen arbetar kontinuerligt med att utföra detaljerade stabilitetsutredningar i exploateringsområden som bedöms ha en risk. Kommunen använder också SGI:s översiktliga karteringar av stabilitetsförhållanden. Karteringar och planeringsunderlag finns tillgängliga i kommunens interna kartsystem.

Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst inom Räddningstjänsten Östra Skaraborg (2021) pekar särskilt på risk för skred främst vid Ömsåravinen, med skada på åkermark som följd. Sannolikheten för skred bedöms dock som liten. Utöver detta finns andra aktsamhetsområden för ras och skred, se digital karta.

Planeringsprinciper ras och skred:

- Före exploatering i områden med förutsättningar för ras, skred och erosion ska markens långsiktiga lämplighet för bebyggelse utredas och geotekniska undersökningar genomföras. Markens stabilitet ska alltid bedömas i detaljplaner och i lovärenden utanför planlagda områden. Hänsyn till klimatförändringar ska vägas in. Karteringar från MSB och SGI bör användas tidigt i planeringsskedet.

- För byggnader och anläggningar i anslutning till vattendrag behöver stabilitetsituationen klarläggas. Erosion i vattendragen innebär över tid försämrad stabilitet och ökad risk för påverkan. Mänsklig påverkan, belastningar, schakt och fyllning påverkar stabiliteten.
- Aktsamhetskartan (SGU) ger indikation inom vilka delar där det för befintlig mark kan finnas naturliga förutsättningar för skredproblematik.
- Kommunen bör vara restriktiv med att tillåta bebyggelse och anläggningar i områden med risk för ras och skred.
- Bebyggelse som ska nyttjas för samhällsviktiga verksamheter ska inte uppföras i riskområden för ras och skred.

Tekniska anläggningar

Tekniska anläggningar är en förutsättning för ett fungerande vardagsliv och för god livskvalitet. Det kan till exempel handla om att försörja samhället med energi, vatten och digital uppkoppling.

Vatten- och avloppsförsörjning

En välfungerande vatten- och avloppsförsörjning (VA) är en grundläggande förutsättning för ett hållbart samhälle. Vattenfrågorna är gränsöverskridande och behöver hanteras gemensamt av aktörer inom och utanför kommunen. I Skövde kom-

muns VA-policy anges strategiska inriktningar för hela kommunen, både för enskild och för kommunal VA-försörjning.

Kommunen antog 2015 en VA-plan med en tillhörande handlingsplan. Handlingsplanen angav bland annat områden med befintlig eller planerad bebyggelse som krävde utbyggnad av kommunalt VA enligt lagen om allmänna vattentjänster. Många av åtgärderna i handlingsplanen har genomförts eller pågår. VA-planen togs fram utifrån inriktningarna i *Vision Skövde 2025* och *ÖP 2025*. Nu behövs en ny VA-plan, bland annat som en följd av den planerade utvecklingen i *ÖP 2040*.

För att minska de enskilda avloppens miljöpåverkan ställer *Miljösamverkan Östra Skaraborg* krav på fastigheternas anläggningar. Där det är kapacitetsmässigt och tekniskt möjligt kan kommunalt VA vara ett alternativ till en enskild lösning.

VA-ledningarna till Igelstorp och Vårsås har för närvarande inte kapacitet för en större utbyggnad av bebyggelsen i dessa orter. En första etapp för kapacitetsökning av kommunalt VA till Igelstorp och Vårsås är planerat i samband med att Trafikverket bygger om väg 49. Inför en ökad utbyggnad i Vårsås behöver överväganden göras i det kommande arbetet med nya VA-planen.

Spillvattenhantering

Spillvattnet från Skövde centralort, Skultorp, Igelstorp, Nybo, Fjället, Stöpen, Ulvåker, Varing och Vårsås leds med självfall och pumpning till reningsverket Stadskvarn i Skövde. På Stadskvarn renas spillvattnet innan vattnet släpps ut i recipienten Svesån. Svesån rinner ut i Ömboån, som rinner ut i Ösan, som ansluter till ån Tidån via sjön Östen innan vattnet slutligen når Väneren. För Stadskvarns reningsverk gäller ett nytt miljötillstånd sedan 2019. Under 2023 färdigställdes de om- och tillbyggnader som behövs för att klara de stränga villkoren i tillståndet.

Övriga reningsverk med biologisk och kemisk rening finns i Timmersdala och Tidån. Reningsverket i Tidån tar också emot avloppsvatten från Töreboda kommun (Moholm). I Vreten finns ett mindre reningsverk med biologisk rening.

En större befolkningsmängd innebär att belastningen på reningsverken ökar. För ny eller utökad industriell verksamhet är utgångspunkten att vattnet ska renas innan det släpps ut till det kommunala spillvattennätet. Tillståndet för Stadskvarns reningsverk har utrymme för den nuvarande industrin samt för en befolkning på cirka 65 000 invånare. I arbetet med en ny VA-plan bör man utreda möjligheterna att öka reningsverkets kapacitet. En annan möjlighet är att omfördela belastningen mellan reningsverken så att delar av flödet som i dag går till Stadskvarn i stället leds till reningsverket i Tidån. I det längre perspektivet kan det behövas ett helt nytt reningsverk. En möj-

lig placering för det skulle kunna vara norr om Stadsskogen. Det är viktigt att beakta att en tillståndsprocess för ett reningsverk är en flerårig process.

Utbyggnaden av kommunalt VA till Böja och Vristulven samt den planerade nybyggnationen i Lerdala, Melldala och Timmersdala gör att Timmersdala reningsverk behöver ett nytt miljötillstånd. Arbetet har inletts och kommer att kräva en om- och utbyggnad av reningsverket. Marken vid reningsverket i Timmersdala är utpekad som teknisk anläggning på markanvändningskartan.

Planeringsprinciper spillvatten:

- Vid all bebyggelseplanering ska en klimatanpassad och långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning, spillvattenhantering och dagvattenhantering eftersträvas.
- Stadskvarns reningsverk har inte miljötillstånd för de spillvattenmängder som en utbyggnad enligt översiktsplanen kan medföra. När byggnation planeras måste hänsyn tas till behovet av åtgärder för en ökad kapacitet.
- För ny eller utökad industriell verksamhet är utgångspunkten att vattnet ska renas på plats, så att belastningen på Stadskvarns reningsverk inte ökar.
- I utvecklingen av bebyggelse på landsbygden behöver hänsyn tas till de krav som ställs på kommun och fastighetsägare i lagen om allmänna vattentjänster. En bedömning behöver göras i varje enskilt fall, men en samlad bebyggelse kan användas som fingervisning om när skyldigheterna enligt lagen inträder.
- *Miljösamverkan Östra Skaraborg (MÖS)* bereder, beslutar och kommunicerar bedömningsgrunder och riktlinjer för ärenden om enskilda avlopp. MÖS förväntas via en tillsynsplan löpande ställa krav på anpassning av små avloppsanläggningar till lagstiftningens krav (detta framgår även i VA-policy, KF §46/20).

Dagvattenhantering

Dagvatten är exempelvis regn- och smältvatten som tillfälligt rinner på markytan. I lagens mening betraktas dagvatten från detaljplanlagt område som avloppsvatten. Begreppet definieras i miljöbalken (9 kap, §§ 2 och 7).

Skövde kommuns tätorter avvattnas via befintliga dagvattensystem till bäckar och åar. I de flesta fall leder vattnet vidare till Tidån, som i sin tur har sitt utflöde i Väneren. Många av vattendragen är känsliga för både föroreningar och kraftiga flödesvariationer.

4 Mark- och vattenanvändning

Klimatförändringarna har lett till stigande temperaturer och mer nederbörd. När naturmark tas i anspråk för utbyggnad av nya områden görs ytor hårda med asfalt, tak och liknande, och naturliga svackor där vatten hade kunnat samlas planas ut. Detta påverkar avrinningen från området och kan förvärra problem som redan finns, genom ökande regnvolymer, ökad avrinning och därmed risk för översvämningar. Skövde kommun måste utveckla en hållbar dagvattenhantering där vattnet ses som en positiv resurs i kommunens byggande.

En hållbar dagvattenhantering behöver omfatta både översvämningsrisker och förorenande ämnen samt ge en smart användning av markyta genom mångfunktionella ytor och ekosystemtjänster. För att detta ska vara möjligt behöver vattnet vara en tydlig del i samhällsplaneringen.

En dagvattenpolicy med riktlinjer för dagvattenhantering i Skövde kommun antogs av kommunstyrelsen 2011, och under 2022 inleddes arbetet med en revidering.

Skövde kommun har under många år arbetat med trög dagvattenhantering, framför allt i nybyggda områden men även vid förtätning och i befintlig bebyggelse. Det finns exempelvis olika former av lokalt omhändertagande samt fördröjning och rening av dagvatten i dammar. Viktiga ytor för dagvattenhanteringen samt större dagvattendammar i Skövde centralort redovisas på markanvändningskartan.

I markanvändningskartan är det markerat ytor där det vid behov kan anläggas dagvattenrening på de platser där de större dagvattenflödena rinner ut i mottagande vattenförekomst. Dessa benämns *framtida dagvattenanläggning*.

Läs mer om skyfall i avsnittet *Klimatanpassning*.

Planeringsprinciper dagvatten:

- En trög dagvattenhantering som renar dagvattnet och bromsar upp höga flöden i samband med regn och snösmältning ska eftersträvas.
- I samband med detaljplanläggning ska dagvattenhanteringen utredas för att klargöra påverkan på miljökvalitetsnormer för vatten och vilka förutsättningar som behöver säkerställas för att ge en god dagvattenhantering vid nybyggnation.
- Dagvattendammar får inte påverkas negativt vid planläggning eller andra markåtgärder när det gäller utbredning och funktion.
- Det finns två sjöar utan ytvattenavlopp som tar emot dagvatten: Havstenasjön och Sjötorpssjön. Dessa är särskilt ömtåliga ur föroreningssynpunkt och ska uppmärksammas i samband med byggnation i dess närområden.

Dricksvattenförsörjning

Förutom Tidan får alla områden med kommunalt dricksvatten sitt vatten från Vättern via kommunalförbundet Skaraborgsvattens anläggningar. Kommunalförbundet levererar vatten till Skövde, Falköping och Skara. Vattentillgången är god, vattenkvaliteten är god och nätet har kapacitet för utökningar. En utredning pågår (2023) om att säkra upp ytterligare med en barriär för reningen av dricksvattnet i vattenverket i Borgunda. Tidans tätort försörjs med vatten från Töreboda kommun.

Med anledning av de stora nivåskillnaderna i kommunen har vattensystemet behövt byggas upp med fler distributionszoner. För att utjämna förbrukningsvariationer och för brandvattenserv finns ett antal reservoarer. De högst belägna zonerna har en känsligare dricksvattenförsörjning eftersom distributionen är helt strömberoende.

Vattenförsörjningsplaner finns på både kommunal och regional nivå. De beskriver vattenförsörjningen i Skövde kommun respektive Västra Götaland och pekar ut områden som är viktiga för dricksvattenförsörjningen på olika nivåer. Syftet med planerna är att långsiktigt trygga en tillräcklig tillgång på dricksvatten av god kvalitet.

Bild från den regionala vattenförsörjningsplanen: Regional vattenförsörjningsplan (lansstyrelsen.se)

Nationellt viktig dricksvattenresurs

- Vattenresurs med mycket stor kapacitet som redan idag nyttjas av andra regioner. Förvaltningen av dessa kräver samarbete över länsgränser.

Regionalt viktig dricksvattenresurs

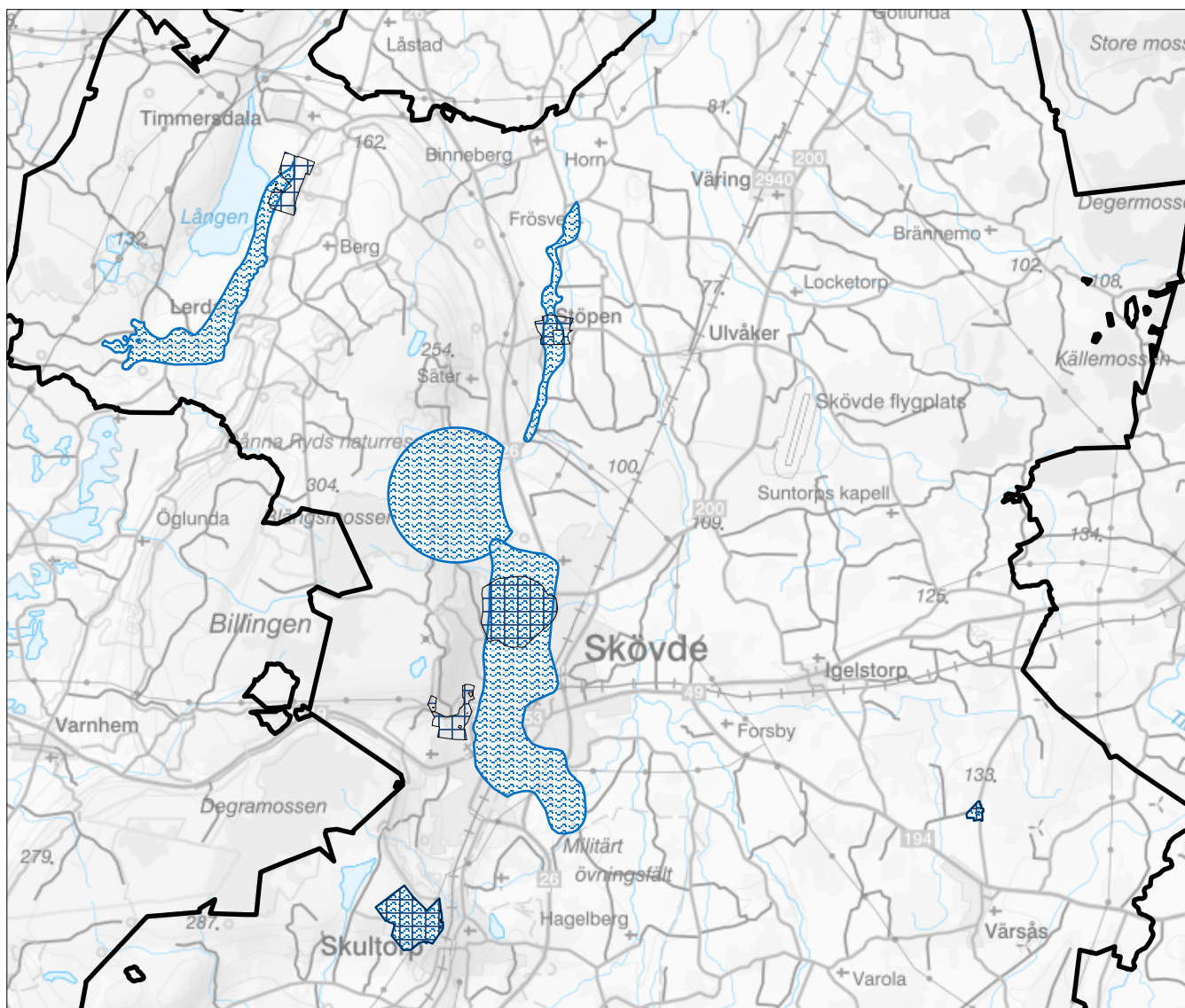
- Vattenresurs med stor kapacitet som nyttjas eller kan nyttjas över regioner. Förvaltningen av dessa kräver samarbete över kommungränser.

Kommunalt viktig dricksvattenresurs

- Mindre vattenresurs som är viktig för allmän eller enskild dricksvattenförsörjning idag.

Vattenförsörjningsplanen för Skövde kommun beslutades av kommunfullmäktige 2017. Den pekar ut sex områden med grundvattenförekomster som är viktiga för kommunens dricksvattenförsörjning. *Skyddsområden för grundvattentäkt* och *Prioriterade dricksvattenförekomster* redovisas på kartan.

Inom några av de prioriterade områdena finns reservvattentäkter för den allmänna dricksvattenförsörjningen. För dessa vattentäkter finns vattenskyddsområden med föreskrifter för att skydda grundvattnets kvalitet och kvantitet. Även utanför vattenskyddsområdena är det viktigt att anpassa markanvändningen så att möjligheterna att använda grundvattnet till dricksvattenförsörjning värnas. Vid lokalisering av verksamhet ska särskild hänsyn tas om det finns risk för påverkan på grundvattnet.

Kartan visar skyddsområden för grundvattentäkt (rutig) samt prioriterade dricksvattenförekomster.

Den regionala vattenförsörjningsplanen beslutades 2021 av Länsstyrelsen Västra Götaland. I planen pekas Vättern ut som en nationellt viktig dricksvattenresurs. I Skövde kommun finns två regionalt viktiga dricksvattenresurser utpekade: *Magasinsgrupp Rösjön Hornborga Valle Timmersdala* samt *Hagelberg*. Inom båda dessa finns områden som också är utpekade som kommunalt viktiga dricksvattenresurser.

Planeringsprinciper dricksvatten:

- Hänsyn ska tas till befintliga vattentäkter samt till områden som vattenförsörjningsplaner har pekat ut som viktiga för dricksvattenförsörjningen.
- Vid detaljplaneläggning och bygglovsprövning ska skyddsområden för grundvattentäkter med tillhörande föreskrifter beaktas och följas.
- Även utanför vattenskyddsområdena är det viktigt att anpassa markanvändningen så att möjligheterna att använda grundvattnet till dricksvattenförsörjning värnas. Vid lokalisering av verksamhet ska särskild hänsyn tas om det finns risk för påverkan på grundvattnet.
- Vid projektering, anläggning och förvaltning inom skyddsområden för grundvattentäkter ska tillhörande föreskrifter beaktas och följas.

4 Mark- och vattenanvändning

- Vid en eventuell konflikt med andra intressen ska dricksvattenförsörjningen prioriteras.
- När samhällsviktig verksamhet placeras ska hänsyn tas till att vissa högt belägna tryckzoner har en känsligare dricksvattenförsörjning.

Brandvatten

Kontinuerlig tillgång till vatten vid brandsläckning är avgörande för räddningstjänstens möjligheter att genomföra effektiva släckinsatser. Enligt plan- och bygglagen ansvarar kommunen för att bebyggelse planeras med hänsyn till brandskyddsbehovet. Det är också kommunens ansvar (enligt lagen om skydd mot olyckor) att det vidtas åtgärder för att hantera skador till följd av brand. Servicenämnden är VA-huvudman i Skövde kommun och ansvarar för den allmänna dricksvattenförsörjningen. VA-huvudmannen är inte skyldig att tillgodose räddningstjänstens brandvattenbehov genom den allmänna dricksvattenanläggningen. Lagen om allmänna vattentjänster anger dock att när det är förenligt med anläggningens huvudsakliga ändamål så bör den anordnas och drivas så att allmänna intressen som har behov av anläggningen kan tillgodoses.

Räddningstjänsten Östra Skaraborg har definierat sina behov av brandvatten och hur de ska tillgodoses. I dagsläget möter den allmänna dricksvattenanläggningen inte dessa behov fullt ut. Det finns områden där brandposterna är för få eller inte har kapacitet att leverera ett tillräckligt stort flöde. Kommunen behöver ta fram en plan för hur räddningstjänstens behov av brandvatten ska tillgodoses.

Befintliga krigsbranddammar ska finnas kvar och skötas. Dessa finns enbart inom Skövde tätort.

Planeringsprinciper brandvatten:

- I de områden där brandvattenförsörjningen löses med det allmänna dricksvattensystemet ska systemet byggas efter anvisningarna i *Svenskt vattens* publikation P114.
- Kommunen ansvarar för brandvattenförsörjningen och för nödvändig sammanvägning av räddningstjänstens behov och VA-huvudmannens uppdrag.

IT-infrastruktur

2020 antog kommunfullmäktige Plan för IT-infrastrukturen. Planen anger bredbandsmål. Utvecklingen på bredbandsområdet har gått snabbt både nationellt och i Skövde kommun. Idag finns en framtidssäker infrastruktur vars funktion är en vital del av kommunal verksamhet, näringslivet och invånarnas fritid. Till stor del har marknaden tillsammans med fiberföreningar påverkat utvecklingen i rätt riktning, men offentliga insatser som bredbandssamordning, monetärt stöd och utbyggnad i egen regi har också varit av betydelse.

Plan för IT-infrastrukturen anger en önskvärd utveckling IT-infrastrukturen i kommunen i form av effektmål som tar fasta på hur olika målgrupper som invånare och företagare påverkas:

- Invånarna kan nyttja ehälsa- och utbildningstjänster
- Invånarna kan konsumera andra typer av digitala tjänster
- IT-infrastrukturen är attraktiv för företagare

Planen innehåller även *resultatmål* för kommunen. Dessa innebär att 2025:

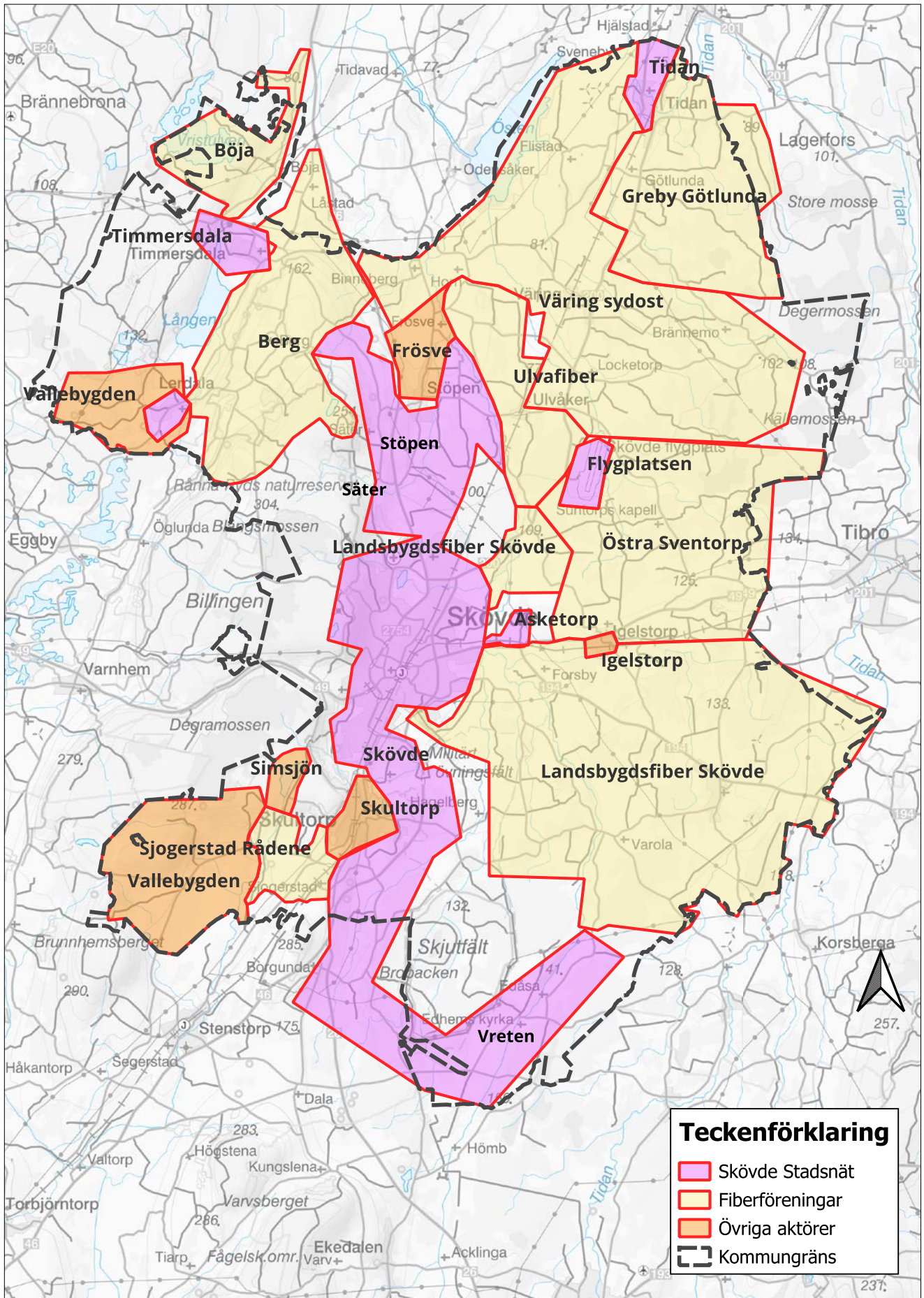
- Har alla i Skövde kommun tillgång till 100 Mbit/s.
- Är fibertätheten för hushåll i tätorter topp 5 i Västra Götaland.
- Är fibertätheten för arbetsställen totalt topp 5 i Västra Götaland.

En viktig åtgärd för att säkerställa utvecklingen av IT-infrastrukturen och för att nå målen, är att ha en bredbandssamordnare som nav för dessa frågor och som har fokus på planens målsättningar.

Fibernät utgör stommen i dagens IT-infrastruktur och är många gånger den enda bäraren av bredband till hushåll och arbetsplatser. Tillgången på fiber kommer även fortsättningsvis att vara avgörande för bredbandsutvecklingen. Ett viktigt komplement är dock mobilnäten som i olika generationer ökat sin överföringskapacitet. Mobilnäten har givetvis sin betydelse när det ställs olika krav på mobilitet, men är också viktiga som *redundans** vid olika avbrottsscenarior.

Kartbilden på nästa sida visar de olika fiberområdena i kommunen.

* Redundans Flera uppsättningar av viktiga komponenter för att säkra systemet om något går sönder.

4 Mark- och vattenanvändning

Framtida behov

Inom Skövde kommun har Skövde Stadsnät en stor del av installerad infrastruktur med fiber men det finns också fiberföreningar och andra aktörer som har fibernät i kommunen. För Skövde Kommun och Skövde Stadsnäts del så är det, delvis med tanke på omvärldsläget, viktigt att tänka på säkerhet. Det känns också viktigt att få med fiberföreningarna i ett framtida samarbete kring arbetet med säkerhet av fiberanläggningar och annat. Arbetet fortsätter med att utöka vårt fibernät.

I Skövde Stadsnäts huvudnod* för fibernätet finns ett flertal operatörer inplacerade. Behovet av inplaceringar är stort och bland annat av den anledningen tittar Skövde Stadsnät på möjligheterna att utöka sin infrastruktur med ytterligare en huvudnod.

Det skulle leda till att Skövde Stadsnät får två redundanta noder samt möjligheten för fler operatörer att placera in sig och erbjudas redundans. Driftsäkerheten hos operatörerna höjs, men det innebär även att Skövde kommun blir ett nav för IT-infrastruktur och kommunikation i Skaraborg. Noden bör byggas så klimatneutralt som möjligt.

Ett växande område med speciella behov av IT-infrastruktur är 5G, ett högfrekvent radionät. Benämningen Internet of Things, IoT finns också. Används ofta i ett lågfrekvent radionät.

5G utvecklas och drivs främst av mobiloperatörer men man bygger även s k samhällsmaster för andra viktiga trådlösa kommunikationer. 5G installationer behöver ofta anslutas mot fiber. Skövde Stadsnät vill och försöker vara med i det arbetet och kan även tänka sig att bygga upp ett lågfrekvent basnät för IoT i kommunen men har inte resurser för hanteringen av applikationer.

Planeringsprinciper IT-infrastruktur:

- Fortsätta arbeta utifrån antagen plan för IT-infrastruktur.
- IT-infrastruktur utgör samhällsviktig infrastruktur och ska alltid beaktas tidigt i planeringen. Yta för nodplatser bör alltid studeras i detaljplaneringen och kan med fördel samordnas med nätstation.

Materialåtervinning och avfallshantering

För att skapa ett hållbart samhälle behöver varor, material och avfall hanteras i cirkulära system. EU:s avfallstrappa** visar prioriteringsordningen för avfallshantering i hela EU. För att nå ett cirkulärt samhälle måste mängden avfall som går till energiåtervinning minska. I stället måste mer avfall förebyggas, återanvändas och återvinnas. Deponering ska endast ske i undantagsfall.

* **Huvudnoder** - Det finns huvudnoder, fördelningsnoder och anslutningsnoder i ett fibernät. Nodens uppgift är att vara en knutpunkt som fördelar kapacitet och tjänster inom fiberinfrastrukturen på olika nivåer.

** **EU:s avfallstrappa** Avfallstrappan eller "avfallshierarkin" är ett EU-direktiv som är antaget i den svenska miljöbalken och som styr hur vårt avfall ska tas om hand. Avfallstrappan består av fem nivåer: minimera, återanvända, återvinna, utvinna energi och deponera.

*** **Förpackningsinsamlingen (FTI)** - ägs av de fyra materialbolagen: Svensk Plaståtervinning, Returkartong, Metallkretsen och Svensk Glasåtervinning. FTIs uppdrag är att samla in förpackningar så att de kan återvinnas.

Alla kommuner ska ha en plan för övergripande avfallshantering. Skövde är medlem i kommunalförbundet *Avfall & Återvinning Skaraborg (A&ÅS)* som har en Avfallsplan 2011–2020, arbete pågår med att uppdatera denna. [Avfallsplan \(avfallskaraborg.se\)](#)

Fastighetsnära insamling hushållsavfall

Det kommunala ansvaret för insamling och behandling regleras i 15 kap. miljöbalken och berör främst hushållens avfall. Detta ansvar har överfört från Skövde kommun till kommunalförbundet. Kommunalförbundet ansvarar för planering och utveckling av avfallshanteringen inom medlemskommunerna. I ansvaret ingår också insamling, transport och behandling av hushållsavfall.

Fastighetsnära insamling förpackningar

I dag ansvarar producenterna för insamling och omhändertagande av förpackningar via Förpackningsinsamlingen (FTI)***. Under 2023 finns det i kommunen 24 fullskaliga återvinningsstationer (ÅVS) som FTI har ansvar för. Mottagning av förpackningar sker även vid A&ÅS sex återvinningscentraler.

Enligt en ny lag från juli 2022 har insamlingsansvaret flyttats över till kommunerna, i detta fall till A&ÅS. Producentansvaret ligger dock kvar, vilket innebär att producenterna säkerställer omhändertagandet samt ersätter kommunerna för insamlingen. Den nya lagstiftningen innebär att A&ÅS, från 1 januari 2024, ansvarar för insamling av förpackningar från hushållen.

Lagstiftningen kräver även att alla vanligaste förpackningar, senast 1 januari 2027, ska samlas in i separata fraktioner vid de fastigheter de uppstår (fastighetsnära) eller i nära anslutning till den fastighet där förpackningen uppstår (kvarternära). Detta innebär i praktiken att fler sopkärl behöver sättas ut vid samtliga fastigheter. Eftersom kärnen tar plats behöver detta finnas med när områden planeras. En trolig utveckling är att insamlingen i allt större utsträckning kommer att ske på gemensamma platser i respektive bostadsområde. Vid planering av nya områden samt vid ombyggnationer i befintliga områden behöver plats avsättas för detta – särskilt i områden där man vill undvika tung trafik.

Insamling förpackningar från gator, torg och andra populära platser

Beslutet om förändrad insamling av förpackningar innebär även ett krav på kommunens tekniska verksamhet att tillhandahålla sortering och insamling av förpackningar på gator, torg och andra populära platser från och med 1 januari 2026.

Därutöver ska serveringsställen och offentliga tillställningar utomhus tillhandahålla möjligheten till sortering av förpackningar från och med 1 januari 2023.

Mottagning av hushållens avfall vid återvinningscentraler

Kommuninvånarna sorterar även avfall på A&ÅS återvinningscentraler (ÅVC). Dessa finns för närvarande på följande platser: Risängen, Södra Ryd, Stöpen, Tidån, Timmersdala, Vårsås och Skultorp. A&ÅS arbetar fortlöpande med att utöka sorterings- och servicenivån till hushållen.

Framtida behov

Skövde växer och förväntas växa ytterligare. En stor del av den nya befolkningen bor i de nordöstra delarna av Skövde stad och ÖP 2040 visar att den utvecklingen kommer att fortsätta. Det finns därför behov av en större återvinningscentral både intill befintlig placering på Risängen och i norra delen av Skövde centralort.

För att öka mängden återbruk och cirkularitet bör ÅVC:er samordnas och samlokaliseras med verksamhet för återbruk, renovering och reparationer.

Verksamhetsavfall

Verksamheter, industri och andra företag samt föreningar (samlat kallat verksamheter) anlitar själva godkända transportörer och behandlingsföretag för sitt avfall. Verksamhetsavfall hanteras till största delen av privata aktörer.

Verksamhetsavfall står för den största delen av det avfall som uppstår i samhället i dag. Under 2018 uppstod 35,2 miljoner ton avfall, exklusive gruvavfall, i Sverige. Av detta bidrog hushållssektorn med 4,5 miljoner ton och byggsektorn med 12,4 miljoner ton. Resterade avfallsmängder (18,3 miljoner ton) var verksamhetsavfall.

Risängens avfallsanläggning var på 1980-talet den huvudsakliga mottagaren av verksamhetsavfall. I dag har det mottagandet i stort sett upphört. Efter att deponeringen helt upphörde 2008 övergick Risängen till att ta emot avfall lämpligt för sluttäckning. Sluttäckningen ska vara slutförd 2030 och i och med det upphör även denna typ av mottagning. Då är det inte längre möjligt att lämna exempelvis slaggrus från avfallsförbränningen vid Skövde Energi eller de rödfyrs- och formsandsförörensade schaktmassor som regelbundet uppstår i Skövde. Här behövs i stället någon annan avsättning. På samma sätt behövs strategier för att minska mängden rena schaktmassor och byggavfall som betong, som också tas emot i stor omfattning i sluttäckningen. Platser och strategier för dess framtida användning behöver också finnas. Detsamma gäller för kommunens park- och trädgårdsavfall.

Byggavfall

Byggavfall utgör en särskild typ av verksamhetsavfall. I byggavfall ingår bland annat schaktmassor och asfalt. Lagkrav på ökad utsortering av byggavfall har införts i avfallsförordningen och avfallet ska sorteras där det uppkommer. Samtidigt skärptes också plan- och bygglagens krav på kontrollplan. Enligt lagändringen ska kontrollplanen innehålla uppgifter om vilka byggprodukter som kan återanvändas och hur de tas om hand. Det ska också framgå hur avfall ska tas om hand för att möjliggöra materialåtervinning av hög kvalitet samt avlägsnande och säker hantering av farliga ämnen.

Ovanstående kräver att det i regionen finns entreprenörer som har plats för att hantera det avfall som uppstår. Eftersom Skövde är Skaraborgs huvudort är det naturligt att några av dessa återfinns i kommunen.

Planeringsprinciper avfall och återvinning:

- Lättillgängliga och nära system ska finnas för medborgarnas sortering.
- När nybyggnation, förtätning och ombyggnation planeras ska särskild hänsyn tas för att möjliggöra hämtning av material och avfall nära medborgarna. Planeringen ska stödja att insamling kan ske effektivt och på ett trafik- och arbetsmiljösäkert sätt.
- Återvinnings- och återbruksverksamhet som kan uppfattas som störande (damm, lukt, buller och risk för nedskräpning) och som serverar medborgarna ska ges tillräckligt med plats i anslutning till staden. Plats för sådan verksamhet ska finnas i områden där verksamheten inte uppfattas som störande av närboende och närliggande verksamheter.

4 Mark- och vattenanvändning

Energiförsörjning och energiproduktion

Energiförsörjningen är en av de viktigaste frågorna att hantera om Sverige ska klara klimatomställning och tillväxt. Vi använder energin till el, värme, kyla och transporter och alla delarna hänger ihop och bildar ett energisystem. Samtidigt leder världens energianvändning till stora utsläpp av klimatgaser, därför är det viktigt att den energi vi använder har så låg miljö- och klimatpåverkan som möjligt. Energisystemet utgör en förutsättning för samhällets primära funktioner och för att Sverige ska klara av både internationella och nationella mål som miljö-, klimat- och tillväxtmål.

Sveriges elförbrukning ligger idag på cirka 140 TWh per år och kommer troligtvis vara 2-4 gånger större 2045. För att möta detta är det viktigt att kunna öka produktionen när den behövs och mer lokalt där den efterfrågas, säkra överföringen dit energibehovet finns samt skapa balans i systemet. Balans mellan konsumtion och produktion, dygnet runt och året om behövs för att det komplexa elsystemet och det som är anslutet till systemet inte ska gå sönder.

Energieffektivisering har tidigare främst handlat om att minska energianvändningen. Detta eftersom elnätets överföringskapacitet i de flesta fall har varit obegränsad. Framöver kommer det dock att krävas mer el till industri- och transportsektorerna för att de ska kunna minska sina växthusgasutsläpp. Med det kommer också ett ökat effektbehov. För att elnätets överföringskapacitet ska räcka behöver vi minska effektbeho-

vet i andra delar av samhället. Detta kan man åstadkomma genom energieffektivisering och smart styrning av energianvändningen, men också genom att jämma ut effekttopparna över tid med hjälp av olika energilagringstekniker. Ett sätt att avlasta elnätet är uppvärmning som sker med fjärrvärme där det finns teknisk och ekonomisk möjlighet till detta istället för uppvärmning via el.

Regeringen har beslutat om en *Nationell strategi för elektrifiering* (2022). Strategin tydliggör inriktningen för det fortsatta arbetet med elektrifieringen i Sverige och omfattar en mängd åtgärder som ska genomföras under 2022–2024.

Västra Götalands läns regionala miljömål är att regionen ska vara fossiloberoende 2030. Det innebär att utsläppen av växthusgaser i regionen ska minska med 80 procent från 1990 års nivå till 2030. Regionen har också mål om att minska de konsumtionsbaserade växthusgasutsläppen med 30 procent till 2030 jämfört med 2010.

ACCEL är en samverkansarena för accelererad elnätskapacitet i Västra Götaland och drivs av Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen Västra Götalands län och Svenska kraftnät. Tanken med ACCEL är att tillsammans hitta lösningar och dela erfarenheter med fokus på en ökad elnätskapacitet kopplat till industrins och transportsektorns elektrifiering.

Skaraborgs kommunalförbund kommer ta fram ett gemensamt planeringsunderlag för Skaraborgs energiförsörjning. Arbetet startade 2023 och syftar till att skapa förutsättningar för snabb och kraftfull utveckling av bland annat elnät, produktion av el och storskalig lagring av el.

Inom Skövde kommun finns idag (2023) inget riksintresse för energidistribution men utredning om det nationella nätet (transmissionsnätet) pågår. Läs mer i kapitlet *Värden och hänsyn > Energidistribution*.

På markanvändningskartan redovisas användningen *energiförsörjning* för två områden för elförsörjningsutrustning i centralorten.

Elnätsföretag i Skövde kommun

Inom Skövde kommun finns det flera nätdistributörer. Dessa ansvarar för elledningarna och elmätaren. Som kund har du ett abonnemang hos ett elnätsföretag och ett avtal med en elhandlare. Följande elnätsföretag finns i kommunen: Skövde Energi (kommunalt bolag), Ellevio, Vattenfall, Sjögerstad elektriska distributionsförening och Vallebygdens Energi.

Skövde Energi har satt upp ett mål för verksamheten som innebär att bli klimatpositiva år 2030. För ett framåtblickande sätt att bygga ut ett robust elnät kommer det tas fram en nätutvecklingsplan av Skövde Energi. En nätutvecklingsplan är en välgrundad prognos över investeringar under de kommande

5–10 åren som kopplas till kommunens översiktsplan. Tonvikten i planen ska ligga på den utveckling av elnätet som krävs för att ansluta ny last inklusive laddningsstationer för elfordon samt ansluta ny produktionskapacitet. Nätutvecklingsplanen ska bidra till öppenhet och transparens så att andra aktörer, till exempel kommuner, regioner och företag får information om vilka planer som finns för elnätets utveckling.

Samarbetet mellan Skövde energi och kommunen är oerhört viktig då det behöver planeras vilka etableringar som ska satsas på och var de kan placeras så att elförsörjningen kan lösas. Exempelvis så behöver eventuellt en etablering med stort effektbehov men få arbetstillfällen stå tillbaka för andra etableringar och utveckling av bostäder.

Framtida behov

Det är viktigt att det framöver kommer finns ytor för placering av fördelningsstationer, nätstationer och utrymmen för att markförlägga ledningar. Likaså är det viktigt att säkerställa utrymmen för att bygga och/eller förstärka regionnätledning i luft. Även ytor för energilager vid stationer och ute i elnätet kommer att behövas.

Energi- och klimatplan

Skövde kommuns *Energi- och klimatplan* beslutades av kommunfullmäktige 2021. Den anger två övergripande målbilder att arbeta mot; en för kommunens geografiska område och en för Skövde kommunkoncern. Vidare beskrivs delmål och strategier för målbilderna. En kort sammanfattning beskrivs nedan; mer finns att läsa i energi- och klimatplanen på kommunens webbplats. Nästa steg i arbetet är att ta fram en färdplan med åtgärder, det arbetet pågår. Genom att koppla åtgärderna till den framräknade koldioxidbudgeten kommer det visa sig om budgeten och Skövdes antagna klimatmål uppnås med de planerade åtgärderna eller om omtag krävs.

Målbild geografiskt område:

Skövdes klimatavtryck är noll år 2045. Målbilden är en sammanvägning av de direkta utsläppen av växthusgaser inom kommunens geografiska område och de utsläpp av växthusgaser som kommer från hushållens konsumtion, den offentliga sektorns konsumtion och samhällets investeringar.

Delmål geografiskt område:

- Skövde kommun minskar klimatpåverkan från energianvändning
- Skövde kommun producerar enbart energi med låg klimatpåverkan
- Skövde kommun minskar klimatpåverkan från resor och transporter

Målbild kommunkoncern:

Skövde kommunkoncern är en fossilfri, förnybar och energiefektiv organisation år 2030. Skövde kommunkoncern ska vara ett föredöme i samhällsutvecklingen. Därför ska organisationen fasa ut användningen av fossila energikällor och samtidigt minska energianvändningen samt öka användandet av förnybar energi. Tillsammans bidrar dessa områden till minskade utsläpp av växthusgaser.

De tre delmålen för Skövde kommunkoncern är mer inriktade mot den egna verksamheten. Läs mer i energi- och klimatplanen på kommunens hemsida.

Sju strategier för genomförande:

1. Vi agerar som föregångare
2. Vi skapar förutsättningar för att leva hållbart
3. Vi skapar förutsättningar för cirkulär ekonomi
4. Vi skapar förutsättningar för klimatneutralt byggande
5. Vi skapar förutsättningar för hållbara resor och transporter
6. Vi verkar för hållbar och robust energiförsörjning
7. Vi arbetar strategiskt med finansiering för ökad takt i omställningen

Skövde kommuns koldioxidbudget

Skövdes koldioxidbudget utgår från samma antaganden som Västra Götalands läns motsvarighet, Koldioxidbudget 2022. En koldioxidbudget är ett verktyg som beskriver det utrymme av koldioxidutsläpp som vi behöver hålla oss inom för att inte överstiga 1,5 grader i global medeltemperaturhöjning.

I Skövdes koldioxidbudget exkluderas så kallade nationella anläggningar, exempelvis Heidelbergs fabrik i Skövde. De hanteras i stället på nationell nivå eftersom dessa utsläppskällor inte anses kunna påverkas lokalt. Koldioxidbudgeten för Västra Götalands län, och i förlängningen även Skövde, har blivit större i den senaste versionen. Det beror främst på att ett antal oljerika länder nu klassas som industriländer i stället för utvecklingsländer. Industriländer förväntas ta ett större ansvar för att minska sina utsläpp. När dessa länder blir fler finns det också fler som delar på den större potten.

Den budgeterade utsläppsminskningen har gått ned, från 17,5 procent per år till 12 procent per år. Det krävs dock fortfarande en stor minskning varje år för att koldioxidbudgeten ska efterlevas. Om utsläppen fortsätter som vanligt fram till 2027 krävs i stället en årlig minskning med 25 procent för att klara den totala budgeten. Om utsläppen fortsätter som vanligt ända fram till 2030 är hela koldioxidbudgeten spenderad och inget utsläppsutrymme kvarstår för perioden 2030–2045.

4 Mark- och vattenanvändning

Planeringsprinciper energi och klimat:

- Energi- och klimatplanens strategi nummer 2 till 6 är direkt kopplade till samhällsplaneringen och ska beaktas som planeringsprinciper vid fysisk planering och byggande.
- Energiförsörjning utgör samhällsviktig infrastruktur och ska alltid beaktas tidigt i planeringen. Goda avstånd ska hållas till viktiga matande ledningar.
- I samband med framtagande av detaljplan alltid se över behov av markytor för placering av fördelningsstationer, nätstationer och utrymmen för att markförlägga ledningar, liksom utrymme för regionnätledning i luft.

Fjärrvärme

Uppvärmningssektorn ska vara fossilbränslefri år 2030. År 2045 ska sektorn vara en kolsänka som hjälper till att minska den totala svenska växthusgasutsläppen. Samverkan är ett viktigt verktyg för att åstadkomma denna omställning. Fjärrvärme är ett miljövänligt uppvärmningsalternativ.

Skövde Energi har ett cirka 15 mil långt fjärrvärmenät (2023). Fjärrvärmenät finns i Skövde tätort, Skultorp, Stöpen, Timmersdala och Tidån. Hälften av kunderna är småhus och resten är industrier, flerbostadshus samt fastigheter för offentlig förvaltning. Den största delen av värmeproduktionen sker vid avfallsförbränningsanläggningen Värmekällan som ligger i Risatorps verksamhetsområde samt vid Lövängsverket som ligger i Västra Ryd bredvid SkaS Skövde.

Framtida behov

Skövde Energi har gjort en utredning under namnet *Långtidsanalys 2030, fjärrvärme Skövde Energi*. Rapporten bygger på en nuvärdes analys av behov, produktion och distribution. I rapporten tittar man även på behov, produktionskapacitet och distribution i framtidsscenarior fram till år 2030.

Exempel på specifika frågor som berörs i långtidsanalysen är översiktliga bedömningar av framtida kundunderlag, teknisk livslängd för befintlig produktion, framtida behov av ny produktion (motiverat av teknik, tillstånd, ekonomi, etc), *redundans* i systemet idag och i framtiden behov av åtgärder i distributionssystemet, lämplighet att knyta ihop Skövde med Skultorp/Stöpen.

En förstudie om *Klimatpositiv fjärrvärme med BioCCS** i Skövde pågår. I den undersöks möjligheterna att etablera en anläggning för att avskilja koldioxid vid kraftvärmeverket i Skövde.

Planeringsprinciper fjärrvärme:

- Fjärrvärme utgör en samhällsviktig infrastruktur och ska alltid beaktas tidigt i planeringen.

Vindkraft

ÖP 2040 pekar ut tre områden för energiproduktion genom vindbruk. Dessa ingick i kommunens vindkraftsplan. De tre områdena beskrivs i detalj längre fram i detta avsnitt. Områdena är redovisade på markanvändningskartan.

Den tidigare vindkraftsplanen var ett tematiskt tillägg till den tidigare översiktsplanen (ÖP2025). I och med att ÖP 2040 antas upphöra tillägget att gälla. Dokumentet finns dock kvar som planeringsunderlag till ÖP 2040 för att man ska kunna gå tillbaka och få bakgrundsinformation.

I följande stycken beskrivs kort metoden som använts vid framtagandet av föreslagna ytor för vindbruk.

Markområden som berörs av skyddsavstånd till befintlig bebyggelse, detaljplanelagda områden, områden som av kommunen anses värdefulla för framtida samhällsbyggnadsintressen samt områden som har stora natur- och kulturvärden (inklusive reservat) har undantagits och klassats som olämpliga för vindkraft.

Kommunen bedömer också att vindkraftsanläggningar står i intressekonflikt med de värden som önskas skyddas i de fem tysta områden som har pekats ut. Läs vidare i kapitlet *Värden och hänsyn*.

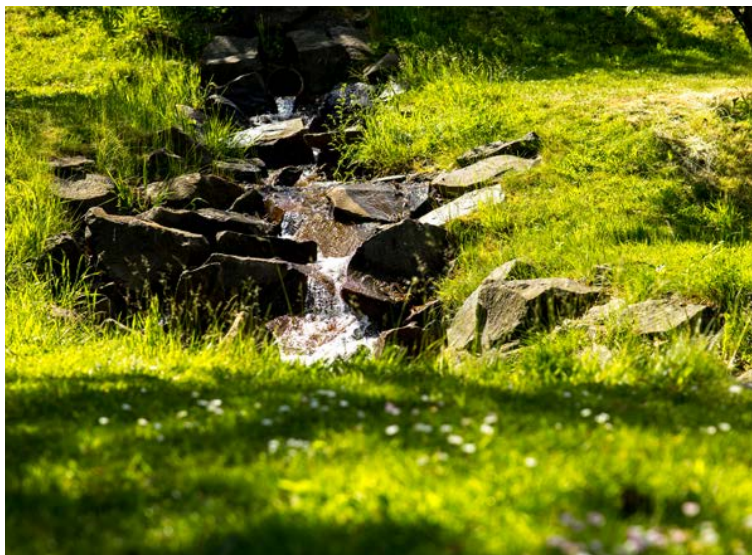
Områden som ligger längre än 500 meter från bebyggelse men vars yta understiger 40 hektar pekas inte heller ut. Detta beror på kommunens bedömning att sträva efter en strukturerad och effektiv vindkraftsutbyggnad i större grupper.

Skyddsavstånd för att minska risken för eventuella störande effekter från vindkraftverken, exempelvis buller och skuggor, har beaktats enligt Boverkets rekommendationer. Med teknisk utveckling samt större och högre vindkraftverk kan skyddsavståndet behöva ökas.

Ur vindenergisympunkt har områden med en årsmedelvind på minst 6,5 m/s bedömts som ekonomiskt lönsamma för etablering av vindkraft. Områden vars medelvind är 6 m/s eller lägre 103 meter ovan nollplansförskjutningen har därför strukits i kartanalysen.

Vindförhållandena i Skövde kommun har bedömts enligt den rikstäckande *vindkartering* från 2007 som har utförts av Uppsala universitet. Vindkarteringen gäller för hela Sverige och har tagits fram på uppdrag av *Energimyndigheten*. Karteringen består

*BioCCS - Tekniken för att fånga in och lagra koldioxid kallas Bio-CCS, Bioenergy Carbon Capture and Storage. Sverige har som mål att bli klimatpositivt år 2045. Det innebär att Sverige först ska bli klimatneutrala för att sedan satsa på att lägga in och lagra koldioxid. Man kan säga att man städar upp atmosfären på koldioxid och på så sätt genererar minusutsläpp vilket innebär klimatpositivt.

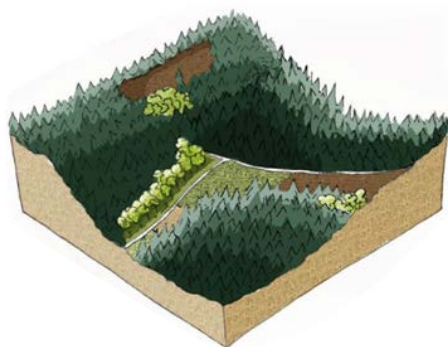

av en vindhastighetsberäkning och kartläggning av vindförhållandena per kvadratkilometer, och har genomförts för en medelvindhastighet på 49, 72 respektive 103 meter ovan nollplansförskjutningen (onf).

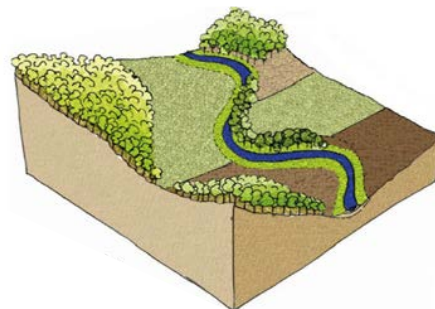
För specifik och dagsaktuella energidata hänvisas till Energimyndigheten.

Landskapsanalys

I samband med framtagandet av vindkraftsplanen gjordes en översiktlig landskapsanalys för hela kommunen som beskriver hur Skövde kommuns landskap och landskapstyper ser ut i stora drag. Landskapet är resultatet av naturgeografiska förutsättningar och människans verkan under flera tusen år. Kommunen kan beskrivas ha tre olika landskapstyper, enhetliga, zonerade- och mosaiklandskap. Övergången mellan de olika landskapstyperna är flytande, varför ingen skarp gränstdragning mellan dem är möjlig.

Enhetliga landskap avser områden som innehåller ett fåtal landskapselement och där en viss karaktär dominerar. Exempelvis kan landskapstypen i fråga vara ett orört skogslandskap, produktionsskog eller storskaligt jordbruk. Exempel på enhetligt landskap är skogsbruksområdena på Billingen som täcker en relativt stor yta, storskaligt jordbruk nordväst om Väring och skogsområdena i kommunens östra delar.

Zonerade landskap kan också utgöras av storskaligt jordbruk, t.ex. slättlandskapet. Till skillnad från det enhetliga landskapet förekommer dock tydligt rumsskapande landskapselement, t. ex. dalgångar/sluttningar, åsar, trädridåer, stenmurar m.m. Det zonerade landskapet är i regel kulturpåverkat och erbjuder relativt långa utblickar. Exempel på zonerade landskap i Skövde kommun är kulturlandskapet i nordöstra kommundelen och det böljande landskapsavsnittet söder om Sydbillingens platå.

Mosaiklandskap är precis som namnet antyder en sammansättning av olika markslag och karaktärer likt ett lapptäcke. Mosaiklandskapet är i regel rikt på variation vad gäller topografi, markanvändning och landskapselement. Utblickarna är i jämförelse med det zonerade landskapet kortare och bär mänskliga spår, som t.ex. alléer, dungar och stenmurar. Ett typiskt mosaiklandskap är det småskaliga kulturlandskapet vid Garparör och Högsböla ängar med stenröjda åkermarker, stenmurar, odlingsrösen, ängs- och hagmarker som har brukats under flera hundra år.

Hur vindkraftverk upplevs inom ett visst landskapsavsnitt måste bedömas i varje enskilt fall och med hjälp av fotomontage sett från olika vyer. Generellt bedöms att verk som ställs upp i det storskaliga åkerlandskapet eller på platåbergen eller platåbergens sluttningar kommer att synas på mycket långa avstånd. En etablering av vindkraft på Billingeplatån och dess sluttningar medför också en förändring av bergets siluett.

Med tanke på landskapets skala och komplexitet är bedömningen att enhetligt storskaliga landskap lämpar sig bättre för vindkraftsetableringar än komplex småbrutna kulturlandskap.

4 Mark- och vattenanvändning

Planeringsprinciper vindkraft:

- Mot bakgrund av genomförd landskapsanalys och ett flertal andra värden på Billingen (bland annat naturreservat, natura2000 och landskapsbildsskydd) bör inte vindkraftverk uppföras på Billingen. Här bör övriga värden ges företräde.
- Vid etablering av vindkraftverk ska landskapet nyttjas effektivt. Detta bör innebära att färre men större verk är att föredra framför fler och små verk, samt att etablering av verk i grupper är att föredra framför etablering av enstaka verk.
- Vid etablering av höga objekt som vindkraftverk ska samråd alltid ske med Försvarmakten och Luftfartsverket samt berörda flygplatser inom 60 km radie.
- Vindkraftsanläggningarna ska ha ett skyddsavstånd mot både befintlig bebyggelse och planerade utbyggnadsområden. Berorande på faktorer som typ av omgivande topografi och vegetation eller anläggningarnas omfattning och storlek, vilka kan påverka ljudutbredningen, kan skyddsavståndets storlek variera upp till ca 1000 meter. Mot exempelvis industrier kan det vara tänkbart med kortare avstånd. I varje enskild vindkraftsansökan måste det visas att riktvärdena för buller inte överskrids. Gällande riktvärden för buller från vindkraftverk ska följas.
- Fotomontage bör tas fram för att svara på huruvida exploateringen av ett visst område kan påverka värden i landskapet (exempelvis utblickar och vyer).
- Vid val av plats för eventuella vindkraftverk i Skövde kommun bör hänsyn även tas till upplevelsen av verkens hindermarkering (lampor).

- Hänsyn måste tas avseende tillfartsvägar och ledningsdragningar då dessa ofta innebär större intrång i skogliga naturvärden än verkets fundament.
- Noggrannare vindmätningar krävs för att bestämma vindtillgången inför etablering av vindkraftverk.

Områden för energiproduktion: vindbruk*Område 1d Torestorp*

Områdets area: Cirka 412 hektar.

Vindförhållanden: 71 meter onf 6 m/s; 103 meter onf 6,5 m/s. Ny vindmätning rekommenderas inför etablering.

Terräng: Cirka 130–140 meter över havet.

Vegetation: Vidsträckta skogsområden med enstaka sankapartier. Öppen jordbruksmark.

Landskapets karaktär: Zonerat landskap. Visuellt tålighet. En eventuell etablering av vindkraftverk bör föregås av fotomontage.

Markanvändningsintressen: Skogsbruk eller jordbruk.

Förekomst av landmärken: Flera kyrkor inom 3–4 kilometers avstånd.

Mellankommunala intressen: Angränsar till Hjo kommun och ligger en kilometer från Tidaholms kommungräns.

Övrigt: Angränsar till Försvarmaktens skyddsområde kring det militära övningsfältet. Försvarmakten kontaktas på ett tidigt stadium i planeringen. Genomkorsas av elledning i norr; avståndet till distributionsnätet är mindre än 2,5 kilometer.

Område 1e Vreten

Områdets area: Cirka 204 hektar.

Vindförhållanden: 71 meter onf 6 m/s, 103 meter onf 6,5 m/s. Ny vindmätning rekommenderas inför etablering.

Terräng: Cirka 140 meter över havet.

Vegetation: Vidsträckta tallskogsområden. Omfattande sankapartier förekommer.

Landskapets karaktär: Zonerat landskap. Visuellt tålighet. Fotomontage bör ske på ett sätt som redovisar etableringarnas visuella påverkan på kyrkbyggnader i omgivningarna. Markanvändningsintressen: Skogsbruk och jordbruk.

Särskilda värden: Vita mosse.

Förekomst av landmärken: Flera kyrkor inom 3–4 kilometers avstånd.

Mellankommunala intressen: Angränsar mot Tidaholms kommun.

Övrigt: Angränsar till Försvarmaktens skyddsområde kring det militära övningsfältet. Försvarmakten kontaktas på ett tidigt stadium i planeringen.

Område 2b Nybo

Områdets area: Cirka 125 hektar.

Vindförhållanden: 103 meter onf 6,5 m/s. Ny vindmätning rekommenderas inför etablering.

Terräng: Cirka 120 meter över havet.

Vegetation: Övervägande skogsmark. Öppen mark i de södra delarna.

Landskapets karaktär: Zonerat landskap. Visuellt tålighet. Området ligger drygt en kilometer nordost om befintligt vindkraft-

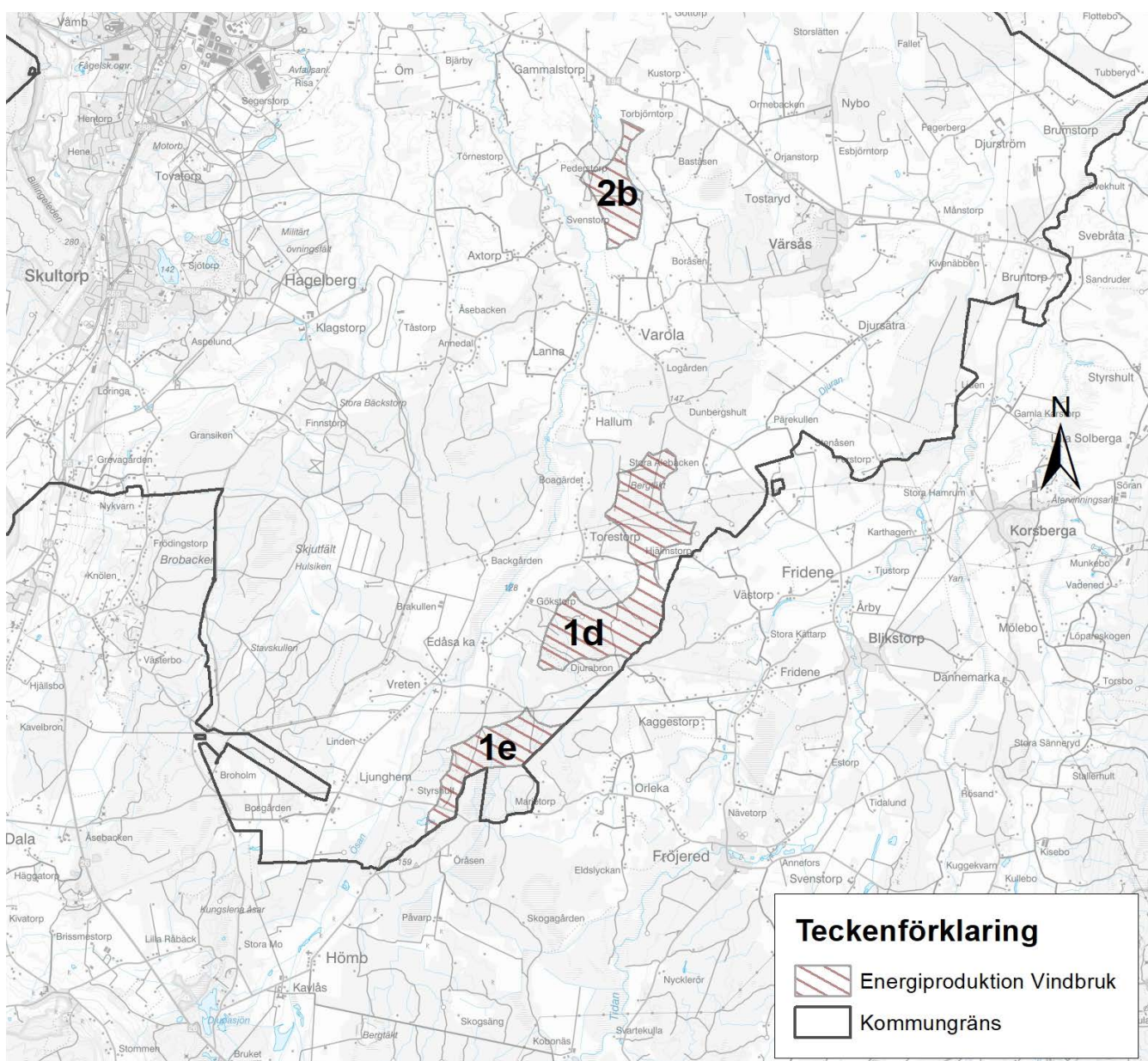
verk. Fotomontage bör ske sett från väg 194, samt med hänsyn till upplevelsen av eventuella vindkraftverk och Vårsås kyrka.

Markanvändningsintressen: Jord- och skogsbruk.

Förekomst av landmärken: Vårsås kyrka ligger öster om området.

Mellankommunala intressen: Nej.

Övrigt: Området genomkorsas av en elledning. Avståndet till distributionsnätet är mindre än 1,5 kilometer.

4 Mark- och vattenanvändning

Det robusta samhället

Skövde kommun ska vara en hälsosam och trygg plats att leva och vistas i. Det förutsätter bland annat att risker i samhället minimeras, att anpassning sker till ett förändrat klimat och att boendemiljöerna har god luft- och ljudkvalitet. Tillgången på bland annat energi, vatten, livsmedel och säker uppkoppling är även av stor vikt för att kommunen ska kunna upprätthålla samhällsviktig verksamhet.

Risker är bland annat ett förändrat säkerhetsläge, brist på el, livsmedel och byggmaterial samt risker i boendemiljön kopplat till olyckor, buller och annat. Ett förändrat klimat för med sig bland annat ökad torka där vattenbrist och sjukdomar inom skogs- och jordbruk ökar. Extrema höga temperaturer lokalt är ett annat klimatrelaterat problem som ger stora följder för framförallt barn och äldre.

Ett robust samhälle kan klara av kriser och extraordinära händelser samtidigt som det är hälsosamt att leva i varje dag.

Läs mer om det robusta samhället i kapitlet *Utvecklingsinriktning > Åtta ställningstaganden*.

Klimatanpassning har behandlats som ett eget avsnitt tidigare i det här kapitlet.

Riktlinjer generellt robust samhälle:

- Den generella målsättningen för samhällsplaneringen är att skapa ett robust och motståndskraftigt samhälle, där invånarna kan känna sig trygga och säkra, både inför det oväntade och inför vardagen.
- Räddningstjänsten står för viktig samhällsservice och ska vara med tidigt i planeringen.

Samhällsviktig verksamhet och riskobjekt

Samhället måste fungera även vid störningar som olyckor och kriser. Vissa verksamheter och funktioner är avgörande för att samhället som helhet ska fungera, dessa kallas för samhällsviktiga verksamheter. Samhällsviktiga verksamheter är verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

I alla kommuner finns riskobjekt. Med riskobjekt avses exempelvis industrier, drivmedelstationer eller andra verksamheter som kan utsätta omgivningen för olycksrisk i form av till exempel gasutsläpp eller explosion. De flesta riskobjekt ligger inom markanvändningarna *Verksamhet och industri*, ett undantag är dock drivmedelsstationer. Skyddsavstånd ska alltid beaktas för alla typer av riskobjekt, både befintliga och tillkommande.

Risk- och sårbarhetsanalys (RSA)

Att genomföra en risk- och sårbarhetsanalys är första steget i en kedja för att reducera risker, minska sårbarheter och förbättra vår förmåga att förebygga, motstå och hantera kriser och extraordinära händelser. De samhällsviktiga verksamheter som finns inom kommunens geografiska område listas i analysen. Nuvarande risk- och sårbarhetsanalys är beslutad av kommunstyrelsen 2023 och gäller till 2027.

De åtgärder som beskrivs i risk- och sårbarhetsanalysen ska återspeglas i den kommunala budget- och planeringsprocessen. Åtgärder som föreslås ska handla om att eliminera vissa risker, lindra konsekvenserna av en händelse eller höja förmågan att hantera en händelse. Exempel på åtgärder kan vara reservkraft eller reservförsörjning av dricksvatten.

Riskobjekt

I Skövde kommun finns ett antal identifierade riskobjekt. Objekten och verksamheterna innebär en risk med anledning av förvaring av farliga ämnen där en olyckshändelse bedöms kunna medföra att ett stort antal människor skadas, ge upphov till större skador på egendom eller miljö eller i övrigt innebära allvarliga störningar där samhällsviktig verksamhet bedrivs.

Vid exploatering i anslutning till nedan listade riskobjekt ska särskild hänsyn tas till identifierad risk med tillhörande riskområde runt objektet. Detaljerad information om riskobjekten finns hos kommunens enhet för *Säkerhet och Juridik* och tillhandahålls vid förfrågan.

Följande riskobjekt är listade i Skövde kommun:

- Skaraborgs sjukhus
- AB Volvo
- Heidelberg Materials Cement Sverige (tidigare Cementa)
- Jackon AB
- Ranstadsverken
- Ranstad Mineral AB
- Skanska Väst AB
- Skövde slakteri
- Bandybanan, Billingens friluftsområde
- Skaraborgs regemente
- Skaraborgs gasol
- OPTIMERA

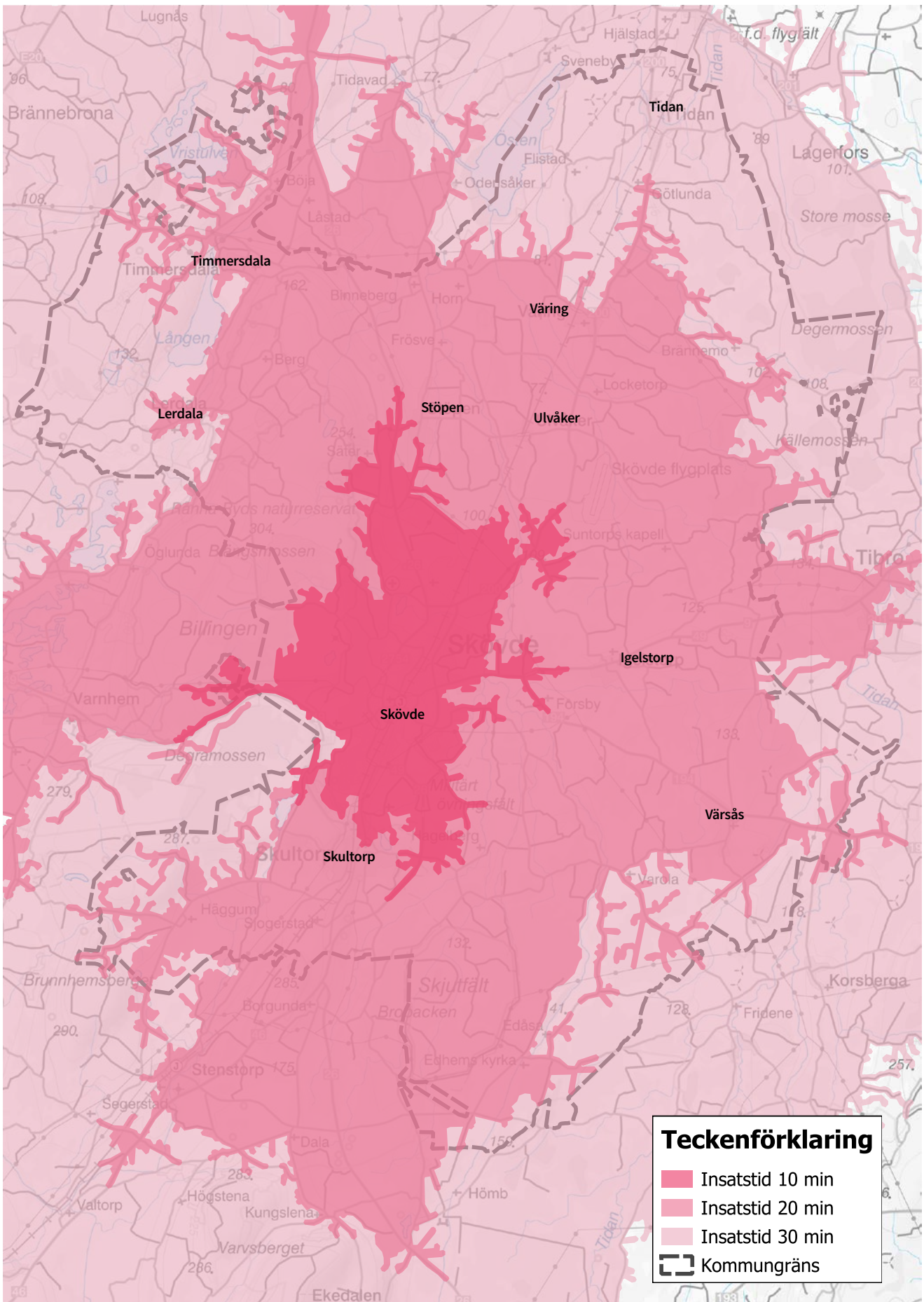
Riktlinjer samhällsviktig verksamhet och riskobjekt:

- Samhällsviktiga verksamheters placering ska alltid riskbedömas i arbete med detaljplanering eller bygglovsprövning.
- Lokalisering av samhällsviktig verksamhet ska inte ske i områden som är inom risk enligt kommunens skyfallskartering, värmekartläggning, förteckning över riskobjekt eller i närheten av led för farligt gods.
- Lokalisering av nya riskobjekt ska i första hand ske inom markanvändning för störande verksamhet (industri), i andra hand med avsett skyddsavstånd och i tredje hand ska risker avhjälpas med tekniska lösningar.

Räddningstjänstens insatstider

Skydd mot olyckor är en viktig fråga när det gäller upplevd trygghet och säkerhet, både ur mänsklig synpunkt och ur samhällssynpunkt.

4 Mark- och vattenanvändning

Direktionen för Räddningstjänsten Skaraborg antar för varje mandatperiod en handlingsplan som redovisar säkerhetsmål och prestationsmål för räddningstjänsten. Enligt denna handlingsplan är räddningstjänstens ambition att 75 procent av invånarna ska nås av hjälp inom 10 minuter och att 95 procent av invånarna ska nås av hjälp inom 20 minuter. Den godtagbara tiden för att påbörja en räddningsinsats ska vara högst 30 minuter. En så kallad *isokronkarta* finns framtagen för redovisning av insatstider, se kartan på nästa sida. Räddningstjänstens insatstider till olika delar av kommunen sätter gränser för vilken typ av nybyggnation som kan göras. Tills Boverket har utarbetat nya anvisningar för gruppindelning av bostadsbestånd används en tidigare bedömningsmall. Denna mall delar in bostadsbebyggelse i tre grupper med tanke på räddningstjänstens insatstid. I planarbetet ska framkomligheten för räddningstjänstens fordon beaktas, liksom räddningstjänstens behov av vatten för brandsläckning.

I Skövde kommun dimensioneras de flesta byggnader med flera plan med alternativ utrymningsväg via räddningstjänstens höjdfordon. Detta är enbart tillåtet enligt nu gällande byggregler för platser där räddningstjänstens höjdfordon kan vara på plats inom 10 minuter från larm, vilket medför att området där detta är möjligt idag utgörs av centrala Skövde. I områden som ligger utanför aktuell insatstid måste alternativ utrymningsväg säkras på annat sätt, ex. genom anpassade trapphus, flera fasta utrymningsvägar eller liknande. Dessa lösningar är säkrare och mer robusta vid utrymning än via räddningstjänstens höjdfordon men de utgör generellt en fördyring av byggprojekt.

Skydd av civilbefolkningen

Kommunen ansvarar för den övergripande beredskapsplaneringen inom sitt geografiska område. En del i denna planering är skyddet av civilbefolkningen där skyddsrum, trygghetspunkter och VMA-system (viktigt meddelande till allmänheten) ingår.

Transport av farligt gods

Farligt gods är ett samlingsbegrepp för ämnen och produkter som har sådana egenskaper att de kan skada människor, miljö, egendom och annat gods om de inte hanteras rätt under transport eller skyddas mot yttre hot som stöld eller skadegörelse. Farligt gods transporteras med alla trafikslag.

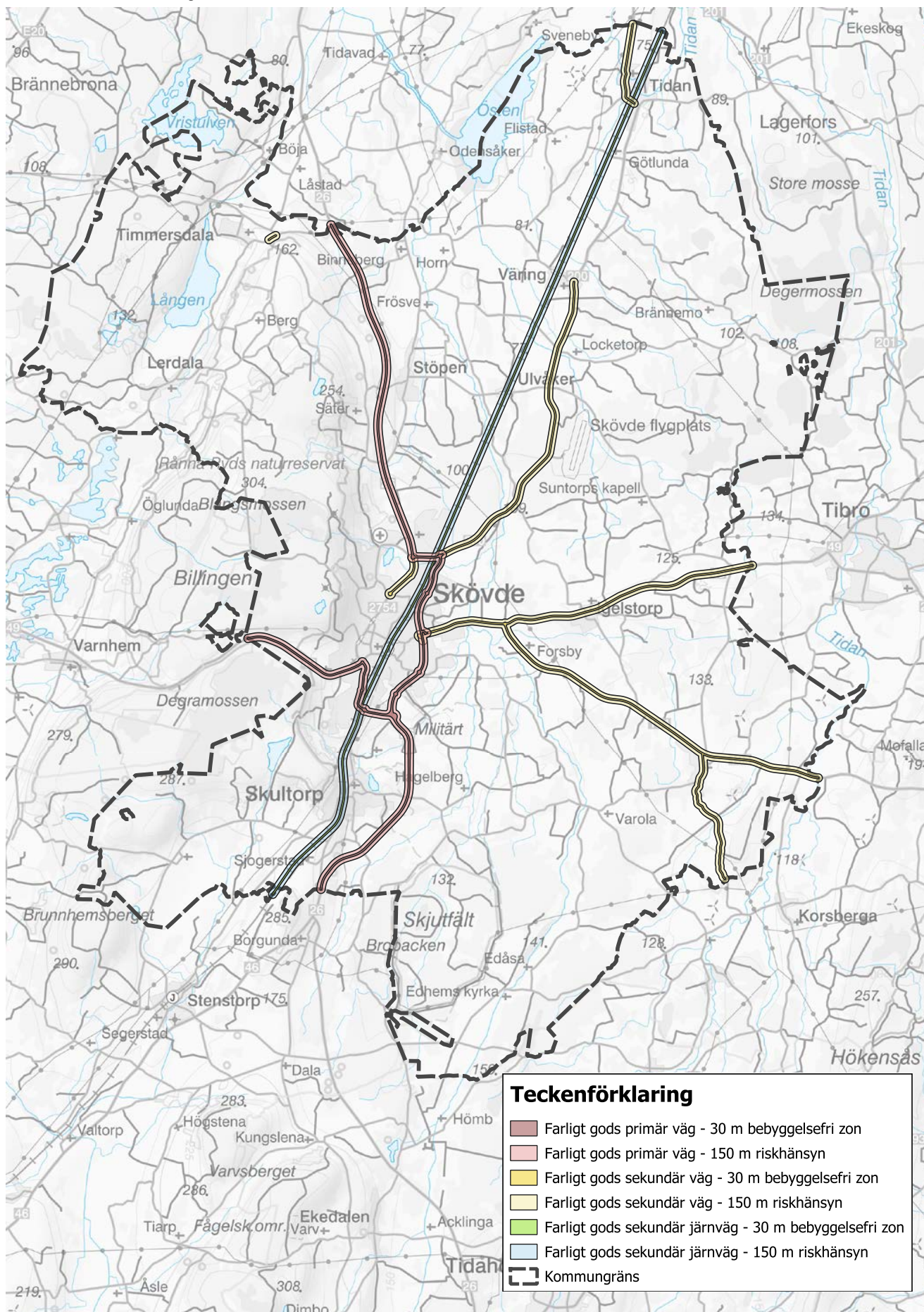
MSB är transportmyndighet för transport av farligt gods på väg och järnväg. MSB utfärdar föreskrifter och ansvarar för att utveckla lagstiftningen. Länsstyrelsen får besluta om lokala trafikföreskrifter för transport av farligt gods på väg, det vill säga vilka vägar som är tillåtna eller förbjudna för dessa transporter.

Primära leder i Skövde kommun är väg 49 till Skara, väg 46 till Falköping och väg 26 från Tidaholm via Skövde till Mariestad.

Sekundära leder är väg 49 till Karlsborg, väg 194 till Hjo, väg 200 till Varing samt mellan Tidån och Moholm och väg 2891 till Värsås och Korsberga. Här ingår också två mindre sträckningar, varav en vid Timmersdala och en mellan Karstorpsrondellen och Lillegårdsrondellen i Skövde centralort.

Förbud finns mot transport av farligt gods på Hjovägen, sträckan mellan Mariestadsvägen och Kanikegränd (lokal trafikföreskrift 2004), samt på väg 2747 mellan Lerdala och Timmersdala.

4 Mark- och vattenanvändning

Följande större nya utbyggnadsområden ligger intill transportled för farligt gods vilket måste hanteras i det fortsatta planarbetet: Södra Ryd, Norra Trädgårdsstaden, Stöpen, Tidån, Värning, Aspelund-Risatorp-Volvoområdena, Norra Ryd, Hasslum och Mejselvägen, Stallsiken samt Trafikplats Skultorp: väg 26.

Ny uppställnings- och omlastningsplats för farligt gods behöver utses när Mariesjöområdet omstruktureras till Skövde Science City.

Länsstyrelsen har tagit fram en riskpolicy för markanvändning intill transportleder för farligt gods. Detta för att underlätta detaljplaneprocessens hantering av risker med farligt godstransporter och ge vägledning i hur markanvändning, avstånd och riskhantering bör beaktas i samband med planprocessen. Riskpolicyen innebär att en riskhanteringsprocess ska beaktas när detaljplaner tas fram för områden inom 150 meters avstånd från en led för farligt gods. Riskhanteringsprocessen består av tre delar – riskanalys, riskvärdering och riskreduktion – och behandlar allt ifrån identifiering av möjliga risker till beslut om och genomförande av eventuella riskreducerande åtgärder samt uppföljning av att besluten svarar mot den aktuella riskbilden. Riskanalys utgör den första delen i riskhanteringsprocessen.

På den digitala kartan visas leder för farligt gods samt avståndet 30 meter bebyggelsefri zon och 150 meter zon för riskhänsyn och riskhanteringsprocess. Se kartan på nästa sida.

Planeringsprinciper farligt gods:

- Länsstyrelsens riskpolicy för markanvändning intill transportled för farligt gods ska beaktas när detaljplaner tas fram för områden inom 150 meters avstånd från en led för farligt gods.

Förorenad mark

Ett *förorenat område* är mark, grundvatten, ytvatten, sediment eller byggnader där halten av något ämne är så hög att den kan orsaka risk för människors hälsa eller för miljön. Det kan gälla både naturliga ämnen och sådana som har skapats av människor. Oftast handlar det om tidigare industrier som har lämnat giftiga ämnen kvar i mark eller vatten. När städer och samhällen växer tas ofta tidigare verksamhetsområden i anspråk för ny bebyggelse. I samband med det bör förorenade områden uppmärksammas i ett tidigt skede så att marken planeras på bästa sätt.

Exempel på förorenade områden är rödfyrhögar, nedlagda deponier, gamla bensinstationer, guterisand från Volvo Powertrain samt byggnader som har PCB i delar av byggnadsmaterialet.

2010 togs en ny databas för förorenade områden i drift. Databasen kallas *EBH-stödet* och redovisar kartlagda förorenade områden.

Inom Skövde kommun finns tre angivna objekt i riskklass 1:

Suntetorps Impregnering AB, Böja sågverk och Ranstad. Söder om Ranstad, på gränsen mellan Skövde och Falköpings kommuner, ligger ett beslutat miljöriskområde. Läs mer i kapitlet *Värden och hänsyn*. På karta *Värden och hänsyn* visas kända förorenade områden.

Miljönämnden, Miljösamverkan Östra Skaraborg, har en handlingsplan för arbetet med förorenade områden som går ut på att potentiellt förorenade områden ska riskklassas, undersökas och åtgärdas. Skövde kommun ansvarar för sina förorenade områden och tittar på lämpliga och möjliga åtgärder för att reducera riskerna. För kommunala nedlagda deponier riskklass 2 arbetar kommunen (2024) med att göra en prioriteringslista som stöd för strategisk undersökning och planering. Arbeta med sanering och sluttäckning av den gamla deponin Risängen pågår (2024).

Rödfyr och arsenik

Alunskiffer är naturligt förekommande i Skövdeområdet och användes tidigare för att bränna kalk. Vid kalkframställningen bildas även rödfyr som är en skifferaska. Rödfyr liknar vittrat gruvavfall och innehåller vanligtvis förhöjda halter av arsenik, uran, vanadin och molybden. Rödfyr liksom ursprungsmaterialet alunskiffer innehåller höga metallhalter och avger både radon och gammastrålning. Genom kontakt med syre vittrar sulfidmineralerna och ett surt och metallhaltigt lakvatten uppstår som kan påverka omgivningen.

Arsenik är ett giftigt grundämne som finns naturligt i berggrund och jord. Det finns stora regionala skillnader i bakgrundshalter av arsenik i Sverige. Arsenik finns i högre halter i delar av Västergötland, Östergötland och Skåne eftersom det förekommer alunskiffer i de lösa jordlagren.

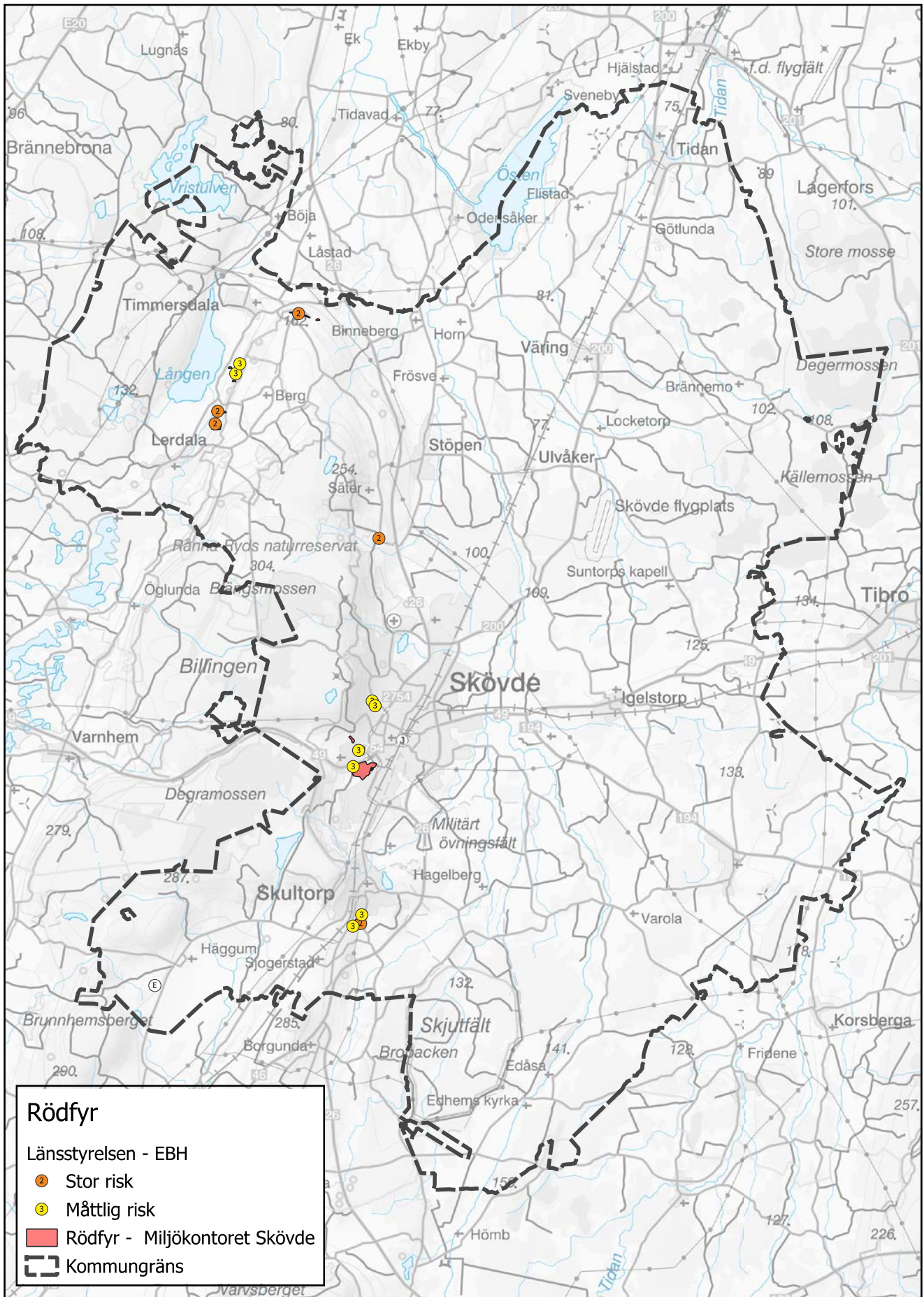
Generella riktvärden för förorenad mark är inte fullt ut applicerbara på grund av den naturliga förekomsten av alunskiffer och därmed rödfyr och arsenik. Naturvårdsverket anger att en platsspecifik bedömning kan vara lämplig.

Mer information

På följande webbsidor finns mer information att hämta:

- 2010 togs en ny databas för förorenade områden i drift. Data-

4 Mark- och vattenanvändning

basen kallas EBH-stödet och redovisar kartlagda förorenade områden, www.ebhportalen.se.

- Statens geologiska undersökning (SGU) har ett antal olika kartor som visar information kopplat till *berggrunden*. Bland annat över jordarnas naturliga halter av metaller och var det finns radon, www.bergkartvisare.se.

- Även Lantmäteriets *Geodataportal* innehåller relevant information, www.geodata.se.

Planeringsprinciper förorenad mark:

- Vid förändrad markanvändning i samband med planläggning eller bygglov behöver hänsyn tas till potentiella markföroreningar inom aktuellt område. Databasen *EBH-stödet*, ett av underlagen vid vägledning och bedömning, kan användas som vägledning.
- Vid platsspecifik bedömning av arsenik används lokal bakgrundshalt för Skövde samt Naturvårdsverkets beräkningsmodell för plats specifika riktvärden.
- Länsstyrelsens vägledning *Rödifyr – vägledning vid hantering och användning* ska följas.
- Skövde kommun tog 2010 fram riktlinjer för områden utfyllda med gjuterisand (sotsand). Miljönämnden Östra Skaraborg tog fram en uppdaterad version av riktlinjerna, beslutad 2014. Framtagna riktlinjer samt vägledning på MÖS webb ska följas.
- Vid nedläggning eller nylokalisering av miljöfarlig verksamhet ska eventuell förorening i marken utredas och vid behov saneras.
- En miljöteknisk undersökning ska genomföras vid planläggning av förorenad eller misstänkt förorenad mark. Om det är lämpligt kan den göras i samband med en geoteknisk grundundersökning.
- Vid naturligt förekommande föroreningar ska riskbedömning tas fram för att klargöra vilka eventuella åtgärder som är nödvändiga.

Buller och luft

Både buller och luft är viktiga faktorer att ta hänsyn till vid planläggning av bostäder liksom vid skolor och förskolor. I första hand ska tillkommande bebyggelse lokaliseras till lägen som inte är utsatta för buller eller dålig luftkvalitet. När det inte är möjligt ska planering och utformning ske för att skapa goda boendemiljöer. Exempelvis kan annan bebyggelse än bostäder placeras som ett skydd för bostäder längs med vägar som bullrar och har dålig luftkvalitet.

Ambitionen i översiktsplanen om den täta staden syftar till

att skapa förutsättningar för att gynna gång-, cykel-, och kollektivtrafik vilket minskar bilanvändandet. Samtidigt byter många till eldrivna fordon vilket också minskar utsläppen och bullret. Fler människor centralt kan dock få den motsatta effekten och öka trafikbelastningen, därför är planeringen av stadens gaturum och funktioner avgörande. Det är främst i centrala delarna av Skövde samt Norrmalm som luftkvaliteten på sikt skulle kunna passera tillåtna gränsvärden. Det är främst miljökvalitetsnormer för kväveoxider och partiklar som kan behöva hanteras, med trafiken som största föroreningskälla.

Läs mer om miljökvalitetsnormer (MKN) för buller och utomhusluft i kapitlet *Värden och hänsyn > Miljökvalitetsnormer*.

Planeringsprinciper buller och luft:

- Vid planläggning eller lovgivning av bostäder, förskolor och skolor ska bullersituationen ses över. I utsatta lägen ska en bullerutredning tas fram.
- Kommunen har tagit fram en bullerkartläggning för Skövde centralort samt för de större vägarna i kommunen. Denna ska användas som planeringsunderlag för att bedöma var kompletterande bullerutredning krävs vid detaljplanläggning. Detta för att säkerställa att gällande riktvärden inte överskrids.
- Angivna gränsvärden för MKN utomhusluft ska följas. Särskild uppmärksamhet på luftkvaliteten ska ske i centrala delarna av Skövde samt Norrmalm.

Magnetfält

Kring kraftledningar och andra elektriska anordningar och apparater uppstår magnetfält. Allmänhetens exponering för magnetfält regleras genom Strålskyddslagen och Miljöbalken. Enligt Strålsäkerhetsmyndigheten ska onödigt exponering för magnetfält begränsas om det kan göras till rimliga kostnader och konsekvenser. Hänsyn ska tas vid planering av nya bostäder, skolor och förskolor i närheten av befintliga och planerade ledningar.

Magnetfält invid ledningar påverkas av ledningens utformning och varierar dessutom över tid, men kan behöva beaktas upp till 130 m från en 400 kV-ledning, 80 m från en 220 kV-ledning, 165 m från två parallella 400 kV-ledningar och 105 m från två 220 kV-ledningar.

Planeringsprincip magnetfält:

- Vid planläggning eller bygglovsprövning av bostäder, skolor och förskolor ska referensvärden för allmänhetens exponering beaktas.

5 Värden och hänsyn

5. Värden och hänsyn

Det finns mycket att ta hänsyn till när samhällen planeras och byggs. Det handlar inte minst om de värden som vi vill värna. Många av dessa hänsynstaganden regleras i plan- och bygglagen och miljöbalken. De viktigaste tas upp i detta kapitel och visas i *Värden- och hänsynskartan*.

Miljö kvalitetsnormer

Enligt miljöbalkens femte kapitel är *miljö kvalitetsnormer (MKN)* föreskrifter om miljö kvalitet för mark, vatten, luft eller övrig miljö inom ett geografiskt område. Normerna slår vanligtvis fast den lägsta miljö kvalitetsnivå som är acceptabel inom området i syfte att varaktigt skydda människors hälsa eller miljö. Föreskrifterna är juridiskt bindande. Det finns idag (2023) MKN för omgivningsbuller, utomhusluft och vatten.

MKN för omgivningsbuller

Miljö kvalitetsnormen för *omgivningsbuller* är en så kallad målsättningsnorm och gäller för kommuner med mer än

100 000 invånare, samt för vägar, järnvägar och flygplatser i hela Sverige. I Skövde kommun gäller därmed MKN för omgivningsbuller endast för större vägar och järnvägar. Trafikverket är huvudman för dessa och ansvarar för bullerkartläggningar och eventuella åtgärdsplaner.

Kommunen har tagit fram en bullerkartläggning för Skövde centralort samt för de större vägarna i kommunen. Detta planeringsunderlag visar var kompletterande bullerutredning krävs vid detaljplaneläggning. Detta för att säkerställa att gällande riktvärden inte överskrids.

Läs mer om buller i kapitel *Mark- och vattenanvändning > Det robusta samhället*.

MKN för utomhusluft

Det nationella miljö kvalitetsmålet *Frisk luft*, är utgångspunkten för arbetet med luftkvaliteten i kommunen. Miljö kvalitetsmålet innebär att luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas. Miljö kvalitetsnormerna för utomhusluft är gränsvärdesnormer. De anger gräns-

värden som inte får överskridas; så människors hälsa eller djur, växter eller kulturvärden inte skadas. Det finns i förordningen normer i form av tillåtna halter av partiklar med partikelstorlekarna 2,5 mikrometer ($PM_{2,5}$) och 10 mikrometer (PM_{10}) i utomhusluft. Därtill finns normer för koncentrationer av ämnen kvävedioxid, kväveoxider, svaveldioxid, kolmonoxid, ozon, bensen, bens(a)pyren, arsenik, kadmium, nickel och bly. De normer som är svårast att följa i tätorter är vanligtvis de för partiklar (PM_{10}) och de för kvävedioxid (NO_2).

Dessa miljö kvalitetsnormer styrs av luftkvalitetsförordningen (2010:477) och föreskrifter från Naturvårdsverket om kontroll av luftkvalitet (2010:8).

Ambitionen i översiktsplanen om den täta staden syftar till att skapa förutsättningar för att gynna gång-, cykel-, och kollektivtrafik vilket minskar bilanvändandet. Samtidigt byter många till alternativa drivmedel eller elbilar, vilket också minskar utsläppen. Fler människor centralt kan dock få den motsatta effekten och öka trafikbelastningen, därför är planeringen av stadens gaturum och funktioner avgörande. Fortsatta mätningar behövs för att kunna kontrollera och följa upp utvecklingen av luftföroreningar.

Det är främst i centrala delarna av Skövde samt Norrmalm som luftkvaliteten skulle kunna hamna över tillåtna gränsvärden. Det är främst MKN för kväveoxider och partiklar som kan behöva hanteras, med fordonstrafiken som största föroreningskälla. Mätningar genomförs vid Kulturhuset i centrala Skövde. Miljösamverkan Östra Skaraborg (MÖS) ansvarar för att mäta partikelhalter. På webbplatsen www.miljoskaraborg.miljobarometern.se finns resultaten från dessa och många andra mätningar redovisade. I Skövde ligger (2022) de uppmätta halterna av kväveoxider, $PM_{2,5}$ och PM_{10} tydligt under de gällande kraven för miljö kvalitetsnormer.

Läs även om luft i kapitel *Mark- och vattenanvändning* > *Det robusta samhället*.

Kommunens riktlinjer för MKN utomhusluft:

- Angivna gränsvärden för MKN utomhusluft ska följas. Särskild uppmärksamhet på luftkvaliteten ska ske i centrala delarna av Skövde samt Norrmalm.

MKN för vatten

EU:s ramdirektiv för vatten har som övergripande syfte att förvalta och förbättra tillståndet i landets sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten. Direktivet är grunden i mycket av det vattenförvaltningsarbete som bedrivs i Sverige.

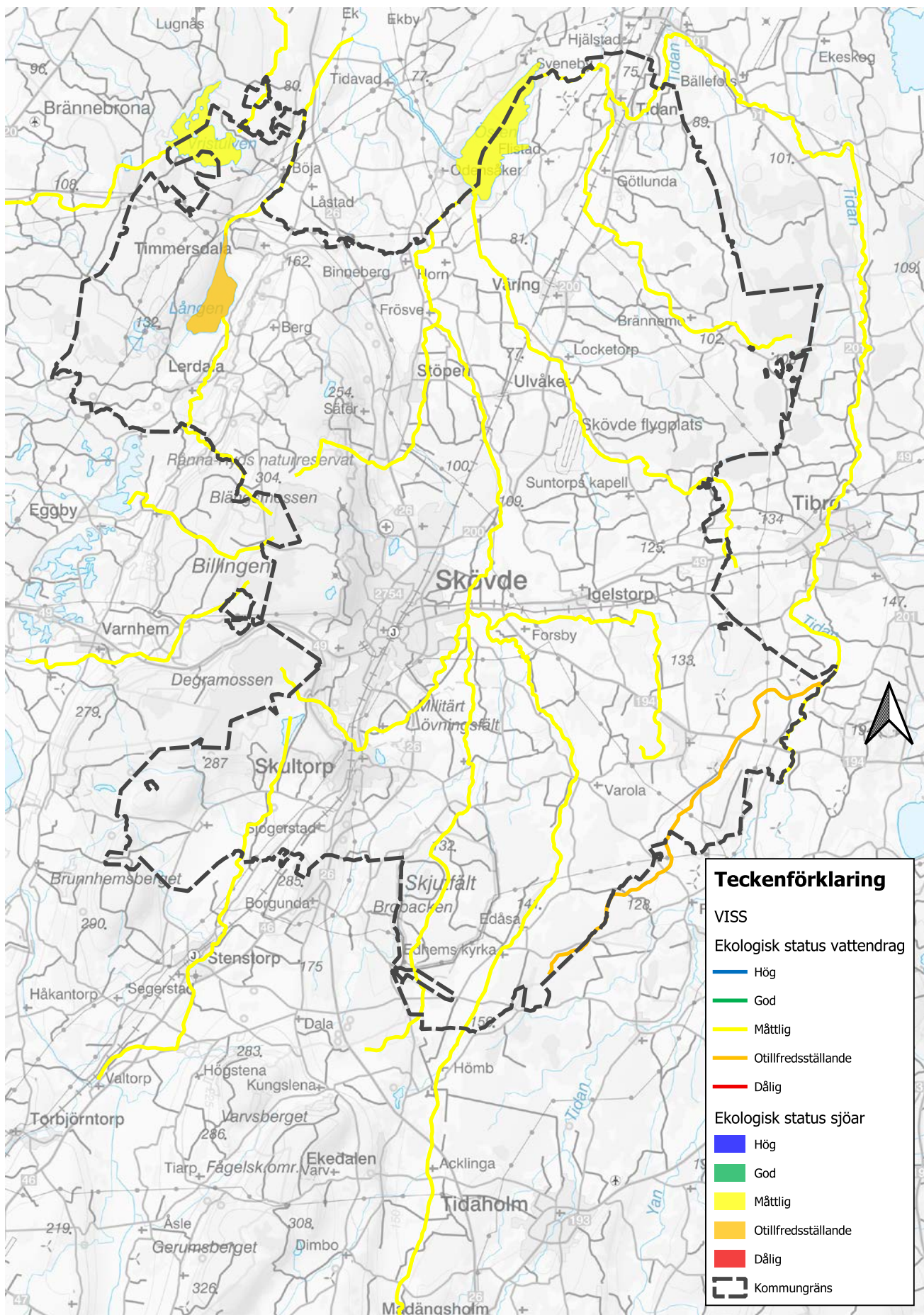
Sverige är uppdelat i fem vattendistrikt. Arbetet med vattenförvaltning sker i cykler om sex år och hålls ihop av fem vatten-

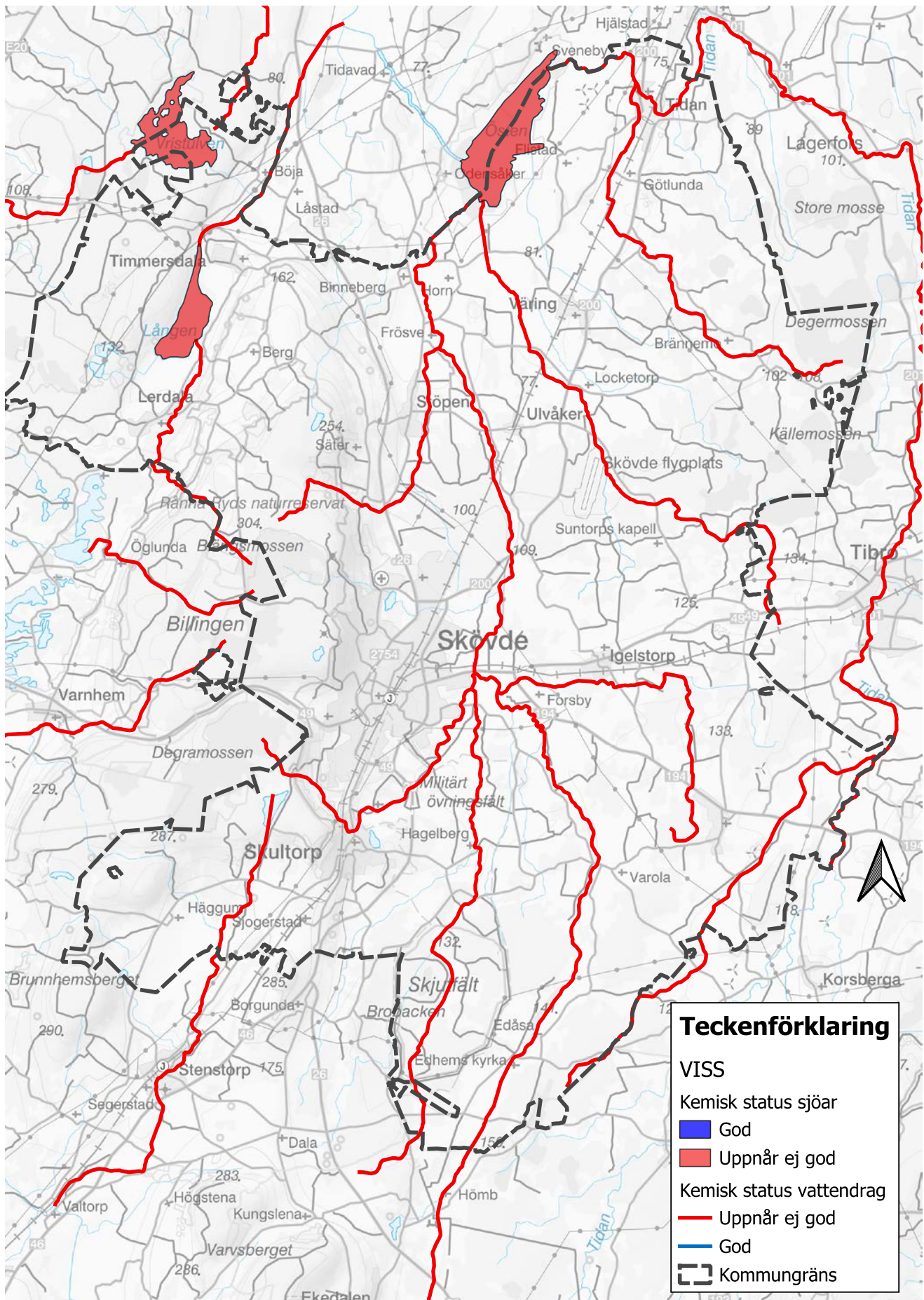

myndigheter som ansvarar för varsitt distrikt. För förvaltningscykeln 2022–2027 beslutades miljö kvalitetsnormer för yt- och grundvatten i december 2021. Dessa normer anger vilken miljö kvalitetsnivå som varje enskild vattenförekomst minst ska ha, samt när denna kvalitetsnivå senast ska ha nåtts. När miljö kvaliteten i en vattenförekomst ska bedömas så vägs halter av ämnen och andra förhållanden mot värden som fastställts för olika typer av vatten. Bedömningarna görs för enstaka parametrar och som sammanfattande omdömen och kallas för *status*. För ytvatten finns de sammanfattande bedömningarna *kemisk och ekologisk status* och för grundvatten *kemisk och kvantitativ status*. Det övergripande målet är att samtliga vattenförekomster ska nå god status (kemisk, ekologisk och kvantitativ). Statusen får heller inte försämrats för något vatten.

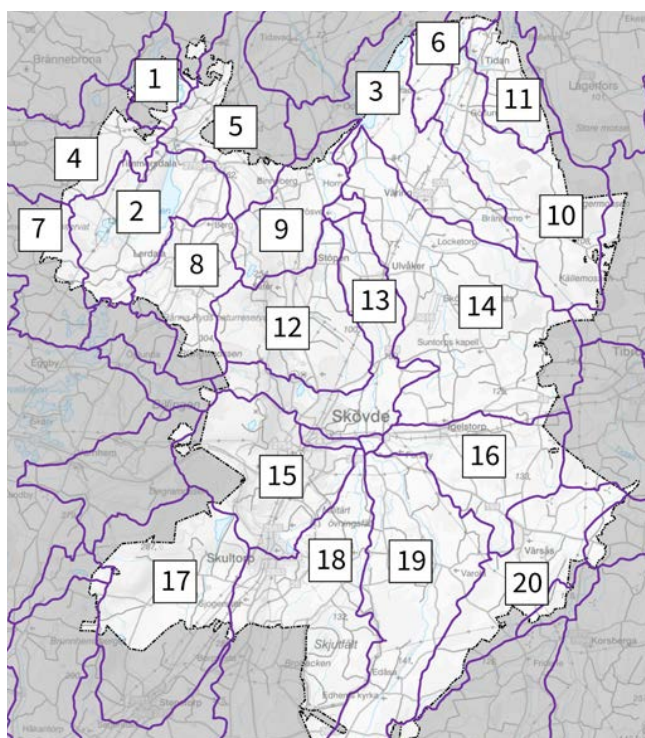
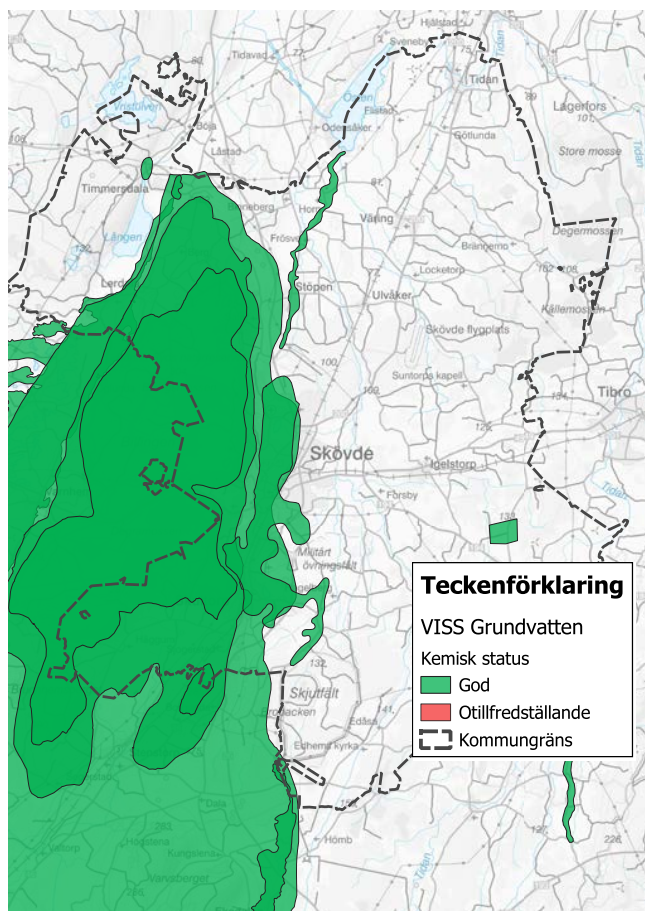
Miljö kvalitetsnormen för vattenförekomsterna är *god status*. För att nå denna nivå krävs kraftfulla åtgärder för att minska utsläpp av exempelvis näringsämnen och återställa naturliga flöden i vattendragen. I en redovisning i VISS (*Vatteninformations-system i Sverige, 2022-04-12*) framgår att alla grundvattenmagasin i Skövde kommun har god kvantitativ status, men att det i flera av magasinerna bedöms finnas en risk för den kemiska statusen. Alla ytvattenförekomster i Skövde kommun har en ekologisk status som är sämre än *god*, vilket innebär att åtgärder krävs. Sämst är läget för Djuran och Lången, som har *otillfredsställande status*. Läs mer på www.viss.lansstyrelsen.se

5 Värden och hänsyn

5 Värden och hänsyn

Av kartan nedan framgår de avrinningsområden till vattenförekomster som finns i Skövde kommun. Två små avrinningsområden i anslutning till Skövde tätort har räknats in i angränsande större avrinningsområden som går till samma vattenförekomst. Några avrinningsområden som endast påverkar en mycket liten del av kommunen har inte tagits med. I tabellen på nästa sida framgår namn på avrinningsområde, MKN, ekologisk respektive kemisk status samt vilka områden med möjlig tillkommande bebyggelse i ÖP 2040 som kan påverka en vattenförekomst.

Tidans vattenförbund är en organisation som samlar verksamheter och organisationer som påverkar eller använder vattnet i Tidans avrinningsområde och är därmed en viktig aktör i åtgärdsarbetet. Medlemmar i förbundet är bland annat kommuner, markavvattningsföretag, industrier, kraftproducenter, lantbruksföretag, och fiskevårdsföreningar.

Skövde kommun är en viktig part i vattenförvaltningen som genom sitt planerings- och tillsynsansvar för vattenresurserna påverkar förutsättningarna att uppfylla MKN. Genom att anpassa den fysiska planeringen efter yt- och grundvattenförekomsternas status bidrar kommunen till målet om god vattenstatus. Översiktsplanen belyser sådana behov av anpassningar utifrån lokala förhållanden och i kartan för mark- och vattenanvändning reserveras ytor av vikt för dagvattenhantering. När detaljplanläggning sedan görs ska det säkerställas att planen klarar MKN för yt- och grundvatten och att ingen försämring av vattenförekomsternas status sker.

Kommunen kan påverka vattenkvaliteten i sitt geografiska område på flera sätt. Man kan exempelvis skapa ytor för fördröjning samt lokalt omhändertagande av dagvatten när nya områden för bostäder och verksamheter planeras, eller bygga ut det kommunala avlopps nätet och reningsverkens beskaffenhet och kapacitet. En god dialog med jord- och skogsbrukets företrädare kring användning av gödningsmedel och pesticider kan också ge effekt. Läs mer om vatten i kapitel *Mark- och vattenanvändning > Klimatanpassning*.

Kommunens riktlinjer för MKN Vatten:

- I samband med detaljplanläggning ska dagvattenhanteringen utredas för att klargöra påverkan på MKN för vatten och vilka förutsättningar som behöver säkerställas för att ge en god dagvattenhantering vid nybyggnation.

Karta avrinningsområden till vattenförekomster inom Skövde kommun.

Nr	Avrinningsområde/vattenförekomst	MKN	Ekologisk status	Kemisk status (exkl kvicksilver och PBDE)	Områden för ny bebyggelse ÖP 2040
Sjöar					
1	Vristulven	God 2027	Måttlig	Ej klassad	<i>Vristulven</i> Spillvatten påverkar inte vattenförekomsten eftersom bebyggelsen ansluts till kommunalt VA som leds till Timmersdala reningsverk.
2	Lången	God 2039	Otillfredsställd	God för PFOS och HBCDD	<i>Timmersdala, Lerdala och Melldala</i> Kan ge positiv påverkan genom att ökad bebyggelse ger behov av nytt miljötillstånd för reningsverket och ökad kapacitet som möjliggör anslutning av fler fastigheter med enskilt avlopp. En mindre del av sjön strax innan utloppet påverkas av det spillvatten som renats i Timmersdala reningsverk.
3	Östen	God 2039	Måttlig	God för PFOS och HBCDD	<i>Väring</i>
Vattendrag					
4	Svartån	God 2027	Måttlig	Ej klassad	<i>Inga</i>
5	Kräftån	God 2027 (2039 vandringshinder, 2033 jordbruk)	Måttlig	Ej klassad	<i>Inga</i>
6	Tidan	God 2027 (2039 vandringshinder, 2033 jordbruk)	Måttlig	Ej klassad	<i>Inga</i> Påverkas av spillvatten som renats i Tidans reningsverk.
7	Västerbroån	God 2027	Måttlig	Ej klassad	<i>Inga</i>
8	Stålkvarnebäcken	God 2039	Måttlig	Ej klassad	<i>Inga</i>
9	Ösan, Östen till Frösve	God 2027 (2039 vandringshinder)	Måttlig	Ej god för PFOS och benso(a)pyrene	<i>Inga</i>
10	Skeppsbrobäcken	God 2027 (2039 vandringshinder, 2033 jordbruk)	Måttlig	Ej klassad	<i>Sydvästra Tidan</i>
11	Tidan, Tidan till Tibro	God 2027 (2039 vandringshinder, 2033 jordbruk)	Måttlig	God	<i>Norra och Östra Tidan</i>
12	Luttran	God 2039	Måttlig	Ej klassad	<i>Söda Ryd, Norra Ryd, Stadsskogen och Stöpen</i>
13	Ösan, Frösve till Skövde	God 2027 (2039 vandringshinder)	Måttlig	Ej god för PFOS och benso(a)pyrene	<i>Stallsiken, Hasselbacken, delar av Hasslum och Mejselvägen, delar av Stads skogen samt Södra, Östra och delar av Norra Trädgårdsstaden</i>
14	Klämma-bäcken	God 2027 (2039 vandringshinder, 2033 jordbruk)	Måttlig	Ej klassad	<i>Locketorp</i>
15	Svesån	God 2027 (2039 vandringshinder)	Måttlig	Ej klassad	<i>Norra delarna av Skultorp, Hentorp, utredningsområdet norr om Simsjön, Centrala Skövde, Norra Lerdalavägen samt Aspelund-Risatorp-Volvo-områdena</i> De sista ca 500 m av ån, innan utloppet i Ömboån, påverkas av det spillvatten som renats i Stadskvarns reningsverk.
16	Lillån	God 2027 (2039 vandringshinder)	Måttlig	Ej klassad	<i>Igelstorp</i>
17	Pösan	God 2027 (2039 vandringshinder)	Måttlig	Ej klassad	<i>Befintlig bebyggelse kring Simsjön</i> Spillvatten påverkar inte vattenförekomsten eftersom bebyggelsen ansluts till kommunalt VA som leds till Stadskvarns reningsverk.
18	Ömboån	God 2027 (2039 vandringshinder)	Måttlig	Ej klassad	<i>Södra delarna av Skultorp, delar av Hasslum och Mejselvägen samt i Science City</i>
19	Ösan, Uppströms Lillåns utlopp	God 2027 (2039 vandringshinder)	Måttlig	Ej klassad	<i>Inga</i> Påverkas av spillvatten som renats i Vretens reningsverk.
20	Djuran	God 2027 (2039 vandringshinder, 2033 jordbruk)	Otillfredsställd	Ej klassad	<i>Värsås</i>

Tabell till karta avrinningsområden till vattenförekomster inom Skövde kommun.

5 Värden och hänsyn

Riksintressen (RI)

Ett riksintresse är ett område vars värden bedöms så stora att de har betydelse för landet som helhet. Vid avvägningar i den fysiska planeringen väger riksintresset tyngre än lokala allmänna intressen.

Om ett riksintresse påverkas negativt av en åtgärd/anläggning får åtgärden/anläggningen inte vidtas/uppföras. Om flera riksintressen berörs och inte är förenliga, ska intresset som medför *god hushållning* ur allmän synpunkt ha företräde. Totalförsvarets riksintressen har alltid företräde. Riksintressen för naturvård, friluftsliv och värdefulla material överlappar helt eller delvis varandra, men i de flesta fall är dessa värden förenliga med varandra.

I Skövde kommun finns riksintressen för totalförsvaret, naturvård, kulturmiljövård, friluftsliv, kommunikationer samt för värdefulla ämnen och material. Dessa redovisas på hänsynskartan och beskrivs i texten på följande sidor.

Endast mindre delar av de ytor som föreslås få ny eller ändrad användning i markanvändningskartan berör något riksintresse (bortsett från Försvarets rörande luftrum). Utbyggnadstorna som föreslås ligger i anslutning till befintlig bebyggelse. Skövde kommuns bedömning är att riksintressenas kärnvärden inte påverkas negativt. Hänsyn till och anpassning av de berörda ytorna görs i detalj i samband med detaljplanering eller bygglovsprövning och då behöver hela objektsbeskrivningen för det specifika riksintresseområdet läsas.

Nedan sammanfattas de områden med större ytor för ny bebyggelse som berör riksintressen samt vilka åtgärder som bör ske i samband med fortsatt planering i området.

Riksintresse för kommunikationer, totalförsvaret samt värdefulla ämnen och material berörs mer generellt med anledning av närhet till centralorten.

Igelstorp – naturvård

Påverkan bedöms vara begränsad och ingen påtaglig skada kan antas uppstå. I samband med detaljplanearbetet är det dock viktigt att se till att de spridningsstråk som finns i det ianspråkta området bibehålls och förstärks.

Lerdala – friluftsliv, naturvård

För att riksintressets värdekärnor ska kunna bevaras anges bland annat fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betning av naturbetesmarker och skötsel av landskapselement. Då den föreslagna bebyggelsen utgör en komplettering till befintlig bebyggelse bedöms de negativa effekterna begränsas. I samband med detaljplanen bör utformningen av bebyggelsen samt avvattningen av området studeras i detalj, och ne-

gativa effekter bedöms då kunna undvikas på både naturreservatet samt riksintresseområdet.

Melldala (LIS-område) – kulturmiljövård

Kärnvärdena bedöms inte påverkas negativt. Eventuella negativa konsekvenser på riksintesseområdet som helhet begränsas genom översiktsplanens riktlinjer för riksintresse (se nedan) som anger att kärnvärdena ska beaktas vid detaljplanering och bygglovsprövning. Påverkan och effekt ska beaktas bland annat utifrån exploateringsgrad, avstånd till värdekärnor och fornlämningar samt bevarandet av kulturhistoriska riktningar.

Simsjöområdet - naturvård och friluftsliv

Kommande detaljplanering behöver föregås av utredningar gällande påverkan på Natura 2000, naturreservat, riksintesseområde för naturmiljö samt övriga naturvärden. För att orsaka så liten skada som möjligt på värdena bör utgångspunkten för utredningarna vara balanseringsprincipen* eller liknande.

Skultorp - naturvård och totalförsvaret

Påverkan bedöms begränsad och ingen påtaglig skada kan antas uppstå.

Tidan – kulturmiljövård

Kärnvärdena bedöms inte påverkas negativt. Eventuella negativa konsekvenser på riksintesseområdet som helhet begränsas genom översiktsplanens riktlinjer för riksintresse (se nedan) som anger att kärnvärdena ska beaktas vid detaljplanering och bygglovsprövning. Påverkan och effekt ska beaktas bland annat utifrån exploateringsgrad, avstånd till värdekärnor och fornlämningar samt bevarandet av kulturhistoriska riktningar.

Timmersdala - naturvård och kulturmiljövård

Planerad utveckling bedöms inte påverka riksintesseområdet negativt. En större väg i nord-sydlig riktning fungerar som en barriär mellan riksintesseområdet och den föreslagna bebyggelsen. Riksintesseområdets kärnvärden bedöms inte påverkas. Eventuella negativa konsekvenser begränsas genom översiktsplanens riktlinjer för riksintresse (se nedan) som anger att kärnvärdena ska beaktas vid detaljplanering och bygglovsprövning. Påverkan och effekt ska beaktas bland annat utifrån exploateringsgrad, avstånd till värdekärnor och fornlämningar samt bevarandet av kulturhistoriska riktningar.

Kommunens övergripande riktlinjer för riksintresse:

- Riksintressen ska skyddas mot påtaglig skada och riksintressens kärnvärden ska beaktas i kommunens planläggning.

- I samband med framtagande av en detaljplan bör utformning av bebyggelsen, avstånd till värde kärnor respektive eventuella fornlämningar, eventuell avvattning av området mm, inventeras och studeras mer i detalj så att riksintressen inte påtagligt skadas.

Riksintresse för totalförsvaret

Riksintressen för totalförsvarets militära del regleras i 3 kap. 9 § miljöbalken. Enligt denna paragraf ska mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret så långt det är möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Områden som är av riksintresse för totalförsvarets anläggningar ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomst eller användning av anläggningarna.

Enligt 3 kap. 10 § miljöbalken ska ett riksintresse för totalförsvarets militära del ges företräde vid en avvägning mellan oförenliga riksintressen.

Skövde kommun berörs av riksintresse för totalförsvaret. Verksamheten påverkar omgivningen bland annat genom buller som kan uppfattas som störande, och i vissa fall även genom annan risk. För att inte orsaka påtaglig skada på riksintresset behöver hänsyn därför tas även inom de områden som utsätts för störningar. Utförligare beskrivning av dessa områden, deras värden samt exempel på vilka åtgärder som kan riskera påtaglig skada finns att läsa i aktuell riksintressekatalog www.forsvarsmakten.se/riksintressen.

* **Balanseringsprincip** - Balanseringsprincipen har fyra steg som innebär att negativ påverkan ska (1) undvikas, (2) minimeras. Därefter finns kompensationsåtgärder (3 och 4). Steg tre innebär att negativ påverkan som inte kan undvikas eller minimeras ska utjämnas i sitt funktionella sammanhang och i steg fyra får påverkan ersättas på annat sätt.

Öppet utpekade riksintressen och områden av betydelse

Skövde kommun berörs av följande *öppet utpekade riksintressen* för totalförsvarets militära del:

Riksintresset Skövde skjutfält samt övningsfält med skjutbanor med tillhörande påverkansområden: påverkansområden för buller eller annan risk och påverkansområde med särskilt behov av hinderfrihet.

Inom riksintresset Skövde skjutfält, övningsfält, skjutbanor, samt påverkansområde för buller eller annan risk gäller bland annat att samtliga plan- och lovårenden oavsett byggnadshöjd ska remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada.

Inom påverkansområde för buller eller annan risk kan den verksamhet som bedrivs inom riksintresset påverka omgivningen, genom exempelvis buller eller andra risker. Vissa mark- och vattenåtgärder inom påverkansområdet kan i sin tur påverka den verksamhet som bedrivs och riskerar att påtagligt skada de värden som utgör riksintresset. Inom påverkansområdet riskerar exempelvis tillkomst av störningskänslig bebyggelse (bostäder, skolor och vårdlokaler) skada riksintresset.

På Skövde skjutfält finns höga naturvärden. Dessa naturvärden har i stor utsträckning uppstått som en direkt eller indirekt följd av den militära övningsverksamheten samt tack vare ett, ur Försvarsmaktens perspektiv, rationellt skogsbruk. Övningsverksamhet skapar nämligen ofta förutsättningar för att bibehålla en rik biologisk mångfald. Försvarsmakten ser vissa problem med att det införs områdesbestämmelser som till

5 Värden och hänsyn

exempel naturreservat, Natura-2000-områden med mera på övningsfälten, eftersom sådana skydd i förlängningen kan begränsa Försvarsmaktens verksamhet. I dagsläget är det också svårt att bedöma risken för att lagstiftning/riktlinjer kring dessa skydd skärps på EU-nivå – särskilt när det gäller Natura 2000. Sådana skärpningar kan medföra skada på riksintresset samt i förlängningen skada naturvärdena – detta trots att målet är det motsatta. På ett generellt plan utgör skyddsvärdena dock inget hinder för den militära verksamheten, och så länge militär verksamhet bedrivs inom området kan naturvärdena till stor del anses skyddade eftersom annan verksamhet begränsas i området. Befintliga Natura 2000-områden infördes och beslutades 1998 och ligger därmed fast.

Stoppområde för höga objekt tillhörande riksintresset Karlsborgs flygbas

Ett stoppområde för höga objekt är ett påverkansområde kring en flygplats som utgör riksintresse för totalförsvarets militära del. Inom stoppområdet riskerar vindkraftverk och andra höga objekt att medföra påtaglig skada på riksintresset, då sådana påverkar möjligheterna till säkra start- och landningar för den flygande verksamheten. Försvarsmakten har inom stoppområdet en mycket restriktiv hållning till uppförandet av höga objekt och accepterar generellt inte objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse då dessa bedöms medföra påtaglig skada på riksintresset.

MSA-område tillhörande riksintresset Karlsborgs flygbas och MSA-område tillhörande riksintresset Råda flygbas

Ett MSA-område är ett påverkansområde kring en flygplats. MSA anger den minimihöjd kring en militär flygplats inom vilken det är säkert att genomföra in- och utflygningar och syftar till att säkerställa möjligheten att genomföra visuell inflygning till en flygplats. Inom MSA-område ska alla ärenden gällande uppförande av höga objekt remitteras till Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada.

Riksintressen och områden av betydelse som omfattas av sekretess

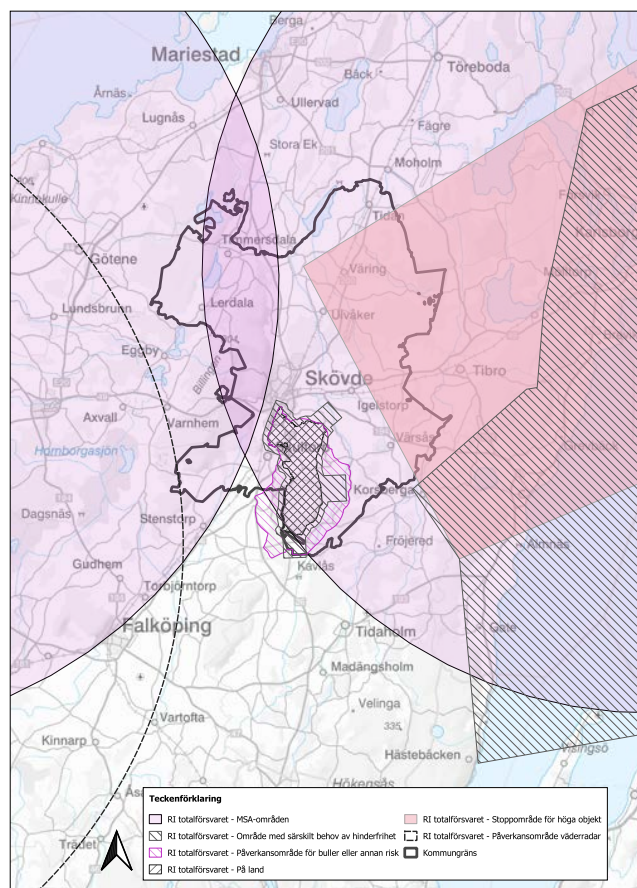
För att säkerställa att ingen skada sker på de riksintressen eller områden av betydelse som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen och därmed inte alls kan redovisas öppet på karta, är hela landets yta samrådsområde för till exempel alla ärenden och projekt som rör objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Det innebär att till exempel alla ärenden avseende höga objekt i hela landet måste skickas på remiss till Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada.

Kommunens riktlinjer för riksintresse totalförsvaret:

- Bebyggelse som är störningskänslig för buller eller annan risk ska generellt inte tillåtas inom det angivna påverkansområdet. En prövning bör dock göras i varje enskilt fall eftersom förutsättningarna varierar på olika platser.
- Inom riksintresset Skövde skjutfält, övningsfält, skjutbanor, samt påverkansområde för buller eller annan risk gäller att samtliga plan- och lovärenden oavsett byggnadshöjd ska remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada.
- För övriga ytor inom kommunen remitteras Försvarsmakten när det gäller objekt som är högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse.

Riksintresse för naturvård

Områden som är av riksintresse för naturvård ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Med *påtaglig skada* menas skada på naturmiljövärden som har betydelse ur allmän synpunkt och som inte kan återskapas eller ersättas om de förstörs.

I Skövde kommun finns tolv områden av riksintresse för naturvård. I dessa områden finns bland annat följande miljöer: sjöar och vattendrag, mossar och våtmarker, platåberg med branter, kalkstensplatå och diabasplatå, orörda barrskogar, De Geer-moräner, ändmoräner, strandängar, naturbetesmarker och ängar, kalkstensbranter, ädellövskog, sumpskog, ädellövskog, odlingslandskap samt ett varierat kamelandskap. Riksintressena i kommunen representerar alltså en stor variation och visar på den rikedom som finns.

Områden som pekas ut som riksintressen för naturvård innehåller naturvärden som är ovanliga för områdets region. Områdena ska tillsammans representera huvuddragen i svensk natur och fungera som exempel på de landskaps- eller naturtyper som förekommer i landet. De ska bestå av sin regions största och mest sammanhängande områden av respektive naturtyp. Riksintresset kan också botten i att området särskilt väl belyser viktiga skeden i utvecklingen av natur- och kulturlandskapet, eller att det är ostört och rymmer en stor mångfald av naturtyper.

Ett områdes samlade naturvårdsvärde ökar om området innehåller flera olika delar som tillsammans visar exempelvis ett historiskt utvecklingsförlopp eller en bildningsprocess. Värdet blir också större om området kombinerar intressanta företeelser från olika ämnesområden, exempelvis botanik, limnologi, geovetenskap och kulturhistoria.

I samband med bedömningar som rör något av de utpekade områdena ska objektsbeskrivningen läsas i sin helhet.

Sammanfattning av kärnvärden i respektive område:

Borgundaberget (NRO14099)

Platåberg, på diabasen finns betad skog och stora lövskogar. Extremrikkärr med artrik flora vid Nollheden. Representativt odlingslandskap och naturbetesmark vid Borgundabergets sydöstra sida med bitvis art- och individrika växtsamhällen i naturbetesmarkerna.

Degermossen och Bällefors stormosse (NRO14076)

Degermossen är en ovanligt stort myrkomplex med flera hydrologiskt orörda och botaniskt intressanta laggar och drag samt ett rikt fågelliv. Store mosse är också en stor mosse med väsentligen orörda mosseplan genomskurna av sluttande mossar.

Esbjörntorp (NRO14089)

Representativ naturbetesmark i slättbygd med lång kontinuitet. Bitvis art- och individrika växtsamhällen.

Habolstorp – Tolsby (NRO14090)

Representativa naturbetesmarker i form av öppna hagmarker och betade sötvattenstrandängar med en lång kontinuitet som

tidigare ängsmark. Bitvis art- och individrika växtsamhällen i naturbetesmarkerna. Viktig rastlokal för vadare och änder.

Klyftamon – St. Gåsemossen (NRO14073)

En tämligen orörd skogsmyrmosaik som består av bland annat svagt välvda mossar och soligena kärr och tämligen orörda hållmarkstallskogar. Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt.

Loringaskogen (NRO140100)

Nohlmarken innehåller representativa naturbetesmarker och äng i slättbygd med lång kontinuitet, bitvis artrika. Loringahagen och Loringaskogen innehåller områden med kalktuff och ädellövskog, sumpskogar och ädellövskogar med mycket rik flora.

Låstad–Binneberg(NRO14058)

Parallella, mycket raka och långa De Geermoräner i det mellansvenska ändmoränstråket.

Nordbillingen (NRO14075)

Naturvärdena är främst knutna till den enastående rika floran med många sällsynta och hotade arter.

Sventorp (NRO14088)

Ändmoräner i det mellansvenska ändmoränstråket.

Sydbillingen (NRO14098)

Området har stora botaniska värden som är knutna till naturbetesmarkerna, ädellövskogarna och rikkärren.

Valle (NRO14074)

Ett välutvecklat kamelandskap med åskullar, åsar och sänkor. I sänkorna finns ett stort antal kalkligotrofa sjöar med artrik vegetation. Andra svackor är uppfyllda med myrmarker som varierar från fattiga kärr och mossar till extremrikkärr. Inom området finns rika ädellövskogar, ekskogar och ekhagar samt löv- och tallsumpskogar. I Valle finns ett representativt äldre

5 Värden och hänsyn

odlingslandskap med många mindre hagmarker och ängar. Valle har en enastående artrik flora. Även kryptogamfloran är mycket rik. Området har också ett rikt fågelliv och en artrik insektsfauna.

Östen (NRO14059)

En grund lerslättisjö med näringsrikt vatten och en riklig vegetation. Värdefulla rast- och häckningslokaler för fågellivet. Represantativt odlingslandskap med lång kontinuitet och stor förekomst av betade och slagna sötvattenstrandängar kring sjön Östen. Bitvis art- och individrika växtsamhällen i naturbetesmarkerna.

Kommunens riktlinjer för riksintresse naturvård:

- Berörda riksintresseområdets kärnvärden ska beaktas vid detaljplanering och bygglovsprövning. Billingens fritidsområde ska fortsätta att utvecklas och områdets funktion ska vara förenligt med syftet samt med riksintresset för naturvård.
- I områden som inte ligger i direkt anslutning till befintlig infrastruktur krävs utredning av påverkan på värdeattrakter, för att avgöra om det är möjligt med anläggning av ny infrastruktur och bebyggelse.
- I anslutning till Borgundaberget, Degermossen och Bällefors

stormosse, Klyftamon – St. Gåsemossen, Valle och Östen ska påverka på markens hydrologi utredas vid planer på markarbeten i närområdet.

Riksintresse för kulturmiljövård

Riksintresseområden för kulturmiljövård ska tillsammans ge en bild av hela landets kulturhistoria, genom tydliga exempel på verksamheter och processer från forntid till nutid. Bruksmiljöer, stadskärnor, äldre brukningslandskap samt efterkrigstidens bebyggelse är exempel på områden som kan pekats ut som riksintressen för kulturmiljövård.

Riksantikvarieämbetet har tillsynen över riksintressen för kulturmiljövård och är även den myndighet som fattar beslut om riksintresseområden ska läggas till eller tas bort.

I Skövde kommun finns sju områden som är av riksintresse för kulturmiljövård. Områdena finns på landsbygden samt i några av de mindre orterna. De inkluderar sammanhang med fornlämningsmiljö, kyrkomiljö, herrgårdsmiljö, tidig industriell miljö samt bymiljö.

I samband med bedömningar som rör något av de utpekade områdena ska Riksantikvarieämbetets intressebeskrivningar läsas i sin helhet.

Sammanfattning av kärnvärden i respektive område:

Askeberga-Vad (R22)

Riksintresset innefattar bland annat skeppssättningen i Askeberga liksom sockenkyrka, Vaholms herrgård med landets enda övertäckta bro och landskapselement.

Berg (R24)

Kännetecknas bland annat av bymiljöer, fornborg, vägssystem och torpmiljöer som speglar de västgötska platåbergslandskapens agrara, industriella, sociala och bebyggelsemässiga utveckling.

Omfattas av områdesbestämmelserna för del av Nordbillingen P115, framtagen för att skydda riksintresset. Den ska tas i beaktning vid ny planläggning och gäller vid all bygglovsprövning.

Forsby (R30)

I Forsby kretsar riksintresset kring den romanska kyrkan, dess placering och komplement i form av kyrkogård, klockstapel och sockermagasin.

Götlunda-Väring (R23)

Här finns odlingslandskap med gravfält från järnåldern, Götlunda kyrka och kyrkby samt Vallby som vittnar om Vadsboslättens betydelse under järnåldern och medeltiden.

Ledsjö-Vättlösa-Istrum-Lerdala (R14)

Detta riksintresse delas av Götene och Skara kommun och innefattar en av länets största fornlämningsmiljöer var av några inslag daterats till 1000-talet.

Odensåker-Flistad-Binneberg-Horn (R21)

Detta område kännetecknas av den bebyggelsehistoriska utvecklingen från järnåldern och framåt. Den innefattar både stenåldersboplatser, järnåldersgravar, kyrkbyar och odlingslandskap. Här ligger även Tegelbruket i Horn, tingshuset i Binneberga. Området delas med Mariestads kommun.

Sjogerstad (R 48)

Sjogerstad visar på ett odlingslandskap i det särpräglade kambrosilurområdet men både bosättningsplatser från stenåldern så väl som mer sentida kyrkby med äldre gårdsbebyggelser och kyrkoruin.

Kommunens riktlinjer för riksintresse kulturmiljövård:

- Berörda riksintresseområdets kärnvärden ska beaktas vid detaljplanering och bygglovsprövning.
- I områden som inte ligger i direkt anslutna till befintlig infrastruktur krävs en utredning av påverkan på kärnvärden för att avgöra möjligheten att anlägga ny bebyggelsen och infrastruktur.

Riksintresse för friluftsliv

Områden av riksintresse för friluftsliv ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada riksintresset. Med *påtaglig skada* menas skada på värden som har betydelse ur allmän synpunkt och som inte kan återskapas eller ersättas om de förstörs. Med friluftsliv menas i detta sammanhang vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskap för välbefinnande eller naturupplevelser utan krav på tävling.

I Skövde kommun finns tre områden av den här typen; ett runt sjön Vristulven, ett runt sjön Östen och ett kopplat till Billingen och Vallebygden på väster sida om berget. Inom dessa områden finns ett rikt utbud av friluftaktiviteter och naturupplevelser.

Områden av riksintresse för friluftsliv har så stora natur- och kulturkvaliteter att de är eller kan bli attraktiva för besökare från stora delar av landet eller från utlandet. I dessa områden spelar förutsättningarna för naturupplevelser och friluftsvksamhet, variation samt tillgänglighet för allmänheten stor roll. Värderingen påverkas av hur stort och ostört ett område är, samt om natur- och kulturföreteelserna är särskilt attraktiva för en nationell publik. Det sistnämnda kan exempelvis handla om att området har tilltalande utsiktspunkter och utflyktsmål.

Områdenas tillgänglighet och åtkomlighet för en bred allmänhet beror bland annat på kommunikationer till området, övernattningsmöjligheter samt på olika anläggningar och anordningar i övrigt.

I samband med bedömningar som rör något av de utpekade områdena ska objektsbeskrivningen läsas i sin helhet.

Sammanfattning av kärnvärden i respektive område:

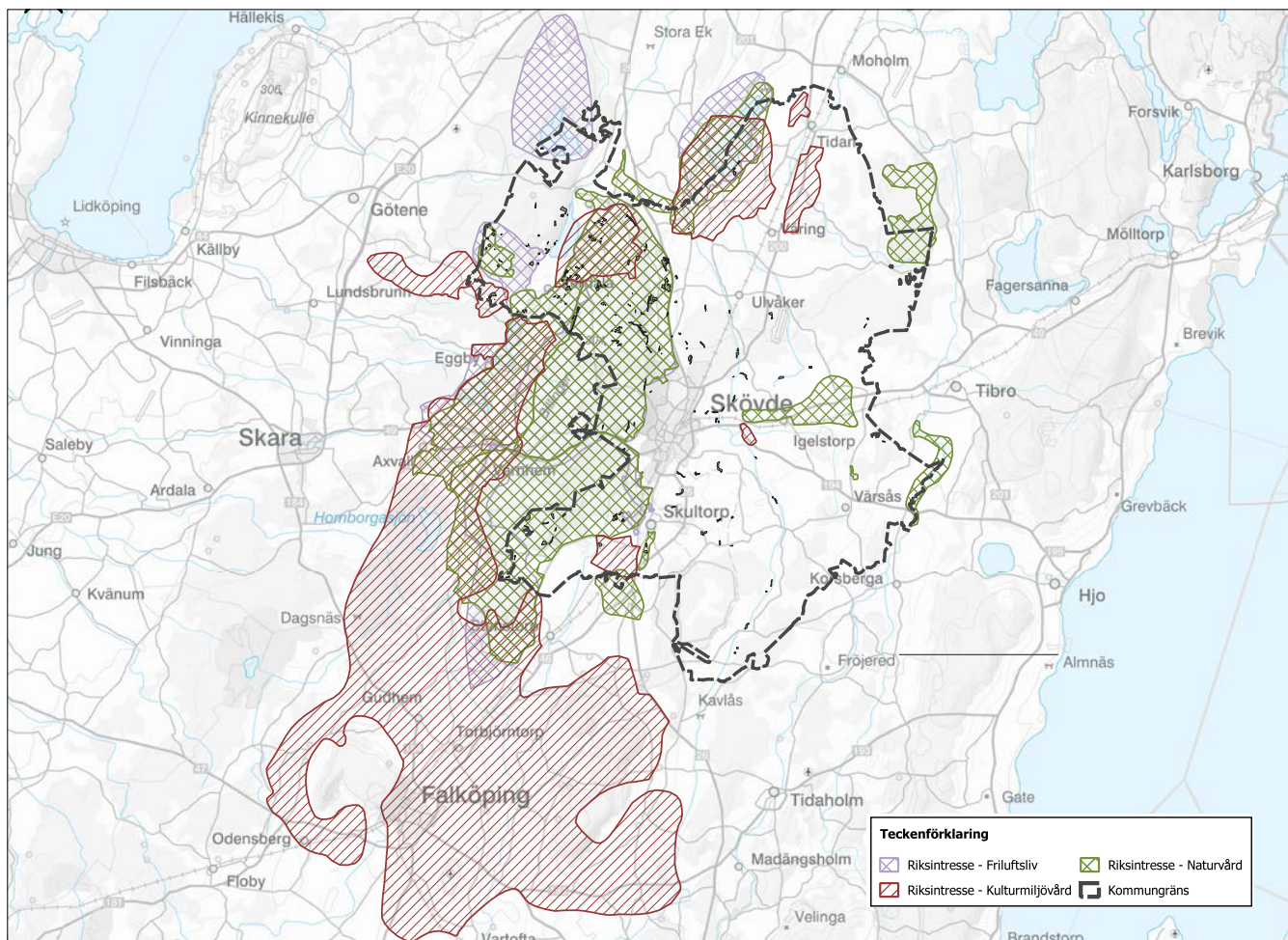
Lugnåberget – Vristulven (FO 26)

Den norra delen av sjön Vristulven och skogsområdet norrut är relativt orört och har en viss vildmarks karaktär. Områdets karaktär är en avgörande faktor för mängden friluftaktiviteter som utövas i området.

Platåbergslandskapet Billingen – delområdet Billingen (FO 01_1)

Varierad natur; god tillgänglighet inom vissa delar via vägar och

5 Värden och hänsyn

vandringsleder; många delar skyddade som naturreservat. Tätverksamhet, omfattande bebyggelseexploatering och stora vindkraftsanläggningar kan vara negativt för friluftslivsvärdena.

Östen (FO 51)

En av landets mest värdefulla fågelsjöar. Kombinationen av en hög koncentration av intressanta kulturmiljöer från många tidsperioder och möjligheten till intressanta naturupplevelser vid sjön Östen utgör värdet för riksintresset.

Kommunens riktlinjer för riksintresse friluftsliv:

- Berörda riksintresseområdets kärnvärden ska beaktas vid detaljplanering och bygglovsprövning.
- Billings fritidsområde ska fortsätta att utvecklas. Områdets funktion ska vara förenligt med syftet kring riksintresset för friluftsliv.
- I områden som inte ligger i direkt anslutning till befintlig infrastruktur krävs utredning av påverkan på kärnvärden, för att avgöra om det är möjligt med anläggning av ny infrastruktur och bebyggelse.
- Kring sjön Vristulven ska bevarandet av den ostörda miljön och dess vildmarkskaraktär prioriteras över nya etableringar och anläggningar.

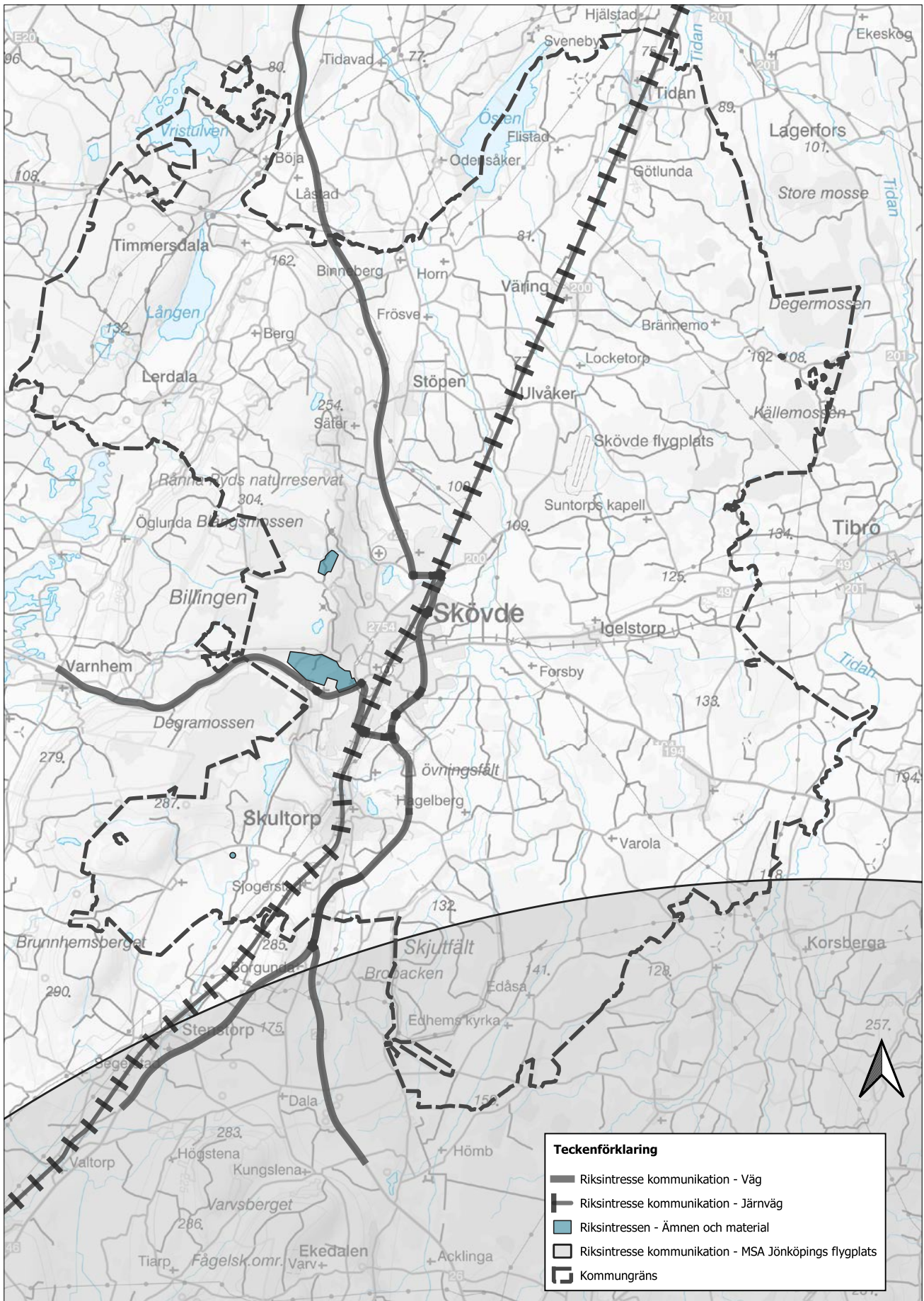
Riksintresse för kommunikationer

Väg 26 och väg 49 Skara-Skövde samt Västra stambanan, inklusive tågstationen i Skövde centralort, är av riksintresse. Längs stambanan ska ett 30 meter brett bebyggelsefritt område finnas. Markberedskap för ett möjligt tredje spår utmed Västra stambanan ska också beaktas vid all planläggning och bygglovshantering. Det innebär att ytterligare 15 meter behöver hållas fritt från bebyggelse på båda sidor om spåret.

En mindre del i söder av Skövde kommun berörs av riksintresset Jönköpings flygplats med influensområde luftrum runt flygplatsen (MSA-område).

Kommunens riktlinjer för riksintresse kommunikationer:

- Utmed hela stambanans sträckning ska ett bebyggelsefritt avstånd finnas på 45 meter (30+15 meter) på respektive sida om befintliga spår. Detta ska beaktas vid all planläggning och bygglovshantering.
- Alla byggnadsobjekt oavsett typ som exempelvis master, torn, pyloner, skyltar, konstverk, byggnader som är högre än 20 meter över mark eller vattenytan ska remitteras till Luftfartsverket och flygplatser inom 60 km radie. Även Trafikverket ska remitteras med avseende på MobiSIR, det statliga järnvägsnätets eget radio- och telesystem för kommunikation.

5 Värden och hänsyn

Riksintresse för värdefulla ämnen eller material

Riksintressen för värdefulla ämnen och/eller material pekas ut för att reservera fyndigheter som har specifika egenskaper och är viktiga för samhällets behov. Att området pekas ut som riksintresse innebär ett anspråk för framtida utvinning. När riksintressen för värdefulla ämnen och material pekas ut och avgränsas görs det med omfattande geologiska undersökningar och dokumentation som grund.

För denna typ av riksintressen betyder påtaglig skada alla former av åtgärder och förändrad mark- och vattenanvändning som försvårar eller förhindrar framtida utvinning. Exempel på sådan markanvändning är sammanhängande bebyggelse samt olika typer av naturskydd. Detta kan gälla även om åtgärden eller verksamheten ligger utanför det detaljavsgränsade riksintresset, om det avsevärt försvårar utvinningen. Att neka tillgång till nödvändiga vägar eller annan infrastruktur räknas också som påtaglig skada i det här avseendet.

Både för Billingsryd och Våmb sammanfaller riksintresseområdena helt eller delvis med riksintressen för naturvård och friluftsliv. Avvägningar och bedömningar om vilket riksintresse som ska ges företräde i de fall dessa inte är förenliga avgörs i samband med en ansökan och prövning om täkttillstånd.

Kommunen ser positiv på möjligheter att få delta i dialog med verksamhetsutövare för att se vilken typ av återställning som kan vara lämplig den dag då brytningen upphör.

Riksintressen för värdefulla ämnen och/eller mineraler:

- Billingsryd – diabas
- Rådene - kalksten
- Våmb – kalksten

Kommunens riktlinjer för riksintresse värdefulla ämnen eller material:

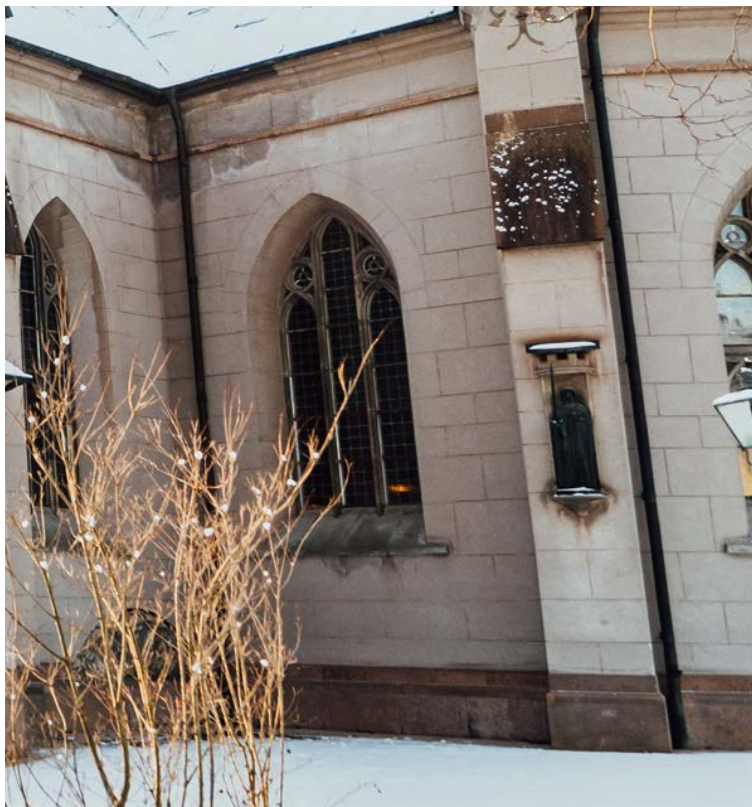
- I Rådene sammanfaller detta riksintresse med riksintresse för naturvård. Även riksintresse för kulturmiljövård finns i närområdet och skulle kunna påverkas av eventuell brytning. Dessa intressen är inte förenliga med varandra. Natur- och kulturvårderna i detta område bör prioriteras, eftersom kommunen bedömer att de främjar en långsiktig hushållning av mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt.
- En eventuell utökning av täktområdet vid Våmb måste föregås av en noggrann avvägning mellan olika nationella, regionala och lokala intressen.

Skyddade kulturmiljöer

Förutom riksintressen finns även andra former av skydd för att bevara värden i vår omgivning såsom natur- och kulturmiljöer. De som nämns här har olika huvudmän, beslutas av olika instanser och har varierande grad av reglering kring skötsel och andra bestämmelser. En del skyddar större områden medan andra gäller för enskilda objekt.

Kommunens generella riktlinjer för skyddade kulturmiljöer:

- Vid planläggning, bygglovsprövning och annan exploatering ska hänsyn tas så att ett kulturresevats, byggnadsminnes eller kyrkliga kulturminnens värden inte påverkas negativt. Utveckling ska även vara förenligt med syftet kring riksintresset för kulturmiljövård samt bestämmelser kring kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Fornlämningar ska beaktas och negativ påverkan ska så långt som möjligt undvikas.

Kulturresevat

I ett kulturresevat kan hela områdets natur- och kulturmiljövärde skyddas och vårdas. Ett kulturresevat kan omfattas av byggnader, anläggningar, lämningar och marker. Även sådana värden som består av verksamheter, kunskaper och traditioner kan hanteras inom ramen för kulturresevat.

Det är viktigt att kulturresevat är tillgängliga för allmänheten. Den fysiska framkomligheten ska underlättas och begriplig information ska finnas. Genom att upprätthålla och utveckla traditionella och pedagogiska verksamheter är det möjligt att ta tillvara och förmedla såväl vetenskapliga som upplevelsemässiga värden. I ett kulturresevat ska besökare kunna uppleva bevarade kulturlandskap med pågående verksamheter, få en uppfattning om de historiska skeenden som format landskapet samt öka sin insikt om hur dagens moderna samhälle vuxit fram.

Det är länsstyrelsen eller kommunen som fattar beslut om ett område ska bli kulturresevat. Det finns idag (2024) 39 kulturresevat i Sverige och ett i Skövde kommun, Vallby Sörgården.

Kulturresevat:

Vallby Sörgården

Byggnadsminne

Kulturhistoriskt värdefulla byggnader, miljöer och anläggningar kan skyddas som *byggnadsminnen*. Byggnadsminnena har stor spännvidd i tid och rum, från medeltida borgar till modern bebyggelse från 1900-talet.

Syftet med byggnadsminnen är att bevara spår av historien som är viktiga för förståelsen av dagens och morgondagens sam-

hälle, men också att garantera människors rätt till en viktig del av kulturarvet. För att reglera hur det kulturhistoriska värdet ska tas tillvara fastställs skyddsbestämmelser för varje byggnadsminne.

Det finns två typer av byggnadsminnen: byggnadsminnen enligt kulturmiljölagen (enskilda) som beslutats av länsstyrelsen och statliga byggnadsminnen som beslutats av regeringen. I Skövde finns båda typerna.

Kulturmiljölagen:

Binnebergs tingshus
Helénsstugan
Horns tegelbruk
Hotell Billingen
Vaholms brohus
Vretens såg

Förordningen om statliga byggnadsminnen:

Klagstorps herrgård
Skaraborgs Regementes kasernområde

Kyrkliga kulturminnen

Kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser ska enligt kulturmiljölagen vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskar och så att deras utseende och karaktär inte förvanskas.

Med kyrkobyggnader menas enligt kulturmiljölagen byggnader som före den 1 januari 2000 invigdes för Svenska kyrkans gudstjänst och som den 1 januari 2000 ägdes eller förvaltades av Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar.

För alla kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser som är uppförda och anlagda före 1940 krävs tillstånd från länsstyrelsen för att få genomföra förändringar.

Fornlämningar

Fornlämningar är spår efter mänsklig verksamhet. De kan till exempel utgöras av boplatser, gravfält, gruvor, kvarnar, kulturager i medeltida städer. I kulturmiljölagen anges vad som är fornlämning och därmed omfattas av lagskyddet. Befintliga, kända fornlämningsområden redovisas på karta *Värden och hänsyn*.

Rödtyrhögar och vissa rester av kalkugnar minner om tidigare verksamheter. En del rödtyrhögar klassas i dag som fornlämningar.

5 Värden och hänsyn

Skyddad natur

Förutom riksintresse för naturvård finns andra skydd för att bevara naturvärden i vår omgivning. Flera av kommunens mest värdefulla naturområden skyddas som naturreservat eller Natura 2000. Skogsstyrelsen har pekat ut områden som biotop-skyddsområden samt tecknat naturvårdsavtal för skydd av värdefulla skogar. De som nämns här nedan har olika huvudmän, beslutas av olika instanser och har varierande grad av reglering kring skötsel och andra bestämmelser. En del skyddar större områden medan andra gäller för enskilda objekt och växter.

Kommunens generella riktlinjer för skyddad natur:

- Åtgärder/anläggningar bör inte vidtas/uppföras där stora värden för naturvård, friluftsliv eller landskapsbild påtagligt skadas eller där en nämnvärd påverkan på vattenstånd, vattenföring eller vattenkvalitet kan uppkomma. Hänsyn till detta ska tas vid såväl planläggning som i bygglovsärenden och andra tillståndsprocesser.

Natura 2000

EU:s medlemsländer bygger successivt upp ett nätverk av värdefulla naturområden som är särskilt intressanta ur naturvårdssynpunkt. Nätverket kallas *Natura 2000*. Syftet med nätverket är att värna om naturtyper, arter och livsmiljöer som EU-länderna har kommit överens om är av intresse. Natura 2000 är ett av EU:s viktigaste initiativ/verktyg för att bevara den biologiska mångfalden. Nätverket är unionens bidrag till att förverkliga intentionerna i bland annat barnkonventionen och konventionen om biologisk mångfald.

Natura 2000 har skapats med stöd av *EU:s habitat- och fågeldirektiv*. Dessa direktiv är ett slags EU-lagar som medlemsstaterna är skyldiga att införliva i sina egna regelverk och tillämpa nationellt. Direktiven binder medlemsstaterna till ett visst mål men ger de nationella myndigheterna rätt att välja hur målen ska uppnås.

Enligt miljöbalken (4 kap. 1 §) är Natura 2000-områden av riksintresse. Exploatering eller ingrepp i dessa områden får endast ske efter särskild tillståndsprövning och på ett sätt som inte påverkar områdenas natur- eller kulturvärden.

Natura 2000-områden:

- Östen (fågeldirektiv)
- Klyftamon
- Sparresäter
- Gullakrokssjöarna
- Högsböla
- Melldala
- Karlsfors

- Lycke
- Nolberget
- Stora Höjen
- Berg, Kila
- Garparör
- Bäckagården
- Stängesäter
- Liden
- Rånna
- Ryds ängar
- Skåningstorpskärrer
- Blängsmossen (fågeldirektiv)
- Sydbillingens platå (fågeldirektiv)
- Herrhaga
- Kallsågmossen
- Klasborg-Våmb
- Hene-Skultorp
- Kullabolet
- Bissgården
- Nohlmarken
- Loringaskogen
- Loringahagen
- Källedalsbäcken
- Tovatorpsbäcken
- Engelska parken
- Esbjörnstorp
- Svebråta-Hedvigsnäs

Naturreservat

I Skövde kommun finns 34 naturreservat (2024). Många av dem förvaltas av Länsstyrelsen i Västra Götalands län, medan några förvaltas av kommunen. I ett par fall delas ansvaret.

Naturreservat bildas oftast för att skydda värdefull natur, sällsynta arter och för att bevara den biologiska mångfalden.

Ibland bildas reservaten också för att säkra människors tillgång till attraktiva områden för rekreation, friluftsliv, fågelskådning och andra naturupplevelser. Naturreservat består ofta av sammanhängande värdefull natur där naturskog, vattendrag, marina miljöer, öppna kulturlandskap och myrar kan ingå. I Sverige står naturreservaten för cirka 85 procent av den totala yta som är skyddad med stöd av miljöbalken. Miljöbalken används som verktyg för att bilda naturreservat.

Sjön Östen har skyddsformen *naturvårdsområde* i enlighet med den tidigare gällande naturvårdslagen. Miljöbalken har senare ersatt naturvårdslagen och naturvårdsområden ska i och med införandet av miljöbalken betraktas som naturreservat.

Naturresevat:

Attebo
 Billingekeleven
 Blängmossen
 Borgehall
 Borgundaberget
 Bäckagården
 Djupedalsgrottan
 Garparör
 Getaryggen
 Gullakrokssjöarna
 Gåran
 Hene-Skultorp
 Högsböla ängar
 Grevagården
 Inga-Säter-Rödegården
 Kallsågmossen
 Klasborgs och Våmb's ängar
 Klyftamon
 Lerdala hassellund
 Loringaskogen
 Lycke Lilla Höjen
 Melldala
 Nohlmarken
 Nolberget-Missunnebäcken
 Offerstenen

Rånna-Ryd
 Sandgärdet
 Silverfallet-Karlsfors
 Skåningstorpskärret
 Sparresäter
 Stora Bjursjön
 Sydbillingen
 Ulveksbackarna
 Östen (Naturvårdsområde)

Naturminne

Ett naturminne är ett särpräglad naturföremål som behöver skyddas eller vårdas särskilt. Naturminnet är en av de äldsta skyddsformerna för natur i Sverige.

Ett naturminne ska vara ett enskilt naturföremål, till exempel ett träd, men får också omfatta det markområde som krävs för att bevara naturföremålet och ge det nödvändigt utrymme. Naturminnen kan i många fall ha mycket stor betydelse för att bevara den biologiska mångfalden.

Naturminne:

Binneberg
 Ingasäter
 Sventorp

5 Värden och hänsyn

Fridlysta och hotade arter

Vid all planering av nya mark- och exploateringsområden är det viktigt att ta hänsyn till skyddade och hotade arter. Samma sak gäller vid skötsel av naturområden. EU:s *fågel- och habitatdirektiv* är införlivat i svensk lag genom artskyddsförordningen.

Att genomföra en detaljplan som fått laga kraft kan kräva dispens enligt artskyddsförordningen. Planhandlingarna ska behandla förekomsten av skyddade arter. De ska också innehålla en samlad bedömning av de planerade åtgärdernas konsekvenser för fridlysta arter, samt klargöra om man behöver ta hänsyn till arternas fortplantnings- och viloplatsler.

Rödlistade arter

Den svenska rödlistan är en bedömning och sammanställning av enskilda arters risk att dö ut i Sverige. Rödlistan ger överblick över arternas tillstånd, men innehåller ingen prioritering av vilka arter som ska beaktas inom naturvården. I stället fungerar listan som stöd för att göra dessa prioriteringar. Rödlistan kan vara till hjälp när naturvårdssatsningar ska identifieras och prioriteras, och den kan även bidra med kunskap för att nå miljömål.

Biotopskydd och nyckelbiotoper

Biotopskyddsområde är en skyddsform som kan användas för små mark- och vattenområden, så kallade biotoper. Dessa områden har särskilda egenskaper som gör dem till värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter. Biotoperna är viktiga även för vanligare arter samt för att skapa omväxling i landskapet.

Genom att skydda naturmiljöer av denna typ förbättras förutsättningarna för att långsiktigt bevara den biologiska mångfalden. Skyddet bidrar också till att Sverige uppfyller FN:s överenskommelse om biologisk mångfald samt de nationella miljökvalitetsmål som riksdagen har antagit.

Det finns två olika former av biotopskydd. Den ena formen ger ett generellt skydd för vissa biotoptyper medan den andra är ett formellt skydd för en särskild biotop på en specifik plats. Skydd för särskild biotop beslutas i varje enskilt fall. Dessa biotopskydd finns redovisade på hänsynskartan. Biotoptyper som har ett generellt skydd är följande: trädallé, källa med omgivande våtmark i odlingsmark, odlingsröse i jordbruksmark, pilevall, småvatten och våtmark i jordbruksmark, stenmur i jordbruksmark samt åkerholme. Dessa områden har särskilda egenskaper som gör dem till värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter. Biotoperna är viktiga även för vanligare arter samt för att skapa omväxling i landskapet.

En nyckelbiotop är ett område i skogen som i och med sina höga naturvärden har en mycket stor betydelse för skogens väx-

ter och djur. I en nyckelbiotop kan det finnas hotade eller sällsynta arter som behöver området för sin överlevnad.

Djur- och växtskydd

Djur- och växtskyddsområden skapas främst för att förhindra att känsliga djur- och växtarter störs eller skadas. I Skövde kommun finns ett djurskyddsområde – ett fågelskyddsområde vid Våmb.

För att skydda sällsynta eller störningskänsliga djur- eller växtarter kan länsstyrelsen eller kommunen inrätta djur- och växtskyddsområden med stöd av 7 kap. 12 § miljöbalken. Skyddet innebär att allmänheten under en viss tid av året inte får vistas i området. I vissa fall gäller vistelseförbudet även markägaren, och även rätten till jakt och fiske kan begränsas. Denna typ av områden pekats oftast ut för att skydda fåglars häckningsområden (fågelskyddsområde) eller sälars uppehållsplatser (sälskyddsområde).

Landskapsbildsskydd

Landskapsbildsskydd används framför allt för att skydda värdet i den visuella upplevelsen av ett landskap. Skyddet reglerar till exempel bebyggelse och vägar. I ett område med detta skydd krävs tillstånd från länsstyrelsen för att utföra åtgärder som kan ha negativ effekt på landskapsbilden.

Åtgärder som kräver tillstånd inom landskapsbildsskyddet är till exempel om man vill bygga en ny byggnad, dra en ny väg eller fälla ett träd.

Landskapsbildsskydd är en äldre skyddsform som inte finns i miljöbalken. Den håller successivt på att ersättas av andra skyddsformer.

Landskapsbildsskydd:

- Nordbillingens östsluttning
- Sotarliden
- Valleområdet
- Område längs väg 26 söder om Skultorp

Strandskydd

Strandskyddet ska tillgodose allmänhetens tillgänglighet till stränder samt beakta växters och djurs livsmiljöer vid strandområden. Många av kommunens sjöar och vattendrag omfattas av strandskydd. Stränderna är mycket viktiga för allmänheten och för det växt- och djurliv som är beroende av vattenmiljöer. Strandskyddet gäller i de flesta fall 100 meter från strandkanten. För vissa sjöar och mindre vattendrag gäller utökat strandskydd på upp till 300 meter.

Inom strandskyddat område är det till exempel förbjudet att

uppföra byggnader eller anläggningar samt utöka trädgårdar och privatisera ytor, men dispens kan ges om det finns särskilda skäl. Strandskyddet regleras i 7 kap. miljöbalken och dispens från strandskyddet prövas i de flesta fall av kommunen. Om området även har ett annat skydd i samma lagstiftning prövas dispensansökan dock av länsstyrelsen.

Andra värden och hänsyn

Energidistribution

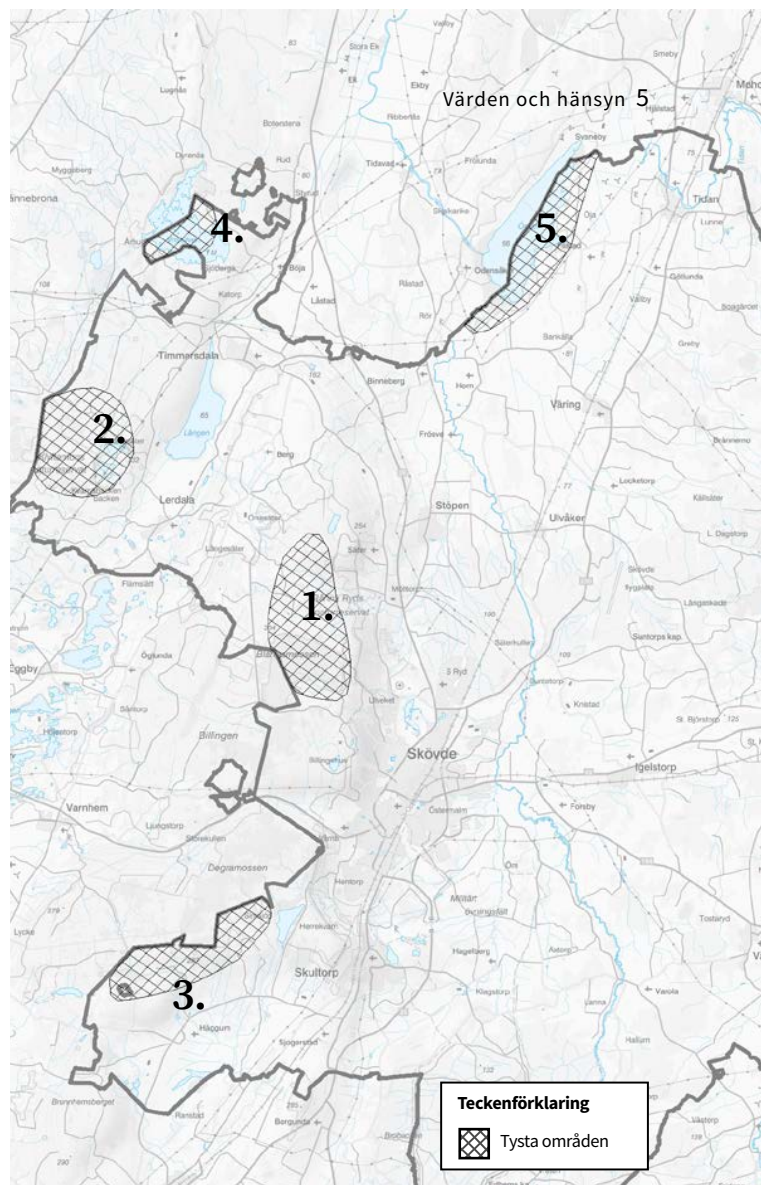
Det finns inga beslutade riksintressen för energidistribution i Skövde kommun (2023), men elnätet är av stor betydelse både lokalt, regionalt och nationellt. Transmissionsnätets (tidigare kallat stamnät) mark- och vattenanspråk utreds för närvarande (2024) för riksintresseanspråk inom totalförsvarets civila del enligt 3 kap. 9 § Miljöbalken (MB) (1998:808) av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Vid ett beslut om riksintresse kommer innebörden av intresseanspråket på marken förtydligas i en värdebeskrivning. Transmissionsnätets verksamhet med dess tillhörande mark- och vattenanspråk är även ett allmänt intresse enligt 2 kap. Plan- och bygglag (2010:900) och 3 kap 8–9 §§ (MB) eftersom elförsörjningen är en grundförutsättning för att samhället ska fungera i fred, kris och krig.

Transmissionsnätet för el är ett essentiellt planeringsunderlag för kommunalt planeringsarbete både ur perspektivet att befintligt transmissionsnät är samhällsviktig infrastruktur som tryggar Sveriges energiförsörjning, men också en förutsättning för storskalig samhällsplanering. Elsystemet utgör en förutsättning för samhällets primära funktioner och för att Sverige ska klara av både internationella och nationella mål som miljö-, klimat- och tillväxtmål. Transmissionsnätet ägs av Svenska Kraftnät. Övriga (regionala) nätägare är Ellevio (tidigare Fortum) och Vattenfall Eldistribution. Transmissionsnätet är på 220–400 kV, distributionsnätet (tidigare kallat regionnät) på 20–130 kV och lokalnätet på 10–20 kV. Läs mer om elnätet inom Skövde kommun i kapitlet *Mark- och vattenanvändning > Tekniska anläggningar*.

Stora opåverkade/tysta områden

I Skövde kommun bedöms det finnas goda förutsättningar att uppleva tystnad i fem områden. Tystnad betyder inte att det måste vara helt tyst. Snarare ska man i detta område kunna slippa icke önskvärt ljud, även kallat buller.

Tillgängligheten påverkar områdets värde; ett tyst område som är lättillgängligt för människor anses mer värdefullt. Ett tyst område som ligger nära en tätort bör därför vara attraktivt och värdefullt, liksom ett område som ligger i ett naturreservat eller friluftsområde.

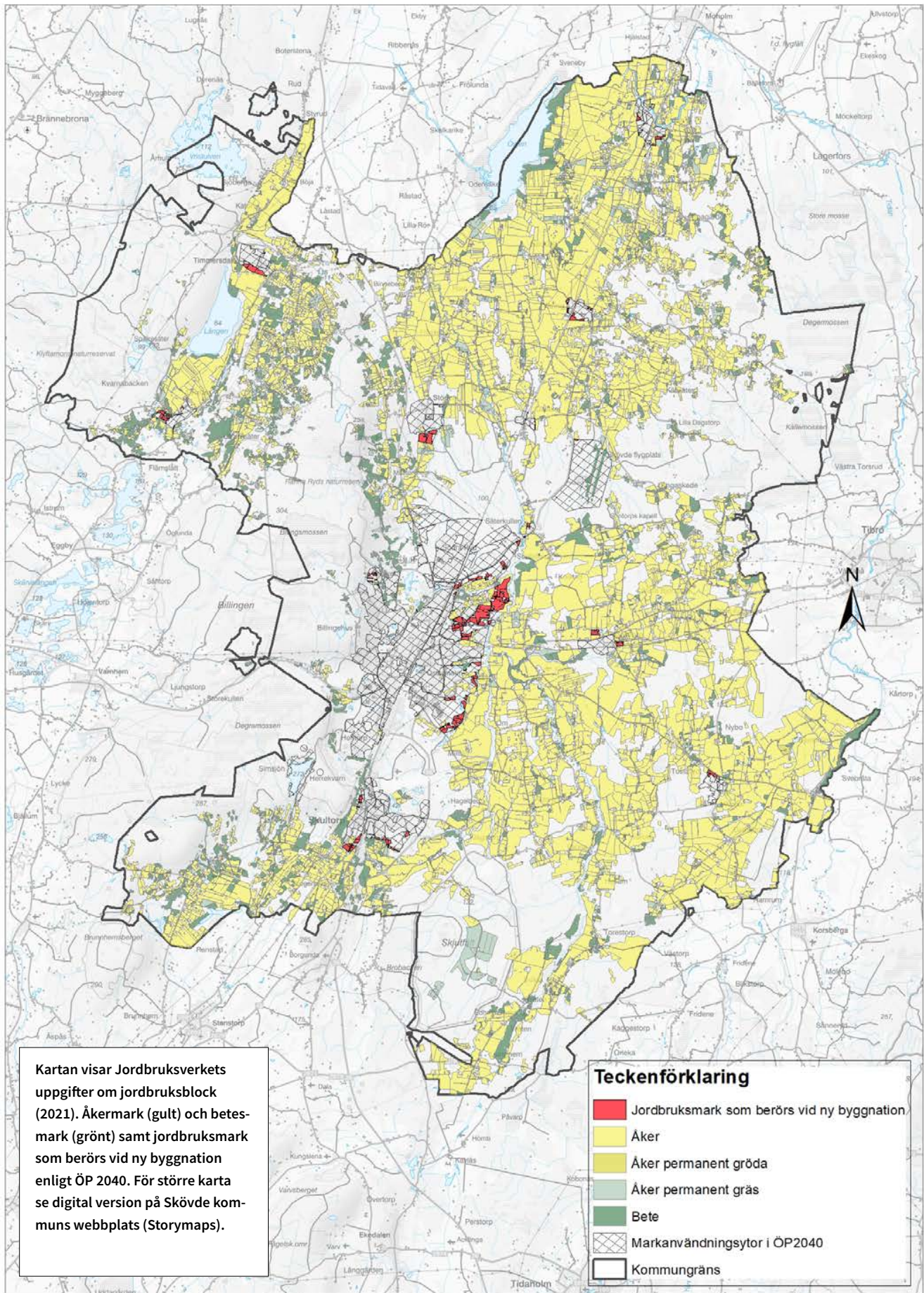

Storleken på det tysta området påverkar områdets kvalitet. Ett mindre område är exempelvis mer känsligt för vädrets påverkan på ljudutbredningen. Länsstyrelsen i Västra Götaland har tagit fram en rapport om tysta områden i länet (rapport nr 2001:18). Rapporten identifierar möjliga tysta områden genom att kartlägga sådana områden som påverkas av buller från trafik, järnväg och flygplatser. Kriteriet för tystnad i studien är ljudnivån 30 dBA (decibel A) i genomsnitt under året. Länsstyrelsens rapport används som underlag när kommunen identifierar tysta områden.

Stora opåverkade/tysta områden, se karta ovan:

1. Blångsmossen
2. Klyftamon
3. Sydbillingen
4. Vristulven
5. Östen

5 Värden och hänsyn

Kommunens riktlinjer för stora opåverkade/tysta områden:

- Exploateringar inom dessa områden bör noggrant vägas mot förutsättningarna att fortsatt vara ett tyst område.
- Kommunen anser att de utpekade tysta områdena även är kommunens stora opåverkade områden.

Areella näringar

Jordbruk, skogsbruk, rennärning, vattenbruk och yrkesfiske kallas areella näringar. Dessa är av nationell betydelse och regleras i miljöbalken. I Skövde kommun förekommer främst jordbruk och skogsbruk.

Bebyggelseutveckling är möjlig utanför Skövde stad men ska främst ske genom komplettering samt med anpassade tillägg till befintlig bebyggelse. Ytor där jord- eller skogsmark tas i anspråk beskrivs även i kapitlet *Mark- och vattenanvändning*.

Jordbruksmark

Det svenska odlingslandskapet är en naturresurs med stora värden. Dess förmåga att producera grödor har i vår tid ökat kraftigt; detta som ett resultat av den tekniska utvecklingen och en intensifierad odling. Framöver kan dessa marker bli ännu mer avgörande eftersom värme och torka till följd av klimatförändringar minskar tillgången till och sänker produktiviteten på jordbruksmark i många andra länder. Odlingslandskapet kan också hysa en mycket artrik växt- och djurvärld, som är beroende av att skötseln av odlingslandskapet fortsätter. En stor del av våra hotade arter hör hemma i odlingslandskapet.

De största hoten mot odlingslandskapets biologiska mångfald är dels nedläggning och exploatering av odlingsmark, dels igenväxning till följd av minskad användning. Det är därför viktigt med livskraftiga jordbruksföretag som tar hänsyn till natur- och kulturvärden.

Jordbruksmark som tas i anspråk genom exploatering går inte att återställa. Den viktigaste strategin för att undvika byggnation på jordbruksmark är att komplettera inom befintlig bebyggelse genom att bygga tätare och högre, men det går inte alltid att undvika att jordbruksmark tas i anspråk. Brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen som inte är möjliga på annan plats (MB 3:4). Med brukningsvärd jordbruksmark menas mark som med hänsyn till läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar är lämpad för jordbruksproduktion. Jordbruksmarkens brukningsvärde ska bedömas ur ett långsiktigt perspektiv, eftersom det är en begränsad resurs med avgörande betydelse för att trygga livsmedelsförsörjningen i landet.

Det saknas dock en tydlig och aktuell kartläggning av vilka

markområden som kan anses vara brukningsvärd jordbruksmark. Därför behövs en bedömning av detta i varje enskilt fall. Som stöd kan *Planeringsunderlag jordbruksmark*, Länsstyrelsen Västra Götaland 2022, användas. Vägledningen innehåller bland annat en karta över normskördeområden som i ett övergripande, regionalt perspektiv beskriver de skördenivåer som under normalår kan förväntas. Skövde kommun ligger på nivå 3–4 på en femgradig skala där 1 anger högsta skördenivå.

2020 fanns 425 jordbruksföretag i Skövde kommun (SCB). 2021 var kommunens totala åkermarksareal cirka 23 100 hektar och betesmarksarealen 2 400 hektar (2015). Bilden intill visar åkermarkens och betesmarkens utbredning 2021. Uppgifterna är hämtade från Jordbruksverkets blockdatabas.

Väsentligt samhällsintresse

Planförslaget har tagit hänsyn till vikten av att hushålla med jordbruksmark, men viss jordbruksmark tas ändå i anspråk för bebyggelse. Den ökning av antal invånare som utgör en målsättning i delregion Skaraborg innebär att tillväxt enbart genom komplettering inom befintliga strukturer, inte räcker till. Skövde kommun behöver växa både genom komplettering och genom att bebygga nya områden i anslutning till befintliga tätorter och samhällen.

I Skaraborgs delregionala utvecklingsstrategi (Skaraborgs kommunalförbund, 2022) finns mål på 300 000 invånare fram till 2030. Skövde kommun har genom sitt program för mandatperioden ett mål på 75 000 invånare till 2040, vilket även det pekar åt en ökning. Om Skövde kommun ska göra plats för den del som proportionerligt kan förväntas behöver kommunen möjliggöra för såväl bostäder som service och arbetsplatser. Tillväxtarbetet är en del i att göra delregionen till en arbetsmarknadsregion och skapa en struktur i området som kan liknas vid en nätverksstad. Skövde kommun behöver bära sin del av ökningen och övriga kommuner sin del. Det innebär att mark för tillväxt behöver finnas inom Skövde kommun. Detta utgör ett väsentligt samhällsintresse på lokal och regional nivå.

Övergripande lokaliseringalternativ

I arbetet med att ta fram vilka ytor som är lämpliga för den kommande utvecklingen, utöver förtätning inom befintliga tätortsgränser, har många faktorer vägts in. Av naturliga skäl är befolkningsökningen som störst i centralorten, med de korta avstånd och den bekvämlighet som kommer med boende i staden. Utanför centralorten syns samma tendenser kopplat till övriga tätorter i kommunen, varför ytor för den kommande tillväxten pekats ut på dessa platser. På landsbygden är nytillskotten mer spridda, vilket gör det svårt att på övergripande nivå

5 Värden och hänsyn

visa var den utvecklingen kan och bör ske. Det bör avgöras från fall till fall, utifrån respektive plats förutsättningar. Ett bra stöd är det föreslagna kommande arbetet med *Riktlinjer för bebyggelseutveckling utanför planlagt område*. Läs mer om detta i kapitel *Genomförande > Fortsatt arbete*.

Hållbar samhällsutveckling utgör en viktig faktor i valet av platser för kommande utveckling i kommunen. Att utgå från befintliga tätortsstrukturer innebär att nya invånare kan nyttja befintlig kollektivtrafik och samhällsservice, samtidigt som dessa individer bidrar till ytterligare underlag för de samma. Att nyttja befintlig infrastruktur innebär också lägre investering i ny infrastruktur, som annars kunnat bli aktuellt, vilket sparar resurser och råvaror.

Ställningstaganden kring ytor

För att bereda plats för en ökning av antalet bostäder i centralorten behövs yta. Runt tätorten finns begränsningar i form av riksintressen och naturvärden kopplat till bland annat Billingen. Även Forsvarsmaktens anläggningar och övningsområden begränsar antalet möjliga riktningar för staden att växa. Nio ytterligare områden i och omkring centralorten har granskats i arbetet, men valts bort, redovisning av dessa finns i *Hållbarhetsbedömningens* Bilaga 1. Dessa ytor bedöms vara mindre lämpliga än de föreslagna, då de i flera fall behövs för stadsnära idrott/friluftsliv, berörs av strandskydd, har höga naturvärden eller faller under riksintresse för totalförsvaret. I ett fall finns ett stort utredningsbehov och i både det och något mer område kan ytterligare exploatering innebära stora kostnader för det allmänna.

Störst yta med jordbruksmark som berörs av planförslaget ligger i Skövde centralort, norr och öster om Trädgårdsstaden. Områdena ligger inom centralortens utbyggnadsriktning och är strategiskt viktiga för kommunens fortsatta tillväxt och utveckling ur ett hållbarhetsperspektiv, bland annat genom tätning och högt utnyttjande av investeringar i stadens infrastruktur. Läs mer i kapitel *Mark- och vattenanvändning > Hållbar markanvändning*. Skövde kommun ska möta en hög befolkningsutveckling och har ett stort behov av att lösa efterfrågan på nybyggnation. För att kunna tillgodose ett väsentligt allmänt samhällsintresse bedöms det därför motiverat att ta i anspråk den jordbruksmark som ligger i direkt anslutning till befintlig bebyggelse. Sammanvägt bedöms ianspråktagandet av åkermarken ge minsta möjliga intrång på omkringliggande värden. På detta sätt kan de större sammanhängande jordbruksmarkerna på östra sidan av Ösan fortsätta att brukas.

På några platser handlar det om små ytor och mindre, ofta avskilda, skiften i direkt anslutning till befintlig bebyggelse. Dessa ligger i Hasselbacken, inom verksamhetsområdet Aspel-

und-Risatorp-Volvoområdena samt i ett LIS-område vid sjön Lången. I tätorterna Skultorp, Stöpen, Timmersdala, Igelstorp och Våring berörs något större skiften. Alla jordbruksmarktyper som föreslås för byggnation har strategiska lägen i direkt anslutning till befintlig bebyggelse. De ingår i områden som kommunen har prioriterat för en hållbar utveckling genom att bygga tätare genom kompletteringar och genom effektiv användning av befintlig infrastruktur.

I anslutning till fem av tätorterna finns ytterligare 14 områden utpekade, men som valts bort, se *Hållbarhetsbedömningens* Bilaga 1. Detta motiveras med att områdena antingen bedöms som olämpliga för bebyggelse i sin helhet, eller någon kombination av: höga naturvärden, strandskydd, riksintresse för totalförsvaret, hantering av skyfall, grundvattentäkt, jordbruksmark med mera.

I Tidån och Lerdala är några av ytorna planlagda i äldre detaljplaner som ännu inte har genomförts.

Ianspråktagen areal

Av de totala 25 500 hektar jordbruksmark som finns inom kommunen är det 0,007% som planförslaget föreslår ska vara möjligt att bebygga. Tillkommande ytor som inte redan är detaljplanlagda beräknas till cirka 190 hektar.

Sammantagen bedömning

Kommunens bedömning är att den brukningsvärda jordbruksmark som föreslås tas i anspråk för exploatering är att betrakta som ett väsentligt samhällsintresse enligt miljöbalkens 3 kap. 4 §. Hänsyn och krav på beaktande av andra redovisade värden och intressen på andra markområden samt hänsyn till skäliga tekniska och ekonomiska insatser visar att det inte går att ta annan alternativ mark i anspråk på ett tillfredställande sätt.

I den digitala handlingen finns en zoombar karta som visar vilken jordbruksmark som är föreslagen för exploatering.

Skogsbruk

Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt det är möjligt skyddas från åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk. I Skövde kommun finns cirka 30 500 hektar skogsmark (SCB, 2017).

Kommunalt skogsbruk

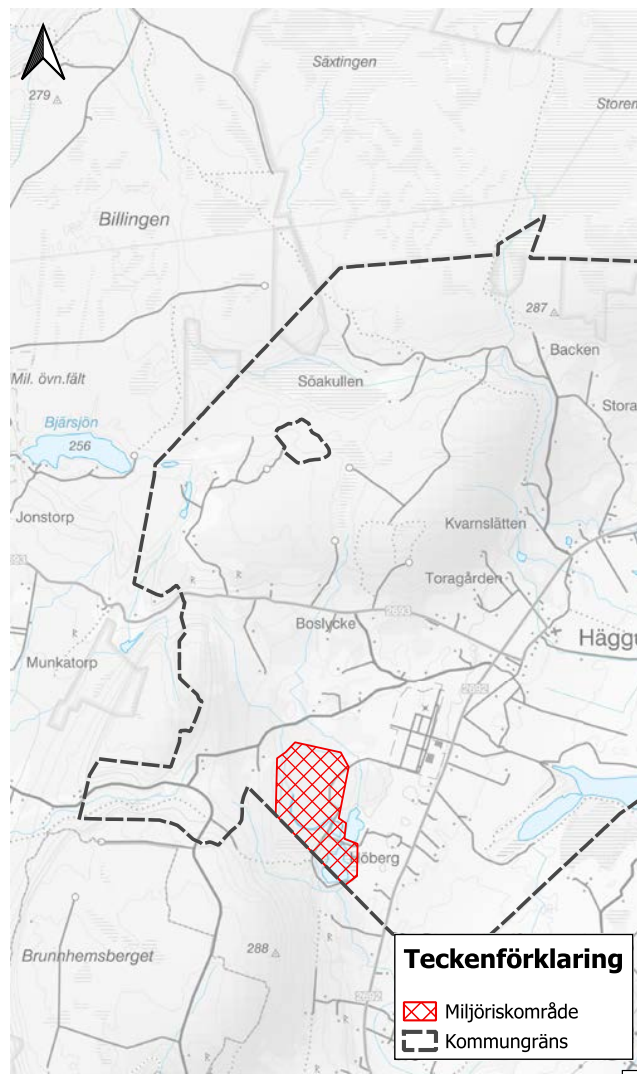
Skövde kommun äger cirka 2 500 hektar skogsmark. Kommunens mål är att sköta skogen på ett sådant sätt att alla skogsbruksåtgärder anpassas efter den befintliga miljön. Detta innebär att stor hänsyn behöver tas till sociala värden samt till natur- och kulturvärden. En skogspolicy ska tas fram. Kommunen ser det som en viktig framtidsfråga att tillhandahålla till-

gängliga naturområden för att främja en god folkhälsa. I tätortsnära skog är det särskilt angeläget att värna om naturvärden och sociala värden. Billingens sluttningszoner och Nordbillingens kalkplatå är exempel på områden där det är extra viktigt att ta hänsyn till naturvård. Nedanför diabasplatån på Billingingen bör lövskogsbruk prioriteras.

Skövde kommuns egen skog är certifierad enligt FSC-standard och sköts enligt en så kallad *grön skogsbruksplan*. Kommunens skogar är uppdelade i två skogsbruksplaner.

Kommunens riktlinjer för areella näringar:

- Landsbygdens naturresurser, exempelvis skogs- och jordbruksmark, sjöar och vattendrag ska värnas. Fragmentering av jordbruksmark som försvårar ett rationellt jordbruk ska undvikas.
- Där jordbruksmark behöver tas i anspråk för exploatering ska detta ske på ett markeffektivt sätt. Vid planläggning bör målsättningen vara att placera byggnader och funktioner på ett sätt så att hårdgjorda ytor minimeras och övriga ytor kan fungera som grönytor (och därmed möjliga att odla på i framtiden).
- Ny bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden samt befintlig bebyggelse och dess struktur. Bebyggelsen bör utgöras av en blandad boendetyper som stärker kvarboende.
- Fram till dess det finns en tillgänglig kartläggning av brukningsvärd jordbruksmark får en bedömning av om jordbruksmarken är brukningsvärd eller inte göras i varje enskilt fall. Det finns ett flertal aspekter som påverkar brukningsvärdet. Bland annat om jordbruksmarken brukas eller inte, markens storlek, arrondering och läge i förhållande till brukningscentrum.
- Skövde kommun ska verka för att en tydlig definition av *brukningsvärd jordbruksmark* tas fram.
- På kommunens mark bör särskild hänsyn tas till höga natur- och kulturvärden. Skötseln av mark som gränsar till värdefulla och/eller känsliga områden bör anpassas efter detta. På åkermark bör skyddszoner finnas utmed vattendrag, och småbiotoper i eller i anslutning till åkermarken bör skötas.
- De agrara näringarna ska få möjlighet att utvecklas inom sina respektive verksamhetsområden. Bostadsbebyggelse planeras med skyddsavstånd; detta för att undvika störningar i form av exempelvis buller och lukt. Därmed undviker man även risk för konflikter mellan bostäder och jordbruksföretag.
- Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt det är möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk.

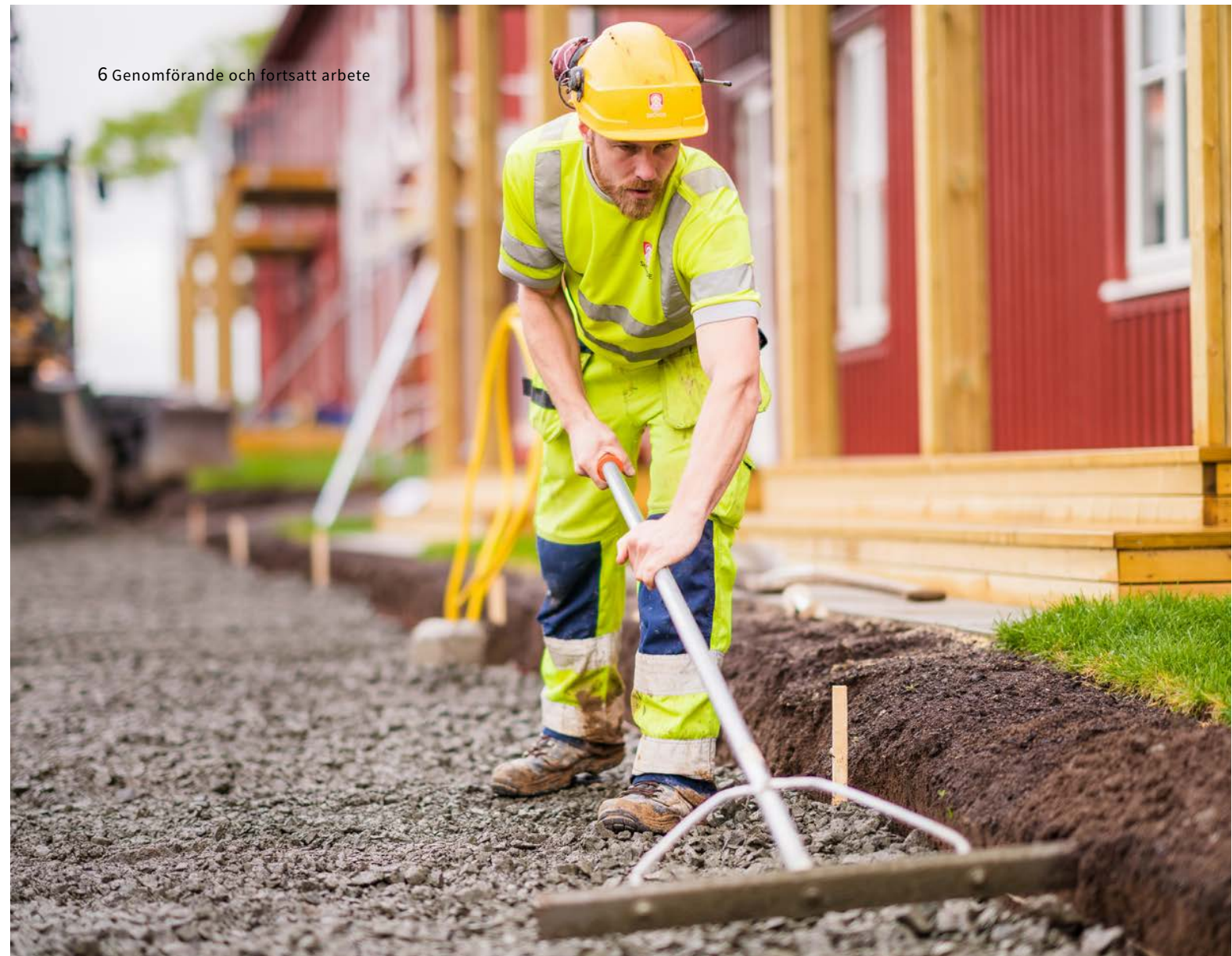
Miljöriskområde

Länsstyrelsen har beslutat om ett miljöriskområde som sträcker sig över kommungränsen och in i Falköpings kommun. Det gäller lakrestområdet vid Ranstadsverket, med kringliggande påverkade diken och dammar. Beslutet ger en lång rad begränsningar av vad som får göras i området, bland annat när det gäller byggnationer, markarbeten, växtlighet och vattenhantering. Kartan ovan visar miljöriskområdet.

Kommunens riktlinjer för miljöriskområde:

- Skövde kommun ska följa beslutet för miljöriskområdet.

6 Genomförande och fortsatt arbete

6. Genomförande och fortsatt arbete

När ÖP 2040 är antagen fortsätter arbetet i andra processer och beslut, här beskrivs det arbetet kortfattat.

Genomförande av ÖP 2040

ÖP 2040 visar kommunens viljeinriktning och den övergripande strukturen för markanvändningen. Planberedskap ska finnas som minst fram till 2040. Troligen sträcker sig beredskapen längre än så – kanske ända fram till 2060. Översiktsplanen ger även stöd och vägledning för andra kommunala, regionala och statliga styrdokument, exempelvis för mobilitet, energiförsörjning och gestaltad livsmiljö.

Kommunens verktyg för att genomföra översiktsplanen är

exempelvis mark- och bostadspolitiken samt detaljplaner, bygglov och infrastrukturutbyggnad. För att underlätta framtida beslut och prioriteringar ska inriktningsmål och prognoser för genomförandet följas upp löpande.

Målstyrning i Skövde kommun

Kommunfullmäktige pekar ut den långsiktiga riktningen för kommunens utveckling med Vision Skövde 2040. Med utgångspunkt i visionen beslutar kommunfullmäktige också om kommunens övergripande mål i dokumentet *Strategisk plan med budget*. Även nämnder sätter egna mål som framgår av deras verksamhetsplaner. Nämndernas verksamhetsplaner utgår

ifrån reglementet och gällande lagstiftning (grunduppdraget), visionen, strategisk plan med budget och de viktigaste politiska styrdokumenterna i kommunen. Hit hör översiktsplanen samt program och policydokument där kommunen uttalar strategiskt viktiga målsättningar, som t ex folkhälsoprogrammet, bostadsförsörjningsprogrammet och hållbarhetspolicyn.

Uppföljning av ÖP 2040:s mål och inriktning

För att genomföra ÖP 2040 krävs samverkan mellan många aktörer, både internt och externt. Därför är det viktigt med regelbundna uppföljningar, bland annat genom verksamhetsuppföljning inom kommunens årshjul samt genom årliga uppföljningsmöten internt och externt. Uppföljningsprocessens exakta utformning beskrivs inte här; inte heller listas de prognoser, mål med mera som ska följas upp. Dessa behöver i stället tas fram separat.

En Genomförandestrategi/utbyggnadsplan

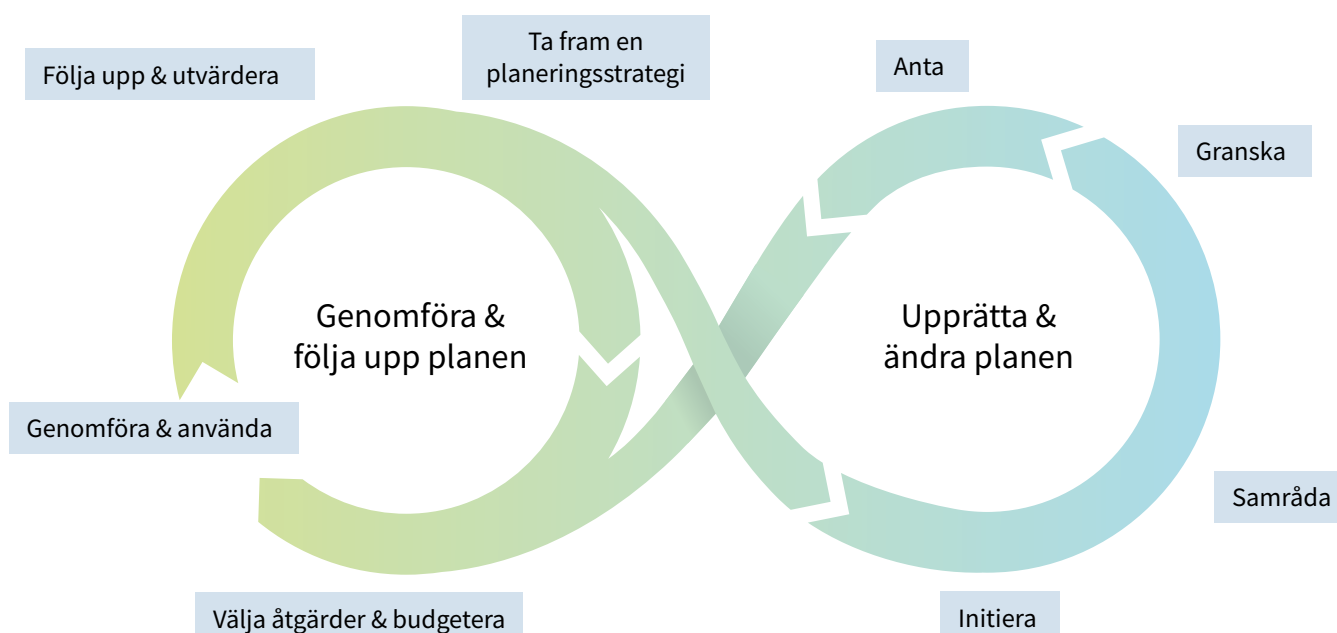
Kommunen bör arbeta fram en *Genomförandestrategi/utbyggnadsplan* som redovisar en helhetsbild över det som ska genomföras och där helhetsperspektiv och resursplanering ingår. Strategin/planen bör bland annat innehålla en utbyggnadsordning med prioriteringar både mellan utbyggnadsområden och mellan enskilda projekt. Där bör också finnas en övergripande tidsplanering för förverkligande. Exempel på det som behöver tas fram kopplat till genomförandestrategin/utbyggnadsplanen är bland annat en *Lokalförsörjningsplan* som hanterar kommunala anläggningar, både de som finns och de som behövs. Prognoser för framtida behov är av stor vikt för att fatta rätt beslut. Vid infrastrukturinvesteringar som till exempel vatten- och avlopp in-

träder ofta en tröskelfunktion, ett visst tillskott innebär inga större åtgärder men medför efter en viss gräns väldigt stora insatser. Detta måste tas med och beaktas i planeringen. Analyser av de ekonomiska konsekvenserna som helhet vid bebyggelseutveckling är viktiga att göra och ha med i ett tidigt skede där helhetsperspektivet finns med. Detta bör beaktas i samband med arbetet med en genomförandestrategi/utbyggnadsplan. Bland annat för att inte hamna i onödiga investeringar eller framtida dyra driftskostnader.

Kontinuerlig översiktsplanering

För att översiktsplanen ska stödja utvecklingen måste den både hantera snabba förändringsbehov och tydliggöra de långsiktiga målen. Eftersom en översiktsplan både ska vara strategisk och vägledande för beslut i plan- och lovärenden samt andra ärenden är det viktigt att översiktsplanen hålls aktuell och kommunen behöver därför arbeta med sin översiktsplanering kontinuerligt. En del i den kontinuerliga översiktsplaneringen är att varje mandatperiod anta en planeringsstrategi där kommunens fortsatta arbete står i centrum.

Översiktsplanen behöver ingå i en kontinuerlig process där mål och strategier successivt stäms av mot det som händer i kommunen. Ett naturligt led i den kontinuerligt bedrivna översiktsplaneringen är därför att löpande följa upp och utvärdera översiktsplanens effekter genom att till exempel vara kopplad till budget- och verksamhetsplanering. Boverket illustrerar processen för översiktsplanering i en så kallad ÖP-snurra, se bild nedan.

6 Genomförande och fortsatt arbete

Planeringsstrategi – ett lagkrav

I början av varje mandatperiod ska kommunfullmäktige se över översiktsplanen i en så kallad *planeringsstrategi*. I strategin ska politikerna ta ställning till förändrade förutsättningar för planeringen, till översiktsplanens aktualitet samt till den övergripande samhällsplaneringens fortsatta arbete – med andra ord vilka prioriteringar som ska göras.

Fortsatt arbete

Samhällsplanering sker i flera steg, och för den kontinuerliga översiktsplaneringen krävs fortsatt och fördjupat arbete. Många av dagens styrdokument både påverkar och påverkas av målen i översiktsplanen. Vissa dokument uppdateras varje år eller mandatperiod medan andra är enstaka och specifika utan regelbundna revideringar samt att det tillkommer nya.

Utöver redan nämnda genomförandestrategi listas här nedan några av de strategiska dokument som är viktigast att börja arbeta med utifrån ÖP 2040. Flera av dessa kan ses som delar i den kontinuerliga processen med översiktsplanering och är av betydelse inför framtida uppdateringar av översiktsplanen.

Bostadsförsörjningsprogram

Alla kommuner ska ha ett bostadsförsörjningsprogram med riktlinjer som ska antas varje mandatperiod. Programmet hanterar frågor som hänger samman med översiktsplanens frågor om markanvändning. Syftet med planering för bostadsförsörjning är att skapa förutsättningar för alla att leva i goda bostäder och för att främja att lämpliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen ska vara vägledande för översiktsplanens roll att tillgodose kommunens långsiktiga markbehov för bostäder. I ett bostadsförsörjningsprogram ska hänsyn tas kring frågor som segregation, mångfald och jämställdhet liksom behov och tillgång på olika typer av bostadsformer. Kommunen bör inför, eller i samband med, ett sådant programarbete fortsätta utveckla och arbeta vidare med användningen av GIS som analysverktyg. GIS-analyser kan ge ett ökat kunskapsunderlag att ta stöd i.

VA-plan och vattentjänstplan

Nuvarande VA-plan från 2015 har ett 10-årsperspektiv. Åtgärderna som identifierades är snart genomförda. En ny VA-plan behöver tas fram så att de behov som finns i nuvarande anläggning utifrån miljökrav, klimatanpassning, förnyelsebehov och

ökad krisberedskap kan belysas tillsammans med de behov som en bebyggelseutveckling enligt ÖP 2040 medför. Den befolkningsökning som ÖP 2040 kan medföra ger behov av kapacitetsförstärkningar i framför allt spillvattennät och reningsverk.

Utöver VA-plan finns även krav på att kommunen har en *vattentjänstplan* senast 1 jan 2024, denna prövas sen varje mandatperiod. Vattentjänstplanen ska innehålla kommunens långsiktiga bedömning av behovet av nya verksamhetsområden för kommunalt VA.

Trafikstrategi

Kommunens trafikstrategi är i behov av att revideras och uppdateras. Trafikstrategin ska utreda framtida behov och åtgärder som behövs för att långsiktigt säkerställa en väl fungerande trafikinfrastruktur i Skövde centralort. God framkomlighet på väg 49 och väg 26 är delar i detta. Trafikstrategin ska utreda vilka åtgärder som långsiktigt bör genomföras för att vidmakthålla en god framkomlighet på väg 26 och Östra leden, bland annat frågan om behovet av nya vägsträckningar.

Grönplan

Kommunen saknar idag en grönplan som stöd för att utveckla och bevara grönstrukturen i kommunen. En grönplan inkluderar hänsyn till ekosystemtjänster och är ett planeringsunderlag i den fysiska planeringen. Det är lämpligt att i arbetet med framtagandet av grönplanen göra en sociotopkartering samt kartlägga befintliga barriärer och behov av kopplingar mellan platser och områden.

Klimatanpassningsplan

En klimatanpassningsplan ska tas fram för att säkra att kommunen är rustad att möta de nuvarande klimatförändringarna och oundvikliga framtida klimatförändringar. Planen huvudsakliga syfte är åtgärder inom kommunens egna processer, sektorer och bolag, där kommunen har rådighet, men även att leda samverkan med samhällets övriga aktörer.

Arkitekturstrategi

Den nationella arkitekturpolicyn *Politik för gestaltad livsmiljö* bör anpassas till Skövdes behov och förutsättningar i en egen strategi. I arkitekturstrategin konkretiseras de avsikter och utmaningar som lyfts i översiktsplanen för den byggda miljön. En arkitekturstrategi är ett framåtsyftande och övergripande dokument som uttrycker kommunens långsiktiga ambition och vilja för den gestaltade livsmiljön.

Jordbruksmark

Kommunen saknar idag ett planeringsunderlag som ger stöd vid bedömning om en jordbruksmark klassas som brukningsvärd eller inte samt en definition av vad kommunen anser vara ett väsentligt samhällsintresse för att tillåta byggnation på jordbruksmark. Frågan behöver därför studeras vidare. Hur jordbruksmarken ska betraktas och bedömas är mer övergripande än att enbart hanteras av en enskild kommun. Detta bör vara ett gemensamt arbete tillsammans med bland andra kommunalförbundet, länsstyrelsen och regionen.

Landsbygdsprogram

Landsbygdsprogrammet bör uppdateras för att följa ÖP 2040, och det bör finnas kopplingar till *Riktlinjer utveckling utanför detaljplanelagt område* som beskrivs nedan.

Riktlinjer utveckling utanför detaljplanelagt område

Det finns behov av att göra ett fördjupat arbete kring riktlinjer för bebyggelseutveckling utanför planlagt område.

I dessa områden får kommunen återkommande förfrågningar och önskemål om att stycka av tomter för bostadsbyg-

gande. För att tydliggöra när krav på detaljplan ska ställas behöver en kartläggning genomföras. Aspekter som bör undersökas är var det kan ges möjlighet att göra mindre kompletteringar av samlad bebyggelse utan krav på detaljplan, samt i vilken omfattning så skulle kunna ske. En viktig faktor att ta hänsyn till vid denna kartläggning är lagkraven på vatten- och avloppslösningar

Fördjupningar och planprogram

För utpekade större områden i ÖP 2040 kommer fördjupat arbete behöva ske innan detaljplaneläggning. Detta kan ske i form av planprogram, geografiska fördjupningar av ÖP (FÖP) eller liknande.

Utredningsområden

Några områden som kan vara lämpliga för utbyggnad behöver först studeras ytterligare, dessa benämns som utredningsområden. För dessa krävs fortsatt utredning innan beslut om lämplig markanvändning. Utredningar kan ske i form av förstudier, planprogram, geografiska fördjupningar av ÖP (FÖP) eller liknande och ska ske innan detaljplaneläggning.

7 Hållbarhetsbedömning

7. Hållbarhetsbedömning

Hållbarhetsbedömning av ÖP 2040

Varför bedöms översiktsplaner

Enligt miljöbalken ska de kommunala planer som antas ha en betydande miljöpåverkan alltid miljöbedömmas vilket innebär att en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska tas fram. Översiktsplanen är en sådan plan. Syftet med miljökonsekvensbeskrivningen är att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekterna som en planerad verksamhet eller åtgärd kan medföra dels på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, kli-

mat, landskap och kulturmiljö, dels på hushållning med mark och vatten, och dels på annan hushållning med material, råvaror och energi.

Skövde kommun har valt att bredda konsekvensbeskrivningen för att ge en samlad bild av det som krävs från olika lagstiftningar. Detta gör vi genom att låta bedöma alla de tre hållbarhetsdimensionerna. Hela hållbarhetsbedömningen finns att läsa i ett separat dokument eller i den digitala översiktsplanen.

Syftet med hållbarhetsbedömningen är att utvärdera översiktsplanens eventuella inverkan på miljö, människors hälsa, sociala samt ekonomiska aspekter.

I hållbarhetsbedömningen identifieras, beskrivs och bedöms de direkta och indirekta effekter som översiktsplanen kan medföra. Bedömningen av ekologisk hållbarhet motsvarar en miljökonsekvensbeskrivning.

Agenda 2030 och hållbarhetsbedömningen

Agenda 2030 och de 17 globala målen (se figuren) är ett målarbete som FN:s medlemsländer har enats om och som ska leda till ett hållbart samhälle. De globala målen balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

Många av de globala målen för hållbar utveckling har direkt bäring på den omvandling som föreslås i översiktsplanen. Hållbarhetsmålen har därför använts som ramverk för analysen i hållbarhetsbedömningen. Målen har analyserats ur kommunens perspektiv för att de ska kunna användas på bästa sätt. Under arbetet har de hållbarhetsmål som ansetts vara mest relevanta för översiktsplanen prioriterats. De prioriterade hållbarhetsmålen har sedan länkats samman med de nationella miljömål som bedömts relevanta för avstämning mot översiktsplanens förslag.

Bedömningen i korthet

Nollalternativ

Ett alternativ som beskriver miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs ska alltid finnas med. Ett sådant alternativ kallas nollalternativ. För Skövdes översiktsplan 2040 utgörs nollalternativet av kommunens befintliga översiktsplan, ÖP 2025.

Konsekvenser

I hållbarhetsbedömningen finns ett kapitel som beskriver en samlad bedömning av konsekvenserna för de ekologiska, sociala och ekonomiska dimensionerna. En sammanfattning av den samlade bedömningen beskrivs nedan. Hela bedömningen finns att läsa i ett separat dokument eller i den digitala översiktsplanen.

Sammanfattning av den ekologiska dimensionens konsekvenser

Tabellen nedan redovisar konsekvenserna för den ekologiska aspekten (MKB:n) av översiktsplaneförslaget jämfört med nollalternativet. För den ekologiska dimensionen, medför översiktsplaneförslaget överlag positiva miljökonsekvenser för de olika aspekterna. För några av aspekterna bedöms inga konsekvenser uppstå. Sammantaget bedöms översiktsplaneförslaget medföra goda möjligheter att skapa en framtid som bidrar till positiva konsekvenser för den ekologiska dimensionen samt skapa ett robust och hållbart samhälle.

Aspekt	Översiktsförslaget	Nollalternativet
Naturmiljö	Måttliga positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Rekreation och friluftsliv	Obetydliga/Inga konsekvenser	Obetydliga/Inga konsekvenser
Kulturmiljö	Små positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Vatten	Måttliga positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt	Obetydliga/inga konsekvenser	Måttliga negativa konsekvenser
Människors hälsa	Små positiva konsekvenser	Obetydliga/Inga konsekvenser
Risk och säkerhet	Obetydliga/inga konsekvenser	Obetydliga/inga konsekvenser
Klimatanpassning	Stora positiva konsekvenser	Måttliga negativa konsekvenser
Klimatpåverkan	Måttliga positiva konsekvenser	Måttliga negativa konsekvenser

Sammanfattning av den ekologiska dimensionens konsekvenser.

Sammanfattning av den sociala dimensionens måluppfyllelse

I tabellen på nästa sida redovisas en sammanfattning av den sociala dimensionens måluppfyllelse. För den sociala dimensionen har metoden med måluppfyllelse använts.

Översiktsplaneförslaget bidrar till god måluppfyllelse inom samtliga aspekter. För nollalternativet varierar måluppfyllelsen beroende på aspekt. För att översiktsplanen ska säkerställa den positiva måluppfyllelsen för de sociala aspekterna, bör denna kompletteras med hur många bostäder, samt vilka boendetyper som behövs inom kommunens olika delar för att tydliggöra hur planens mål ska uppnås. Skövde kommun har för avsikt att hantera detta i bostadsförsörjningsprogrammet, varför de positiva konsekvenserna bedöms säkerställas.

7 Hållbarhetsbedömning

Aspekt	Översiktsförslaget	Nollalternativet
Närhet till service och hållbara transporter/ vardagsliv	God målluppfyllelse	Viss målluppfyllelse
Tillgång till grönområden med god kvalitet	God målluppfyllelse	Viss till god målluppfyllelse
Segregation och barriärer	God målluppfyllelse	Viss målluppfyllelse

Sammanfattning av den sociala dimensionens målluppfyllelse.

Sammanfattning av den ekonomiska dimensionens konsekvenser

Sett till översiktsplaneförslagets påverkan på den ekonomiska dimensionen bedöms små till måttliga, med övervägande måttliga, positiva konsekvenser uppstå vid en jämförelse med nollalternativet, där samtliga aspekter har bedömts till små negativa konsekvenser. För att ytterligare kunna öka översiktsplanens positiva konsekvenser kan Skövde kommun utföra utredningar där resultatet kan arbetas in i planen. Exempelvis så bör kommunen ytterligare utreda hur bostadsbehovet och tillgången till prisrimliga bostäder ser ut i kommunen med hänsyn till förväntad befolkningsökning, samt ta fram en strategi för att åstadkomma en blandad bostadsbebyggelse som tillgodoser invånarnas behov.

Aspekt	Översiktsförslaget	Nollalternativet
Förutsättningar för god hushållning med gemensamma resurser	Små till måttligt positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Förutsättningar för näringslivet	Måttliga positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Förutsättningar för transportinfrastruktur och tillgänglighet	Måttliga positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Förutsättningar för hushållens ekonomi	Små positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser

Sammanfattning av den ekonomiska dimensionens konsekvenser.

Samlad bedömning

Överlag bedöms översiktsplaneförslaget påverka den fysiska planeringen åt rätt håll och bidra långsiktigt till att nationella och regionala miljömål uppnås.

Påverkan på miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormer anger den lägsta acceptabla miljö kvaliteten i mark, vatten och luft och finns reglerade i miljö balkens kapitel 5. Normerna syftar till att skydda miljön och männis-

kors hälsa. Skövde kommun berörs inte av miljö kvalitetsnormerna för fisk- och musselvatten. Luftkvaliteten inom Skövde kommun är idag god. Översiktsplaneförslaget saknar ställningstagande och planeringsprinciper kopplade till luftkvalitet. Då kommunen utgör en landsbygds kommun, och de uppmätta värdena av luftföroreningar är långt under MKN, bedöms inte planeringsprinciper och ställningstaganden vara av samma dignitet som för en kommun med stora och tätt trafikerade städer. Föreslagna utbyggnadsområden bedöms inte medföra så stor andel trafik att det finns risk för att gränsvärdena för MKN för utomhusluft överskrids. Exploatering som föreslås nära vägar med hög trafikintensitet bör utredas i detaljplaneskedet för att säkerställa god luftkvalitet.

Då befolkningen i Skövde kommun antas öka i framtiden, kommer sannolikt även trafiken, och med den även bullerpåverkan att öka. Den framtida trafikökningen från de utpekade utbyggnadsområdena är inte beräknad, men bullerpåverkan från den nya bebyggelsen bedöms vara begränsad. Bebyggelse som föreslås nära trafikerade vägar kan påverkas negativt. För vissa utbyggnadsområden för bebyggelse finns planeringsprinciper om att hänsyn ska tas till buller. Åtgärder bedöms kunna genomföras och säkerställas i kommande detaljplaner, varför ingen negativ påverkan bedöms uppstå.

Miljö kvalitetsnormer (MKN) för landets vattenförekomster är juridiskt bindande (5 kap. MB) och anger den kvalitet som en vattenförekomst ska ha till ett visst år. Enligt EU:s vattendirektiv ska medlemsstaterna skydda, förbättra och återställa alla ytvattenförekomster. Det finns alltså en skyldighet att bidra till en förbättring av recipientens status, det så kallade förbättrings kravet. Skövde kommun visar i översiktsplanen en medvetenhet om de utmaningar som finns kopplade till vatten och miljö kvalitetsnormer, och har säkerställt ett antal åtgärder. Ett antal planeringsprinciper redovisas också som är kopplade till vatten, vattenrening och våtmarker och som ger ett stöd till kommande planprocesser. Översiktsplanen bedöms bidra till att miljö kvalitetsnormerna för vatten uppfylls.

Påverkan på riksintresseområden

Några av de föreslagna utbyggnadsområdena för bebyggelse medför intrång eller ligger i direkt anslutning till område som utgör riksintresse för naturmiljö enligt 3 kap. 6 § miljö balken.

Utredningsområdet vid Simsjön ligger inom riksintresseområdet Sydbillingen (NRO14098). Då området innehåller stora värden ur naturmiljö synpunkt är det i dagsläget svårt att bedöma påverkan på riksintesseområdet. För att kunna bedöma möjligheterna till exploatering bör detaljplanarbetet föregås av utredningar gällande påverkan på Natura 2000, naturreservat,

riksintresseområde för naturmiljö samt övriga naturvärden. För övriga berörda riksintresseområden för naturmiljö bedöms påverkan begränsad och ingen påtaglig skada uppstår. Ett område runt Platåbergslandskapet Billingen har pekats ut som riksintresse för friluftslivet (FO 01). Översiktsplanen berör inte riksintresseområdet, varför inga negativa konsekvenser uppstår.

Påverkan på ekosystemtjänster

Översiktsplaneförslaget berör ett antal ekosystemtjänster, både försörjande, reglerande, och stödjande ekosystemtjänster. Ekosystemtjänsten rening och reglering av vatten och skydd mot extremväder ingår i de reglerande ekosystemtjänsterna.

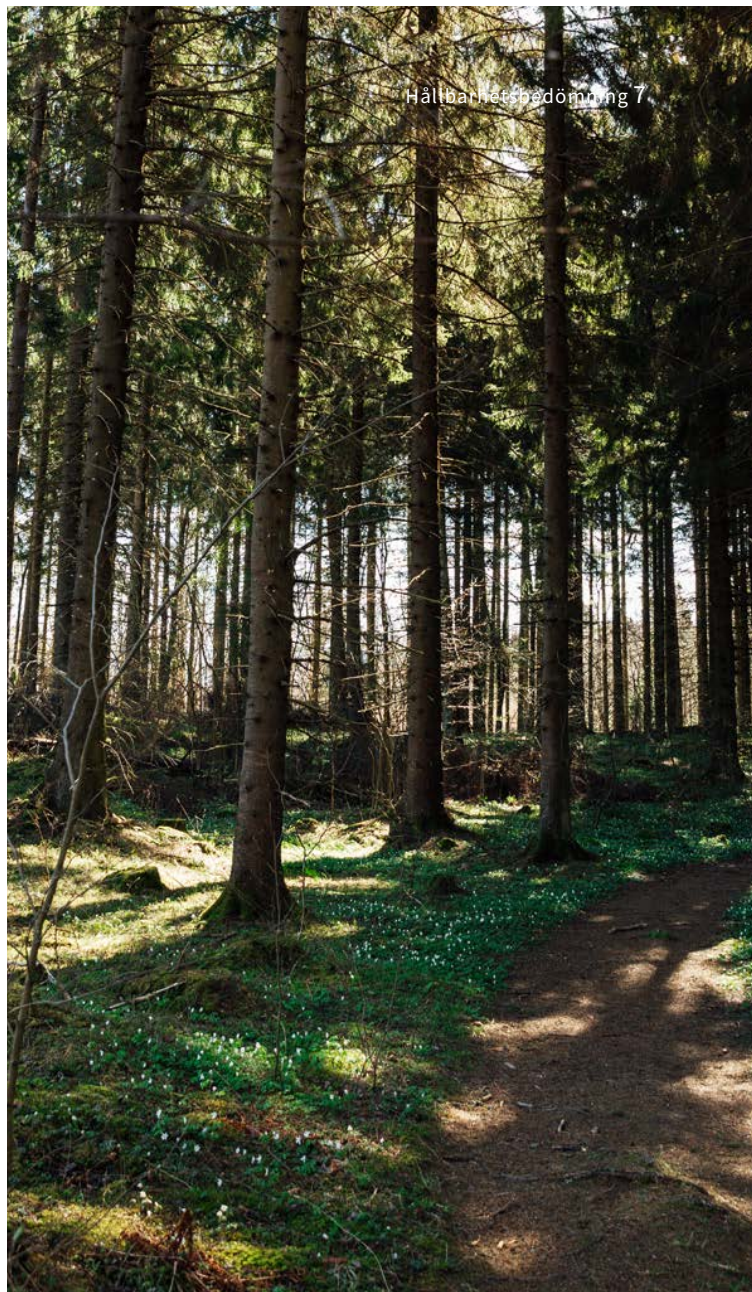
I översiktsplaneförslaget har kommunen avsatt ytor för klimatanpassningsåtgärder, hantering av dagvatten samt redovisar ett antal planeringsprinciper för att främja våtmarker och dess bevarande. Våtmarker kan reglera vatten och leda till minskade risker för översvämningar men även minska risken för torka genom att vatten buffras. Våtmarker reglerar även färskvattenkemin genom levande processer (närringsreglering) vilket leder till renare vatten. Våtmarker utgör också en viktig kolsänka och återskapande av våtmarker kan bidra till att minska klimatpåverkan.

Skogsmark är en stor koldioxidsänka. När skog avverkas permanent försvinner också skogens ekosystemtjänst i form av att ta upp och binda kol genom fotosyntes. I översiktsplanen bibehålls stora skogsmarker, men ett realiserat industrispår med kombiterminal, utbyggnad av Västra stambanan, nya vägkopplingar mellan väg 26 och väg 200 och ny bebyggelse kan dock, beroende på lokalisering samt anpassningar, ta skogsmark i anspråk. Översiktsplaneförslaget redovisar planeringsprinciper kopplade till hur kommunen avser att kompensera för minskningen av kolsänkor. De kulturella ekosystemtjänsterna är abstrakta värden som exempelvis rekreativa, sociala, pedagogiska och estetiska kvaliteter och innefattar aktiviteter och upplevelser som är knutna till tätortens blå och gröna struktur, alltså vatten och grönska.

Sammanfattningsvis bedöms Skövde kommun ha goda ambitioner kopplade till ekosystemtjänster. Dock saknas konkreta åtgärder för hur kommunen avser att arbeta med kulturmiljöfrågor ur ett socialt, pedagogiskt samt estetiskt perspektiv. Översiktsplanen medför måttliga positiva konsekvenser för ekosystemtjänster.

Uppföljning

Enligt 6 kap. 11 § miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innefatta en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför. Miljö-

påverkan av förslaget till översiktsplanen för Skövde kommun kommer bland annat att följas upp i samband med utredningar och undersökningar inför eventuell exploatering vid till exempel detaljerade planarbeten eller bygglovsprövningar. Miljösituationen i kommunen följs även kontinuerligt upp inom ramen för det befintliga miljöarbetet i kommunen.

Effekter som behöver följas upp för miljöbedömningar av planer varierar från vaga, komplexa, till konkreta och kan förväntas på olika nivåer av beslutsfattande. Det kan gälla att planerade åtgärder skrivs in i bygghandlingar, exploateringsavtal och kontroller för att åtgärderna sedan blir utförda. Det kan också handla om tillsyn så att föreskrivna gränsvärden hålls, exempelvis genom en bullermätning. En viktig aspekt för en lyckad övervakning är bra underlagsmaterial, utgångsdata samt uppföljningsbara mål. I hållbarhetsbedömningens kapitel 11 om uppföljning finns mer att läsa om åtgärderna som redogörs.

8 Kartor

8. Kartor

Till Översiktsplan 2040 hör två typer av kartor. Kartorna ger tillsammans med texten i planbeskrivningen stöd och vägledning vid till exempel detaljplanering och bygglovsprövning eller andra typer av planering och beslut. Karta *Mark- och vattenanvändning* visar var och till vad användningen av marken långsiktigt ska användas. Karta *Värden och hänsyn* visar vilka områden som ska beaktas särskilt i samband med planering och beslut. Kartorna används med fördel i digital form men finns även som pdf. De digitala kartorna når du via den digitala översiktsplanen (StoryMaps). I pdf-versionen är Karta värden och hänsyn uppdelad i tre delar för bättre läsbarhet. Tänk på att Karta värden och hänsyn redovisar de kunskapsunderlag och de planeringsförutsättningar som har varit kända och tillgäng-

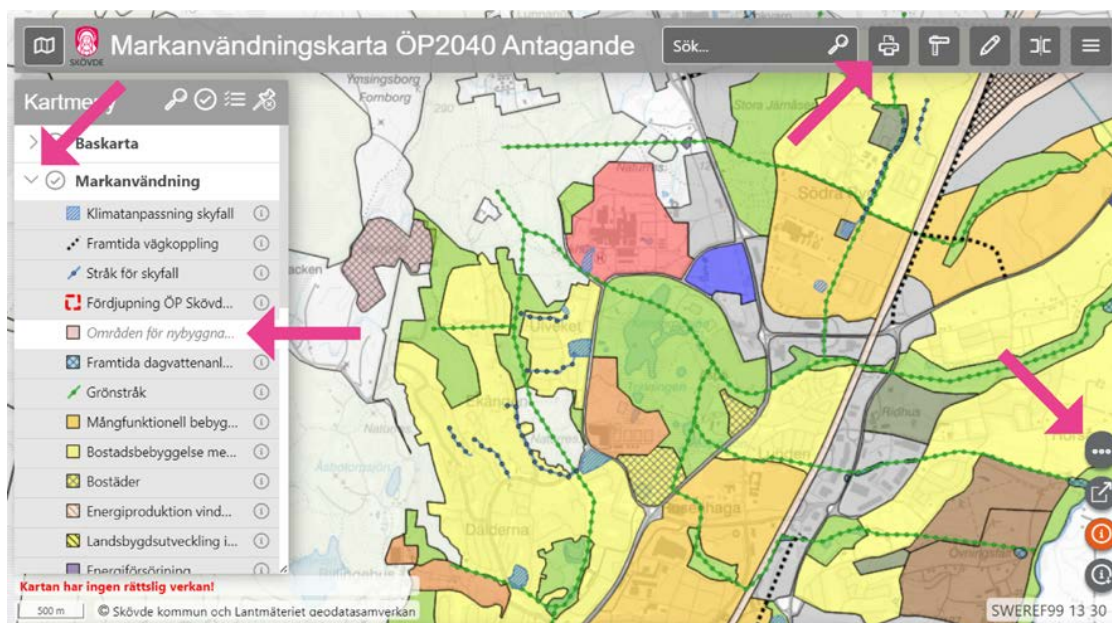
liga fram till 1 juni 2024 och som legat till grund i samband med arbetet att ta fram ÖP 2040.

Att läsa digitala kartor

Alla digitala kartor har flera lager som du själv kan tända och släcka. Detta gör du i kartmenyn till vänster (se bild nedan). Lager som har en pil > är utfällbara. Klickar du på ett lager så tänds eller släcks det. Släckta lager visas med kursiv text. Bilden nedan visar kartmenyn med tänd och släckt lager.

I kartan kan du zooma in och flytta runt med pekaren och scrollfunktionen. I menyn nere till höger finns flera funktioner, tryck på de tre punkterna så finns bland annat förstora/minska.

Menyn längst upp till höger innehåller olika funktioner som att söka, skriva ut med mera.

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Bilaga Länsstyrelsen Västra Götaland 9

Granskningsyttrande

1 (5)

Datum
2024-03-26

Diarienummer
401-2642-2024

Skövde kommun
samhallsbyggnad@skovde.se

Förslag till översiktsplan (ÖP) för Skövde kommun

Inledning

Detta granskningsyttrande lämnas med stöd av 3 kap. 16 § plan- och bygglagen (PBL). Yttrandet utgör statens samlade uppfattning om planen vad gäller Länsstyrelsens ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL i ett senare planeringsskede. Enligt 3 kap. 16 § PBL ska det av yttrandet enbart framgå om:

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken (MB),
2. förslaget kan medverka till att en miljökvalitetsnorm (MKN) enligt 5 kap. MB inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Yttrandet är en del av översiktsplanen och ska därför läggas till planen då den antagits. Där Länsstyrelsen inte har godtagit planen i viss del, ska det anmärkas i översiktsplanen (3 kap. 5 § PBL).

I rollen att ta tillvara och samordna statens intressen har Länsstyrelsen inhämtat synpunkter på förslaget till översiktsplan från berörda myndigheter. Yttranden över planförslaget har inkommit från Luftfartsverket, Post- och telestyrelsen (PTS), Skogsstyrelsen, Statens geotekniska institut (SGI), Svenska kraftnät

och Trafikverket. Kopior av yttrandena överlämnas till kommunen för kännedom.

Samlad bedömning

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen tagit fram ett förslag till ny översiktsplan. Översiktsplanen är gedigen och ger god vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

När det gäller riksintressen för totalförsvaret kan vindkraftverk och andra höga objekt medföra påtaglig skada på riksintresset. När det gäller övriga riksintressen bedömer Länsstyrelsen att berörda riksintressen tillgodoses.

Länsstyrelsen bedömer att miljö kvalitetsnormer för vatten i sin helhet hanteras på ett tillfredsställande sätt i översiktsplanen. I efterföljande planering får det studeras mer i detalj hur förslag i översiktsplanen kan genomföras.

Redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB.

Länsstyrelsen bedömer att frågor som berör mark- och vattenområden och som angår angränsande kommuner samordnas på ett lämpligt sätt.

Planen bedöms inte medföra sådan negativ påverkan avseende människors hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion att det i ett senare planeringsskede ska ge Länsstyrelsen anledning att ingripa enligt 11 kap. PBL. Det förutsätter dock att kommunen följer de rekommendationer som översiktsplanen lyfter fram.

Länsstyrelsens synpunkter gällande ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Riksintressen

Totalförsvaret (3 kap. 9 § miljöbalken)

Den vindkraftsplan som kommunen antog år 2010 upphör att gälla i och med antagande av ÖP 2040. De ytor som ska fortsätta gälla har arbetats in i översiktsplanen. Som framgår av kommunens

översiktsplan ligger kommunen inom stoppområde för höga objekt. Ett stoppområde för höga objekt är ett påverkansområde kring en flygplats som utgör riksintresse för totalförsvarets militära del. Inom stoppområdet riskerar vindkraftverk och andra höga objekt att medföra påtaglig skada på riksintresset. Inom stoppområde för höga objekt ska alla ärenden gällande uppförande av höga objekt remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada.

Kommunen beskriver i översiktsplanen också hur riksintressen för totalförsvarets militära del i övrigt avses tillgodoses genom efterföljande remisshantering i samband med planer, bygglov och tillståndsärenden. Detta är av stor vikt för att säkerställa att ingen skada sker på riksintressen som omfattas av sekretess.

Miljökvalitetsnormer

Vatten

Länsstyrelsen bedömer att miljökvalitetsnormer för vatten i sin helhet hanteras på ett tillfredsställande sätt i översiktsplanen. När det gäller hantering av MKN för ytvattenförekomster har kommunen tagit fram grundregler för efterföljande planering som bland annat omfattar krav på dagvattenutredningar, principer om att eftersträva en trög dagvattenhantering och särskilda ytor för dagvattenhantering. Beträffande MKN för grundvattenförekomster uppmärksammar kommunen sex områden med grundvattenförekomster som är särskilt viktiga för kommunens dricksvattenförsörjning. I efterföljande planering får det studeras mer i detalj hur förslag i översiktsplanen kan genomföras.

Länsstyrelsen anser att planeringsförutsättningarna kan redovisas tydligare i översiktsplanen. I översiktsplanen har några mindre ytvattenförekomster undantagits från redovisningen och grundvattenförekomsterna framgår inte. Statusklassningen för samtliga vattenförekomster (såväl yt- som grundvattenförekomster) behöver framgå av översiktsplanen. Översiktsplanens hänvisning till VISS¹ kan kompletteras med en karta som redovisar statusen för vattenförekomsterna.

¹ Vatteninformationssystem Sverige, <https://viss.lansstyrelsen.se/>

Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion

Geoteknik

Översiktsplanen innehåller tydliga riktlinjer för hur risken för ras, skred och erosion ska minska eller helt upphöra. Kommunen kan komplettera ställningstagandena med en formulering som anger att stabiliteten alltid ska bedömas i detaljplaner eller i lovärenden utanför planlagda områden. På det sättet kan även okända riskområden fångas upp i översiktsplanen. Anledningen till detta är att statligt planeringsunderlag är översiktligt och inte visar alla risker som finns i en kommun kopplat till ras, skred och erosion.

Förorenade områden

Av översiktsplanens planeringsprinciper framgår att kommunen avser göra platsspecifika bedömningar av arsenik utifrån lokal bakgrundshalt och Naturvårdsverkets beräkningsmodell. Det framgår också att Länsstyrelsens vägledning för områden med rödfyr ska följas. För att det ska bli ännu tydligare när de här planeringsprinciperna blir aktuella rekommenderar Länsstyrelsen att kommunen kompletterar översiktsplanen med kartunderlag som redovisar var det finns höga bakgrundshalter av arsenik och var det förekommer rödfyr.

Farligt gods

Länsstyrelsen har vid granskningen av planförslaget uppmärksammat att de kompletteringar som Länsstyrelsen efterfrågade i samrådet när det gäller farligt gods har gjorts i storymap-versionen av översiktsplanen, men inte i pdf-handlingen. Planeringsprinciperna i storymap-versionen av översiktsplanen är tydliga och löser de synpunkter Länsstyrelsen framförde i samrådet. När översiktsplanen antas får inga sådana diskrepanser mellan den digitala storymap-versionen och den version som skickas in som pdf förekomma.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektören Lisbeth Schultze med kulturgeografen Torbjörn Sahl som föredragande. I den slutliga handläggningen har också funktionschefen och länsarkitekten Andreas Lidholm medverkat. Företrädare för landsbygdsavdelningen, miljöskyddsavdelningen, naturavdelningen,

Länsstyrelsen Västra Götaland

Granskningsyttrande

5 (5)

2024-03-26

401-401-2642-2024

samhällsavdelningen och vattenavdelningen har bidragit till beredningen av detta yttrande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Bilagor

Yttranden för kännedom från Luftfartsverket, PTS, Skogsstyrelsen, SGI, Svenska Kraftnät och Trafikverket.

Kopia till

Försvarmakten, Luftfartsverket, PTS, Skogsstyrelsen, SGI, Svenska Kraftnät, SGU och Trafikverket.

10. Referenser ÖP 2040

Styrdokument Skövde kommun

Barn- och ungdomspolitiskt program, KF 2020
 Barn- och ungdomspolitiskt program, KF 2023
 Boendestrategiskt program del 1, KF 2018
 Boendestrategiskt program del 2, KF 2018
 Cykelplan, KS 2018
 Cykelstrategi, KS 2018
 Energi- och klimatplan, del 1, KF2021
 Etableringsprogram - Business Attraction, KF 2020
 Folkhälsopolitiskt program, KF 2020
 Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst inom Räddningstjänsten Östra Skaraborg, KS 2021
 Kultur och fritidspolitiskt program, KF 2018
 Landsbygdsprogram 1, KF 2018
 Landsbygdsprogram 2a, KF 2013
 Plan för IT-infrastrukturen, KF 2020
 Platsvarumärket Skövde, digital varumärkesplattform, KF 2021
 Policy för hållbar utveckling, KF 2022
 Policy för vatten och avloppsförsörjning, KF 2020
 Program för folkhälsa och social hållbarhet, KF 2023
 Riktlinjer anslutningar VA utanför verksamhetsområde KF 2018
 Riktlinjer för dagvattenhantering i Skövde kommun, KS 2011
 Strategisk plan med budget, KF 2022
 Trafikstrategi del 1, KF 2012
 VA-plan, KF 2015
 Vattenförsörjningsplan Skövde kommun, KF 2017
 Vision Skövde 2040, KF 2022

Regionala styrdokument

Delregional utvecklingsstrategi för Skaraborg 2030, Skaraborg Kommunalförbund (2022)
 Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om. Strategiska vägval. Västra Götalandsregionen (2021)

Kollektivtrafikplan Skövde år 2025 – med utblick mot 2035, Västra Götalandsregionen (2018)
 Kulturstrategi för Västra Götaland, Västra Götalandsregionen (2019)
 Målbild tåg 2035 inklusive Västtågsutredningen, Utveckling av tågtrafiken i Västra Götaland, Västra Götalandsregionen (2021)
 Program Skaraborgs turistslingor, Skaraborg Kommunalförbundet (2020)
 Regional handlingsplan för grön infrastruktur, rapport 2019:21, Länsstyrelsen Västra Götaland (2019)
 Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030, Västra Götalandsregionen (2021)
 Regional vattenförsörjningsplan, rapport 2021:23, Länsstyrelsen Västra Götaland (2021)
 Strategi hållbara drivmedel, Skaraborg Kommunalförbundet (2020)
 Strukturbild Skaraborg, Skaraborg Kommunalförbundet (2015)
 Trafikförsörjningsprogram – Hållbara resor i Västra Götaland, Västra Götalandsregionen (2021)
 Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland, regionalt åtgärdsprogram för miljömålen 2030, Länsstyrelsen Västra Götaland (2021)
 Vision Västra Götaland – Det goda livet, Västra Götalandsregionen (2005)

Rapporter

Klimatologi nr 10 - Risker, konsekvenser och sårbarhet för samhället av förändrat klimat, SMHI (2014)
 Klimatologi nr 14, Sveriges framtida klimat – underlag till dricksvattenutredningen, SMHI (2015)
 Klimatologi nr 24 - Framtidsklimat i Västra Götalands län, SMHI (2015)
 Klimatologi nr 37 - Skyfallsuppdraget ett regeringsuppdrag, SMHI (2015)
 Klimatrelaterade risker i översiktsplanering – metodstöd, rapport 2021:02, Länsstyrelserna i Stockholms och Västra Götalands län tillsammans med SMHI och MSB (2021).
 Rekommendationer för hantering av översvämning till följd av skyfall - stöd i fysisk planering, Fakta 2018:5, länsstyrelserna (2018)
 Risk- och sårbarhetsanalys ur ett klimatförändringsperspektiv över Skövde kommun, SWECO (2018)
 Riskanalyser i ÖP – Planeringsunderlag och förslag på metoder, rap-

port nr:2020:10, Länsstyrelsen Västra Götaland (2020)

Riskpolicy för markanvändning intill transportleder för farligt gods - riskhantering i detaljplaneprocessen, Länsstyrelserna i Skåne län, Stockholms län och Västra Götalands län (2006)

Sverige inför klimatförändringarna – hot och möjligheter SOU 2007:60

Vem har ansvaret? SOU 2017:42

Åtgärdsvalsstudie – Tillgänglighet Skövde TRV 2017/22844 Västra Götalandsregionen (2013)

Webbsidor

Nationella mål - PBL kunskapsbanken - Boverket

ÖP-portalen (lansstyrelsen.se)

Karttjänster och geodata | Länsstyrelsen Västra Götaland (lansstyrelsen.se)

Startsida - Planeringskatalogen (planeringskatalogen.se)

Vindpiloten - Västra Götalandsregionen (vgregion.se)

Planeringsunderlag för grön infrastruktur i översiktsplan, Västra Götalands län - Pilot: Kommunerna i Boråsregionen (lansstyrelsen.se)

<https://www.klimatanpassning.se/>

<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/klimatanpassning/>

<https://www.ipcc.ch/>

<https://www.msb.se/sv/amnesomraden/skydd-mot-olyckor-och-farligen-amen-naturolyckor-och-klimat/forandrat-klimat/>

<https://www.smhi.se/klimat/klimatanpassa-samhallet/klimatanpassning>

<https://klimatanpassningsradet.se/>

<https://apps.sgu.se/kartvisare/>

<https://gis.sgi.se/rasskrederosion/>

<https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/miljo-och-vatten/miljomal/vastra-gotalands-regionala-miljomal.html/>

<https://miljoskaraborg.miljobarometern.se/>

<https://avfallskaraborg.se/Informationtaxaavgifter/renhallningsordning/avfallsplan/>

<http://www.ebhportalen.se/>

<https://www.sgu.se/produkter-och-tjanster/kartor/kartvisaren/berg-kartvisare/>

<http://www.geodata.se/>

<https://viss.lansstyrelsen.se/>

Internt digitalt kartmaterial: skyfallskartering och värmekartläggning samt övriga inventeringar i Hänsynskartan

Övriga källor

Boverket

Energimyndigheten

Folkhälsomyndigheten

Försvarsmakten

Lantmäteriet

Länsstyrelsen

Miljösamverkan Östra Skaraborg (MÖS)

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Nationell vägdatabas (NVDB)

Naturvårdsverket

Riksantikvarieämbetet

Räddningstjänsten Östra Skaraborg (RÖS)

Skaraborgs Kommunalförbund

Statens geotekniska institut (SGI)

Statistiska centralbyrån (SCB)

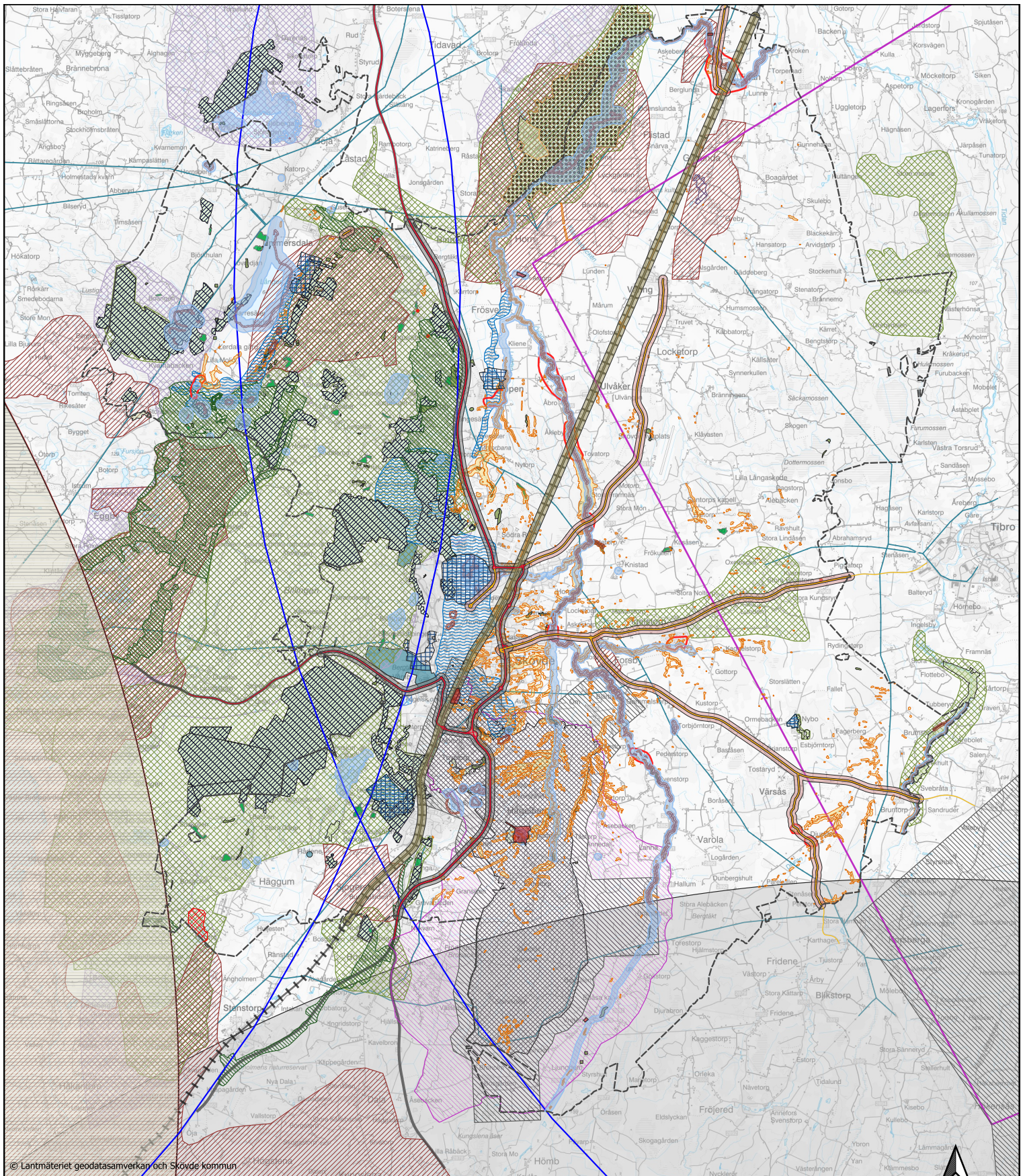
Sveriges geologiska undersökning (SGU)

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI)

Trafikverket

Skövde kommun
Postadress Fredsgatan 4, 541 83 SKÖVDE
Telefon 0500-49 80 00
Webbplats skovde.se

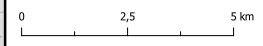
Teckenförklaring

	Strandskydd		Farligt gods sekundär väg - 150 m riskhänsyn
	Skyddsområde vattentäkt		Farligt gods sekundär väg - 30 m bebyggelsefri zon
	Prioriterade vattenförekomster		Aktsamhetsområde skred
	Biotopskydd		Aktsamhetsområde skred, strandnära
	Djurskyddsområde		Stabilitetskartering 2008
	Kulturskyddsområde		Riksintrasse totalförsvaret - MSA-områden
	Landskapsbildningskydd		Riksintrasse totalförsvaret - Område med särskilt behov av hinderfrihet
	Miljöskyddsområde		Riksintrasse totalförsvaret - Påverkansområde för buller eller annan risk
	Naturreservat		Riksintrasse totalförsvaret - På land
	Natura2000		Riksintrasse totalförsvaret - Stopponråde för höga objekt
	Naturvårdsområden		Riksintrasse totalförsvaret - Påverkansområde väderarrad
	Nyckelbiotoper		Riksintrasse kommunikation - MSA Jönköpings flygplats
	Byggnadsminne		Riksintrasse kommunikation - Järnväg
	Naturminne		Riksintrasse kommunikation - Väg
	Transport farligt gods - Rekommenderad primär väg		Riksintrasse - Kulturmiljövård
	Transport farligt gods - Rekommenderad sekundär väg		Riksintrasse - Naturvård
	Farligt gods järnväg - 150 m riskhänsyn		Riksintrasse - Friluftsliv
	Farligt gods järnväg - 30 m bebyggelsefri zon		Riksintrassen - Ämnen och material
	Farligt gods primär väg - 150 m riskhänsyn		Transmissionsnät
	Farligt gods primär väg - 30 m bebyggelsefri zon		Kommungräns

SKÖVDE Översiktsplan 2040 Karta värden och hänsyn del 1

Skövde kommun, Västra Götalands län

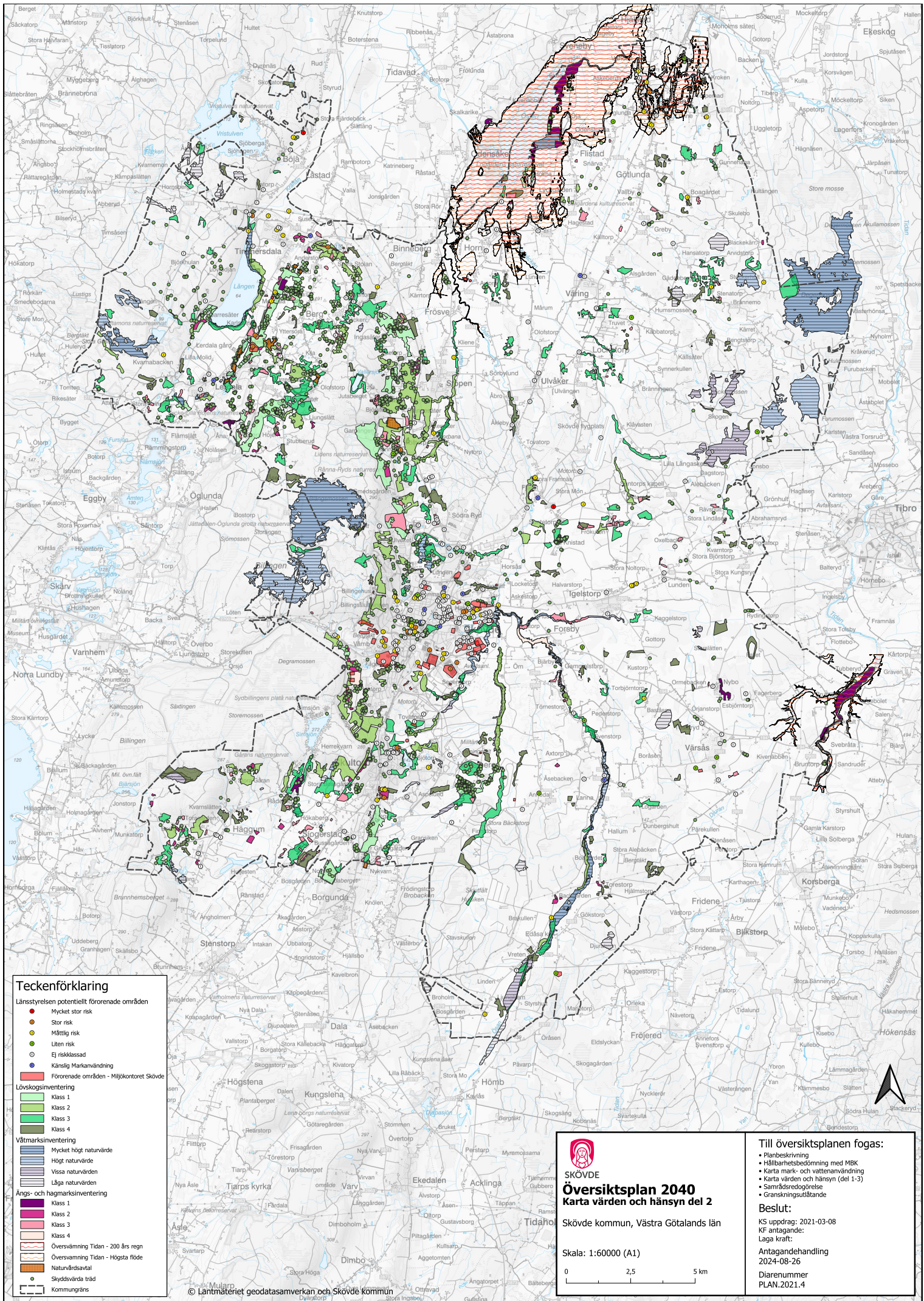
Skala: 1:60000 (A1)

Till översiktsplanen fogas:

- Planbeskrivning
- Hållbarhetsbedömning med MBK
- Karta mark- och vattenanvändning
- Karta värden och hänsyn (del 1-3)
- Samrådsredogörelse
- Granskningsutlåtande

Beslut:
KS uppdrag: 2021-03-08
KF antagande:
Laga kraft:
Antagandehandling
2024-08-26
Diarienummer
PLAN.2021.4

Teckenförklaring

Länsstyrelsen potentiellt förorenade områden

- Mycket stor risk
- Stor risk
- Måttlig risk
- Liten risk
- Ej riskklassad
- Känslig Markanvändning
- Förorenade områden - Miljökontoret Skövde

Lövsöksinventering

- Klass 1
- Klass 2
- Klass 3
- Klass 4

Vätmarksinventering

- Mycket högt naturvärde
- Högt naturvärde
- Vissa naturvärden
- Låga naturvärden

Ångs- och hagmarksinventering

- Klass 1
- Klass 2
- Klass 3
- Klass 4
- Översvämning Tiden - 200 års regn
- Översvämning Tiden - Högsta flöde
- Naturårdsavtal
- Skyddsavtalets träd
- Kommungräns

SKÖVDE
Översiktsplan 2040
Karta värden och hänsyn del 2

Skövde kommun, Västra Götalands län

Skala: 1:60000 (A1)

0 2,5 5 km

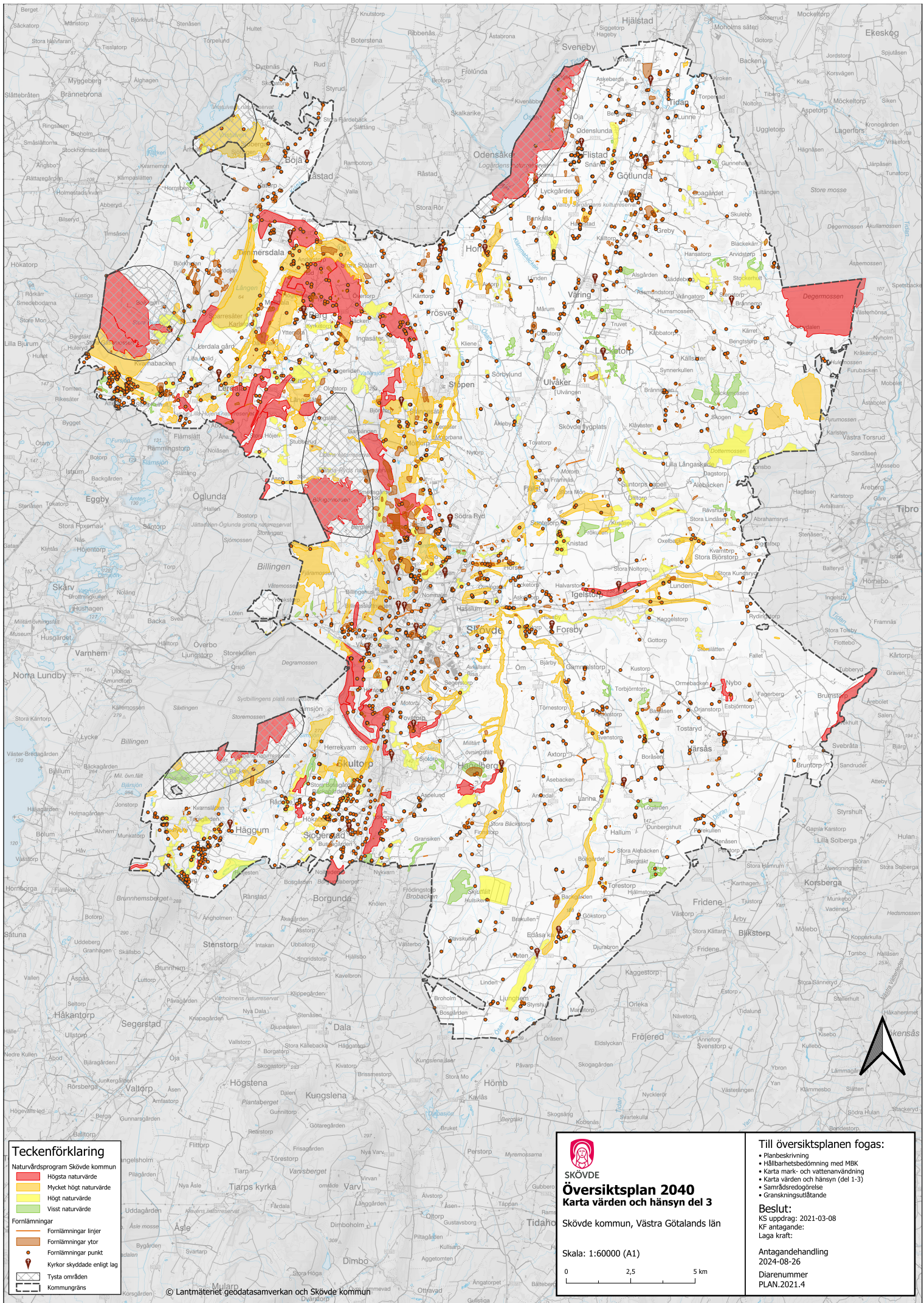
Till översiktsplanen fogas:

- Planbeskrivning
- Hållbarhetsbedömning med M-BK
- Karta mark- och vattenanvändning
- Karta värden och hänsyn (del 1-3)
- Samrådsredogörelse
- Granskningsutlåtande

Beslut:

KS uppdrag: 2021-03-08
KF antagande:
Laga kraft:

Antagandehandling
2024-08-26
Diarienummer
PLAN.2021.4

Teckenförklaring

Naturvärdsprogram Skövde kommun

- Högsta naturvärde
- Mycket högt naturvärde
- Högt naturvärde
- Visst naturvärde

Fornlämningar

- Fornlämningar linjer
- Fornlämningar ytor
- Fornlämningar punkt
- Kyrkor skyddade enligt lag
- Tysta områden
- Kommungräns

SKÖVDE

Översiktsplan 2040
Karta värden och hänsyn del 3

Skövde kommun, Västra Götalands län

Skala: 1:60000 (A1)

0 2,5 5 km

Till översiktsplanen fogas:

- Planbeskrivning
- Hållbarhetsbedömning med MBK
- Karta mark- och vattenanvändning
- Karta värden och hänsyn (del 1-3)
- Samrådsredogörelse
- Gränskningsutlåtande

Beslut:
KS uppdrag: 2021-03-08
KF antagande:
Laga kraft:

Antagandehandling
2024-08-26
Diarienummer
PLAN.2021.4

PROJEKT BYGGAREN

ÖVERSIKTSPLAN SKÖVDE

HÅLLBARHETSBEDÖMNING MED MKB

ANTAGANDEHANDLING

2024-08-26

PROJEKTBYGGAREN I BLEKINGE AB

Kontoret i Karlskrona: Stortorget 10, 371 34 Karlskrona

www.projektbyggaren.se

Ansvarig: Jessica Andersson

Granskad av: Fredrik Kastberg

KUND

Skövde kommun

Kontaktperson på Skövde kommun är:

Maria Palmqvist, Samhällsplanerare och Projektledare för ÖP 2040

maria.palmqvist@skovde.se

KONSULT

WSP Samhällsbyggnad

Högbergsgatan 3

371 21 Karlskrona

Tel: +46 10 7225000

WSP Sverige AB

Org nr: 556057-4880

Styrelsens säte: Stockholm

www.wsp.com

KONTAKTPERSONER

Jessica Andersson, Specialist MKB och miljöbedömning

(Uppdragsledare samt ansvarig MKB)

jessica.andersson@projektbyggaren.se

Christine Brådenmark, strateg hållbar stadsutveckling

(Handläggare ekonomiska aspekter)

christine.brademark@wsp.com

Maria Westlander Bogårdh, miljövetare och

humanekolog (Handläggare sociala aspekter)

maria.westlander.bogardh@wsp.com

ICKE TEKNISK SAMMANFATTNING

Inledning och bakgrund

En översiktsplan bedöms enligt miljöbalken alltid innebära en betydande miljöpåverkan vilket medför att en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska upprättas. Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning är att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekterna som en planerad verksamhet eller åtgärd kan medföra dels på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap och kulturmiljö, dels på hushållning med mark och vatten, och dels på annan hushållning med material, råvaror och energi.

Skövde kommun har valt att utvidga den lagstadgade miljökonsekvensbeskrivningen till att omfatta samtliga dimensioner av en hållbar utveckling och att sammanställa detta i en hållbarhetsbedömning. Syftet med hållbarhetsbedömningen är att utvärdera översiktsplanens eventuella inverkan på miljö, människors hälsa, sociala samt ekonomiska aspekter.

Nollalternativ

Ett alternativ som beskriver miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs ska alltid finnas med. Ett sådant alternativ kallas nollalternativ. Då föreliggande dokument även behandlar de ekonomiska och sociala dimensionerna så speglar även nollalternativet dessa dimensioners utveckling om den nya översiktsplanen inte blir antagen och vinner laga kraft.

För Skövdes översiktsplan, så utgörs nollalternativet av kommunens befintliga översiktsplan, ÖP 2025.

Planförslag

Utgångspunkten för Skövde kommuns planering är att tyngdpunkten för den framtida utvecklingen ska vara knuten till centralorten samt övriga tätorter. Nya ytor för verksamheter föreslås både i anslutning till befintliga verksamhetsområden i norra samt östra Skövde, samt en möjlig större etablering på Locketorp.

I översiktsplanen pekas gröna och blå stråk som är viktiga för natur och friluftslivet ut. Flera av dessa stråk länkas ihop med värden utanför kommungränsen. På markanvändningskartan anges särskilt viktiga ytor för klimatanpassning i kombination med grönområde.

Framtida sträckningar av nya vägkopplingar mellan väg 26 och väg 200 föreslås, dessutom reserveras mark för ytterligare spår längs med Västra stambanan. I översiktsplanen redovisas även ett markreservat för ett nytt industrispår i norra delen av Skövde.

Idag är gång- och cykelvägnätet väl utbyggt inom Skövde centralort. Vissa länkar saknas dock fortfarande. Målet är att cyklandet ska öka i Skövde kommun och att cykeln ska vara ett naturligt val vid vardagsresor av olika slag. En strävan är att utveckla huvudcykelvägnätet så att stadsdelar knyts ihop på ett bra sätt.

Konsekvenser

För den ekologiska dimensionen, medför översiktsplaneförslaget överlag positiva miljökonsekvenser för de olika aspekterna, varierat mellan små och stora. För några av aspekterna bedöms inga konsekvenser uppstå. Sammantaget bedöms översiktsplaneförslaget medföra goda möjligheter att skapa en framtid som bidrar till positiva konsekvenser för den ekologiska dimensionen samt skapa ett robust och hållbart samhälle.

För den sociala dimensionen bidrar översiktsplaneförslaget till god måloppfyllelse inom samtliga aspekter. För nollalternativet varierar måloppfyllelsen beroende på aspekt. För att översiktsplanen ska säkerställa den positiva måloppfyllelse som förväntas, bör denna kompletteras med bland annat hur många bostäder, samt vilka boendetyper som behövs inom kommunens olika delar för att tydliggöra hur planens mål ska uppnås. Skövde kommun bör också sätta upp kvantitativa mål för bostadsbyggande. Detta bidrar till att säkerställa tillgång till olika typer av bostadsformer inom kommunen.

Sett till översiktsplaneförslagets påverkan på den ekonomiska dimensionen, bedöms små till måttliga, övervägande måttliga, positiva konsekvenser uppstå vid en jämförelse med nollalternativet, där samtliga aspekter har bedömts till små negativa konsekvenser. För att ytterligare kunna öka översiktsplanens positiva konsekvenser kan kommunen utreda hur bostadsbehovet och tillgången till prisrimliga bostäder ser ut idag kopplat till förväntad befolkningsökning. Kommunen bör också ta fram en strategi för att åstadkomma en blandad bostadsbebyggelse som tillgodoser allas behov.

Översiktsplaneförslaget bedöms påverka den fysiska planeringen åt rätt håll och bidra långsiktigt till att både de nationella och regionala miljömålen uppnås.

Översiktsplanen bedöms medverka till att samtliga berörda miljö kvalitetsnormer ska kunna uppnås. Kommunen visar framför allt att de har en stor medvetenhet om de utmaningar som finns kopplade till vatten och miljö kvalitetsnormer, och har säkerställt ett antal åtgärder. Ett antal planeringsprinciper redovisas också som är kopplade till vatten, vattenrening och våtmarker och som ger ett stöd till kommande planprocesser.

Ett flertal av de föreslagna utbyggnadsområdena för bebyggelse medför intrång eller ligger i direkt anslutning till område som utgör riksintresse för naturmiljö enligt 3 kap 6 § miljöbalken. Utredningsområdet vid Simsjön ligger inom riksintresseområdet Sydbillingen (NRO14098). Då området innehåller stora värden ur naturmiljösynpunkt är det i dagsläget svårt att bedöma påverkan på

riksintresseområdet. För att kunna bedöma möjligheterna till exploatering bör detaljplanearbetet föregås av utredningar gällande påverkan på Natura 2000, naturreservat, riksintresseområde för naturmiljö samt övriga naturvärden. För övriga berörda riksintresseområden för naturmiljö bedöms påverkan begränsad och ingen påtaglig skada uppstår. Ett område runt Platåbergslandskapet Billingen FO 01 har pekats ut som riksintresse för friluftslivet. Översiktsplanen berör inte riksintresseområdet, varför inga negativa konsekvenser uppstår. Övriga riksintresseområden bedöms inte påverkas av översiktsplaneförslaget.

Översiktsplaneförslaget berör ett antal ekosystemtjänster, både försörjande, reglerande, och stödjande ekosystemtjänster. Kommunen har goda ambitioner, vilket visas genom att ett antal planeringsprinciper anges för våtmarker. Dock saknas konkreta åtgärder för hur kommunen exempelvis avser att arbeta med kulturmiljöfrågor ur ett socialt, pedagogiskt samt estetiskt perspektiv. Översiktsplanen medför små positiva konsekvenser för ekosystemtjänster.

Uppföljning

Enligt 6 kap. 11 § miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innefatta en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför. Miljöpåverkan av förslaget till översiktsplanen för Skövde kommun kommer att följas upp i samband med utredningar och undersökningar inför eventuell exploatering vid till exempel detaljerade planarbeten eller bygglovsprövningar. Miljösituationen i kommunen följs även kontinuerligt upp inom ramen för det befintliga miljöarbetet i kommunen.

INNEHÅLL

ICKE TEKNISK SAMMANFATTNING	3
<hr/>	
1 INLEDNING	9
<hr/>	
1.1 VAD ÄR HÅLLBARHET?	9
1.2 HÅLLBARHETSBEDÖMNINGENS SYFTE OCH MÅL	10
1.3 LÄSANVISNING	11
1.4 METOD	13
2 AVGRÄNSNING	14
<hr/>	
2.1 TIDSMÄSSIG AVGRÄNSNING	14
2.2 ASPEKTER OCH NIVÅ	14
2.3 GEOGRAFISK AVGRÄNSNING	15
3 GÄLLANDE PLANER OCH PROGRAM	16
<hr/>	
3.1 KOMMUNALA PLANER OCH PROGRAM	16
3.2 TRAFIKVERKET	18
4 ÖVERSIKTSPLAN OCH ALTERNATIV	19
<hr/>	
4.1 NOLLALTERNATIV	19
4.2 ÖVERSIKTSPLANENS HUVUDDRAG	19
4.3 ÖVRIGA STUDERADE OCH BORTVALDA ALTERNATIV	20
5 EKOLOGISK HÅLLBARHET	21
<hr/>	
5.1 FÖRUTSÄTTNINGAR EKOLOGISK HÅLLBARHET	21
5.2 METOD OCH BEDÖMNINGSSKALA	23
5.3 NATURMILJÖ	24
5.4 REKREATION OCH FRILUFTSLIV	30
5.5 KULTURMILJÖ	31
5.6 VATTEN	34
5.7 HUSHÅLLNING MED MARK, VATTEN OCH DEN FYSISKA MILJÖN I ÖVRIGT	39
5.8 MÄNNISKORS HÄLSA	43
5.9 RISK OCH SÄKERHET	45
5.10 KLIMATANPASSNING	47
5.11 KLIMATPÅVERKAN	50
6 SOCIAL HÅLLBARHET	55
<hr/>	
6.1 FÖRUTSÄTTNINGAR SOCIAL HÅLLBARHET	55
6.2 METOD OCH BEDÖMNINGSSKALA	57
6.3 NÄRHET TILL SERVICE OCH HÅLLBARA TRANSPORTER/VARDAGSLIV	57

6.4	TILLGÅNG TILL GRÖNOMRÅDEN MED GOD KVALITET	61
6.5	SEGREGATION OCH BARRIÄRER	65
7	EKONOMISK HÅLLBARHET	70
7.1	FÖRUTSÄTTNINGAR EKONOMISK HÅLLBARHET	70
7.2	METOD OCH BEDÖMNINGSSKALA	71
7.3	FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR GOD HUSHÅLLNING MED GEMENSAMMA RESURSER	72
7.4	FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR NÄRINGSLIVET	77
7.5	FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR TRANSPORTINFRASTRUKTUR OCH TILLGÄNGLIGHET	79
7.6	FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR HUSHÅLLENS EKONOMI	82
8	KUMMULATIVA EFFEKTER	85
8.1	BEGREPPET KUMMULATIVA EFFEKTER	85
8.2	ÖVERSIKTSPLANENS KUMMULATIVA EFFEKTER	85
9	AGENDA 2030 – DE GLOBALA MÅLEN FÖR HÅLLBAR UTVECKLING	88
9.1	DE GLOBALA MÅLEN	88
9.2	HÅLLBARHETSMÅL OCH ÖVERSIKTSPLANEN	88
10	SAMLAD BEDÖMNING	94
10.1	ÖVERSIKTSPLANEFÖRSLAGETS KONSEKVENSER	94
10.2	MÅLUPPFYLLELSE AV MILJÖMÅL	96
10.3	PÅVERKAN PÅ MILJÖKVALITETSNORMER	96
10.4	PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSEOMRÅDEN	97
10.5	PÅVERKAN PÅ EKOSYSTEMTJÄNSTER	98
11	UPPFÖLJNING OCH FORTSATT ARBETE	99
12	SAKKUNSKAPSKRAVET	103
13	REFERENSER	104
14	BILAGOR	

1 INLEDNING

Projektbyggaren Teknik Syd AB har tillsammans med WSP Sverige AB, på uppdrag av Skövdes kommun, arbetat fram en hållbarhetsbedömning av Skövde kommuns översiktsplan. I hållbarhetsbedömningen ingår också en miljökonsekvensbeskrivning som uppfyller kraven i miljöbalken. Arbetet med hållbarhetsbedömningen har skett integrerat med planarbetet. För uppfyllande av sakkunskapskravet, se avsnitt 12.

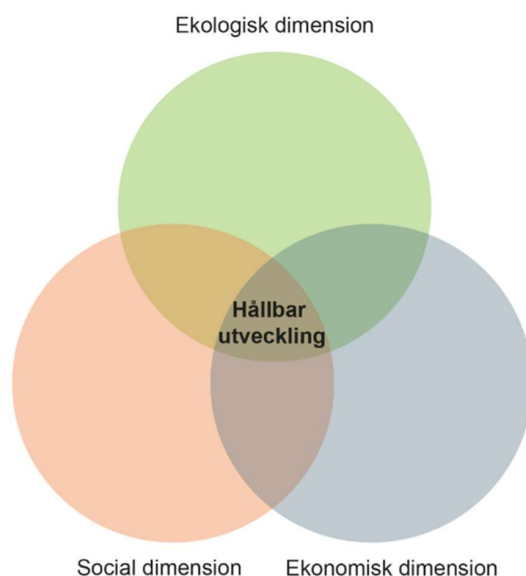
Ansvarig konsult är Jessica Andersson, Projektbyggaren Teknik Syd AB. På Skövde kommun ansvarar Maria Palmqvist.

1.1 Vad är hållbarhet?

Hållbar utveckling är ett begrepp som ofta används för att peka ut en önskvärd samhällsutveckling. Den vanligaste definitionen kommer från Brundtlandkommissionens rapport *”Vår gemensamma framtid”* som publicerades år 1987.

”Hållbar utveckling är utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Det innehåller två grundläggande koncept: behov, och speciellt de grundläggande behoven hos världens fattiga för vilka prioritet ska ges, och de begränsningar av ekosystemens möjligheter att tillgodose nuvarande och framtida behov som också bestäms av teknologi och social organisation.”

Hållbar utveckling brukar delas in i tre dimensioner; Ekologisk hållbarhet, Social hållbarhet samt Ekonomisk hållbarhet.

Figur 1. De tre dimensionerna för hållbar utveckling.

Ekologisk hållbarhet

Ekologisk hållbarhet innefattar allt som har med jordens ekosystem att göra. Detta innefattar bland annat klimatsystemens stabilitet, luft-, land- och vattenkvalitet, landanvändning och jorderosion, biodiversitet och ekosystemtjänster. Produktion av varor och tjänster får inte kompromissa med ekosystemens bärförmåga, dvs. naturen måste hinna återskapa uttagna resurser. I ekologisk hållbarhet inkluderas ibland människors hälsa om den påverkas av den yttre miljön som till exempel föroreningar och buller.

Social hållbarhet

Den sociala hållbarhetsdimensionen sätter människans behov i centrum. Inom dimensionen undersöks hur människor påverkas av den planerade utvecklingen. Det handlar till stor del om välbefinnande, trygghet, rättvisa, makt, rättigheter och individens behov. Hur påverkas människors vardag, arbete, boende och fritid? Vilka grupper påverkas, och hur samspelar den planerade utvecklingen med gruppernas situation idag?

I den sociala hållbarhetsdimensionen är faktorerna både kvantitativa och kvalitativa. Båda samspelar för att tillsammans spänna över hela den sociala dimensionen av hållbarhet. Hur sammanhanget är, hur platsen används och har sett ut över tid påverkar också vad som är socialt hållbart, vilket gör att man alltid måste utgå från den specifika platsen.

Ekonomisk hållbarhet

Det finns flera definitioner på ekonomisk hållbarhet. Skillnaderna mellan två av dessa har sin grund i att man använt olika hållbarhetsmodeller som utgångspunkt. I den första av dessa två definitioner förstås ekonomisk hållbarhet som en ekonomisk utveckling som inte medför negativa konsekvenser för den ekologiska eller sociala hållbarheten. En ökning av ekonomiskt kapital får alltså inte ske på bekostnad av en minskning i naturkapital eller socialt kapital. I den andra definitionen likställs ekonomisk hållbarhet med ekonomisk tillväxt, vilken anses vara hållbar så länge den totala mängden kapital ökar. Ett ökat ekonomiskt kapital kan därmed tillåtas att ske på bekostnad av en minskning av andra tillgångar i form av naturresurser, ekosystemtjänster eller välfärd.

1.2 Hållbarhetsbedömningens syfte och mål

En översiktsplan bedöms enligt miljöbalken alltid innebära en betydande miljöpåverkan vilket medför att en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska upprättas.

Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning är att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekterna som en planerad verksamhet eller åtgärd kan medföra dels på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap och kulturmiljö, dels på hushållning med mark och vatten, och dels på annan hushållning med material, råvaror och energi.

Skövde kommun har valt att utvidga miljökonsekvensbeskrivningen till att omfatta samtliga dimensioner av en hållbar utveckling och att sammanställa detta i en hållbarhetsbedömning. Syftet med hållbarhetsbedömningen är att utvärdera översiktsplanens eventuella inverkan på miljö, människors hälsa, sociala samt ekonomiska aspekter. Ambitionen har varit att de samlade konsekvenserna av planen har fått en lämplig behandling i planarbetet och tillåtit påverka planens utformning. I hållbarhetsbedömningen identifieras, beskrivs och bedöms de direkta och indirekta effekter som översiktsplanen kan medföra. Bedömningen av ekologisk hållbarhet motsvarar en miljökonsekvensbeskrivning.

1.3 Läsanvisning

De förutsättningar och beskrivningar som ligger till grund för bedömningarna av konsekvenserna i hållbarhetsbedömningen redovisas detaljerat i Översiktsplan 2040. Därför redovisas innehållet i översiktsplaneförslaget endast kortfattat i föreliggande dokument.

Hållbarhetsbedömningen är uppdelad i en allmän del, avsnitt ett till fyra, samt ett kapitel vardera för bedömning av konsekvenser för de tre dimensionerna av hållbarhet. Tabell 1 redovisar vilka kapitel i dokumentet som behandlar vilken dimension, samt vilka aspekter som ingår i vilken dimension.

Riksintresseområden bedöms inom respektive aspekt inom den ekologiska dimensionen. De kumulativa effekterna redovisas i avsnitt 8. Gällande ekosystemtjänster bedöms dessa i samband med miljömålen i avsnitt 9.

Miljö kvalitetsnormerna för buller, luft samt vatten redovisas inom respektive aspekt. Miljö kvalitetsnormerna för fisk- och musselvatten berörs inte, varför dessa inte behandlas vidare i föreliggande MKB.

I bilaga 1 redovisas bortvalda alternativ, och i bilaga 2 redovisas den metod som har använts för bedömningen av konsekvenserna.

Tabell 1. Uppdelning av aspekter i de tre dimensionerna, samt avgränsningen av respektive aspekt.

Aspekt/Kapitel		Avgränsning av aspekt
Ekologiska aspekter	Naturmiljö	Påverkan på skyddade naturmiljöer enligt 7 kap miljöbalken, riksintressen enligt 3 kap, grön infrastruktur, biologisk mångfald, samt värde-trakter.
	Rekreation och friluftsliv	Aspekten avgränsas till att bedöma påverkan på riksintresseområden enligt 3 och 4 kap miljöbalken samt tysta områden.
	Kulturmiljö	Påverkan på riksintressen för kulturmiljövård enligt 3 kap miljöbalken, fornlämningar samt övriga kulturhistoriska värden.
	Vatten	Påverkan på ytvatten, grundvatten, vattentäkter samt miljö kvalitetsnormerna för vatten.
	Hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt	Påverkan på jordbruksmark.
	Människors hälsa	Påverkan på människors hälsa från buller samt luftföroreningar.
	Risk och säkerhet	Risker kopplade till farligt gods samt förorenade områden.
	Klimatanpassning	Påverkan från klimatet utifrån risker av ras och skred, översvämningar samt värmebölja.
	Klimatpåverkan	Aspekten behandlar möjligheter till ett klimatsmart resande, tillgång på förnyelsebar energi samt möjligheten att utveckla denna.
Sociala aspekter	Närhet till service och hållbara transporter/ vardagsliv	Aspekten avgränsas till att bedöma översiktsplanens påverkan på offentlig och kommersiell service samt kollektivtrafik. I aspekten ingår bedömning av tillgängligheten till viktiga målpunkter i vardagen.
	Tillgång till grönområden med god kvalitet	Påverkan på tillgång till kommunens parker, grönområden och rekreativa miljöer, och därigenom bedöma hur väl översiktsplanen förväntas bidra till att bevara och utveckla trivsamma miljöer
	Segregation och barriärer	Översiktsplanens påverkan på barriärer, sammankoppling av olika områden samt strävan efter en sammanhållen och inkluderande kommun. Även hur översiktsplanen förväntas bidra till en utveckling som tar hänsyn till olika områdens värden och identitet bedöms. Faktorer som bedöms är bland annat barriärer, bebyggelsestruktur och lokalisering av mötesplatser.

Ekonomiska aspekter	Förutsättningar för god hushållning med gemensamma resurser	Påverkan på behovet av kommunal service i form av skolor och förskolor, samt påverkan på behovet av investeringar i infrastruktur och försörjningssystem. Aspekten belyser påverkan på kommunens markanvändning.
	Förutsättningar för näringslivet	Påverkan på näringslivet genom tillgång till mark, tillgång till infrastruktur samt tillgång till kompetens och arbetskraft.
	Förutsättningar för transportinfrastruktur och tillgänglighet	Påverkan på tillgången till hållbara transporter utifrån planeringen av infrastruktur, samt hur utvecklingen av infrastrukturen stödjer den ekonomiska hållbarheten.
	Förutsättningar för hushållens ekonomi	Påverkan på tillgången till bostäder och utveckling av arbetsmarknaden i takt med den växande befolkningen.

1.4 Metod

Hållbarhetsbedömningen har genomförts integrerat med översiktsplanarbetet. Avgränsning och bedömningar har genomförts tillsammans med kommunala tjänstepersoner inom flera olika expertområden.

För beskrivning av den metod som har använts i arbetet, samt åtgärdsreglering och osäkerheter, se bilaga 2.

2 AVGRÄNSNING

Enligt 6 kap. 12 § miljöbalken ska en MKB innehålla de uppgifter som är rimliga med hänsyn till:

1. bedömningsmetoder och aktuell kunskap,
2. planens eller programmets innehåll och detaljeringsgrad,
3. var i en beslutsprocess som planen eller programmet befinner sig,
4. att vissa frågor kan bedömas bättre i samband med prövningen av andra planer och program eller i tillståndsprövningen av verksamheter eller åtgärder,
5. allmänhetens intresse

2.1 Tidsmässig avgränsning

Tidshorizonten för översiktsplanen är år 2040 med utblick till år 2060. Översiktsplanen ska dock aktualitets prövas varje mandatperiod (var fjärde år). Hållbarhetsbedömningen följer översiktsplanens tidsmässiga avgränsning.

2.2 Aspekter och nivå

Översiktsplanens tyngdpunkt ligger på det strategiska planet, vilket innebär att planen inte är detaljerad. Hållbarhetsbedömningen och miljökonsekvensbeskrivningens omfattning ska vara i paritet till översiktsplanen och fokusera på de väsentliga frågorna.

Skövde kommun har 2021-09-03 genomfört ett avgränsningssamråd avseende föreliggande miljökonsekvensbeskrivning. Inför samrådet togs ett underlag fram som delgavs länsstyrelsen. Tillsammans med länsstyrelsen har Skövde kommit fram till att följande aspekter kan medföra en betydande miljöpåverkan, och ska därför hanteras inom de ekologiska aspekterna i hållbarhetsbedömningen:

- Hälsa
- Klimat
- Naturresurser

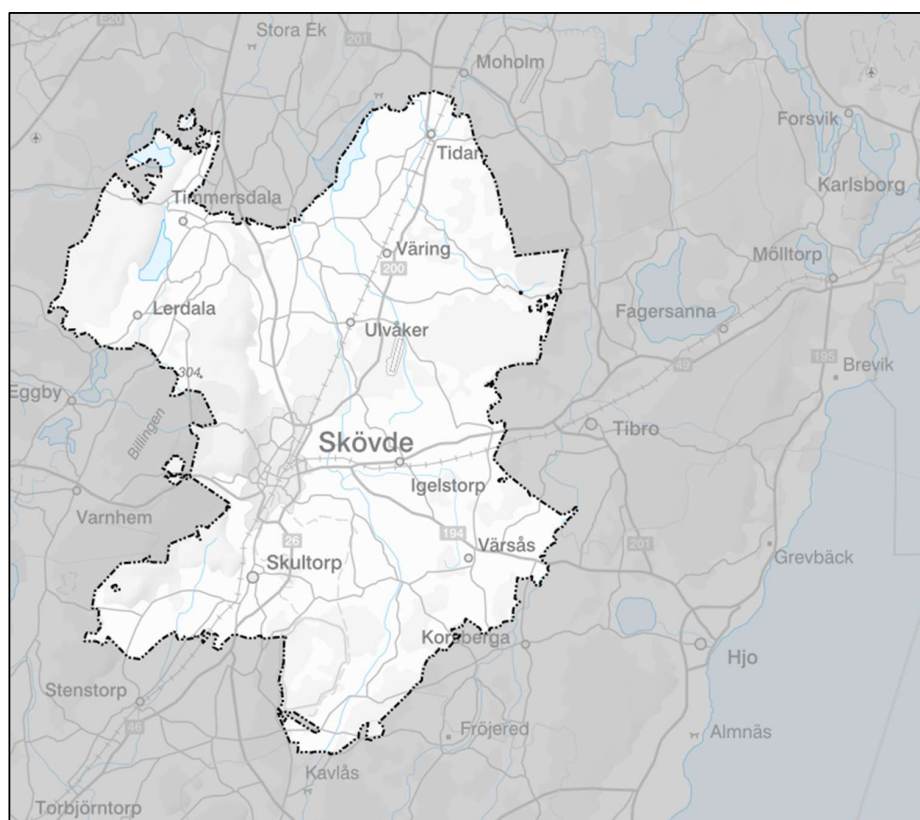
Aspekten hälsa innefattar människors hälsa samt risk och säkerhet. Här kommer bland annat farligt gods, skredrisk, buller, luftföroreningar, förorenade områden samt de verksamheter som har stor omgivningspåverkan behandlas.

Aspekten klimat handlar om klimatanpassning, minskad klimatpåverkan samt energi. Det som kommer studeras är bland annat möjligheten till klimatsmart resande, potentiell översvämningsrisk, behov av ytor för dagvattenhantering, tillgång på förnyelsebar energi och möjligheten att utveckla denna.

Aspekten naturresurser innefattar mark, infrastruktur, biologisk mångfald, jordbruksmark, vatten, ekosystemtjänster, riksintressen (RI). Det som kommer studeras är bland annat förslag till utbyggnad av bostäder, verksamheter och infrastruktur samt vilken påverkan på miljökvalitetsnormerna för vatten och vattenförekomst, biologisk mångfald, jordbruksmark, ekosystemtjänster och berörda riksintressen som planförslaget har.

2.3 Geografisk avgränsning

Planområdet följer av naturliga skäl kommunens gräns även om vissa frågor är av sådan karaktär att de kan behöva beaktas utifrån eller utanför den egna kommungränsen, se figur 2.

Figur 2. Geografisk avgränsning (Skövde kommun).

3 GÄLLANDE PLANER OCH PROGRAM

3.1 Kommunala planer och program

Nedanstående planer och program är de rapporter som kommer fortsätta att gälla för kommunen oavsett om översiktsplaneförslaget vinner laga kraft eller inte.

Folkhälsa, bostäder och verksamheter

Vision Skövde 2040, antagen i maj år 2022. Vision Skövde 2040 ska vara en ledstjärna och peka ut färdriktningen för hela Skövdes utveckling. Visionen ska vara en vägledare i stora och små beslut – inte bara i kommunens verksamheter utan också för andra i område.

Boendestrategiskt program för Skövde kommun, beslutad år 2018. Programmet innehåller mål och riktlinjer som är gällande för kommunens samlade arbete med boendefrågor och bostadsbyggnation. Såväl för det löpande, dagliga arbetet som sker i flera förvaltningar inom kommunen, som för större strategiska frågor.

Etableringsprogram – Skövde kommun, beslutad år 2020, syftar till att stärka det som är Skövdes tillgångar för att kunna konkurrera med andra kommunen vid företagsetableringar.

Program för folkhälsa och social hållbarhet, beslutad år 2023, syftar till att stötta och vägleda det fortsatta arbetet med folkhälsa och social hållbarhet i kommunen. Programmet bidrar till att uppfylla Vision Skövde 2040.

Barn- och ungdomspolitiskt program, antagen år 2023, syftar till att förstärka och tydliggöra kommunens arbete med barn- och ungdomar i det långsiktiga arbetet med att förverkliga Vision Skövde 2040 .

Risk - och sårbarhetsanalys Skövde kommun, beslutad år 2024, syftet med riskanalysen är att inventera och värdera olika riskkällor i Skövde kommun, lämna förslag till förebyggande åtgärder för att minska eller eliminera olycksriskerna eller effekterna av en olycka samt påvisa beroendeförhållanden i samhällsviktig verksamhet.

Policy för hållbar utveckling, beslutad år 2022, syftat till att definiera hållbar utveckling och de tre dimensionerna social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Policyn pekar även ut ett antal principer för arbetet med hållbar utveckling.

Trafik

Skövde kommuns trafikstrategi, beslutad år 2012, syftar dels till att peka ut övergripande inriktningar, dels att konkret peka på åtgärder som krävs inom kommunen vad gäller alla trafikslag.

Kollektivtrafikplanen för Skövde (Kollektivtrafikplan för Skövde år 2025, med utblick 2035) beskriver hur kollektivtrafiken behöver utvecklas för att nå de nationella, regionala och lokala målen inom trafik till år 2025.

Skövde kommun har också en *Cykelstrategi och cykelplan*, antagen år 2018. Cykelstrategin är en tematisk fördjupning av Skövde kommuns trafikstrategi.

Vatten och avlopp

Skövde kommuns *VA policy* antogs år 2020 och är det övergripande högst beslutade styrdokument för vatten och avlopp i kommunen.

Plan för Vattenförsörjning i Skövde kommun, beslutad år 2017.

Vattenförsörjningsplanen tydliggör vilken betydelse kommunens vattenförekomster har för dricksvattenförsörjningen.

Kommunen antog år 2015 en *VA-plan med en handlingsplan*. VA-planen hanterar vatten och avloppsfrågor inom och utom det kommunala verksamhetsområdet, liksom strategiska vägval och prioriteringsgrunder.

Riktlinjer för dagvattenhantering, beslutad år 2011, syftar till att upprätta riktlinjer för dagvattenhantering är att skapa en genomtänkt, miljöanpassad och kostnadseffektiv strategi för att ta om hand och i möjligaste mån minska mängden dagvatten.

Klimat

Kommunen har tagit fram en *Energi- och Klimatplan 2021–2030*. Del 1 (Strategi) är antagen år 2021. Syftet med planen är att öka miljömedvetenheten, och är den gemensamma plattformen för kommunens långsiktiga arbete med klimat.

Fördjupade översiktsplaner, planprogram samt gestaltungsprogram

För Boulognerskogen finns ett antaget gestaltungsprogram, antagen år 2021.

En fördjupad översiktsplan (FÖP) finns för de centrala delarna av Skövde. Denna antogs år 2016. Målet är att centrala Skövde ska utvecklas till en blandstad som ger ett levande centrum. Förtätning och funktionsblandning ska leda till kortare avstånd mellan bostäder, arbetsplatser, butiker med mera samt till minskade barriäreffekter och ett rikare folkliv. Stor vikt läggs vid en utveckling av mötesplatser och parker där det generella förslaget är en omgestaltning av miljöerna för att få in fler och unika karaktärer som ska stärka centrala Skövdes attraktivitet.

Ett antal antagna planprogram finns för kommunen, som är aktuella för fortsatt planeringsprocess och utbyggnad. Dessa berör följande områden; Karstorsområdet, Hasslum, Hasselbacken, Horsås Trädgårdsstad, Mariesjö (Science City), Södra Ryd och Norrmalm.

3.2 Trafikverket

År 2015 genomförde Trafikverket en åtgärdsvalsstudie för Västra stambanan genom Västra Götaland. Där drogs slutsatsen att ett nytt dubbelspår mellan Göteborg och Alingsås bör byggas för att nå de nationella och regionala långsiktiga transportmålen.

En åtgärdsvalsstudie för tillgänglighet i Skövde (ÅVS Tillgänglighet Skövde) togs fram år 2017. Åtgärdsvalsstudien togs fram genom ett samarbete mellan kommunen och Trafikverket och resulterade i en överenskommelse om ett flertal åtgärder vid befintliga trafik korsningar på väg 26 och väg 49. Flera av åtgärderna har genomförts eller planeras att genomföras.

4 ÖVERSIKTSPLAN OCH ALTERNATIV

En MKB ska enligt 6 kap. 12 § miljöbalken identifiera, beskriva och bedöma rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd. Nedan beskrivs de olika lokaliseringalternativ och utformningsalternativ som har studerats inom ramen för översiktsplanearbetet.

4.1 Nollalternativ

Ett alternativ som beskriver miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs ska alltid finnas med. Ett sådant alternativ kallas nollalternativ.

Då föreliggande dokument även behandlar de ekonomiska och sociala dimensionerna så speglar även nollalternativet dessa dimensioners utveckling om den nya översiktsplanen inte blir antagen och vinner laga kraft.

För Skövdes översiktsplan, så utgörs nollalternativet av kommunens befintliga översiktsplan, ÖP 2025.

4.2 Översiktsplanens huvuddrag

Utgångspunkten för ÖP 2040 är *Hållbar utveckling med medborgarna i fokus*, vilket stämmer väl överens med *Vision Skövde 2040*. Utgångspunkten för ÖP 2040 betyder att Skövdes fortsatta utveckling och fysiska planering ska ta hänsyn till hållbarhetens tre dimensioner – social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, och samtidigt utgå från medborgarnas behov. Nedan redovisas översiktsplaneförslaget mycket kortfattat. Ytterligare information finns i övriga planhandlingar.

Bostäder och verksamheter

Utgångspunkten för Skövde kommuns planering är att tyngdpunkten för den framtida utvecklingen ska vara knuten till centralorten samt till kommunens övriga tätorter. I Skövde centralort ska förtätning skapas genom att bland annat bygga på höjden. Större omvandling till blandstad föreslås också i Science City (Mariesjö) och Arenaområdet. Utöver detta finns kompletterande nya ytor framför allt i norr och öster.

I kommunen finns också ett stort behov av ytor för verksamheter. Behovet beror delvis på att centrala områden omvandlas och verksamheter därmed behöver flytta, men det beror också på att Skövde och Skaraborg växer. Nya ytor för verksamheter föreslås både i anslutning till befintliga verksamhetsområden i norra samt östra Skövde, samt en möjlig större etablering på Locketorp.

Natur- och friluftsliv

I översiktsplaneförslaget redovisas *gröna stråk* samt *viktigt samband natur/friluftsliv*. Tillsammans illustrerar dessa de större och mest viktiga gröna stråken och är en del av Skövdes gröna infrastruktur. Den gröna infrastrukturen visar på det som är viktiga spridningskorridorer för djur och natur, dessa sammanfaller ofta men inte alltid med rekreationsstråk för människor. Gröna stråk i markanvändningskartan visar inte exakt dragning utan vikten av att sammanhängande vegetationsstråk inte bryts och att kopplingen bibehålls eller utvecklas. Flera av stråken länkas ihop med värden utanför kommungränsen.

Inriktningen för grönstrukturen är att kommunen ska arbeta för att bevara och utveckla biologisk mångfald, möta invånarnas behov av att vara i naturen samt förvalta, vårda och vidareutveckla natur- och grönområden på ett sådant sätt att Skövdes karaktär bevaras och förstärks.

I översiktsplanen redovisas större dagvattendammar samt viktiga strategiska ytor för tillfällig översvämning med dagvatten i samband med skyfall. Dessa sammanfaller i ett flertal fall med grönområden.

Kommunikationer och trafik

I samband med utbyggnad av Skövde vid Stadsskogen, Norra Ryd samt Locketorp föreslås framtida sträckningar av nya vägkopplingar mellan väg 26 och väg 200. Nytt industrispår föreslås i norra delen av Skövde centralort. Spårområdet redovisas i form av två alternativa utredningskorridorer. Industrispåret ska skapa en järnvägsanslutning till verksamhets- och industriområdet vid Locketorp. Ett nytt industrispår förutsätter åtgärder vid Västra stambanan, bland annat i form av en överlämningsbangård samt nya spårväxlar. Detta kan på sikt skapa förutsättningar dels för en pendelstation vid Södra Ryd, dels för ett eventuellt framtida terminalområde. Utmed Västra stambanans hela sträckning genom kommunen, reserveras mark för ytterligare spår.

Idag är gång- och cykelvägnätet väl utbyggt inom Skövde centralort. Vissa länkar saknas dock fortfarande. Målet är att cyklandet ska öka i Skövde kommun och att cykeln ska vara ett naturligt val vid vardagsresor av olika slag. I översiktsplanen anges att vid planeringen av nya bostadsområden är utgångspunkten att dessa ska knytas till det befintliga gång- och cykelvägnätet. En strävan är att utveckla huvudcykelvägnätet så att stadsdelar knytas ihop på ett bra sätt.

4.3 Övriga studerade och bortvalda alternativ

De alternativ som har studerats vid utformningen av översiktsplanen, samt motiv till varför dessa har valts bort, redovisas i bilaga 1.

5 KONSEKVENSER FÖR EKOLOGISK HÅLLBARHET

5.1 Förutsättningar ekologisk hållbarhet

Naturmiljö samt rekreation och friluftsliv

Inom Skövde kommun finns områden med höga naturvärden såsom riksintresse för naturvård samt naturreservat. I kommunen finns även många Natura 2000-områden. En stor del av kommunens naturvärden är kopplade till Billingen, som är det största av de västgötska platåbergen. I Skövde kommun är tre våtmarker utpekade i myrskyddsplanen, Brunnhemsberget, Degermossen och Sjömossen.

I Skövde kommun finns också tre områden som utgör riksintresse för friluftsliv, samt fem områden som utgör stora opåverkade/tysta områden. I dessa områden finns det goda förutsättningar för att uppleva tystnad.

Kulturmiljö

Skövde kommun har sedan 1900-talet präglats av både Försvarmakten samt några framgångsrika industriföretag. I Skövde kommun finns Skaraborgs enda kulturreseptat¹, Vallby Sörgården. Kulturhistoriska spår finns både i, och runt omkring kulturreseptatet.²

I kommunen finns sju olika områden som utgör riksintresse för kulturmiljö samt fem områden som omfattas av landskapsbildskydd (Brunnhemsberget, Nordbillings östsluttning, Sotarliden, Valleområdet samt ett område längs med väg 26 söder om Skultorp). Skövde kommun har upprättat ett kulturmiljöprogram samt fem bevarandeplaner, alla inom centralorten Skövde.

Hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt

I Skövde kommun finns det totalt 38 ytvattenförekomster, tre sjöar, 23 vattendrag samt 12 grundvattenförekomster. Skövde kommun ligger främst inom avrinningsområdet för Tidån, men även inom avrinningsområdet för Lidan och Vänern.

Enligt Vatteninformationsystem Sverige (VISS) är två av kommunens sjöar klassade med måttlig ekologisk status och en klassad med otillfredsställande status. Samtliga sjöar uppnår ej god kemisk status. Utav kommunens 23 vattendrag, klassas 22 vattendrag med måttlig ekologisk status. Det övriga vattendraget klassas som otillfredsställande status. Samtliga vattendrag uppnår ej god kemisk status. Samtliga av kommunens grundvattenförekomster har god kemisk och kvantitativ status, dock finns det en bedömd risk för den kemiska statusen för flertal av förekomsterna. Inom Skövde kommun finns sju vattenskyddsområden.

¹ <https://www.hembygd.se/vallby/about>

² [Vallby Sörgården | Länsstyrelsen Västra Götaland \(lansstyrelsen.se\)](https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/lansstyrelsen.se/vallby-sorgarden)

Enligt översiktsplaneförslaget fanns år 2020 cirka 425 jordbruksföretag inom Skövde kommun. Deras totala åkermarksareal uppgick till cirka 23 100 hektar (år 2021) och 2 400 hektar betesmark (år 2015).

Människors hälsa samt risk och säkerhet

Luften i Skövde kommun påverkas både av lokala utsläppskällor samt av långväga föroreningar. I kommunen utgör vägtrafiken den enskilt största lokala källan till luftföroreningarna i form av partiklar. Mätningar av luftföroreningar har genomförts i centrala Skövde. De uppmätta halterna av kväveoxider, PM_{2,5}, PM₁₀ och bensen ligger väl under gällande miljökvalitetsnormer. I resterande delar av kommunen bedöms luftkvaliteten generellt sett vara god, men längs med de större vägarna och järnvägarna kan högre partikelnivåer förekomma när det råder vissa specifika förutsättningar.

I Skövde kommun utgör väg 49 till Skara, väg 46 till Falköping och väg 26 från Tidaholm via Skövde till Mariestad primärleder för farligt gods. Väg 49 från Skövde till Karlsborg, väg 194 till Hjo, väg 200 till Våring samt mellan Tidån och Moholm, väg 2891 till Vårsås och Korsberga, samt två mindre sträckningar varav en vid Timmersdala och en mellan Karstorpsrondellen Lillegårdsrondellen i Skövde utgör sekundära leder för farligt gods. Förbud mot transport av farligt gods finns på Hjovägen, sträckan mellan Mariestadsvägen och Kanikegränd samt på väg 2747 mellan Lerdala och Timmersdala.

Skövde kommun är delvis en landsbygdskommun där bullernivån antas vara god. Risk finns dock för högre bullernivåer längs med de större vägarna och järnvägarna som går genom kommunen samt i tätorterna. Skövde kommun har upprättat en bullerkartering³ för Skövde centralort. I denna redovisas de vägar inom centralorten som har de högsta bullernivåerna. Här anges att det är framför allt de statliga vägarna som alstrar buller utanför tätorterna. Tanken är att kommunen ska komplettera utredningen till att omfatta hela kommunen. Kommunen arbetar också ständigt med bullerförbättrande åtgärder.

Inom Skövde kommun finns markföroreningar. Förorenade områden finns framför allt i centralorten Skövde, men även utspritt i hela kommunen. Tre angivna objekt finns i riskklass 1. I Skövde förekommer bergarten alunskiffer. Alunskiffern blir röd vid förbränning när järninnehållet oxiderar. Askan, som kallas rödfyr, avger radon och även gammastrålning.

Klimatanpassning

Effekten av ett förändrat klimat pekar på en ökad nederbördsmängd. Enligt SMHI förväntas årsmedelnederbörden i Skövde kommun öka cirka 30 %. Länsstyrelsen har utfört en kartering gällande risk för översvämning vid skyfall.

³ Bullerkartläggning Skövde kommun år 2021 – Underlagsrapport, Ramboll 2022

Denna visar att det finns ett flertal riskområden inom Skövde kommun. Kommunen har även tagit fram en skyfallskartering över Skövde centralort och Skultorp. Lågpunktskarteringen visar att delar av Tidån och Ösans vattensystem tidvis har högt vattenstånd, vilket i sin tur kan öka risken för översvämning av lågt liggande områden.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har genomfört översiktliga stabilitetskarteringar för Skövde kommun. Denna visar att kommunen har vissa områden (aktsamhetsområde) där en förhöjd risk för skred kan finnas.

Klimatpåverkan

År 2019 släppte Skövde kommun ut 676 607 ton koldioxidekvivalenter⁴.

Majoriteten av växthusgasutsläppen kommer från industrin, som står för cirka 68 procent, av kommunens totala utsläpp. Transporterna samt jordbruket utgör strax över 20 procent.

Kollektivtrafiken inom kommunen utgörs av ett tiotal stadsbusslinjer. Cirka 40 procent av kommunens invånare reser med bil varje dag, och cirka 75 procent cirka två dagar per vecka. Endast åtta procent av invånarna är dagliga kollektivtrafikpendlare, och 20 procent åker kollektivt åtminstone någon dag i veckan.

Västra stambanan och Jönköpingsbanan passerar genom Skövde kommun, vilket gör att kommunen är väl sammanbunden med regionen och övriga landet. Resecentrum i Skövde utgör resecentrum för hela Skaraborgs delregion, och är en viktig regional knutpunkt för kommunikationer för kollektivtrafik. Skövdes geografiska läge i mitten av Västra stambanan ger god tillgång till kommunikationer med tåg, med Stockholm och Göteborg. Via Jönköpingsbanan finns tågtrafik till Jönköping och vidare till Nässjö.

Gång- och cykelvägnätet är väl utbyggt inom Skövde tätort, det finns dock vissa felande länkar. Mellan tätorterna i kommunen finns (med några undantag) inga separata gång- och cykelvägar.

5.2 Metod och bedömningskala

Den metod som har använts för att bedöma effekter och konsekvenser i hållbarhetsbedömningen beskrivs utförligt i bilaga 2. För att bedöma översiktsplanens positiva och negativa konsekvenser på den ekologiska dimensionen, används en fyrgradig skala. För bedömningen används en basline metod, vilket innebär att skalan och bedömningen av konsekvenserna grundar sig på en relation mellan effekternas omfattning och storleken på de värden som påverkas. Tabell 2 redovisar den skala som används för bedömningen av den ekologiska dimensionen.

Tabell 2. Skala för bedömning av den ekologiska dimensionen.

⁴ Nationella emissionsdatabasen

Värdering av konsekvens	Förtydligande
Stora konsekvenser	Betydande positiv eller negativ påverkan på nationella eller regionala värden eller ett stort antal lokala värden.
Måttliga konsekvenser	Begränsad positiv eller negativ påverkan på nationella eller regionala värden eller ett stort antal lokala värden. Betydande påverkan på värden av lokalt intresse.
Små konsekvenser	Liten positiv eller negativ påverkan på värden av nationellt eller regionalt intresse, eller begränsad påverkan på värden av lokalt intresse
Inga eller obetydliga konsekvenser	Marginell positiv eller negativ påverkan på värden eller inga konsekvenser (ingen märkbar påverkan).

5.3 Naturmiljö

Aspekten avgränsas till att bedöma påverkan på skyddade naturmiljöer enligt 7 kap miljöbalken, riksintressen enligt 3 kap, grön infrastruktur, biologisk mångfald, samt värdeetrakter.

Värdeetrakt - Ett landskapsavsnitt med särskilt höga ekologiska bevarandevärden. En värdeetrakt har en särskilt hög täthet av värdekärnor (eller värde-element) för djur- och växtliv, inklusive biologiskt viktiga strukturer, funktioner och processer än vad som finns i omgivande landskap.⁵

Grön infrastruktur - Grön infrastruktur är ett nätverk av mer eller mindre naturliga områden som tillhandahåller olika ekosystemtjänster på motsvarande sätt som den "grå infrastrukturen" av exempelvis vägar, avlopp och elnät tillhandahåller andra typer av tjänster.⁶

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

I miljöbalkens 3 kap. finns grundläggande bestämmelser för hushållningen med mark- och vattenområden. Bestämmelserna anger bland annat följande:

- Att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.
- Att mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet ska så långt som möjligt

⁵ Viktiga begrepp i arbetet med grön infrastruktur, Naturvårdsverket 2017-02-16

⁶ www.naturvardsverket.se

skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter ska särskilt beaktas.

Riksintresseområden ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada området. Bedömningen av vad som utgör en påtaglig skada är alltid platspecifik och knuten till åtgärdens art och omfattning. Generellt gäller att ett ingrepp som innebär att ett område förlorar de värden som motiverat dess utpekande ska bedömas som påtagligt skadligt.⁷ Den svenska naturmiljön skyddas också genom miljöbalkens 7 kap. Inom olika slags områdesskydd medföljer olika syften och restriktioner, vilket regleras i miljöbalken.

Konsekvenser av planförslaget

Översiktsplaneförslaget bygger på en struktur som innebär att tyngdpunkten för den framtida utvecklingen ska vara knuten till centralorten samt tätorterna Skultorp, Stöpen, Timmersdala, Tidån och Vårsås. Ny bebyggelse föreslås dels genom förtätning av befintliga områden, dels i nya områden i orternas utkanter. Strategin att förtäta och bygga ut i befintliga tätorter ger flera positiva effekter för naturmiljö och friluftsliv då markresurser nyttjas effektivt och intrång i och ianspråktagande av natur- och grönområden till största del kan undvikas. Samtidigt finns det en risk att avstånden mellan befintliga bostäder och nära rekreativområden blir längre när grönområden i tätorternas utkanter exploateras.

I kommunen finns både Natura 2000-områden samt naturreservat. Dessa områden pekas ut som område för natur- och friluftsliv i översiktsplanen, vilket innebär skydd från en eventuell exploatering. Som generell riktlinje anges att åtgärder/anläggningar bör inte vidtas/utföras där stora värden för naturvård, friluftsliv eller landskapsbild påtagligt skadas eller där en nämnvärd påverkan på vattenstånd, vattenföring eller vattenkvalitet kan uppkomma. Inget av naturområdena berörs direkt av översiktsplaneförslaget, men några av de föreslagna utbyggnadsområdena samt utredningsområden ligger i anslutning till Natura 2000-områden, exempelvis utredningsområdet vid Simsjön, se bedömning nedan.

Ett flertal av de föreslagna utbyggnadsområdena för bebyggelse medför intrång eller ligger i direkt anslutning till område som utgör riksintresse för naturmiljö enligt 3 kap 6 § miljöbalken. Riksintresseområden utgör känsliga och värdefulla miljöer där ny bebyggelse kan medföra negativa effekter. Påverkan kan vara antingen direkt, där värdefulla miljöer kan försvinna, eller indirekt där förutsättningar för riksintresseområde kan förändras (exempelvis genom avvattning, bullerpåverkan etcetera). Översiktsplanen anger att antal riktlinjer för riksintresseområde för naturvård, som gör att värdena beaktas vid

⁷ Allmänt råd SNV NFS 2005:17

detaljplanering och bygglovsprövning. Riktlinjerna bidrar till att bland annat risken för att påtaglig skada ska uppstå för riksintresseområdena är liten.

Föreslagen bebyggelseutveckling i Igelstorp medför intrång i riksintresseområdet Svenstorp (NRO14088). Då den föreslagna bebyggelsen ligger i direkt anslutning till samlad bebyggelse bedöms intrånget medföra begränsade negativa effekter för riksintresseområdet. Det är dock viktigt i samband med detaljplanearbetet se till att de spridningsstråk som finns i det ianspråktagna området bibehålls och förstärks.

Planerad bebyggelse i Lerdala berör riksintresseområdet Valle (NRO14074), samt ligger i direkt anslutning till naturreservatet Gullakrokssjöarna. Marken som föreslås tas i anspråk utgörs till stora delar av åkermark, samt av skogsmark på bland annat Högeråsakullen. För att riksintressets värdekärnor ska kunna bevaras anges bland annat fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betning av naturbetesmarker och skötsel av landskapselement. Det som kan påverka riksintresseområdet negativt är bland annat vägdragningar, schaktning samt olämpligt lokaliserad eller anpassad bebyggelse. Då den föreslagna bebyggelsen utgör en komplettering till befintlig bebyggelse bedöms de negativa effekterna begränsas. Inom riksintresseområdet ligger även naturreservatet Gullkrokssjöarna. I reservatet utgör värdena av de våtmarksmiljöer, samt de limniska miljöer som finns i området. Det är därför av stor vikt att den tillkommande bebyggelsen inte påverkar naturreservatets geohydrologi exempelvis genom avvattning. I samband med detaljplanen bör utformningen av bebyggelsen samt avvattningen av området studeras i detalj, och negativa effekter bedöms då kunna undvikas på både naturreservatet samt riksintresseområdet.

Översiktsplanens planerade utveckling i Timmersdala ligger i anslutning till riksintresseområdet Nordbillningen (NRO14075). Utvecklingen bedöms inte påverka riksintresseområdet då inga värdekärnor berörs, och då en större väg i nord-sydlig riktning medför en barriär mellan riksintresseområdet och den föreslagna bebyggelsen. I dagsläget kan inte någon bedömning göras om riksintresseområdet påverkas negativt då påverkan och effekt beror på den detaljerade utformningen som exempelvis exploateringsgrad, avstånd till värdekärnor och fornlämningar, bevarandet av kulturhistoriska riktningar etcetera. De negativa konsekvenserna begränsas genom planeringsprinciperna som anger att kärnvärdena ska beaktas vid detaljplanering och bygglovsprövning.

Utredningsområdet vid Simsjön ligger inom riksintresseområdet Sydbillingen (NRO14098). Angränsande områden på bergsplatån, liksom bergskanten omfattas av riksintresse för naturvård, friluftsliv och Natura 2000. Delar ingår i de två naturreservaten Klasborg och Våmbs ängar samt Sydbillingen. Delar är

klass 1-områden i naturvårdsprogrammet. Genom och i anslutning till områdena finns vattendrag och sankmarker att beakta samt att berggrunden ligger ytligt. Då området innehåller stora värden ur naturmiljösynpunkt är det i dagsläget svårt att bedöms dess effekter och konsekvenser. I översiktsplaneförslaget anges att utredningar behöver tas fram avseende VA, geoteknik-, hydrologi-, dagvatten- och skyfallsfrågor, samt att beslut om nya bebyggelseområden i Simsjöområdet ska föregås av en fördjupad översiktsplan eller ett planprogram. Kommunen anger också att en miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas, vilket indirekt indikerar på att kommunen bedömer att detaljplanen kan medföra en betydande miljöpåverkan.

För att kunna bedöma om det är lämpligt att bebygga området, bör miljökonsekvensbeskrivningen föregås av ett antal utredningar gällande påverkan på Natura 2000, naturreservat, riksintresseområde för naturmiljö samt övriga naturvärden. Utgångspunkten för studierna bör vara skadelindringshierarkin, samt balanseringsprincipen.

Balanseringsprincipen har fyra steg som innebär att negativ påverkan ska (1) undvikas, (2) minimeras. Därefter finns kompensationsåtgärder (3 och 4). Steg tre innebär att negativ påverkan som inte kan undvikas eller minimeras ska utjämnas i sitt funktionella sammanhang och i steg fyra får påverkan ersättas på annat sätt.

I översiktsplanen redovisas två områden för materialutvinning. Dessa områden omfattar beslutade täktillstånd för Heidelbergs (tidigare Cementa) kalkstenstäkt samt för Billingsryds diabastäkt. Båda dessa täkter ligger i direkt anslutning till Skövde centralort och har fyndigheter som är av riksintresse för ämnen och material enligt miljöbalken. Båda dessa områden sammanfaller helt eller delvis med riksintressen för naturvård och friluftsliv enligt 3 kap miljöbalken. Avvägningar och bedömningar om vilket riksintresse som ska ges företräde i de fall dessa inte är förenliga avgörs i samband med en ansökan och prövning om täktillstånd.

Översiktsplaneförslaget pekar ut både viktiga större grönområden, samt viktiga grönstråk. De utpekade grönstråken är de stråk som bedöms utgöra kommunens övergripande gröna infrastruktur. Ett antal planeringsprinciper anges i översiktsplanen som både säkerställer och skyddar de gröna områdena, vilket bidrar till positiva effekter för den gröna infrastrukturen samt konnektiviteten i kommunen, bland annat att det är viktigt att skapa stråk mellan Norra Trädgårdsstaden och Södra Ryd genom Stadsskogen. Säkerställandet bidrar även till positiva effekter för den understödjande ekosystemtjänsten biologisk mångfald och fotosyntes. Vidare bedöms översiktsplanen medföra goda möjligheter för att kvalitéterna i grönområdena samt grönstråken ska bibehålla sina funktioner som habitat och spridningsvägar, och stärka den gröna infrastrukturen, värdetrakter samt spridningsmöjligheterna inom kommunen,

vilket ger positiva effekter för bland annat ekosystemtjänsten spridnings samband.

I Skövde kommun är tre våtmarker utpekade i myrskyddsplanen, Brunnhemsberget, Degermossen och Sjömossen. Samtliga pekas ut i översiktsplaneförslaget som grönområde. Inga av våtmarkerna berörs av någon föreslagen exploatering. Inom Skövde kommun finns ett flertal projekt med våtmarker som bedöms stimulera den biologiska mångfalden, minska klimatpåverkan och stärka arbetet med klimatanpassning. Inom Tidans vattenförbund har kommunen tillsammans med LEVA-projektet⁸ upprättats ett antal utredningar om lämpliga våtmarkslägen i Tidans avrinningsområde. Flera våtmarksanläggningar är påbörjade och kommer att färdigställas de närmsta åren, vilket bedöms medföra positiva effekter. Planeringsprinciper i översiktsplaneförslaget säkerställer också så att våtmarker i närområdet inte avvattnas på grund av byggnation eller markåtgärder.

Planförslaget pekar ut bebyggelseområden inom strandskyddade områden genom LIS-områden. Att strandmiljön har ett generellt skydd i Sverige beror bland annat på att detta är känsliga och ekologiskt viktiga miljöer. Utöver det generella värdet finns också naturvärden inom de föreslagna områdena för exploatering inom strandskyddet. Hur goda livsvillkor för djur- och växtlivet bevaras beror helt av hur bebyggelsen anpassas. I översiktsplanen anges planeringsprinciper för LIS-områdena, bland annat att innan ett LIS-område byggs ut ska det föregås av en detaljplanläggning. Detta medför att värdena inom ett LIS-område tidigt uppmärksammas.

Risk finns för att föreslagna områden för bebyggelseutveckling kan komma att påverka rödlistade arter eller arter som omfattas av artskyddsförordningen. Många av dessa växt-och djurarter är knutna till värdefulla naturområden, men kan även förekomma på andra platser. Inför en exploatering bör studier utföras i samband med detaljplanläggning. Eventuella åtgärder kan arbetas in i kommande detaljplaner, och negativa effekter bedöms inte uppstå. Vidare lyfter planförslaget planeringsprincipen om att allmänna och beslutade biotopskydd i samband med planläggning ska beaktas, och påverkan ska så långt möjligt undvikas.

I översiktsplanen lyfter kommunen behovet av att ta fram en grönplan i syfte av att bevara och utveckla grönstrukturen samt planera parkernas utveckling. Ambitionen är god, men kommunen bör utarbeta grönplanen innan översiktsplanen för att kunna arbeta in resultatet planen, och få ett helhetsgrepp. Risk finns annars för framtida konflikter gällande

⁸ LEVA står för Lokalt engagemang för vatten och drivs av Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med Jordbruksverket, Lantbrukarnas riksförbund (LRF) och vattenmyndigheterna. Syftet med projektet är att minska övergödningen inom Tidans avrinningsområdes sjöar och vattendrag samt öka landskapets vattenhållande förmåga och buffringskapacitet.

markanvändning, och att viktiga strategiska ställningstaganden inte kommer fram förrän sent i processen.

Kommunen avser också att utarbeta ett kompensationsystem för att få en balans mellan grönytor och hårdgjorda ytor, vilket bedöms ge positiva effekter.

Konsekvenser av nollalternativet

Nollalternativet medför exploatering på naturmark. Tätortsnära natur riskerar att försvinna och även viktiga ekologiska samband. I nollalternativet finns gröna stråk utpekade men svaga stråk och förstärkningsåtgärder saknas.

Nollalternativet har höga ambitioner, men då planen ger vaga planeringsprinciper bedöms risk finnas för negativa effekter.

Sammanfattande bedömning

Sammantaget bedöms planförslaget medföra *måttliga positiva konsekvenser*. Översiktsplaneförslaget har goda och höga ambitioner kopplat till kommunens naturvärden, och konkreta planeringsprinciper skapar en relativt tydlig styrning för kommande planeringsskeden. Strategin att förtäta och bygga ut i befintliga tätorter medför att intrång i natur- och grönområden till största del kan undvikas.

Några av utbyggnadsområdena kan påverka skyddade naturområden, men med god planering bedöms negativa konsekvenser kunna undvikas.

Översiktsplaneförslaget pekar ut både viktiga större grönområden, samt viktiga grönstråk. De utpekade grönstråken är de stråk som bedöms utgöra kommunens övergripande gröna infrastruktur. Ett antal planeringsprinciper anges i översiktsplanen som både säkerställer och skyddar gröna områden, vilket bidrar till positiva effekter för den gröna infrastrukturen, konnektivitet samt ekosystemtjänster.

I Skövde kommun är tre våtmarker utpekade i myrskyddsplanen. Samtliga pekas ut i översiktsplaneförslaget som grönområde. Inom Skövde kommun finns ett flertal projekt med våtmarker som bedöms stimulera den biologiska mångfalden, minska klimatpåverkan och stärka arbetet med klimatanpassning. Planeringsprinciper finns angivna för våtmarker.

Nollalternativet saknar planeringsprinciper kring exempelvis tätortsnära natur och gröna stråk. Nollalternativet bedöms medföra *små negativa konsekvenser* för aspekten naturmiljö.

Förslag till åtgärder samt fortsatt planarbete

Inga åtgärder föreslås.

5.4 Rekreation och friluftsliv

Aspekten avgränsas till att bedöma påverkan på riksintresseområden enligt 3 och 4 kap miljöbalken, samt tysta områden. Översiktsplanens påverkan på tillgänglighet till grönområden, samt rekreationsområden redovisas under konsekvenserna för den sociala dimensionen, avsnitt 6.3 Tillgång till grönområden med god kvalitet.

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Bedömningsgrunder för aspekten redovisas i avsnitt 6.2 Naturmiljö.

Konsekvenser av planförslaget

Ett område runt Platåbergsskogen Billingen FO 01 omfattas av riksintresse för friluftslivet enligt 3 kap MB. Översiktsplanen berör inte riksintesseområdet, varför inga negativa effekter uppstår. Kommunen berörs inte av något riksintesseområde enligt 4 kap MB. Vidare redovisar översiktsplanen ett antal riktlinjer för riksintesse friluftsliv, bland annat att Billings fritidsområde ska fortsätta att utvecklas. Riktlinjerna medverkar positivt för att utveckla kärnvärdena samt att sätter dessa i fokus.

Översiktsplanen pekar ut bebyggelse inom strandskyddade områden som omfattas av landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden. Hur tillgängligheten till strandlinjen, och hur syftet med strandskyddet, påverkas, beror helt av hur bebyggelsen anpassas. Med allmänna gemensamma mötesplatser och stråk går det att tillgängliggöra strandlinjen i samband med utbyggnad. Vid dessa platser är det mycket viktigt att gränsen mellan privat och offentlig är mycket tydlig, exempelvis genom staketdragningar, så att det tydligt framgår att stranden är allmänt tillgänglig. I översiktsplanen anges att LIS-områden ska föregås av detaljplaneläggning, vilket innebär att allmänhetens tillgänglighet till strandzonen kan säkerställas.

Tystnaden är en viktig resurs som bedöms bli en bristvara i framtiden. Ingen av de föreslagna utbyggnadsområdena i kommunens översiktsplaneförslag berör tysta områden, varför inga konflikter bedöms uppstå. Samtliga av de tysta områdena ligger intill kommungränsen. Det är därför viktigt att beakta eventuella mellankommunala intressekonflikter för att kunna värna om tystnaden i framtiden.

Konsekvenser av nollalternativet

Nollalternativet saknar planeringsprinciper kopplade till tysta områden.

Sammanfattande bedömning

Översiktsplaneförslagets *konsekvenser* på rekreation och friluftsliv bedöms som *obetydliga*. Inget riksintresseområde enligt 3 eller 4 kap MB berörs. Tysta områden berörs inte.

Nollalternativet medför till viss del sämre styrning än översiktsplanförslaget, men sammanfattningsvis bedöms *konsekvenserna* som *obetydliga*.

Förslag till åtgärder samt fortsatt planarbete

Inga förslag till åtgärder föreslås.

5.5 Kulturmiljö

Aspekten avgränsas till att bedöma påverkan på kulturresevat, riksintressen för kulturmiljövård, fornlämningar samt övriga kulturhistoriska värden.

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Den svenska kulturmiljön skyddas främst genom kulturmiljölagen och miljöbalken. I kulturmiljölagen finns särskilt beskrivet skydd av fornlämningar, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen. I PBL 2 kap 3§ anges också att planering enligt PBL ska ske med hänsyn till bland annat kulturvärden.

Fornlämningar - Fornlämningar är lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och är varaktigt övergiven. Lämningen behöver dessutom vara tillkommen före år 1850.

Ytterligare bedömningsgrunder för kulturmiljö finns i avsnitt 5.2 Naturmiljö.

Konsekvenser av planförslaget

Översiktsplaneförslaget har delvis höga ambitioner kopplade till Skövdes kulturmiljövärden, vilket visar kommunens medvetenhet om befintliga kulturhistoriska värden. Ambitionen är att kommunens kulturmiljöer ska värnas och användas som en resurs i utvecklingen. Översiktsplanens planeringsprinciper bidrar till att de kulturhistoriska värdena tidigt kan uppmärksammas, och att den negativa påverkan kan begränsas genom detaljutformning av bebyggelsen. Ibland kan även en exploatering medföra positiva effekter på kulturmiljön, då värdena kan försäkras och göras mer tillgängliga för allmänheten, vilket bidrar till positiva effekter för ekosystemtjänster kopplade till kulturmiljö.

Översiktsplanen föreslår ingen exploatering i direkt närhet, eller inom Skövde kommuns kulturresevat. Dock medför föreslagna utbyggnadsområden intrång i två områden som utgör riksintresse för kulturmiljö, Berg (R24) samt Askeberga-Vad (R22).

Det utbyggnadsområde som medför intrång i Askeberga-Vad (R22), utgörs av ny bebyggelse i anslutning till Tidan. Som uttryck för riksintresseområdet anges bland annat landets näst största skeppsättning vid Askeberga, sockenkyrka med medeltida ursprung, Vaholms herrgård med landets enda övertäckta bro och landskapselement. Intrånget bedöms inte påverka kärnvärdena negativt, men risk finns för att de värdebärande elementen samt att kulturhistoriska strukturer försvinner. I dagsläget bedöms det inte vara möjligt att bedöma om negativa konsekvenser uppstår på riksintresseområdet, då påverkan beror på den detaljerade utformningen av bebyggelsen, som exempelvis exploateringsgrad, avstånd till värdekärnor och fornlämningar, bevarandet av kulturhistoriska strukturer etcetera. De negativa konsekvenserna begränsas genom översiktsplanens planeringsprincip som anger att kärnvärdena ska beaktas vid detaljplanering och bygglovsprövning.

Föreslagen bebyggelse vid sjön Lången (LIS) samt i Timmersdala medför intrång i riksintresseområdet Berg (R24). Som kärnvärden anges bland annat bymiljöer, fornborg, vägsystem och torpmiljöer som speglar de västgötska platåbergslandskapens agrara, industriella, sociala och bebyggelsemässiga utvecklingen. Bebyggelsen i Timmersdala ligger i anslutning till befintlig bebyggelse och kompletterar denna, varför riksintressets kärnvärden inte påverkas negativt. Att göra bedömningen att kärnvärdena inte påverkas negativt, kan göras i detta skede, men bedömningen huruvida ett riksintresseområde påverkas negativt eller inte, bedöms inte vara möjligt då påverkan och effekt beror på den detaljerade utformningen som exempelvis exploateringsgrad, avstånd till värdekärnor och fornlämningar, bevarandet av kulturhistoriska riktningar etcetera. Goda möjligheter finns dock för att begränsa de negativa konsekvenserna genom att planeringsprinciperna i översiktsplaneförslaget beaktas.

Föreslagen bebyggelse vid sjön Lången (LIS) ligger i direkt anslutning till befintlig bebyggelse i Melldala, samt ligger inom ett område som omfattas av *Områdesbestämmelser för del av Nordbillingen*. Syftet med bestämmelserna är att ta hänsyn till områdets kulturmiljö och byggnadstradition genom utökad bygglovsplikt. Detta medför att risken för att negativa konsekvenser ska uppstå för riksintresseområdet Berg (R24) är liten.

Gällande fornlämningar anger översiktsplaneförslaget att fornlämningar ska beaktas och negativ påverkan ska så långt som möjligt undvikas, vilket är ett positivt ingångsvärde vid en eventuell detaljplaneprocess.

Det är positivt att kommunen har ett flertal dokument kopplade till kulturmiljö som ska användas som underlag vid plan- och bygglovsärenden. Kulturmiljöprogrammet är dock inte heltäckande, vilket medför en risk för att helhetsgreppet över kulturmiljöfrågorna blir bristfälligt om kommande planering

ska utgå från programmet. Enligt kulturmiljöprogrammet ska byggnader uppmärksammade år 2010 dokumenteras närmare och för att säkerställa det kulturhistoriska värdet ska kommunen upprätta fördjupade planeringsprinciper om hur kulturmiljöns värden ska tillvaratas. Dessa tillägg saknas i dagsläget, men kan till viss del ersättas av de planeringsprinciper som översiktsplanen anger inom respektive utbyggnadsområde.

I översiktsplanen föreslås två LIS-områden. I samband med att dessa har tagits fram, har kommunen beslutat att de områden som omfattas av landskapsbildskydd ska undantas, vilket bedöms som positivt.

Konsekvenser av nollalternativet

Nollalternativet har bristande planeringsprinciper för kulturmiljö, varför negativa effekter bedöms uppstå.

Sammanfattande bedömning

Sammantaget bedöms planförslaget medföra *små positiva konsekvenser* för aspekten kulturmiljö. Översiktsplaneförslaget har höga ambitioner kopplade till Skövdes kulturmiljövärden, vilket visar kommunens medvetenhet om befintliga kulturhistoriska värden.

Riksintresseområden för kulturmiljö berörs av utbyggnadsområden, och risk bedöms för negativa effekter. Goda möjligheter finns dock för att begränsa de negativa konsekvenserna genom att planeringsprinciperna i översiktsplaneförslaget beaktas.

Det är positivt att Skövde kommun har ett kulturmiljöprogram, detta är dock inte heltäckande över kommunen, vilket medför en risk för att helhetsgreppet över kulturmiljöfrågorna blir bristfälligt om kommande planering ska utgå från programmet.

I översiktsplaneförslaget anges planeringsprinciper, bland annat för kulturmiljö, för respektive utbyggnadsområden som ska följas. Planeringsprinciperna medför att kulturmiljöfrågorna väcks i tidigt skede, och negativa konsekvenser kan undvikas i största möjliga mån.

Nollalternativet bedöms medföra *små negativa konsekvenser*.

Förslag till åtgärder samt fortsatt planarbete

- Vid planläggning inom och i angränsning till särskilt värdefulla områden bör krav ställas på att en särskild kulturmiljöutredning behöver tas fram.
- Kommunens kulturmiljöprogram behöver uppdateras och utvecklas så att det berör hela kommunen.

5.6 Vatten

Aspekten avgränsas till att bedöma påverkan på ytvatten, grundvatten, vattentäkter samt miljökvalitetsnormerna för vatten. Påverkan på VA-system redovisas inom den ekonomiska dimensionen, i avsnitt 8.2 Förutsättningar för god hushållning med gemensamma resurser.

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Miljökvalitetsnormer (MKN) för landets vattenförekomster är juridiskt bindande (5 kap. MB) och anger den kvalitet som en vattenförekomst ska ha till ett visst år.

Tillstånd till ett projekt eller en verksamhet får inte ges om åtgärden, verksamheten eller planen riskerar att orsaka en försämring av status eller äventyrar möjligheten att en miljökvalitetsnorm uppfylls. Vattenförekomsterna omfattas även av ett *icke-försämringskrav*, vilket innebär att mänskliga verksamheter inte får försämma statusen för en förekomst.

Enligt EU:s vattendirektiv ska medlemsstaterna skydda, förbättra och återställa alla ytvattenförekomster. Det finns alltså en skyldighet att bidra till en förbättring av recipientens status, det så kallade *förbättringskravet*.

Konsekvenser av planförslaget

Skövde kommun har planerings- och tillsynsansvar för vattenresurserna och är därför en viktig part i vattenförvaltningen. För att kunna bidra till att nå målet om god vattenstatus måste kommunen anpassa den fysiska planeringen efter yt- och grundvattenförekomsternas status. När planläggning görs ska det därför säkerställas att planen klarar MKN för yt- och grundvatten och att ingen försämring av vattenförekomsternas status sker.

Översiktsplaneförslaget medför en ökad exploatering inom avrinningsområden till vattenförekomster, se figur 3. Den utbyggnad som sker till följd av planen påverkar ytvatten genom utsläpp av föroreningar och snabbare flöden av dagvatten till vattendrag och recipienter. Detta sker till följd av exploatering där naturmark hårdgörs. Med fler boende i kommunen och fler arbetstillfällen följer även fler trafikrörelser. Påverkanskällor i form av trafik har redan idag en betydande påverkan på den ekologiska statusen i vattendrag. Sammantaget kan denna utveckling bidra till negativ påverkan på vattenförekomsterna.

I översiktsplaneförslaget anges ett antal planeringsprinciper för dagvatten som medför att risken för att en vattenförekomst ska påverkas negativt av ökade flöden eller föroreningar är minimal.

Översiktsplanen ger tydliga riktlinjer för vad som gäller inför kommande detaljplaneprocess och exploatering, och anger även att sjöarna Havstenasjön

och Sjötorpssjön är särskilt ömtåliga ur föroreningssynpunkt och ska uppmärksammas i samband med byggnation i dess närområden.

Nr	Avrinningsområde/vattenförekomst	MKN	Ekologisk status	Kemisk status (exkl kvicksilver och PBDE)	Områden för ny bebyggelse ÖP 2040
	Sjöar				
1	Vristulven	God 2027	Måttlig	Ej klassad	Vristulven Spillvatten påverkar inte vattenförekomsten eftersom bebyggelsen ansluts till kommunalt VA som leds till Timmersdala reningsverk.
2	Längen	God 2039	Otillfredsställd	God för PFOS och HBCDD	Timmersdala, Lerdala och Melldala Kan ge positiv påverkan genom att ökad bebyggelse ger behov av nytt miljötillstånd för reningsverket och ökad kapacitet som möjliggör anslutning av fler fastigheter med enskilt avlopp. En mindre del av sjön strax innan utloppet påverkas av det spillvatten som renats i Timmersdala reningsverk.
3	Östen	God 2039	Måttlig	God för PFOS och HBCDD	Väring
	Vattendrag				
4	Svartån	God 2027	Måttlig	Ej klassad	<i>Inga</i>
5	Kräftån	God 2027 (2039 vandringshinder, 2033 jordbruk)	Måttlig	Ej klassad	<i>Inga</i>
6	Tidan	God 2027 (2039 vandringshinder, 2033 jordbruk)	Måttlig	Ej klassad	<i>Inga</i> Påverkas av spillvatten som renats i Tidans reningsverk.
7	Västerbroån	God 2027	Måttlig	Ej klassad	<i>Inga</i>
8	Stålkvarnbäcken	God 2039	Måttlig	Ej klassad	<i>Inga</i>
9	Ösan, Östen till Frösve	God 2027 (2039 vandringshinder)	Måttlig	Ej god för PFOS och benso(a)pyrene	<i>Inga</i>
10	Skeppsbrobäcken	God 2027 (2039 vandringshinder, 2033 jordbruk)	Måttlig	Ej klassad	Sydvästra Tidan
11	Tidan, Tidan till Tibro	God 2027 (2039 vandringshinder, 2033 jordbruk)	Måttlig	God	Norra och Östra Tidan
12	Luttran	God 2039	Måttlig	Ej klassad	Södra Ryd, Norra Ryd, Stadsskogen och Stöpen
13	Ösan, Frösve till Skövde	God 2027 (2039 vandringshinder)	Måttlig	Ej god för PFOS och benso(a)pyrene	Stallsiken, Hasselbacken, delar av Hasslum och Mejselvägen, delar av Stadsskogen samt Södra, Östra och delar av Norra Trädgårdsstaden
14	Klämma-bäcken	God 2027 (2039 vandringshinder, 2033 jordbruk)	Måttlig	Ej klassad	Locketorp
15	Svesån	God 2027 (2039 vandringshinder)	Måttlig	Ej klassad	Norra delarna av Skultorp, Hentorp, utredningsområdet norr om Simsjön, Centrala Skövde, Norr Lerdalavägen samt Aspelund-Risatorp-Volvoområdena De sista ca 500 m av ån, innan utloppet i Ömboån, påverkas av det spillvatten som renats i Stadskvärns reningsverk.
16	Lillån	God 2027 (2039 vandringshinder)	Måttlig	Ej klassad	Igelstorp
17	Pösan	God 2027 (2039 vandringshinder)	Måttlig	Ej klassad	Befintlig bebyggelse kring Simsjön Spillvatten påverkar inte vattenförekomsten eftersom bebyggelsen ansluts till kommunalt VA som leds till Stadskvärns reningsverk.
18	Ömboån	God 2027 (2039 vandringshinder)	Måttlig	Ej klassad	Södra delarna av Skultorp, delar av Hasslum och Mejselvägen samt Science City
19	Ösan, Uppströms Lillåns utlopp	God 2027 (2039 vandringshinder)	Måttlig	Ej klassad	<i>Inga</i> Påverkas av spillvatten som renats i Vretens reningsverk
20	Djuran	God 2027 (2039 vandringshinder, 2033 jordbruk)	Otillfredsställd	Ej klassad	Värsås

Figur 3. Översiktsplaneförslaget medför en ökad exploatering inom avrinningsområden till vattenförekomster.

Vidare har kommunen riktlinjer för dagvattenhantering som ska följas. Där anges inriktningen av att föroreningskällor ska angripas, samt lokalt omhändertagande och öppna dagvattenlösningar ska användas för att få en hållbar dagvattenhantering. Exploateringsområden och komplettering av befintlig bebyggelse har byggts med den inriktningen under lång tid i Skövde, vilket innebär att dagvattensystemet redan idag på ett flertal platser inom kommunen innehåller lokala åtgärder för infiltration eller fördröjning av dagvatten, såsom svackdiken, stenkistor, underjordiska fördröjning- eller infiltrationsmagasin samt dagvattendammar med eller utan permanent vattenyta.

Översiktsplanen säkerställer också de befintliga större dagvattendammarna, samt viktiga strategiska ytor för tillfällig översvämning med dagvatten i samband med skyfall. Vidare pekas även ett antal platser för framtida dagvattenanläggningar ut, samt ytor och stråk för hantering av vatten vid händelse av skyfall. Även grönområden, samt grönstråk säkerställs. Samtliga av dessa åtgärder utgör fördröjningsmagasin, och säkerställer både flöden och rening av förorenat dagvatten. Genom att rena dagvatten kan föroreningsbelastningen på recipienter minskas, och medför positiva konsekvenser för vattenkvaliteten samt medverkar till att miljökvalitetsnormerna för vatten kan uppnås.

I översiktsplanen föreslås ett antal LIS-områden. Här är det avgörande att goda avloppslösningar skapas, och klaras inte miljökvalitetsnormerna så är heller inte markanvändningen lämplig. Många bristfälliga avloppslösningar inom vattendragens avrinningsområden ger risk för negativa kumulativa effekter. Enligt översiktsplanen ska dock ny bebyggelse i LIS-områden anslutas till kommunalt vatten- och avlopp, vilket medför att risken för att nybyggnationen ska påverka vatten- och vattenkvaliteten negativt är relativt obetydlig. Positiva kumulativa effekter kan dock uppstå genom att befintlig bebyggelse, som idag har enskilda va-lösningar, också kan anslutas till kommunalt VA.

I kommunen finns idag enskilda avlopp på landsbygden som kan bidra till en ökad övergödningproblematik. En fortsatt tillsyn och förbättring av enskilda avlopp kan bidra till en förbättring av den ekologiska statusen i berörda vattenförekomster. Genom en tillsynsplan förväntas krav från Miljösamverkan Östra Skaraborg (MÖS) ställas på anpassningen av små avloppsanläggningar så att de följer lagstiftningen. Kommunen avser att i en första etapp öka kapaciteten av kommunalt VA till Igelstorp och Vårsås. Översiktsplanen anger även att en utbyggnad av kommunalt VA till Böja och Vristulven ska genomföras. Genom att påbörja arbetet med att ansluta fler fastigheter till det kommunal VA-försörjning, bidrar kommunen till att skapa ett robust och långsiktigt hållbart samhälle samt bidrar till att minska risken för att föroreningar släpps ut i vattnet.

Våtmarker är en av naturens viktigaste miljöer, och bidrar till en stor andel ekosystemtjänster. Våtmarker agerar bland annat som flödesutjämnare samt renar vatten från både jordbruk och samhällen. Idag arbetar Skövde kommun med ett flertal våtmarksprojekt, bland annat har utredningar om lämpliga våtmarkslägen i Tidans avrinningsområde studerats. Flera våtmarksanläggningar är påbörjade och kommer att färdigställas de närmsta åren. I översiktsplanen anges ett flertal planeringsprinciper som är kopplade till möjligheten att bevara, restaurera och anlägga nya våtmarker. Översiktsplaneförslaget redovisar ett flertal planeringsprinciper kopplade till våtmarker, vilket bedöms bidra till positiva effekter för aspekten.

Översiktsplaneförslaget berör ett antal förekomster som är viktiga för kommunens dricksvattenförsörjning. Följande områden berörs:

Tabell 3. Förekomster för dricksvattenförsörjning som översiktsplanen berör.

Område	Förekomst för dricksvattenförsörjning
Stöpen	Skyddsområde för grundvattentäkt Stöpen (reservvattentäkt). Prioriterad dricksvattenförekomst Stöpen.
Lerdala	Prioriterad dricksvattenförekomst Melldala
Områden vid sjön Lången (LIS)	Prioriterad dricksvattenförekomst Melldala.
Klimatanpassningsytor vid Ulveket	Aspö vattenskyddsområde

Översiktsplanens planeringsprinciper anger att skyddsområde för grundvattentäkt med tillhörande föreskrifter ska beaktas och följas. Hänsyn ska även tas till inre och yttre vattenskyddsområde. Detta medför att risken för att negativa konsekvenser ska uppstå bedöms som liten. Vidare kan skyddsåtgärder genomföras som minskar risken ytterligare.

Strax norr om Skövde centralort ligger Stöpen. Här föreslås ett område för mångfunktionell bebyggelse, bostadsbebyggelse med viss service samt grönområden. Utbyggnadsområdet ligger delvis inom skyddsområde för grundvattentäkten *Stöpen* som är under utredning för utökning. Att ta i anspråk ett område som omfattas av ett skyddsområde för vattentäkt, och som dessutom är en prioriterad vattenförekomst bedöms medföra negativa effekter för kommunens vattenförsörjning. Även om täktens tillhörande föreskrifter beaktas och följs, och andra skyddsåtgärder vidtas, bedöms det ändå finnas risk för att negativa effekter uppstår i form av sänkt grundvattennivå och föroreningar. Vatten är en resurs, och kommunen behöver värna och prioritera de täkter som finns, speciellt när det i dagsläget förs diskussioner gällande generellt minskade grundvattennivåer. Ett utbyggnadsområde i Stöpen, till förmån för dricksvattentäkten, bedöms medföra stora negativa effekter, inte bara för aspekten *Vatten*, utan även för hushållning med naturresurser samt kommunens möjligheter att skapa ett långsiktigt, hållbart och robust samhälle.

I översiktsplanen föreslås en ny begravningsplats nära Ösan. Miljöbalken definierar vatten som avvattnar en begravningsplats som avloppsvatten och utsläpp av detta vatten är därmed en miljöfarlig verksamhet. Avsänkning av en grundvattenyta på en begravningsplats är däremot att betrakta som vattenverksamhet och tillstånd kan krävas. Hur dag- och dränvatten från förslaget område ska tas om hand, för att inte påverka Ösan, är en viktig fråga att ta med i det fortsatta arbetet och i efterföljande utredningar. De flesta

moderna begravningsplatser har idag separerade dag- och dränvattenledningarna med olika ledningsnät.

Konsekvenser av nollalternativet

I nollalternativet pekats inte möjliga områden för fördröjnings- och dagvattendammarna ut på mark- och vattenanvändningskartan, vilket medför att konflikter kan uppstå vid eventuella exploateringar. Negativa effekter bedöms uppstå.

För övrigt har nollalternativet samma resonemang kring miljökvalitetsnormerna som föreliggande översiktsplaneförslag.

Sammanfattande bedömning

Översiktsplanens inriktning att ta med miljökvalitetsnormerna tidigt i planeringen, att avsätta mark för lokalt omhändertagande av dagvatten, att bevara grönområden och att arbeta med ett övergripande regionalt samarbete är åtgärder som bedöms innebära bättre förutsättningar att klara normerna.

Översiktsplanen säkerställer de befintliga större dagvattendammarna, samt viktiga strategiska ytor för tillfällig översvämning med dagvatten i samband med skyfall. Vidare pekats även ett antal platser för framtida dagvattenanläggningar ut, samt ytor och stråk för hantering av vatten vid händelse av skyfall. Även grönområden, samt grönstråk säkerställs. Samtliga av dessa åtgärder utgör fördröjningsmagasin, och säkerställer både flöden och rening av förorenat dagvatten. Genom att rena dagvatten kan föroreningsbelastningen på recipienter minskas, och medför positiva konsekvenser för vattenkvalitén samt medverkar till att miljökvalitetsnormerna för vatten kan uppnås.

Negativa effekter bedöms uppstå för grundvattentäkten Stöpen av det utbyggnadsområde som översiktsplanen föreslår som ligger inom skyddsområdet för vattentäkten. Kommunen bör överväga att ta bort utbyggnadsområdet.

Sammanfattningsvis bedöms översiktsplanen medföra *måttliga positiva konsekvenser* för aspekten.

Nollalternativet saknar utpekade områden för fördröjnings- och dagvattendammarna. Nollalternativet bedöms sammantaget medföra *små negativa konsekvenser* för aspekten vatten.

Förslag till åtgärder samt fortsatt planarbete

- Kommunen bör överväga att ta bort det område för mångfunktionell bebyggelse, bostadsbebyggelse med viss service som föreslås i Stöpen till förmån för grundvattentäkten.

5.7 Hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt

Aspekten avgränsas till att bedöma påverkan på jordbruksmark.

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Miljöbalken (MB) innehåller bestämmelser om hushållning med mark och vatten. Det innebär att brukningsvärd jordbruksmark och skogsmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose *väsentliga* samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Konsekvenser av planförslaget

Sammantaget är planförslagets ambition att jordbruksmark ska värnas och fragmentering av jordbruksmark som försvårar ett rationellt jordbruk ska undvikas. De planeringsprinciper som anges i översiktsplanen medför goda möjligheter att värna om kommunens sammanhållna jordbrukslandskap.

Jordbruksmark som försvinner genom exploatering går inte att återställa. Den viktigaste strategin för att undvika byggnation på jordbruksmark är att komplettera i befintlig bebyggelse genom att bygga tätare och högre, men det går inte alltid att undvika att jordbruksmark tas i anspråk. Brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen som inte är möjliga på annan plats (MB 3:4). Med brukningsvärd jordbruksmark menas mark som med hänsyn till läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar är lämpad för jordbruksproduktion. Jordbruksmarkens brukningsvärde ska bedömas ur ett långsiktigt perspektiv, eftersom det är en begränsad resurs med avgörande betydelse för att trygga livsmedelsförsörjningen i landet. Det saknas dock en tydlig och aktuell kartläggning av vilka markområden som kan anses vara brukningsvärd jordbruksmark. Därför behövs en bedömning i varje enskilt fall göras.

Väsentligt samhällsintresse

Översiktsplaneförslaget bedöms ha tagit hänsyn till vikten av att hushålla med jordbruksmark genom den planeringsinriktning som föreslås där tyngdpunkten för den framtida utvecklingen ska vara knuten till centralorten samt till kommunens övriga tätorter. Dock behöver en viss jordbruksmark ändå tas i anspråk för bebyggelse. Den ökning av antal invånare som utgör en målsättning i delregion Skaraborg innebär att tillväxt enbart genom komplettering inom befintliga strukturer, inte räcker till. Skövde kommun behöver växa både genom komplettering och genom att bebygga nya områden i anslutning till befintliga tätorter och samhällen.

I Skaraborgs delregionala utvecklingsstrategi (Skaraborgs kommunalförbund, 2022) finns mål på 300 000 invånare fram till år 2030. Skövde kommun har genom sitt program för mandatperioden ett mål på 75 000 invånare till 2040, vilket även det pekar i samma riktning. Om Skövde ska göra plats för den del som proportionerligt kan förväntas behöva kommunen möjliggöra såväl bostäder som service och arbetsplatser. Tillväxtarbetet är en del i att göra delregionen till en arbetsmarknadsregion och skapa en struktur i området som kan liknas vid en nätverksstad. Skövde behöver bära sin del av ökningen och övriga kommuner sin del. Det innebär att mark för tillväxt behöver finnas inom Skövde kommun, vilket bedöms utgöra ett väsentligt samhällsintresse på lokal och regional nivå.

Övergripande lokaliseringalternativ

I arbetet med att ta fram vilka ytor som är lämpliga för den kommande utvecklingen, utöver förtätning inom befintliga tätortsgränser, har många faktorer vägts in. Av naturliga skäl är befolkningsökningen som störst i centralorten, med de korta avstånd och den bekvämlighet som kommer med boende i staden. Utanför centralorten syns samma tendenser kopplat till övriga tätorter i kommunen, varför ytor för den kommande tillväxten pekas ut på dessa platser. På landsbygden är nytillskotten mer spridda, vilket gör det svårt att på övergripande nivå visa var den utvecklingen kan och bör ske. Det bör avgöras från fall till fall, utifrån respektive plats förutsättningar. I översiktsplanen anges ett antal riktlinjer för bebyggelseutveckling utanför planlagt område, som utgör ett bra underlag för bedömningen och medför en sammanhängande linje vid analysen.

Hållbar samhällsutveckling utgör en viktig faktor i valet av platser för kommande utveckling i kommunen. Att utgå från befintliga tätortsstrukturer innebär att nya invånare kan nyttja befintlig kollektivtrafik och samhällsservice, samtidigt som dessa individer bidrar till ytterligare underlag för de samma. Att nyttja befintlig infrastruktur innebär också lägre investering i ny infrastruktur, som annars kunnat bli aktuellt, vilket sparar resurser och råvaror.

Ställningstaganden kring ytor

För att bereda plats för en ökning av antalet bostäder i centralorten behövs yta. Runt tätorten finns begränsningar i form av riksintressen och naturvärden kopplat till bland annat Billingen. Även Försvarsmaktens anläggningar och övningsområden begränsar antalet möjliga riktningar för staden att växa. Nio ytterligare områden i och omkring centralorten har granskats i arbetet, men valts bort, redovisning av dessa finns i bilaga 1. Områdena bedöms vara mindre lämpliga än de i översiktsplanens föreslagna utbyggnadsområden, då de i flera fall behövs för stadsnära idrott/friluftsliv, berörs av strandskydd, har höga naturvärden eller faller under riksintresse för totalförsvaret.

Störst andel jordbruksmark som berörs av översiktsplaneförslaget ligger i Skövde centralort, norr och öster om Trädgårdsstaden. Områdena ligger inom centralortens utbyggnadsriktning och är strategiskt viktiga för kommunens fortsatta tillväxt och utveckling ur ett hållbarhetsperspektiv, bland annat genom förtätning och högt utnyttjande av investeringar i stadens infrastruktur. Skövde kommun ska möta en hög befolkningsutveckling och har ett stort behov av att lösa efterfrågan på nybyggnation. För att kunna tillgodose ett väsentligt allmänt samhällsintresse bedöms det därför motiverat att ta i anspråk den jordbruksmark som ligger i direkt anslutning till befintlig bebyggelse. Sammanvägt bedöms ianspråktagandet av jordbruksmarken medföra minsta möjliga intrång på omkringliggande värden. På detta sätt kan de större sammanhängande jordbruksmarkerna på östra sidan av Ösan fortsätta att brukas.

På några platser handlar det om små ytor och mindre, ofta avskilda, skiften i direkt anslutning till befintlig bebyggelse. Dessa ligger i Hasselbacken, inom verksamhetsområdet Aspelund–Risatorp–Volvoområdena samt i ett LIS-område vid sjön Lången. I tätorterna Skultorp, Stöpen, Timmersdala, Igelstorp och Våring berörs något större skiften. Alla jordbruksmarktytor som föreslås för byggnation har strategiska lägen i direkt anslutning till befintlig bebyggelse. De ingår i områden som kommunen har prioriterat för en hållbar utveckling genom att bygga tätare genom kompletteringar och genom effektiv användning av befintlig infrastruktur.

I anslutning till fem av tätorterna finns ytterligare 11 områden utpekade, men som valts bort, se bilaga 1. Detta motiveras med att områdena antingen bedöms som olämpliga för bebyggelse i sin helhet, eller en kombination av höga naturvärden, strandskydd, riksintresse för totalförsvaret, hantering av skyfall, grundvattentäkt, jordbruksmark med mera. I Tidån och Lerdala är en del av jordbruksmarken planlagda i äldre detaljplaner som ännu inte har genomförts.

Ianspråktagen areal

Av de totala 25 500 hektar jordbruksmark som finns inom kommunen är det 0,007% som planförslaget föreslår ska vara möjligt att bebygga. Tillkommande ytor som inte redan är planlagda beräknas till cirka 190 hektar.

Sammantagna bedömning av väsentligt samhällsintresse

Den sammantagna bedömningen är att den brukningsvärda jordbruksmark som föreslås tas i anspråk för exploatering i översiktsplaneförslaget bedöms kunna betrakta som ett väsentligt samhällsintresse enligt miljöbalkens 3 kap 4 §. Hänsyn och krav på beaktande av andra redovisade värden och intressen på andra markområden samt hänsyn till skäligen tekniska och ekonomiska insatser visar att det inte går att ta annan alternativ mark i anspråk på ett tillfredställande sätt.

Konsekvenser av nollalternativet

Nollalternativet bedöms medföra utveckling på jordbruksmark. Majoriteten av utvecklingen sker dock i närheten av befintlig bebyggelse. Enligt nollalternativet ska utveckling ske till viss del genom förtätning, vilket främst gäller i centralorten.

Några av de områden som i översiktsplaneförslaget berör större skiften av jordbruksmark, berörs även i nollalternativet.

Nollalternativet saknar planeringsprinciper och resonemang kring hushållning med resurser och motivering till ianspråktagande av jordbruksmark. Det finns en risk att värdefull jordbruksmark tas i anspråk samt att det uppstår fragmentering av jordbrukslandskapet. Risk finns för en okontrollerad spridning av bebyggelsen på landsbygden.

Sammanfattande bedömning

Planförslagets ambition är att jordbruksmark ska värnas och fragmentering av jordbruksmark som försvårar ett rationellt jordbruk ska undvikas. De planeringsprinciper som anges bedöms medföra goda möjligheter att värna om det sammanhållna jordbrukslandskapet.

Planförslaget medför ianspråktagande av jordbruksmark för bland annat bebyggelse. Dock utgörs exploateringen av kompletterande bebyggelse till orter, samt förtätning, vilket gör att annan större sammanhängande jordbruksmark kan kvarstå som exempelvis jordbruksmarkerna på östra sidan av Ösan. Fragmentering undviks, och de negativa effekterna minskas. Dock uppstår negativa effekter på den lokala livsmedelproduktionen, vilken bedöms som mycket begränsad.

Sett till kommunens yta och graden av bebyggelse bedöms planförslaget sammantaget medföra *obetydliga konsekvenser* för hushållning med naturresurser.

Nollalternativet bedöms medföra *måttliga negativa konsekvenser* för aspekten hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt eftersom ÖP2025 saknar resonemang och planeringsprinciper kring exploatering på jordbruksmark.

Förslag till åtgärder samt fortsatt planarbete

Inga åtgärder föreslås.

5.8 Människors hälsa

Aspekten avgränsas till att behandla påverkan på människors hälsa från buller samt luftföroreningar.

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Miljökvalitetsnormer, MKN, för luft är antingen så kallade gränsvärdesnormer för föroreningsnivåer i utomhusluft som inte får överskridas. För trafikbuller vid bostäder gäller *Förordningen om trafikbuller (2015:216)*.

Konsekvenser av planförslaget

I översiktsplanen anges att tillkommande bebyggelse samt skolor och förskolor ska i första hand lokaliseras till lägen som inte är utsatta för buller eller dålig luftkvalitet. När det inte är möjligt ska planering och utformning ske för att skapa goda boendemiljöer. Inriktningen bidrar till att sannolikheten för att negativa konsekvenser ska uppstå från buller och föroreningar till luft är begränsad.

Luft

Översiktsplaneförslaget redovisar flera planeringsprinciper som är kopplade till luftkvalitet. Detta tillsammans med att kommunen utgör en landsbygdskommun samt att de i dagsläget uppmätta värden av luftföroreningar är långt under miljökvalitetsnormerna, ger goda förutsättningar för att miljökvalitetsnormerna för utomhusluft inte ska överskridas.

Föreslagna utbyggnadsområden bedöms inte alstra en trafikökning så att det finns risk för att gränsvärdena för MKN för utomhusluft ska överskridas. Detta med undantag av de centrala delarna av Skövde samt Norrmalm, där luftkvaliteten på sikt skulle kunna överskrida gränsvärdena på grund av sitt täta gaturum. Det är främst MKN för kväveoxider och partiklar som kan behöva hanteras. Planeringsprincipen om att exploatering som föreslås nära vägar med hög trafikintensitet, bör utredas i detaljplaneskedet för att säkerställa att god luftkvalitet, begränsar den negativa påverkan.

Teknisk utveckling av fordonen tillsammans med högre andel elbilar och förändrade fordonsbränslen medför successivt minskade avgasutsläpp, bland annat av kvävedioxid. Detta gäller dock inte för partiklar, PM10, som framför allt uppstår av det vägslitage som trafiken medför och i synnerhet om bilar med dubbdäck kör på torrt väglag. Den tekniska utvecklingen medför sannolikt att kvävedioxidhalterna blir lägre år 2040 jämfört med idag.

I översiktsplaneförslaget anges att målet är att cyklandet ska öka i Skövde kommun, och att cykeln ska vara ett naturligt val vid vardagsresor av olika slag. Kommunen har en *Cykelstrategi* samt en *Cykelplan*, och det är dessa publikationer som fastslår övergripande strategier för att få fler att cykla, och

som översiktsplaneförslaget följer. Målet är att utveckla ett huvudcykelvägnät för att stadsdelarna i Skövde centralort ska knytas ihop. Stråket är ett prioriterat stråk, vilket bland annat innebär bland annat att framkomligheten för cykeltrafiken prioriteras över biltrafiken i korsningspunkter. Vidare anges ett antal viktiga länkar ut för att knyta samman centralorten med tätorterna. Översiktsplanen bedöms bidra till att minska de biltransporter som är kortare än cirka tre kilometer, vilket idag uppgår till hälften av bilresorna i Skövde kommun. För de resor som är mer än tre kilometer, bedöms bilen fortsatt vara det dominerande färd sättet. Översiktsplanen bedöms bidra till att uppnå målet med att fler invånare ska cykla, samt medföra positiva effekter för människors hälsa.

Buller

Då befolkningen i Skövde kommun antas öka i framtiden, kommer sannolikt även trafiken samt dess bullerpåverkan att öka. Den framtida trafikökningen från de utpekade utbyggnadsområdena är inte beräknad, men bullerpåverkan från den nya bebyggelsen bedöms vara begränsad. Risk finns för att den bebyggelse som föreslås nära trafikerade vägar kan påverkas negativt. För vissa utbyggnadsområden för bebyggelse finns planeringsprinciper om att hänsyn ska tas till buller. Åtgärder bedöms kunna genomföras och säkerställas i kommande detaljplaner, varför ingen negativ påverkan bedöms uppstå.

De föreslagna verksamhetsområdena kan leda till viss ökad bullerpåverkan. Hur stor påverkan blir beror i slutändan på vilken typ av verksamhet som tillkommer. Påverkan från enskilda störande verksamheter kan regleras genom miljötillstånd.

Som utgångspunkt vid lokaliseringen av nya bebyggelseområden, har kommunen prioriterat lägen i nära anslutning till kommunikationer, infrastruktur och service, samt en satsning på kollektivtrafik och gång- och cykelvägnät. Genom att stärka möjligheterna till att åka kollektivt samt öka möjligheten för att gå eller cykla, kan påverkan från kortare bilresor inom kommunen minskas. Dock beror potentialen av att minska biltrafiken påverkan bland annat på hur transportbehovet, kollektivtrafiken och elektrifieringen av fordonsflottan, samt dess infrastruktur, utvecklas. Hur trafikmängderna kommer att utvecklas fram till år 2040 är inte känt.

Konsekvenser av nollalternativet

Nollalternativet bedöms medföra till viss del en mer tydlighet kopplat till buller eftersom det bland annat finns riktvärden och ett resonemang kring buller, men planeringsprinciper saknas för kommande planeringen. Nollalternativet saknar också planeringsprinciper kopplat till luftkvalitet.

Sammanfattande bedömning

Som utgångspunkt vid lokaliseringen av nya bebyggelseområden, har kommunen prioriterat lägen i nära anslutning till kommunikationer, infrastruktur och service, samt en satsning på kollektivtrafik och gång- och cykelvägnet. Genom att stärka möjligheterna till att åka kollektivt samt öka möjligheten för att gå eller cykla, kan påverkan från kortare bilresor inom kommunen begränsas.

Den framtida trafikökningen från de utpekade utbyggnadsområdena i översiktsplaneförslaget bedöms vara begränsad. Vid behov kan åtgärder genomföras och fastställas i kommande detaljplaner.

Sammantaget bedöms översiktsplaneförslaget medföra *små positiva konsekvenser* för aspekten människors hälsa.

Nollalternativet bedöms *inte medföra några konsekvenser* för aspekten, då planeringsprinciper saknas kopplat till kommande planering.

Förslag till åtgärder samt fortsatt planarbete

Inga åtgärder föreslås.

5.9 Risk och säkerhet

Aspekten är avgränsad till risker kopplade till farligt gods och förorenade områden. Risker i samband med klimatförändringar, bedöms i avsnitt 5.10 Klimatanpassning.

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Enligt Trafikverket bör ny bebyggelse inte tillåtas inom ett område på 30 meter från järnvägen, (räknat från spårmittpå närmaste spår). Verksamhet som inte är störningskänslig och där människor endast tillfälligtvis vistas, till exempel parkering, garage och förråd, kan dock finnas inom 30 meter från spårmittpå.

Enligt plan- och bygglagen 2 kap 5 § ska risker för människors hälsa och säkerhet beaktas i all planering.

Konsekvenser av planförslaget

Flertalet av kommunens utbyggnadsområden är lokaliserade i anslutning till primära och eller sekundära transportleder för farligt gods. Följande större nya utbyggnadsområden ligger intill transportled för farligt gods, vilket måste hanteras i det fortsatta planarbetet; Södra Ryd, Norra Trädgårdsstaden, Stöpen, Tidån, Väring, Aspelund–Risatorp–Volvoområdena, Norra Ryd, Hasslum och Mejselvägen, Stallsiken samt Trafikplats Skulptorp; väg 26.

Översiktsplaneförslaget lyfter ett flertal planeringsprinciper som gör att riskerna beaktas. Inom de områden där risker till farligt gods kan medföra negativa konsekvenser måste dessa utredas i kommande detaljplaner för att bedöma huruvida risken kan antas vara acceptabel eller inte.

Vid en förändrad markanvändning behöver hänsyn tas till potentiella föroreningar inom området. Flertalet av de utbyggnadsområden som föreslås i planförslaget är lokaliserade på skogs- eller jordbruksmark, vilket medför att risken för konflikt med markföroreningar är begränsad. Enligt översiktsplaneförslaget ska hänsyn tas till potentiella markföroreningar inom aktuellt område. Databasen EBH-stödet kan användas som vägledning. I översiktsplanen anges även planeringsprincipen av att vid beräkning av platsspecifika riktvärden ska lokal bakgrundhalt för Skövde användas samt Naturvårdsverkets beräkningsmodell för platsspecifika riktvärden.

Miljönämnden, Miljösamverkan Östra Skaraborg, har en handlingsplan för arbetet med förorenade områden som innebär att potentiellt förorenade områden ska riskklassas, undersökas och åtgärdas. Skövde ansvarar för de förorenade områden som finns inom sin kommun, och utreder lämpliga och möjliga åtgärder för att reducera riskerna. För kommunala nedlagda deponier riskklass 2 arbetar kommunen (2024) med att göra en prioriteringslista som stöd för strategisk undersökning och planering. Arbeta med sanering och sluttäckning av den gamla deponin Risängen pågår (2024).

Alunskiffer är naturligt förekommande i Skövdeområdet och användes tidigare för att bränna kalk. Vid kalkframställningen bildas även rödfyr som är en skifferaska. Rödfyr liknar vittrat gruvavfall och innehåller vanligtvis förhöjda halter av arsenik, uran, vanadin och molybden. Rödfyr liksom ursprungsmaterialet alunskiffer innehåller höga metallhalter och avger både radon och gammastrålning. Genom kontakt med syre vittrar sulfidmineralerna och ett surt och metallhaltigt lakvatten uppstår som kan påverka omgivningen. I översiktsplanen anges planeringsprincipen att länsstyrelsens vägledning *Rödfyr – vägledning vid hantering och användning* ska följas. År 2010 tog Skövde kommun fram riktlinjer för områden utfyllda med gjuterisand (sotsand). Miljönämnden Östra Skaraborg tog fram en uppdaterad version av riktlinjerna, beslutad år 2014. Enligt översiktsplanen ska framtagna riktlinjer samt vägledning på MÖS webb följas. Ställningstagandena bedöms medföra givna planeringsprinciper för vad som gäller, och konflikter undviks.

Konsekvenser av nollalternativet

Kopplat till farligt gods och förorenad mark har nollalternativet samma planeringsprinciper som planförslaget, varför bedömningen av konsekvenserna är samma som för översiktsplaneförslaget.

Sammanfattande bedömning

Planförslaget samt nollalternativet uppmärksammar ett antal risker gällande farligt gods och förorenad mark som behöver hanteras i den planerade utvecklingen i kommunen. Översiktsplanen anger ett antal planeringsprinciper som medför att riskerna begränsas och blir *acceptabla* med rätt åtgärder.

Sammantaget bedöms översiktsplanen och nollalternativet medföra *obetydliga konsekvenser*.

Förslag till åtgärder samt fortsatt planarbete

Inom de områden där risker till farligt gods kan medföra negativa konsekvenser måste dessa utredas i kommande detaljplaner för att bedöma huruvida risken kan antas vara acceptabel eller inte.

5.10 Klimatanpassning

Aspekten avgränsas till att bedöma översiktsplanens påverkan från klimatet utifrån risker av ras och skred, översvämningar samt värmebölja.

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Sverige har tagit fram en nationell strategi för klimatanpassning (prop. 2017/18:163) som syftar till att förbättra kommunernas förberedelser för ett förändrat klimat. Propositionen medför krav på att kommunerna i översiktsplanen ska *”ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön till följd av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra” (Regeringen, 2017).*

Enligt plan- och bygglagen 2 kap 5 § ska risker för människors hälsa och säkerhet beaktas i all planering. All planläggning ska även ta hänsyn till klimataspekter, där klimatanpassning ingår.

Konsekvenser av planförslaget

Översiktsplaneförslagets mål är att anpassa Skövde kommun till ett framtida klimat. Kommunen har prioriterat och arbetat med översvämningensrisken vid skyfall, bland annat genom att ta fram en skyfallskartering i syfte av att identifiera risken för att samhällsviktiga verksamheter påverkas vid skyfall, samt att använda sig av *Riktlinjer för dagvattenhantering i planprocessen*.

Översiktsplanen anger generella planeringsprinciper gällande klimat, vilka visar på att kommunens klimatanpassningsarbete fortsatt är prioriterat, med fokus på att identifiera klimatrelaterade risker och sårbarheter samt med målet att minimera dessa.

Översiktsplaneförslaget föreslår ett flertal planeringsprinciper samt åtgärder för att arbeta strategiskt med klimatfrågor och bland annat minska risken för översvämning både från skyfall och havsnivåhöjning. Flera ytor, stråk, dagvattendammar samt grönområden har säkerställts på markanvändningskartan som kan hantera de ökade vattenmängderna vid exempelvis skyfall. Kommunen anger också att en klimatanpassningsplan ska tas fram för att säkra att kommunen är rustad att möta de nuvarande klimatförändringarna och oundvikliga framtida klimatförändringar. I detaljplaner/planprogram ska det säkerställas att tillräcklig mark finns för hantering av dagvatten och skyfall.

Skövde kommun arbetar med klimatfrågor kontinuerligt. Kommunen avser att ta fram strukturplaner för skyfallshantering tas fram för Skövde tätorts stadsdelar samt för Skultorp med utgångspunkt i befintliga delavrinningsområden. Strukturplanerna ska identifiera sårbar befintlig bebyggelse och samhällsviktig verksamhet. I strukturplanerna ska det även identifieras var temporära översvämningar kan tillåtas, var skyfallsleder ska säkerställas samt hur skyfallsflöden behöver styras för att minska riskerna för befintlig bebyggelse samt säkerställa att ny planerad bebyggelse samt dess funktion inte riskerar att skadas eller orsaka skada i samband med skyfall. Arbetet ska ske i dialog med berörda aktörer för att på ett samhällsekonomiskt hållbart sätt minska riskerna för samt konsekvenserna av skyfallsrelaterade översvämningar genom olika typer av åtgärder. Sammantaget bedöms kommunens arbete med klimatfrågor bidra till att skapa ett robust och ett långsiktigt hållbart samhälle utifrån klimatförändringarna.

I Skövde kommun finns ett mindre antal vattendrag som skulle kunna översvämmas och leda till skador på personer och egendom. Exempel på vattendrag är Tidån, Lången och Ösan. Medvetenheten om översvämningsriskerna har inneburit att kommunen i samband med exploateringar tar särskild hänsyn inom de utpekade riskområdena. Kommunen har även representanter i Tidans vattenförbund och Tidans vattenråd. Dessa grupper bedriver vattenvårdande åtgärder och samverkan mellan aktörer inom Tidans avrinningsområde.

Kommunen har tagit fram en skyfallskartering i syfte att se risken för att samhällsviktiga verksamheter påverkas vid skyfall. I dagsläget finns inga större risker för att verksamheter direkt påverkas. Dock finns ett antal viadukter i kommunen som vid skyfall kan vattenfyllas med begränsningar i framkomlighet som följd. I och med det föreligger risk att olika verksamheter påverkas då tillgängligheten i transportvägar begränsas. Utpekade större ytor för ny bebyggelse bedöms inte ligga inom riskområden för översvämning. Ytor i närheten av vattendraget Ösan ligger betydligt högre än vattenytan och bedömningen är att ingen risk för översvämning förekommer.

Inga negativa effekter bedöms uppstå avseende ras och skred då det förutsätts att kommunen hanterar riskerna i kommande planprocess genom exempelvis geotekniska undersökningar, samt anpassa bebyggelse efter rådande geotekniska förutsättningar. För områden utanför planlagda områden, anges att markens stabilitet alltid ska bedömas i detaljplaner och i lovärenden.

Skövde kommun har tagit fram en värmekartläggning över Skövde centralort. Påverkan av värme är som störst i de centrala delarna av staden, men avtar ju längre ut som man kommer i takt med att bebyggelsens täthet avtar. För att hantera värmeböljor anges planeringsprincipen att ekosystemtjänster som mildrar effekterna av klimatförändringarna ska användas, exempelvis kan träd planteras som ger skugga, samt lä vid hårda vindar. Stadens trädbestånd ska så långt möjligt bevaras och utvecklas. Inga negativa effekter avses uppstå avseende värme, då det förutsätts att kommunen hanterar det i kommande planering.

Konsekvenser av nollalternativet

Nollalternativet medför att den kommunala planeringen blir mindre styrd och att det i värsta fall finns risk för att klimatrelaterade risker uppkommer.

Kopplat till skredrisk har nollalternativet viss styrning. Planeringsprinciper och resonemang till översvämning och klimatanpassning på en generell nivå saknas helt.

Sammanfattande bedömning

Översiktsplaneförslaget föreslår ett flertal planeringsprinciper samt åtgärder för att arbeta strategiskt med klimatfrågor och minska risken för översvämning både från skyfall och havsnivåhöjning. Flera ytor, stråk, dagvattendammar samt grönområden har säkerställts på markanvändningskartan som kan hantera de ökade vattenmängderna. Kommunen anger också att en klimatanpassningsplan ska tas fram. Översiktsplanen bedöms bidra till att kommunen skapar ett robust och ett långsiktigt hållbart samhälle utifrån klimatförändringarna. Sammantaget bedöms översiktsplaneförslaget medföra *stora positiva konsekvenser* för aspekten klimatanpassning.

Nollalternativet bedöms medföra *måttliga negativa konsekvenser* för aspekten klimatanpassning på grund av avsaknaden av planeringsprinciper.

Förslag till åtgärder samt fortsatt planarbete

- I den klimatanpassningsplan som kommunen avser ta fram, bör denna inkludera rekommendationer om lägsta grundläggningsnivå, kopplingar till åtgärdsplan för dagvattenhantering, strategier för ras och skredrisk samt grönstrukturen med ekosystemtjänsten reglering och fördröjning av dagvatten.

5.11 Klimatpåverkan

Aspekten avgränsas till att bedöma översiktsplanens möjligheter till ett klimatsmart resande, tillgång på förnyelsebar energi samt möjligheten att utveckla denna.

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Klimatlagen trädde i kraft i svensk lag 1 januari år 2018. Den binder regeringen vid att föra en politik för att Sveriges nettoutsläpp av växthusgaser senast år 2045 ska vara noll. Skövde har en energi- och klimatplan (beslutades av Kommunfullmäktige i september år 2021) som gäller fram till år 2030. I planen anges kommunens mål för en minskad klimatpåverkan, och ett antal mål anges som är kopplade till den fysiska planeringen.

Skövdes koldioxidbudget utgår från samma antaganden som Västra Götalands läns motsvarighet, *Koldioxidbudget 2022*. En koldioxidbudget är ett verktyg som beskriver det utrymme av koldioxidutsläpp som vi behöver hålla oss inom för att inte överstiga 1,5 grader i global medeltemperaturhöjning.

I Skövdes koldioxidbudget exkluderas så kallade nationella anläggningar, exempelvis Heidelbergs fabrik i Skövde. De hanteras i stället på nationell nivå eftersom dessa utsläppskällor inte anses kunna påverkas lokalt.

Koldioxidbudgeten för Västra Götalands län, och i förlängningen även Skövde, har blivit större i den senaste versionen. Det beror främst på att ett antal oljerika länder nu klassas som industriländer i stället för utvecklingsländer.

Industriländer förväntas ta ett större ansvar för att minska sina utsläpp. När dessa länder blir fler finns det också fler som delar på den större potten.

Den budgeterade utsläppsminskningen har gått ned, från 17,5 procent per år till 12 procent per år. Det krävs dock fortfarande en stor minskning varje år för att koldioxidbudgeten ska efterlevas. Om utsläppen fortsätter som vanligt fram till 2027 krävs i stället en årlig minskning med 25 procent för att klara den totala budgeten. Om utsläppen fortsätter som vanligt ända fram till 2030 är hela koldioxidbudgeten spenderad och inget utsläppsutrymme kvarstår för perioden 2030–2045.

Konsekvenser av planförslaget

Energianvändningen i Sverige har minskat något under de senaste åren.

Naturvårdsverket konstaterar dock i uppföljningen av det nationella miljömålet *Begränsad klimatpåverkan* att målet inte kommer att nås med befintliga och beslutade styrmedel. Halterna av växthusgaser i atmosfären ökar. För att hålla den globala temperaturökningen så långt under två grader som möjligt och minska risken för farlig klimatpåverkan behöver de globala utsläppen på sikt nå

ned kring noll. För att klara denna stora omställning krävs både samhällsförändringar och teknikutveckling.

I Sverige fortsätter de klimatpåverkande utsläppen att minska. Däremot är utsläppen som svensk konsumtion orsakar i Sverige och andra länder totalt sett oförändrade. En av de största utmaningarna står transporterna för. Under de senaste åren har utsläppen från vägtrafik enligt Naturvårdsverket minskat något (www.naturvardsverket.se). Effektivare fordon och framför allt en ökad användning av biodrivmedel är de viktigaste förklaringarna. För att skapa en fossiloberoende fordonsflotta år 2030 behöver dock styrmedel och åtgärder skärpas.

Utgångspunkten för Skövde kommuns planering är att tyngdpunkten för den framtida utvecklingen ska vara knuten till centralorten samt till kommunens övriga tätorter. I översiktsplaneförslaget är föreslagna utbyggnadsområden för bostäder, verksamheter etcetera lokaliserade relativt centralt, samt längs kollektivtrafikens stråk, vilket ger goda förutsättningar för en lättillgänglig och effektiv kollektivtrafik och förutsättningar att begränsa utsläpp av växthusgaser. Även en utveckling mot en blandning av funktioner så som service, arbetsplatser och bostäder i de olika områdena innebär att förutsättningar skapas för att vardagliga ärenden kan utföras till fots eller med cykel. Inriktningen bedöms vara i linje med det nationella målet om noll nettoutsläpp av växthusgaser till år 2045, samt är i linje med kommunens antagna energi- och klimatplan.

Samtidigt anger översiktsplanen att bilen fortsatt ska vara viktig, detta indirekt genom att framtida sträckningar av nya vägkopplingar mellan väg 26 och väg 200 föreslås. De nya vägarna ska användas både av den lokala trafiken och binda samman delar av kommunen med varandra, samt av nationell och regional trafik som ska passera Skövde. De planerade vägkopplingarna motverkar både klimatmålet samt kommunens energi- och klimatplan, och har en målkonflikt med kommunens utgångspunkt för kommunens planering, det vill säga tillskapa en högre marknadsandel för kollektivtrafiken. Dock handlar de nya vägkopplingarna om att i första hand koppla samman Locketorp med väg 26, då satsningen inom verksamhetsområdet är inriktad på att skapa en fossil oberoende fordonsflotta, vilket är i linje med klimatmålen.

Stambanan har i dag en kapacitetsbrist vilket hämmar den mellankommunala utvecklingen i stråket. Genom hela kommunen föreslår översiktsplanen ett bebyggelsefritt område på 45 meter på ömse sidor längs Västra stambanan för ytterligare spår. Ett ytterligare spår skulle möjliggöra ökad tillgänglighet genom en kraftig utökning av tågtrafiken samt skapa ett mer robust system vilket är positivt både för godstrafik, pendling och andra resor.

I översiktsplaneförslaget föreslås ett antal verksamhetsområden som alstrar tung trafik. Detta medför en ökning av transporter, samt ökade luftutsläpp. Planförslaget medger dock ett markreservat för ett nytt industrispår i norra

delen av Skövde centralort. Syftet med reservatet är att skapa en järnvägsanslutning till verksamhetsområdet Locketorp, och öka möjligheterna till transporter på järnväg. På sikt leder detta till färre transporter på väg, vilket är positivt ur klimatsynpunkt. För större delen av Locketorp finns en detaljplan (laga kraft 2024).

Ett nytt industrispår förutsätter dock åtgärder vid Västra stambanan, bland annat i form av en överlämningsbangård samt nya spårväxlar. Detta skapar förutsättningar för en pendelstation vid Södra Ryd samt en kombiterminal. En ny kombiterminal är positivt för hela regionen, då den ökar möjligheterna för transporter av gods på tåg. En pendeltågsstation, skapar också förutsättningar för att åka kollektivt regionalt. I översiktsplanen anges också ett markreservat för att bygga ut Västra stambanan, vilket också ger positiva effekter. Sammantaget medför översiktsplanens föreslagna åtgärder för järnvägsnätet att trafik på väg minskar, vilket ger positiva effekter i form av minskade utsläpp av växthusgaser och minskade bullernivåer.

Vid planering av nya områden ska tillgänglighet till kollektivtrafik beaktas. Målsättningen är att det ska vara högst 400 meter till närmsta hållplats ifrån bebyggelsen, vilket medför att fler invånare får tillgänglighet och möjlighet att åka kollektivt.

I översiktsplaneförslaget anges att pendelparkeringar ska anläggas vid attraktiva knutpunkter. Särskilt viktiga lokaliseringar för pendelparkeringar finns markerade på utvecklingsinriktningskartan, vilket säkerställer och tydliggör kommunens starka målsättning om kollektivtrafikens viktiga roll för att minska klimatpåverkan.

I översiktsplaneförslaget anges att målet är att cyklandet ska öka i Skövde kommun, och att cykeln ska vara ett naturligt val vid vardagsresor av olika slag. Kommunen har en *Cykelstrategi* samt en *Cykelplan*, och det är dessa publikationer som fastslår övergripande strategier för att få fler att cykla, och som översiktsplaneförslaget följer. Målet är att utveckla ett huvudcykelvägnät för att stadsdelarna i Skövde centralort ska knytas ihop. Stråket är ett prioriterat stråk, vilket bland annat innebär bland annat att framkomligheten för cykeltrafiken prioriteras över biltrafiken i korsningspunkter. Vidare anges ett antal viktiga länkar ut för att knyta samman centralorten med övriga tätorter. Översiktsplanen bedöms bidra till att minska de biltransporter som är kortare än cirka tre kilometer, vilket idag uppgår till hälften av bilresorna i Skövde kommun. För de resor som är mer än tre kilometer, bedöms bilen fortsatt vara det dominerande färd sättet. Översiktsplanen bedöms bidra till att klimatpåverkan från transporter minskar, och medföra positiva effekter för aspekten.

Skogsmark är en stor koldioxidsänka och hjälper till att nå målet om begränsad klimatpåverkan. När skog avverkas permanent försvinner också skogens ekosystemtjänst i form av att ta upp och binda kol genom fotosyntes. I översiktsplanen bibehålls stora skogsmarker, men ett realiserat industrispår med kombiterminal, utbyggnad av Västra stambanan, nya vägkopplingar mellan väg 26 och väg 200 och ny bebyggelse kan dock, beroende på lokalisering samt anpassningar, ta skogsmark i anspråk. Avskogning bidrar sammantaget till att kol frigörs och återförs tillbaka till atmosfären. Även våtmarker har en betydande förmåga att leverera viktiga ekosystemtjänster som att binda och lagra kol och är därför viktiga att inte exploatera. Lanspråktagandet av skogsmark minskar sammantaget kommunens kapacitet att bidra till arbetet med att lagra kol, förebygga klimatpåverkan och de klimatrelaterade följderna, vilket medför negativa effekter. Översiktsplanens planeringsprincip att kommunen i samband med planläggning och byggnation ska ta hänsyn till befintliga kolsänkor samt skapa förutsättningar för nya, medför att de negativa konsekvenserna begränsas.

Idag arbetar kommunen med ett flertal våtmarksprojekt, som i framtiden kommer att stimulera den biologiska mångfalden, minska klimatpåverkan och stärka arbetet med klimatanpassning. Inom Tidans vattenförbund tillsammans med LEVA-projektet⁹ har det gjorts utredningar om lämpliga våtmarkslägen i Tidans avrinningsområde. Flera våtmarksanläggningar är påbörjade och kommer att färdigställas de närmsta åren.

Genom att översiktsplanen pekar ut tre områden för energiproduktion genom vindkraft kan förnyelsebar energi stimuleras. Översiktsplanens planeringsprinciper för fjärrvärme bidrar också positivt till klimatomställningen.

Utbyggnad av infrastruktur och bebyggelse bidrar även till klimatpåverkan under byggskedet, exempelvis vid framställning av material och transporter från och till bygget. Översiktsplanen anger inriktningen att projekt som använder ett livscykelperspektiv bör prioriteras. Klimatneutralt byggande, egenproducerad el, ökad resurseffektivitet och mer klimatsmarta materialval så som byggnation i trä samt byggnation med återbrukade produkter och återvunnet material nämns som exempel. Att använda livscykelperspektiv vid uppförandet av nya byggnader är dock ett lagkrav sedan 1 januari år 2022 i och med det nya kravet på klimatdeklaration vid uppförandet av byggnader.

Konsekvenser av nollalternativet

Nollalternativet medför en utveckling av kommunen där lokala miljömål och ett livscykelperspektiv saknas, en utspridd bebyggelseutveckling och i

⁹ LEVA står för Lokalt engagemang för vatten och drivs av Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med Jordbruksverket, Lantbrukarnas riksförbund (LRF) och vattenmyndigheterna. Syftet med projektet är att minska övergödningen inom Tidans avrinningsområdes sjöar och vattendrag samt öka landskapets vattenhållande förmåga och buffringskapacitet.

ianspråktagande av skogsmark som fungerar som kolsänka. Vid en jämförelse med översiktsplaneförslaget saknar nollalternativet planeringsprinciper som främjar och prioriterar hållbara färd sätt. Planeringsprinciper om att bebyggelseutvecklingen ska ske i närheten av kollektivtrafik saknas. Nollalternativet bedöms medföra negativa effekter.

Sammanfattande bedömning

Sammanfattningsvis eftersträvar översiktsplanen ett minskat transportbehov genom utbyggnadsprinciperna. Samtidigt antas behovet öka något till följd av ökad befolkning i både centrala och perifera lägen.

Nya verksamhetsområden alstrar tung trafik, och föreslagna vägkopplingar mellan väg 26 och väg 200 ökar framkomlighet för trafik. Dock handlar de nya vägkopplingarna om att i första hand koppla samman Locketorp med väg 26, då satsningen inom verksamhetsområdet är inriktad på att skapa en fossil oberoende fordonsflotta.

Översiktsplanen ställningstaganden och planeringsprinciper bedöms ge goda förutsättningar för en minskad klimatpåverkan.

Sammanfattningsvis bedöms översiktsplaneförslaget medföra *måttliga positiva konsekvenser*.

Nollalternativet bedöms medföra *måttliga negativa konsekvenser*.

Förslag till åtgärder samt fortsatt planarbete

- Utöver fysiska åtgärder inom kommunen krävs även satsningar på attitydförändringar hos invånarna. En hållbar resandekultur behöver fortsatt stödjas och vidareutvecklas för att minska utsläpp av växthusgaser.
- Säkerställ, genom dialog med regionen, att utbudet av klimatvänliga resealternativ ökar i takt med invånarna.

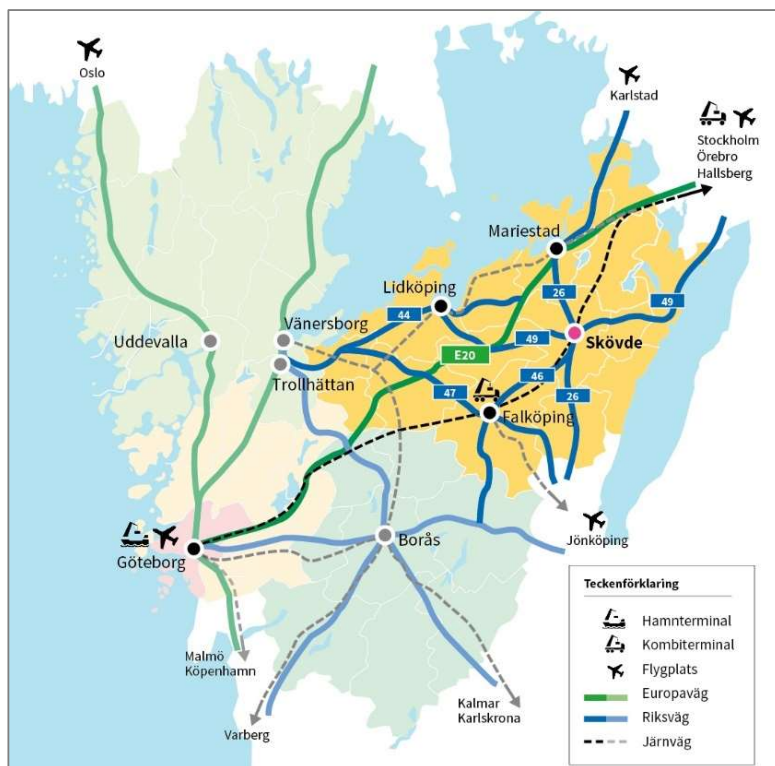
6 KONSEKVENSER FÖR SOCIAL HÅLLBARHET

6.1 Förutsättningar social hållbarhet

Skövde kommun har cirka 57 500 invånare (2022). Drygt 88 procent av befolkningen bor i någon av kommunens tio tätorter. Skövde centralort har drygt 40 000 invånare (2023), och de övriga tätorterna har tillsammans 10 600 invånare. Skövde kommuns andel barn under 14 år är lägre än motsvarande för riket. Andelen invånare i åldersgruppen 15 – 24 år samt 25 – 44 år är högre i Skövde kommun jämfört med riket, medan åldersgruppen över 45 år är lägre jämfört med riket.

I Skövde kommun fanns det år 2022 mellan 29 300–30 000 bostäder. Nästan 60 procent är lägenheter i flerbostadshus och drygt 40 procent är småhus. Av Skövdes cirka 12 000 småhus finns drygt hälften på landsbygden och i övriga tätorter. Resten finns i Skövde centralort. Drygt 92 procent av lägenhetsbeståndet fanns i Skövde centralort, där drygt 70 procent av det totala antalet bostäder är flerbostadshus eller speciallägenheter.

Skövde kommun är väl sammankopplad med regionens övriga delar, både genom väg 26 och 49, samt Västra stambanan och Jönköpingsbanan, se figur 4.

Figur 4. Skövde kommun är väl sammankopplad med regionens övriga delar, både genom väg 26 och 49, samt Västra stambanan och Jönköpingsbanan.

Dock medför infrastrukturen tillsammans med befintliga verksamhetsområden fysiska barriärer som ger en separation mellan bostadsområden, grönområden, arbetsplatser samt en gräns mellan olika befolkningsgrupper. I kommunen förekommer också bostadsområden, vilka är byggda som enskilda enklaver med få kopplingar till omkringliggande områden vilket försvårar integrationen.

I Skövde kommun mår invånarna generellt bra. Arbetslösheten i kommunen för personer mellan 18 och 64 år har sjunkit de senaste åren och fler personer har en högre utbildningsnivå. Medellivslängden för både män och kvinnor ligger i nivå med rikets. Dock finns det tydliga geografiska och sociala skillnader inom kommunen, bland annat vad gäller arbetslöshet samt andelen individer som uppburit ekonomiskt bistånd och ökning av utbetalt ekonomiskt bistånd.

Gällande segregation har Skövde kommun i stort sett goda socioekonomiska förutsättningar. I kommunen sticker områden i de norra kommundelarna ut som mer socioekonomiskt blandade. Vad gäller trygghet, så visar resultaten i medborgarundersökningarna att invånarna känner sig relativt trygga och att kommuninvånarnas upplevelse av tryggheten i samhället är högre än motsvarande nivå för riket.

Idag är en stor del av servicen i Skövde kommun koncentrerad till Skövde centralort. Här finns bland annat skola, förskola, bibliotek, fritidsgård och livsmedelsbutiker. Vårdcentraler och äldreomsorg finns i huvudsak i centralortens västra delar, väster om Västra stambanan. Skolor och förskolor finns också i hela kommunen, främst kopplade till tätorterna. Här finns också andra grundläggande servicetjänster såsom livsmedelsbutik och vårdcentral eller distriktssköterskemottagning.

Kollektivtrafiken i Skövde kommun omfattas av stadsbussar och regional kollektivtrafik. Västra stambanan och Jönköpingsbanan passerar genom kommunen. Mellan Skövde centralort och övriga tätorter finns kollektivanslutningar. Gång- och cykelvägnätet inom Skövde centralort är väl utbyggt. I dagsläget saknas dock, med några undantag, separata gång- och cykelvägar mellan tätorterna i kommunen.

Inom kommunen finns idag många områden med höga naturvärden samt områden som väl lämpar sig för rekreation och friluftsliv. Här finns både större grönområden och mindre park- och grönytor som ligger inne i bostadsområdena. En stor del av Skövde kommuns natur- och rekreationsvärden är koncentrerade till de västra delarna av kommunen, bland annat till området Billingen samt området Klyftamon, vilket medför att boende i kommunens västra delar har bättre tillgänglighet till rekreationsområden, jämfört med de som bor i de östra delarna.

I Skövde centralort finns mycket grönska, och här har merparten av alla bostadsområden som mest cirka 300 meter till grönområde. Inom

verksamhetsområdena är tillgången till grönytor sämre. Skolorna i Skövde kommun har god tillgång till natur- och rekreationsområden, vilket främjar kontakt med naturen. Kommunen har också ett rikt utbud av anläggningar för idrott, fritid, motion, och rekreation, bland annat olika idrottsplatser, motionsspår samt ett flertal ridskolor och golfbanor.

6.2 Metod och bedömningskala

För att bedöma översiktsplanens påverkan på den sociala dimensionen har en målledd bedömning ansetts vara den lämpligaste. Vid en målledd bedömning utgörs bedömningsgrunderna av olika mål, och en bedömning görs huruvida översiktsplanen medverkar till måluppfyllelse. För att bedöma graden av måluppfyllelsen, används en fem-gradig skala, se tabell 4.

Tabell 4. Femgradig skala för bedömning av måluppfyllelse.

Måluppfyllelse	Förtydligande
Mycket god måluppfyllelse	Målet uppfylls helt
God måluppfyllelse	Målet uppfylls i hög grad
Viss måluppfyllelse	Målet uppfylls till viss de
Ingen måluppfyllelse	Planen påverkar inte måluppfyllelsen
Måluppfyllelse motverkas	Planen motverkar måluppfyllelsen

Den sociala dimensionen av konsekvensbedömningen syftar i första hand till att integrera sociala perspektiv och aspekter i planprocessen för att översiktsplanen ska utformas i linje med uppsatta övergripande sociala mål och social hållbarhet i stort. Integrerat i varje bedömning av respektive social aspekt beaktas ett barnperspektiv.

6.3 Närhet till service och hållbara transporter/vardagsliv

Aspekten avgränsas till att bedöma översiktsplanens påverkan på offentlig och kommersiell service samt kollektivtrafik. I aspekten ingår bedömning av tillgängligheten till viktiga målpunkter i vardagen.

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Folkhälsopolitiken syftar till att åstadkomma mer jämlika livsvillkor och därmed möjligheter för en jämlik hälsa. Aspekten bedöms utifrån nationellt folkhälsomål 5, *Boende och närmiljö*.

Planförslaget analyseras utifrån hur väl förslaget förväntas bidra till PBL 1 kap 1 § och 2 kap. 3 § p 2. samt om Boverkets rekommendationer för tillgänglighet till bostadsnära natur samt Boverkets planeringsprinciper i *Planera för rörelse!*¹⁰ efterföljs och inkluderas. Som grund för bedömningen inkluderas aspekter som målpunkter i vardagen i förhållande till hållbara resealternativ. Vidare är tillgång till en mångfald av platser viktigt för att skapa ett jämlikt och inkluderande stadsliv. Citylabs manual för certifiering av en stadsdels hållbarhet¹¹ infattar följande bedömningskriterier:

1. Av stadsdelens totala yta är minst 15 % offentlig friyta.
2. Minst 80 % av bostadsbyggnaderna och lokalbyggnaderna i stadsdelen uppfyller krav avseende innehåll och maxavstånd för olika platstyper.

Avseende serviceutbud anger Citylabs bedömningskriterier att *”Minst 80 % av bostadsbyggnaderna ska i stadsdelen ha tillgång till en basnivå av olika former av offentliga och kommersiella servicetyper inom angivet avstånd.”*

Konsekvenser av planförslaget

Hur den byggda miljön är utformad och strukturerad, påverkar och styr människors vardagsliv och levnadsvanor. När invånarantalet ökar, och kommunen växer, är det viktigt att tillgodose en variation av såväl service som en mångfald av offentliga platser och sociala rum på rimliga avstånd. I översiktsplanen anges att den grundläggande servicen ska öka inom kommunens tätorter. För att uppnå målet och öka tillgängligheten till service för kommunens invånare pekas ett flertal utvecklingsområden ut inom tätorterna som *bostadsbebyggelse med viss service*. Inom kategorin ingår områden som i huvudsak består av bostadsbebyggelse, men där en eller ett fåtal servicefunktioner kan förekomma. Med servicefunktion menas sådant som förskola, skola, vårdcentral, föreningslokal, handel med mera. Vidare anger översiktsplanen att tillgång till service i form av vård och skola tidigt ska uppmärksammas i planeringen, viktigt är viktigt för att utveckla boendekvalitén i kommunen.

En utveckling av den kommunala servicen, möjliggör också förutsättningar för att skapa privat service i form av butiker, samt för regional service så som kollektivtrafik. Genom att stärka tätorternas utvecklingsmöjligheter med både bostäder och service, skapas goda förutsättningar för en livskraftig kommun. Även översiktsplaneförslagets planeringsprincip för handel som avser att bibehålla och utveckla existerande handelsområden, bedöms stödja en tillgänglig och levande kommun.

¹⁰ Planera för rörelse! – en vägledning om byggd miljö som stimulerar till fysisk aktivitet i vardagen, Boverket, 2013.

¹¹ Hållbarhetsindikatorer för stadsdelar, Sweden Green Building Council (SGBC)

För att få underlag till ökad service krävs dock en viss storlek på befolkning och arbetande i närområdet. Detta, samt det geografiska läget, ger olika förutsättningar för kommunens olika tätorter att utveckla service, framför allt när det gäller kommunal service såsom skola, fritids etcetera. Därför kommer de mindre tätorterna, samt landsbygden att fortsatt vara beroende av den kommunala service som finns i framför allt centralorten.

I översiktsplanen föreslås den nya bebyggelsen på landsbygden främst ske genom en anpassad komplettering av i befintliga orter/byar eller i utpekade strandnära lägen (så kallade LIS-områden). Detta är en positiv inriktning för att motverka en splittrad bebyggelsestruktur med långa avstånd till olika servicefunktioner.

Översiktsplaneförslagets utvecklingsinriktning behandlar också mötesplatser och vikten av levande och unika platser. Tätorternas offentliga platser och sociala rum belyses samt att det ska finnas kommunal service såsom bibliotek eller liknande kulturell mötesplats för olika åldrar, torgplats. Även samlade platser utomhus samt målpunkter för idrott eller fritid ska finnas. Den gällande fördjupade översiktsplanen (FÖP) för de centrala delarna av Skövde centralort har också ett stort fokus på en utveckling av mötesplatser. Här anges att torg och centrum fyller en viktig strukturerande funktion. Tillsammans med FÖP:en, bedöms översiktsplaneförslaget skapa goda möjligheter för mötesplatser och ett jämlikt och inkluderande stadsliv. I samband med att Skövde centralort utvecklas är det dock viktigt att se till behovet av offentliga rum i andra delar av staden utöver stadskärnan.

I översiktsplaneförslaget anges att ny bebyggelse ska ske på platser med närhet till kollektivtrafik samt längs kollektivtrafikstråk. Att placera huvuddelen av ny bebyggelse i kollektivtrafknära lägen är en mycket bra förutsättning för att kunna skapa ett hållbart vardagsliv för kommunens invånare samt ger också underlag för att utöka kollektivtrafiken så att även kollektivt resande kan öka mellan tätorterna.

Enligt översiktsplanen är också målet att utveckla huvudcykelnätet och sammankoppla centralorten Skövde med övriga tätorter via cykelvägar. Inriktningen är positiv eftersom satsningar på att stärka cykeltrafiken gör det säkrare och attraktivare för fler att cykla till arbete, skola och andra målpunkter, vilket också är ett led i att skapa ett hållbart vardagsliv. Kommunens ambition tydliggörs i översiktsplaneförslaget där ett antal viktiga länkar pekas ut, tillsammans med ett prioriterat stråk för cykeltrafik i centralorten. Inriktningen är tydlig och bedöms skapa förutsättningar för ett hållbart och robust gång- och cykelvägnät, vilket bidrar till god målpuppfyllelse.

I översiktsplaneförslaget anges att bilen fortsatt kommer att ha en viktig roll i Skövde kommun. Kommunen presenterar samtidigt förslag på hur hållbart resande kan främjas. Exempel på detta är utbyggnad av laddinfrastruktur och

strategiskt placerade pendlingsparkeringar och cykelpooler i anknytning till kollektivtrafik, vilket kan underlätta kombinerade färd sätt där bilen enbart utgör en del av resan. Särskilt viktiga lokaliseringar för pendelparkeringar finns markerade på utvecklingsinriktningskartan. En prioritering av bilens framkomlighet kan motverka möjligheten till hållbara resor och transporter. Det är därför viktigt att det finns hållbara alternativ som fungerar i människors vardag och att bilen inte konkurrerar ut andra trafikslag som gynnar ett hållbart resande. För boende på landsbygden och för längre resor än tre kilometer bedöms bilen fortsatt utgöra det dominerande färd sättet.

Konsekvenser av nollalternativet

Nollalternativet medför en mer spridd bebyggelseutveckling i jämförelse med översiktsplaneförslaget, vilket riskerar att försvåra tillgänglighet till service, medföra svårigheter i att understödja existerande service samt svårigheter att skapa underlag för service och kollektivtrafik. Negativa effekter bedöms uppstå.

Både nollalternativet och översiktsplaneförslaget har liknande målsättningar gällande en utökad och effektiv kollektivtrafik, samt att ny bebyggelse bör byggas i anslutning till kollektivtrafikstråk. Nollalternativet anger emellertid mindre tydliga planeringsprinciper om hur planeringen ska främja hållbart resande i jämförelse med översiktsplaneförslaget, och planeringsprinciper gällande bebyggelseutveckling i kollektivtrafiknära lägen saknas.

Sammanfattande bedömning

Översiktsplaneförslaget bedöms medföra *en god målluppfyllelse*. Planförslaget har ett övergripande fokus på att främja hållbara resor och ett hållbart vardagsliv genom en ökad utveckling av tillgång till kollektivtrafik och utveckling av gång- och cykelvägnätet. Kommunen har målsättningen att knyta samman centralorten Skövde med övriga tätorter och viktiga länkar pekas ut i översiktsplanen tillsammans med ett prioriterat stråk för centralorten.

Översiktsplaneförslaget innehåller även planeringsprinciper som behandlar mötesplatser och vikten av levande och unika platser, vilket bidrar till att skapa möjligheter för ett inkluderande stadsliv.

Översiktsplanen anger att bilen fortsatt kommer att ha en framträdande roll, vilket medför risk för konkurrens mellan trafikslag och prioriteringar.

Nollalternativet bedöms medföra *en viss målluppfyllelse* på grund av att en mer spridd bebyggelseutveckling försvårar möjligheten till bra tillgång till offentlig och kommersiell service samt lägre mobilitetsmöjligheter. Nollalternativet behandlar offentliga platser och sociala rum och deras funktion, såsom torg och mötesplatser.

Förslag till åtgärder samt fortsatt planarbete

- Skövde kommun bör i den fortsatta planeringen analysera hur väl bostadsbebyggelsen har tillgång till en basnivå av olika offentliga och kommersiella servicetyper inom rekommenderade avstånd. Även innehåll och avstånd för olika mötesplatser i förhållande till bostadsbebyggelse och lokalbyggnader bör analyseras. Se förslagsvis Citylabs manual för certifiering av en stadsdels hållbarhet.
- Kommunen bör undersöka behov av flerkärnighet/mindre centrum kopplat till omvandlingen av handelsplatser/industriområden till blandstad för att säkerställa och förstärka tillgång till service och mötesplatser.

6.4 Tillgång till grönområden med god kvalitet

Aspekten avgränsas till att bedöma översiktsplaneförslagets påverkan på tillgång till kommunens parker, grönområden och rekreativa miljöer, och därigenom bedöma hur väl översiktsplanen förväntas bidra till att bevara och utveckla trivsamma miljöer.

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Den största utgångspunkten för att bedöma planens påverkan på aspekten *Tillgång till grönområden med god kvalitet*, används nationellt folkhälsomål 5, *Boende och närmiljö*.

Regeringen beslutade i december år 2012 om tio mål för friluftslivspolitikerna¹². Målen utgångspunkter är att friluftslivet ska ge hälsa, naturförståelse och regional utveckling.

Barnkonventionens grundprincip om barnets bästa gäller bland annat den fysiska miljön och beslut om gestaltning av barns livsmiljöer. Här utgör bland annat Boverkets rekommendationer för friyta på skol- och förskolegårdar en utgångspunkt. Enligt dessa bör förskolegårdar inte understiga 40 m²/barn och skolgårdar bör inte understiga 30 m²/barn. Varje gård ska ha en totalyta om minst 3000 m².

Planförslaget analyseras utifrån hur väl förslaget förväntas bidra till PBL 1 kap 1 § och 2 kap. 3 § p 2 samt om Boverkets rekommendationer för tillgänglighet till bostadsnära natur samt Boverkets riktlinjer i *Planera för rörelse*¹³ efterföljs och inkluderas.

Planförslaget analyseras utifrån hur väl förslaget svarar mot 3-30-300-regeln, vilken har tagits fram för att avgöra hur mycket träd och grönska en stad behöver för att fungera väl.

¹² <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/friluftsliv/sveriges-friluftslivsmal>

¹³ Planera för rörelse – Så kan den byggda miljön stimulera till fysisk aktivitet i vardagen, Boverket 2013

Figur 5. Principen om 3-30-300 innebär att planering bör sträva mot att alla ska kunna se minst tre träd från sitt hem, att det ska vara en träd täckningsgrad på minst 30 procent i stadsdelen och att det ska vara max 300 meter till närmsta grönområde. Illustration: Boverket

Regeln anger att alla ska kunna se minst tre träd från sin bostad, skola och arbetsplats, varje stadsområde ska ha minst 30 procents så kallad krontäckningsgrad, och alla invånare ska ha maximalt 300 meter till ett grönområde.

Som bedömningsgrund utgör även närhet till olika typer av platser samt andelen offentlig friyta. De offentliga friytorna ska vara trygga, tillgängliga och tilltala olika grupper utifrån exempelvis ålder och kön. Riktvärdet är minst 15 % offentlig friyta i alla stadsdelar. Den byggda och naturliga miljön ska erbjuda trygga och tillgängliga platser och stråk, som är attraktivt utformade för att bidra till välbefinnande och sociala möten. Närhetsbestämmelser till olika typer av platser utgör här riktvärden.¹⁴ Platstyperna, dess innehåll och avståndet till dem ska säkerställa ett varierat utbud av platser i stadsdelen för olika målgrupper.

Konsekvenser av planförslaget

Grönstruktur bidrar generellt till ökat välbefinnande, och miljöns påverkan på människors hälsa är en viktig del i att skapa jämlika förutsättningar.

Översiktsplaneförslagets grundläggande ställningstagande *Ett grönskande Skövde* lyfter vikten av att människor har grönområden i sin direkta närhet ur ett folkhälsoperspektiv. Kommunen ska arbeta för att bevara och utveckla biologisk mångfald, möta invånarnas behov av att vara i naturen samt förvalta, vårda och vidareutveckla natur- och grönområden på ett sådant sätt att Skövdes karaktär bevaras och förstärks. Det anges även att parker och gröna offentliga rum i kommunen ska förädlas och tillgängliggöras samt utvecklas och utökas i samband med ökat användningstryck.

Planeringsprinciperna i översiktsplanen belyser att alla invånare ska ha maximalt 300 meter till närmsta grönområde. Detta ska vara utgångspunkten vid all framtida planering och utformning, samt att indikatormodellen för grönområde kan användas som stöd vid planering av platser för motion och rekreation. Indikatormodellen redovisar på ett tydligt sätt såväl avstånd som kvadratmeter

¹⁴ Citylab manual, Manual för certifiering av en stadsdels hållbarhet - Hållbarhetsindikatorer för stadsdelar, Sweden Green Building Council (SGBC).

per person och bedöms utgöra ett mycket bra verktyg. Detta svarar mot Boverkets rekommendationer, och ger positiva effekter. Sammantaget bidrar detta positivt till måluppfyllelse ur ett socialt hållbarhetsperspektiv.

Bebyggelseutveckling tar ny mark i anspråk. Kommunens inriktning med förtätning och bebyggelseutveckling i anslutning till redan existerande tätortorter, är därför gynnsamt då det minskar risken att områden med natur- och rekreationsvärden tas i anspråk. Även planeringsprincipen att ny bebyggelse i första hand ska tillkomma utan att minska ytan på parker och grönområden bidrar till måluppfyllelse för aspekten. Dock finns det risk för att befintliga motionsspår i Igelstorp samt i Vårsås kan påverkas av den planerade bebyggelsen. Kommunen är dock medveten om problematiken och behovet av en justerad sträckning ska uppmärksammas vid detaljplanering.

Vid förtätning är det särskilt viktigt att beakta kvalitet och tillgång till tillräcklig grönyta, så att inte grönstrukturer endast finns i form av exempelvis överblivna ytor eller grönstråk längs trafikleder. Att det finns bostadsnära angränsande naturområden och mindre grönytor insprängda i bebyggelsen har stor betydelse särskilt för de grupper som inte tar sig så lång sträcka på kort tid, exempelvis barn, funktionsnedsatta, äldre och sjuka. För att öka tillgången till attraktiva natur- och friluftsområden lyfter översiktsplaneförslaget vikten av att binda samman tätorternas bostadsområden med tätortsnära natur- och rekreationsområden, vilket konkretiseras tydligt genom utpekade grönstråk, och bidrar till måluppfyllelse. Planeringsprincipen att det är särskilt viktigt att skapa stråk mellan Norra Trädgårdsstaden och Södra Ryd genom Stadsskogen. Stråket binder ihop centralorten och bidrar även till positiva effekter för ekosystemtjänster samt att minska barriäreffekten.

Planeringsprincipen att utarbeta ett kompensationsystem för att hålla en balans mellan gröna ytor och hårdgjorda ytor, är ett bra verktyg för att säkerställa tillgången till närrekreation. Det är också viktigt att de som nyttjar de aktuella grönområdena inkluderas vid bedömning av vilka grönytor som är värdefulla, samt vad som utgör en kompensatorisk åtgärd. Kommunen har i dagsläget påbörjat arbetet med en sociotopkartering vilken bedöms utgöra ett bra verktyg för att ta tillvara rekreationsvärden i den fortsatta planeringen.

För planering av framtida platser för motion och rekreation anger översiktsplan att en fysisk plats för ändamålet bör finnas inom ett avstånd på en kilometer för att främja det dagliga användandet. Planförslaget lyfter även att det är viktigt att detta anpassas utefter olika grupper som har olika behov, exempelvis barn och äldre.

Enligt planeringsprinciperna ska bostadsområden utformas med god tillgång till idrott och utelek, med säkra gång och cykelvägar. Planeringsprinciperna för sport och fritid anger vidare att möjlighet till fysisk aktivitet, mötesplatser och rekreation behöver erbjudas i de boendes närområden, vilket skapar goda

förutsättningar för att utvecklingen i kommunen bevarar och stärker möjligheterna till trivsel och rekreation, vilket bidrar till god målluppfyllelse.

Det är positivt att kommunen har ambitionen att ta fram en grönplan, och i samband med denna en sociotopkartering, då detta kan tydliggöra planerad utveckling för park och grönytor. Det är positivt att kommunen som planeringsprincip anger att planering i alla typer av planer bör ske enligt principen 3-30-300.

Konsekvenser av nollalternativet

Nollalternativet bedöms innebära en mer spridd bebyggelseutveckling, vilket riskerar att leda till att grönområden och grönstråk tas i anspråk och att rekreativvärden försvinner.

Nollalternativet innehåller tydliga planeringsprinciper kopplade till beaktande av grönstruktur samt att exploatering i grönområden i befintlig bebyggelse ska undvikas, vilka saknas i planförslaget. Såväl nollalternativet som planförslaget lyfter vikten av närhet till grönområden. Nollalternativet är dock svagare i jämförelse med planförslaget avseende gröna stråk samt tillgång till kvalitativa grönområden. Exempelvis saknas kvantitativa verktyg som indikatormodell för grönområde och 3-30-300 regeln. Nollalternativet saknar också planeringsprinciper för framtagande av sociotopkartering.

Nollalternativet bedöms medföra en viss till god målluppfyllelse.

Sammanfattande bedömning

Sammantaget bedöms översiktsplaneförslaget medföra en *god målluppfyllelse*, då planförslaget har ett tydligt fokus på grönområden och dess betydelse för allmänheten och den byggda miljön. Översiktsplaneförslaget innehåller också planeringsprinciper samt kvantitativa verktyg, som visar att kommunen prioriterar möjligheten till rekreation och grönstruktur, vilket bidrar till god målluppfyllelse.

Översiktsplaneförslaget anger utpekade grönstråk vilket konkretiserar kommunens målsättningar kring att knyta samman bebyggelsen med tätortsnära natur- och rekreativområden. Kommunens ambition att ta fram en grönplan samt sociotopkartering bidrar ytterligare till målluppfyllelse för aspekten.

Nollalternativet bedöms medföra en *viss till god målluppfyllelse* då värden riskerar att försvinna då mer naturmark tas i anspråk samt att förutsättningarna för tillgång till grönområden kan bli svåra att säkerställa utan tydliga kvantitativa planeringsprinciper. Nollalternativet innehåller dock på vissa punkter tydliga planeringsprinciper som bedöms kunna medföra en förstärkning av värdena.

Förslag till åtgärder samt fortsatt planarbete

- Skövde kommun bör i den fortsatta planeringen analysera andelen friyta i stadsdelar, på skolgårdar och förskolegårdar samt hur väl översiktsplanen överensstämmer mot indikatormodellen.
- Skövde kommun bör undersöka om indikatormodellen för grönområde kan bli mer styrande, både kopplat till bostäder och skolbarn. Detta för att öka möjligheterna att bevara/nå målsättningen avseende tillgänglighet till grönområden och rekreationsområden.

6.5 Segregation och barriärer

Aspekten avgränsas till att bedöma översiktsplanens påverkan på barriärer, sammankoppling av olika områden samt strävan efter en sammanhållen och inkluderande kommun. Även hur översiktsplanen förväntas bidra till en utveckling som tar hänsyn till olika områdens värden och identitet bedöms. Faktorer som bedöms är bland annat barriärer, bebyggelsestruktur och lokalisering av mötesplatser.

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Som grund för bedömningen ingår aspekter som barriärer och kopplingar i förhållande till befintlig och tillkommande bebyggelse och hur områden knyts samman. Som grund för bedömningen ligger även tillgången till olika typer av bostäder i kommunen och inom olika områden samt hur och om olika typer av områden och olika grupper i samhället beskrivs utifrån dessas förutsättningar och behov.

Riksdagens mål för folkhälsa är att skapa samhällliga förutsättningar för en god hälsa och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Aspekten bedöms utifrån nationellt folkhälsomål 5 *Boende och närmiljö*.

Planförslaget analyseras utifrån hur väl förslaget förväntas bidra till PBL 1 kap 1 § och 2 kap. 3 § p 2.

Skövde kommun har ett folkhälsopolitiskt program¹⁵ för mandatperioden år 2019 till år 2022 vilket är beslutat av kommunfullmäktige den 30 mars år 2020.

Konsekvenser av planförslaget

Samhällliga faktorer har stor inverkan på hälsa och skillnader i hälsa och utformningen av den fysiska miljön kan bidra till att den sociala sammanhållningen ökar och att människors hälsa stärks. Översiktsplaneförslaget har genomgående en hög ambition att verka för en planering som länkar samman olika områden inom Skövde kommun. Översiktsplanen lyfter att kopplingar över barriärer, olika mötesplatser samt att knyta samman

¹⁵ Folkhälsopolitiskt program 2019-2022, KS2019.0306, Skövde kommun

kommunens olika delar är viktigt för att uppnå en sammanhållen kommun. Planeringsprinciperna för centralorten Skövde, Strukturplan Mariesjö samt en utveckling av området Stadsskogen utgör exempel som möjliggör en integrering av olika människor, sammanlänkning och tätare struktur. Dock kan viss av den föreslagna bebyggelsen i översiktsplaneförslaget medföra risk för en ökad segregation, exempelvis riskerar en utvidgad exploatering av Simsjöområdet att bidra till att området får en mer isolerad karaktär, avskuren från övrig bebyggelse, vilket minskar måluppfyllelsen.

I översiktsplanen föreslås även framtida vägkopplingar mellan väg 26 och väg 200 i samband med utbyggnad av Stadsskogen, Norra Ryd och Locketorp. En ny trafikled kan å ena sidan bidra till att binda samman olika områden i kommunen, men kan å andra sidan innebära barriäreffekter, speciellt för gång- och cykeltrafik. Det är viktigt att i kommande planeringsskeden studera bland annat behov av kopplingar och stråk för att undvika att barriäreffekter uppstår mellan boende och service/offentliga rum/grönområden.

Översiktsplaneförslaget belyser att Skövde kommun ska utformas på ett sätt som tar hänsyn till alla medborgares möjlighet att röra sig i, och ta del av alla kommunens områden. Därför är det positivt att översiktsplanen anger planeringsprincipen om att det vid ny bebyggelse ska finnas närhet till kollektivtrafik, samt målsättningen att avståndet maximalt ska vara 400 meter till närmsta hållplats.

Utformning av ny bebyggelse ska i stor utsträckning ske genom komplettering av befintlig bebyggelse. Vidare belyser översiktsplaneförslaget vikten av att bygga samman områden samt komplettera befintliga bostadsområden för att förändra strukturer och undvika monofunktionella områden. Detta är viktiga verktyg för att skapa integration. Översiktsplanen anger här att naturliga och närliggande incitament för att mötas, kan uppnås genom att placera gemensamma miljöer mellan bostadsområden. Inriktningen medför positiva effekter för att minska segregation mellan nya och befintliga bostadsområden. Kommunen anger som planeringsprincip att en social konsekvensanalys bör upprättas i samband med detaljplan för större områden, samt specifikt för ett antal utpekade utbyggnadsområden, vilket bedöms bidra till måluppfyllelse.

Fysiska barriärer står i vägen för integration, vilket gör att förbindelser och välplanerade gång och cykelstråk med broar, tunnlar och grönska är viktiga för att motverka barriäreffekter. Mot bakgrund av detta är det positivt att kommunen bland annat har en strategi för att utveckla huvudcykelvägnätet i Skövde tätort och att ett prioriterat cykelstråk pekas ut i översiktsplanen, då det bidrar till att olika stadsdelar sammanlänkas. Vid planeringen av nya bostadsområden ska även nya gång- och cykelvägar kopplas samman med det befintliga gång- och cykelnätet. Planförslaget redovisar dock inte var det idag

finns befintliga barriärer eller saknas kopplingar och mötesplatser. Exempelvis utgör Västra stambanan en befintlig barriär mellan utpekade huvudcykelstråk respektive verksamhetsområden, vilket medför risk för en separation mellan boende och arbetsplatser.

I översiktsplaneförslaget anges att grunden för Skövde kommuns planering ska vara så kallad universell utformning där barn, äldre och personer med funktionsvariationer särskilt ska beaktas i planeringen. Enligt kommunens planeringsprinciper ska god tillgång till bra och kvalitativa fysiska rörelsemiljöer inte handla om geografiska eller socioekonomiska förutsättningar utan vara något som alla invånare känner att de har närhet och tillgång till.

Översiktsplaneförslagets planeringsprinciper för sport och fritid omfattar bland annat att barn och ungdomars intressen och behov ska vara en naturlig del i utformningen där fysiska idrottsmiljöer ska prioriteras och barnkonventionen ska vara styrande. Genom att planera för flera målgrupper inom varje bostadsområde kan planförslaget ytterligare förstärka en socialt hållbar utveckling. Planeringsprincipen att det är viktigt att planeringen för sport och fritid genomsyras av ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv bidrar till målpuppfyllelse. Planförslaget kan dock förtydligas kring på vilket sätt medborgarnas olika behov och förutsättningar ska tillgodoses konkret.

I ställningstagandet *Livsmiljön i fokus* samt *Levande och unika platser* lyfts gestaltad livsmiljö som utgångspunkt och funktion och mångfald som ledord. Att ta vara på identitet och skala vid utformningen av kommunens livsmiljöer är ett viktigt verktyg för social hållbarhet. Det är positivt att förslaget belyser vikten av ett helhetstänkande kring detta, där bland annat betydelsen av att ha kunskap om en plats kultur och kulturarv för att kunna förstå platsen och vad som gör den attraktiv lyfts. Kommunens pågående arbete med en sociotopkartering bedöms också kunna bidra till att kartlägga betydelsefulla platser i det offentliga rummet. Att inte skapa allt överallt kan ge incitament att mötas på olika platser och motverka segregation, men för att möjliggöra detta är det viktigt att olika platser binds ihop och att barriärer motverkas.

Funktion och mångfald handlar även om att blanda olika typer av bebyggelse, vilket innebär att kombinera olika skalor, utformning och upplåtelseformer. Planeringsprinciperna för bebyggelse anger vidare bland annat att en variation av bostadsutbudet ska prioriteras i alla kommundelar för att underlätta kvarboende i sin närmiljö. Ställningstaganden avseende en variation av boendeformer bedöms främja att skapa mer blandade stadsdelar och är även viktigt för att motverka segregation. Planförslagets riktlinje att nya bostäder ska komplettera dem som redan finns är en bra princip för socialt hållbar utveckling. Det är exempelvis viktigt att även värna om det befintliga beståndet för ett blandat boende i olika prisklasser. För att konkretisera planeringsprincipen bör

översiktsplanen redovisa var detta ska ske, samt med vilka typer av bostadsformer.

Skövde kommun har ett *Bostadsförsörjningsprogram* som ska uppdateras, vilket ger bra förutsättningar för att arbeta med frågor kopplat till boende, jämlikhet och segregation. Det är viktigt att kommunen inom ramen för bostadsförsörjningsprogrammet arbetar med hur planens mål ska uppnås och en hållbar bebyggelseutveckling som tillgodoser invånarnas behov.

Konsekvenser av nollalternativet

Nollalternativet präglas inte av förtätning och komplettering i lika hög grad som översiktsplaneförslaget, vilket medför en mer spridd bebyggelseutveckling med sämre förutsättningar att sammanlänka delar av kommunen, och motverka barriäreffekter. Detta bedöms motverka målpuppfyllelse.

Både nollalternativet och översiktsplaneförslaget har liknande planeringsprinciper och mål avseende mångfald, samt innehåller ambitioner kring en planerad samhällsutformning som inkluderar alla olika grupper i samhället med olika förutsättningar. I nollalternativet finns perspektiv och planeringsprinciper tydligt beskrivna för de nationella folkhälsomålen, barnperspektivet samt jämställdhets- och mångfaldsperspektiv vilket inte redovisas i översiktsplaneförslaget på samma sätt.

Nollalternativet saknar planeringsprinciper om social konsekvensanalys respektive hur fysiska barriärer ska motverkas, samt belyser inte behovet av mötesplatser och deras funktion. I nollalternativet behandlas heller inte områdets värden och identitet på ett tydligt sätt samt hur hänsyn ska tas till detta i samband med planerad utveckling.

Sammanfattande bedömning

Sammantaget bedöms översiktsplaneförslaget medföra *en god målpuppfyllelse*. Planförslaget och dess utvecklingsinriktning har ett stort fokus på att knyta ihop områden, anpassa utvecklingen efter platsens förutsättningar samt till de människor som ska bo i området. Detta bedöms som positivt och skapar goda förutsättningar för att social hållbarhet inkluderas i kommunens fortsatta planering. Översiktsplanen innehåller även planeringsprinciper för sociala konsekvensanalyser och framtagande av en sociotopkartering vilket bedöms bidra till målpuppfyllelse för aspekten.

Översiktsplaneförslaget medför att en större blandning av bostäder uppförs inom kommunen, men konkreta förslag på hur detta ska uppnås samt hur kommunen avser att säkerställa olika platsers värden och unika förutsättningar saknas.

Vidare kan översiktsplaneförslaget tydligare peka ut befintliga barriärer, samt behov som finns för att koppla samman områden och skapa nya mötesplatser.

Nollalternativet bedöms medföra *en viss måluppfyllelse* då alternativet bedöms medföra en mer spridd bebyggelseutveckling som i sin tur försvårar både en geografisk och social sammanlänkning mellan områden. Nollalternativet saknar även ställningstaganden angående fysiska barriärer samt planeringsprinciper för sociala konsekvensanalyser och att skapa mötesplatser som bygger samman delområden och minskar barriäreffekter.

Förslag till åtgärder samt fortsatt planarbete

- Skövde kommun bör arbeta vidare med att förtydliga hur situationen i kommunen ser ut avseende jämställdhet, mångfald för att ge underlag till åtgärder. Konkretas åtgärder bör tas fram för hur blandade stadsdelar och områden ska uppnås.
- Skövde kommun bör sätta upp kvantitativa mål för bostadsbyggande. Detta bidrar till att säkerställa tillgång till olika typer av bostadsformer inom kommunen.
- Kommunens inriktning är att vara lyhörda för medborgarnas perspektiv och behov. Det framgår dock inte hur kommunen ska nå ut till olika grupper, vilket bör förtydligas. Här kan kommunen förslagsvis arbeta med digital dialog och digitala verktyg för att även förnya och förändra vilka grupper som tenderar att inkluderas.

7 KONSEKVENSER FÖR EKONOMISK HÅLLBARHET

7.1 Förutsättningar ekonomisk hållbarhet

Under perioden år 2011–2022 har invånarantalet i Skövde kommun stadigt ökat med i genomsnitt strax under 1 procent per år. Ökningen beror till stor del i inflyttning av studenter och invandrare, födelseöverskott samt gynnsamma bostadskonjunkturer. Under pandemin sjönk inflyttningen till låga nivåer och utflyttningen ökade. Antalet födda minskade kraftigt under perioden år 2021 till 2022. Därefter har antalet invånare sakta börjat öka igen. I slutet av år 2022 uppgick Skövde kommuns befolkning till cirka 57 500 invånare. Till år 2025 har Skövde som mål att befolkningen ska öka till 60 000 invånare, vilket ser ut att nås. Sysselsättningen i kommunen är förhållandevis god. Andelen reguljärt sysselsatta uppgår till 77 procent, vilket är en procentenhet högre än Sverige som helhet. Arbetslösheten i kommunen har sjunkit under det senaste decenniet och har under de senare åren legat under genomsnittet för Västra Götalands län. Den är dock markant högre bland de kommuninvånare som är utlandsfödda.

Cirka 40 procent av kommunens bostäder utgörs av småhus, resterande 60 procent utgörs av flerbostadshus. Av de cirka 12 000 småhus som finns i Skövde kommun är hälften belägna på landsbygden och i mindre tätorter, medan resten finns i centralorten. Av flerbostadshusen utgörs cirka 70–75 procent av hyresrätter.

Näringslivet i Skövde kommun präglats av ett fåtal större arbetsgivare, som Aurobay och Volvo GTO. Kommunen, regionen, Forsvarsmakten och utgör andra dominerande arbetsgivare. Handelssektorn i Skövde kommun är förhållandevis stor med många små och medelstora företag. I anslutning till högskolan finns Skövde Science Park med flera små utvecklingsföretag inom högteknologiska branscher och dataspelsutveckling har blivit något av ett signum för staden. Kommunen har de senaste åren klättrat väsentligt på Svenskt Näringslivs ranking för kommunernas företagsklimat, och hamnade år 2021 på plats 71.

I arbetet med Skövde kommuns etableringsprogram för näringslivet, har styrkor och svagheter avseende kommunens förutsättningar för näringslivet i undersökts. Bland styrkorna nämns näringslivsstrukturen med en närhet mellan högskolan, Science Park Skövde, industri, försvaret etcetera, samt tillgången till god infrastruktur. Även närhet till natur och fritidsliv, bra prisläge på mark och bostäder och bra utbud av handel nämns. Bland svagheter finns brist på kontorslokaler, behov av att locka viktig kompetens till Skövde, samt behov av att utveckla forskningen med koppling till dataspelsutveckling. Även tillgång till

mark och bostäder nämns, där behovet av hyresrätter, studentbostäder och mindre lägenheter i bra prislägen behövs för att kunna locka yngre människor till de branscher som utvecklas.

För Skövde kommun utgör Västra stambanan en stomme i transportsystemet. Järnvägen kopplar samman kommunen med regionen och storstadsregionerna Göteborg och Stockholm. Det råder idag kapacitetsbrist på stambanan, vilket bland annat leder till bristande punktlighet och svårigheter att möta en ökad efterfrågan.

I vägnätet är väg 26 och väg 49 utpekade riksintressen för kommunikationer. Väg 49 är ett prioriterat pendlingsstråk för både bil och kollektivtrafik. Vägarna är mycket betydelsefulla för den transportintensiva industrin med målpunkter längs E20, vilket ställer höga krav på framkomligheten. En åtgärdsvalsstudie togs fram år 2017¹⁶ i samarbete med Trafikverket, vilket resulterade i en överenskommelse om ett antal åtgärder för att öka framkomligheten, varav flera har genomförts. I arbetet med åtgärdsvalsstudien har även framkommit att det finns behov av att arbeta med framkomlighet för både kollektivtrafik, samt att möjliggöra pendling med cykel. Idag är gång- och cykelvägnätet väl utbyggt inom Skövde centralort, men brister finns, bland annat mellan kommunens tätorter.

Utöver detta finns planer genom den regionövergripande strategin *Målbild Tåg 2035*¹⁷ att utöka trafiken på Västra stambanan. Fler turer till Göteborg och kortare restid på sträckan är en viktig åtgärd. *Målbild tåg 2035* innebär dock ingen utveckling av lokala stationer då resenärsunderlag inte finns för att motivera den typen av investeringar.

För Va-systemet har kommunen identifierat, och även vidtagit ett flertal åtgärder (i enlighet med VA-plan 2015), för att säkerställa att VA-försörjningen kan hantera den utveckling av bebyggelsen som förväntats i ett kortare perspektiv. Stadsvarns avloppsreningsverk har exempelvis tillstånd för att ta emot ytterligare 10 000 personekvivalenter. Dricksvattentillgången i kommunen beskrivs som god, och nätet har kapacitet för utökningar. Det anges dock inte hur långt kapaciteten sträcker sig.

När det gäller energi, har Skövde kommun uppmärksammat den överföringsproblematik som förekommer på olika håll i Sverige, och likaså finns insikt om att elektrifieringen av samhället innebär ökade krav på elförsörjningssystemet.

7.2 Metod och bedömningskala

För att bedöma översiktsplanens positiva och negativa konsekvenser på den ekonomiska dimensionen kommer resonemang att föras om på vilket sätt

¹⁶ Åtgärdsvalsstudie – Tillgänglighet Skövde TRV 2017/22844

¹⁷ Målbild tåg 2035 – Utveckling av tågtrafiken i Västra Götaland, antagen av regionen i Västra Götaland 2013, Västra Götalandsregionen.

planförslaget bidrar till de bedömningsgrunder som redovisas i de olika avsnitten.

För bedömningen används en baseline metod, vilket innebär att skalan och bedömningen av konsekvenserna grundar sig på en relation mellan effekternas omfattning och storleken på de värden som påverkas se tabell 5.

Tabell 5. Femgradig skala för bedömning av konsekvenser.

Värdering av konsekvens	Förtydligande
Stora konsekvenser	Betydande positiv eller negativ påverkan på nationella eller regionala värden eller ett stort antal lokala värden.
Måttliga konsekvenser	Begränsad positiv eller negativ påverkan på nationella eller regionala värden eller ett stort antal lokala värden. Betydande påverkan på värden av lokalt intresse.
Små konsekvenser	Liten positiv eller negativ påverkan på värden av nationellt eller regionalt intresse, eller begränsad påverkan på värden av lokalt intresse
Inga eller obetydliga konsekvenser	Marginell positiv eller negativ påverkan på värden eller inga konsekvenser (ingen märkbar påverkan).

7.3 Förutsättningar för god hushållning med gemensamma resurser

Aspekten avgränsas till att belysa hur översiktsplaneförslaget påverkar behovet av kommunal service i form av skolor och förskolor, samt påverkan på behovet av investeringar i infrastruktur och försörjningssystem. Aspekten belyser påverkan på kommunens markanvändning.

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Enligt kommunallagen har kommunen ett ansvar för vissa verksamheter. Dessa pekas i sin tur ut av en rad olika speciallagar. Kommunens ansvar att tillhandahålla service, funktioner och anläggningar av olika slag får konsekvenser för kommunens budget och ekonomi. Befolkningsökning tillsammans med planerad utveckling av bebyggelsen är ur detta hänseende av stor betydelse.

Enligt PBL 2 kap 3 § ska planeringen bland annat främja en god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror.

Konsekvenser av planförslaget

ÖP 2040 följer kommunfullmäktiges mål och möjliggör för minst 75 000 invånare. Den största tillväxten av nya bostäder planeras i centrala, norra och nordöstra delen av Skövde centralort. Utöver det finns nya ytor för bostäder i alla tätorter samt möjlighet till komplettering i befintliga bostadsområden samt på landsbygden. Översiktsplaneförslaget bedöms skapa förutsättningar för att möta det behov av bostäder som en befolkningsökning medför.

Ur ett resursperspektiv är det positivt att kommunen vill satsa på ett bättre utnyttjande av ytor i redan urbana delar och i befintliga samhällen runt om centralorten. Det är ett sätt att hushålla med marken och det lägger grunden för ett bättre utnyttjande av den befintliga kommunala servicen och den kapacitet som redan finns. Även när det gäller utnyttjandet av infrastruktur i olika former innebär en förtätning att belastningen på de olika systemen kan öka i viss mån utan att större investeringar krävs. På samma sätt kan vägar och annan infrastruktur också utnyttjas vilket minskar behovet av investeringar i samband med nybyggnation. Utvecklingen ökar dock trycket på de befintliga försörjningssystemen i så hög grad att befintliga system i ett längre perspektiv inte bedöms som tillräckliga.

En större befolkningsmängd innebär att miljöbelastningen på reningsverken ökar. För att möta den tillväxt som ÖP2040 möjliggör behöver nya tillstånd och eventuella utbyggnationer av reningsverksanläggningar genomföras. Kommunen har i översiktsplanen identifierat en möjlig placering för ett nytt reningsverk strax norr om Stadsskogen. Ett område finns också avsatt för en utveckling av reningsverket i Tidån. Kommunen utreder också andra alternativ för att hantera belastningen på reningsverken. God beredskap och goda förutsättningar bedöms finnas för att hantera det framtida behovet vad gäller hantering av avloppsvatten.

En större befolkningsmängd medför också ett ökat behov av service i form av vård, skola och förskola. Kommunens prognos visar att det behövs cirka 12 nya förskolor till år 2040 samt ny skola för att täcka kommande behov. Vad gäller äldreomsorgen är behovet mellan 40–80 nya platser till 2030 samt lika många fram till 2040. Översiktsplaneförslaget pekar inte ut möjliga områden för utveckling av vård, skola och förskola men har ändå identifierat behovet. Möjligheter finns dock att placera förskolor inom utbyggnadsområden för bostäder, vilket innebär att förutsättningarna är goda för att tillgodose framtida behov.

Översiktsplaneförslaget anger att planer finns för åtgärder i kommunens VA-system för att öka kapacitet och förbättra reningsprocessen, men det framgår inte huruvida nätet som helhet är i kondition att försörja en ökande befolkning. Föråldrade försörjningssystem, däribland äldre VA-ledningar, utgör generellt en riskfaktor och är att betrakta som en stor "underhållsskuld". Även om behovet

av kapacitet kan tillgodoses med hjälp av underhåll och utbyggnad bör helheten ses över för att skapa den robusthet som krävs med ett ökat tryck från klimatförändringar och en ökande befolkning. Samtidigt som det är positivt ur ett kommunalekonomiskt perspektiv att förtätningen och koncentrationen av bebyggelsen innebär lägre investeringskostnader för utbyggnad, bör frågan ställas om tillräckligt med resurser läggs på reinvesteringar i dessa samhällsbärande system. I kommunen pågår för närvarande (2023) arbete i förnyelseplaneringen, strukturell projektplanering och vattentjänstplan.

I sammanhanget är det positivt att översiktsplanen lyfter fram ekosystemtjänster och multifunktionella lösningar som ett sätt att stävja de negativa effekterna av klimatförändringarna i den fysiska miljön, till exempel hantering av ökade dagvattenflöden och skyfall. Att låta naturen göra jobbet, och därmed avlasta de tekniska systemen, är ett kostnadseffektivt sätt att genomföra åtgärder. Många åtgärder för att hantera skyfall och dagvatten kräver dock större ytor och det är viktigt att den fysiska planeringen tar detta i beaktande, vilket kommunen har gjort genom att avsätta ytor för klimatanpassningsåtgärder.

Utöver förtätning och koncentration till centralorten och tätorterna, planeras ett antal *helt nya* områden för större exploatering för bostäder och verksamhetsområden. För bostäder planeras utveckling av ett nytt område i Stadsskogen, medan Trädgårdsstaden och Hasselbacken ska utvecklas vidare. Simsjöområdet utreds för ny bebyggelse. Nya verksamhetsområden tillskapas genom om att omvandla den tidigare flygplatsen i Locketorp till verksamhetsområde. Vidare är Hasslum och Mejselvägen utpekade som ny mark för verksamhetsområden. Att inte ta jungfrulig mark i anspråk för exploatering är svårt att undvika. Dock bedöms valen av platser vara gjorda med omsorg för att skapa sammanhängande områden, undvika fragmentering och möjliggöra goda kopplingar i staden. Jordbruksmark kommer att tas i anspråk på vissa ställen men dessa områden ligger i direkt anslutning till befintlig bebyggelse. Att omvandla Locketorp till verksamhetsområde är positivt ur markanvändningssynpunkt. Infrastruktur finns redan på plats, vilket minskar behovet av investeringar och innebär även att naturmark inte behöver tas i anspråk.

Att omvandla Hasslums övningsområde till verksamhetsytor är också positivt utifrån perspektivet om hushållning med mark. Föroreningar i marken medför dock ett behov av sanering som ger höga kostnader. Kommunen räknar dock med att exploateringen kan täcka kostnaden, men det framgår inte vilket underlag kommunen baserar uppskattningen på. Om exploateringen medför stora kostnader och det samtidigt finns tillgång till bra alternativa lokaliseringar, till exempel Locketorp, finns risk för att exploitörer undviker Hasslum.

När det gäller energi anger översiktsplaneförslaget att energiförsörjningsfrågan är viktig för klimatomställningen och att elöverföringskapaciteten är en kritisk fråga som får alltmer uppmärksamhet. Skövde Energi har gjort en utredning under namnet *Långtidsanalys 2030, fjärrvärme Skövde Energi*. I rapporten undersöks behov, produktionskapacitet och distribution i framtidsscenarior fram till år 2030. Då översiktsplanen innefattar kommunens utveckling fram till år 2040, är det svårt att bedöma huruvida befintlig kapacitet har möjlighet att täcka de behov som den förväntade utvecklingen genererar.

Mer lokalt producerad energi kan minska trycket på de nationella överföringsledningarna och det är därför positivt att översiktsplanen pekar ut tre områden som är lämpliga för vindkraft. Att urvalet dessutom är baserat på områden som har goda förutsättningar att vara ekonomiskt lönsamma för vindbruk, och att tidigare upptagna områden har uteslutits, stärker utpekandet ytterligare. Tillsammans med det faktum att tillgång till energi kommer att fluktuera mer med väderberoende energikällor som sol och vind finns ett ökande behov av att lagra energi. Detta behov lyfts i översiktsplanen och i energi- och klimatplanen, vilket är positivt, men i den planerade markanvändningen finns endast plats för nytt ställverk, vilket begränsar möjligheterna framgent. Det bör övervägas om ytterligare mark behöver reserveras för att säkerställa plats för framtida energilager. Det framgår inte heller hur kommunen avser att solenergi ska lyftas in i den fysiska planeringen i någon större skala även om det nämns att ett fokus för framtida bebyggelse är egenproducerad el. Således kan sägas att översiktsplaneförslaget endast delvis beaktar behovet att möjliggöra utveckling för produktion och lagring av lokalt förnybar energi.

Konsekvenser av nollalternativet

Nollalternativet bedöms medföra en mer splittrad utveckling av bebyggelsen, med bostadsbebyggelse utspridd på flera orter än översiktsplaneförslaget. Detta innebär att det är svårare att både dra fördelar av befintlig service och svårare att skapa underlag för densamma, vilket medför negativa effekter. Det blir även mer svårplanerat vad gäller kommunal verksamhet så som skola och förskola. Vid en jämförelse med översiktsplaneförslaget bedöms nollalternativet bidra till att färre bostäder bebyggs, och möter inte den efterfrågan som finns.

Vad gäller försörjningssystemen bedöms nollalternativet inte utgöra någon större skillnad jämfört med översiktsplaneförslaget. Det är dock tydligt att översiktsplaneförslaget har ett mer modernt och uppdaterat perspektiv på hur robusthet i systemen kan säkerställas, till exempel är översiktsplaneförslaget tydlig med behov av klimatanpassning, samt att klimatanpassningsåtgärder bör säkerställas vid ny bebyggelse.

Sammanfattande bedömning

Översiktsplaneförslaget bedöms medföra *små till måttligt positiva konsekvenser* med avseende på hushållningen med gemensamma resurser. Exploateringen ökar kostnaderna för både infrastruktur och kommunal service så som skola och förskola, men att utvecklingen föreslås koncentreras till centralorten samt tätorterna, med ett fokus på förtätning där möjligt, ger förutsättningar för ett mer effektivt nyttjande av resurserna. Detta möjliggör bland annat att kapacitet i befintlig samhällsservice kan nyttjas bättre, samtidigt som det ger starkare underlag för utvecklingen av densamma. Likaså kan man dra nytta av befintlig infrastruktur för både försörjningssystem och transporter, och det borgar även för ett bättre hushållande med marken. Exempelvis innebär förslaget att redan exploaterade ytor nyttjas i stor utsträckning för den planerade utvecklingen.

Förslaget lyfter frågan om ett energisystem i förändring och att det medför nya behov. Det bör dock tydliggöras hur den fysiska planeringen behöver utvecklas för att säkerställa både produktion och lagring av lokalt producerad förnybar energi.

Nollalternativet bedöms medföra *små negativa konsekvenser* för ett resurseffektivt nyttjande av allmänna resurser och intressen.

Förslag till åtgärder samt fortsatt planarbete

- Överväg behovet att ta fram en skolförsörjningsplan för att säkerställa kapaciteten i skolor och förskolor i takt med att nya områden exploateras, och befintliga områden byggs ut.
- Möjligheterna till bostadsutveckling i tätorterna kan behöva utredas vidare för att undersöka hur exploateringsekonomi kan komma att påverka genomförandet.
- Se över VA-planen och utred behovet av genomgripande reinvesteringar i VA-nätet för att säkerställa framtida robusthet och kapacitet.
- I det fortsatta arbetet med planen för kommunens energi- och elförsörjning bör både solenergi och system för lagring av energi, och vad detta kräver av den fysiska planeringen, studeras vidare.
- Kopplat till energiförsörjningsplanen bör även hanteringen av värmeböljor belysas. Planeringsprinciperna i översiktsplaneförslaget tar bland annat upp åtgärder för att minska risken för skadliga inomhustemperaturer. Det vore därför värdefullt att i kommande planer belysa problematiken med ett ökande behov av kyla och att det tillkommande behovet av elektricitet (om behovet inte primärt kan lösas med fjärrkyla) behöver lösas med klimatneutral teknik, till exempel solenergi.
- I utredningsarbetet kring utvecklingen runt Simsjön bör nyttokostnadsanalys göra. En större exploatering/omvandling av

området förefaller kräva relativt stora investeringar i vägar och annan infrastruktur. Utvecklingen kan även riskera att minska allmänhetens tillgång till sjön och de grönområden som finns intill, och att trycket på ekosystemen ökar på ett negativt sätt.

7.4 Förutsättningar för näringslivet

Aspekten avgränsas till att bedöma översiktsplaneförslagets påverkan på näringslivet genom tillgång till mark, tillgång till infrastruktur samt tillgång till kompetens och arbetskraft.

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Regeringens mål för näringspolitiken är att *”stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag”*.

Konsekvenser av planförslaget

Kommunens geografiska läge, som en nod i Västra Götaland och längs med Västra stambanan mellan Göteborg och Stockholm, ger goda förutsättningar att attrahera företag och nyetableringar, i synnerhet med tanke på de företag och organisationer som idag utgör stora arbetsgivare i Skövde kommun. Blandningen av industri, akademi, sjukvård, teknikutveckling/innovation, och närvaron av försvaret medför att kommunen kan attrahera en bredd av företag som på ett eller annat sätt kopplar an till befintliga verksamheter.

Översiktsplaneförslaget innebär flera utvecklingsinriktningar som har möjlighet att bidra till en fortsatt positiv utveckling av näringslivsklimatet i kommunen. Utpekandet av den tidigare flygplatsen vid Locketorp som nytt verksamhetsområde kan tillgodose behovet av mark för mer störande eller ytkrävande verksamheter med omfattande logistik. Tillsammans med planerna och reservationen av mark för ett nytt industrispår och en kombiterminal kan det bidra till att stärka Skövdes logistiska läge och möjliggöra för mer hållbara transporter, något som blir alltmer attraktivt för logistikberoende industriföretag med utmanande hållbarhetsmål. Utöver utvecklingen av Locketorp finns möjlighet till utveckling av ytterligare två befintliga verksamhetsområden.

Planen pekar även ut Skövde Science City som ett utbyggnadsområde där ett redan framtaget planprogram redovisar en omvandling från verksamhetsområde till blandstad. Mycket fokus läggs på att förse både Skövde Högskola och Science Park Skövde med lokaler för både företagande och utbildning vilket ger positiva effekter och svarar mot de behov som framförs bland annat i kommunens

etableringsprogram¹⁸. Det framgår dock inte hur den småindustri, hantverkare och övriga verksamheter som idag finns i området kommer att hanteras i omvandlingsprocessen. Översiktsplanen pekar även ut att högskoleområdet ska utvecklas sammanhållet, och ligga i anslutning till Science City. Positiva effekter uppstår då det bidrar till att stärka identiteten, kompetensförsörjningen och skapa goda klustereffekter.

I översiktsplaneförslaget pekas inte några nya områden ut för handel, utan de befintliga ska behållas och utvecklas. Sett till utvecklingen över de senaste decennierna i Sverige, där centrumhandeln har dränerats i många städer till följd av etableringen av externa handelsplatser är detta ett klokt ställningstagande. Att behålla och utveckla befintliga handelsplatser och deras karaktärer stödjer en levande stadskärna med ett större utbud av oberoende butiker, caféer och restauranger. Positiva effekter bedöms uppstå för det lokala näringslivet.

Utöver områden för handel och verksamhet är besöksnäringen en växande del av näringslivet i Skövde. Ett påtalat problem är dock bristen på övernattningsmöjligheter av olika slag. Det anges inte i översiktsplaneförslaget hur detta kan tillgodoses genom den fysiska planeringen, men det är positivt att näringsgrenen och dess potential och utmaningar lyfts.

Flera stora arbetsgivare i Skövde kommun är beroende av de pendlingsströmmar som finns inom arbetsmarknadsregionen, och översiktsplaneförslaget anger att Skövde är den kommun inom Västra Götaland som har störst andel inpendlare sett till antalet invånare. Sett till behovet, och till viss del utmaningarna med att locka kompetens, är det positivt att kommunen möjliggör för både utökad gods- och persontrafik på spår genom att peka ut ett järnvägsreservat för att möjliggöra för tillkommande spår på stambanan. Mark reserveras även för en tillkommande pendlingsstation.

Även tillgången till hyresrätter och studentbostäder ses som viktig del för att kunna attrahera kompetens. Översiktsplaneförslaget föreslår flera nya utbyggnadsområden för bostäder, och likaså pekas områden för omvandling ut där bostäder föreslås bli ett viktigt inslag, exempelvis i Science City. Det framgår dock inte några intentioner när det gäller upplåtelseformer, varför det är svårt att säga något annat än att översiktsplaneförslaget stödjer ett utökat bostadsbyggande, och därmed skapas goda förutsättningar för att tillgodose näringslivets behov.

Konsekvenser av nollalternativet

Nollalternativet bedöms medföra utveckling av verksamhetsmark, men inte i lika stor omfattning som föreliggande översiktsplaneförslag.

¹⁸ Etableringsprogram Skövde kommun, Beslutad av kommunfullmäktige 30 mars 2020, § 23. Dnr KS2019.0476

Enligt nollalternativet ska Stadsskogen utvecklas, samt Södra stallsiken, Mejselvägen och ytterligare några mindre områden. Utvecklingen av Locketorp saknas i nollalternativet och markreservation saknas även för ytterligare spår på stambanan, vilket riskerar att fortsatt begränsa den gods- och persontrafik som näringslivet är beroende av. Nollalternativet bedöms medföra negativa effekter.

Sammanfattande bedömning

Sammantaget bedöms översiktsplaneförslaget medföra *måttligt positiva konsekvenser* för näringslivet i Skövde kommun. Översiktsplanen pekar ut nya områden för verksamheter och en utveckling av transportinfrastrukturen som främjar både logistik och arbetspendling.

Utvecklingen av bebyggelsen är tänkt ska skapa fler kontor, lokaler och bostäder vilket ökar möjligheterna för att tillgodose näringslivets behov av både fysiskt utrymme och kompetensförsörjning. Sammantaget skapas därmed förutsättningar för en fortsatt livskraftig utveckling.

Nollalternativet bedöms medföra *små negativa konsekvenser* för näringslivets utveckling.

Förslag till åtgärder samt fortsatt planarbete

- Kommunen bör inom ramen för ett nytt bostadsförsörjningsprogram utreda möjligheterna och förutsättningarna att åstadkomma en blandad bostadsbebyggelse, som tillgodoser näringslivets såväl som invånarnas behov.
- Kommunen bör utreda hur ändamålsenliga lokaler kan säkerställas för de verksamheter som behöver flytta i omvandlingen kopplat till Science city.

7.5 Förutsättningar för transportinfrastruktur och tillgänglighet

Aspekten avgränsas till att bedöma översiktsplaneförslagets påverkan på tillgången till hållbara transporter utifrån planeringen av infrastruktur, samt hur utvecklingen av infrastrukturen stödjer den ekonomiska hållbarheten.

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Transportpolitikens övergripande mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet.

Konsekvenser av planförslaget

I översiktsplaneförslaget pekas ett järnvägsreservat ut för tillkommande spår utmed Västra stambanans sträckning genom kommunen. Sammantaget är det ett 45 meter brett bebyggelsefritt område på ömse sidor om järnvägen som reserveras, och som ska beaktas vid all ny planering och bygglovsgivning. Detta är en viktig åtgärd, även om det i sig inte garanterar att ytterligare spår i framtiden tillkommer. Att öka kapaciteten på stambanan är av stor betydelse både för gods- och persontrafiken, och bidrar till att öka den regionala pendlingen genom förbättrad framkomlighet och tillgänglighet, och därigenom bidra till att förse näringslivet med efterfrågad kompetens. Positiva effekter bedöms uppstå.

Åtgärder på väg 26 och 49 är sedan tidigare planerade, och översiktsplaneförslaget anger att det är av stor vikt att åtgärderna fullföljs, då det är viktigt både för pendlingsresor och för näringslivets transporter. Vidare anger planförslaget vägkopplingar mellan väg 26 och väg 200 för att i samband med utbyggnad av Stadsskogen, Norra Ryd och Locketorp anlägga nya vägar. Dessa anses kunna få funktion både som led för lokal trafik och för att binda samman områden inom staden, såväl som för regional och nationell trafik som passerar kommunen. Nya vägar kan vara positiva i termer av bättre tillgänglighet och snabbare framkomlighet för både gods och persontrafik, men innebär en stor investering och kan även vara trafikalstrande. Tidsvinster, ökning av klimatpåverkande utsläpp och övrig påverkan i trafiksystemet behöver nog studeras för att förstå och värdera konsekvenserna av en sådan insats.

När det gäller utveckling av kollektivtrafiken innehåller planen inga konkreta förslag utöver markreservation för utökning av Västra stambanan samt möjlighet att planera för en pendlingsstation i Södra Ryd i samband med planering av ett nytt industrispår till Locketorp. Detta är sig positivt och möjliggör för ett mer hållbart resande men samtidigt anger *Målbild Tåg 2035*¹⁹ att det inte finns resenärsunderlag som motiverar fler lokala stationer.

Översiktsplaneförslaget framhåller en planeringsprincip om närhet för bostäder till kollektivtrafik. Målsättningen är att merparten av bostadsbebyggelsen ska ligga högst 400 meter från hållplats för kollektivtrafik. Detta är en god princip för att öka det hållbara resandet och planeringsprincipen bör även råda för planering av verksamhetsområden. I fortsatt planering bör dock uppmärksammas, beroende på områdets karaktär och finmaskighet i gatustrukturen, att *gångavståndet* till hållplats bör vara 400 meter.

Utveckling av cykelstråk ska enligt planförslaget ske i enlighet med framtagna cykelstrategi och cykelplan. Utgångspunkten är vidare att nya bostadsområden ska knytas till det befintliga gång- och cykelvägnätet, och en strävan är att

¹⁹ Målbild tåg 2035 – Utveckling av tågtrafiken i Västra Götaland, antagen av regionen i Västra Götaland 2013, Västra Götalandsregionen.

utveckla huvudcykelnätet så att stadsdelarna inom Skövde centralort knyts ihop på ett bra sätt. Det är positivt att cykling ses som ett viktigt medel för att ersätta många bilresor, särskilt på korta avstånd, och säkra, gena och tydliga cykelstråk är viktigt i detta avseende. Utpökade huvudcykelstråk är dock i stor utsträckning belägna på västra sidan om Västra stambanan. En majoritet av Skövdes verksamhetsområden är belägna på östra sidan stambanan, och avses också utvecklas i denna riktning. Om arbetspendling med cykel ska prioriteras, bör rimligen cykelstråk pekats ut i översiktsplanen för dessa områden också.

Konsekvenser av nollalternativet

Nollalternativet bedöms medföra sämre möjligheter för utvecklingen av gods- och persontrafik på Västra stambanan, då reservation för ytterligare spår saknas. Avsaknaden av ytterligare ett järnvägsspår försvårar möjligheterna framgent att utveckla spårtrafiken och innebär större otydlighet vid planering av mark i anslutning till järnvägen. Små negativa konsekvenser bedöms uppstå.

Sammanfattande bedömning

Sammantaget bedöms översiktsplaneförslaget medföra *måttliga positiva konsekvenser* för transportinfrastrukturen och tillgängligheten. De åtgärder som lyfts i översiktsplanen är viktiga både för Skövde kommun och den regionala utvecklingen. Många av åtgärderna ligger till stor del utanför kommunens rådighet, men med markreservationer för utveckling av stambanan har viktiga steg tagits för att kunna förverkliga satsningarna.

Översiktsplanen bör kompletteras med ytterligare gång- och cykelstråk som ökar förutsättningarna för ett hållbart resande mellan bostäder och arbetsplatser för att ge ytterligare positiva konsekvenser.

Nollalternativet bedöms medföra *små negativa konsekvenser* för utvecklingen av infrastrukturen.

Förslag till åtgärder samt fortsatt planarbete

- Kommunen bör utreda alternativ, effekter och konsekvenser för vägförbindelse mellan väg 26 och väg 200 för att klargöra om samhällsekonomiska vinster motiverar en sådan investering utan att öka koldioxidutsläppen.
- Applicera principen om 400 meter till kollektivtrafikhållplats även i utveckling av verksamhetsområden.
- Kommunen bör studera vidare hur gång- och cykelstråken tillhandahåller möjligheter för cykelpendling till verksamhetsområden, samt om ytterligare gång- och cykelvägar behöver pekats ut för att stärka hållbar arbetspendling till något eller några av dessa.

7.6 Förutsättningar för hushållens ekonomi

Aspekten avgränsas till att bedöma planförslagets påverkan på tillgången till bostäder och utveckling av arbetsmarknaden i takt med den växande befolkningen.

Utgångspunkter och bedömningsgrunder

Statliga mål finns för den ekonomiska familjepolitiken (som ska bidra till *”en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer samt minska skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan hushåll med och utan barn”*) och för arbetsmarknadspolitiken (*”där insatserna ska bidra till ”en väl fungerande arbetsmarknad”*).

Arbetsmarknadens funktion mäts i första hand utifrån sysselsättning och arbetslöshet. Även tillgängligheten mellan bostäder och arbetsplatser är viktiga för arbetsmarknadens funktion.

Konsekvenser av planförslaget

I översiktsplaneförslaget planeras bostadsutvecklingen till framför allt centralorten Skövde och tätorterna. Ett av de ställningstaganden som lyfts är *”Den nära staden”*, där utveckling avses ske genom förtätning och som lyfter ambitionen att skapa mer av blandstad där olika funktioner finns tillgängliga och som stärker kvarboende.

För Skövde kommuns nuvarande och framtida invånare är det positivt att planeringen utgår från, och i huvudsak koncentreras till, redan befintliga områden samt att tätorterna får extra fokus. Ett av målen med detta är att öka servicetillgången för alla som bor utanför staden. En mer koncentrerad bebyggelse ger bättre underlag för service av olika slag, och närhet till service är i sin tur positivt för det enskilda hushållet. Ökad närhet och det som behövs inom små avstånd minskar behovet av resor och medför en större flexibilitet i vardagen. En koncentration av bebyggelse innebär även större möjligheter till en utökad delningsekonomi där människor i högre utsträckning kan dela på resurser och tjänster, och därigenom även möjliggöra mer cirkulära flöden. Positiva effekter bedöms uppstå.

När det gäller bostäder föreslås en större utbyggnad av några områden (vidare utveckling av Trädgårdsstaden och Hasselbacken samt att utveckla det nya området Stadsskogen). Vidare anger översiktsplaneförslaget en utveckling i anslutning till tätorterna och i viss utsträckning utveckling av LIS-områden. Med denna inriktning finns således utrymme för utveckling av olika typer av bostäder i olika lägen, vilket bedöms öka möjligheterna till att olika grupper av människor, eller hushållstyper med olika behov, kan hitta sin plats i Skövde kommun framgent. I översiktsplaneförslaget framgår det dock inte vilken typ av

bostadsbebyggelse som de större utbyggnadsområdena kommer innehålla, och inte heller om det finns någon typ av bostäder som bör prioriteras. Det är därmed svårt att bedöma huruvida utvecklingen av bostadsbeståndet kommer att möta både det nutida och framtida behovet. Möjligheten till ett prisrimligt boende är en viktig fråga för att minska ojämlikheten mellan olika socioekonomiska grupper. Med en stor andel hyresrätter i kommunen finns det goda möjligheter för studenter, unga och andra grupper som inte vill, eller kan äga sitt boende, att hitta bostad i Skövde kommun. Detta behöver säkerställas även på sikt.

Med en ökande befolkning kommer ett ökat utbud av arbetskraft, vilket behöver mötas av en motsvarande utveckling av arbetsmarknaden. Det är positivt att översiktsplaneförslaget pekar ut flera områden för utveckling av verksamheter av olika karaktär. Det är också positivt att kommunen planerar att utveckla områden från rena verksamhetsområden till mer kunskapsbaserad verksamhet. Detta ger goda förutsättningar för näringslivet att utvecklas, samt att fler arbetstillfällen i kommunen skapas. Det är dock viktigt att det finns olika typer av arbeten som kräver olika kompetenser så att arbetstillfällen finns även för de som saknar högre utbildning.

Skövde kommun ingår i en större arbetsmarknadsregion där jobbpendlingen är viktig och omfattande. Ur detta perspektiv är det positivt att kommunen i översiktsplaneförslaget reserverar mark för att möjliggöra en utbyggnad av Västra stambanan. Det ger potential att öka kapaciteten för persontrafiken och därmed tillgängliggöra den regionala arbetsmarknaden för kommunens invånare ytterligare. Det möjliggör även för mer hållbara transporter för kommunens invånare. Positiva effekter bedöms uppstå.

I övrigt när det gäller kollektivtrafik bedöms informationen i översiktsplaneförslaget vara relativt knapphändig. Principen om att framkomlighet för kollektivtrafiken i nya områden ska vara god, och att merparten av bostadsbebyggelsen ska lokaliseras till högst 400 meter från kollektivtrafikstråk är förvisso en god inriktning, men det är svårt att bedöma hur hushållens tillgång till kollektivtrafik och kostnadseffektiva, hållbara transporter påverkas av planen.

Konsekvenser av nollalternativet

Såväl översiktsplaneförslaget som nollalternativet föreslår bostadsbebyggelse av olika karaktär på flera geografiska platser. Bostadsbyggandet har under den senaste tioårsperioden förefallit skett i paritet med befolkningsökningen och nollalternativet bedöms ha säkerställt markbehovet för den utvecklingen.

Nollalternativet kan antas innebära att utpekade utbyggnadsområden är färre jämfört med översiktsplaneförslaget, och medför därmed risk för att byggnationen av bostäder i framtiden sker mer ostrukturerat och med bristande

övergripande perspektiv. Detta innebär en mer splittrad utveckling där exempelvis närhet till service och vardagens målpunkter blir sämre, vilket bedöms medföra negativa effekter.

Med färre områden utpekade för verksamheter riskerar nollalternativet även att leda till en sämre eller långsammare utveckling av näringslivet och arbetsmarknaden, vilket är negativt.

Sammanfattande bedömning

Sammantaget bedöms översiktsplaneförslaget medföra *små positiva konsekvenser* relaterat till hushållens ekonomi. Balansen mellan arbetsplatser och bostäder ser i planförslaget ut att vara bra och ger förutsättning för en fortsatt god utveckling av sysselsättningen.

Både tillgången till arbete och prisutvecklingen på bostäder är kritiska för hushållens ekonomi och det är viktigt med en diversifiering av både arbetsmarknad och bostadsmarknad ur detta hänseende vilket planen ser ut att bidra till.

Ett ökat fokus på närhet till kollektivtrafik och bättre förutsättningar för arbetspendling är ytterligare åtgärder från planförslaget som kan medföra positiva konsekvenser för hushållens möjligheter till ökad sysselsättning och kostnadseffektiva resor.

Nollalternativet bedöms medföra *små negativa konsekvenser* ur hushållens perspektiv vad gäller tillgång till bostäder och arbeten.

Förslag till åtgärder samt fortsatt planarbete

- Kommunen bör i samband med framtagandet av nytt bostadsförsörjningsprogram ytterligare utreda hur bostadsbehovet och tillgången till prisrimliga bostäder ser ut i kommunen med hänsyn till förväntad befolkningsökning. En strategi behövs för att åstadkomma en blandad bostadsbebyggelse som tillgodoser invånarnas behov.
- Komplettera översiktsplaneförslaget med vilken typ av bostäder som avses inom de olika utbyggnadsområdena.
- Kommunen bör utreda hur segregation kan brytas genom utvecklingen av bostäder, och hur olika socioekonomiska grupper påverkas av planens utvecklingsriktning.

8 KUMMULATIVA EFFEKTER

8.1 Begreppet kumulativa effekter

Kumulativa effekter uppstår när flera olika effekter samverkar med varandra. Det kan handla om att olika typer av effekter från en och samma verksamhet samverkar eller att effekter från olika verksamheter samverkar. Exempelvis kan både buller och luftföroreningar innebära hälsoeffekter. Ett annat exempel kan vara när en skyddsvärd naturmiljö påverkas både av utsläpp till vatten och av att markyta tas i anspråk.

Kumulativa effekter kan beskrivas som effekter som samverkar på olika sätt. De kan vara antingen additiva, synergistiska eller motverkande. En additiv effekt uppstår när två eller flera effekter tillsammans leder till en effekt som är lika stor som summan av de individuella effekterna. Detta kan exempelvis handla om ett grundvattenuttag ur en och samma grundvattenreservoar. Effekten av uttaget blir lika stort som summan av de båda uttagen.

En synergistisk effekt är en effekt där kombinationen blir större än summan av de enskilda aktiviteterna. Detta kan exempelvis vara ett utsläpp av både näring och varmvatten till ett vattendrag. Kombinationen av dessa orsakar en algbloomning och en minskad syrehalt som är större än den additiva effekten av var och en för sig.

8.2 Översiktsplanens kumulativa effekter

Klimat

Kumulativa effekter avseende klimat beskriver översiktsplanens konsekvenser för klimatpåverkan i kommunen, exempelvis genom utsläpp av växthusgaser, samt hur översiktsplanen anpassar samhället till den oundvikliga påverkan som klimatförändringen för med sig, och som i grund botten beror på klimatpåverkan.

En tätare bebyggelse kan förstärka effekterna av höga temperaturer och värmeböljor, och samtidigt öka dagvattenflöden till följd av att tidigare genomsläppliga ytor delvis hårdgörs. Gröna ytor och buffertzoner, både i och utanför bebyggelsen, kan motverka dessa effekter genom att verka temperaturreglrande.

Flera ytor, stråk, dagvattendammar samt grönområden har säkerställts på markanvändningskartan som kan hantera de ökade vattenmängderna vid exempelvis skyfall. Förutom fördröjning så har även dessa en vattenrenande effekt. Dessutom bidrar dessa till goda spridningsmöjligheter för flora och fauna,

och medför positiva effekter för olika ekosystemtjänster. Grönområden motverkar också ras, skred och erosion.

Översiktsplanen har ambitionen om ett minskat transportbehov, främst genom att koncentrera invånarna till de större orterna i kommunen, där det redan finns en del samhällsservice, samt minskade utsläpp från de transporter som förekommer, bland annat genom att förbättra förutsättningarna för järnvägsanknuten trafik. Även föreslås nya vägar. Detta kan påverka infrastrukturen i stort, bostadsbebyggelse samt natur- och kulturområden.

Idag arbetar Skövde kommun med ett flertal våtmarksprojekt, som i framtiden kommer att stimulera den biologiska mångfalden, minska klimatpåverkan och stärka arbetet med klimatanpassning. Inom Tidans vattenförbund tillsammans med LEVA-projektet²⁰ har det gjorts utredningar om lämpliga våtmarkslägen i Tidans avrinningsområde. Flera våtmarksanläggningar är påbörjade och kommer att färdigställas de närmsta åren. I översiktsplanen anges ett flertal planeringsprinciper som är kopplade till möjligheten att bevara, restaurera och anlägga nya våtmarker, vilket är positivt ur ett klimatpåverkansperspektiv.

Miljö

Med kumulativa effekter för begreppet miljö avses här hur planförslaget sammantaget påverkar kommunens gröna och blåa områden, det vill säga områden som inte är ianspråktaga för mänskliga aktiviteter, samt dessa områdens tillstånd och kvaliteter.

Planförslaget innebär att förutsättningarna för den gröna miljön till viss del stärkts genom att både viktiga större grönområden samt viktiga grönstråk pekas ut på markanvändningskartan. Å andra sidan innebär en del av utvecklingen att delar av gröna områden tas i anspråk och försvinner. Då planens förslag bygger på en struktur som innebär att tyngdpunkten för den framtida utvecklingen ska vara knuten till Skövde centralort samt tätorterna, utnyttjas markresurserna effektivt och intrång i och ianspråktagande av natur- och grönområden begränsas. Samtidigt öppnar förslaget för en utveckling i tätorter och på landsbygd över delar av kommunen, vilket kan medverka till barriäreffekter och fragmentering i landskapet samt ökat bilberoende med ökade utsläpp som följd.

Vidare bedöms översiktsplanen medföra goda möjligheter för att kvalitétéerna i grönområdena samt grönstråken ska bibehålla sina funktioner som habitat och spridningsvägar, och stärka den gröna infrastrukturen samt spridningsmöjligheterna i kommunen, vilket ger positiva effekter för bland annat ekosystemtjänsten spridningssamband.

²⁰ LEVA står för Lokalt engagemang för vatten och drivs av Havs- och vattenmyndigheten tillsammans med Jordbruksverket, Lantbrukarnas riksförbund (LRF) och vattenmyndigheterna. Syftet med projektet är att minska övergödningen inom Tidans avrinningsområdes sjöar och vattendrag samt öka landskapets vattenhållande förmåga och buffringskapacitet.

I kombination med klimatförändringen kan synergistiska effekter uppstå som rentav påverkar statusklassningen av berörda vattenförekomster. Detta till följd av högre temperaturer och mer avrinning som förstärker processer som styr övergödning. En växande befolkning med ökat transportbehov riskerar att ytterligare påverka både gröna och blåa områden negativt.

Ökat omhändertagande av både avloppsvatten och dagvatten förbättrar tillståndet i vattenförekomsterna. Även om påverkanskällor försvinner i samband med att nya fastigheter anslutning till kommunalt VA kommer påverka fortsättningsvis pågå från områden som inte anslutits, och som inte exploateras.

Befolkning och hälsa

Förutsättningarna för god hälsa kan bland annat bero på vilka störningsmoment av olika slag som befolkningen utsätts för, samt hur tillgängligheten till rekreation, återhämtning och upplevelser ser ut.

Planförslaget bedöms innebära ingen risk för negativa konsekvenser till följd av klimatförändringar, så som översvämningar samt ras och skred. Bevarande och förstärkande av grönområden samverkar således med klimatanpassningar i samhällsplaneringen. Bostadsnära grönytor motverkar också till negativ påverkan från exempelvis trafik genom att rena luften och dämpa buller. I samband med ny bebyggelse och exploatering kommer markföroreningar att åtgärdas, vilket ytterligare minskar risken för negativ påverkan på människors hälsa.

9 AGENDA 2030 – DE GLOBALA MÅLEN FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

9.1 De globala målen

Agenda 2030 och de 17 globala målen (se figuren nedan) är ett målarbete som FN:s medlemsländer har enats om och som ska leda till ett hållbart samhälle. De globala målen balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

9.2 Hållbarhetsmål, nationella och regionala miljö kvalitetsmål

Många av de globala målen för hållbar utveckling har direkt bäring på den omvandling som föreslås i översiktsplanen. Hållbarhetsmålen har därför använts som ramverk för analysen i hållbarhetsbedömningen. Målen har analyserats ur kommunens perspektiv för att de ska kunna användas på bästa sätt. Under arbetet har de hållbarhetsmål som ansetts vara mest relevanta för översiktsplanen prioriterats. De prioriterade hållbarhetsmålen har sedan länkats samman med de nationella miljömål som bedömts relevanta för avstämning mot översiktsplanens förslag.

För Västra Götaland finns också beslutade regionala miljömål. Dessa utgår från de nationella miljömålen med regionala preciseringar. De regionala miljömålen antogs år 2015, och reviderades år 2020.

Nedan görs en avstämning huruvida översiktsplaneförslaget bidrar eller motverkar till att uppnå de globala hållbarhetsmålen och därmed indirekt de nationella och regionala miljö kvalitetsmålen, relevanta folkhälsomål, friluftslivsmål samt arkitekturpolitiska mål.

Tabell 6. Tabellen redovisar hur översiktsplanen påverkar de globala hållbarhetsmålen, samt nationella och regionala mål.

Agenda 2030 – Globala hållbarhetsmål	Koppling till nationella och regionala mål	Avstämning mot översiktsplaneförslaget
<p>Mål 3 – Hälsa och välbefinnande</p> <p><i>Skapar förutsättningar för människors grundläggande rättigheter till välbefinnande</i></p>	<p><i>Nationellt och regionalt miljö kvalitetsmål; God bebyggd miljö, Frisk luft, Giftfri miljö, Grundvatten av god kvalitet</i></p> <p><i>Folkhälsomål; Arbete, arbetsförhållande och arbetsmiljö, Boende och närmiljö, Levnadsvanor</i></p> <p><i>Friluftslivsmål; Tillgänglig natur för alla, Tillgång till natur för friluftsliv , Attraktiv tätortsnära natur, Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling, Skyddade områden som resurs för friluftslivet</i></p>	<p>+ Stora natur- och friluftslivsområden undantas från exploatering.</p> <p>+ Tillgängligheten stärks till rekreationsområden genom en utveckling av gång- och cykelvägar.</p> <p>+ Ökade möjligheter till att gå och cykla möjliggör för fysisk aktivitet.</p> <p>+ Möjligheter skapas att välja boende, antingen i orter, på landsbygden eller sjönära. Valfrihet skapar välbefinnande.</p> <p>-Planen bidrar till fler boende längs med vägar och järnvägen vilket kan bidra till att fler bosätter sig i bullerutsatta lägen.</p> <p>-Översiktsplanen saknar information om vilka bostadstyper som föreslås inom de olika områdena.</p>
<p>Mål 5 – Jämställdhet</p> <p><i>Skapa lagar och handlingsplaner för jämställdhet Värdesätt obetalt omsorgsarbete och främja delat ansvar i hushållet</i></p>	<p><i>Nationellt och regionalt miljö kvalitetsmål; God bebyggd miljö</i></p> <p><i>Folkhälsomål; Arbete, arbetsförhållande och arbetsmiljö, Boende och närmiljö</i></p> <p><i>Friluftslivsmål; Tillgänglig natur för alla</i></p>	<p>+ Stärkt kollektivtrafik kan gynna kvinnor positivt då de tenderar att åka mer kollektiva färdmedel.</p> <p>+ Blandad bebyggelse och upplåtelseformer medför en positiv inverkan på trygghet, jämställdhet och jämlikhet.</p> <p>+ Barn och övriga invånares behov av grönytor säkerställs till största del genom olika planeringsprinciper.</p> <p>+ Planen möjliggör för utbyggnad av kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik vilket stärker tillgängligheten för framför allt barn och äldre och skapar ett samhälle där olika människor kan röra sig och nyttja olika områden likvärdigt.</p> <p>+ Möjligheten till bebyggelse i de mindre orterna stärker möjligheten till bibehållen service och ökar därmed möjligheten för exempelvis äldre eller barnfamiljer att bo kvar.</p>

<p>Mål 6 – Rent vatten och sanitet</p> <p><i>Förbättra vattenkvalitet, Skydda och återställ vattenrelaterade ekosystem</i></p>	<p><i>Nationellt och regionalt miljökvalitetsmål; Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Ingen övergödning, Giffri miljö</i></p> <p><i>Folkhälsomål; Boende och närmiljö, Levnadsvanor</i></p> <p><i>Friluftslivsmål; Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling</i></p>	<p>+ Förutsättningar ges för utveckling av ekosystemtjänster vilka kan rena och fördröja dagvatten och därigenom bidra positivt till vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag.</p> <p>+ Vid utbyggnad av bostäder behöver dagvattenhanteringen ske i ett större sammanhang.</p> <p>+ Ett antal planeringsprinciper redovisas som är kopplade till vatten, vattenrening och våtmarker.</p> <p>- Planen möjliggör för utveckling på landsbygden i strandnära lägen vilket medför risk för påverkan på vattenkvaliteten.</p> <p>- Befolkningsökningen leder till att det blir mer avloppsvatten och därmed större utsläpp av kväve och fosfor.</p> <p>- En ökad utflyttning till områden utan kommunalt vatten och avlopp kan innebära en risk för negativ påverkan.</p> <p>- Utveckling av tätorterna och utbyggnad av ny infrastruktur innebär fler hårdgjorda ytor och förorenat dagvatten som behöver tas om hand.</p>
<p>Mål 8 - Arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt</p> <p><i>Främja politik för nya arbetstillfällen och ökad företagsamhet, Främja gynnsam och hållbar turism</i></p>	<p><i>Nationellt och regionalt miljökvalitetsmål; God bebyggd miljö, Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag</i></p> <p><i>Folkhälsomål; Arbete, arbetsförhållande och arbetsmiljö</i></p> <p><i>Friluftslivsmål; Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling</i></p>	<p>+ Planen skapar förutsättningar för utveckling av näringsliv vilket kan skapa fler arbetstillfällen.</p> <p>- Jordbruksmarker tas i anspråk och minskar på sina håll möjligheten till arbete och självförsörjning.</p> <p>- Ingrepp och påverkan sker på natur- och kulturmiljöer vilket kan påverka friluftslivet och turismen negativt om varsamma anpassningar uteblir.</p>
<p>Mål 9 - Hållbar industri, innovationer och infrastruktur</p> <p><i>Skapa hållbara, motståndskraftiga och inkluderande infrastrukturer</i></p>	<p><i>Nationellt och regionalt miljökvalitetsmål; God bebyggd miljö</i></p> <p><i>Folkhälsomål; Boende och närmiljö</i></p>	<p>+ Planen möjliggör god framkomlighet för fler hållbara transporter på järnväg.</p> <p>+ Kommunens läge i regionen tillsammans med dess goda pendlingsmöjligheter kan bidra locka nya etableringar.</p>

<p>Mål 10 - Minskad ojämlikhet</p> <p><i>Främja social, ekonomisk och politisk inkludering</i></p>	<p><i>Nationellt och regionalt miljö kvalitetsmål; God bebyggd miljö</i></p> <p><i>Folkhälsomål; Arbete, arbetsförhållande och arbetsmiljö, Boende och närmiljö</i></p> <p><i>Friluftslivsmål; Tillgänglig natur för alla</i></p>	<p>+ Blandad bebyggelse och upplåtelseformer medför en positiv inverkan på trygghet, jämställdhet och jämlikhet.</p> <p>+ Barn och övriga invånares behov av grönytor säkerställs till största del genom rekommendationer.</p> <p>+ Planen möjliggör för utbyggnad av kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik vilket stärker tillgängligheten för framför allt barn och äldre och skapar ett samhälle där olika människor kan röra sig och nyttja olika områden likvärdigt.</p> <p>+ Möjligheten till bebyggelse i de mindre orterna stärker möjligheten till bibehållen service och ökar därmed möjligheten för exempelvis äldre eller barnfamiljer att bo kvar.</p> <p>+ Planen verkar för att stärka näringslivet genom utvecklingsområden för verksamheter, detta kan skapa fler arbetstillfällen och möjlighet till utbildning i kommunen.</p>
<p>Mål 11 – Hållbara städer och samhällen</p> <p><i>Inkluderande och hållbar urbanisering, Säkra och inkluderande grönområden, Tillgängliga hållbara transportsystem för alla, Minska städernas miljöpåverkan, Skydda kultur- och naturarv, Mildra negativa effekter av naturkatastrofer</i></p>	<p><i>Nationellt och regionalt miljö kvalitetsmål; God bebyggd miljö, Frisk luft, Giftfri miljö, Säker strålmiljö</i></p> <p><i>Folkhälsomål; Boende och närmiljö, Levnadsvanor</i></p> <p><i>Friluftslivsmål; Tillgänglig natur för alla, Tillgång till natur för friluftsliv, Attraktiv tätortsnära natur</i></p> <p><i>Arkitekturpolitiska mål; Miljöer ska gestaltas för att vara tillgängliga för alla, Estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas till vara och utvecklas, Hållbarhet och kvalitet ska inte underställas kortsiktiga ekonomiska överväganden</i></p>	<p>+ Planförslaget medger utveckling främst i de större orterna och intill befintlig infrastruktur vilket är en god hushållning av resurser och skapar tillgänglighet och underlag till hållbara transportsystem.</p> <p>+ Tillgängligheten till natur- och grönområden stärks genom utveckling av gång- och cykelvägar samt möjlighet för utbyggnad av kollektivtrafik vilket bla är positivt för barn, personer med funktionsvariationer och äldre.</p> <p>+ Planförslaget säkerställer en god bebyggd miljö som även värnar om kulturmiljövärden.</p> <p>+ Fler gång- och cykelvägar kan på sikt leda till minskad biltrafik vid kortare resor.</p> <p>+ Planen lyfter risker kopplade till klimatförändringar och ger rekommendationer för hantering av dessa.</p> <p>-Delar av planens utveckling bidrar till ett ökat bilberoende.</p>

<p>Mål 12 - Hållbar konsumtion och produktion</p> <p><i>Hållbar förvaltning och användning av naturresurser</i></p>	<p><i>Nationellt och regionalt miljö kvalitetsmål;</i> Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Levande sjöar och vattendrag</p> <p><i>Friluftslivsmål;</i> Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling</p>	<p>+ Bebyggelseutvecklingen bidrar till att bibehålla och stärka befintlig service i kommunens mindre orter, vilket underlättar för människor kan handla lokalt.</p> <p>+ Sammanhängande jordbruksenheter undantas från exploatering vilket ökar möjligheterna för en lokal och hållbar produktion av livsmedel.</p> <p>+ Vindbruksområden pekas ut i planen.</p> <p>- Viss jordbruksmark tas i anspråk till förmån för bebyggelseutveckling.</p>
<p>Mål 13 – Bekämpa klimatförändringarna</p> <p><i>Stärk motståndskraften och anpassningsförmågan till klimatrelaterade katastrofer, Integrera åtgärder mot klimatförändringar i planering, Öka kapacitet för att hantera klimatförändringar</i></p>	<p><i>Nationellt och regionalt miljö kvalitetsmål;</i> Begränsad klimatpåverkan</p> <p><i>Folkhälsomål;</i> Boende och närmiljö</p> <p><i>Friluftslivsmål;</i> Tillgång till natur för friluftsliv, Skyddade områden som resurs för friluftslivet</p> <p><i>Arkitekturpolitiska mål;</i> Hållbarhet och kvalitet ska inte underställas kortsiktiga ekonomiska överväganden</p>	<p>+ Genom att undanta viktiga grönområden från exploatering bibehålls ekosystemtjänster som kan stödja klimatanpassningsarbetet, ex genom att ge skugga, skydd mot översvämning mm.</p> <p>+ Boendemiljöer skapas med gångavstånd till arbetsplatser, service och kollektivtrafik vilket kan minska behovet av resor med bil och på så sätt minska utsläppen av växthusgaser och begränsa klimatförändringarna.</p> <p>+ Hållbara transportslag såsom gång, cykel och tåg stärks i planen</p> <p>+ Hållbar energiförsörjning främjas genom att vindbruksområden pekas ut i planen.</p> <p>+ Planen lyfter risker kopplade till klimatförändringar och ger rekommendationer för hantering av dessa.</p> <p>- Bebyggelse i de delar av kommunen som ligger långt från service eller kollektivtrafikstråk innebär troligen ett ökat bilberoende.</p> <p>- Bilfrämjandeåtgärder som nya vägkopplingar mellan väg 26 och väg 200 kan leda till ökade utsläpp.</p> <p>- Stora infrastrukturprojekt ger betydande klimatutsläpp.</p>

<p>Mål 15 – Ekosystem och biologisk mångfald</p> <p><i>Bevara, restaurera och säkerställ hållbart nyttjande av ekosystem, Skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer, Integrera ekosystem och biologisk mångfald i förvaltning</i></p>	<p><i>Nationellt och regionalt miljö kvalitetsmål;</i></p> <p>Begränsad klimatpåverkan, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar, Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv</p> <p><i>Folkhälsomål;</i> Boende och närmiljö</p> <p><i>Friluftslivsmål;</i> Skyddade områden som resurs för friluftslivet</p>	<p>+ I översiktsplanen bibehålls stora skogsmarker samt större jordbruksområden.</p> <p>+ Översiktsplanen säkerställer de tre våtmarker som är utpekade i myrskyddsplanen.</p> <p>+ Översiktsplanen anger ett flertal planeringsprinciper för att hänsyn ska tas till våtmarker.</p> <p>+ Planens utbyggnadsprinciper om förtätning innebär att stora områden kan lämnas oexploaterade, vilket bland annat gynnar den biologiska mångfalden.</p> <p>-Landsbygdsutveckling i strandnära läge innebär risk för påverkan på växt- och djurlivet.</p> <p>-Lanspråktagande av jord- och skogsmark kan påverka viktiga livsmiljöer, spridningsvägar samt reträttplatser för växter och djur.</p> <p>-Fler invånare i de större tätorterna kan skapa konflikter mellan närrekreation och biologisk mångfald.</p>
--	---	---

10 SAMLAD BEDÖMNING

I föreliggande avsnitt görs en samlad bedömning av planförslaget, samt påverkan på nationella miljömål och miljökvalitetsnormer, påverkan på riksintresseområden samt ekosystemtjänster.

För att kunna genomföra det som anges i planförslaget krävs dels framtagande av detaljplaner, dels prövningar och beslut enligt plan- och bygglagen (exempelvis bygglöv) och miljöbalken. Under kommande planprocesser och prövningar kommer de utredningar och miljöbedömningar som krävs i vart enskilt fall att utföras, för att kunna konkretisera de mål och planeringsprinciper som anges i översiktsplanen. Och i det fall kommande detaljplan bedöms medföra en betydande miljöpåverkan kommer även en MKB att tas fram. Det är i det skedet möjligt att göra mer specifika och detaljerade miljöbedömningar

10.1 Översiktsplaneförslagets konsekvenser

Som tidigare har redovisats i avsnitt två, har Skövde kommun genomfört ett avgränsningssamråd avseende föreliggande miljökonsekvensbeskrivning. Resultatet av samrådet är att följande aspekter kan medföra en betydande miljöpåverkan, och ska därför hanteras inom de ekologiska aspekterna i hållbarhetsbedömningen:

- Hälsa (risk och säkerhet, farligt gods, skredrisk, buller, luftföroreningar, förorenade områden)
- Klimat (klimatanpassning, minskad klimatpåverkan samt energi)
- Naturresurser (mark, infrastruktur, biologisk mångfald, jordbruksmark, vatten, ekosystemtjänster, riksintressen).

Skövde kommun har valt att utvidga den lagstadgade miljökonsekvensbeskrivningen till att omfatta samtliga dimensioner av en hållbar utveckling och att sammanställa detta i en hållbarhetsbedömning, därav har även den ekonomiska samt den sociala dimensionen konsekvensbeskrivits. I nedanstående tabell, tabell 7 till 9 redovisas en samlad bedömning av konsekvenserna för de ekologiska, sociala och ekonomiska dimensionerna för de avgränsade aspekterna.

Tabell 7. Sammanfattning av den ekologiska dimensionens konsekvenser.

Aspekt	Översiktsplaneförslaget	Nollalternativet
Naturmiljö	Måttliga positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Rekreation och friluftsliv	Obetydliga/Inga konsekvenser	Obetydliga/Inga konsekvenser
Kulturmiljö	Små positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser

Vatten	Måttliga positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt	Obetydliga/Inga konsekvenser	Måttliga negativa konsekvenser
Människors hälsa	Små positiva konsekvenser	Obetydliga/Inga konsekvenser
Risk och säkerhet	Obetydliga/Inga konsekvenser	Obetydliga/Inga konsekvenser
Klimatanpassning	Stora positiva konsekvenser	Måttliga negativa konsekvenser
Klimatpåverkan	Måttliga positiva konsekvenser	Måttliga negativa konsekvenser

Tabellen ovan redovisar konsekvenserna för den ekologiska aspekten (MKB:n), för översiktsplaneförslaget samt för nollalternativet. För den ekologiska dimensionen, medför översiktsplaneförslaget överlag positiva miljökonsekvenser för de olika aspekterna, varierat mellan små och stora. För några av aspekterna bedöms inga konsekvenser uppstå. Sammantaget bedöms översiktsplaneförslaget medföra goda möjligheter att skapa en framtid som bidrar till positiva konsekvenser för den ekologiska dimensionen samt skapa ett robust och hållbart samhälle.

För den sociala dimensionen har metoden med måluppfyllelse använts. I tabell 7 redovisas en sammanfattning av den sociala dimensionens måluppfyllelse.

Tabell 8. Sammanfattning av den sociala dimensionens måluppfyllelse.

Aspekt	Översiktsplaneförslaget	Nollalternativet
Närhet till service och hållbara transporter/vardagsliv	God måluppfyllelse	Viss måluppfyllelse
Tillgång till grönområden med god kvalitet	God måluppfyllelse	Viss till god måluppfyllelse
Segregation och barriärer	God måluppfyllelse	Viss måluppfyllelse

Som tabell 8 redovisar bidrar översiktsplaneförslaget till god måluppfyllelse inom samtliga aspekter. För nollalternativet varierar måluppfyllelsen beroende på aspekt. För att översiktsplanen ska säkerställa den positiva måluppfyllelsen för de sociala aspekterna, bör denna kompletteras med hur många bostäder, samt vilka boendetyper som behövs inom kommunens olika delar för att tydliggöra hur planens mål ska uppnås. Skövde kommun har för avsikt att hantera detta i bostadsförsörjningsprogrammet, varför de positiva konsekvenserna bedöms säkerställas.

Översiktsplaneförslagets sammanfattande konsekvenser för den ekonomiska dimensionen redovisas i tabell 9.

Tabell 9. Sammanfattning av den ekonomiska dimensionens konsekvenser.

Aspekt	Översiktsplaneförslaget	Nollalternativet
Förutsättningar för god hushållning med gemensamma resurser	Små till måttligt positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Förutsättningar för näringslivet	Måttliga positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Förutsättningar för transportinfrastruktur och tillgänglighet	Måttliga positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Förutsättningar för hushållens ekonomi	Små positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser

Sett till översiktsplaneförslagets påverkan på den ekonomiska dimensionen, bedöms små till måttliga, övervägande måttliga, positiva konsekvenser uppstå vid en jämförelse med nollalternativet, där samtliga aspekter har bedömts till små negativa konsekvenser.

För att ytterligare kunna öka översiktsplanens positiva konsekvenser kan Skövde kommun utföra utredningar där resultatet kan arbetas in i planen. Exempelvis så bör kommunen ytterligare utreda hur bostadsbehovet och tillgången till prisrimliga bostäder ser ut i kommunen med hänsyn till förväntad befolkningsökning, samt ta fram strategi för att åstadkomma en blandad bostadsbebyggelse som tillgodoser invånarnas behov.

10.2 Måluppfyllelse av nationella och regionala miljömål

Översiktsplaneförslaget bedöms påverka den fysiska planeringen åt rätt håll och bidra långsiktigt till att både de nationella och regionala miljömålen uppnås.

10.3 Påverkan på miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormer anger den lägsta acceptabla miljö kvaliteten i mark, vatten och luft och finns reglerade i miljöbalkens kapitel 5. Normerna syftar till att skydda miljön och människors hälsa. Skövde kommun berörs inte av miljö kvalitetsnormerna för fisk- och musselvatten.

Luftkvaliteten inom Skövde kommun är, liksom i andra glesbygdskommuner, idag god. Översiktsplaneförslaget saknar ställningstagande och

planeringsprinciper kopplade till luftkvalitet. Då kommunen utgör en landsbygdskommun, och de uppmätta värdena av luftföroreningar är långt under MKN, bedöms inte planeringsprinciper och ställningstaganden vara av samma dignitet som för en kommun med stora och tät trafikerade städer. Föreslagna utbyggnadsområden bedöms inte medföra så stora andel trafik att det finns risk för att gränsvärdena för MKN för utomhusluft överskrids. Exploatering som föreslås nära vägar med hög trafikintensitet bör utredas i detaljplaneskedet för att säkerställa att god luftkvalitet.

Då befolkningen i Skövde kommun antas öka i framtiden, kommer sannolikt även trafiken, och med den även bullerpåverkan att öka. Den framtida trafikökningen från de utpekade utbyggnadsområdena är inte beräknad, men bullerpåverkan från den nya bebyggelsen bedöms vara begränsad. Bebyggelse som föreslås nära trafikerade vägar kan påverkas negativt. För vissa utbyggnadsområden för bebyggelse finns planeringsprinciper om att hänsyn ska tas till buller. Åtgärder bedöms kunna genomföras och säkerställas i kommande detaljplaner, varför ingen negativ påverkan bedöms uppstå.

Miljökvalitetsnormer (MKN) för landets vattenförekomster är juridiskt bindande (5 kap. MB) och anger den kvalitet som en vattenförekomst ska ha till ett visst år. Enligt EU:s vattendirektiv ska medlemsstaterna skydda, förbättra och återställa alla ytvattenförekomster. Det finns alltså en skyldighet att bidra till en förbättring av recipientens status, det så kallade *förbättringskravet*. Skövde kommun visar i översiktsplanen att de har en medvetenhet om de utmaningar som finns kopplade till vatten och miljökvalitetsnormer, och har säkerställt ett antal åtgärder. Ett antal planeringsprinciper redovisas också som är kopplade till vatten, vattenrening och våtmarker och som ger ett stöd till kommande planprocesser. Översiktsplanen bedöms bidra till att miljökvalitetsnormerna för vatten uppfylls.

10.4 Påverkan på riksintresseområden

Ett flertal av de föreslagna utbyggnadsområdena för bebyggelse medför intrång eller ligger i direkt anslutning till område som utgör riksintresse för naturmiljö enligt 3 kap 6 § miljöbalken. Utredningsområdet vid Simsjön ligger inom riksintresseområdet Sydbillingen (NRO14098). Då området innehåller stora värden ur naturmiljösynpunkt är det i dagsläget svårt att bedöma påverkan på riksintresseområdet. För att kunna bedöma möjligheterna till exploatering bör detaljplanearbetet föregås av utredningar gällande påverkan på Natura 2000, naturreservat, riksintresseområde för naturmiljö samt övriga naturvärden. För övriga berörda riksintresseområden för naturmiljö bedöms påverkan begränsad och ingen påtaglig skada uppstå.

Ett område runt Platåbergslandskapet Billingen FO 01 har pekats ut som riksintresse för friluftslivet. Översiktsplanen berör inte riksintresseområdet, varför inga negativa konsekvenser uppstår.

Övriga riksintresseområden bedöms inte påverkas av översiktsplaneförslaget.

10.5 Påverkan på ekosystemtjänster

Översiktsplaneförslaget berör ett antal ekosystemtjänster, både försörjande, reglerande, och stödjande ekosystemtjänster. Ekosystemtjänsten rening och reglering av vatten och skydd mot extremväder ingår i de reglerande ekosystemtjänsterna. I översiktsplaneförslaget har kommunen avsatt ytor för klimatanpassningsåtgärder, hantering av dagvatten samt redovisar ett antal planeringsprinciper för att främja våtmarker och dess bevarande. Våtmarker kan reglera vatten och leda till minskade risker för översvämningar men även minska risken för torka genom att vatten buffras. Våtmarker reglerar även färskvattenkemin genom levande processer (näringsreglering) vilket leder till renare vatten. Våtmarker utgör också en viktig kolsänka och att återskapande av våtmarker kan bidra till att minska klimatpåverkan.

Skogsmark är en stor koldioxidsänka. När skog avverkas permanent försvinner också skogens ekosystemtjänst i form av att ta upp och binda kol genom fotosyntes. I översiktsplanen bibehålls stora skogsmarker, men ett realiserat industrispår med kombiterminal, utbyggnad av Västra stambanan, nya vägkopplingar mellan väg 26 och väg 200 och ny bebyggelse kan dock, beroende på lokalisering samt anpassningar, ta skogsmark i anspråk.

Översiktsplaneförslaget redovisar planeringsprinciper kopplade till hur kommunen avser att kompensera för minskningen av kolsänkor.

De kulturella ekosystemtjänsterna är abstrakta värden som exempelvis rekreativa, sociala, pedagogiska och estetiska kvaliteter och innefattar aktiviteter och upplevelser som är knutna till tätortens blå och gröna struktur, till dess grönska och vatten. Översiktsplanen behandlar inte hur kommunen avser att arbeta med kulturmiljöfrågor ur ett socialt, pedagogiskt samt estetiskt perspektiv.

Sammanfattningsvis bedöms Skövde kommun ha goda ambitioner kopplade till ekosystemtjänster. Dock saknas konkreta åtgärder för hur kommunen avser att arbeta med kulturmiljöfrågor ur ett socialt, pedagogiskt samt estetiskt perspektiv. Översiktsplanen medför måttliga positiva konsekvenser för ekosystemtjänster.

11 UPPFÖLJNING

Enligt 6 kap. 11 § miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innefatta en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför. Miljöpåverkan av förslaget till översiktsplanen för Skövde kommun kommer bland annat att följas upp i samband med utredningar och undersökningar inför eventuell exploatering vid till exempel detaljerade planarbeten eller bygglovsprövningar. Miljösituationen i kommunen följs även kontinuerligt upp inom ramen för det befintliga miljöarbetet i kommunen.

Effekter som behöver följas upp för miljöbedömningar av planer varierar från vaga, komplexa, till konkreta och kan förväntas på olika nivåer av beslutsfattande. Det kan gälla att planerade åtgärder skrivs in i bygghandlingar, exploateringsavtal och kontroller för att åtgärderna sedan blir utförda. Det kan också handla om tillsyn så att föreskrivna gränsvärden hålls, exempelvis genom en bullermätning. En viktig aspekt för en lyckad övervakning är bra underlagsmaterial, utgångsdata samt uppföljningsbara mål.

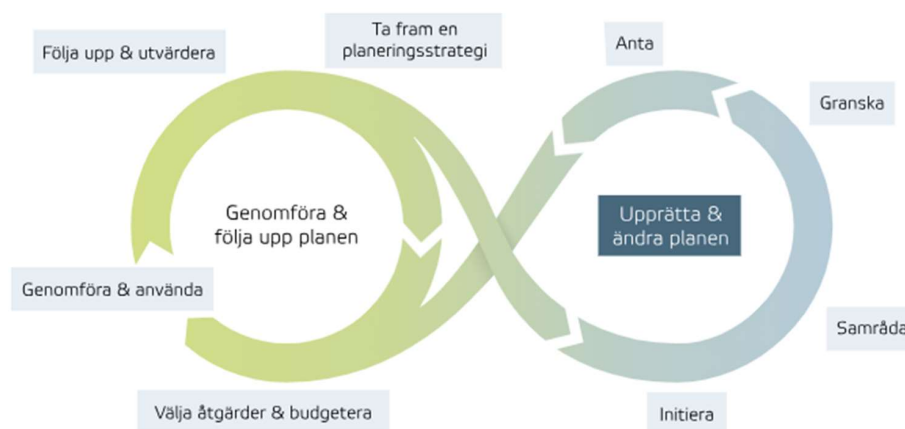
11.1 Uppföljning av ÖP 2040:s mål och inriktning

För att genomföra ÖP 2040 krävs samverkan mellan många aktörer, både internt och externt. Därför är det viktigt med regelbundna uppföljningar, bland annat genom verksamhetsuppföljning inom kommunens årshjul samt genom årliga uppföljningsmöten internt och externt. Uppföljningsprocessens exakta utformning beskrivs inte här; inte heller listas de prognoser, mål med mera som ska följas upp. Dessa behöver i stället tas fram separat.

Kommunen bör arbeta fram en *Genomförandestrategi/Utbyggnadsplan* som redovisar en helhetsbild över det som ska genomföras och där helhetsperspektiv och resursplanering ingår. Den bör bland annat innehålla en utbyggnadsordning med prioriteringar både mellan utbyggnadsområden och mellan enskilda projekt. Där bör också finnas en övergripande tidsplanering för förverkligande. Exempel på det som behöver tas fram är bland annat en *Lokalförsörjningsplan* som hanterar kommunala anläggningar, både de som finns och de som behövs. Prognoser för framtida behov är av stor vikt för att fatta rätt beslut. Vid infrastrukturinvesteringar som till exempel vatten- och avlopp inträder ofta en tröskelfunktion, ett visst tillskott innebär inga större åtgärder men medför efter en viss gräns väldigt stora insatser. Detta måste tas med och beaktas i planeringen.

Analys av de ekonomiska konsekvenserna som helhet vid bebyggelseutveckling är viktiga att göra och ha med i ett tidigt skede där helhetsperspektivet finns med. Detta bör beaktas i samband med arbetet med

en Genomförandestrategi/Utbyggnadsplan. Bland annat för att inte hamna i onödiga investeringar eller framtida dyra driftskostnader.

Figur 6. Översiktsplanen behöver ingå i en kontinuerlig process där mål och strategier successivt stäms av mot det som händer i kommunen. Ett naturligt led i den kontinuerligt bedrivna översiktsplaneringen är därför att löpande följa upp och utvärdera översiktsplanens effekter genom att till exempel vara kopplad till budget- och verksamhetsplanering. Källa. Boverket.

11.2 Riksintressen

- Påverkan i samband med planering och exploatering som berör riksintresseområden måste följas upp så att påtaglig skada på riksintressena kan undvikas.
- I vissa områden måste konflikter med natur-, kultur- och rekreationsvärden följas upp, så att betydande miljöpåverkan på dessa värden kan undvikas.

11.3 Hälsa och säkerhet

- Kommunen bör utreda risker i samband med bebyggelseutveckling så att människors hälsa eller miljön inte utsätts för risker eller stora påfrestningar. Det gäller exempelvis att utreda buller vid tätortsutveckling, riskfrågor kopplat till utveckling i närheten av leder för farligt gods, riskfrågor kopplat till exploatering angränsande miljö - störande verksamheter, exploatering som berör potentiellt förorenade områden samt områden utpekade med risk för erosion, skred, ras och översvämning.
- Lokalisering och utformning av bebyggelse, infrastruktur och allmänna platser ska förebygga att människor och egendom drabbas av olyckor.

11.4 Klimatanpassning

- Intill sjöar och vattendrag eller i låglänta dalgångar bör risken för översvämningar analyseras mer i detalj. I skredbenägna områden måste hänsyn tas till detta.
- I Skövde kommun finns ett mindre antal vattendrag som skulle kunna översvämmas och leda till skador på personer och egendom. Exempel på vattendrag är Tidån, Lången och Ösan. Kommunen ska, vid planering och exploatering följa upp att åtgärder vidtas för att undvika risker kopplade till ett förändrat klimat och översvämningsrisk.
- Kommunen bör följa upp att tillgången på ytor, stråk, dagvattendammar samt grönområden är tillräcklig. En funktionell grönstruktur ska prioriteras efter deras potential att bidra med värden och tjänster för människan och för ekosystemet som helhet.

11.5 Miljökvalitetsnormer

- Kommunen behöver följa upp hantering av MKN för de vattenförekomster som idag inte uppnår god status
- Risk för påverkan på vattenmiljön bör särskilt följas upp där bebyggelseutveckling planeras nära ytvatten- eller grundvattenförekomst

11.6 Tillgång till grönområden med god kvalitet

- Kommunen bör säkerställa och följa upp att en god tillgång samt tillgänglighet till rekreationsområden finns för boende och besökare i området
- Grönstrukturen måste bevakas i samtliga planärenden.
- Intrång i grönstrukturen bör följas upp för att kunna beskriva långsiktiga och kumulativa effekter.

11.7 Utvecklingsområden

- Det är viktigt att kommunen följer upp och säkerställer att en hållbar och effektiv kollektivtrafik utvecklas parallellt med bostads- och verksamhetsutveckling samt en integrering av gång- och cykelvägnätet mellan nya och befintliga områden.
- Möjligheter att utveckla goda mötesplatser, bra lägen för service, trygga miljöer, och möjligheter till socialt engagemang bör följas upp vid utvecklingen av tätorterna.

- Bygglov och detaljplaner på landsbygden behöver kontinuerligt stämmas av mot kommunens planeringsprinciper för landsbygden och mot eventuella riktlinjer som reglerar bebyggelse på landsbygden.

11.8 Transportinfrastruktur

- Det är viktigt att kommunen följer upp utvecklingen för nyttjandet av olika trafikslag. För att öka andelen hållbara transporter i relation till bilburna/fossilberoende transporter behöver en övervakning av utvecklingen att ske löpande för att se om åtgärder ger önskat resultat. Detta kan göras på många olika sätt genom bland annat genom trafikmätningar, mätningar av antalet kollektivtrafikresor och analyser av hur barn och unga tar sig till och från skolan/aktiviteter.

12 SAKKUNSKAPSKRAVET

Jessica Andersson (Ansvarig för hållbarhetsbedömningen, samt den ekologiska dimensionen), Planeringsarkitekt och specialist inom miljöbedömning och MKB, har arbetat med miljö- och hållbarhetsfrågor kring samhällsbyggnadsplanering i över tjugo år. Jessica är en av WSP:s mest erfarna personer av att leda, upprätta, samordna och granska olika konsekvensbeskrivningar enligt SMB-direktivet (direktiv 2001/42/EG) och MKB-direktivet, direktivet (2011/92/EU). Vidare har hon i sina uppdrag utvecklat olika modeller och olika metoder för strategisk miljöbedömning, som har nyttjats både i statliga och kommunala uppdrag. Internt inom WSP driver Jessica nätverket för miljö- och hållbarhetsbedömningar, där hon driver och ansvarar för ett antal utvecklingsprojekt samt ansvarar för företagets utbildning och kvalitet för MKB och Hållbarhetsbedömningar. Hon granskar även åt andra plan- och MKB-författare inom företaget.

Christine Brådenmark (ansvarig för den ekonomiska dimensionen) Miljövetare och ekonom med inriktning mot hållbart företagande. Har arbetat i över 13 år som konsult med både hållbarhetssamordning och strategiskt hållbarhetsarbete i olika typer av projekt inom infrastruktur och stadsutveckling, på uppdrag av kommuner, regioner och privata företag.

Maria Westlander Bogårdh (ansvarig för den sociala dimensionen) Miljövetare och humanekolog, arbetar som miljöutredare i olika plan- och samhällsbyggnadsprojekt och har ett särskilt intresse för social hållbarhet. Maria har arbetat på WSP sedan år 2016 och uppdrag innefattar bland annat miljöbedömningar och sociala hållbarhetsbedömningar av planer, samt MKB för infrastrukturprojekt.

13 REFERENSER

Boverket (2007). Bostadsnära natur - inspiration & vägledning.

Boverket (2013). Planera för rörelse! – en vägledning om byggd miljö som stimulerar till fysisk aktivitet i vardagen.

Länsstyrelsen Västra Götaland. [Vallby Sörgården | Länsstyrelsen Västra Götaland \(lansstyrelsen.se\)](https://www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/vallby-sorgarden)

Naturvårdsverket (2017). Viktiga begrepp i arbetet med grön infrastruktur.

Naturvårdsverket (2005). Allmänt råd om påtaglig skada.

Naturvårdsverket. Sveriges friluftsmål.

<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/friluftsliv/sveriges-friluftlivsmal>

Plan- och bygglagen (PBL). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/plan--och-bygglag-2010900_sfs-2010-900

Ramboll (2022). Bullerkartläggning Skövde kommun år 2021.

Skövde kommun (2015). VA-plan.

Skövde kommun (2018). Boendestrategiskt program för Skövde kommun.

Skövde kommun (2018). Cykelstrategi.

Skövde kommun (2018). Cykelplan.

Skövde kommun (2018). Folkhälsa – ett gemensamt ansvar för hållbar utveckling Strategiunderlag för vision Skövde 2025.

Skövde kommun (2020). Etableringsprogram Skövde kommun.

Skövde kommun (2021). Energi- och klimatplan 2021-2030 (ej beslutad).

SMHI. [Nationella emissionsdatabasen | SMHI](https://www.smhi.se/emissionsdatabasen)

Sweden Green Building Council (2019). Citylab Guide – Hållbar stadsutveckling i planering och genomförande.

Sweden Green Building Council (2019) Citylab Manual - Hållbarhetsindikatorer för stadsdelar.

Trafikverket (2017). Åtgärdsvalsstudie – Tillgänglighet Skövde TRV 2017/22844.

Västra Götalandsregionen (2013). Målbild tåg 2035 – Utveckling av tågtrafiken i Västra Götaland.

Västra Götalandsregionen (2020). Regionala miljömål för Västra Götaland.

Västra Götalandsregionen (2020). Uppföljning av de regionala tilläggsmålen 2020.

Västra Götalandsregionen (2021). Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030.

Västra Götalandsregionen (2022). Miljömålsbedömning 2022.

WSP (2022). Prioriteringar och vägval när Sverige behöver renoveras.

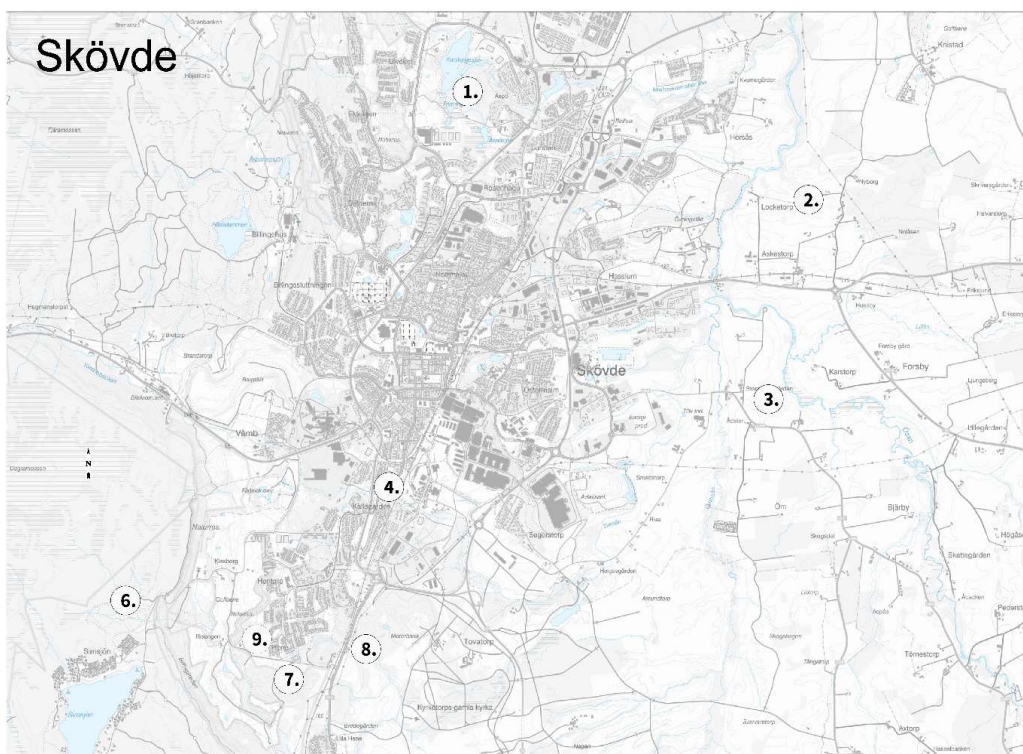
HÅLLBARHETSBEDÖMNING MED MKB

BILAGA 1 - BORTVALDA ALTERNATIV

2023-06-16

I nedanstående avsnitt redovisas de alternativ som har studerats vid utformningen av översiktsplanen, samt motiv till varför dessa har förkastats.

Följande studerade områden för exploatering av bebyggelse har valts bort, se figur 1 och 2, samt tabell 1 och 2.

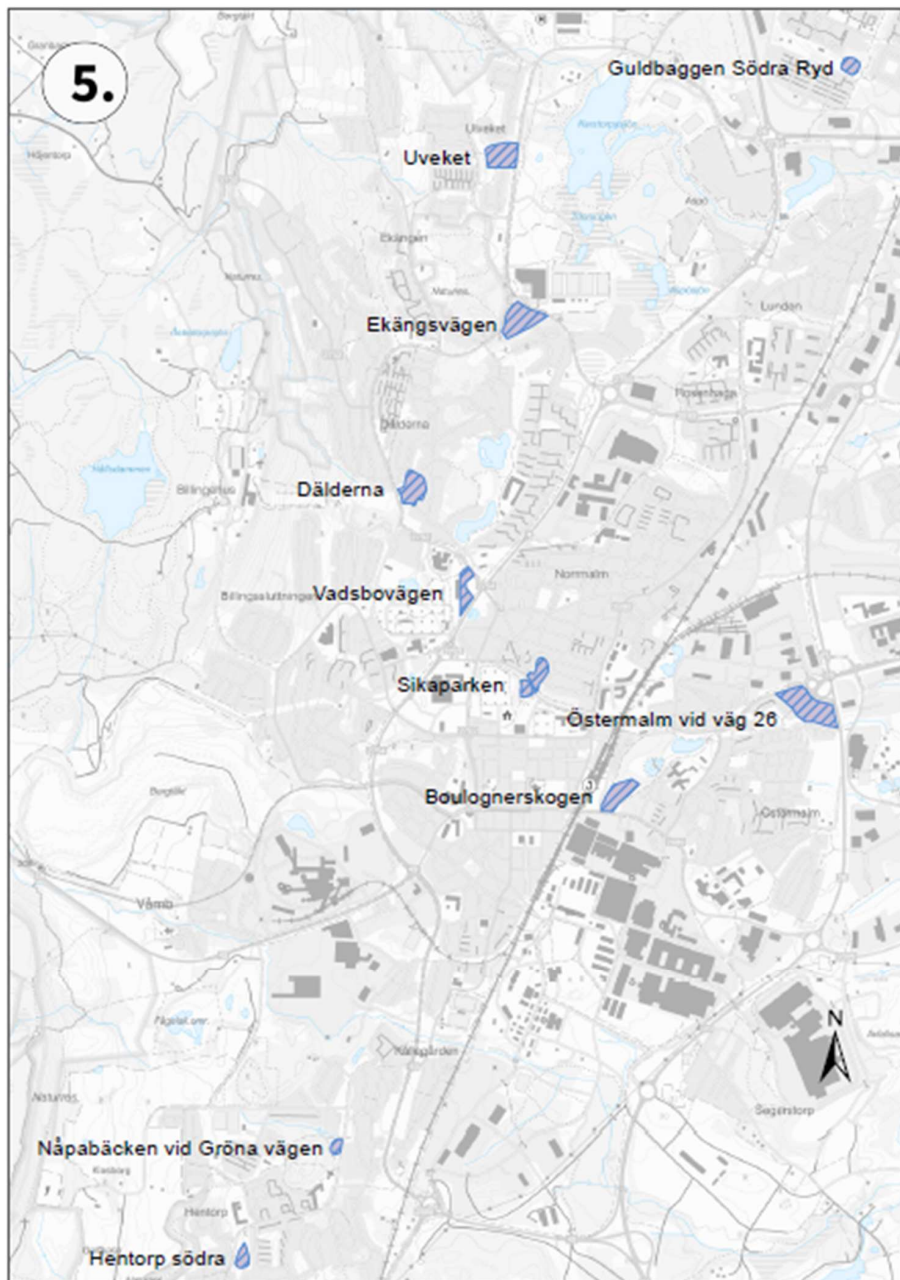
Figur 1. Bortvalda områden i Skövde.

Tabell 1. Bortvalda områden. För numrering, se figur 1.

1	Aspö/Karstorp	Ingen ytterligare bebyggelse i området på grund av skyddsområde för grundvattentäkt samt prioriterad dricksvattenförekomst. I området prioriteras naturvärden, rekreation samt idrott.
2	Öster om Ösan	Ingen exploatering i området på grund av jordbruksmark, strandskydd samt skredbenägen mark.
3	Öster om Svesån/Ömboån	Ingen exploatering i området på grund av förhärskande vindriktning från industriområde/verksamhetsområde. Ligger inom skredbenägen mark, strandskyddat område, jordbruksmark samt till viss del riksintresse för totalförsvaret.
4	Södermalms Idrottsplats	Viktig plats för idrottsverksamheten. Den primära markanvändningen för området ska fortsatt vara idrottsanläggning.
5	Ulveket, Ekängsvägen, Dälderna, Vadsbovägen, Sikaparken, Boulognerskogen, Östermalm vid väg 26, Näpabäcken vid Gröna	Ingen exploatering i dessa områden på grund av viktiga ytor för att hantera multifunktionella ytor, se figur 2.

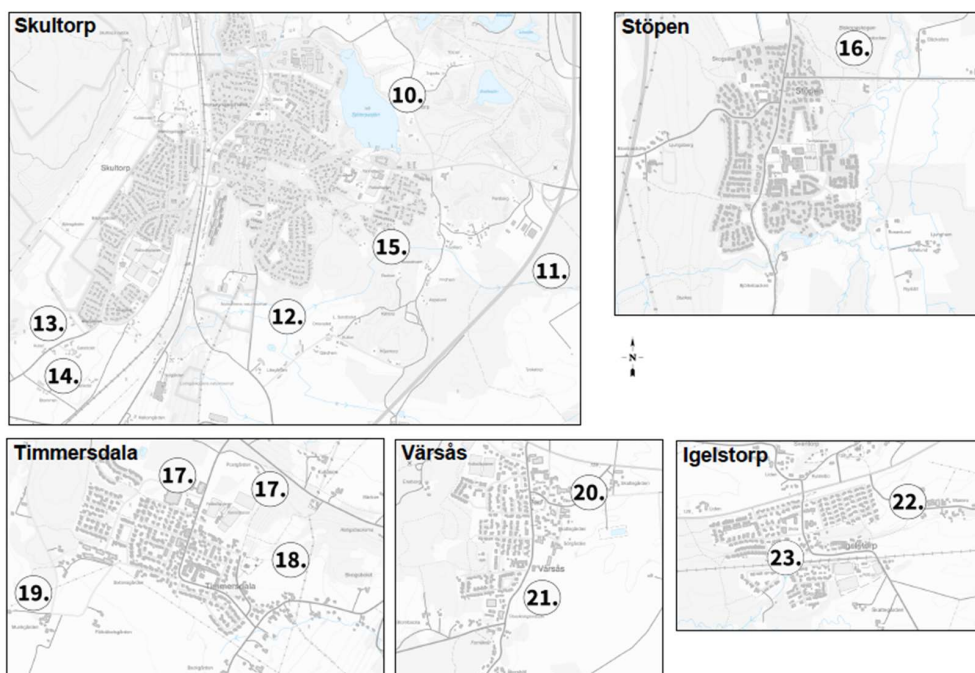
PROJEKT BYGGGAREN

	vägen, Hentorp Södra samt Guldbaggen Södra Ryd.	
6	Simsjöområdet	Området kvarstår i översiktsplanen som utredningsområde då det krävs ytterligare utredningar för att avgöra områdets lämplighet för exploatering.
7	Område mellan Hentorp och Skultorp	Ingen exploatering i området på grund av höga naturvärden såsom naturreservat och Natura 2000-område.
8	Område mellan Fabiansrondellen och Skultorp	Ingen exploatering i området på grund av att området berörs av riksintresse för totalförsvaret.
9	Hentorp, öster om Getaryggen, väster om Hökvägen och Vråkvägen	Ingen exploatering i området på grund av höga naturvärden samt att områdets topografi medför en svår och dyr VA-lösning.

Figur 2. Bortvalt område nummer 5, på grund av ytor som ska användas som multifunktionella ytor.

PROJEKT BYGGGAREN

Figur 3. Bortvalda områden i övriga orter.

Tabell 2. Bortvalda områden i övriga orter, för numrering se figur 3.

10	Öster om Sjötorpssjön	Ingen exploatering i området på grund av höga natur- och rekreativvärden, strandskydd samt ligger i anslutning till riksintresse för totalförsvaret
11	Trafikplats Skultorp östra sidan	Ingen exploatering i området på grund av att området ingår i riksintresse för totalförsvaret.
12	Utredningsområde nr 82 i ÖP2025	Området har begränsats på grund av befintlig hydrologi samt av hänsyn till Nohlmarkens naturreservat i väster. Området berör också jordbruksmark.
13	Söder om Bissgården och väster om Sjögerstadsvägen	Området behövs för att hantera skyfall, samt har höga kulturvärden, varför ingen exploatering blir aktuell inom området.
14	Söder om Bissgården	Ytterligare utbyggnadsmöjligheter längre söderut än vad ÖP2040 föreslår är begränsade på grund av svårigheter att lösa ett större utökat VA-behov väster om järnvägen. Området berör också jordbruksmark.
15	Grönområde väster om Sofiero	Ingen exploatering i området på grund av att området behövs för att hantera skyfall. Här finns bäckar, våtmarker samt djupa sänkor, varför området bedöms som olämpligt att exploatera.
16	Norr om Stöpen	Ingen bebyggelse är lämplig i området på grund av att området omfattas av skyddsområde för grundvattentäkt. Bebyggelse är en identifierad risk för vattentäkten. Vattenskyddsområdet bedöms ha måttlig sårbarhet totalt men delar av området har hög sårbarhet eftersom de utgörs av isälvsediment som har hög genomsläpplighet. Risker för påverkan av kvalitet och kvantitet kopplat till byggnation finns i anläggningsskedet och dagvattenhanteringen.

PROJEKT BYGGGAREN

17	Område väster om Mariestadsvägen, samt område 32 i ÖP2025	Ingen bebyggelse är lämplig i området på grund av att området är viktigt vid skyfall, samt utgör lågpunkt och våtmark.
18	Kyrkåsen" i öster	Ingen exploatering i området på grund av höga natur- och kulturvärden samt rekreation. Delar av området utgörs av en lågpunkt och är viktig för att kunna hantera skyfall.
19	Reningsverket	Ingen bebyggelse i närområdet är lämpligt på grund av skyddsområde för reningsverk, samt ett behov av en framtida utbyggnad av reningsverket.
20	Värsås Östra	Området ligger nära lantbruksgård, teknisk anläggning samt berör jordbruksmark.
21	Utredningsområde 85 i ÖP2025	Området har tagits bort på grund av att det berör jordbruksmark. I området ska lantbruk prioriteras.
22	Igelstorp – Område i öster	En utbyggnad i området riskerar att förvärra dagens dagvatten- och översvämningssproblematik som finns i de delar av samhället som ligger i en lågpunkt. Berör jordbruksmark.
23	Igelstorp - öster om Östergårdsvägen	Viktig mångfunktionell yta med hantering av dagvatten och skyfall.

Vid arbete med att peka ut LIS-områden har vissa områden undantagits, då de bedöms olämpliga utifrån ett helhetsperspektiv. Områden som undantagits är:

- Tysta områden, Översvämningsskänsliga områden, Skredbenägna områden
- Beslutade biotopskydd, områden med landskapsbildskydd, områden som omfattar eller berör naturreservat.
- Områden som är utpekade som klass ett och två i kommunens naturvårdsprogram.
- Områden med höga värden för växt och djurlivet.

HÅLLBARHETSBEDÖMNING MED MKB

BILAGA 2 - METOD FÖR BEDÖMNING AV KONSEKVENSER

1.1 Bedömningsprocess och metodik

Hållbarhetsbedömningen har genomförts integrerat med översiktsplanarbetet. Avgränsning och bedömningar har genomförts tillsammans med kommunala tjänstepersoner inom flera olika expertområden.

Hållbarhetsbedömningen identifierar och beskriver den påverkan som kan uppkomma till följd av översiktsplanen för de ekologiska, ekonomiska samt sociala aspekter som identifierats i samband med avgränsningen.

För att beskriva översiktsplanens påverkan används begreppen *påverkan*, *effekt*, *konsekvens* och *förslag på åtgärder*. *Påverkan* är den förändring av fysiska eller beteendemässiga förhållanden som planens genomförande medför. *Effekt* är den förändringen i miljön som påverkan medför, som till exempel förlust av värdefulla naturmiljöer, buller eller föroreningar i luften. *Konsekvens* är den verkan de uppkomna effekterna har på en viss företeelse, till exempel för allmänna och enskilda intressen, människors hälsa eller biologisk mångfald. *Förslag på åtgärder* är de förslag som vidtas för att undvika eller att minimera negativa konsekvenser.

Påverkan - Påverkan är den förändring av fysiska eller beteendemässiga förhållanden som projektet medför.

Effekt - Effekt är den direkt mätbara förändringen i miljön. Effekten är inte beroende av värde/känslighet, utan speglar effekten som uppstår av projektets påverkan. Exempel på effekter kan vara försvagning av en upplevelse, förändring av siktlinjer, förlust av habitat eller förändrade luftföroreningshalter. Effektens storlek kan exempelvis relatera till omfattning (yta, volym), reversibilitet, varaktighet, frekvens. Till exempel kan effekter som är permanenta och som innebär helt uttraderande av värden anses vara större än kortvariga effekter som berör enstaka objekt/delar av objekt.

Konsekvens - Konsekvens är den verkan de uppkomna effekterna har på en viss företeelse, till exempel människors hälsa och välbefinnande eller biologisk mångfald. Genom att kombinera värde/känslighet med effekt kan slutsatser kring vilka konsekvenserna blir och deras storlek uppskattas. Ibland är det inte möjligt att göra en konsekvensbedömning. I dessa fall redovisas endast påverkan och effekter.

För att bedöma översiktsplanens positiva och negativa konsekvenser, samt om översiktsplanen bidrar till målpuppfyllelse, föreslås en skala. För bedömningen av den ekologiska, samt den ekonomiska dimensionen används en basline metod, vilket innebär att skalan och bedömningen av konsekvenserna grundar sig på en relation mellan effekternas omfattning och storleken på de värden som påverkas. Skalan som används är följande:

Tabell 1. Skala för bedömning av den ekologiska och ekonomiska dimensionen.

Värdering av konsekvens	Förtydligande
Stora konsekvenser	Betydande positiv eller negativ påverkan på nationella eller regionala värden eller ett stort antal lokala värden.
Måttliga konsekvenser	Begränsad positiv eller negativ påverkan på nationella eller regionala värden eller ett stort antal lokala värden. Betydande påverkan på värden av lokalt intresse.
Små konsekvenser	Liten positiv eller negativ påverkan på värden av nationellt eller regionalt intresse, eller begränsad påverkan på värden av lokalt intresse
Inga eller obetydliga konsekvenser	Marginell positiv eller negativ påverkan på värden eller inga konsekvenser (ingen märkbar påverkan).

För att bedöma översiktsplanens påverkan på den sociala dimensionen har en målled bedömning ansetts vara den lämpligaste. Vid en målled bedömning utgörs bedömningsgrunderna av olika mål, och en bedömning görs huruvida översiktsplanen medverkar till måluppfyllelse. För att bedöma graden av måluppfyllelsen, används en fem-gradig skala, se tabell 2.

Tabell 2. Femgradig skala för bedömning av måluppfyllelse.

Måluppfyllelse	Förtydligande
Mycket god måluppfyllelse	Målet uppfylls helt
God måluppfyllelse	Målet uppfylls i hög grad
Viss måluppfyllelse	Målet uppfylls till viss del
Ingen måluppfyllelse	Planen påverkar inte måluppfyllelsen
Måluppfyllelse motverkas	Planen motverkar måluppfyllelsen

1.2 Bedömningsgrunder

För att beskriva och värdera de förändringar som ett genomförande av planen kan medföra används olika juridiska, eller på annat sätt vedertagna, mål, riktlinjer och regelverk. Dessa kallas med en gemensam term för *bedömningsgrunder*. Bedömningsgrunder kan vara av såväl övergripande som specifik karaktär.

Övergripande bedömningsgrunder används främst för att bedöma om planen främjar en långsiktig hållbar utveckling och om planen tar tillräcklig miljöhänsyn. Den andra typen av bedömningsgrunder är mer specifika till sin karaktär och är relaterade till en viss miljöaspekt. Dessa utgörs bland annat av olika normer, preciserade mål, riktvärden och myndighetsrekommendationer. De bedömningsgrunder som använts vid bedömningarna redovisas under respektive sakområde i hållbarhetsbedömningen.

1.3 Osäkerheter samt problematik när uppgifter har sammanställts

MKB-arbetet har genomförts enligt gällande praxis och lagstiftning. Analyser har genomförts med kartmaterial som grund. I vissa fall har GIS-material analyserats. I de fall då bedömningen har kunnat baseras på gällande riktvärden eller normer har en sådan jämförelse gjorts.

En stor osäkerhet är hur samhället utvecklas framöver, samt vilka behov och vilken efterfrågan det kommer att vara på exempelvis bostäder. Vidare är det alltid osäkert om all information som behövs för att göra en korrekt bedömning har varit tillgänglig för MKB-författaren/författarna.

Bedömningarna riskerar att bli subjektiva även om flera olika personer har läst dokumentet och haft synpunkter på text och innehåll. En problematik kan också vara att de personer som har tillhandahållit uppgifterna har brist på kunskap.

En grundläggande svårighet i bedömningarna ligger i frågan vilken inverkan denna har på kommunens utveckling. En översiktsplan kan uttrycka målsättningar i fråga om markanvändningen, men rår bara i begränsad utsträckning över de investeringar som behövs för att förverkliga målen. Konsekvenserna, såväl positiva som negativa är svåra att bedöma i sin helhet eftersom genomförandet av planen är beroende av en rad faktorer som kommunen inte råder över. Dessa faktorer kan handla om privata initiativ, regional utveckling, företagsamhet i kommunen, den privata sektorns investeringskapacitet med mera. En förhållandevis mindre kommun som Skövde kommun är, i likhet med många andra svenska kommuner, beroende av vad som händer i omvärlden. Planeringsförutsättningarna förändras också med tiden, och vad som händer i framtiden är okänt.

1.4 Åtgärder och åtgärdsreglering

Den miljökonsekvensbeskrivning som redovisas i föreliggande hållbarhetsbedömning ska utgöra ett underlag för allmänhet och beslutsfattare som beskriver en plans påverkan på hälsa och miljö. En MKB är i sig inte bindande och de åtgärder som föreslås i MKB:n/hållbarhetsbedömningen säkerställs därmed inte genom att de är angivna där. För att säkerställa att åtgärderna genomförs måste de därför regleras i andra bindande dokument.

SKÖVDE KOMMUNS

ÖP 2040

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

SKÖVDE

ÖP 2040 SAMRÅDSREDOGÖRELSE 2023-12-06 DNR PLAN.2021.4

Innehåll

1	Bakgrund	5		
2	Sammanfattning av justeringar i planförslaget.....	6		
3	Myndigheter och statliga verk.....	8		
	Länsstyrelsen Västra Götaland (LST).....	8		
	Trafikverket (TRV).....	17		
	Luftfartsverket (LFV).....	19		
	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	19		
	Svenska kraftnät (SVK)	19		
	Försvarsmakten.....	21		
	Skogsstyrelsen.....	22		
4	Region.....	23		
	Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden Västra Götalandsregionen.....	23		
	Förvaltningen för kulturutveckling Västra Götalandsregionen.....	25		
5	Kommunala nämnder och sektorer	26		
	Bygglövsnämnden.....	26		
	Kultur- och fritidsnämnden	26		
	Sektor socialtjänst.....	27		
	Servicenämnden.....	27		
6	Kommunalförbund.....	29		
	Miljösamverkan Östra Skaraborg	29		
	Räddningstjänsten Skaraborg.....	33		
7	Politiska partier.....	36		
	Moderaterna	36		
	Socialdemokraterna	36		
	Skövdepartiet.....	38		
	Centerpartiet.....	43		
8	Kommuner	45		
	Hjo kommun.....	45		
	Lidköpings kommun.....	45		
	Falköpings kommun	45		
	Tibro kommun	46		
9	Intresseorganisationer och föreningar. 48			
	Naturskyddsföreningen.....	48		
	Lantbrukarnas riksförbund, Skövdes kommungrupp	51		
	Fastighetsägarna GFR.....	53		
	Bet:L pingst (fd Pingstförsamlingen).....	54		
	Skultorps hembygdsförening.....	56		
	Lerdala vägförening.....	56		
	Lerdala utvecklingsgrupp	57		
	Ulvåkerbygdens fiber ekonomisk förening.....	58		
	Greby Götlunda fiberförening	58		
	Referensgruppen i Vårsås.....	58		
	Timmersdalabygdens Utvecklingsgrupp.....	60		
	Väring sydost fiber ek. Förening.....	61		
	Värings intresseförening.....	62		
	Utvecklingsgrupp Tidanbygden	65		
	Igelstorps IK	66		
	Föreningen Svenskt Landskapskydd	68		
10	Övriga	70		
	Skanova AB	70		
	Ellevio AB.....	70		
	Vattenfall Eldistribution AB.....	70		
	Arne Lorentzon AB.....	70		
	Jättadalen AB	71		
	Fastighetsägare Braxtorp 3:2 samt Brixly AB	72		
11	Medborgarsynpunkter	73		
	Synpunkterna nedan är formellt inkomna från medborgare under samrådet av ÖP 2040. Där flera lämnat synpunkter inom samma ort är dessa samlade och svar ges per ort. Alla synpunkter är anonymiserade.....	73		
	Skultorp	73		

	Väring	74
	Igelstorp	79
	Övriga synpunkter	91
12	Synpunkter vid samrådsmöten	103
	Samrådsmöte 1	103
	Samrådsmöte 2	103
	Samrådsmöte 3	103
13	Bilagor	104

1. Bakgrund

Enligt plan- och bygglagen ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan. Översiktsplanen är ett strategiskt dokument som ska ge vägledning för beslut om kommunens användning av mark- och vattenområden samt om hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras.

Uppdraget att ta fram en ny översiktsplan för Skövde kommun gavs av kommunstyrelsen 2021. Syftet är att revidera nu gällande översiktsplan (ÖP 2025), genom uppdateringar och kompletteringar, så att kommunen har en aktuell översiktsplan som på ett bra sätt kan fortsätta fungera som ett strategiskt styrdokument.

Hur samrådet har genomförts

ÖP 2040, förslag till Skövde kommuns översiktsplan, har varit utställd för samråd 2022-12-19 till och med 2023-02-28. Materialet har funnits digitalt samt i Stadshuset under den här perio-

den och samrådet har kungjorts i lokaltidningen Skaraborgs Allehanda (SLA). Mellan 2023-01-12 till och med 2023-02-25 har det även funnits en större utställning på Skövde Kulturfabrik samt att material funnits tillgängligt på Skövde stadsbibliotek och biblioteken i Skultorp, Stöpen, Tidån, Timmersdala och Värås. Samrådsmöten för allmänheten hölls vid tre tillfällen och personal har funnits på plats på Skövde Kulturfabrik för att svara på frågor vid flera tillfällen.

Planförslaget har även skickats på remiss till 81 instanser. Se sändlista i bilaga.

Det har inkommit totalt 95 skriftliga synpunkter på planförslaget under utställningstiden.

Ytterligare synpunkter, frågor och funderingar har framförts muntligt både före, under och efter samrådstiden. Inkomna synpunkter under samrådet samt kommunens bemötande av dessa sammanställs här i denna samrådsredogörelse.

2. Sammanfattning av justeringar i planförslaget

Framförda synpunkter under samrådsutställningen, från såväl remissinstanser och utställning som internt i bland annat arbetsgrupp och referensgrupp, har resulterat i ett antal åtgärder i planförslaget. Större ändringarna återges här i en kort sammanfattning. Utöver dessa ändringar har ytterligare uppdateringar, kompletteringar och justeringar gjorts. Samt redaktionella sådana. Samtliga inkomna yttranden samt bemötanden och åtgärder finns att läsa på efterföljande sidor.

- Ställningstagande nr 2 har omformulerats till Den nära staden - Hållbara färdsätt och hållbart byggande och textavsnittet har justerats.
- Ett textavsnitt som beskriver innebörd och konsekvenser vid genomförandet av ÖP2040 och målet att vara 75 000 invånare har tillkommit.
- Ny karta kopplad till avsnitten om mellankommunala frågor har tillkommit.
- Begreppen serviceort respektive lokalort har tagits bort. Alla orter benämns tätort. Texter och kartor har uppdaterats.
- Hasslums övningsområde har på markanvändningskartan ändrats från verksamhetsområdet till utredningsområde och text och planeringsprinciper har kompletterats utifrån detta.
- Planbeskrivningen har förtydligats gällande syfte och användning för område på markanvändningskartan benämnt plats för eventuell terminal.
- Text har kompletterats med stycke om riskobjekt och samhällsviktig verksamhet.
- Text har kompletterats om civil luftfart och MSA-yta för Jönköpings flygplats.
- Avsnitt om dagvatten samt om miljö kvalitetsnorm för vatten har kompletterats.
- Avsnitt om risk för skador från naturolyckor har kompletterats och planeringsprinciper har lagts till.
- Text om energiförsörjning har kompletterats och gjorts utförligare.
- Avsnitt om IT-infrastruktur och fiberföreningar har lagts till.
- Riksintressens kärnvärden beskrivs tydligare.
- Text om jordbruksmark har kompletterats med avsnitt om väsentligt samhällsin-tresse, övergripande lokaliseringsalternativ samt ställningstagande kring ytor. Ytterligare riktlinjer har lagts till.
- En separat karta som visar vilken jordbruksmark som berörs vid ny byggnation har tillkommit.

Ändringar i karta mark- och vattenanvändning

Namnändringar:

- Sammanhängande bostadsbebyggelse ersätts med Bostadsbebyggelse med viss service.
- Verksamhet militär del ersätts med Totalförsvaret.
- Besöksanläggning ersätts med Idrottsanläggning.
- Grönområde och klimatanpassning ersätts med Klimatanpassning skyfall.

Ytor som tillkommit:

- Område för ny byggnation i eget kartlager.

- Fler ytor för klimatanpassning skyfall.
- Stråk för skyfall.
- Ytor för framtida dagvattenanläggning.
- Yta för teknisk anläggning i Tidån (reningsverket) har tillkommit
- Gränser för markanvändningarna järnväg, verksamhet samt mångfunktionell bebyggelse inom Stadsskogenområdet har ändrats.
- En av sträckorna för framtida vägkoppling inom Stadsskogen har tagits bort (lämplig sträckning får utredas i samband med planprogram eller FÖP för området)
- Yta bostadsbebyggelse med viss service har utökats i Värsås
- Yta bostadsbebyggelse med viss service har utökats i Väring
- Yta för verksamhet i Norra Ryd har utökats något åt norr
- Yta för bostadsbebyggelse med viss service har minskats vid Sommarvägen
- Södermalms IP har ändrats från sport och fritid till idrottsanläggning
- Del av område i södra Skultorp har ändrats från bebyggelse till grönområde
- Grönområde vid Boberget-Kajsas kulle i Hentorp har utökats något åt norr.
- Korrigerat och kompletterat grönstråk

Ändringar i karta värden och hänsyn

- Transmissionsnät har lagts till på kartan.
- MSA Riksintresse Jönköpings flygplats har lagts till som kartlager.
- 30 m bebyggelsefri zon utmed transportled för farligt gods finns som nytt kartlager.
- 150 m zon med riskhänsyn utmed transportled för farligt gods finns som nytt kartlager.
- Områden med naturvårdsavtal har lagts till som kartlager.
- Förorenade områden har lagts till som kartlager.

Ändringar i karta utvecklingsinriktning

- Regionala cykelvägar, cykelväg-turism, har lagts till på kartan.
- Markering av besöksanläggning har tagits bort.
- Nytt grönstråk i nordost har tillkommit.
- Begreppen serviceort och lokalort har tagits bort. Orterna benämns tätort.

Inkomna yttranden och bemötandet av dessa

Nedan följer en sammanställning av inkomna yttranden samt kommunens bemötande och ändringar i planförslaget. Yttrandena är sorterade efter underrubriker. Bemötande av synpunkterna markeras med kursiv stil.

3. Myndigheter och statliga verk

Länsstyrelsen Västra Götaland (LST)

Inledning

Länsstyrelsen ska enligt 3 kap. 10§ plan- och bygglagen (PBL) vid samråd om översiktsplan särskilt:

- ta till vara och samordna statens intressen,
- ge råd i fråga om sådana allmänna intressen enligt 2 kap. PBL som hänsyn bör tas till vid beslut om mark- och vattenanvändningen,
- verka för att riksintressen **tillgodoses** – 3 och 4 kap. miljöbalken (MB), att miljökvalitetsnormer (MKN) enligt 5 kap. MB följs och att redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) är förenlig med 7 kap. MB,
- verka för att mellankommunala frågor samordnas på lämpligt sätt samt
- verka för att bebyggelse och byggnadsverk inte blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Länsstyrelsen ska dessutom ge råd i övrigt om tillämpningen av bestämmelserna i denna lag, om det behövs från allmän synpunkt. I rollen att ta tillvara och samordna statens intressen har Länsstyrelsen inhämtat synpunkter på förslaget till översiktsplan från berörda myndigheter. Yttranden över planförslaget har inkommit från Försvarsmakten, Luftfartsverket, Post- och telestyrelsen (PTS), Skogsstyrelsen, Statens geotekniska institut (SGI), Svenska Kraftnät, Sveriges geologiska undersökning (SGU) och Trafikverket. Kopior av yttrandena överlämnas till kommunen för kännedom.

Samlad bedömning

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen tagit fram ett förslag till ny översiktsplan. Översiktsplanen är gedigen, välgjord och med en tydlig struktur. Översiktsplanen har en klar och tydlig utvecklingsinriktning konkretiserad i åtta olika ställningstaganden. Översiktsplanen ger i stort god vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Översiktsplanen är överlag väl anpassad till riksintressena,

men riktlinjerna behöver utvecklas och konkretiseras för att det ska bli tydligt hur riksintressena kan tillgodoses.

För att bedöma om det som föreslås medverkar till att MKN enligt 5 kap. MB följs behöver kommunen utveckla avsnittet om MKN vatten och föra ett resonemang kring om översiktsplanens förslag kan innebära svårigheter att följa miljökvalitetsnormerna för vattenförekomsterna i kommunen.

Kommunen föreslår inga nya LIS-områden, utan arbetar in tidigare LIS-områden i översiktsplanen. Länsstyrelsen bedömer att LIS-områdena är förenliga med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken.

Länsstyrelsen bedömer att frågor som berör mark- och vattenområden och som angår angränsande kommuner samordnas på ett lämpligt sätt.

När det gäller påverkan på människors hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning och erosion finns det en del frågeställningar som behöver utredas vidare. Det krävs också tydligare riktlinjer och ställningstaganden. Det gäller bland annat frågor kring översvämning, förorenade områden, farliga verksamheter och risken för olyckor med transport av farligt gods.

Länsstyrelsens synpunkter gällande ingripande-grunder enl 11 kap.10§ PBL

Riksintressen

Kommunen redovisar i översiktsplanen på ett tydligt sätt vilka ytor som föreslås få ny eller förändrad användning och som berör något riksintresse. Ytorna det gäller är: Igelstorp – naturvård, Lerdala – friluftsliv, Melldala (LIS-område) – kulturmiljövård, Simsjöområdet - naturvård och friluftsliv, Skultorp - naturvård och totalförsvaret, Tidän – kulturmiljövård och Timmersdala - naturvård och kulturmiljövård. För att tillgodose riksintressena innehåller översiktsplanen en övergripande riktlinje om att riksintressena ska skyddas mot påtaglig skada och att kärnvärden ska beaktas. Vidare innehåller översiktsplanen riktlinjer för respektive riksintresse. Kommunen gör bedömningen att riksintressenas kärnvärden inte påverkas negativt. Kommunen skriver att hänsyn till och anpassning av de be-

rörda ytorna ska göras i detalj i samband med detaljplanering eller bygglovsprövning.

Länsstyrelsen bedömer att redovisningen av riksintressena är god och att översiktsplanen överlag är väl anpassad till dem, samtidigt behöver riktlinjerna utvecklas och konkretiseras för att det ska bli tydligt att riksintressena kan tillgodoses. Det behöver förtydligas hur kärnvärdena ska beaktas. Kommunen kan komplettera planeringsprinciperna och lyfta fram de kärnvärden kommunen ser i respektive riksintresseområden. Värden som alltid ska värnas. På samma sätt kan kommunen peka på värden som kan påverkas inom acceptabla gränser. Vidare är det viktigt att synliggöra eventuella behov av fortsatta utredningar. Val och överväganden behöver bli tydliga, precis som påverkan på och konsekvenserna för riksintressena. Kommunen har en del ställningstaganden och resonemang i miljökonsekvensbeskrivningen att utgå ifrån och att använda sig av för detta.

Totalförsvaret (3 kap. 9 § MB)

Länsstyrelsen bedömer att det av översiktsplanen i stort framgår i stort hur riksintressen för totalförsvarets militära del avses tillgodoses genom efterföljande remisshantering. Det är av stor vikt att kommande planer, lov och tillståndsärenden remitteras Försvarsmakten enligt vad som framgår i riksintressekatalogen för Västra Götalands län. Detta för att bland annat säkerställa att ingen skada sker på riksintressen som omfattas av sekretess där inget kan redovisas öppet på en karta.¹

Den vindkraftsplan som kommunen antog år 2010 upphör att gälla i och med antagande av ÖP 2040. De ytor som ska fortsätta gälla har plockats in i översiktsplanen. Precis som Länsstyrelsen skrev i granskningsyttrande över vindkraftsplanen, daterat 2010-04-12, kan konflikt med riksintresse för totalförsvaret komma att föreligga och särskilt samråd med Försvarsmakten måste genomföras.

Kommunen planerar för ett grönt stråk genom Skövde övnings- och skjutfält förbi Klagstorps herrgård. Det behöver tydliggöras hur detta kan inverka på verksamhet för totalförsvarets militära del.

Kommunikationer (3 kap. 8 § MB)

Vad gäller riksintresse för kommunikationer berörs Skövde kommuns södra del av MSA-tytor för Jönköpings flygplats. Det behöver framgå av översiktsplanen.

Miljökvalitetsnormer

Vatten

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver utveckla avsnittet om MKN vatten i översiktsplanen. Kommunen behöver förtydliga i text och på karta vilka vattenområden som har sämre än god status och som därför särskilt måste beaktas vid planering och byggande. Kommunen kan också förtydliga hur miljö kvalitetsnormerna beaktas vid översiktsplanens förslag till mark- och vattenanvändning.

En övergripande strategi bör arbetas fram för att underlätta framtida detaljplaneprocesser. En sådan strategi eller plan bör utgå från respektive recipient/vattenförekomst och vilka åtgärder som behöver vidtas inom dess avrinningsområdet, för att möjliggöra att beslutade miljö kvalitetsnormer kan uppnås eller vilka hänsyn som behöver tas för att bibehålla god status. Strategin bör utgå från de kumulativa effekterna på recipienten från verksamheter och bebyggelse. En strategi/plan för en långsiktigt hållbar dagvattenhantering kan med fördel integrera skyfallshantering då avgränsningen mellan normala flöden, som dagvattenanläggningen ska dimensioneras för och större flöden och skyfall inte är entydig, utan kan variera beroende på platsens förutsättningar.

För att översiktsplanen ska fungera som ett tydligt, vägledande dokument för den fortsatta fysiska planeringen är det viktigt att kommunen gör ett ställningstagande om att det alltid behöver finnas utrymme för lokalt omhändertagande av dagvatten i detaljplanerna. Det bör även framgå vad som behövs för att bibehålla eller, i det fall det behövs, förbättra vattenkvaliteten och möjliggöra att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan uppnås. Speciellt bör planeringsprinciperna för LIS-områdena kompletteras med tydligare ställningstaganden om omhändertagande av avloppsvatten, inklusive dagvatten.

1 Se också Försvarsmaktens yttrande, daterat 2023-02-22.

3 MYNDIGHETER OCH STATLIGA VERK

Luft

Vid tät nybyggnation nära trafikerade vägar kan det finnas anledning att närmare beakta luftkvaliteten av främst NO₂ och PM₁₀. Med tanke på att kommunen pekar på att tillkommande bebyggelse i första hand ska ske genom förtätning, omvandling och komplettering kan det vara bra att redan i översiktsplanen bedöma i vilka områden luftfrågan behöver beaktas i det kommande detaljplanearbetet.²

Strandskydd och landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Kommunen föreslår inga nya LIS-områden, utan arbetar in tidigare LIS-områden i översiktsplanen. Länsstyrelsen bedömer att LIS-områdena är förenliga med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken.

Mellankommunala frågor

Länsstyrelsen bedömer att den i planen föreslagna mark- och vattenanvändning som berör andra kommuner samordnas på lämpligt sätt.

Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion

Farligt gods

Översiktsplanens planeringsprincip att ny bebyggelse i första hand ska ske genom förtätning, omvandling och komplettering är positiv, men en sådan inriktning kan också medföra ökade risker, dels eftersom persontätheter kan öka, dels eftersom avstånd till riskkällor kan krympa.

Det kan från ett riskperspektiv därför finnas en målkonflikt mellan kommunens generella riktlinje för ett robust samhälle och strävan att förtäta. Denna målkonflikt bör kommunen lyfta fram och översiktsplanen bör tydligare vägleda, genom ett ställningstagande, hur konflikten kan hanteras. Kommunen kan exempelvis tydliggöra om och i så fall när tätheten är så viktig att en förhöjd risk accepteras.

När det gäller risk kopplat till farligt gods är det inte säkert att de tekniska åtgärder eller skydd som ofta införs faktiskt reducerar risker till försumbar nivå, det kan ofta finnas en restriktion som är svår att reducera. Utifrån risker med farligt gods är skyddsavstånd därför mer effektfulla än tekniska skydd. I ljuset av detta håller Länsstyrelsen inte med om bedömningen i översiktsplanens miljökonsekvensbeskrivning som beskriver att översiktsplanens planeringsprinciper medför att inga risker (rörande farligt gods) bedöms uppstå. Planeringsprincipen anger endast att Länsstyrelsens Riskpolicy ska följas, vilket förvisso är viktigt, men ingen garanti eller metod för att risk elimineras.

Vidare noterar Länsstyrelsen att Räddningstjänsten i sitt handlingsprogram³ bland annat beskriver att transporter av farligt gods väntas öka i takt med samhällets utveckling och att detta ställer krav på balans mellan planerade exploateringar och ett ökat riskmedvetande i form av säkerhet i den fysiska planeringen. Kommunen bör tydliggöra hur denna balans ska hittas, vilket innebär att kommunen bör uttrycka ett ställningstagande kring vad kommunen anser vara tolerabla risker för hälsa och säkerhet.

Länsstyrelsen rekommenderar vidare att kommunen som utgångspunkt bör eftersträva 30 meters bebyggelsefritt avstånd utmed rekommenderad transportväg för farligt gods. Kommunen har beskrivit detta för järnväg (adderat med 15 meter för att ta höjd för ett eventuellt tredje spår) men inte för väg. Det bebyggelsefria avståndet bör dock ses som ett lämpligt minimiavstånd, i många fall kan längre avstånd och/eller kompletterande åtgärder vara nödvändiga.⁴

Länsstyrelsen noterar att kommunen redovisar farligt godsleder i kartan, vilket är positivt. Länsstyrelsen rekommenderar dock att kommunen i detta lager även redovisar zonen om 150 meter respektive 30 meter på varje sida om leden/järnvägen, för att tydliggöra var riskhänsyn bör beaktas och där bebyggelsefritt område bör eftersträvas.

² Länsstyrelsen vill i detta sammanhang också uppmärksamma kommunen på att Världshälsoorganisationen (WHO) år 2021 meddelat nya strängare riktvärden för luftkvalitet och att EU-kommissionen under år 2022 kom med ett förslag om betydligt strängare miljökvalitetsnormer. På sikt kan det här leda till strängare miljökvalitetsnormer för luft i EU och Sverige och vidare även till skärpta målnivåer inom miljömålet Frisk luft.)

³ <https://www.rtjskaraborg.se/globalassets/dokument/verksamhetsplan/handlingsprogram-2022-raddningstjansten-ostra-skaraborg-2022-01-01.pdf>

⁴ Översiktsplanens miljökonsekvensbeskrivning anger att om 45 meters skyddsavstånd beaktas elimineras riskerna från farligt gods, det är felaktigt, för många typer av olyckor kan betydligt längre konsekvensavstånd uppkomma.

Kommunen bör också upplysa om att kommunen har ett ansvar för att beakta risker kring vägar, oavsett om de är rekommenderade som farligt godsleder eller inte samt att alla vägar i praktiken är tillåtna för transport av farligt gods, om det inte finns en lokal trafikföreskrift som begränsar detta. Kommunen bör även ta ställning till om de sekundärt rekommenderade transportlederna för transport är fortsatt aktuella eller om behov av revidering finns.

Kommunen behöver tydligare beskriva område för område där hänsyn till farligt gods behöver tas. Länsstyrelsen noterar att områdena Södra Ryd, Norra Trädgårdsstaden, Södra Trädgårdsstaden, Stöpen, Tidån, Våring, Aspelund–Risatorp–Volvoområdena, Norra Ryd, Hasslum och Mejselvägen, Stallsiken samt Trafikplats Skultorp: väg 26 ligger nära transportleder för farligt gods, vilket kommunen inte kommenterar.

Riskobjekt

Kommunen behöver redovisa vilka riskobjekt som finns i kommunen och vilken hänsyn som behöver tas till dessa i kommande planering. Med riskobjekt avses exempelvis industrier, drivmedelstationer, kraftvärmeverk eller andra verksamheter som kan utsätta omgivningen för olycksrisk i form av till exempel gasutsläpp, explosion och värmestrålning. Kommunen behöver även beskriva kommunens strategi för etablering och lokalisering av nya riskobjekt. Det kan exempelvis kunna handla om vätgasanläggningar, vilket kan vara en följd av den gröna omställningen.

Kommunen bör beskriva riskobjektens förhållande till skyddsobjekt, specifikt om det finns befintliga eller planerade riskobjekt som kommer i konflikt med befintliga eller planerade skyddsobjekt. Kommunen bör även beskriva om det finns risk- eller skyddsobjekt i angränsande kommuner som kan påverka Skövde kommun.

Naturolyckor

Enligt plan- och bygglagen ska kommunen i översiktsplanen redovisa sin syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upp-

höra. Länsstyrelsens bedömning är att kommunen behöver utveckla denna frågeställning och ta fram tydliga ställningstaganden kring hur nämnda frågor ska hanteras.

Som stöd för arbetet med klimatrelaterade risker för den byggda miljön har Länsstyrelsen tagit fram publikationen *Riskanalyser i ÖP, Klimatrelaterade risker i översiktsplanering - metodstöd*, se också Boverkets vägledning *Klimatrelaterade risker i PBL*.

Höga flöden

Kommunen behöver beskriva vilka grundläggande förutsättningar som gäller vid bedömning av översvämningsrisk. Ny sammanhållen bebyggelse ska enligt *Boverkets tillsynsvägledning* som utgångspunkt lokaliseras till områden utan risk för översvämning (dvs. över högsta beräknade flöde).

Boverket lyfter också att framkomligheten generellt ska säkerställas med tillfartsvägar som klarar översvämning motsvarande den grundläggande utgångspunkten. Om avsteg från den grundläggande utgångspunkten behöver göras bör kommunen tillämpa metoden i "*Stigande vatten*".

Länsstyrelsen noterar att vissa utvecklingsområden ligger nära vattendrag, vilket inte kommenterats. Det gäller Stadsskogen, Norra och Östra Trädgårdsstaden samt Simsjöområdet. Även om kommunen betraktar riskerna för såväl planerad som befintlig bebyggelse som små, behöver även ett sådant konstaterande tydligt redovisas. Kommunen behöver även redovisa hur översvämningsriskerna för den byggda miljön kan minska eller upphöra.

Skyfall

Skyfall kan inträffa var som helst och är därmed något som behöver beaktas i all kommande planering. Vid beskrivning av hänsynstagande under respektive område har kommunen dock bara beskrivit att skyfall behöver beaktas under några områden. Det framgår inte varför vissa områden har nämnts och andra inte, eller vad som är kriteriet för att tas upp.

Kommunen beskriver vikten av att styra skyfallsvatten till i utvalda platser och att detta behöver lösas inom avrinningsområden snarare än inom enskilda detaljplaner. Några sådana ytor

3 MYNDIGHETER OCH STATLIGA VERK

redovisas dock inte, trots att det också är ett förslag i miljökonsekvensbeskrivning. Länsstyrelsen rekommenderar att dessa ytor pekas ut i översiktsplanen. Kommunen behöver också redovisa hur översvämningsriskerna, kopplat till skyfall, för den byggda miljön kan minska eller upphöra.

Samhällsviktig verksamhet

Kommunen bör tydliggöra, genom ställningstagande, hur samhällsviktig verksamhet ska hanteras generellt i planeringen. Länsstyrelsens rekommendation är att samhällsviktig verksamhet ges en högre säkerhetsnivå när det gäller risker.

Buller

Kommunen beskriver i översiktsplanen bullersituationen i övergripande ordalag. Några konkreta åtgärder finns inte beskrivna för särskilt utsatta områden. Hänvisning finns till en bullerkartläggning, men den redovisas inte och någon tydlig hänsyn till den verkar inte ha tagits i översiktsplanen. I stället hänvisas till att bullerutredning ska upprättas i vissa fall i samband med framtagande av detaljplan.

Kommunen bör planera för den bästa miljön ur bullersynpunkt. I första hand bör man undvika att bygga bostäder i problematiska lägen eller att acceptera att riktvärden för ekvivalent och maximal ljudnivå överskrids för att försöka lösa dem i ett senare skede. Skyddsavstånd till bullerkällor är den mest effektiva och hållbara lösningen. Översiktsplanen bör också innehålla en bedömning av de områden som redan är bullerutsatta (alltså inte bara de nya områdena som planeras) och en handlingsplan för vad som ska ske med de områdena (särskilt områden som kan komma att förtätas och kompletteras med bostäder).

Etablering av det nya terminalområdet kan antas innebära en ny betydande bullerkälla. Det behöver bättre beskrivas vilken hänsyn som behöver tas vid etablering av det nya terminalområdet med tanke på att även bostäder finns och planeras i närheten.

Förorenade områden

I översiktsplanen beskriver kommunen vissa förorenade områden, men för att tidigt i planeringsprocessen kunna uppmärk-

samma områden är det bra om en kartläggning över hela kommunens förorenade områden redovisas i översiktsplanen. De områden som misstänks vara förorenade bör pekas ut på karta och beskrivas. Genom att peka ut förorenade områden tidigt i planeringsprocessen är lättare att få en bild över kommande behov av undersökningar och åtgärder. På så sätt skapas en tydligare vägledning och bättre förståelse för vilka krav som kan komma att ställas och kostnader förknippade med dessa.

I översiktsplanen uppmärksammar kommunen att det finns höga bakgrundshalter av arsenik i kommunen. I översiktsplanen saknas beskrivningar och strategier för hur kommunen ska arbeta med just de områden där höga bakgrundshalter kan vara aktuella. Oavsett om arseniken i marken är hög på grund av naturligt innehåll eller mänsklig påverkan ska marken vara lämplig för det ändamål den ska användas till samt massor från området hanteras på ett säkert sätt. Förutom arsenik kan det även vara förhöjda halter av andra tungmetaller som kadmium, molybden, vanadin och uran i moränjordar kring platåbergen. I översiktsplanen bör det finnas en strategi för undersökningar, skyddsåtgärder och masshantering vid planering inom dessa områden.

SGU har genomfört en geokemisk kartläggning av jordarnas naturliga halter av metaller och tagit fram en geokemisk atlas där analysresultaten presenteras i kartor. Detta material kan användas som underlag för var i kommunen det finns risk för förhöjda bakgrundshalter.

Alunskifferområden bör även märkas ut där särskilda försiktighetsåtgärder kan behövas till exempel vid borrning av energibrunnar. Åtgärder syftar till skydd av grundvattnet som annars kan förorenas vid läckage från alunskifferlager till grundvatten i sandstenslagret. Områden med rödfyr bör också redovisas på karta.

I Locketorp planeras för en storskalig verksamhet. Kommunen har i en planeringsstrategi listat faktorer att ta särskild hänsyn till. Länsstyrelsen anser att kommunen bör komplettera listan med PFAS⁵, som också finns där.

⁵ PFAS står för per- och polyfluorerade alkylsubstanser och kallas ibland också högfluorerade ämnen.

Länsstyrelsens rådgivande synpunkter – övriga allmänna intressen

Social hållbarhet

Ett av översiktsplanens övergripande ställningstagande handlar om medskapande och samverkan. Kommunen lyfter vikten av att ha medborgarna i fokus för att kunna ta hänsyn till alla medborgares behov av service samt möjligheter att röra sig i och ta del av kommunen. I översiktsplanen framgår det även att grunden för planeringen ska vara så kallad universell utformning, där barn, äldre och personer med funktionsnedsättning särskilt beaktas i planeringen. Kommunen har tagit fram ett barn- och ungdomspolitiskt program som vilar på barnkonventionen och beskriver kommunens arbete med barn- och ungdomspolitik.

Länsstyrelsen ser positivt på allt detta, men samtidigt kan översiktsplanens förslag för en stärkt social hållbarhet framgå på ett tydligare sätt genom att lyfta konkreta åtgärder kopplat till olika målgrupper och kopplat till de utmaningar kommunen ser.

Vidare kan det bättre framgå hur det ser ut med jämställdhet, mångfald och segregation i Skövde kommun idag. Då kan det bli tydligare vilka åtgärder som behövs och som kan tas med i översiktsplanen.

Bostadsförsörjning

Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen ska vara vägledande i arbetet med översiktsplanen när det gäller att främja bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet och av översiktsplanen ska det framgå hur kommunen avser tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder. Kopplingen mellan kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning och översiktsplanen går inte att utläsa. Det är otydligt vilka mål kommunen har för bostadsförsörjningen och hur de påverkar översiktsplanens innehåll samt hur översiktsplanens innehåll bidrar till att nå bostadsförsörjningsmålen.

Länsstyrelsen noterar att kommunen lyfter fram behovet av att ta fram nya riktlinjer för bostadsförsörjningen. Länsstyrelsen vill understryka det. Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning antogs år 2018. Enligt lagen om kommunernas bo-

stadsförsörjningsansvar (2000:1383) ska kommunen anta riktlinjer för bostadsförsörjningen varje mandatperiod. Länsstyrelsen anser att de är för gamla för att utgöra ett aktuellt underlag till översiktsplanen. Kommunens riktlinjer borde ha uppdaterats innan eller parallellt med att översiktsplanen togs fram för att ge rätt förutsättningar för planen.

Infrastruktur och kommunikationer

Av översiktsplanen framgår att bilen kommer att ha en fortsatt viktig roll i Skövde kommun. En prioritering av bilens framkomlighet kan motverka möjligheten till hållbara resor och transporter. Länsstyrelsen ser, precis Trafikverket⁶, därför positivt på det förhållningssätt som kommunen uttrycker i översiktsplanen om att det måste till ett skifte mot fler hållbara resor och färre resor totalt för att Skövde ska växa och utvecklas hållbart. I den revidering av trafikstrategi som kommunen nämner i översiktsplanen blir det viktigt att analysera trafikflödena i centrala Skövde inkluderat en utbyggnad enligt översiktsplanen och hur det ska bli möjligt att skifta mot fler hållbara resor och färre resor totalt. Sett till översiktsplanens förslag med nya stora bebyggelseområden norr och öster ut, är det svårt att se att resorna verkligen kommer att bli färre.

Kommunen bör komplettera översiktsplanen med det funktionellt prioriterade vägnätet. Utpekade vägar i Skövde kommun är väg 26, väg 49, väg 194 och väg 200. Vägarna i det funktionellt prioriterade vägnätet utgör också en grund för Västra Götalandsregionens (VGR) arbete med den regionala planen för transportinfrastruktur i form av prioriterade stråk. En annan regionalt viktig koppling där transportbandet behöver förbättras är väg 2761 mellan Skövde och Götene.

I översiktsplanen föreslår kommunen nya vägkopplingar mellan väg 26 och väg 200. Det finns i dagsläget ingen planering i nationell eller regional plan för detta genom Trafikverket eller VGR.

Civil luftfart

Översiktsplanen behöver kompletteras med upplysningar om vad som gäller för civil luftfart för att säkerställa att Luftfartsverket remitteras i ärenden. För vad som behöver framgå se Luftfartsverkets yttrande, daterat 2022-12-16.

6 Se Trafikverkets yttrande, daterat 2023-02-02.

3 MYNDIGHETER OCH STATLIGA VERK

Transmissionsnät⁷

Svenska kraftnät har en station (Timmersdala) i kommunen och två 400 kV-ledningar tillhörande transmissionsnätet Hallsberg-Timmersdala och Timmersdala-Stenkullen, som passerar nordvästra delen av kommunen. Ledningarna ska bytas ut med planerad drifttagning runt år 2030. I hela Västra Götalandsregion kommer elanvändningen öka kraftigt framöver. Det kommer också påverka Skövde kommun där det kommer krävas utbyggnad av transmissionsnätets anläggningar.

Transmissionsnätet kan komma att behöva förstärkas mellan Hallsberg-Timmersdala med en ny 400 kV-ledning och transformatorstation för att möta det ökade effektbehovet i Västra Götaland. Detta är dock under utredning och inte beslutat.

Kommunen föreslår nya områden för sammanhängande bostadsbebyggelse i södra och västra Timmersdala. I kommande detaljplanering av området behöver kommunen kontrollera magnetfältsvärden.

Avfall

Redovisningen av avfallsfrågorna är överlag bra, men Länsstyrelsen saknar en hänvisning och en tydligare koppling till kommunens övergripande plan för avfallshantering.

Jordbruksmark

Jordbruksmark är en förutsättning för livsmedelsproduktion. Det är en begränsad resurs, som är viktig ur produktions-, miljö och totalförsvarssynpunkt och viktig att förvalta både för dagens och för framtidens behov. I en grov uppskattning planerar Skövde kommun att ianspråka över 150 hektar jordbruksmark, där en stor del avser ett sammanhängande jordbruksområde strax öster om staden Skövde.

Innan förändrad markanvändning på jordbruksmark föreslås ska en lokaliseringstudering enligt 3 kap. 4§ miljöbalken göras⁸. I översiktsplanen förs ett resonemang kring det väsentliga samhällsintresset, vid ianspråktagandet av jordbruksmark. Dock är resonemanget generellt, särskilt gällande serviceorterna och lokalorterna. Att det på flera orter finns ytor i

äldre detaljplaner som inte genomförts kan snarare tyda på att mer mark inte behövs där. Då kan det vara än mer viktigt att utveckla det väsentliga samhällsintresset. Skövde kommun har inte redovisat några alternativa lokaliseringar till den jordbruksmark som är utpekad för exploatering. Eftersom denna översiktsplan på längre sikt pekar ut stora arealer jordbruksmark för exploatering är det önskvärt att lokaliseringstuderingen, enligt 3 kap 4 § miljöbalken, redovisas i planen. Enligt tidigare domar från mark- och miljööverdomstolen kan en detaljplan där förändrad markanvändning på jordbruksmark föreslås, upphävas om utredningen enligt 3 kap 4§ miljöbalken saknas. Kommunen har en riktlinje för areella näringar om att undvika fragmentering av jordbruksmark som försvårar ett rationellt jordbruk. Det är oklart vad denna riktlinje innebär. I översiktsplanen finns förslag på förändrad markanvändning för delar av skiftet, vilket innebär att återstående del av skiftet blir mindre och riskerar bli svårbrukat. Ett förtydligande av riktlinjen behövs.

Gestaltad livsmiljö och kulturmiljövärden

Kommunen lyfter fram gestaltad livsmiljö, benämnt Livsmiljön i fokus, som ett av åtta fokusområden för översiktsplanen. Länsstyrelsen välkomnar att kommunen lägger fokus på politikområdet gestaltad livsmiljö, men Länsstyrelsen ser samtidigt ett behov av att kommunen stärker kulturmiljödelen i fokusområdet.

Kommunens kulturmiljöunderlag innehåller många områden och har sett till innehåll mer eller mindre användbara formuleringar i planeringssammanhang. Länsstyrelsen ser att kommunen ofta lutar sig helt mot underlagens utpekade miljöer. Även utanför utpekade områden kan det finnas kulturmiljövärden och kulturhistoriska strukturer av värde.

I översiktsplanens del om centrala Skövde beskriver kommunen till viss del stadskärnans medeltida historia. Kommunen nämner dock inget om den fasta fornlämningen, stadsлагret,⁹ vilket är en lagskyddad fornlämning. Kommunen uppger att

⁷ Se också Svenska Kraftnäts yttrande, daterat 2023-01-31.

⁸ Det innebär att kommunen måste utreda om jordbruksmarken är brukningsvärd, om den förändrade markanvändningen är ett väsentligt samhällsintresse och varför förutsättningarna att ta annan mark i anspråk inte är tillfredsställande.)

⁹ Beteckning L1961:5137.

stadskärnan ska expanderas och utvecklas och bör därför beskriva vilka hänsynstagande kommunen kommer tillämpa gällande stadslagret.

Skogsmark

I översiktsplanen nämner kommunen ingenting om naturvårdsavtal.¹⁰ Översiktsplanen bör uppdateras med information om detta.

Konsekvenser

Miljökonsekvensbeskrivningen till översiktsplanen är gedigen, men kommunen ska i själva översiktsplanen också redovisa planens väsentliga konsekvenser. Länsstyrelsen anser att det kan göras lite tydligare än vad det gjorts i samrådsförslaget.

Kartredovisningen

Länsstyrelsen rekommenderar att kommunen i mark- och vattenanvändningskartan tydligare skiljer på befintlig bebyggelse och ny föreslagen bebyggelse. Som redovisningen ser ut nu blir det lite svårt att få en tydlig bild över detta.

För att bättre nyttja den digitala översiktsplanens potential föreslår Länsstyrelsen att information om attributen läggs in, så att den klickbara kartan faktiskt innehåller informationen.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsarkitekten och funktionschefen Andreas Lidholm med kulturgeografen Torbjörn Sahl som föredragande. Företrädare för landsbygdsavdelningen, miljöskyddsavdelningen, naturavdelningen, samhällsavdelningen och vattenavdelningen har bidragit till beredningen av detta yttrande. Yttrandet utgör statens samlade uppfattning om planförslaget.

Bilagor

Yttranden för kännedom från Försvarmakten, Luftfartsverket, PTS, Skogsstyrelsen, SGI, Svenska Kraftnät, SGU och Trafikverket.

Bemötande ingripandegrunder:

- *Kärnvärden för riksintressen har tydliggjorts och riktlinjer har tillkommit.*
- *Syftet med gröna stråk har förtydligats i kapitel Mark- och vattenanvändning > Verksamhet och industri samt avsnitt Grönstruktur.*
- *Karta värden och hänsyn har kompletterats med MSA-yta för Jönköpings flygplats.*
- *Planeringsprincip om civil luftfart och höga objekt har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Bebyggelse.*
- *Text har justerats och beskrivande kartbild har tillkommit i kapitel Värden och hänsyn > MKN Vatten.*
- *Text om dagvatten och skyfall har utökats samt att planeringsprinciper tillkommit i kapitel Mark- och vattenanvändning > Klimatanpassning.*
- *LIS-områden har fått planeringsprincip om anslutning till kommunalt vatten- och avlopp. Planeringsprincip om dagvatten finns för bägge områdena.*
- *I karta Mark- och vattenanvändning har ytor för "Grönområde och klimatanpassning" bytt namn till "Klimatanpassning skyfall" och ytterligare ytor har lagts till. Det har även tillkommit ytor för "Framtida dagvattenanläggning" samt "Skyfall stråk".*
- *Planeringsprincip för farligt gods har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Farligt gods.*
- *Gällande bedömningen av aspekten risk (farligt gods) som har utförts i hållbarhetsbedömningen, har denna omformulerats, samt kompletterats med att inom de områden där risk kopplat till farligt gods kan medföra negativa konsekvenser, bör vidare utredningar utföras i samband med detaljplanen.*
- *Bebyggelsefritt avstånd pga farligt gods har justerats så att även berörda vägar omfattas i kapitel Mark- och vattenanvändning > Farligt gods.*

¹⁰ Naturvårdsavtal kan bildas för att skydda höga naturvärden eller höga sociala värden. Skogsstyrelsen, länsstyrelser eller kommuner kan teckna naturvårdsavtal med markägarna.

3 MYNDIGHETER OCH STATLIGA VERK

- Kartlager med 30 + 150 meter längs väg och järnväg har lagts till i karta Värden och hänsyn.
- Skövde kommun ser inget behov av justering av utpekade transportleder för Farligt gods.
- Information om hänsyn till farligt gods har lagts till under respektive område i kapitel Mark- och vattenanvändning.
- Text och planeringsprinciper för samhällsviktiga verksamheter och riskobjekt har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Samhällsviktig verksamhet och riskobjekt.
- Förtydligande kring luft har tillkommit i kapitel Mark- och vattenanvändning > Det robusta samhället samt i kapitel Värden och hänsyn > Miljö kvalitetsnormer.
- Text i kapitel Mark- och vattenanvändning om Översvämning samt Ras och skred har utökats och planeringsprinciper har lagts till.
- Text om skyfall kompletteras i kapitel Mark- och vattenanvändning > Klimatanpassning Stråk för skyfall, ytterligare ytor för klimatanpassning-skyfall samt områden för framtida dagvattenanläggning har tillkommit i karta Mark- och vattenanvändning.
- Text om samhällsviktig verksamhet samt planeringsprinciper har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Det robusta samhället.
- Text om buller samt planeringsprinciper har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Det robusta samhället.
- PFAS läggs till under rubriken Locketorp i kapitel Mark- och vattenanvändning > Verksamhet och industri.
- Text, planeringsprinciper samt länkar till EBH, SGU bergkartvisare och geodataportalen har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Förerenad mark.
- Förerenade områden med tillhörande information har lagts in i karta Värden och hänsyn.

Bemötande rådgivande synpunkter:

- Skövde kommuns bedömning är att frågor kring social hållbarhet hanterats tillräckligt väl i detta skede i och med översiktsplanens ställningstaganden och avvägningar. Synpunkterna om social hållbarhet hanteras främst inom bostadsförsörjning och folkhälsofrågor. Arbete med att ta fram ett politiskt program för folkhälsa och social hållbarhet pågår inom kommunen.
- Det funktionellt prioriterade vägnätet och stråken beskrivs tydligare i kapitel Skövde inför 2040 > Regional infrastruktur samt om funktionellt prioriterade vägnätet i kapitel Mark- och vattenanvändning > Övergripande vägnät.
- Planeringsprincip om civil luftfart har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Bebyggelse.
- Avsnitt om magnetfält har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Det robusta samhället. Planeringsprincip om beaktande av magnetfält vid Timmersdala har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Timmersdala. Avstånden mellan föreslagna bebyggelse och transmissionsnätet har bedömts som ok. Transmissionsnätet har lagts till i karta Värden och hänsyn.
- Kopplingen till övergripande avfallshantering har förtydligats i kapitel Mark- och vattenanvändning > Materialåtervinning och avfallshantering.
- Text om jordbruksmark och de delar som föreslås ianspråkats har förtydligats i kapitel Värden och hänsyn > Areella näringar.
- Centrala delarna av Skövde ligger inom område för FÖP C (som fortsatt gäller) och därför föreslås inga ändringar eller förtydliganden i ÖP 2040 inom detta område.
- Information om naturvårdsavtal har lagts till i kapitel Värden och hänsyn > Skyddad natur. Områden med naturvårdsavtal har lagts in i karta Värden och hänsyn.
- Planens väsentliga konsekvenser beskrivs under ny rubrik "Konsekvenser av ÖP 2040" i kapitel Mark- och vattenanvändning > Hållbar markanvändning.

- Områden för ny bebyggelse som ej är planlagt än har förtydligats med eget kartlager.
- De digitala kartornas funktion är uppdaterad så att information visas när en klickar på olika ytor. Ett tekniskt fel under samrådet som gjorde att information om naturreservat etc inte syntes har korrigerats.

Trafikverket (TRV)

Generellt

Inom översiktsplaneringen har kommunen möjlighet att lägga grunden för en planering som bidrar till en utveckling i enlighet med målen om ett tillgängligt och säkert transportsystem, minskad klimatpåverkan och minskad energianvändning samt verka i enlighet med EU:s transportpolitik. Hur kommunen väljer att styra lokaliseringen av bostäder och verksamheter får stora konsekvenser på såväl den kommunala som den statliga infrastrukturen.

Skövde kommuns förslag till översiktsplan är i digital form (webbaserad och pdf) och är ett relativt omfattande dokument. Det är tydligt vilken målbild och strategier kommunen arbetar med. ÖP 2040 ger möjlighet för omkring 75 000 invånare till 2040–2060, beroende på framtida beslut för infrastruktur, av utformningen och marknadsintresset. Trafikverket konstaterar att kommunen ser den befintliga transportinfrastrukturen som viktiga tillgångar i kommunens utveckling men har också förslag på ny väg- och järnvägsinfrastruktur.

I förslag till översiktsplan sägs att kommunens trafikstrategi ska revideras. Trafikverket anser att det hade varit en fördel om detta gjorts inför ny översiktsplan eftersom det är i denna som kommunens långsiktiga strategi för trafikfrågor för att stödja en hållbar samhällsutveckling visas. Dock tar översiktsplanen upp prioriteringar av trafikslag samt att om Skövde ska växa och utvecklas hållbart behövs ett skifte mot fler hållbara resor och färre resor totalt, snarare än att bygga fler vägar och att vid konkurrens om fysiskt utrymme ska kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik prioriteras.

Trafikverket anser att detta är ett bra förhållningssätt, ny infrastruktur är kostsamt och ger stor påverkan samt är sällan samhällsekonomiskt lönsam.

När det gäller markanvändningskartan anser Trafikverket att det är svårtolkat vad gäller nya föreslagna områden för bostäder och verksamheter vilket i sin tur gör det svårt att bedöma påverkan på statlig infrastruktur.

Riksintresse för kommunikationer

Riksintresse för kommunikationer hanteras enligt 3 kap. 8 § Miljöbalken. Områden som är av riksintresse för kommunikationer ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvara tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningen. Inom Skövde kommun är väg 26, väg 49 och Västra stambanan utpekade riksintressen för kommunikationer, vilka också finns med i översiktsplanen.

I översiktsplanen beskrivs kommunens riktlinje för riksintresse kommunikationer: ”Utmed hela stambanans sträckning ska ett bebyggelsefritt avstånd finnas på 45 meter (30+15 meter). Detta ska beaktas vid all planläggning och bygglovshandtering”. Trafikverket anser att det är positivt men vill vara tydliga med att det inte i dagsläget finns några planer på ett tredje spår genom Skövde.

I översiktsplanen beskrivs att kommunen påverkas av riksintressena Karlsborgs övningsflygplats och Råda övningsflygplats, med influensområde luftrum runt flygplatsen (MSA-områden). Även Skövde kommuns södra del berörs av MSA-tytor för Jönköpings flygplats.

Funktionellt prioriterat vägnät

Trafikverket noterar att det inte finns någon skrivning om det funktionellt prioriterade vägnätet. Utpekade vägar i Skövde kommun är väg 26, väg 49, väg 194 och väg 200. Vägarna i det funktionellt prioriterade vägnätet utgör också en grund för VGR:s arbete med den regionala planen för transportinfrastruktur i form av prioriterade stråk.

Vid planering av bostäder eller verksamheter som innebär ökad trafik på en funktionellt prioriterad väg är det viktigt att se till att tillgängligheten utmed vägen inte påverkas negativt. Tra

3 MYNDIGHETER OCH STATLIGA VERK

fikanalyser bör utföras för att visa hur bl.a. kapacitet och trafiksäkerhet påverkas. Ett sätt att uppnå en god tillgänglighet och trafiksäkerhet kan vara att samla ihop flera befintliga anslutningsvägar i en anslutningspunkt, men även planskilda korsningar bör prövas. Trafikverket är generellt restriktiva till att tillåta ytterligare anslutningar till det statliga vägnätet och då särskilt till funktionellt prioriterat vägnät.

Infrastruktur

I översiktsplanen beskrivs de största vägarna och järnvägarna som binder samman Skövde med sin region och resten av landet. Dessa är väg 26, väg 49, väg 194 och väg 200 samt Västra stambanan och Jönköpingsbanan. Utöver nämnda vägar är kopplingen mellan Skövde och Götene via väg 2761 av regional vikt, här behöver transportsambandet förbättras.

Järnväg

I ÖP 2040 anvisas mark även för ett nytt industrispår i norra delen av Skövde centralort. Industrispåret ska skapa en järnvägsanslutning till verksamhets- och industriområdet vid Locketorp. Spårområdet redovisas i form av två alternativa utredningskorridorer. Kommande utredningar får visa vilket av dessa två alternativ som ska väljas. Ett nytt industrispår förutsätter åtgärder vid Västra stambanan, bland annat i form av en överlämningsbangård samt nya spårväxlar. Detta kan på sikt skapa förutsättningar för både en pendelstation vid Södra Ryd och en etablering av en kombiterminal. Mark för detta finns utpekad på markanvändningskartan.

Trafikverket har deltagit i tidiga skeden gällande verksamhets- och industriområde Locketorp och ställer sig positiva till järnvägsanslutning till området men är tydliga med att detta är ett kommunalt intresse. Anslutning till Västra stambanan är dock Trafikverkets ansvar. Gällande en eventuell framtida kombiterminal vill Trafikverket vara tydliga med att kombiterminalen i Falköping, Skaraborg Logistic center, pekats ut som riksintresse för kommunikationer och att en ytterligare allmän kombiterminal i Skaraborg kräver utredningar för att visa att riksintresset inte påverkas. Under 2023 kommer riksintresset Falköpings kombiterminal och depå preciseras gällande ytor

och funktioner. Detta kan ge ett bättre underlag till vad som kan påverka riksintresset negativt.

Väg

I samband med att Skövde byggs ut vid Stadsskogen, Norra Ryd och Locketorp föreslås nya vägkopplingar mellan väg 26 och väg 200. De nya vägarna bedöms långsiktigt kunna få en dubbel funktion; dels som led för lokal trafik för att nå och binda samman områden inom staden, dels för nationell och regional trafik som passerar Skövde. På markanvändningskartan är vägstreckningarna översiktligt illustrerade som framtida vägkoppling. Stadsskogen är ett stort sammanhängande tillväxtområde med både bostäder och verksamheter. Området ska studeras vidare i en ändring (d.v.s. en geografisk fördjupning) av översiktsplanen eller som planprogram. Då ska även väginfrastrukturen detaljstuderas inom området.

Om det är kommunens inriktning att föreslagna nya vägdragningar ska ha ett statligt våghållaransvar ser Trafikverket att nationell väg 26 inte kommer att byggas om under överskådlig tid. Om kommunens inriktning är att det ska bli statliga regionala vägar kräver detta inspel till Västra Götalandsregionen, via Skaraborgs kommunalförbund, inför kommande planrevideringar. I de fall dessa prioriteras krävs att de utreds i Åtgärdsvalsstudier.

Trafikverket delar kommunens syn på väg 2761 som får en allt viktigare funktion, dels som pendlingsväg, dels för gods-transporter i och med att Skövdes verksamhetsområden växer i de norra och nordöstra delarna.

Bemötande:

- *Områden för ny bebyggelse som ej är planlagt än har förtydligats med eget kartlager.*
- *Karta värden och hänsyn har kompletterats med MSA-yta för Jönköpings flygplats. Planeringsprincip om civil luftfart har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Bebyggelse. Text om MSA-yta Jönköping har lagts till i kapitel Värden och hänsyn > Riksintresse kommunikationer.*

- Det funktionellt prioriterade vägnätet och stråken beskrivs tydligare i kapitel Skövde inför 2040 > Regional infrastruktur samt om funktionellt prioriterade vägnätet i kapitel Mark- och vattenanvändning > Övergripande vägnät.
- Text om terminal förtydligas då det inte handlar om en allmän kombiterminal likt den i Falköping utan för enskilda intressen alternativt som ett framtida komplement till den i Falköping. Kapitel Mark- och vattenanvändning > Järnväg.

Luffartsverket (LFV)

I översiktsplanen nämns ingenting om flyghinder för den civila luftfarten, endast Försvarsmaktens regler nämns. Vad som gäller avseende civil luftfart bör nämnas i alla översiktsplaner för att säkerställa att LFV och Försvarsmakten remitteras i dessa ärenden.

Bemötande:

- Planeringsprincip om civil luftfart har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Bebyggelse generellt samt i kapitel Värden och hänsyn > Riksintresse kommunikationer.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

MSB avstår från att yttra sig i rubricerat ärende. MSB hänvisar till att Länsstyrelsen har ansvar för att företräda och samordna statens intressen i planprocesser samt tillhandahålla planeringsunderlag.

Svenska kraftnät (SVK)

Svenska kraftnät har en station (Timmersdala) i kommunen och två 400 kV-ledningar tillhörande transmissionsnätet Hallsberg-Timmersdala och Timmersdala - Stenkullen, som passerar nordvästra delen av kommunen. Ledningarna ska bytas ut med planerad drifttagning runt år 2030. I hela Västra Götalands

region kommer elanvändningen öka kraftigt framöver. Det kommer också påverka Skövde kommun där det kommer krävas utbyggnad av transmissionsnätansläggningar. Transmissionsnätet kan komma att behöva förstärkas mellan Hallsberg-Timmersdala med en ny 400 kV-ledning och transformatorstation för att möta det ökade effektbehovet i Västra Götaland. Detta är dock under utredning och inte beslutat.

Utbyggnadsområde Timmersdala

På markanvändningskartan tillhörande översiktsplanen redovisas större områden för ny bebyggelse i södra respektive västra Timmersdala. Svenska kraftnät vill passa på att upplysa om att det kan vara aktuellt att kontrollera magnetfältsvärden om tillkommande bostäder kommer alltför nära Svenska kraftnäts transmissionsnätsledningar i väst. Se vidare under rubrik Magnetfält.

Faktakorrigerering

- Svenska kraftnät är i rollen som TSO inte ett aktiebolag, "AB" bör därför strykas i texten. (s. 101)
- Enheten för spänningsnivå är Volt och inte Watt, det bör därför stå "kV" istället för "kW" för de spänningsnivåer som beskrivs. (s. 101)
- Det är Vattenfall Eldistribution och Ellevio (tidigare Fortum) som är regionnätägare i området. (s.101)

Elsystemets behov och nytta

Det kan vara av intresse att ta med i översiktsplanen att transmissionsnätets mark- och vattenanspråk utreds för riksintressanspråk inom totalförsvarets civila del enligt 3 kap. 9 § Miljöbalken (MB) (1998:808) av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Transmissionsnätets verksamhet med dess tillhörande mark- och vattenanspråk är även ett allmänt intresse enligt 2 kap. Plan- och bygglag (2010:900) och 3 kap 8–9 §§ (MB) eftersom elförsörjningen är en grundförutsättning för att samhället ska fungera i fred, kris och krig.

Transmissionsnätet för el är ett essentiellt planeringsunderlag för kommunalt planeringsarbete både ur perspektivet att befintligt transmissionsnät är samhällsviktig infrastruktur som

3 MYNDIGHETER OCH STATLIGA VERK

tryggar Sveriges energiförsörjning, men också en förutsättning för storskalig samhällsplanering. Elsystemet utgör en förutsättning för samhällets primära funktioner och för att Sverige ska klara av både internationella och nationella mål som miljö-, klimat- och tillväxtmål.

Svenska kraftnät noterar att transmissionsnätet inte finns utmärkt med legend specifikt i markanvändningskartan för ÖP 2040. Svenska kraftnät anser att transmissionsnätet bör finnas med i en karta med samlade intressen för att få en överblick och även se eventuella motstående intressen. Transmissionsnätet (tidigare stamnätet) omnämns i planbeskrivningen på sid 101 men med den gamla benämningen stamnät och här omnämns även distributionsnät, vilket är positivt. Det bör också förtydligas vilken vikt distributionsnät (tidigare kallat regionnät) och transmissionsnät har för staden, kommunen, regionen och landet. Transmissionsnätet (el överföring via 400 och 220 kV-ledningar) har de högsta spänningsnivåerna som finns i Sverige och kan likställas med europavägar, medan region- och lokalnät arbetar med regional och lokal eldistribution. Översiktsplanen bör använda benämningen transmissionsnät istället för som tidigare stamnät.

Nationella mål

Den förra regeringen tog fram en nationell strategi för elektrifiering ”Nationell strategi för elektrifiering – en trygg, konkurrenskraftig och hållbar elförsörjning för en historisk klimatomställning (februari och maj 2022)”. I strategin tas ett helhetsgrepp om förutsättningarna i energisektorn för att möjliggöra en ökad elektrifiering. En plan för att hantera hinder för en ökad elektrifiering ingår också i strategin. Strategin ska bidra till förutsättningar för en snabb, smart och samhällsekonomiskt effektiv elektrifiering. Det kan vara lämpligt att ha med under rubriken nationella mål och planer i översiktsplanen.

Magnetfält

Svenska Kraftnät har haft en magnetfältpolicy som har ersatts av nedan stående text samt mer information på vår hemsida.

Allmänhetens exponering för magnetfält regleras genom Strålskyddslagen och Miljöbalken. Svenska kraftnät beaktar

magnetfält genom att utforma ledningar så att referensvärdet för allmänhetens exponering (SSMFS 2008:18) inte överskrider invid ledningarna. Dessutom planeras nya ledningar för att minska exponering i bostäder, grundskolor och förskolor. Svenska kraftnät förutsätter att kommunen tar motsvarande hänsyn vid planering av nya bostäder, skolor och förskolor i närheten av befintliga och planerade ledningar. Magnetfältet invid ledningen påverkas av ledningens utformning och varierar dessutom över tid, men kan behöva beaktas upp till 130 m från en 400 kV-ledning, 80 m från en 220 kV-ledning, 165 m från två parallella 400 kV-ledningar och 105 m från två 220 kV-ledningar. För avstånd utifrån platsspecifika årsmedelströmvärde krävs en magnetfältsberäkning. Ifall bostäder, grundskolor och förskolor planeras inom ovan angivna schablonavstånd beräknar Svenska kraftnät magnetfältet från våra ledningar. När det gäller andra ledningar får respektive nätbolag kontaktas.

Schablonavstånden är baserade på ett årsmedelströmvärde och är att anse som en rekommendation till beslutande myndighet. För avstånd utifrån en eller flera parallellgående ledningars faktiska årsmedelströmvärde krävs en magnetfältsberäkning. Svenska kraftnät utför beräkningar för sina egna ledningar.

Bemötande:

- Faktafel har korrigerats i kapitel Mark- och vattenanvändning > Energiförsörjning och energiproduktion samt i kapitel Värden och hänsyn > Energidistribution.
- Text om elsystemet har justerats i kapitel Mark- och vattenanvändning > Energiförsörjning och energiproduktion samt i kapitel Värden och hänsyn > Energidistribution.
- Transmissionsnätet har lagts till i karta Värden och hänsyn.
- Den nationella strategin har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Energiförsörjning och energiproduktion.
- Avsnitt om magnetfält har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Det robusta samhället. Planeringsprincip om beaktande av magnetfält vid Timmersdala har lagts till i kapitel Mark-

och vattenanvändning > Timmersdala. Avstånden mellan föreslagen bebyggelse och transmissionsnätet har bedömts som ok.

Försvarsmakten

Försvarsmakten har gjort en enklare beredning av översiktsplanen och har följande att framföra i detta skede.

Riksintressen för totalförsvarets militära del bedöms i stort korrekt beskrivna i översiktsplanen. För fortsatt stöd gällande beskrivning av detta kan texten i detta yttrande användas eller riksintressekatalogen för Västra Götalands län.

Försvarsmakten bedömer att det i stort framgår av översiktsplanen hur riksintressen för totalförsvarets militära del avses tillgodoses genom efterföljande remisshantering. Försvarsmakten vill betona att det är av stor vikt att kommande planer, lov och tillståndsärenden remitteras Försvarsmakten enligt vad som framgår i riksintressekatalogen. Detta för att bland annat säkerställa att ingen skada sker på riksintressen som omfattas av sekretess där inget kan redovisas öppet på en karta.

Öppet utpekade riksintressen och områden av betydelse i Skövde kommun

Skövde kommun berörs av följande öppet utpekade riksintressen för totalförsvarets militära del. Utförligare beskrivning av dessa områden, deras värden samt exempel på vilka åtgärder som kan riskera påtaglig skada finns att läsa i aktuell riksintressekatalog (www.forsvarsmakten.se/riksintressen).

Riksintresset Skövde skjutfält samt övningsfält med skjutbanor med tillhörande påverkansområden: påverkansområden för buller eller annan risk och påverkansområde med särskilt behov av hinderfrihet.

Inom riksintresset Skövde skjutfält, övningsfält, skjutbanor, samt påverkansområde för buller eller annan risk gäller bland annat att samtliga plan- och lovärenden oavsett byggnadshöjd ska remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada.

Inom påverkansområde för buller eller annan risk kan den verksamhet som bedrivs inom riksintresset påverka omgiv-

ningen, genom exempelvis buller eller andra risker. Vissa mark- och vattenåtgärder inom påverkansområdet kan i sin tur påverka den verksamhet som bedrivs och riskerar således att påtagligt skada de värden som utgör riksintresset.

Inom påverkansområdet riskerar exempelvis tillkomst av störningskänslig bebyggelse (bostäder, skolor och vårdlokaler) skada riksintresset.

Inom påverkansområde med särskilt behov av hinderfrihet ska alla ärenden gällande uppförande av höga objekt remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada.

Stoppområde för höga objekt tillhörande riksintresset Karlsborgs flygbas.

Ett stoppområde för höga objekt är ett påverkansområde kring en flygplats som utgör riksintresse för totalförsvarets militära del. Inom stoppområdet riskerar vindkraftverk och andra höga objekt att medföra påtaglig skada på riksintresset, då sådana påverkar möjligheterna till säkra start- och landningar för den flygande verksamheten. Försvarsmakten har inom stoppområdet en mycket restriktiv hållning till uppförandet av höga objekt och accepterar generellt inte objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse då dessa bedöms medföra påtaglig skada på riksintresset.

Inom stoppområde för höga objekt ska alla ärenden gällande uppförande av höga objekt remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada.

MSA-område tillhörande riksintresset Karlsborgs flygbas och MSA-område tillhörande riksintresset Råda flygbas.

Ett MSA-område är ett påverkansområde kring en flygplats. MSA anger den minimihöjd kring en militär flygplats inom vilken det är säkert att genomföra in- och utflygningar och syftar till att säkerställa möjligheten att genomföra visuell inflygning till en flygplats.

Inom MSA-område ska alla ärenden gällande uppförande av höga objekt remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada.

Riksintressen och områden av betydelse som omfattas av sekretess. För att säkerställa att ingen skada sker på de riksintressen el

3 MYNDIGHETER OCH STATLIGA VERK

ler områden av betydelse som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen och därmed inte alls kan redovisas öppet på karta, är hela landets yta samrådsområde för till exempel alla ärenden och projekt som rör objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Det innebär att till exempel alla ärenden avseende höga objekt i hela landet måste skickas på remiss till Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada.

För mer information om riksintressen som omfattas av sekretess och remisser till Försvarsmakten se riksintressekatalogerna www.forsvarsmakten.se/riksintressen.

I övrigt vill Försvarsmakten lyfta följande:

- Försvarsmakten ställer sig frågande till syftet med det gröna stråket som förlagts till Skövde övnings- och skjutfält förbi Klagstorps herrgård och hur detta eventuellt kan inverka på verksamhet för totalförsvarets militära del.
- Försvarsmakten har tidigare yttrat sig över planprogrammet för Mariesjö (FM2019-12040:5, daterat 2019-06-25) och vill fortsatt belysa att man ser att Mariesjöterminalen ur ett totalförsvarsperspektiv fyller en viktig funktion.

Bemötande:

- *Syftet med gröna stråk har förtydligats i kapitel Mark- och vattenanvändning > Verksamhet och industri samt avsnitt Grönstruktur. Grönstråket förbi Klagstorps herrgård är ett befintligt stråk utmed vattendraget och är i första hand en spridningskorridor för djur och natur.*
- *Kommunen utreder alternativen för att fylla behovet efter Mariesjöterminalen. Processen för att undersöka olika alternativ pågår i dialog med Försvarsmakten. Information har lämnats till projektledare för Skövde Science city (Mariesjö).*

Skogsstyrelsen

För de frågor som rör Skogsstyrelsens verksamhetsområde är översiktsplanen väl formulerad. Vi har bara ett par saker att lyfta.

Naturvårdsavtal är en formellt skydd av skogsmark som saknas i planen. Naturvårdsavtal kan bildas för att skydda höga naturvärden eller höga sociala värden. Skogsstyrelsen, länsstyrelser och kommuner kan teckna naturvårdsavtal med markägarna. Det är viktigt att ta hänsyn till naturvårdsavtal i den kommunala planeringen.

Vi har inte tittat närmare på om föreslagna exploateringsområden krockar med andra intressen men Skogens pärlor ger bra vägledning om var det finns hänsyn att ta. Skogens pärlor, www.skogsstyrelsen.se/skogensparlor, visar aktuella uppgifter om miljövärden i skogen, t.ex. nyckelbiotoper och skyddade skogsområden. Dessa register fylls kontinuerligt på med nya områden. Utebliven träff i Skogens pärlor utesluter inte förekomst av odokumenterade värden inklusive hänsynskrävande biotoper. Det är därför viktigt att ni själva gör en inventering som belyser områdenas kvaliteter i samband med detaljplanering och exploatering.

Bemötande:

- *Information om naturvårdsavtal har lagts till i kapitel Värden och hänsyn > Skyddad natur. Områden med naturvårdsavtal har lagts in i karta Värden och hänsyn.*

4. Region

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden Västra Götalandsregionen

Regionala mål och strategier, utgångspunkter för yttrandet

I Västra Götaland har det i bred samverkan tagits fram ett flertal mål och strategier som är regionens och kommunernas gemensamma prioriteringar för regionens utveckling. Övergripande är Vision Västra Götaland – Det goda livet. Västra Götaland ska vara en attraktiv region att bo, verka och leva i och invånarna i Västra Götaland ska ha bra förutsättningar att ta del av arbete, utbildning och livskvalitet. Målet i den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021–2030 är ”Tillsammans gör vi Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle”. En av de långsiktiga prioriteringarna i utvecklingsstrategin är att knyta samman Västra Götaland – för hållbar och förbättrad tillgänglighet.

Yttrandet utgår i första hand från Regionalt trafikförsörjningsprogram för Västra Götaland och Regional plan för transportinfrastrukturen. Västra Götalandsregionens långsiktiga mål för persontransporter är att andelen hållbara resor ska öka i hela Västra Götaland. Målet för godstransporter är att vara en internationellt och nationellt ledande hållbar logistikregion med utvecklad intermodalitet.

Det är vid byggande av områden för bostäder och verksamheter som förutsättningarna för transportsystemet läggs fast. Att våra transporter idag använder mycket energi, samt ger stora utsläpp av koldioxid och andra emissioner är delvis en konsekvens av vår utspridda bebyggelsestruktur. Om ny bebyggelse koncentreras till befintliga orter och längs stråk ger det möjlighet för fler att använda cykel, gång och kollektivtrafik för sina resor.

Synpunkter på översiktsplanen

Översiktsplanen är digital, men går även att ladda hem i pdf-format för den som föredrar det. I båda versionerna presenterar kommunens ambitioner på ett tydligt sätt och det är enkelt att ta till sig informationen.

Mellankommunala frågor, Framtida infrastruktur

Riktlinjer för regional infrastruktur, sid 20:

- Fortsatta investeringar vägnät: Kommunen ska arbeta för att Åtgärdsvalsstudie Väg 49 genom Skövde tas fram.
- Resecentrum: Skövde kommun arbetar för ökat hållbart och tryggt resande. Det är av största vikt att Resecentrums förutsättningar och framtida behov beaktas och tas tillvara. Resecentrum har en avgörande funktion för Skövdes och hela Skaraborgs fortsatta utveckling.

Kommentar: Väg 49 genom Skövde är en utpekad prioriterad brist i den regionala infrastrukturplanen (bilaga 4). Trafikverket planerar för att starta arbetet med åtgärdsvalsstudien under 2023.

För att tillvarata Resecentrums förutsättningar på bästa sätt är det bra om staden utvecklas med bostäder och verksamheter både söderut och norrut, för att inte riskera att resecentrum i framtiden upplevs vara placerat i utkanten av staden. Området runt Resecentrum bör utvecklas till en attraktiv plats för människor och med en tydlig prioritet för resor med gång, cykel och kollektivtrafik.

Utvecklingsinriktning

Under rubrik Åtta ställningstaganden, 2. Den nära staden lyfts tätt och hållbara färdssätt som norm. De hållbara färdssätten ska vara norm i planeringen och prioriteras i gaturummet och staden.

Kommentar: Inriktningen är helt i linje med Västra Götalandsregionens och Västtrafiks ambitioner och ger goda förutsättningar för ett ökat hållbart resande via gång, cykel och kollektivtrafik. Det är positivt att behovet av att bygga längs med kollektivtrafikstråk lyfts tillsammans med behovet av strategiska pendelparkeringar, gång- och cykelnät samt goda pareringsmöjligheter för cyklar och andra mindre eldrivna fordon för att underlätta kombinerade och flexibla färdssätt.

Under rubrik Strukturer, Kommunikationer skriver Skövde kommun att det är nödvändigt att få till en förflyttning mot mer hållbara transportformer och att hållbara färdssätt främjas genom att dessa görs lättillgängliga, attraktiva och smidiga – inte

4 REGION

genom att mindre hållbara färdssätt försvåras. Samtidigt anges att framkomlighet för hållbara färdssätt ska prioriteras, med utbyggda bussfiler och gång- och cykelvägar i staden.

Kommentar: För att påverka färdmedelsval och reseefterfrågan behövs både begränsande och förstärkande åtgärder, kallat push and pull. En förflyttning mot mer hållbara färdssätt kan åstadkommas genom åtgärder som begränsar/försvårar biltrafiken (så kallade "push"-åtgärder) såsom parkeringsåtgärder/avgifter, sänkt hastighet i staden och mindre plats för bilar, tillsammans med åtgärder som lockar ("pull"-åtgärder) såsom förbättrad kollektivtrafik och bättre förutsättningar för gång och cykel.

Mark- och vattenanvändning

Under rubrik *Trafik och transporter* tydliggör översiktsplanen att om Skövde ska växa och utvecklas hållbart behövs ett skifte mot fler hållbara resor och färre resor totalt, snarare än att bygga fler vägar. I samma kapitel föreslås nya vägkopplingar mellan väg 26 och väg 200 i samband med att Skövde byggs ut vid Stads-skogen, Norra Ryd och Locketorp. I samband med att kommunen uppdaterar sin Trafikstrategi ska trafikflödena i Skövde centralort ses över och eventuella behov av ytterligare åtgärder i trafiknätet ska analyseras.

Kommentar: För att åstadkomma en förflyttning mot mer hållbara färdssätt behövs mer för att önskade effekter ska uppnås. Här blir det viktigt att kommunen i uppdatering av trafikstrategin tar ställning i vad man vill åstadkomma. Hälften av bilresorna i Skövde kommun är under tre kilometer långa och en majoritet av alla resor (oavsett färdssätt) är under fem kilometer. Västra Götalandsregionen har genomfört en potentialstudie för ökad cykling som visar att av den arbetande befolkningen i Västra Götaland kan 37 procent nå sitt arbete inom 30 minuters cykling. I Skövde är potentialen ännu högre, 28 procent av invånarna kan nå sitt arbete med cykel inom 15 min och 42 procent inom 30 min. För att ta del av hela studien besök Studie om potential för ökat hållbart resande.

Nya namngivna vägåtgärder i den regionala infrastrukturplanen, dvs åtgärder med en kostnad på över 50 miljoner kronor, utgår från prioriterade brister som sedan utreds i en åtgärds-

valsstudie. Vilka brister som prioriteras i den regionala infrastrukturplanen behandlas politiskt i respektive kommunalförbund och sedan i beredningen för hållbar utveckling, BHU, i samband med revidering av den regionala infrastrukturplanen. I dagsläget finns ett stort antal utredda prioriterade brister som saknar finansiering.

Under rubrik *Planeringsprinciper kollektivtrafik* lyfts Kollektivtrafikplan för Skövde år 2025, med utblick 2035 som är framtagen i samverkan mellan kommunen, Västra Götalandsregionen och Västtrafik. Här finns principer som att vid konkurrens om fysiskt utrymme ska kollektivtrafik samt gång- och cykeltrafik prioriteras och att när nya områden planeras ska framkomligheten för kollektivtrafiken beaktas.

Kommentar: Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden uppskattar det goda samarbetet inom Stadstrafikforum Skövde och ser fram emot det fortsatta arbetet med att tillsammans utveckla Skövde. Kommunens planeringsprinciper är viktiga ställningstaganden och tidig dialog mellan Västtrafik och kommunen kopplat till planarbeten är en viktig del i att få samhällsplanering och kollektivtrafik att gå hand i hand.

Under rubrik *Järnväg* anges att nya ska reserveras för ett eventuellt industrispår, en eventuell terminal samt för en eventuell station i Södra Ryd.

Kommentar: Västra Götalandsregionen har startat en utredning avseende logistiska utmaningar och alternativa transportlösningar i Skaraborg som bland annat ska undersöka och utreda de nya logistikflöden som kommande etableringar skapar och hur dessa kan tillgodoses. Utredningen ska ge en helhetsbild av Skaraborgs möjligheter att fortsatt utveckla hållbara logistikkoncept. Skövde kommun kommer inom kort att bjudas in till att medverka i en referensgrupp för arbetet.

2018 kompletterades Målbild tåg 2035 med Väststågutredningen, där möjligheten att öppna nya stationer analyserades. I Väststågutredningen beslutades att inte komplettera Målbild Tåg 2035 med stationer på Västra stambanan, då utredda alternativ visar på dålig trafikekonomi eller stora investeringsbehov i infrastrukturen. Högsta prioritet för banan är att verka för förbättrad kapacitet och robusthet. Skulle infrastrukturen, till ex-

empel genom fyrsparutbyggnad på sträckan Göteborg-Alingsås, kan förutsättningarna för att öppna nya stationer förändras och ska ses över på nytt.

Västra Götalandsregionen och Västtrafik ser fram emot fortsatt gott samarbete.

Bemötande:

- *Text om ÅVS väg 49 har justerats i kapitel Mark- och vattenanvändning > Övergripande vägnät.*
- *Översiktsplanen innehåller yta för ytterligare bebyggelse även i södra delen av staden samt Skultorp (som ligger söderut) även om tyngdpunkten är norrut. Inom centrala Skövde (FÖP C) finns möjlighet för många tillkommande bostäder och annan komplettering. Sammantaget bedöms detta ge tillräckliga förutsättningar för Resecentrum.*
- *Text om terminal förtydligas då det inte handlar om en allmän kombiterminal likt den i Falköping utan för enskilda intressen alternativt som ett framtida komplement till den i Falköping. Kapitel Mark- och vattenanvändning > Järnväg.*
- *Nya stationer – Förutsättningar förändras och Skövde kommun tror fortsatt att det i framtiden kan vara lämpligt med tågstopp i Södra Ryd/Stadsskogen och vill hålla öppet för det.*

Förvaltningen för kulturutveckling Västra Götalandsregionen

I avsnitt 4, Mark- och vattenanvändning, framhålls under rubriken Bebyggelse på sidan 36 att ”Ny bebyggelse ska i första hand ske genom förtätning, omvandling och komplettering”. Förvaltningen för kulturutveckling vill i det sammanhanget framhålla vikten av att den befintliga bebyggelsens kulturhistoriska värde beaktas.

På sidan 38 i samma avsnitt redogörs för de inventeringar och andra kunskapsunderlag som ligger till grund för hur kulturmiljöer hanteras i kommunens planprocess och bygglovs-

prövning. När det gäller Kulturmiljöprogram för Skövde kommun 2011 vill Förvaltningen för kulturutveckling påpeka att de två etapper som beskrivs i texten, Skövde centralort samt de nio mindre tätorterna, kompletterades 2013-2015 med en inventering av kulturmiljöer på landsbygden i kommunen. Samtliga uppmärksammade kulturmiljöer presenterades 2017 i boken Skövde kulturmiljöer, en samproduktion mellan Skövde kommun och Västarvet. Västarvet ingår sedan 1 januari 2020 i Förvaltningen för kulturutveckling. I Skövde kulturmiljöer uppmärksammas totalt 150 kulturmiljöer som särskilt intressanta, fördelat på 42 stycken i centralorten, 46 stycken i de mindre tätorterna och 66 stycken på landsbygden. Detta bör enligt Förvaltningen för kulturutveckling framgå i beskrivningen av kommunens kulturmiljöunderlag.

Riksintresseområden för kulturmiljövård samt skyddade kulturmiljöer i form av kulturresevat, fornlämningar, byggnadsminnen och kyrkor behandlas på ett tydligt sätt i avsnitt 5, Värden och hänsyn. Undertecknad har inte detaljgranskat uppgifterna i planen, men Förvaltningen för kulturutveckling utgår ifrån att förteckningar, avgränsningar mm är korrekta. I rubriken Byggnadsminnen och kulturminnen på sidan 97 bör emellertid begreppet kulturminne utgå, då det är ett vidare begrepp än vad texten i avsnittet behandlar.

Bemötande:

- *Text om kulturvärden har justerats i kapitel Mark- och vattenanvändning > Bebyggelse samt i kapitel Värden och hänsyn > Riksintresse för kulturmiljövård och i avsnitt Skyddade kulturmiljöer.*

5. Kommunala nämnder och sektorer

Bygglövsnämnden

Bygglövsnämnden ställer sig i stort bakom förslaget till översiktsplan 2040. Det är en välarbetad och balanserad översiktsplan som tar höjd för Skövde kommuns framtida utveckling och möjlighet att växa på ett hållbart och stabilt sätt.

Bygglövsnämnden är särskilt positiv till framtagandet av en arkitekturpolicy, ett förtydligande av vad som klassas som brukbar jordbruksmark i samarbete med länsstyrelsen samt tydligare riktlinjer för grönstrukturer.

Bygglövsnämnden önskar dock att det fanns tydligare riktlinjer kring utvecklingen utanför planlagt område. Nämnden har förståelse för att detta inte ryms inom tidsplanen för genomförande och antagande om ÖP 2040. Men hade gärna sett att det skrevs med i det uppföljande arbetet för fortsatt utveckling och genomförande av planen.

Nämnden är medveten om att detta kräver att resurser avsätts för arbetet och föreslår att en arbetsgrupp bör bestå av tjänstepersoner från både bygglövs- och planenheten.

Kartläggningen ska ses som en politisk vägledning och tydliggöra för berörda tjänstepersoner när kravet på detaljplan ska ställas. Det finns idag ett högt tryck om att stycka av tomter i kommunen för bostadsbyggande. På vissa platser är detta omöjligt på grund av olika riksintressen. På andra skulle det vara möjligt men då riktlinjer saknas måste tillstånd ges restriktivt för att inte råka belasta kommunala resurser.

Aspekter som utredningen bör undersöka är var det kan ges möjlighet att göra mindre kompletteringar av samlad bebyggelse utan krav på detaljplan. Samt i vilken omfattning så skulle kunna ske. Man ska självfallet även ta hänsyn till att befintlig bebyggelse inte får försämrade förhållanden vad gäller tex. avvattnings eller dylikt, samt att utbyggnaden inte belastar grannar eller lokalsamhället på negativt sätt.

Utredningen skulle kunna ses som ett komplement till Bostadsförjningsprogrammet. Bygglövsnämnden saknar även förtydligande i när den nya parkeringsnormen skall vara på plats, något som just nu är av stor vikt att för fortsatt byggande i Skövde kommun. Nämnden gör bedömningen att dagens rikt-

linjer saknar ett helhetsgrepp om staden, ett hållbarhetsperspektiv och framför allt riktlinjer för hur parkeringsbehovet för olika typer av bebyggelse ska bedömas.

Bemötande:

- *Behov av ett fördjupat arbete med att ta fram riktlinjer för bebyggelseutveckling utanför planlagt område har lagts till i kapitlet Genomförande > Fortsatt arbete.*
- *P-norm eller när i tid olika andra arbeten ska tas fram är ingen ÖP-fråga utan får hanteras i andra planeringsprocesser.*

Kultur- och fritidsnämnden

Under rubriken Skövde idag – Besöksmål i Skövde läggs till:

Exempel på entrépunkt i Skövde är "Kulturkvarteret i Skövde". Kultur och kulturhuset har stor potential att utvecklas och en utredning finns.

"Skövde ska vara östra västra Götalands "Kulturcentrum" där ett brett utbud av kultur ger varierad möjlighet till kulturkonsumtion som teater, utställningar, evenemang och större och små konserter. Kultur och nöjen ska enkelt finnas att tillgå."

Kulturhuset och "kulturkvarteret"

Skövde kulturhus har potential att vara ett centrum för kulturen i Skaraborg och norra Västra Götaland. Närhet till resecentrum och flertal hotell ger bästa förutsättningarna till en framtida utveckling. Utredning är gjord. I kvarteret finns även rosa huset och brända tomten samt Kulturlabbet på gångavstånd. Ett framtida besöksmål av "Spelstaden Skövde" kan med fördel utvecklas här.

Tilläggs punkt under Riktlinjer turism och besöksmål:

Kulturhuset med omgivning har stor potential att utvecklas till ett kulturcenter i östra Västra Götaland.

Bemötande:

- *Centrala delarna av Skövde ligger inom område för FÖP C (som*

fortsatt gäller) och därför föreslås inga ändringar i ÖP 2040 inom detta område. Besöksmål har utgått som markanvändning.

Sektor socialtjänst

Efter att ha tagit del av en presentation av arbetet med översiktsplanen och den utställning som finns på Kulturfabriken kan det konstateras att det är ett bra och gediget arbete som gjorts.

De åtta ställningstaganden som tagits fram fångar in helheten på ett bra sätt där upplevelsen blir att det värnas om medborgarnas behov både idag och i framtiden. Att knyta ihop Skövdes ytterområden ses som positivt för delaktighet och tillgänglighet för alla i samhället samt främjar integrationen.

Intentionen med att behålla grönområden och bygga ekonomiskt hållbart genom att ta tillvara områden kring befintliga kollektivtrafikstråk samt bygga på höjden är tilltalande. Likaså att det är genomtänkt att nyttja det som redan finns.

Kombinationen av olika funktioner vid byggnationer bör öka tillgängligheten för medborgarna att ta del av kommunal service och kommunala tjänster, vilket är positivt. Det är också av stor vikt att det tagits fram en plan för hur områden utanför centrala Skövde ska fortsätta hållas levande.

Det är värdefullt att grönområden och mötesplatser ska vara tillgängliga för alla, då det kan ge goda effekter på medborgarnas fysiska och psykiska hälsa. Barnets bästa som perspektiv i skapandet ser vi som nödvändigt och som en viktig del i planeringen.

Det är ansvarsfullt och nödvändigt att planera för att klara av krissituationer på olika nivåer.

Samverkan med andra och kommungemensamma satsningar kommer med stor sannolikhet vara avgörande för att klara framtida utmaningar. Arbetet utifrån ett Skaraborgsperspektiv går väl i linje med hur socialtjänsten stärker samverkan med flera kommungemensamma verksamheter med utgångspunkt i Skövde.

Bemötande:

Noteras

Servicenämnden

Servicenämnden beslutar att tillstyrka remiss Översiktsplan 2040 (ÖP2040) för Skövde kommun och lämna följande medskick:

1. Servicenämndens verksamheter är beroende av en samhällsplanering med långsiktiga perspektiv. Vi bygger kommunala fastigheter och VA-system med tidsperspektiv på 50–150 år. Det är av stor vikt att genomförandet av ÖP2040 får en bra och tillräcklig styrning. I samrådsunderlaget nämns Genomförandestrategi, Lokalförsörjningsplan och VA-plan/Vattentjänstplan som är exempel på styrning av genomförandet som behöver tas fram för att se till att vi har viktig infrastruktur och kommunala fastigheter på rätt plats, i rätt tid och på ett hållbart sätt.

2. Det finns idag inte kapacitet i reningsverken för att ta emot spillvatten från all den bebyggelse som ÖP2040 möjliggör. Utbyggnaden av kommunalt VA till nya områden enligt VA-planen från 2015 och till exploateringsområden tillsammans med att fler på landsbygden sett kommunalt VA som ett långsiktigt och miljöbra alternativ har gjort att reningsverken närmar sig maximal belastning.

3. Servicenämnden ser ett behov av en tydligare beskrivning av de ekonomiska konsekvenserna av en bebyggelseutveckling enligt det som ÖP2040 möjliggör. Nämnden är särskilt intresserad av vilken storleksordning på kostnader för kommunala fastigheter och infrastruktur som en utveckling enligt ÖP2040 kan medföra. Men även de ekonomiska konsekvenserna som kan bli, beroende på vilka vägval kommunen gör för genomförandet.

4. Servicenämnden ser positivt på den planeringsprincip som anger att utgångspunkten är att ny eller utökad industriell verksamhet ska rena sitt spillvatten på plats så att belastningen inte ökar på reningsverken. De kommunala reningsverken är byggda för att rena vatten av normal hushållskaraktär och större industribelastningar kan påverka reningen och möjligheterna till långsiktig planering av driften.

5 KOMMUNALA NÄMNDER OCH SEKTORER

5. Slutligen vill servicenämnden lyfta frågan om brandvatten där det finns ett behov av vidare arbete för kommunen med nödvändig sammanvägning av räddningstjänstens behov och VA-huvudmannens uppdrag. Det är bra att ÖP2040 har med planeringsprinciper för brandvatten.

Den här översiktsplanen har mållår 2040. Servicenämndens verksamheter är en viktig del i den utveckling som ÖP2040 möjliggör. Vi både påverkar och påverkas av vilka delar av planen som förverkligas och hur det genomförs. Attraktiva boendemiljöer med grundläggande infrastruktur påverkar genom att vara en förutsättning för befolkningstillväxt. Hur stor befolkningstillväxten blir, och i vilka delar av kommunen, påverkar behoven av tex kommunala fastigheter och kapacitet i avloppsreningsverken.

Bemötande:

- *Ett avsnitt som tydligare beskriver större konsekvenser av befolkningsökning har lagts till i början av kapitel Mark- och vattenanvändning samt i avsnittet Tekniska anläggningar > Vatten- och avloppsförsörjning.*
- *KF-mål för mandatperioden anger målet om 75 000 invånare till år 2040, detta har lagts till som information i kapitel Skövde inför 2040 > Mål och strategier. Även text i kapitel Mark- och vattenanvändning > Hållbar markanvändning har tillkommit för att förtydliga på ett övergripande plan vilka konsekvenser befolkningsökningen ger.*

6. Kommunalförbund

Miljösamverkan Östra Skaraborg

Allmänt om översiktsplanen

Skövde kommun har tagit fram ett gediget och bra förslag till ny översiktsplan. Planen innehåller flera riktlinjer och åtta ställningstaganden som ska vägleda planeringen av den fysiska miljön som kommer att underlätta omställningen till ett hållbart samhälle. Planen är digital och texten presenteras pedagogiskt tillsammans med kartmaterial och illustrationer. Det är relativt lätt att skaffa sig överblick över materialet och orientera sig i det. Det finns även en vanlig planbeskrivning och hållbarhetsbedömning, vilket kan öka tillgängligheten för de som inte har tillgång till internet. I översiktsplanen redovisas hur kommunen avser utveckla bebyggelsen, främst genom förtätning av befintliga strukturer. Det finns flera fördelar med förtätning av befintliga strukturer, dessa redovisas i planhandlingarna och miljönämnden är generellt positiv till ambitionerna. Det finns däremot även nackdelar med förtätning. Exempelvis kan det ta natur- och grönområden inom tätorterna i anspråk och det kan också leda till försämringar när det gäller bullernivåer och luftkvalitet. Det senare kan utvecklas ytterligare i planhandlingarna.

Om det är möjligt bör det framgå hur och när de styrdokument som föreslås i genomförandedelen kommer att tas fram eller revideras.

Förorenade områden

Enligt hållbarhetsbedömningen bedöms översiktsplanen få obetydliga konsekvenser för förorenade områden. En översiktsplan bör presentera mer generella mål för hur förorenade områden bör tas om hand i kommunen samt strategier för att hantera förorenade områden till exempel vid ändrad markanvändning. Till exempel saknas riktlinjer för arbetet med de potentiellt förorenade områden där kommunen har ett verksamhetsutövar- eller fastighetsägaransvar. Kommunen skulle även kunna gå in som huvudman i de fall där det inte finns någon ansvarig verksamhetsutövare och där det går att söka statliga bidrag för utredningar och avhjälpandeåtgärder. Förorenade områden är särskilt viktiga att hantera på ett bra sätt i omvandlingsområden som Skövde Science City (Mariesjö) och andra

omvandlingsområden samt på platser där det finns konstaterade föroreningar som Locketorp och Hasslums övningsfält. Det är därför positivt att det finns med som planeringsförutsättningar för dessa områden.

Det finns idag okända förorenade områden. Till exempel förorenade fyllnadsmassor eller deponier med formsand, rödfyr, stenull, gamla avfallsdeponier etc. Det är positivt att det finns en planeringsprincip om miljötekniska markundersökningar i samband med planläggning eller bygglov. Principen kan utvecklas ytterligare och specificera närmare i vilka fall eller vilka områden det krävs.

Länsstyrelsens databas EBH-stödet är en nationell databas, där förorenade områden i hela landet registreras. Här finns både områden där undersökningar visat på föroreningar och områden som möjligen är förorenade, det vill säga där det funnits någon industriverksamhet som tillhör en bransch som man vet skulle kunna orsaka föroreningar. Det är positivt att de potentiellt förorenade områden som finns med i EBH-stödet redovisas på den sammanslagna digitala kartan. Informationen får gärna även framgå på den digitala kartan med hänsyn och värden.

Det finns en nyare version av riktlinjerna för områden utfyllda med formsand (sotsand) än den som hänvisas till i handlingarna. Den är beslutad av miljönämnden den 10 december 2014 § 67. Länsstyrelsen arbetar med att revidera sin vägledning om rödfyr.

Buller

Det är positivt att kommunen gör bullerkartläggningar och att kartläggningen inte bara omfattar vägtrafikbuller utan även buller från järnvägen. Det framgår dock inte om det är sammanvägda bullernivåer som beräknats. Det finns även andra bullerkällor som behöver beaktas i planeringen, som till exempel verksamhetsbuller.

Bullerkartläggningen får gärna redovisas på de digitala kartorna.

Miljö kvalitetsnormer

Det finns inga planeringsprinciper för miljö kvalitetsnormerna i översiktsplanen. I VISS (Vatten-informationssystem Sverige)

6 KOMMUNALFÖRBUND

finns förslag på möjliga åtgärder för alla vattenförekomster. Dessa förslag kan ligga till grund för kommunens arbete med att uppnå god vattenkvalitet. De vattenförekomster som finns inom kommunen kan med fördel redovisas i kartorna.

I åtgärdsprogram för vatten 2022–2027 för Västerhavets vattendistrikt finns ett antal åtgärder som kommunerna ska genomföra för att uppnå god vattenkvalitet. Bland annat ska kommunerna enligt åtgärd 4 särskilt tillgodose att översiktsplanen tar hänsyn till och samordnas med aktuella planeringsunderlag, bland annat regionala vattenförsörjningsplaner, på ett sådant sätt att miljö-kvalitetsnormerna för vatten kan följas. Detta bör framgå av översiktsplanen.

Det är positivt att vattenskyddsområden med tillhörande föreskrifter ska beaktas. Flera av vattenskyddsområdena har gamla föreskrifter som inte är ändamålsenliga längre. Enligt åtgärd 3 i åtgärdsprogrammet för Västerhavets vattendistrikt ska en översikt göras av de vattenskyddsområden som är inrättade före införandet av miljöbalken, och där behov finns ska skyddsområdenas avgränsningar och tillhörande föreskrifter revideras så att tillräckligt skydd uppnås. Det bör framgå av översiktsplanen hur och när det är tänkt att genomföras.

Luft i Väst sammanställer resultatet av de luftkvalitetsmätningar som har gjorts i Skövde kommun och har gjort spridningsberäkningar för kväveoxider i Skövde stad. Resultaten finns även redovisade på webbplatsen Miljöbarometern för östra Skaraborg. Även om miljökvalitetsnormerna för luft inte bedöms överskridas för Skövde kommun kan resultaten med fördel redovisas i översiktsplanen.

Klimatförändringar och klimatanpassning

Översiktsplanen innehåller bra planeringsunderlag för att hantera klimatanpassningsåtgärder.

Det är positivt att kommunens klimatanpassningsarbete fortsatt kommer att vara prioriterat. Det vore bra om kommunen tar fram en sådan klimatanpassningsplan som föreslås i genomförandeavsnittet. Klimatanpassning handlar inte bara om ökade nederbörds mängder, utan även om torka och värmeböljor. Översiktsplanen tar hänsyn till viktiga klimatanpassningsfrågor som rör reglerande ekosystem och riskgrupper som är

extra känsliga för värme och. Det saknas ställningstaganden kring eventuella samhällsviktiga sektorer och deras verksamheter som kan påverkas av värme.

Översiktsplanen innehåller bra planeringsprinciper för skyfall och dagvatten. Det är positivt att viktiga ytor för klimatanpassning och dagvattenhantering pekas ut på kartorna. Några av de utpekade ytorna ligger dock inom vattenskyddsområde, vilket skulle kunna innebära en risk för vattentäkten.

I planen anges att översvämningensrisken bör utredas innan exploatering i anslutning till vattendrag och sjöar genomförs. Det är bra, men det bör utvecklas ytterligare i översiktsplanen och framgå var det till exempel finns någon klimatrelaterad översvämningensrisk. Finns det exempelvis sådana områden längs Ösan och behöver det i så fall avsättas mark för att hantera detta? Om det finns områden med förhöjd risk för ras och skred bör även detta framgå av kartorna.

Verksamheter

Översiktsplanen bör kompletteras med strategier för hantering av eventuella konflikter mellan verksamheter med stor omgivningspåverkan och ändrad markanvändning. Till exempel framgår det av planeringsprinciperna för Hasselbacken, Norr Lerdalavägen att det kan förekomma störningar från den närliggande bergtäkten. Det kan även finnas andra områden där det kan krävas strategier, till exempel för störningar från Försvarsmakten och nya områden för verksamheter.

Det är positivt att ambitionen i översiktsplanen är att de agrara näringarna ska få möjlighet att utvecklas inom sina verksamhetsområden. Både för att skydda närboende från störningar som bland annat lantbruket ger upphov till, och för att ge lantbruksföretagen så bra möjligheter som möjligt för att bedriva sin verksamhet. En del lantbruksföretag har tillstånd för sin verksamhet med villkor som kan innebära inskränkningar i verksamheten vid till exempel bygglovsprövning på landsbygden.

Teknisk infrastruktur

Översiktsplanen beskriver på ett översiktligt sätt förutsättningarna för den tekniska infrastrukturen och vilka konsekvenser som planförslaget kommer att få. Det framgår bland annat att

VA-planen behöver revideras och att kapaciteten i reningsverken behöver utökas om planförslaget genomförs. Det framgår dock inte när detta är tänkt att genomföras. Mark för ny teknisk infrastruktur avsätts heller inte på markanvändningskartan.

Hållbar utveckling

Översiktsplanen innehåller resonemang och planeringsprinciper för till exempel grönområden och biologisk mångfald. Det finns resonemang om cirkulära system och delningsekonomi, men det saknas konkreta åtgärder för att genomföra det i praktiken. Översiktsplanen bör understödja utformningar och lösningar som underlättar för den enskilde individen såväl som för fastighetsskötare med flera att kunna sluta kretsloppen.

I Miljöbarometern för östra Skaraborg redovisas utvecklingen för ett antal miljöparametrar i Skövde kommun. Miljöbarometern kan med fördel integreras i översiktsplanen och bland annat utgöra ett viktigt underlag för den uppföljning av betydande miljöpåverkan som identifieras i miljökonsekvensbeskrivningen.

Det är positivt att översiktsplanen knyter an till de globala och nationella miljömål som finns, men de regionala miljömålen saknas. De regionala tilläggsmålen i Västra Götalands län till de nationella miljö kvalitetsmålen som antogs 2015 reviderades under våren 2020 för att lyfta fram regionala särdrag och områden som kräver ytterligare insatser. Revideringen innebar att antalet regionala tilläggs mål minskades ner från 51 till 34 mål. Målen som togs bort var uppfyllda,

inte relevanta och/eller inte uppföljningsbara. De år för de mål som behålls är antingen 2025 eller 2030. De regionala mål som är relevanta för översiktsplaneringen och de visioner och planeringsförutsättningar som översiktsplanen bygger på bör redovisas i översiktsplanen.

Det är positivt att översiktsplanen prioriterar de hållbara färd-sätten med kollektivtrafik och gång- och cykeltrafik. Det är viktigt vid planeringen av nya bostadsområden att möjliggöra alternativa färd-sätt till viktiga målpunkter för att minska bilberoendet.

Förutom för idrottshallar framgår det inte av avsnittet om sport och fritid om det finns behov av ytterligare idrottsanläggningar som fotbollsplaner. Det finns inte heller mark utmärkt för detta på markanvändningskartan. Det är positivt att ridsko-

lan Kultomtens behov av ridvägar med mera och att detta framgår av markanvändningskartan.

Hållbarhetsbedömning

Hållbarhetsbedömningen är rimligt avgränsad med avseende på detaljeringsgrad och omfattning. Dispositionen är svår att följa, till exempel ligger bedömningen av påverkan på förorenade områden under rubriken ”Risk och säkerhet”. Det medför svårigheter att orientera sig i planen.

Vad en miljökonsekvensbeskrivning i den strategiska miljöbedömningen ska innehålla framgår av 6 kap. 11 § miljöbalken. Miljönämnden bedömer att hållbarhetsbedömningen i stort uppfyller de flesta punkter. Enligt punkt 6 i ovan nämnda paragraf ska miljökonsekvensbeskrivningen innehålla en sammanfattning av de överväganden som har gjorts, vilka skäl som ligger bakom gjorda val av olika alternativ och eventuella problem i samband med att uppgifterna sammanställdes. Detta uppfylls till viss del av texten och i bilaga 2, men särskilt den sista delen om problem i samband med sammanställningen kan förtydligas ytterligare. Enligt punkt 7 ska en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför finnas med. Den redogörelse som finns är otydlig och svepande och det finns risk att nödvändig uppföljning inte kommer att genomföras.

Hållbarhetsbedömningen redogör för Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen på ett bra men ganska kortfattat sätt och binder ihop dem med de nationella miljö kvalitetsmålen. De regionala miljömålen saknas och hållbarhetsbedömningen bör kompletteras med dessa.

Den samlade bedömningen är att planförslagets genomförande inte kommer att få några konsekvenser till måttliga positiva konsekvenser för de ekologiska aspekter som bedöms. Det vore önskvärt om översiktsplaneringen strävar efter att få större positiva konsekvenser för vår natur och miljö, till exempel genom de förslag för att öka graden av positiva konsekvenser som föreslås i hållbarhetsbedömningen.

Det är positivt att en metodbeskrivning för bedömningen av konsekvenser finns som bilaga till hållbarhetsbedömningen.

6 KOMMUNALFÖRBUND

Bemötande:

- Förtydligande kring buller och luft har tillkommit i kapitel Mark- och vattenanvändning > Det robusta samhället samt i kapitel Värden och hänsyn > Miljökvalitetsnormer.
- Vikten av att inte bebygga grönområden finns beskrivet som eget ställningstagande i kapitel Utvecklingsinriktning. Förtydligande har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Bebyggelse.
- Inte ÖP-fråga att beskriva när eller hur andra dokument ska tas fram utan föreslås beskrivas i samband med en genomförandestrategi samt i kommunens årliga verksamhetsplanering.
- Text, planeringsprinciper samt länkar till EBH, SGU bergkartvisare och geodataportalen har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Förorenad mark.
- Förorenade områden med tillhörande information har lagts in i karta Värden och hänsyn.
- Bullerkartläggningen kommer inte visas ihop med översiktsplanens kartor. Detta underlag uppdateras löpande och är därför inte lämpligt att ha i översiktsplanen.
- Text och planeringsprinciper för buller har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Det robusta samhället.
- Texter om miljökvalitetsnormer vatten har justerats och hänvisning till miljöbarometern har lagts till i kapitel Värden och hänsyn > Miljökvalitetsnormer.
- Förtydligande kring luft har tillkommit i kapitel Mark- och vattenanvändning > Det robusta samhället samt i kapitel Värden och hänsyn > Miljökvalitetsnormer.
- Text om samhällsviktig verksamhet har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Det robusta samhället. Text om värme och samhällsviktiga sektorer samt planeringsprincip finns i Kapitel Mark- och vattenanvändning > Klimatanpassning > Torka och värmebölja.
- Utpökade ytor inom vattenskyddsområden har bedömts som att de inte påverkar negativt, text om att ytorna behöver följa föreskrifter även vid projektering, anläggning och förvaltning har lagts till.
- Text om Översvämning samt Ras och skred har utökats och planeringsprinciper har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Klimatanpassning.
- Planeringsprincip "Hänsyn att beakta" har utökats med de störningar som kan finnas på grund av närliggande verksamheter (övningsområdet Hasslum) under område Öster om Trädgårdsstaden i kapitel Mark- och vattenanvändning > Bebyggelse. Övriga områden och eventuella störningar anses hanteras i befintlig text.
- Text och planeringsprinciper för samhällsviktiga verksamheter och riskobjekt har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Samhällsviktig verksamhet och riskobjekt.
- Text om framtida behov av yta för reningsverk norr om Stadsskogen är inlagt i kapitel Mark- och vattenanvändning > Vatten- och avloppsförsörjning. Exakt omfattning eller placering är inte känt idag.
- Transmissionsnätet har lagts in i karta Värden och hänsyn.
- Länk till miljöbarometern är inlagd i kapitel Mark- och vattenanvändning > Klimatanpassning samt kapitel Värden och hänsyn > Miljökvalitetsnormer.
- Länk till regionala tilläggs mål har lagts till i kapitel Skövde inför 2040 > Mål och strategier.
- Text i kapitel Mark- och vattenanvändning > Sport och fritid har kompletterats med förtydligande av vad som ingår i markanvändningen. Planeringsprinciper har tillkommit.
- Avsnittet i hållbarhetsbedömningens bilaga 2 gällande eventuella problem i samband med att uppgifterna sammanställdes, har förtydligats.
- Hållbarhetsbedömningens avsnitt 11 (Uppföljning) har omarbetats och konkretiserats.
- Hållbarhetsbedömningen har kompletterats med de regionala miljömålen.

Räddningstjänsten Skaraborg

Historiskt har räddningstjänstens förmåga, enligt ovan, inte haft någon koppling till kommunens utveckling. Utvecklingen av räddningstjänstens förmåga, gällande tillgänglig medarbetarresurs för hantering av operativa olyckshändelser och myndighetsutövning, har i stort stått still de senaste 10–15 åren, vilket gör det än mer viktigt att räddningstjänstens förmåga beaktas i god tid före kommande utveckling. Görs inte detta riskerar de processer räddningstjänsten är inblandad i att bli flaskhalsar i kommunens utveckling.

En ökad utveckling av övriga tätorter än Skövde innebär ett ökat invånarantal på dessa platser. Enligt lag om skydd mot olyckor ska alla invånare ha tillgång till ett likvärdigt skydd mot olyckor. Detta innebär att skyddet ska vara likvärdigt med andra platser där förutsättningarna är likvärdiga, ex. gällande invånarantal. I Skövde kommun finns flera exempel på tätorter som idag har ca 1 000–1 500 invånare, ex. Stöpen med ca 1 400 invånare. En del av dessa tätorter ligger på ett långt avstånd från kommunens brandstation, dvs. det tar lång tid innan invånare här får samhällets hjälp vid en olycka. I förbundet finns andra tätorter i andra medlemskommuner med ungefär likvärdigt invånarantal, vissa till och med ett lägre invånarantal, ex. Hova med ca 1 300 invånare och Gullspång med ca 1 550 invånare. Båda dessa tätorter har egna brandstationer med räddningstjänstens grundbemanning på en styrkeledare och fyra brandmän. Redan nu kan man fråga sig om invånarna i Stöpen kan anses ha ett likvärdigt skydd med andra invånare i jämförbara tätorter. I takt med att berörda tätorter utvecklas ytterligare minskar sannolikheten att ett likvärdigt skydd kan anses föreligga, vilket innebär att räddningstjänstens förmåga i tätorten och/eller i kommunen som helhet kan behöva ses över med ex. en utökning av antalet brandstationer i kommunen eller förbundet som följd. Lämpligt är att beakta de risk och sårbarhetsanalyser som är upprättade för Skövde kommun, Räddningstjänsten Östra Skaraborg samt Handlingsprogram för Räddningstjänsten Östra Skaraborg (ett nytt handlingsprogram för Räddningstjänsten Skaraborg skall tas fram).

För att Skövde kommun ska kunna uppfylla ställningsta-

gande 7 "En framtidssäkrad kommun - Beredskap och robusthet" är det viktigt att konstatera att räddningstjänsten är en stor del för att göra detta, vilket delvis görs i översiktsplanen. Det är också viktigt att beakta att trots att räddningstjänsten sköts som kommunalförbund måste Skövde kommun utveckla förbundet för och efter Skövde kommuns utveckling. En framtidssäkrad kommun som har en bra beredskap för ex. olyckor och olika kriser samt är robust kräver en räddningstjänst med hög förmåga anpassad efter samhället.

- I översiktsplanen beskrivs vilken påverkan räddningstjänstens insatstider har för ex. nybyggnation i kommunen. I Skövde kommun dimensioneras de flesta byggnader med flera plan, ex. bostadshus, med alternativ utrymningsväg via räddningstjänstens höjdfordon. Detta är enbart tillåtet enligt nu gällande byggregler för platser där räddningstjänstens höjdfordon kan vara på plats inom 10 minuter från larm, vilket medför att området där detta är möjligt idag utgörs av centrala Skövde. Viktigt att beakta är att i områden som ligger utanför aktuell insatstid måste alternativ utrymningsväg säkras på annat sätt, ex. genom hur byggnaden konstrueras med ex. anpassade trapphus, flera fasta utrymningsvägar eller liknande. Dessa lösningar är säkrare och mer robusta för de boende vid en händelse där de behöver utrymma än att utrymma via räddningstjänstens höjdfordon men de utgör generellt en fördyring av byggprojekt.
- I översiktsplanen beskrivs planeringsprinciper för Hasslum, vilka beskriver att Hasslums övningsområde på sikt bör ställas om till verksamhet med lägre störningspåverkan för andra verksamheter och omgivande bostadsbebyggelse. Vidare beskrivs att detta styrs av beslut om övningsverksamhetens behov och omlokalisering inom Västra Götaland. Hasslums övningsområde ägs av Skövde kommun och utgör Räddningstjänsten Skaraborgs övningsområde. Hasslums övningsområde är en tidigare räddningsskola, en av totalt fyra i landet, som tidigare drevs av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, och dessförinnan av Räddningsverket. När MSB gjorde om sin verksamhet 2008 togs beslut att avveckla två av fyra skolor, bland annat skolan

6 KOMMUNALFÖRBUND

som nu utgörs Hasslums övningsområde. Övningsområdet är centralt i räddningstjänstens verksamhet då en förutsättning för att bedriva räddningstjänst och kunna hantera olyckshändelser på ett effektivt sätt är att kunna öva och träna för uppgiften. Det är självklart möjligt att omlokalisera räddningstjänstens övningsverksamhet till annan plats i kommunen men detta innebär stora kostnader som måste hanteras. Det är extremt viktigt att en eventuell omställning av Hasslums övningsområde sker parallellt med utvecklingen av ett nytt övningsområde i kommunen, ett nytt övningsområde måste vara färdigställt innan Hasslums övningsområde eventuellt ställs om. Beslut om övningsverksamhetens behov och lokalisering är inget som hanteras inom Västra Götaland, detta påstående i översiktsplanen är felaktigt. Övningsfältet är idag lokalt för Räddningstjänsten Skaraborg och den som har rådighet över området är Skövde kommun i egenskap av fastighetsägare, dock i samråd med räddningstjänsten så att räddningstjänstens behov kontinuerligt säkerställs.

Att beakta i sammanhanget är det rådande samhällsläget som bland annat innebär en återaktivering av civilplikten i Sverige. Återaktivering av civilplikten innebär att en stor mängd civilpliktiga ska utbildas för hela landet varje år. Tidigare skedde denna utbildning på de fyra räddningsskolorna som dåvarande Räddningsverket hade tillgång till. MSB har, då de numera enbart har två skolor, begränsade förutsättningar för att bedriva civilpliktsutbildningen på egna skolor och kommer behöva nyttja kommunerna för detta. Det finns idag ingen annan kommun i Sverige som har de förutsättningar för detta som Skövde kommun har genom Hasslums övningsområde. Skövde kommun borde se sin fördel i detta och vilken positiv påverkan detta kan ha på Skövde kommun och Skaraborg över tid. Skövde kommun skulle med relativ enkelhet kunna bli ett nav både regionalt och nationellt för utbildning av civilpliktiga med allt vad det innebär för kommunens utveckling gällande ex. ökat invånarantal, fler verksamheter, osv. Det gäller att se de möjligheter som nu skapas på grund av det mycket tråkiga samhällsläget, tänk att kombi- nera Skövde kommuns kraft och kapacitet med Räddnings-

tjänsten Skaraborgs kompetens och skapa ett mål för framtiden om att "Skövde kommun ska vara en central del i det nationella civilförsvaret genom utbildning av civilpliktiga vid Hasslums övningsområde."

- I översiktsplanen beskrivs kommunens arbete med klimatanpassning. Bland annat beskrivs att i takt med att klimatet förändras ställs nya krav på kommunens planering. Vidare beskrivs att klimatanpassning innebär att kommunen tar höjd för klimatförändringarnas effekter samt vidtar åtgärder som mildrar eller hindrar dem alternativt tar tillvara dess möjligheter. En stor del av den klimatpåverkan som sker medför olika typer av olyckshändelser där räddningstjänsten och räddningstjänstens förmåga är central. Exempel på olyckshändelser kopplade till klimatet som blir vanligare och vanligare är skogsbränder och skyfall. Båda dessa olyckshändelser kommer att hanteras av räddningstjänsten tillsammans med andra delar av kommunen och samhället. Det är viktigt att även räddningstjänstens roll i kommunens arbete med klimatanpassning beskrivs och beaktas. Det går att göra mycket genom exempelvis förebyggande arbete för att mildra konsekvenserna av olyckshändelser kopplade till klimatet men det är alltid viktigt att det finns en grundläggande förmåga hos räddningstjänsten, som utvecklas i takt med klimatets utveckling, för att hantera de olyckshändelser som ändå inträffar med så liten påverkan som möjligt på samhället.
- Problematiken gällande brandvattenförsörjningen i Skövde kommun beskrivs i översiktsplanen. Bland annat tydliggörs att kontinuerlig tillgång till vatten vid brandsläckning är avgörande för räddningstjänstens möjligheter att genomföra effektiva släckinsatser. Vidare tydliggörs att det är kommunens ansvar (enligt lagen om skydd mot olyckor) att det vidtas åtgärder för att hantera skador till följd av brand, ex. brandvattenförsörjning. Servicenämnden är VA-huvudman i Skövde kommun och ansvarar för den allmänna dricksvattenförsörjningen. VA-huvudmannen är inte skyldig att tillgodose räddningstjänstens brandvattenbehov genom den allmänna dricksvattenanläggningen.

Redan idag finns det på flera håll i Skövde kommun begränsningar gällande tillgång till brandvatten, ofta då brandpostnätet inte har tillräcklig kapacitet eller är utformat med för gles avstånd mellan brandposter. Detta är redan idag ett problem för räddningstjänsten som behöver hanteras i när-tid. Grunden till att problemet uppstår är att brandpostnätet inte dimensionerats korrekt efter kommunens förutsättningar samt då räddningstjänsten är bemannad med minimibemanning på en styrkeledare och fyra brandmän. Vid rökdykning, för att uppfylla Arbetsmiljöverkets krav på arbetsuppgiften, måste hela styrkan användas till rökdykning, vilket medför problem att samtidigt kunna hantera andra moment som exempelvis transport av vatten via tankbilar. Med räddningstjänstens minimibemanning krävs god tillgång till ett väl utbyggt brandpostnät med tillräcklig kapacitet, vilket måste tydliggöras i översiktsplanen så att det inte byggs ett brandpostnät som inte räcker till på samma sätt som det redan gjorts i delar av kommunen. Alternativet är att se över räddningstjänstens bemanning och förmåga och säkerställa att räddningstjänsten har kapacitet att parallellt med ex. rökdykning kunna transportera vatten till brandplatsen med tankbilar. Om räddningstjänstens bemanning utökas med två brandmän så att styrkan utgörs av en styrkeledare och sex brandmän skapas förmågan att samtidigt bedriva rökdykning och transport av brandvatten. Transport av brandvatten kräver att minst två tankbilar kör i skytteltrafik mellan brandplats och brandpost. Genom alternativet med en utökning av räddningstjänstens förmåga kan antalet brandposter i kommunen kraftigt minska och endast utgöras av ett fåtal brandposter med hög kapacitet på lämpliga platser. Detta skulle innebära minskade kostnader för kommunen i underhåll av befintliga brandposter samt för utbyggnad av nya brandposter. Kostnader skulle också sparas då vattenledningsnätet kan dimensioneras för dricksvatten och inte brandvatten, vilket ofta medför mindre dimensioner på ledningar, osv. Genom ett fåtal brandposter för räddningstjänsten skulle dessa kunna utgöras av ex. vattenkiosker eller liknande där det säkerställs att räddningstjänstens utrustning

aldrig kopplas upp direkt mot dricksvattnet, som utgör livsmedel. I vattenkiosker finns exempelvis backventiler och andra förutsättningar som säkerställer att dricksvattnet inte ska kontamineras. Vidare skulle områden som idag har begränsade förutsättningar att utvecklas på grund av tillgången till släckvatten, ex. Simsjöområdet, få andra förutsättningar som skulle kunna möjliggöra fortsatt utveckling av området. Det är viktigt att Skövde kommun redan i arbete med översiktsplanen väljer vilken riktning man vill gå gällande brandvattenförsörjningen för den blir gällande för framtiden.

Vi vill även påpeka att Räddningstjänsten Östra Skaraborg har upphört och heter numera sedan 2023-01-01 Räddningstjänsten Skaraborg med fyra nya medlemskommuner Lidköping, Vara, Grästorp och Essunga.

Bemötande:

- *Text om insattider och utrymningsvägar har utökats i kapitel Mark- och vattenanvändning > Räddningstjänstens insattider.*
- *Det är oklart på vilket sätt övningsområdet ska utvecklas långsiktigt. För att möjliggöra viktiga samtal och kommande beslut har markanvändningen Utredningsområde lagts på övningsområdet och som en zon mot norr och nordöst.*
- *Resursbehov, brandvattenförsörjning och övriga synpunkter hanteras inte i översiktsplanen utan lämnas vidare för kännedom till kommundirektör och kommunstyrelsens ordförande.*
- *Namn och medlemskommuner har justerats i kapitel Skövde inför 2040 > Delregionala samarbeten.*

7. Politiska partier

Moderaterna

Arbetet med att ta fram ÖP 2040 har skett i samarbete mellan politiken och tjänstemännen i Skövde kommun där flera olika intressenter såsom t ex näringsliv och föreningsliv givits möjlighet att påverka. Det är vår uppfattning att det presenterade förslaget är väl genomarbetat.

Moderaterna i Skövde lämnar följande synpunkter på förslaget till ÖP 2040:

- ÖP 2040 tar sikte på 2040 och bygger på antaganden om hur vårt samhälle kommer att utvecklas. Det är mycket sannolikt att de antaganden vi nu gör inte är verklighet 2040 samtidigt som vårt samhälle givetvis kommer att fortsätta att utvecklas efter 2040. Det är därför viktigt att ÖP 2040 dels är en levande plan som kan anpassas till den faktiska utvecklingen och delger utrymme för långsiktig utveckling efter 2040 inom centrala områden som t ex infrastruktur, näringsliv, bostäder och friluftsliv.

Bemötande:

Noteras.

Socialdemokraterna

Generellt är det otydligt när det i texten växlar mellan Skövde, Skövde kommun, kommuninvånarna och Skövdeborna när det handlar om hela kommunen. Det tas förgivet att alla förstår om det är Skövde kommun eller Skövde tätort som menas. Tydligare och bättre att skriva Skövde kommun, kommunen, kommuninvånarna och bara använda Ortsnamn när det enbart gäller en specifik ort. Se över vilka namn vi använder. (uppdrag till Carin Söder?)

Sida - 17 avsnitt ”Riktlinjer klimatförändringar”

Lägga till: Beslut ska främja åtgärder som motverkar klimatförändringar i en negativ riktning.

Sida - 19 avsnitt ”Riktlinjer samarbeten, A&ÅS”

Väva in återbrukscentraler i texten då det behöver utvecklas.

Sida - 20 avsnitt ”Regionala cykelvägar och vandringsleder”.

Väva in i text, samverkan grannkommuner för framtidens cykelvägar som knyter samman kommuner.

Sida 21 – avsnitt Handel, Stallsikens handelsområde”

Volymhandel (skrymmande varor eller butiker som kräver stor yta per såld enhet) men idag finns flertalet butiker vars marknadsföring är att sälja små slit- och slängenheter till låga priser ex. Dollarstore, Eko och Stadium Outlet. Eller lågprisbutiker som Willys och Supergross. Med stadsdelen Trädgårdsstaden ska syfta till framåtanda och hållbarhet. Är volymhandel en ny inriktning för vad för verksamheter som ska finnas på Stallsiken?

Sida 21 - avsnitt ”Riktlinjer handel”

Lägg ihop meningar, bibehålla och utveckla existerande handelsområden innan nya öppnas.

Lägga till stycke om Vallevägen och Kulturväg Skaraborg.

Sida 22 avsnitt ”Besöksmål Skaraborg”

Med överskrift som idrottsområdena. Skövde kulturhus har potential att vara ett centrum för kulturen i Skaraborg och norra Västra Götaland. Närhet till resecentrum och flertal hotell ger bästa förutsättningarna till en framtida utveckling. Utredning är gjord. I kvarteret finns även rosa huset och brända tomten samt Kulturlabbet på gångavstånd. Ett framtida besöksmål av ”Spelstaden Skövde” Kan med fördel utvecklas här. Kulturhuset med omgivning har stor potential att utvecklas till ett kulturcenter i norra Västra Götaland och bör läggas till som besöksmål.

Sida 26 – Följande stycke bör läggas till:

I lokalorterna ska kommunen verka för att kommunal service bibehålls och att de har möjlighet att utvecklas beroende på befolkning och behov.

Sidan 33 – avsnitt ”Kommunikationer”

”I ett hållbart samhälle ska resor och transporter ske hållbart eller inte alls” Hållbara färd sätt främjas genom att dessa görs

lättillgängliga, attraktiva och smidiga – inte genom att mindre hållbara färdssätt försvåras. Utifrån devisen det ska vara lätt att göra rätt stimulerar vi till förändrade beteenden” samtidigt som det inte finns något beskrivet om utveckling av kollektivtrafik i lokalorter eller landsbygd, bara i centralort och serviceort.

Sida 33 – avsnitt ”Kommunikationer”

”Genom att transportera människor och varor på smartare och mer effektiva sätt behöver vi inte bygga ut våra bilvägar utan kan underhålla dem vi redan har byggt. Detta minskar också förekomsten av buller och gör att vi undviker barriärer som delar upp staden.” Trafiksituationen i Skövde är idag ansträngd, med köer oavsett om det är rusningstrafik en vardag eller på helgen. Att helt stänga dörren för investeringar i fler bilvägar är fel, i synnerhet om vi ska försöka få fler att åka kollektivt så behöver det möjliggöras genom både bilvägar och bussfiler så trafiken flyter på men främst så bussarna kan ta sig fram även i rusningstrafik. Om målsättningen är att antalet kommuninvånare ska bli fler och trafiksituationen idag är ansträngd så kommer det inte bli bättre även om vi fokuserar på mer kollektivtrafik.

Sida 37 – avsnitt ”Riktlinjer skola utbildning”

Lägga till en punkt Vi ska främja och möjliggöra att högskolan i Skövde kan utvecklas och växa på ett bra och fördelaktigt vis.

Sida 38 – avsnitt ”Riktlinjer bebyggelseutveckling utanför centralorten”

Följande bör läggas till: Blandade upprättelseformer ska eftersträvas även i orter utanför centralorten.

Sida 42 – avsnitt ”Norra Trädgårdsstaden”

”Ridvägar....” och lägg till: I den fortsatta planeringen bör en utredning av framtida flytt göras.

Sida 47 - Lerdala, Väring, Igelstorp och Ulvåker.

Saknas planerade grönområden och mötesplatser.

Sidan 57 – avsnitt ”Planeringsprinciper kollektivtrafik”

Lägga till: bussfiler i stadstrafiken ska anläggas för att göra kollektivtrafiken mer oberoende övrig trafik.

Sida 58

Det röda huvudcykelstråket bör utvecklas till en ringled i syfte att större delen av Skövde tätort ska ha närhet till huvudstråket”.

Sida 65 – avsnitt ”Sport och fritid”

Lägga till: men även i befintliga orter utanför centralorten.

Sida 79 – ”Energiförsörjning och energiproduktion”.

Skövde är en industristad som strävar efter nya stora industriella etableringar. Industrin är beroende av billig men framförallt pålitlig el, varför det behöver därför beredas för en utbyggnad av lokal baskraft som komplement till vindkraften.

Bemötande:

- Namn som används har setts över.
- Text om återbrukscentral finns under kapitel Mark- och vattenanvändning > Materialåtervinning och avfallshantering.
- Behovet av att knyta samman Skaraborg med fler cykelvägar har lagts till och beskrivs i text i kapitlet Skövde inför 2040 > Regional infrastruktur, några dragningar visas även i kartan i kapitel Utvecklingsinriktning.
- Text om handel har justerats och delvis flyttats från kapitel Skövde inför 2040 > Handel till kapitel Mark- och vattenanvändning > Handel.
- Riktlinjer handel har justerats och flyttats till kapitel Mark- och vattenanvändning > Handel.
- Centrala delarna av Skövde ligger inom område för FÖP C och därför föreslås inga ändringar i ÖP 2040 inom detta område. Besöksmål har utgått som markanvändning.
- Indelning mellan serviceorter och lokalorter utgår, alla dessa orter benämns tätorter och texter och kartor har justerats i kapitel Utvecklingsinriktning och Mark- och vattenanvändning.
- Trafikstrategi, Kollektivtrafikplan, Energi- och klimatplan är andra dokument som hanterar hållbara resor och transporter.

7 POLITISKA PARTIER

- *Infrastruktur kommunikationer beskrivs i kapitel 4 Mark- och vattenanvändning. Text har justerats där för att förtydliga att det handlar om det övergripande vägnätet samt att det kommer byggas vägar i framtiden som inte är utpekade i ÖP 2040.*
- *Högskolan Skövde beskrivs i kapitel Skövde inför 2040 > Akademi och innovation, text har justerats där. Avsnittet Skola utbildning har justerats till "kommunal" skola utbildning i kapitel Mark- och vattenanvändning.*
- *Blandade upplåtelseformer beskrivs i ställningstagande och att det ska ske i hela kommunen.*
- *Utredning av lokalisering för ridhus är inte något som hanteras i översiktsplanen. I samband med att ÖP2025 togs fram gjordes en lokaliseringstudie om ridskolans placering där flera alternativa platser studerades. Arbetet resulterade i ett politiskt beslut om att ridskolan skulle ligga kvar på den plats där den nu ligger. Synpunkten om framtida flytt lämnas vidare till kommunens avdelning för Fritid*
- *Ytterligare grönområden i tätorterna hanteras inte i översiktsplanen, det bör hanteras i kommande Grönplan.*
- *Synpunkten om bussfiler samt cykelstråk som ringled skickas vidare till enheten för Gata och natur.*
- *Nytt samarbete inom Skaraborg kommer undersöka energifrågan som sen kan implementeras i revidering av översiktsplanen.*
- *Övriga synpunkter noteras.*

Skövdepartiet

Det är angeläget att ny översiktsplan tas fram. Framgent bör planen uppdateras en gång per mandatperiod, inte som nu med mer än tio års mellanrum.

Med anledning av ny Översiktsplan och ny lagstiftning bör arbetet med att ta fram en vattentjänstplan startas under innevarande år. Även fler stödjande dokument behöver omarbetas

framöver. Bland annat behöver den så kallade Trafikstrategin ses över och ett nytt program för Trafik tas fram.

Landsbygdsprogrammet togs fram 2012 och reviderades 2018 för att konkretisera nuvarande Översiktsplan. Dess riktlinjer för boendemöjligheter på landsbygd bör dessutom skrivas in i ÖP 2040, de lyder:

Riktlinjer

- Boendemöjligheterna på landsbygden och i yttertätorterna ska tas till vara och utvecklas i enlighet med Skövde kommuns översiktsplan.
- Kommunal detaljplanelagd mark för ny bostadsbyggnation ska finnas i yttertätorterna.
- Kommunen ska ha en positiv inställning till bostadsbyggnation utanför detaljplanelagt område på landsbygden.
- Kommunen ser bostadsbyggnation på landsbygden utanför detaljplanelagt område som ett viktigt verktyg för fastighetsutveckling, befolkningsutveckling samt tillväxt på landsbygden.
- Kommunen ska vara återhållsam med att kräva ny detaljplan vid förtätning av bostadsbyggnation utanför detaljplanelagt område, framförallt på landsbygd och jordbruksmark.

Skövdepartiet anser att dessa redan fastställda riktlinjer är en god grund för det ställningstagande som krävs i själva Översiktsplanen för att kunna ha en tillåtlig attityd till boende på landsbygd. Vi anser att denna attitydförändring är en konkurrensfördel som möjliggör för Skövde att erbjuda attraktiva boenden kostnadseffektivt. I synnerhet är det viktigt att se positivt på byggnation i nuvarande yttertätorters närmaste omland och inte låta en död hand vila på dessa ytor i väntan på detaljplaner.

Brukningens värde jordbruksmark är mark som med hänsyn till läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar är lämpad för jordbruksproduktion. Dock får sådan mark tas i anspråk för ett väsentligt samhällsintresse. Bostadsförsörjningsbehovet är ett sådant väsentligt intresse, som ges företräde och detta ställningstagande om vikten av att underlätta boende och byggnation på landsbygd bör framgå av översiktsplanen, som ett inonde ställningstagande.

Åtta ställningstaganden

1. Livsmiljön i fokus

Hållbar befolkningstillväxt

Befolkningstillväxten ska vara på en hållbar nivå så att kommunens välfärdstjänster, trygghet och infrastruktur hinner växa i samma takt. Det kostar att växa för fort och vi kan se ökade tomt- och bilköer, ökad otrygghet, dyra förtättningsprojekt samt brist på personal inom flera sektorer i kommunen.

Det är positivt att Översiktsplanen inom planperioden ger utrymme för en befolkningstillväxt till 75 000 invånare, dock är allt som pekas ut som möjligt inom planperioden inte genomförbart eller möjligt. En tillväxttakt under denna nivå är mer sannolik att nå med möjligheten och vinsten att kunna bibehålla goda kvaliteter i livsmiljön.

En alltför hög takt riskerar uppenbart att ske på bekostnad av goda livsmiljöer och medborgarnas trivsel och välbefinnande.

Att gestalta och tillskapa olika typer av mötesplatser är ett viktigt incitament för att tilltala människor, ge goda förutsättningar till att delta i olika aktiviteter samt att bryta olika barriärer i samhället.

2. Den nära staden

Skövde erbjuder en god livsmiljö, trygghet och närhet till olika former av service och dessa kvaliteter vill vi fortsätta att vårda och förvalta på bästa sätt när kommunen växer. En nära stad är för oss lika mycket som att det ska vara enkelt att ta sig ifrån landsbygden och våra yttertätorter in till centralortens utökade samhällsservice som att det urbaniserade boendet i staden har nära till en god och varierad service.

Täthet som norm, i betydelsen ökad förtätning, är därmed inte ett ställningstagande vi accepterar. Vi eftersträvar en kommun med mer av stadsspridning, växande yttertätorter och förbättrade kommunikationer som istället ökar kommunens boendattraktivitet inte endast dess boendedensitet.

Täthet som norm bör därför utgå som ett ställningstagande i Översiktsplanen och för att undvika missförstånd bör det även tydliggöras att privatbilism och bilpendling är eftersträ-

vansvärda och hållbara färdssätt i en arbetsmarknadsregion likt Skövde-regionen.

3. Levande och unika platser

Vi eftersträvar mer stadsspridning och boende i småhus (parhus, villor, kedje-/radhus) än förtätning och höga punkthus.

I centrala Skövde vill vi verka för mer av kvartersstruktur, bevarande av och tillskapande av grönområden och mer ljusinsläpp. Omvandling från verksamhetsområde till bostadsområde har visat sig vara mycket kostsamt* och med den begränsade skattebas som Skövde har är det angeläget att prioritera rätt saker och i rätt ordning.

Norrmalm, Mariesjö och Södermalm är tre områden som planeras att omvandlas i hög takt samtidigt och det kan inte göras enligt vår bedömning. Det är viktigt att tillse att nya bostäder och områden kompletterar dem som redan finns. Vi delar uppfattningen att ha kunskap om en plats kultur och kulturarv är grundläggande för att förstå platsen och vad som gör den attraktiv.

*Relativt jämförelsekommuner med snarlik befolkningsutveckling ökar vår skuldsättning snabbt som en följd av Skövdes stora fokus på förtätning genom stadsdelsomvandling som strategival. Den strategin är därför jämförelsevis dyr. Stadsdelen Mariesjö i Skövde, Sverige, benämnes Mariesjö. Inte ett engelskt namn.

4. En levande landsbygd

Skövdes yttertätorter indelas i serviceort eller inte serviceort. Vårt förhållningssätt är att den skalan är mer analog än binär liksom att den är föränderlig över tid.

Våra yttertätorter är navet på landsbygden och deras vikt och tillväxtkraft kan dessutom skifta över tid. Översiktsplanens uppdelning för dessa mindre orter riskerar att begränsa deras utveckling och möjlighet till etableringar om de inte i Översiktsplanen är utpekade som serviceorter.

Vi vill inte bygga så nära befintliga verksamheter att det begränsar deras möjlighet att utvecklas. Vår ambition och vilja är att skapa en god och trygg livsmiljö för alla invånare i kommunen, oavsett om du bosätter dig utanför staden eller på landsbygden. För att kunna leva, verka och bo där du trivs och mår bra behöver våra kommuninvånare ges möjlighet att kunna på-

7 POLITISKA PARTIER

verka sin boendemiljö, utbyggnadsplaner på orten / i sin närmiljö, servicefunktioner, kommunikationer och inte minst sin närhet till grönområden/närhet till naturen.

5. Ett grönskande Skövde

Skövde regionens främsta konkurrensmedel är inte att bygga en tätare stadskärna, likt Göteborg, tvärtom ligger attraktiviteten i att nyttja vår unika möjlighet och konkurrensfördel i ökad stadsspridning och därmed åstadkomma fler unika boenden, med egen gräsmatta och närhet till grönområden och natur.

Det kräver en strategi för attraktiv tillväxt i våra yttertätorter och dess omland.

Vi vill därför se att det byggs bostäder nära naturen utanför centralorten i motsats till en förtätning inne i centralorten som därmed begränsar och förminskar befintliga gröna ytor. Vi ser gärna en mångfald av fler kvalitativa och grönskande miljöer.

Natur är viktigt för vårt välbefinnande och framför allt i de centrumnära delarna av kommunen. Vi vill se mer kolonilotter och möjlighet till odling i tätorter.

Flyttkedjor

Vi eftersträvar betydligt kortare tomtköer. Vi behöver en ökad tomtproduktion i såväl yttertätorter som i centralortens närhet och fler flyttkedjor. För att åstadkomma fler flyttkedjor anser vi att allmännyttans främsta sociala uppdrag är att tillskapa olika typer av boenden lämpade för den äldre befolkningen över hela kommunen. Detta skulle väsentligt underlätta för dem som önskar sälja sin villa för att kunna flytta till något mer lätt-skött boende.

6. Trygghet, medskapande och samverkan

I all samhällsplanering ska den sociala aspekten med trygg närmiljö ges stor tyngd. Vuxennärvaro och social kontroll är väsentligt för att skapa trygghet i ungdomars vardag. Vi understryker vikten av att göra återkommande bakgrundskontroll av all personal som kommer i kontakt med barn och unga i vår kommun.

Brottsförebyggande rådet är ett mycket välfungerande nätverk mellan polis, Svenska kyrkan, kommunens skola och socialtjänst, våktarbolag, fastighetsbolag, räddningstjänst m fl för

att förebygga och stävja kriminalitet, droganvändning och försäljning bland unga. Detta gemensamma arbete ska fortsätta och utvecklas så att befintliga rutiner och strukturer kan bestå och ge goda resultat. Som synes av rubriken anser vi att ett ökat fokus på trygghet är påkallat i detta ställningstagande. Det är den enskilt viktigaste faktorn vid val av boplats.

I vad sägs om ökad förankring och medverkan vid framtagande av Översiktsplan finns utrymme för förbättring. Så har till exempel den beredning som existerar för att bereda kommunens planer på samhällsbyggnadsområdet, Beredning Samhällsbyggnad, inte varit styrgrupp för framtagandet vilket hade varit lämpligt. Istället har en mycket snäv krets politiker, KSAU, varit de enda man frågat medan planen fortfarande var i en kreativ fas och även fullmäktiges partigrupper har kommit in mycket sent i arbetet, eg. först vid detta samråd. Medborgardialog behövs tidigare.

7. En framtidssäkrad kommun

Skövde som garnisonsort, beredskap och civilförsvarets försörjningstrygghet

Skövde har ett särskilt ansvar för att stötta Försvarsmakten inom ramen för totalförsvaret.

Försvarsmakten är en av våra större arbetsgivare i kommunen och med en stor potential till utveckling och tillväxt kommande år. Ett kommande NATO medlemskap gör detta än mer påtagligt och även civilsamhället har uppgifter i värdlandsstöd.

El, VA- och fibernäten bör stärkas med avbrottsfri kraft, skal-skydd och cybersäkerhet. Det krävs en ökad förmåga för det kommunala bolaget Skövdes Energis elgenerator för samhällskritiska verksamheter och dubblerade matningar bör byggas.

Vi bör säkra tillgång till alternativ vattenförsörjning, skapa reserv uttagsbrunnar i Hökensås samt tillskapa ytterligare reningsssteg för dricksvattnet. En egen elproduktion med solenergi och förmåga till lagring bl a i Skaraborgsvattens nät, men även på större tak i kommunen, behövs för att spara kostnader och ge möjlighet att förlänga drifttid vid elavbrott.

8. Skövde i Skaraborg

Infrastruktur, trafik, etableringar och kommunal samverkan

Det behövs fungerande leder för samtliga trafikslag. Från fotgängare, cyklisterna och bilister på det lokala planet till sammankopplingen med vår omvärld via bil, tåg och flyg.

Flygplatsen i Skövde är en strategiskt viktig fråga genom kommande förarlöst och elektriskt flyg som logistiknod och för de företagsetableringar som bygger dessa luftfarkoster.

Ett NATO medlemskap ger en ökad betydelse för flygplatser i vårt område. Vi vill nyetablera verksamheter / industrier på stora kringliggande markområden. För att försäkra oss om att vi kan ha en fungerande flygkommunikation i en framtid vill vi dock inte bebygga landningsbanan. Alla nyetableringar av industri inom kommunen behöver planeras utifrån befintlig och planerad möjlig infrastruktur på vårt väg- och gatunät för att inte skapa onödiga trafikproblem. Eftertanke och framförhållning kring logistikflödet krävs för att hitta bra och robusta lösningar för våra invånare.

Företagspark

Skövdes företagspark har fokus mot IT och fordonsindustri och det fokuset vill vi behålla, men vi ser gärna en utökad utbyggnadstakt av lokaler för dessa nyetableringar genom att Skövdes bolag Kreativa Hus säljer av sina fullbelagda byggnader med etablerade företag till privata fastighetsbolag och där efter bygger nya lokaler till nystartade företag för det frigjorda kapitalet.

Skövde regionen

Skövde regionen, som arbetsmarknadsområde, definieras av pendlingstider

Forskning visar att kvinnor och personer med lågavlönade yrken har lägre tolerans för sin pendlingstid. För oss är goda kommunikationer, såsom kortare bilköer och kortare restider, därför inte endast en fråga om ett gott företagsklimat, utan även en frihets- och jämställdhetsfråga.

Vistelsetiderna för barnen på förskola och fritidshem kortas även ned. Så kan därför Skövde regionen växa sig större för fler människor.

Regionens styrka är dess många medelstora orter. Kommunal samverkan är därför särskilt viktigt i vår region kring upp-

handlingar, kommunala tjänster och övrig expertis eftersom vi till skillnad från de flesta andra områden inte domineras av en enda stor centralort. Vi blir därför starkast i tätt samarbete med andra kommuner.

Infart / förbifart för riksväg 49 beskrivs i översiktsplanen behöva utredas. Detta har redan samstämmt sagts i de två största partiernas remissvar på kommunens trafikstrategi år 2012.

Vi menar att det nu är hög tid att i Översiktsplanen reservera en korridor för förbifart av riksväg 49, sannolikt i linje med Källedalsbäckens bäckravin, från Våmb till Segerstorp.

Att etablera noder för förarlöst flyg och elflyg är av särskild vikt för Skövde regionen eftersom detta transportsätt kan överbrygga Väner och Vättern med snabba miljövänliga transporter till Linköping, Karlstad, Oslo m fl orter.

Simsjöområdet

Vi anser att detaljplaner för befintlig bebyggelse så som föreslås är gott beskrivet men att detaljplaner för kringliggande höglätt också bör tas fram. Dessa bör inte pekas ut som utredningsområden utan istället benämnas som bostadsområden.

Flygplatsområdet

Vi anser att framtidens hållbara mobilitet till stor del omfattar elflyg och förarlöst/ autonomt flyg. Efter ett inträde i NATO förändras vår region ur ett totalförsvarsperspektiv, vilket även det talar för fortsatt flygplatsverksamhet här i Sveriges största garnisonsort. Vår ståndpunkt är därför att flygplatsområdet Locketorp i Översiktsplanen utpekas som lämpligt för flyg- och flygplatsverksamhet och således utpekas som infrastruktur i planen, inte endast som verksamhetsområde.

Större industrietableringar är fortsatt både önskat och lämpat på ytor väster om landningsbanan, men inte på landningsbanan. All den yta som utpekas i Locketorp bör köpas in och detaljplanläggas för att snabbt kunna etablera industrier som ej behöver landningsbana bredvid densamma istället för att placeras ovanpå.

Övriga synpunkter

I kapitlet *Utomhusverksamheter* omnämns anläggningar för fot-

7 POLITISKA PARTIER

boll och annan utomhusverksamhet, där saknas i texten serviceorten Skultorp. Det är viktigt att tillgodose idrottsverksamhet i de södra delarna av kommunen.

Behovet av spontanidrottsplatser bör uppmärksammas då det gör kommunen mer levande och aktiv och inte minst i de mindre orterna i kommunen.

Bemötande:

- Enligt lag ses alla översiktsplaner över en gång per mandatperiod i det som heter Planeringsstrategi (tidigare aktualitetsförklaring), detta beskrivs i kapitlet Genomförande.
- Arbeta med Vattentjänstplan och Trafikstrategi är i uppstart. Trafikstrategin kommer hantera frågor om väginfrastruktur.
- Landsbygdsprogrammet är i behov av att revideras, detta har lagts till under kap Genomförande > Fortsatt arbete.
- Bostäder som väsentligt samhällsintresse har avvägs i ÖP 2040 och de ytor som är utpekade anses lämpliga, förtydligande om hantering av jordbruksmark och om utveckling utanför centralorten Skövde har tillkommit i kapitel Värden och hänsyn > Areella näringar.
- Beslut om befolkningstillväxt hanteras inte i ÖP 2040, beslut kring detta har fattats både på kommunal och delregional nivå.
- Skövde kommun instämmer i vikten av att tillskapa mötesplatser, detta finns bla beskrivet i kapitel Utvecklingsinriktning.
- Underrubrik till ställningstagande 2 har formulerats om till "Hållbara färdvägar och hållbart byggande".
- Grönområdenas vikt och behovet av att tillskapa fler beskrivs i kapitel Utvecklingsinriktning under ställningstagande 5.
- När i tid olika projekt ska genomföras hanteras inte i översiktsplanen varför föreslagen genomförandestrategi är viktig att arbeta vidare med.
- Namnet Science city är redan beslutat, översiktsplanen använder i det här fallet ett redan beslutat namn.
- Indelning mellan serviceorter och lokalorter utgår, alla dessa orter

benämns tätorter och texter och kartor har justerats i kapitel Utvecklingsinriktning och Mark- och vattenanvändning.

- Flyttkedjor är viktigt och nämns också i översiktsplanen, men att genomföra detta är inte en ÖP-fråga.
- Odling i stadsmiljö är en intressant fråga som dock är för detaljerad för översiktsplanen, det bör hanteras i kommande Grönplan.
- Trygghet nämns i kapitel Utvecklingsinriktning under ställningstagande 2 och 6.
- Projektorganisationen för Projekt ÖP2040 beslutades i uppstarten av projektet. Beredning samhällsbyggnad och kommunstyrelsen har under arbetsprocessen varit delaktiga i form av en politisk referensgrupp. Information om process och förslag har getts i Kommunfullmäktige. Synpunkter angående medverkan och beredning i ett sådant här projekt tas med inför uppstart av nya projekt
- Nytt samarbete inom Skaraborg kommer undersöka energifrågan som sen kan implementeras i revidering av översiktsplanen. Övriga synpunkter hanteras inte i översiktsplanen utan lämnas vidare till enheten för samhällsskydd och beredskap.
- Beslut om flygplatsens nedläggning ligger inte inom ramarna för ÖP 2040.
- Synpunkt om Kreativa Hus hanteras inte i översiktsplanen utan lämnas vidare till dem.
- Reservat för väg 49 finns i nuvarande översiktsplan (ÖP 2025) men bedöms inte längre som relevant. Detta beror dels på åtgärder som gjorts på Hallenbergsrundellen samt att mätningar och beräkningar visar att det inte är tillräckligt stor andel södergående trafik som samhällsekonomiskt kan motivera så stora investeringar. Vidare påverkar en sträckning som korsar Västra Stambanan och Garnisonsområdet två samhällsviktiga riksintressen.
- Arbetet med Simsjöområdet steg 1 (befintlig bebyggelse) pågår parallellt med ÖP 2040. Text om Simsjöområdets fortsatta utveckling har förtydligats i kapitel Mark- och vattenanvändning > Utredningsområden.

- Skultorp har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Sport och fritid. Texten under Sport och fritid har förtydligats.
- Övriga synpunkter är inte frågor som hanteras i översiktsplanen utan lämnas vidare till berörda enheter inom kommunen.

Centerpartiet

Tillväxt inom hela kommunen (11)

- ÖP beskriver att "att hela kommunen ska utvecklas"; som vi ser det kommer det inte ske med dagens skrivning. I texten står det bl a tydligt att lokalorterna ska knytas till serviceorterna och det leder i sin tur till att lokalorterna själva inte kommer utvecklas. Exempelvis har Våring, Lerdala och Igelstorp idag skolor och idrottsplatser. Vidare har Igelstorp och Våring pizzerior. Våring har dessutom en affär. Om dessa orter inte kommer utvecklas kommer nämnda exempel på service försämrats eller eventuellt försvinna. En annan aspekt är att Igelstorp och Våring kommer pga sitt geografiska läge knytas till Skövde tätort, inte till serviceorterna som anges i ÖP:n. Alltså; Centerpartiet anser att nämnda lokalorter behöver få en utveckling som är nödvändig för att bibehålla servicen. För att markera utvecklingsbehovet bör nämnda lokalorter istället benämnas som "mindre serviceorter".
- Centerpartiet anser att nuvarande skrivning är alltför begränsande för byggnation på landsbygden. Vi vill istället se en positiv inställning till byggnation på landsbygden, exempelvis behöver byggnation inte ske i befintliga byar utan att planen ska ställa sig positiv till bebyggelse då enskilt läge eftersträvas. Byggnation ska dock undvikas på brukad åkermark. Dock bör mark som klas-sats som åkermark men inte brukats på ett flertal år kunna bebyggas.
- ÖP:n har behov av större ytor som är vikt åt byggnation, vi anser till exempel att Truvel bör utredas för ökad byggnation nu när kommunalt vatten och avlopp dras fram. Vidare bör Billingslutningen ner mot Lerdala utredas för ökad bebyggelse.

Infrastruktur (26)

- Pendelstation för Ryd, Skultorp och Tidån bör utredas. Det saknas plats för pendelparkeringar där behovet finns.
- Vi anser att samtliga mindre serviceorterna och serviceorterna ska anslutas till en GC-bana. Ex: Cykel Igelstorp-Knistad-Fjället.
- Centerpartiet saknar en utvecklingsplan för Simsjön. Området har stora utvecklingsmöjligheter med utmaningar.
- Cementas brott samt Billingsrydsbrottet kommer avvecklas under planperioden. Cementas brott bör kunna omställas till industrimark. Billingsrydsbrottets riksintresse bör tas bort och inriktningen för närliggande mark avsätts till bostäder.
- IT-näten på landsbygden bör ha ringmatning, alltså matning från två håll. Detta för att öka robustheten, det är långa kablar ut till våra samhällen vilket gör dem sårbara för avgrävningar mm.
- För att kunna bo och leva även på landsbygden prioriterar vi en bra mobiltäckning i hela kommunen.

Mer ytor för rekreation (27)

- Vi saknar en skrivning i ÖP kring odling i stadsmiljö och koloniloter.
- Badplatser för djur finns ej med i ÖP.
- Kulturhuset och fotbollsstadium behöver läggas till som besöksmål.
- Bygdegårdar och hembygdsgårdar bör säkras för framtiden.
- Campingplatser, ställplatser och den tunga trafikens behov av laddinfrastruktur och uppställningsytor bör pekas ut i planen.

Fossilfri energiförsörjning (25)

- Centerpartiet saknar ambitioner i planen för fossilfri elproduktion som solcellsparkar och vindkraft. Områden utpekade i vindkraftsplanen bör vara kvar. Kraftledningsstråk bör läggas in i planen. Skövde kommer inom planperioden att fördubbla sin elförbrukning. Detta kräver ledningsgator med kraftledningar som matar fram elenergin. Solceller på Risängens deponi är ytterligare ett förslag som vi anser lämpligt.

7 POLITISKA PARTIER

Bemötande:

- Indelning mellan serviceorter och lokalorter utgår, alla dessa orter benämns tätorter och texter och kartor har justerats i kapitel Utvecklingsinriktning och Mark- och vattenanvändning.
- Förtydligande om hantering av jordbruksmark och om utveckling utanför centralorten Skövde har tillkommit i kapitel Värden och hänsyn > Areella näringar.
- Billingslutningen mot Lerdala är inte lämpligt då det inte bör skapas fler satellitorter utan utveckling i första hand sker kring befintliga orter. På Billingslutningen finns andra värden som går före. Truvel pekas inte specifikt ut i översiktsplanen, här kan en mindre komplettering dock vara möjlig.
- I Väststågsutredningen beslutades att inte komplettera Målbild Tåg 2035 med stationer på Västra stambanan, då utredda alternativ visar på dålig trafikekonomi eller stora investeringsbehov i infrastrukturen. Skövde kommun anser dock att läget har förändrats och tror fortsatt att det i framtiden kan vara lämpligt med tågstopp i Södra Ryd/Stadsskogen och vill hålla öppet för det.
- ÖP hanterar inte exakta detaljfrågor, behovet av pendelparkeringar finns utpekade i Utvecklingsinriktningen.
- Igelstorp är en tätort och här finns behovet av gång- och cykelväg utpekade i utvecklingsinriktningen. I kommunens andra styrdokument - Trafikstrategi, Cykelstrategi och Cykelplan behandlas frågor som rör transportinfrastrukturens behov och planering.
- Arbetet med Simsjöområdet steg 1 (befintlig bebyggelse) pågår parallellt med ÖP 2040. Text om Simsjöområdets fortsatta utveckling har förtydligats i kapitel Mark- och vattenanvändning > Utredningsområden.
- I ÖP 2040 redovisas ytan för Riksintresseområde för materialutvinning i karta Värden och hänsyn, ytan som finns i karta Mark- och vattenanvändning motsvarar den yta som det idag finns täktillstånd för. Skövde kommun följer beslutade riksintressen och givna täktillstånd till dess att dessa förändras och har inte för avsikt att ändra ytan för markanvändningen. Även om tillstånd för brytning inte förlängs finns möjlighet för Heidelberg att fortsätta tillverkningen inom verksamhetsområdet.
- Kommunen ser dock möjlighet att få delta i dialog med verksamhetsutövaren Heidelberg (tidigare Cementa) för att se vilken typ av återställning som kan vara lämplig den dag då brytningen upphör.
- Text om IT-infrastruktur har justerats i kapitel Mark- och vattenanvändning > IT-infrastruktur.
- Odling i stadsmiljö är en intressant fråga som dock är för detaljerad för översiktsplanen, det bör hanteras i kommande Grönplan.
- Badplatser för människor eller djur är inte med i ÖP då det är allt för detaljerat.
- Besöksmål utgår i Utvecklingsinriktningen och döps om från Besöksanläggning till Idrottsanläggning i kapitel mark- och vattenanvändning med tillhörande karta.
- Bygdegårdarnas framtid samt campingplatser, ställplatser och laddning/uppställning av tunga fordon hanteras inte i ÖP.
- Nytt samarbete inom Skaraborg kommer undersöka energifrågan som sen kan implementeras i revidering av översiktsplanen.
- Transmissionsnätet (kraftledningsstråk) har lagts till i karta Värden och hänsyn.
- Områden från Vindkraftsplanen som lyfts in i ÖP 2040 är de som anses lämpliga i dagsläget. Tidigare områden var i konflikt med Försvarsmakten och ingår därför inte i ÖP 2040.

8. Kommuner

Hjo kommun

Hjo kommun välkomnar formatet med en digital översiktsplan. Formatet är tidsenligt och lättare att revidera och komplettera än en fysisk produkt. Det digitala formatet blir även mer lättillgängligt för handläggare, myndigheter, näringsliv och medborgare att tillgodogöra sig.

- Skövde kommuns digitala översiktsplan är en trevlig läsning med lättscrollad text och med illustrativa, relaterade bilder eller kartmaterial på högersidan. Rent estetiskt borde det dock vara möjligt att tigha ihop text och bild på vissa ställen så att stora tomma fält undviks. Det skulle även öka användbarheten om alla riktlinjer som finns i översiktsplanen kan samlas i en egen flik.
- Skövde kommun skriver att de är motorn i Skaraborg vilket stämmer på flera sätt. Hjo har stor inpendling till Skövde och är mycket beroende av att Skövde behåller sin attraktivitet för företagande och näringsliv. Skövde är dock fortfarande starkt beroende av sin bilindustri med underleverantörer och konsulter. Det är viktigt att Skövde och dess näringsliv klarar omställningen till cirkulärt samhälle och elektrifiering av motorindustrin på ett bra sätt, utan att tappa alltför många arbetstillfällen när de fossildrivna systemen stängs ner. Översiktsplanen kan utvecklas i dessa hänseenden och ha handlingsutrymme för flera olika framtider.
- Under avsnittet "Mellankommunala frågor" saknas illustration eller karta. Skövde är navet i den växande delregionen Skaraborg. Detta ger Skövde ett ansvar utöver den egna kommunen vilket gynnar hela regionen. Det finns idag ett antal delregionala samarbeten där både Skövde och Hjo kommun är representerade. De rent fysiska beröringspunkterna mellan kommunerna tenderar att bli fler med solcellsparker, vindkraftsparker som aktuella exempel, där etablerarna helst inte vill bli begränsade av några kommungränser. Hjo kommun välkomnar samarbeten på fler plan och översiktsplanen kan utvecklas i detta hänseende.

Bemötande:

- *Riktlinjer i egen flik är en god idé, Skövde kommun undersöker möjligheten att göra det till antagandehandlingen.*
- *Utmaningarna i den gröna omställningen liksom Skövdes ansvar som regional kärna är viktiga frågor som det arbetas med på många andra håll både inom kommunen, i kommunalförbundet och i andra samverkansformer. Viktiga satsningar från Skövde kommun med bland annat Skövde Science City och andra projekt inom FÖP Centrum är också ett led i det regionala arbetet. När det gäller markanvändningen ger ÖP 2040 handlingsberedskap och förutsättningar för framtida behov.*
- *Karta över Skaraborg och Västra Götaland har lagts till i kapitel Skövde inför 2040 > Mellankommunala frågor. Skövde kommun instämmer i vikten av samarbete över kommungränser, detta finns bland annat med som eget ställningstagande i kapitel Utvecklingsinriktning.*

Lidköpings kommun

Samhällsbyggnad (Lidköpings kommun) har tagit del av den väl genomarbetade planen och meddelar att Lidköping inte har några synpunkter.

Bemötande:

Skövde kommun tackar för yttrandet och noterar.

Falköpings kommun

Under rubriken Verksamhet & industri i kapitlet Mark- och vattenanvändning beskrivs bland annat att det skapas möjligheter för godsbangård, terminalområden samt överlämningsbangård i norra utkanten av Skövde tätort.

Denna föreslagna markanvändning riskerar att skapa en konkurrenssituation samt är inte förenlig med den mellankommunala överenskommelse som finns kring Skaraborg Logistic Center. Inte heller förenligt med den åttonde utvecklingsinriktningen angående utveckling av kommunernas respektive kvali-

teter, där Falköping med Skaraborg Logistic Center har en tydligare kvalitet vad gäller logistiska lösningar för Skaraborg.

Västra Götalandsregionen tar fram en utredning som kommer belysa de logistiska förutsättningarna för godstransporter och den förestående utvecklingen i Skaraborg samt vilka investeringar som är samhällsekonomiskt relevanta i förhållande till dessa.

Falköpings kommun anser att översiktsplaneförslaget bör revideras så att det överensstämmer med de slutsatser som kommer att komma fram av den utredning som pågår inom Västra Götalandsregionen.

Bemötande:

- *Text om terminal förtydligas då det inte handlar om en allmän kombiterminal likt den i Falköping utan för enskilda intressen alternativt som ett framtida komplement till den i Falköping. Kapitel Mark- och vattenanvändning > Järnväg.*

Tibro kommun

Tibro kommun menar att samrådshandlingen för Skövde kommuns nya översiktsplan med tillhörande informationsmaterial och en mycket välproducerad samrådsutställning visar på en välavvägd balans med en hög ambitionsnivå och en klok detaljeringsgrad.

Vad gäller samrådshandlingens innehåll och utvecklingsinriktning vill byggnads- och trafiknämnden lyfta fram följande punkter:

- Texter, bilder och kartor är genomgående av hög kvalitet och möjliggör en hög tillgänglighet för alla aktörer.
- De olika beskrivande avsnitten innehåller mycket relevant fakta utan att vara överlastade och statistiktunga.
- Det är positivt att samrådshandlingen finns i både digital (Storymaps) och tryckbar form (PDF) med tanke på att det digitala formatet inte tillåter full sökbarhet. Den digitala versionen innehåller genomtänkta uppdelningar i avsnitt med underavsnitt och utnyttjar programvarans möjligheter mycket bra.

- Många ord och begrepp som kan vara svåra att förstå markeras med asterisk och får ett särskilt förtydligande i både Storymaps och PDF-version.
- Det är lovvärt att materialet har ett så tydligt fokus på angelägna frågor kring exempelvis social hållbarhet som en central del i kommunens utveckling och att cirkularitet och klimat finns med i första rummet.
- De åtta ställningstagandena är väl formulerade med positiva målbilder som bedöms kunna ge ett bra stöd för konstruktiva lösningar på befintliga och kommande utmaningar.
- Att redan samrådshandlingen innehåller ett avsnitt om genomförande är bra, denna del bör få ännu större och mer konkreta inslag samt med analyser av strukturella utmaningar för att hantera en osäker framtid.
- Det är också positivt hur tidigare använda och exkluderande begrepp som "Skövde-regionen" i ÖP 2025 nu ersatts med formuleringar som snarare positionerar Skövde som en central funktion som nav och motor i nätverksstaden Skaraborg.
- Avsnittet om areella näringar innehåller en bra kartläggning samt beskriver förhållningssätt och riktlinjer som är viktiga på ÖP-nivå. Att verka för en tydlig definition av brukningsvärd jordbruksmark är mycket viktigt.

Inför det fortsatta arbetet under granskningskedet föreslås Skövde kommun beakta följande punkter:

Läsbarhet och utformning:

- Försöka att driva frågan om en fungerande och integrerad sökfunktion för textsök. Att Storymapsformatet fortfarande saknar detta är en starkt begränsande faktor i användningen.
- Läsbarheten i kartorna är i allmänhet god vid hög inzoomning men att föra in tänkta/möjliga exploateringsområden i markanvändningskartan skulle kunna underlätta förståelsen av vad planen pekar ut som byggbar mark. Som kartorna ser ut nu kan exempelvis vissa betydande grönytor mellan befintlig bebyggelse förstås som att de avses för förtätning.
- En flik där samtliga ställningstaganden som förekommer i planen samlas i punktform ger en god överblick som under-

lättar förståelsen av kommunens politiska vilja och avvägningar.

Mellankommunala frågor:

- Det vore lämpligt med förtydligande beskrivningar av hur Skövde avser möta de stora förändringar och utmaningar som är på gång för Skaraborg som delregion.
 - Under ställningstagande 7: För ett robust Skaraborg krävs att samtliga kommuner framöver genomlyser möjligheterna till att öka energiproduktionen på olika sätt inom delregionen. Det kommer innebära samordning i arbetet och gemensam syn på frågor som landskapsbildsskydd, livsmedelsproduktion och andra målkonflikter då energianläggningar ofta sker på landsbygden och i anslutning till andra kommuner.
 - Under ställningstagande 8: Begreppet regional kärna visas i strukturkartan över kommunen men är mer relevant i regionalt perspektiv. Med rollen som motor och nav kommer också ett stort ansvar att stötta och samverka med övriga kommuner. Till exempel bör Skövde kunna leda fler kunskapsöverföringsinitiativ inom samhällsbyggnadsområdet och vara drivande för arbetet med en god gestaltad livsmiljö.
 - Det vore lämpligt att lyfta fram hela stråk 5 inklusive öster om Skövde tätort då en stor arbetspendling och andra trafikrörelser på väg 49 har betydelse för förverkligandet av målet att bilda en arbetsmarknadsregion.
 - Tibro kommun önskar att Skövde ÖP 2040 stödjer möjligheten till cykelväg på karlsborgsbanans banvall mellan Igelstorp och kommungränsen och att det redovisas i text och på karta.
- *Utmaningarna i den gröna omställningen liksom Skövdes ansvar som regional kärna är viktiga frågor som det arbetas med på många andra håll både inom kommunen, i kommunalförbundet och i andra samverkansformer. Viktiga satsningar från Skövde kommun med bland annat Skövde Science City och andra projekt inom FÖP Centrum är också ett led i det regionala arbetet. När det gäller markanvändning ger ÖP 2040 handlingsberedskap och förutsättningar för framtida behov.*
 - *Ökad energiproduktion har lagts till i kapitel Utvecklingsinriktning under ställningstagande 7. I övrigt hänvisas till det nya samarbetet inom Skaraborg angående energiförsörjningen. Karta över Skaraborg har lagts till i kapitel Skövde inför 2040 > Mellankommunala frågor.*
 - *Det funktionellt prioriterade vägnätet och stråken beskrivs tydligare i kapitel Skövde inför 2040 > Regional infrastruktur samt om funktionellt prioriterade vägnätet i kapitel Mark- och vattenanvändning > Övergripande vägnät.*
 - *Text om regionala cykelvägar har justerats i kapitel Skövde inför 2040 > Regional infrastruktur för att beskriva önskemål om cykelvägar till omkringliggande kommuner. Kartbilden i Utvecklingsinriktning har fått några exempel på cykelvägar turism, se kapitel Utvecklingsinriktning.*

Bemötande:

- *Områden för ny bebyggelse som ej är planlagt än har förtydligats med egen karta i kapitel Mark- och vattenanvändning.*
- *Tydligare förklaring av grönytor inom bostadsbebyggelse med viss service (tidigare benämns sammanhängande bostadsbebyggelse) och mångfunktionell bebyggelse har lagts till.*
- *Riktlinjer i egen flik är en god idé, Skövde kommun undersöker möjligheten att göra det till antagandehandlingen.*

9. Intresseorganisationer och föreningar

Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen har över 200 000 medlemmar i Sverige, och Skövde Naturskyddsförening har ca 900 medlemmar i Skövde kommun. Två av lokal föreningens viktigaste verksamhetsområden är att värna och utveckla naturvärden i kommunen liksom viktiga klimatåtgärder i kommunen.

Generella synpunkter

I planen anges hållbarhet som ett genomgående tema. Vi anser det som avgörande för vår framtid, och mycket positivt, att det är grundbulten för planen. Vi ser också positivt på översiktsplanens skrivelser om nödvändigheten av en normförändring från linjärt till cirkulärt samhälle. Översiktsplanen presenterar en hel del fysiska åtgärder för hållbar utveckling inom kommunen. Vi förutsätter och ser fram emot att denna inriktning framgent kommer att genomsyra kommunens arbete, prioriteras i kommande budgetar och omsättas i konkreta åtgärder.

Transporter

Det är bra att kommunen avser att prioritera de hållbara färd-sätten kollektivtrafik, gång och cykel. Det är viktigt att i fortsatt planering noga överväga bilvägnätets utformning så att det inte motverkar hållbara resor genom att bland annat hindra framkomligheten för cyklisterna. Som negativa exempel kan nämnas trafikplatsen vid Stallsiken (Nolhagavägen/Norra Metallvägen), Hallenbergs- och Hentorpsrondellen där cykelöverfarter tagits bort, fler vägbanor behöver korsas och skyltningen är Otydlig. Vi skulle också gärna se att kommunen skapar förutsättningar för och utreder möjligheten till utbyggnad av pendeltågstrafiken i Skaraborg och Skövde kommun, med förbättrade möjligheter till pendling dels mellan Skaraborgs huvudorter, dels från kommunens mindre tätorter in till Skövde vilket skulle öka dessa orters attraktivitet.

Vatten och våtmarker

Översiktsplanen nämner vikten av att fördröja och rena dagvatten för att hantera ökade nederbördsmängder. Vi håller med om att detta är viktigt. Fördröjning av vatten på land gynnar också den biologiska mångfalden och bör utformas med detta i

åtanke. Fördröjnings- och dagvattendammar bör anläggas i alla kommunens orter. Vi föreslår att en våtmark etableras i anslutning till Lillån, NV om Forsby kyrka. Vi skulle också gärna se att några av de gamla bäckarna och vattendrag som förr flöt genom Skövde tätort borde tas fram ur sina kulvertar, däribland Mörkebäcken öster om Mariestadsvägen.

Vi instämmer i hållbarhetsbedömningens slutsats att översiktsplanen bör kompletteras med hur kommunen avser att förbättra miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Energi

För att nå klimatmålen bör översiktsplanen kompletteras med hur användningen av sol och vind som förnyelsebara energikällor ska öka i framtiden, och att man utser lämpliga områden för detta. Samtidigt är det viktigt att utbyggnaden av dessa energikällor inte sker på bekostnad av jordbruksmark.

Grönområden, skyddad natur och odling

Översiktsplanen har tagit stor hänsyn till naturvärden och grönområden i kommunen. Vikten av grönområden betonas ur flera perspektiv vilket vi anser är positivt. Vi ser dock att några tätorter i kommunen saknar grönområden och föreslår därför att sådana inrättas i Igelstorp, Lerdala, Timmersdala och Ulvåker. Till remissvaret bifogas förslag på var sådana bör inrättas (se karta). Vi vill också påtala att i grönområden bör endast ett försiktigt skogsbruk bedrivas, såsom mindre röjningar och gallringar, och död ved bör lämnas i hög utsträckning. I bilagan pekar vi också ut ett par ytor som vi anser bör undantas från planerade bostads- och verksamhetsområden på grund av sina naturvärden. Skövde kommun har ca 5% skyddad natur vilket är en låg andel sett till genomsnittet i riket och sett till målsättningen i internationella avtal som Sverige undertecknat. Skövde kommun bör verka för att öka denna andel.

I ÖP 2040 nämns flera fördelar med ökad odling i stadsmiljö. Vi skulle önska mer konkretion kring hur detta ska förverkligas, exempelvis planer för större gemensamhetsodlingar/odlingslotter på flera platser i kommunen.

Förslag nya grönområden:

- Igelstorp: Sydväst om samhället på kommunägd mark (karta 1)

- Lerdala: Öster om skolan i Lerdala (karta 2)
- Timmersdala: Skogsområde norr om samhället. Där finns idag ett elljusspår (karta 3)
- Ulvåker: Söder om bostadsområdet finns tallskogar och gran-skogar. I dessa påträffas den rödlistade arten knärot (karta 4)
- Trädgårdsstaden: Här bör skapas ett nytt grönområde. Idag är området till största delen öppet, men här kan man plantera träd, göra stigar etc. (karta 5)
- Utvidgning av grönområde Borgberget-Kajsas kulle (karta 6)
- Skultorp, söder om Ringduvevägen: Västra delen av detta område för bostäder bör tas bort. Här växer bl.a. den rödlistade arten slättergubbe, varför området i stället borde få någon form av hävd (karta 7)
- Skultorp, väster om Sjogerstadsvägen: Här finns ett litet, delvis igenväxt alvarområde som borde restaureras till ängs-mark (karta 8)
- Skultorp, norr om vägen till Klagstorp. Verksamhetsområdet norr om vägen bör minimeras så att det inte sträcker sig in i sumpskogen som finns där. I denna sumpskog finns mycket död ved och många rödlistade svamparter. I branterna i närheten finns flera fynd av den rödlistade arten knärot. Vi föreslår att verksamhet i stället utökas söderut i det redan befintliga verksamhetsområdet (karta 9).
- Flygplatsskogen: I norra delen av verksamhetsområdet finns en av kommunens artrikaste tallskogar sett till svampar, och här finns flera rödlistade svamparter. Delar av området är klassat som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen. Det värdefulla området får inte utsättas för någon form av exploatering utan måste skyddas i sin helhet (karta 10).

Ljusföreningar

Vi vill påpeka de risker som ljusföreningar medför för nattaktiva djur. Kommunen bör i sin planering beakta detta och verka för att minska ljusföreningar genom att exempelvis begränsa den belysta ytan och tiden, nyttja rörelsedetektorer och välja lämpliga ljuskällor.

Bebyggelse och förtätning

Vi delar översiktsplanens betoning på att byggnation ska ske utifrån ett livscykelperspektiv med klimatsmarta och återvinningsbara material. Översiktsplanen konstaterar att förtätning bör ske genom att bland annat omvandla hårdgjorda ytor och komplettera på höjden. Vi vill inskarpa vikten av detta för att säkerställa en effektiv markanvändning, inte minst när det gäller verksamhetsområden. Ett negativt exempel är handelsområdet Stallsiken där stora arealer tas i anspråk när varje butik har sin egen parkering.

Förslag nya grönområden:

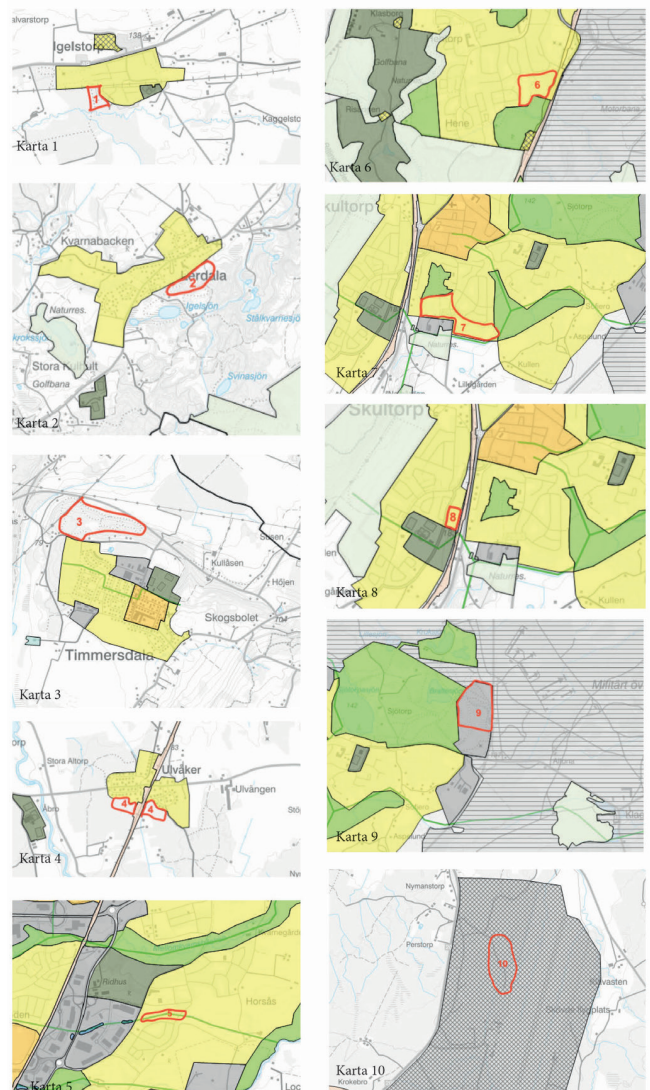
- Igelstorp: Sydväst om samhället på kommunägd mark (karta 1)
- Lerdala: Öster om skolan i Lerdala (karta 2)
- Timmersdala: Skogsområde norr om samhället. Där finns idag ett elljusspår (karta 3)
- Ulvåker: Söder om bostadsområdet finns tallskogar och gran-skogar. I dessa påträffas den rödlistade arten knärot (karta 4)
- Trädgårdsstaden: Här bör skapas ett nytt grönområde. Idag är området till största delen öppet, men här kan man plantera träd, göra stigar etc. (karta 5)
- Utvidgning av grönområde Borgberget-Kajsas kulle (karta 6)
- Skultorp, söder om Ringduvevägen: Västra delen av detta område för bostäder bör tas bort. Här växer bl.a. den rödlistade arten slättergubbe, varför området i stället borde få någon form av hävd (karta 7)
- Skultorp, väster om Sjogerstadsvägen: Här finns ett litet, delvis igenväxt alvarområde som borde restaureras till ängs-mark (karta 8)
- Skultorp, norr om vägen till Klagstorp. Verksamhetsområdet norr om vägen bör minimeras så att det inte sträcker sig in i sumpskogen som finns där. I denna sumpskog finns mycket död ved och många rödlistade svamparter. I branterna i närheten finns flera fynd av den rödlistade arten knärot. Vi föreslår att verksamhet i stället utökas söderut i det redan befintliga verksamhetsområdet (karta 9).
- Flygplatsskogen: I norra delen av verksamhetsområdet finns en av kommunens artrikaste tallskogar sett till svampar, och här finns flera rödlistade svamparter. Delar av området är

9 INTRESSEORGANISATIONER OCH FÖRENINGAR

klassat som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen. Det värdefulla området får inte utsättas för någon form av exploatering utan måste skyddas i sin helhet (karta 10).

Bemötande:

- Utökad pendeltågstrafik hanteras inte i ÖP. Detaljfrågor kring specifika trafikplatser hanteras inte heller i översiktsplanen, synpunkten lämnas vidare till kommunens enhet för Gata och natur.
- Text har justerats och beskrivande kartbild har tillkommit i kapitel Värden och hänsyn > MKN Vatten.
- Text om dagvatten och skyfall har utökats samt att planeringsprinciper tillkommit i kapitel Mark- och vattenanvändning > Klimatanpassning.
- I karta Mark- och vattenanvändning har ytor för "Grönområde och klimatanpassning" bytt namn till "Klimatanpassning skyfall" och ytterligare ytor har lagts till. Det har även tillkommit ytor för "Framtida dagvattenanläggning" samt "Skyfall stråk".
- Nytt samarbete inom Skaraborg kommer undersöka energifrågan som sen kan implementeras i revidering av översiktsplanen.
- Förtydligande om hantering av jordbruksmark har tillkommit i kapitel Värden och hänsyn > Areella näringar.
- För kommunägd mark i anslutning till tätorterna finns en skogsbruksplan som kommunen arbetar utifrån. Läs mer i kapitel Värden och hänsyn.
- Odling i stadsmiljö är en intressant fråga som dock är för detaljerad för översiktsplanen, det bör hanteras i kommande Grönplan liksom ytterligare grönområden i tätorterna.
- Föreslaget område i Trädgårdsstaden ligger inom befintlig detaljplan. Grönområde vid Boberget-Kajsas kulle i Hentorp har utökats något åt norr. Västra delen av område 7 i Skultorp har ändrats till grönområde. I övrigt för område 9 och 10 kompletteras texten med planeringsprinciper om uppmärksamhet gällande berörda naturvärden.

- Planeringsprincip om samordning av verksamheter har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Verksamheter.
- Övriga synpunkter noteras.

Lantbrukarnas riksförbund, Skövdes kommungrupp

LRF:s kommungrupp företräder drygt 700 medlemmar som på olika sätt verkar på landsbygden, medlemmar som också äger och brukar stor del av den mark som översiktsplanen omfattar.

Som företagare inom de gröna näringarna ser vi positivt på framtiden. Våra varor och tjänster är nödvändiga för att vi ska klara omställningen till ett mer säkert och hållbart samhälle. Våra verksamheter är platsbundna och ställer därför krav på god samhällsplanering. Vi påverkas t ex av hur kommunen väljer att exploatera för nya bostäder och verksamhetsområden, vilka satsningar som görs på infrastruktur och hur kommunen ser på våra företag som en del av näringslivet.

Kommunens översiktsplan är ett viktigt dokument som påverkar möjligheterna för oss att öka vår hållbara produktion av livsmedel, energi och skogsråvara.

Som helhet tycker vi att planen tar god hänsyn till vår bransch genom att det i riktlinjerna tydliggörs att landsbygdens naturresurser ska värnas och att jordbruksmark och skogsmark ska skyddas mot åtgärder som kan försvåra ett rationellt brukande.

Nedan följer några synpunkter på innehållet i planen där vi vill se förändringar och klargöranden.

Jord- och skogsbrukets betydelse för kommunen

Jord- och skogsbrukets produktionsförmåga är grundläggande för vår möjlighet att stärka kommunens robusthet och försörjning vid en kris. I planens ställningstagande punkt 7, ”En framtidssäkrad kommun”, Beredskap och robusthet s. 27 nämns överhuvudtaget inte kommunens jord- och skogsbruk. Man kan snarast få uppfattningen att det är självhushållning och odling i stadsmiljö som ska rädda oss vid en kris.

För oss är det självklart, givet den säkerhetspolitiska utvecklingen i vårt närområde, att vi behöver vidta åtgärder som skapar en ökad försörjningstrygghet avseende livsmedel och energi. Det är i fredstid vi skapar dessa förutsättningar och det borde tydligare framgå av planen att produktionen av både energi och livsmedel har stor betydelse och behöver öka.

Jord- och skogsbruket är viktigt del av kommunens näringsliv, det borde förtydligas t ex genom att dessa näringar nämns under rubriken Näringslivsstruktur på s.18.

Markavvattning och dagvattenhantering

Vi ser en utmaning kring den fortsatta utvecklingen och exploateringen för att öka antalet bostäder och verksamhetsområden i Skövde centralort. Redan idag orsakar bebyggelsen och de hårdgjorda ytorna i Skövde stora problem i ån Ösan och i dess avrinningsområde. All nederbörd och dagvatten inom centralorten måste ledas österut och tas om hand där.

Vattendraget och de intilliggande jordbruksmarkerna är tidvis mycket hårt belastade vilket dels påverkar Ösans status men även jordbruksmarkens förmåga att producera livsmedel. Vid kraftiga skyfall och långa regnperioder påverkas även Tidån och dess omkringliggande marker.

För att undvika denna belastning borde man i översiktsplanen istället planera för en större andel nya bostäder i service- och lokalorterna framför fortsatt bostadsbebyggelse i Skövde. Eventuellt byggande av nya parkeringsplatser bör göras i flera plan för att minimera nya hårdgjorda ytor.

I kommande detaljplaner måste det ställas högre krav på dagvattenhanteringen, t ex genom krav på fördröjningsdammar, rening mm. Allt för att undvika negativ påverkan på vattendragen och jordbruksmarken.

Möjlighet att bygga på jordbruksmark

Som nämnts i inledningen är det positivt att man i riktlinjerna värnar jordbruksmarken och att jordbrukets intressen har företräde vid utveckling av bebyggelse. Vi anser dock att hänsyn måste tas så att företag på landsbygden kan fortsätta utvecklas. Därför behöver kommunens riktlinjer kompletteras med skrivningar som gör det möjligt att bygga på jordbruksmark för de platsbundna näringarna. Det behövs också en riktlinje och som gör att det tillåts bostadsbyggande på jordbruksmark för att möjliggöra utveckling och generationsväxling för areella näringar.

Infrastruktur

I planen anges att vi behöver skifta till fler hållbara resor och

9 INTRESSEORGANISATIONER OCH FÖRENINGAR

färre resor totalt. Det är bra, men i sammanhanget är det viktigt att kommunen i den mån man har inflytande, också säkerställer att det finmaskiga vägnätet fungerar på landsbygden, där det saknas cykelvägar och kollektivtrafik.

När det gäller andra satsningar, cykelvägar, vägar, ledningsdragnings osv så finns LRFs kommungrupp som en resurs. Genom våra medlemmar har vi god lokalkännedom och kan stötta i samverkan med lokalsamhället. Överlag vill vi lyfta vikten av samverkan och samråd med de som bor på platsen i kommande satsningar.

Vid nya vägprojekt behöver hänsyn tas till jordbruket med avseende på framkomlighet för jordbruksmaskiner och möjliga överfarter och anslutningar till jordbruksmarken. Planering behövs även för att möjliggöra framkomlighet inom tätbebyggda områden, t ex så att inte fastighetsdämpande åtgärder (portar avsmalning osv) hindrar.

Natur och friluftsliv

Underlaget i kartmaterialet gör det svårt att avgöra om de utpekade områdena för natur och friluftsliv endast gäller redan skyddade områden eller mark som kommunen äger. LRFs kommungrupp anser att föreslagna planeringsprinciper för natur och friluftsliv endast kan omfatta den mark som kommunen eller staten har rådighet över.

Framtida planering av t ex vandringsleder, marknadsföring av besöksmål osv som rör mark som inte kommunen har rådighet över ska ske i samråd med berörda markägare.

Energiförsörjning och utbyggnad

Det finns stora utmaningar i att klara det ökade energibehovet i regionen. Vi ser att våra näringar kan bidra i detta förutsatt att vi ges rätt förutsättningar att fortsätta bruka och utveckla våra marker bland annat genom ett ökat hållbart uttag av biomassa och genom ökad produktion av biogas.

Vi ser även en utmaning i kommande behov av ökad elöverföring inom kommunen. Planering av detta ska ske så att så lite mark som möjligt tas i anspråk, helst genom samförläggning eller markkabel.

Synpunkter på framtida utveckling av Skultorp och Simsjöområdet

Skultorp

För framtida utbyggnad av Bissgårdsområdet krävs ny trafikplanering för väg söderut. Den nuvarande vägen är för smal och redan i nuläget för hårt belastad.

Simsjöområdet

I planen nämns att det i nuläget är svårigheter med bland annat framkomligheten. Väg norrifrån nämns men det finns inget nämnt om väg söderifrån. Detta bör utredas vidare.

Bemötande:

- *Text om jord- och skogsbruk har lagts till i kapitel Skövde inför 2040 > Näringslivsstruktur samt i kapitel Utvecklingsinriktning under ställningstagande 7.*
- *Nytt samarbete inom Skaraborg kommer undersöka energifrågan som sen kan implementeras i revidering av översiktsplanen.*
- *Bedömningen om utpekade ytor för ny bebyggelse kvarstår med några mindre justeringar, alla tätorter har ytor för ny bebyggelse. Byggnation utanför centrala Skövde beskrivs i kapitel Mark- och vattenanvändning > Bebyggelse.*
- *Arbete med Vattentjänstplan är i uppstart. I kapitel Genomförande beskrivs även behovet av en översyn av Dagvattenpolicyn.*
- *Planeringsprincip om dagvattenhantering har lagts till för alla tätorter i kapitel Mark- och vattenanvändning. Ytterligare ytor för klimatanpassning för skyfall och fördröjning har lagts till på kartan för Mark och vattenanvändning.*
- *Förtydligande om hantering av jordbruksmark och om utveckling utanför centralorten Skövde har tillkommit. Kapitel Värden och hänsyn > Areella näringar.*
- *Synpunkter om infrastruktur är viktiga men som dock inte hantearas i ÖP. Lämnas vidare för kännedom till enheten för Gata och Natur.*

- *Utpekade områden för natur och friluftsliv på kartan innefattar redan skyddade områden, bland annat Natura2000 och naturreservat samt kommunägd mark som vid Billingens friluftslivsområde. Texten förtydligas om detta i kapitel Mark och vattenanvändning > Natur och friluftsliv.*
- *Nytt samarbete inom Skaraborg kommer undersöka energifrågan som sen kan implementeras i revidering av översiktsplanen.*
- *Exakt dragning av eventuella nya vägar hanteras inte i översiktsplanen utan ingår i det kommande arbetet med Trafikstrategi, detta arbete beskrivs i kapitlet Genomförande samt i kapitel Mark och vattenanvändning > Övergripande vägnät.*
- *Arbetet med Simsjön steg 1 (befintlig bebyggelse) pågår parallellt med ÖP 2040.*

Fastighetsägarna GFR

Vi anser att det är mycket positivt att man från Skövde kommun genomför arbetet med att ta fram en ny översiktsplan i samråd med näringslivet. Vi från Fastighetsägarna är måna om att vara delaktiga i processen då vi har som mål att skapa värde för människor, näringsliv och samhälle. Vi vill tillhandahålla bostäder, kontor och andra fastigheter som är trivsamma och trygga.

Det är idag lätt att ta sig till Skövde från de större orterna för att jobba och mötas vilket gör att Skövde står sig bra konkurrensmässigt. Det är mycket positivt att yttertätorterna är med i planen, attraktiva lägen måste skapas även här, då många människor hellre väljer ett landsbygdsnära boende. Vi har från organisationen Fastighetsägarna deltagit med representanter i referensgrupper kopplade till översiktsplanen. Vi hoppas att våra synpunkter tas emot på ett positivt sätt i Skövdes fortsatta utveckling.

Synpunkter:

- Viktigt att binda samman de olika stadsdelarna, för att bibehålla och utveckla den befintliga stadskärnan. Barriärer mellan stadsdelarna måste tas bort så att det blir naturliga flöden. Stadskärnan måste vara attraktiv och fungera som en

naturlig mötesplats för människor, där man verkar, bor och lever. (exempelvis barriären mellan Skövde Science City och stadskärnan)

- Viktigt att arbeta med att förtäta stadskärnan, fler bostäder centralt och verksamheter -> öka dag- och nattpopulationen.
- Värna om de lokala fastighetsägarna som brinner för orten.
- Samarbeta och samverka för att fortsätta att utveckla kommunen att bli än mer attraktiv, referensgrupper vid behov
- Utveckling av infrastruktur, uppkopplingar, kollektivtrafik till centrum från landsbygden.
- Uppdaterad bostadsförsörjningsplan, som möter efterfrågan och behovet, så att rätt typ av bostäder byggs.
- Öka synligheten på Skövde och Skaraborg mot rätt målgrupp. Idag är man duktig att nå ut till en viss målgrupp men långt ifrån alla.
- Förstärk det naturnära, upplevelser i naturen, där människor kan vara för att hämta energi och koppla av.
- Energianvändning/effektiviseringar, en tydlig plan för detta så att energin räcker till samt att det är hållbart. Erbjudandet från fjärrvärmens måste vara attraktivt.
- Klimatomställningen, måste lyftas i arbetet, då detta påverkar vår omvärld igenom ökande stormar, värme, kyla och regn.
- Flexibilitet i hushållsnära insamling av förpackningar, anpassningsbara ytor, underlätta för fastighetsägaren, smidiga uppsamlingsplatser.
- Simsjön som område, anser vi måste vara ett prioriterat område, nu har man valt att lägga området som framtida utredningsområde, vilket det tidigare har varit under ca 20 års tid.

Bemötande:

- *Synpunkterna är viktiga och i ÖP 2040 samt andra kommunala arbeten strävas det efter att uppnå färre barriärer, fler centrala bostäder, ökad samverkan, landsbygdsutveckling mm.*
- *Nytt samarbete inom Skaraborg kommer undersöka energifrågan som sen kan implementeras i revidering av översiktsplanen.*

9 INTRESSEORGANISATIONER OCH FÖRENINGAR

- *Arbetet med Simsjöområdet steg 1 (befintlig bebyggelse) pågår parallellt med ÖP 2040. Text om Simsjöområdets fortsatta utveckling har förtydligats i kapitel Mark- och vattenanvändning > Utredningsområden.*

Bet:L pingst (fd Pingstförsamlingen)

Bet:L Pingst (f.d. Pingstförsamlingen i Skövde) tycker att det är oerhört positivt att få tillhöra en kommun som har vision, framtidstro och är beredd att satsa. Bet:L Pingst har varit en självklar del av Skövde sedan starten 1912 och vi vill vara med och bidra till en stad och region där människor trivs. I andan för Skövdes bästa vill vi här lämna några synpunkter i samband med pågående samråd avseende ÖP 2040.

Kyrkan en naturlig del av samhället

Vi är glada att se ÖP 2040 innehåller ett fokus på kommande generationer, folkhälsa och ett hållbart samhälle där alla ska få plats. Som kyrka har vi ett stort engagemang i dessa frågor, vi samlar regelbundet hundratals ungdomar, vi samtalar om livets stora frågor, vi tar hand om matsvinn och delar ut till behövande bara för att nämna några få av våra verksamheter som linjerar med ÖP 2040. Det vi saknar i ÖP 2040 är en tydligare plats för kyrkan i samhället med blicken vänd mot framtiden, i de texter som ÖP 2040 berör kyrka så handlar det framför allt om kulturbevarande åtgärder. Medan vi ser kyrkan som en dynamisk levande verksamhet som inte främst är förknippad med en kulturhistorisk byggnad utan vårt engagemang för våra medmänniskor. Vi vill visa på att kyrkan är en viktig del i samhället som behöver få möjlighet att ta plats i utvecklingen av staden och inte endast låsas till det som varit. Vi vill belysa att vi är med och bidrar i allra högsta grad till följande ställningstaganden i ÖP 2040:

1. Livsmiljön i fokus – Vi är en mötesplats som främjar integration och möten mellan människor.
2. Den nära staden – Vi tror att det är viktigt att människor lätt ska kunna ta sig till kyrkan oavsett ekonomisk kapacitet. Det bör möjliggöras för kyrkor att kunna bygga både centralt men också möjliggöra att kyrkor kan etablera sig i de nya stadsdelarna.

3. Levande och unika platser – Som kyrka har vi mycket kvälls och helgaktiviteter som bidrar till rörelse och trygghet.
6. Medskapande och samverkan – Vi som kyrka är med och skapar en plats där barn, äldre, personer som är speciellt socialt utsatta.
7. En framtidssäkrad kommun - Kyrkorna känner sig bekväma med begrepp som robust samhälle och har ofta en viktig del i olika former av krissituationer men också begreppet "det cirkulära samhället" där tankarna om förvaltarskap är i linje med den grundläggande verksamheten för kyrkor.
8. Skövde i Skaraborg – Kyrkan är en viktig samlingspunkt för en stormängd människor som gör att människor trivs och vill bo i Skövde.

Under kapitel 3 Utvecklingsinriktning

Om Åtta ställningstaganden

Vi anser att de åtta uttalade ställningstagande kan fungera som viktiga stöd för kommunens utveckling.

Vi vill framhålla värden av att också kyrkor ses som viktiga mötesplatser. Vi anser att det är värdefullt att beskrivningar om kyrkors etablering är en del av den gestaltade livsmiljön.

Begreppet existentiell hälsa vinner terräng och kyrkorna i Skövde bedriver en omfattande verksamhet som aktivt bidrar till hälsa. En stor del av verksamheten är förebyggande och kan beskrivas som friskvård där mening med livet har stor betydelse.

Vi anser att ÖP bör inkludera kyrkor i sin beskrivning som en del av den hållbara utvecklingen där inte minst den sociala dimensionen berör kyrkorna.

Kyrkorna känner sig bekväma med begrepp som robust samhälle och har ofta en viktig del i olika former av krissituationer men också begreppet "det cirkulära samhället" där tankarna om förvaltarskap är i linje med den grundläggande verksamheten för kyrkor.

Om Strukturer

Vi har förståelse för indelningen i strukturen och vill framhålla att i alla former av framtida orter är det angeläget att betona vikten av kyrkors närvaro och etablering. Vi tror att närhets-

principen av en kyrka är mycket viktig för många invånare och därför bör också den framtida markanvändningen omfatta möjligheter för kyrkor.

Det finns många exempel på centrumbildningar och att det finns markområden även centralt, men vill framhålla vikten att dessa aspekter finns med även i de framtida service- och lokal-orterna.

Under kapitel 4 Mark- och vattenanvändning

Under Begravningsplatser

I samband med beskrivningen av framtida begravningsplatser där vi uppskattar att kyrkor finns med i beskrivningen.

Under större utbyggnadsområden för bostäder

När Trädgårdsstaden planerades var inte kyrkor med i planeringen för markanvändningen. Området ansågs kunna tillhöra Markuskyrkans upptagningsområde. Då denna kyrka revs blev det ett längre avstånd till andra kyrkor. Därför vill vi påpeka vikten av att i planering av nya områden, t ex Stadsskogen, att markanvändning för kyrkor finns med i planeringen.

Under Sport och Fritid

Förslaget till ÖP hänvisar till det fastställda "Kultur- och fritidspolitiskt program 2018-2022. Då detta program fastställdes så ansågs det att kyrkor var en del av civilsamhället, men benämndes inte i programmet. Senare har detta bland annat lett till att kyrkor inte finns med i bidragsstöd. Kyrkor och andra trossamfund som utgör viktiga delar av samhället och ofta gör stora insatser för människors välbefinnande har idag inga stöd från kommunen avseende föreningsbidrag.

Därför vill vi framhålla vikten av att kyrkor benämns i den kommande översiktsplanen.

Under kapitel 5 Värden och Hänsyn

Under kyrkor

Vi har inget att erinra mot den text som förekommer men vill framhålla att en kyrka är mycket mer än dess kulturarvsvärde. Även kyrkor som kan anses vara del av kulturarvet är levande mötesplatser och är beroende av den infrastruktur som samhället har behov av. Vi har förståelse för att begreppet kyrko-

byggnad har kopplingar till Svenska Kyrkan, men vill påpeka att begreppet kyrka och kyrkobyggnad också avser övriga kristna trossamfund.

Under andra värden och hänsyn

Vi vill påpeka att kyrkor inte bara är verksamheter som drivs inomhus. Det finns en lång tradition att ordna olika former av fri-luftsgudstjänster eller andra utomhusaktiviteter. Vi konstaterar under kapitel 4 då det beskrivs av utomhusverksamheter avseende sport och fritid finns inte omnämnt. Vi samverkar gärna från kyrkornas sida och anordnar utomhusgudstjänster på t ex platser avsedda för konsertverksamhet. Vi har stor förståelse för att närboende kan uppfatta musik som störande och därför bör det omnämnas i ÖP att mark reserveras för utomhuskonserter där kyrkorna gärna kan vara en del. Det har ordnats utomhuskonserter på flera olika platser i Skövde men ofta är det en målkonflikt med bostadsinnehavare som kan störas.

I förslaget finns områden fastställda som "tysta områden" och det kan vara värt att i ÖP 2040 även markera områden som kan vara "ljudliga". Vi tror att fler än kyrkor är intresserade av sådana ytor.

Under kapitel 6 Genomförande och fortsatt arbete

Vi vill framhålla att vi gärna deltar i framtida utvecklingsarbete för Skövde Kommun. Vi är gärna med och deltar i framtida samtal om det fortsatta arbetet.

Bemötande

- *Kyrka, eller annan form av religiös lokal, samt föreningslokaler pekas inte ut specifikt i översiktsplanen men ingår bland annat i Mångfunktionell bebyggelse, Bostadsbebyggelse med viss service och i Landsbygd. Planeringsprinciper för Stadsskogen kompletteras med att frågan om behovet av plats för denna typ av lokal bör ingå in den sociala konsekvensanalys som ska göras. Kapitel Mark- och vattenanvändning > Större utbyggnadsområden för bostäder*
- *Inte heller plats för utomhuskonsert pekas ut i översiktsplanen då*

9 INTRESSEORGANISATIONER OCH FÖRENINGAR

det är för detaljerat. "Ljudliga områden" är en intressant idé men Skövde kommun anser att det inte hör hemma i översiktsplanen.

Skultorps hembygdsförening

Vi finns i den södra delen av kommunen och det är mycket sällan vi kan läsa eller ta del av nyheter eller annat som rör vår del av kommunen. All utveckling sker centralt eller norrut där det satsas för fullt med bostäder och kommunal service. Tidigare fanns apotek, vårdcentral, post, banker, affärer, mm som numera är borta. Ett stort plus är vårt fina meröppna bibliotek, det första i kommunen. På senare år har vi fått fin bebyggelse på Bissgårdsområdet, som nu är avslutat.

Enligt ÖP 2040 finns planer på fortsatt expansion både sydväst o sydost, vilket vi hoppas på. Men vid närmare läsning under Hållbarhetsbedömning med MKB Bil.1 Bortvalda alternativ, är dessa områden bortvalda pga allehanda problem som skyfall, höga kulturvärden mm. Ingen mer bostadsbebyggelse?? Skövdebostäder har inte något bestånd söder om centrum.

Vi har fått flera fina förskolor på olika håll vilket är bra med tanke på alla barnfamiljer, som byggt hus här. Men sedan har ingen uppföljning av skolor skett. Det är mycket gamla skolkolor från mitten av förra århundradet!! Det behövs ny skola för mellan och/eller högstadium samt en sporthall, som vi efterlyst sedan länge och som också redovisas som en brist i ÖP 2040 sid 67.

För äldre personer som behöver omsorg finns inget kommunalt alternativ att flytta till. Vi har en åldrande befolkning här som behöver nya boendeformer.

Ett annat önskemål är en godkänd plats att tvätta sin bil på. Många tvättar olagligt på gatan / garageuppfart.

Bemötande:

- Den största tillväxten planeras åt nordöst men det finns ytor i södra Skövde samt i alla tätorter. Områden för ny bebyggelse som ej är planlagt än har förtydligats med eget kartlager för att förhindra missförstånd.

- Övriga synpunkter är inte frågor som hanteras i översiktsplanen men kommundirektören har startat ett arbete med att se över Skultorp.

Lerdala vägförening

Följande punkter bör omarbetas och förtydligas:

1. Att dela in tätorter med olika stämplat där Lerdala ska sakna kommunal service bör strykas, för att Lerdala som samhälle ska kunna fortsätta vara attraktivt bör Den kommunala verksamheten utvecklas ej avvecklas.
2. Skövde kommun saknar all den mängd mark som behövs för nya bostadsområden, detta finns i yttertätorter och bland annat i Lerdala. Men om detta ska kunna bli attraktivt att bygga måste satsningar på barnomsorg och skola prioriteras på orten.
3. Infrastruktur när de gäller tydliga mål att binda samman ytterområden som Lerdala med cykelvägar för miljövänlig pendling för att öka de långsiktiga miljö och hälsomål bör vara tydliga i en långsiktig plan. Då dessa satsningar är extremt billiga ur ekonomisk hänsyn på både kort och långsikt är de förödande att detta inte finns med i planen. En bortprioriterad säkerhet för oskyddade trafikanter är ett lågvattenmärke.
4. Kommuns arbete med tätortsutvecklings bör ses som kapitalförstöring då ÖP 2040 istället avvecklar vissa yttertätorter, bland annat Lerdala.
5. ÖP 2040 måste belysa vikten av att få myndigheter att samverka gällande de bristande underhållet gällande infrastrukturen i ytterområdena.

Bemötande:

- Indelning mellan serviceorter och lokalorter utgår, alla dessa orter benämns tätorter och texter och kartor har justerats i kapitel Utvecklingsinriktning och Mark- och vattenanvändning.
- GC-kopplingar mellan tätorter och centralort finns i kapitel Utvecklingsinriktning. Exakt dragning av dessa är inte en ÖP-fråga.

- Samverkan beskrivs under ställningstaganden i samma kapitel.

Lerdala utvecklingsgrupp

Vi vill först tacka för det arbetet som gjorts med genomgång av yttertätorterna. Utan detta inkluderas inte hela kommunen och stora tillgångar i attraktivitet går förlorade. Genom att nu istället inkludera kommer synergier som kan avlasta och utveckla kommunens attraktivitet och service mot medborgarna. Så väl företagandet på landsbygden och service inom dessa kan bidra till ett attraktivt Skövde/Skaraborg genom att dessa funktioner kan stärkas.

Målbild: Att utveckla orter till varaktigt utvecklande samt bidra till helheten i kommunen. En resursförstärkning av boendeanternativ, service i en attraktiv miljö där närhet till kommande större industrietableringar ger ett attraktivt bidrag. Viktigt att kollektivtrafik, vägnät utvecklas samt förutsättningar för cykelpendling till skolor, arbetsplatser och fritidsaktiviteter utvecklas till nya än mer utvecklade orter.

Av ÖP underlag är viktigt att det framkommer fokus inom följande områden.

Medborgarna i fokus, såväl land som stad, tydligt utvecklingsfokus. Likabehandling, samma förutsättningar för idrott, nära skola och utveckling. Attraktiviteten i helheten. Vi är dock oroade för begreppen med graderingar som kan ge lokalort minskad utveckling och underhåll och då åsidoses i begreppet Levande landsbygd som är en viktig aspekt för att inte utarma de mindre orterna som kan komma att växa med rätt investeringsbeslut.

En större underhållsskuld framkommer vilket är av vikt att det återinvesteras för att skapa varaktigt hållbara tätorter med kommunal service. Den service som idag finns bör bibehållas och utvecklas. Ny kommunal service som ej finns idag i tätorter bör satsning göras i yttertätorterna där är Skola och förskola en viktig del att utveckla för en hög livskvalité och den höga standard som de mindre skolorna kan ge. En Levande Landsbygd.

Investeringar bör göras för en levande landsbygd med utveckling av nya bostäder och tillhörande förutsättningar. Det

bra arbetet med tätortsutveckling får inte avstanna eller avslutas då detta är en bra grund för samarbete mellan kommun och invånare för att utveckla tätorter. Genom att tydligt bidra med investeringar inom eftersatt och nyinvesteringar kommer värdeökning och ett väl fungerande samhälle för alla.

Grönt fokus och utveckling av vandringsleder, möjligheter till friskvård, helhet med kultur och historia. Utöka bidragen för de lokala föreningarna som skapar mycket goda förutsättningar för ett bra samhällsklimat med inkluderande funktioner för alla åldrar. I vår yttertätort finns en lång historia och kultur, som bör främjas genom att underlätta genom goda transporter och fördel till fysiska möten.

Samverkan med andra myndigheter och statliga verk, skötsel och underhåll bör förstärkas till att avsätta medel för den underhållsskuld som framkommit och utveckla förutsättningarna för utveckling av lokalorterna så att de inte åsidosätts utan lika behandling får råda.

Mobilitet, laddning, kollektivtrafik, säkerhetsaspekter främja fördelen med cykel/gång trafik och främja detta så att de sociala aspekterna kan framhållas, till fritidsändamål och upplevelser, bad, natur. Här ligger ett behov speciellt i Lerdala där trafiksituationen gällande säkerhetsaspekten behöver åtgärd för barn och unga till och från både skola och fritidsaktiviteter.

Främja god hälsa. I våra tätorter finns goda förutsättningar till att välja ett boende i närheten av natur, närhet till sjöar med hälsofrämjande fördelar. Det finns detaljplaner som bör över ses samt göras klara för byggnationer. Även strategiska inköp av mark för främjandet av utveckling och möjligheter för tillväxt i lokalorter för kommande detaljplanearbete.

Bemötande:

- Indelning mellan serviceorter och lokalorter utgår, alla dessa orter benämns tätorter och texter och kartor har justerats i kapitel Utvecklingsinriktning och Mark- och vattenanvändning.
- Planeringsprincip om att befintliga detaljplaner kan ha behov att ses över har tillkommit för Lerdala i kapitel Mark- och vattenanvändning.

9 INTRESSEORGANISATIONER OCH FÖRENINGAR

- Övriga synpunkter är inte frågor som hanteras i översiktsplanen utan lämnas vidare till berörda enheter inom kommunen.

Ulvåkerbygdens fiber ekonomisk förening

Fiberföreningar på landsbygden i Skövde är mycket viktiga för hela samhällsutvecklingen inom Skövde. Att kunna bo, arbeta, studera och driva företag på landsbygden är viktigt för hela kommunens utveckling och attraktivitet. Allt behöver inte centraliseras och alla vill inte bo i centralorten Skövde. Tillgång till fiber är en förutsättning för att detta. Alla planer på utbyggnad och nybyggnad inom Skövde kommuns lokalorter välkomnar vi i Ulvåkerbygdens fiber ekonomisk förening och vi är redo att ta emot nya medlemmar och kunder i vårt robusta fibernät.

Skövde stadsnät ska inte tillåtas tränga in i fiberföreningarnas verksamhetsområden med egna fiber installationer. Vid nybyggnader ska fibernät från fiberföreningarna användas

Så glöm inte av oss. Samverka med oss och kör, framför allt, inte över oss.

Bemötande:

- Text om fiberföreningar har justerats i kapitel Mark- och vattenanvändning > IT-infrastruktur.

Greby Götlunda fiberförening

Vi är en lokal fiberförening, ekonomisk förening som verkar i norra delen av Skövde kommun företrädesvis landsbygd samt östra delen av tätorten Tidån.

Under rubriken *Infrastruktur* så behöver det nämnas att det finns lokala fiberföreningar som erbjuder IT-infrastruktur till fastigheter inom deras täckningsområden. Hållbarhetsmässigt så ska vi utnyttja redan befintlig infrastruktur.

Bemötande:

- Text om fiberföreningar har justerats i kapitel Mark- och vattenanvändning > IT-infrastruktur.

Referensgruppen i Vårsås

1. Under rubriken: Mark- och vattenanvändning/ Bebyggelse/ Större utbyggnadsområden för bostäder/ Vårsås sidan 47:

Skrivningen är alltför allmän hållen. Vad menas med västra och södra delarna av tätorten.

Vi föreslår följande skrivning.

Ett bostadsområde planeras väster om Västerledens vändpunkt på andra sidan av Vårsåsslingan Marken mellan Blombacka i söder och Eneborg i norr är ju en mindre ås och på ömse sidor om denna finns plats för flera tomter. Men även området mellan denna ås och västra delarna av samhället är med vissa undantag lämpligt för bostäder. Se bild nedan: Förslaget består av 4 områden enligt följande: (kartbild)

Område 1 (markerat med blå färg): Är lämpligast att börja med. Kräver hänsyn till motionsslingan eller om den flyttas.

Område 2 (markerat med röd färg): Har funnits med tidigare. Kräver anpassning till 2 st telemaster. Är en ganska sur mark.

Område 3 (markerat med lila färg): Är det mest lämpliga sett ur markförhållanden.

Område 4 (markerat med blå färg): Är delvis ganska sur mark. Bör bevaras som ”våtmark”.

Västerleden är en bred gata och kan utnyttjas för att nå de nya tomterna.

Motionsslingans placering måste finnas med i planeringen.

Vi tänker oss så pass stora tomter att man får plats med en odlingsyta, vilket vi tror kommer att vara viktigt i framtiden.

Dessutom finns det bara tre fastighetsägare, varav Skövde kommun är en, att förhandla med.

2. Vårsås är ju en av de serviceorter som nämns under rubriken *Strukturer/Utvecklingen i serviceorter* på sidan 31. Ett av kriterierna för att få kallas serviceort är det finns bostäder för äldre. Sedan Sörbacka lades ner 2013 finns inga sådana alternativ. Vi föreslår därför att det på fastigheten Vårsås 8:94, södra delen byggs 3 st flerfamiljehus i stil med de befintliga eller i endast ett plan. Dock behövs ett boende för äldre (servicehus, trygghetsboende eller liknande). Det fanns planer på någon

form av boende på 8:95 som verkar ha försvunnit. Här är kanske lämpligt?

Ett annat kriterium är att det finns både förskola och skola. Båda finns på orten men vad det gäller skolan så är man trångbodd. Minst ett par klassrum saknas för att undervisningen ska kunna vara optimal.

3. Gång- och cykelvägen genom tätorten är viktig. Vårt förslag är att förlänga denna från Sörbacka till korsningen mot Varola. Detta kräver att Djursättravägen rätas upp och då kan gång- och cykelvägen läggas väster om vägen. Gärna hela vägen till Djursätra. Samtidigt tar man bort de förväxta tallbuskar som finns på grönytan mot Solskensvägen.

På dialogkvällen i Tingshuset framkom också ett tydligt önskemål om cykelväg från Vårsås till Nybo.

Referensgruppen i Vårsås

Referensgruppen bildades i Vårsås tätort 2019 för att bli en viktig kugge i det gemensamma arbetet för att hela Skövde ska växa, prioritera behoven och se över möjliga vägar framåt. Gruppen består av 10 personer som på olika sätt representerar föreningslivet, kyrkorna, skolorna och företagen.

Bemötande:

- Indelning mellan serviceorter och lokalorter utgår, alla dessa orter benämns tätorter och texter och kartor har justerats i kapitel Utvecklingsinriktning och Mark- och vattenanvändning.
- På karta Mark- och vattenanvändning har en utökning av yta för Bostadsbebyggelse med viss service gjorts i nordvästra delen av Vårsås (del av nämnda område 1).

9 INTRESSEORGANISATIONER OCH FÖRENINGAR

Timmersdalabygdens Utvecklingsgrupp

Vi i Timmersdalabygdens utvecklingsgrupp (TUG) håller med om och vill bidra till att Skövde ska satsa stort och växa med kraft. Vi uppmanar därför kommunen att lyfta blicken och använda kommunens hela potential – däribland landsbygden. I Timmersdala finns förutsättningarna för och en vilja att växa och utvecklas. Vi vill vara en del i Skövdes satsning! Vi vill arbeta för en växande och levande landsbygd.

I och med senaste årens utveckling av möjligheter att jobba hemifrån och att människor mer och mer ser värdet i att bo nära naturen borde Timmersdala vara en naturlig ort att satsa på, både vad gäller nya bostadsområden och service såsom skolan och äldreomsorgen.

Förutom ett allmänt behov och intresse för nya bostäder så tycker vi också att det i och med den nya batterifabriken borde satsas ännu mer i Timmersdala som ligger endast 15 minuter därifrån. Vi ser gärna att det planeras för olika typer av boenden, både småhus och fler bostäder i allmännyttan. Yngre som vill flytta hit har få objekt att välja på och äldre som vill bo kvar i Timmersdala men kanske inte längre orkar ta hand om sin villa har ingenstans att ta vägen. Det vore bra om det fanns fler hyresrätter på orten för att öka rörelsen på bostadsmarknaden och för att få in andra grupper i samhället.

För att det ska vara möjligt med nybyggnation krävs en uppdaterad detaljplan. TUG ser gärna att nybyggnation sker i etapper, hela vägen från Bäckvägen ner till LIS-området vid Lången.

En förutsättning för att det ska gå att satsa på Timmersdala som en del i Skövdes utveckling är att man ser till hela kedjan. För att det ska bli verkstad och inte bara tomma ord uppmanar TUG att kommunen även ser över:

• Barnomsorg

- Är förskolan tillräckligt stor för det underlag nya bostäder kommer leda till? Behöver den byggas ut? Är skolan tillräckligt stor? Och då menar vi inte för de kommande tio åren
- utan på lång sikt.
- Behöver skolan och/eller förskolan flyttas? Som det är nu ligger den mitt inne i samhället och har därför begränsade

möjligheter att växa. Ska en ny skola kanske byggas i anslutning till och i samband med att etapperna ner mot Lången inleds?

• Gymnastiksal

- Den är sliten, liten och inte tillgänglighetsanpassad. Satsa på sporthall i Timmersdala - som förutom att vara en tillgång (grundläggande förutsättning) för skola och fritidsaktiviteter på orten även kan användas som avlastning för kommunens övriga idrottshallar.

- Om sporthallen byggs upp på ny plats i samhället (kanske kan byggas vid Tymer?) öppnar det upp plats för utbyggnation av förskola och/eller skola och/eller äldreboende.

• Äldreomsorg

- Finns det möjlighet att bygga om äldreboendet för att ge skolan eller förskolan mer plats? Kan vi utöka boendetyperna? Servicelägenheter, hyreslägenheter? Bygga en servicebyggnad med bibliotek, café, samlingslokal? Möjliggör för den som vill att kunna stanna kvar i Timmersdala!

• VA/reningsverk

- Är detta dimensionerat för en ökning i antalet fastigheter? Om inte – se det som ett tillfälle att satsa! Dimensionera upp det ordentligt för att ge Timmersdala de faktiska förutsättningarna att kunna växa.

• Infrastruktur

- Möjligheterna att kunna pendla till Mariestad med kollektivtrafik är minst sagt begränsade, vilket kommer inverka negativt när de kommande anställda på batterifabriken ska välja vart de ska bo. Att gå 4 km i vägrenen på en mörk 80-väg ut till väg 26 för att kunna ta bussen till jobbet är inte hållbart. Bygg en gång- och cykelväg ut till väg 26 eller satsa på kollektivtrafiken inne i Timmersdala.

Det finns ett starkt driv i Timmersdala, många vill och har flyttat hit de senaste åren – inte minst barnfamiljer. Men det finns inget att bygga vidare på! Om kommunen menar allvar med att ha en levande landsbygd, att Timmersdala ska fortsätta vara en serviceort och att folk fortfarande ska vilja bo och verka här så behövs en satsning. Det är nu vi kan ta ett helhetsgrepp!

Vågar Skövde låta bli att satsa på Timmersdala?

Bemötande:

- Flyttkedjor är viktigt och nämns också i översiktsplanen, men att genomföra detta är inte en ÖP-fråga.
- Mångfunktionell bebyggelse och blandade upplåtelseformer beskrivs bland annat i ställningstagande och att det ska ske i hela kommunen i kapitel Utvecklingsinriktning.
- Översiktsplanen skapar markberedskap för efterföljande processer som krävs för genomförande och byggnation. När i tid och i vilken omfattning eller etappindelning en detaljplan ska göras regleras inte i själva översiktsplanen. • Reningsverkets behov av nytt miljötillstånd i Timmersdala beskrivs i översiktsplanen, bland annat under kapitel Mark- och vattenanvändning > Tekniska anläggningar.
- Angående gc-väg så visas just det i Utvecklingsinriktningen.
- Övriga synpunkter är inte frågor som hanteras i översiktsplanen utan lämnas vidare till berörda enheter inom kommunen.

Väring sydost fiber ek. Förening

Nedan följer alternativ text till den som står i nuvarande förslag om IT-struktur. Fiberutbyggnaden har på landsbygden och i vissa tätorter gjorts av sju olika byanät, ekonomiska föreningar eller aktiebolag. Utbyggnaden pågår ännu. Detta gjorde tidigt Skövde till en kommun i framkant. Om detta står inget i ÖP 2040. Däremot står att en anställd samordnare skall fokusera på Skövde centralort. Vi anser att hela kommunen skall fokuseras på för att få ett robust och hållbart fibernät för framtiden. Medborgare bor i hela kommunen och då ska kommunen satsa på alla delar. IT-strategin 2020–2025 passeras om två år. Därefter skall fokus vara till fördel för hela kommunen och samverkan ske med alla byanät. Fibertätheten skall mätas i hela kommunen, för hushåll och arbetsställen. Vi förstår inte att resultatmålen för 2025 finns med här då det fattas 15 år till 2040. Därför

bör nog hela texten förnyas. Mål på 100 Mbps känns redan passerade då de flesta byanät erbjuder 1000 Mbps 2023. Uppgiften att helt skriva om texten åtar vi oss inte med detta kompletteringsförslag. Förbise inte de satsningar som gjorts och görs av andra än Skövde stadsnät. Samverka med oss istället!

Våra konkreta ändringar i ÖP 2040 följer nedan:

IT-infrastruktur

2020 antog kommunfullmäktige Plan för IT-infrastrukturen. Planen anger bredbandsmål. Utvecklingen på området har gått snabbt både nationellt och i Skövde. Idag finns en framtidssäker infrastruktur vars funktion är en vital del av kommunal verksamhet, näringslivet och invånarnas fritid. Till stor del har marknaden påverkat utvecklingen i rätt riktning, men offentliga insatser som bredbandssamordning, monetärt stöd och utbyggnad i egen regi har också varit av stor betydelse.

Skövde kommuns resultatmål för 2025 är att:

Alla i Skövde kommun ska ha tillgång till 100 Mbit/s. Fibertätheten för hushåll i tätorter är topp 5 i Västra Götaland. Fibertätheten för arbetsställen totalt är topp 5 i Västra Götaland. Den viktigaste åtgärden för att säkerställa utvecklingen av IT-infrastrukturen och för att nå målen, är att ha en bredbands-samordnare som nav för dessa frågor och med fokus på hela Skövde kommun. Ett fokus bör också ligga på ökad säkerhet och robusthet genom att binda samman de olika fibernäten för bättre redundans/diversitet.

Planeringsprinciper IT-infrastruktur:

Fortsätta arbeta utifrån antagen Plan för IT-infrastruktur

- Fortsatt samverkan med Byanäten inom Skövdebygdens fibersamverkan, vilka har betytt mycket för bredbandsutbyggnaden på landsbygden och i en del tätorter.

Bemötande:

- Text om fiberföreningar har justerats i kapitel Mark- och vattenanvändning > IT-infrastruktur.

Värings intresseförening

Planen ska vägleda kommunen och andra myndigheter i beslut kring frågor om kommunens mark- och vattenanvändning. En hållbar utveckling eftersträvas och ett av ledorden är levande landsbygd. Medborgarna skall också vara i fokus. Att ha en långtidsplan är viktigt och att den fokuserar på hållbarhet i olika aspekter likaså.

Blicken i ÖP är stadens, landsbygden prioriteras ned

Givetvis är det viktigt att centralorten utvecklas. Arbetsplatser och viktiga utbildningsinrättningar finns där. Satsningen på stadens utveckling har pågått länge och varit lyckosam på många sätt. Många vill både bo i och arbeta i centralorten, som också växer. Men det finns också många medborgare som önskar en annan livsmiljö, på landsbygden eller i de mindre tätorterna. I ÖP 2040 införs nya begrepp, som serviceorter och lokalorter. Skultorp och Stöpen fungerar som den förlängda staden och räknas som serviceorter. Dit hör också Timmersdala, Vårsås och Tidån, som gamla kommuncentra. Väring, Lerdala och Igelstorp degraderas dock till lokalorter som beskrivs som områden för ett samlat boende. Ulvåker har idag varken skola eller förskola så där kanske lokalort stämmer med ortens roll idag. Igelstorp och Lerdala får själva beskriva sina åsikter om detta men vi var överens på vårt dialogmöte kring ÖP 2040 att begreppet lokalort inte borde införas. Ett exempel på att det mesta i ÖP 2040 utgår från stadens blick är att serviceorter och lokalorter kompletterar stadens livsmiljöer (s.26). Medborgarna på landsbygden har sedan länge tröttnat på att bli förbisedda på detta sätt. Vi anser att även vi är värda att bli lyssnade till och våra bygder är värda utveckling, inte stagnation och återgång.

Serviceort eller lokalort utifrån Värings perspektiv

I serviceorterna ska det finnas kommunal service. Det kan exempelvis handla om kommunalt vatten och avlopp, avfallshandtering, förskola, grundskola för lägre åldrar, boende för äldre, bibliotek eller likande kulturell mötesplats för alla åldrar, torgplats eller annan samlingsplats utomhus samt någon funktion för idrott eller fritid. I serviceorterna skapas också indirekta

förutsättningar för privat service i form av butiker, samt för regional service som kollektivtrafik och viss vård. Serviceorterna är nav i sina respektive nätverk, som även rymmer ett antal lokalorter. (s.26) Lokalorterna erbjuder samlat boende (s.31) Väringsbygden har varit befolkat under mer än 2000 år. 1847 invigdes den första skolan för bygden. Väring var centralorten för Binnebergs kommun, som gick ihop med Skövde, Tidån, Timmersdala, Skultorp och Vårsås 1971. Från att ha haft ett flertal butiker, banker och andra serviceinrättningar finns nu skola och förskola (1988-) i kommunens regi. Fritidsgården lades ned på oklara grunder 2018. Den var välbesökt.

Kommunalt vatten och avlopp finns liksom ÅV-station. Kommunen la ned vårt lilla bibliotek men skolbibliotek finns. En 24SJU närbutik finns, liksom pizzeria och bensinmack. Här finns också en av Sveriges största MC-butiker och ett flertal olika företagare inom olika branscher. Flera samlingslokaler ägs av föreningar eller församling och passar väl för kulturella aktiviteter. Föreningslivet är rikt för alla åldrar och intressen, fotboll, scouting, skytte, seniorer och MC-intresserade.

Idrottsplatsen i Truvel har tre fullstora gräsplaner och en grusplan samt motionsspår. Scoutgården är Skövdes största i sitt slag och ridhus och olika stall i trakten finns för utbildning eller stallplats att hyra. Truvel kan utvecklas mer för boende och fritid. Norra Billings pastorat har sin mesta administration i Väring. Flera samlingsplatser har vi också.

Kvarnrandellen, Församlingshemmet (ute och inne) Truvel, med IP och Scoutgården är några exempel. Värings intresseförening har drivit frågan om boende för äldre i flera år. Bristen på tomtmark har varit ett hinder men vi räknar med att det snart blir verklighet. En pendlarhållplats finns utmed väg 200. Ett nytt VA-område anläggs nu i Truvel, där flera finns som vill bygga nya bostäder. VA-området i Värings samhälle måste ses över då nya anläggningar förstört stora delar av Dikningsföretaget Värings prästgård m fl från 1952.

Kommunal service och tomter behövs! För att behålla skola och förskola behövs barnfamiljer. Många vill bygga och bo i Väring och på landsbygden runtomkring. Detta vet vi då det finns många som frågar efter tomter och villorna säljs snabbt i områ-

det. Befolkningen har ökat de senaste åren men kommunen har inte ordnat fram de tomter som fanns med i ÖP 2025. I närområdet finns närmare 100 lägenheter eller hus att hyra. Allt privatägt efter att Skövdebostäder sålde ut sina hus i Väring. Utan tomter och skola/förskola på orten minskar intresset att flytta hit. Det skulle bli resultatet av att Väring definieras som lokalort. Vem vågar då satsa på att bo här? Många tjänstepersoner vill väl redan idag lägga ned mindre skolor. De ser väl inte värdet av en orsts livsmiljö utan fokuserar mer på att spara pengar och förenkla sin egen planering.

Verksamhetsområden behövs också för att företagare ska kunna etablera sig på orten.

Slutsatser degradera inte Väring till lokalort:

Väring är ingen lokalort och skall inte heller bli en sådan, då det skulle innebära att utvecklingen går tillbaka i stället för framåt. Detta i en tid då verksamhetsområdet Locketorp skall utvecklas (5 km söder om Väring) och en stor verksamhet byggs i Mariestad, där Väring ligger bra till för pendlare till Mariestad eller Skövde. Tätorterna måste inte graderas och tvingas ingå i varandras nätverk. Låt alla utvecklas efter sin förmåga och planera för detta. Vårdcentral finns i Tidån dit många från Väring söker sig men andra väljer hellre Skövde. Troligen känner ingen i Väring att hen är en del av serviceorten Tidån. Då fritidsgården stängdes i Väring hänvisades ett fyrtiotal ungdomar från Väring till Tidån. En valde att åka dit efter stängningen i Väring. Övriga lämnades åt sitt öde. Det hjälper inte att lokalorter har ytor utpekade för bostadsbyggande. Sådana har funnits i decennier i Väring men Skövde kommun har inte hunnit att göra dem klara till försäljning. För detta krävs att de är förberedda för behövliga anslutningar också. VA-området i Truvel ger nya möjligheter. VA-området i Väring måste ses över.

Landsbygden och de mindre tätorterna är inte komplement till staden. Många människor önskar bo utanför staden då de ser det som den bästa miljön för sig själva och sina barn. Då är landsbygden och tätorterna lika mycket värda som centralorten. Nedgradera oss inte med sådant språkbruk. När vi läser i tidningen att konstgräs ska läggas på torget för att människor skall trivas bättre i staden och shoppa mer där tänker vi på våra

stora grönområden och egna odlingar. Utan landsbygden lär det bli dåligt med mat i staden. Landsbygden och de mindre tätorterna har egna värden som uppskattas.

Kommunikationer fysiska och digitala

För inte så länge sedan åkte de flesta tåg mellan Väring och Skövde. Sedan blev bussen enda möjligheten för kollektivtrafik och det funkar ganska bra med flera turer åt båda håll under vardagar. Men två bussar plus nattbussen under helgerna! Ska du in till Skövde en lördag är det knappt att du hinner till Skövde innan du måste ta sista hem igen den dagen. Det kan vara orsaken till att få åker kollektivt på helgerna. Cykla till jobbet på cykelbanor. Det finns några som cyklar ett par mil till jobbet i Skövde, men det är med livet som insats. Utanför sidomarkeringen har du cirka 15 cm asfalt för din cykel, från Väring och fram till Fjället. Därefter är det bättre vägren. Skövde kommun planerar för cykelbanor från centrum till Locketorp, men inget längre norrut. Från Tidån och Väring kommer troligen flera som ska jobba på gamla flygplatsens område. Ska de nöja sig med 15 cm Cykelbana?

Fibernät privata initiativ tog Skövde till tätposition

I början av 2010-talet fanns dåligt med fiberanslutningar i Skövde kommun. Då började sju fiberföreningar/byanät ta initiativ för att ändra på detta. Massor av ideella krafter drog tunga lass för att få finansiering, kunder och byggnation till stånd. Tack vare detta låg snart Skövde kommun i topp vad gällde bredbandsanslutningar. Boende och företag på landsbygden fick bättre och tätare fibernät än i staden. Jo, kommunen stötade en del med samordning och borgensåtagande men landsbygdsborna gjorde det mesta av jobbet då och fortsätter idag. Hur ser det ut kring fiber i ÖP 2040? Den hänvisar till 2020 års Plan för infrastrukturen, som gäller till 2025. I ÖP 2040 finns byanäten inte ens nämnda och resultatmålen gäller tätorter. En bredbandssamordnare skall finnas som ska ha fokus på, ja just det, Skövde tätort. Detta är varken hållbart eller medborgarna i fokus.

Slutsatser kommunikationer:

Kollektivtrafiken behöver förbättras mellan Väring och Skövde,

9 INTRESSEORGANISATIONER OCH FÖRENINGAR

speciellt under helgerna. Att ta sig till Skövde för bio, teater eller restaurang på helgen är omöjligt om du inte stannar till halvtre på natten. Arbeta för att påverka Västtrafik att testa fler helgturer. Säkrare cykelvägar mellan Väring och Skövde. Förläng de planerade cykelvägarna till Locketorp vidare till Väring och norrut. Bredbandsutbyggnad. Bredbandssamordnaren skall ha ett fokus på robust fibernät i hela kommunen och samverka med de lokala byanäten. Att sammanbinda nät mellan kommunala och byanät är nödvändigt för bättre divergens/reduktion. Detta ökar hållbarheten. Hållbarhet även på lång sikt och i krislägen

På många sätt beskrivs hållbarhet som att det är bäst att bo tätt. Att planera stora bostadsområden kan vara smart när många ska få plats på kort tid. Men alla medborgare önskar inte bo tätt eller i stadsmiljö. De som brukar sin jord för att vi ska få mat behöver åkrar. Djur som betar håller landskapen öppna. Många vill idag odla mer av sitt husbehov av grönsaker och mår bra när de odlar både blommor och grönt. Många företagare bor på landsbygden och har kunder på många håll. De kan inte ta bussen eller cykla för att bygga hus eller installera VA hos kunderna. De bor gärna utanför tätbyggda områden där de får plats med lager och där andra i familjen också trivs. Vad gör vi om det blir krig eller annan katastrof? Längre elavbrott? Tidigare har stora städer evakuerats och människorna flyttat till släkt och vänner på landet. Där var de säkrare. De kunde värma husen vid elavbrott och de kunde odla upp marken för att få mat. Betande djur gav också Försörjning.

Slutsatser hållbarhet:

Utarma inte landsbygden. Låt den istället blomstra och utvecklas. Underlätta för människor som vill bo så att de kan odla mer av sin mat. Det är hållbart att inte behöva åka och handla mat mer än nödvändigt. Att bygga massor av bostäder på åkermark, som i Trädgårdsstaden, är inte hållbart. Men att en dunge eller en bit sällan odlad mark får bli tomtmark bör kunna tillåtas på landsbygden. Hållbarhet är att väl fungerande orter som Väring får tillåtelse att växa i maklig takt så att de boende kan känna gemenskap, ansvar för varandra och sitt samhälle och behålla

samt utveckla den service som är möjlig, för kommunen och för andra initiativ.

Sammanfattning:

Hela Sverige ska leva gäller för Sverige. Hela Skövde kommun skall utvecklas gäller för Skövde. Både stad och landsbygd skall utvecklas och ges förutsättningar så att medborgarna kan utvecklas och vara med och utveckla sitt samhälle. Ingen är beaktad av att land och stad står i motsatsförhållande. Vi behöver varandra och erbjuder olika livsförutsättningar. Låt detta komma fram i ÖP 2040. Väring har funnits i mer än 2000 år. Skola har funnits sedan 1847. Förskolan tillkom 1988 och är mer än fylld. Befolkningsutvecklingen är sedan länge positiv och stabil. Många företag och föreningar finns liksom butik för livsmedel och annan handel. Ge inte denna utveckling kalla handen genom att lägga en planering som utgår från att endast beskriva orten som en plats för samlat boende. Det skulle slå undan fötterna för företagare, för skola och förskola samt den utveckling som pågår och det samhälle som lockar nya bosättare.

Värings intresseförenings styrelse

Referensgruppen inför Dialogmöte och Handlingsplan för Väringsbygden som talar för många av dem som bor i vår trakt. Lyssna på oss och för dialog med oss framöver.

Bemötande:

- Text om "stadens livsmiljöer" har justerats i kapitel Utvecklingsinriktning.
- Indelning mellan serviceorter och lokalorter utgår, alla dessa orter benämns tätorter och texter och kartor har justerats i kapitel Utvecklingsinriktning och Mark- och vattenanvändning.
- Översiktsplanens syfte är att visa på lämplig framtida markanvändning. När och vem som genomför och bygger hanteras inte i översiktsplanen.
- Truget pekas inte specifikt ut i översiktsplanen, här kan en mindre komplettering dock vara möjlig.

- Synpunkter om skola lämnas vidare till kommunens sektor Barn och utbildning.
- Mindre verksamheter som inte är störande är möjlig i Våring. Yta för markanvändning Bostadsbebyggelse med viss service har utökats något sen samrådet.
- Synpunkten om kollektivtrafikavgångar rör inte direkt ÖP.
- Behov av cykelväg som knyter samman tätorter och Skövde centralort finns redovisat i Utvecklingsinriktningen. Exakt dragning är inte visad, detta behöver studeras i detalj i samband med att beslut fattas att genomföra.
- Text om fiberföreningar har justerats i kapitel Mark- och vattenanvändning > IT-infrastruktur.

Utvecklingsgrupp Tidabygden

1. Om Kommunikationer till och från Serviceorter, sid 33 i pdf ÖP2040: I ÖP står ”Idag är det lätt att ta sig från Serviceorterna in till staden”.

I Norra delarna av Skövde kommun fungerar kommunikationerna bra på vardagar.

Men på lördag/söndag slutar det att fungera ca 1400, då är det inte lätt att ta sig in till staden och tillbaka. Detta gör att vi som bor i (Moholm), Tidän, Våring, Ulvåker, Stöpen samt Fjället inte kan delta i kulturlivet eller idrotts eller restaurang livet på helgerna utan att inneha bil, med de restriktioner det innebär.

Detta måste strida mot kommunens hållbarhetsmål, då det driver fram icke hållbara färd sätt. (Om det inte är kommunens mening att ”Allra mest hållbara färd sätt är den resa som inte behöver genomföras alls”, dvs att vi inte ska delta i kulturlivet på helgerna. Men det tror vi inte...)

Vårt konkreta förslag har tidigare framförts i medborgardislogen med Tidän: Sätt in en buss som anländer till Skövde strax mellan 17–18 på lördag.

Hemresa ca 2200. Antingen rutt 505. (Moholm-Tidän-Våring-Fjället-Skövde) eller rutt 613 (Moholm-Tidän-Våring-Ulvåker-

Stöpen-Skövde). Bussen kan vända i Moholm då det finns tåg mellan Töreboda och Skövde.

På söndag bör en buss gå från Skövde efter tågen från Stockholm/Göteborg anländer vid ca kl 1800. Annars blir man strandad i Skövde. (Går att välja mellan rutt 505/613).

Vi har haft en diskussion med Västtrafik, som säger att detta skall hända vid byte av tidtabell den 2023-06-01, törs man tro på det?

2. Om väg 200 i ÖP2040:

Den framtida vägkopplingen mellan väg 26 och väg 200 är en bra plan.

Denna tillsammans med de förväntade etableringarna på tidigare flygplatsen i Locketorp, batterifabrik i Mariestad och de satsningarna på boende i serviceorter och lokalorter menar vi kommer att leda till ökat trafiktryck på väg 200. Så även mer tung trafik, inte alla lastbilar kommer att ta vägen över 26an, när 200:an är närmare.

ÖP2040 måste innehålla att se över väg 200 i hela kommunen, så att smidig och säker kommunikation säkerställs. I synnerhet behöver genomfartsleden genom Tidän ses över, något som redan beslutats av Kommunstyrelsen i ”Handlingsplan för Tidän”(se Dnr ADM.2022.13).

I samband med detta är det av största vikt för säkerheten att cykelvägar anläggs som alternativ till att cykla längs väg 200.

3. Om gång- och cykelvägar i ÖP 2040:

Som sagt ovan är GC-väg som gör att cykling och promenader på väg 200 undviks, av säkerhetsskäl. ÖP2040 verkar ha cykelvägsfokus att man ska ta sig in och ut från staden. En cykelväg har många fler värden än så. Den ger möjlighet till vardagsmotion genom att erbjuda ”rundor” för motionärer, den bidrar till hållbarhet när Barn och ungdomar inte behöver bli skjutsade i bil in till serviceorten (av säkerhetsskäl). Vid förläggning av cykelvägen bör de boende i området tillfrågas. Så att cykelvägen blir förlagd så att vardagsmotionen blir trevlig och att så många som möjligt kommer att använda GC-vägarna.

Att hela vägen förlägga cykelvägen strax intill väg 200 är inte det trevligaste, även om det är närmast. Mer kreativa förlägg-

9 INTRESSEORGANISATIONER OCH FÖRENINGAR

ningar, utanför Trafikverkets vägområde, gör att Skövde kommun får makten över anläggandet, att det möjligen blir billigare och att lokala krafter kan katalysera tillkomsten av cykelvägar. Jämför GC-vägen som Utvecklingsgrupp Tidanbygden byggde mellan Götlunda kyrka och Vallby Sörgårdens kulturresevat.

4. Om byggnation i Tidan:

I utkastet till ÖP2040 står

Planeringsprinciper Tidan:

- I några av de befintliga, icke utbyggda bostadsområdena är detaljplanerna gamla. Vid behov bör möjligheten prövas att se över dessa detaljplaner utifrån attraktivitet, behov och efterfrågan.

Det pågår väl redan detaljplanearbete, för att möjliggöra Skövdebostädernas hyreslägenheter som snart ska byggas i Tidan? Enligt information från Bernt Mårtensson och Katarina Prick maj-2020.

Bemötande:

- *Indelning mellan serviceorter och lokalorter utgår, alla dessa orter benämns tätorter och texter och kartor har justerats i kapitel Utvecklingsinriktning och Mark- och vattenanvändning.*
- *Texten om kommunikationer till tätorter har justerats i kapitel Utvecklingsinriktning.*
- *Synpunkten om kollektivtrafikavgångar rör inte direkt ÖP.*
- *Behov av cykelväg som knyter samman Tidan, Våring och Skövde finns redovisat i Utvecklingsinriktningen. Exakt dragning är inte visad, detta behöver studeras i detalj i samband med att beslut fattas att genomföra.*
- *Frågor om översyn och underhåll av befintligt vägnät behandlas i processer utanför översiktsplanens ramar, bland annat i regional infrastrukturplan. Synpunkter om behov av översyn av väg 200 lämnas vidare till kommunens enhet för Gata- och natur.*
- *Övriga synpunkter noteras.*

Igelstorps IK

"I serviceorterna ska det finnas kommunal service. Det kan exempelvis handla om kommunalt vatten och avlopp, avfallshandling, förskola, grundskola för lägre åldrar, boende för äldre, bibliotek eller likande kulturell mötesplats för alla åldrar, torgplats eller annan samlingsplats utomhus samt någon funktion för idrott eller fritid. I serviceorterna skapas också indirekta förutsättningar för privat service i form av butiker, samt för regional service som kollektivtrafik och viss vård."

Vi i Igelstorps IK ser detta som ett direkt hot mot vår överlevnad. Som lokalort kommer vi inte att ha samma möjligheter att verka för våra invånares rätt att bibehålla en idrottsförening. Redan idag har varken Lerdala (lokalort) eller Våring (lokalort) A-lag i herrfotboll. Ulvåker (lokalort) har det bara till namnet, då det i verkligheten är Stöpen som förser Ulvåker med underlag för att bedriva sin verksamhet. Det har vi fortfarande, men med kommunens idéer kring lokalorter ser vi våra möjligheter att behålla ett A-lag i herrfotboll som uteslutna. Därmed försvinner även möjligheten att bedriva vår föreningsägda anläggning och då försvinner även all vår ungdomsverksamhet. Vilket vi inte vill tro är kommunens ambition med förslaget om Lokalorterna.

"I Skövde kommun är Skultorp, Stöpen, Timmersdala, Tidan och Vårsås serviceorter. Serviceorterna är nav i sina respektive nätverk, som även rymmer ett antal lokalorter. Detta system främjar den hållbara utvecklingen på landsbygden. Genom att stärka serviceorternas kvaliteter och utvecklingsmöjligheter skapas förutsättningar för livskraftiga orter och en levande landsbygd."

Genom att utelämna Igelstorp här kommer vår tätort att hämnas ohjälpligt efter. Skövde kommun bör istället satsa hårt på Igelstorp genom att bygga om det gamla stationsområdet, som är granne med Igelvallen. Här kan man framförallt bygga hyresrätter. Det har vi idag inga alls i Igelstorp. Det påverkar demografin något oerhört negativt för oss. Tänk att kunna få flytta till sitt första egna, boende på hemorten? Den rätten förnekar Skövde kommun oss. Med ny cykelbana från Skövde till Igel-

torp och då RV 49 nu byggs ut till mötesfri landsväg med hastighet på 100 km/h är man snabbt i Igelstorp. Sedan föreslår vi även att kommunen bereder mer mark för byggnation, gärna i skogarna väster om samhället. Allt detta sammantaget skulle underlätta väldigt mycket för oss i Igelstorps IK för att kunna bedriva vår fotbollsverksamhet för personer i åldrarna 18 - 30 år. Precis de åldrar man är aktiv fotbollsspelare i.

"Serviceorterna och lokalorterna har en viktig funktion, både i kommunens tätortsutveckling och för kommunens tillväxt ur ett hållbarhetsperspektiv. Det bedöms därför motiverat att ta i anspråk den jordbruksmark som ligger i direkt anslutning till tätorterna, för att på så sätt tillgodose ett väsentligt allmänt samhällsintresse. Ianspråktagandet av åkermarken bedöms ge minsta möjliga intrång på omkringliggande värden i anslutning till tätorterna."

Här hänvisar vi till vårt svar i föregående fråga. Vi i Igelstorps IK ser gärna en utökad byggnation i Igelstorp och då gärna en mer blandad bebyggelse för att människor i olika skeenden i livet ska kunna bo i Igelstorp.

"Föreslagen bebyggelseutveckling i Igelstorp medför intrång i riksintresseområdet Svenstorp (NRO14088). Då den föreslagna bebyggelsen ligger i direkt anslutning till samlad bebyggelse bedöms intrånget medföra begränsade negativa effekter för riksintesseområdet. Det är dock viktigt i samband med detaljplanarbetet se till att de spridningsstråk som finns i det ianspråktagna området bibehålls och förstärks."

Vi i Igelstorps IK ser inte några hinder för en fortsatt bebyggelse av såväl bostäder som ytterligare service i samhället. Det är den utveckling som kommunen verkligen kan hjälpa oss i Igelstorps IK med. Då kommer vi orka med att arbeta vidare ideellt för att stärka Skövde kommun. Det som framkommer i NRO14088 ska givetvis tas hänsyn till.

"Utgångspunkten i översiktsplaneförslaget är att tyngdpunkten för den framtida utvecklingen ska vara knuten till centralorten Skövde, serviceorterna Skultorp, Stöpen, Timmersdala, Tidän och Vårsås samt en viss del de lokala orterna (Igelstorp, Våring, Lerdala och Ulvåker)."

Den här skrivningen vänder vi i Igelstorps IK oss starkt emot.

Vi anser oss bli behandlade av Skövde kommun som ett B-lag där kommunen tar sig rätten att segregera sina invånare. Om inte detta ändras, ser vi ingen framtid för vår förening.

"Ett antal orter pekats ut som serviceorter (Skultorp, Stöpen, Timmersdala, Tidän och Vårsås) respektive lokala orter (Igelstorp, Våring, Lerdala och Ulvåker). I serviceorterna anges att dess kvalitéer ska stärkas och grundläggande kommunal service säkras. Lokala orter ska ingå i nätverk med en serviceort eller med staden. Eventuell ny bebyggelse i serviceorterna samt i de lokala orterna kommer att understödja existerande service."

Instället bör kommunen se till alla tätorters utveckling och inte syssla med att värdera tätorternas existens mot varandra. Återigen kommer Igelstorps IK inte klara av att existera som förening med kommunens sätt att rangordna vilka föreningar som har existensberättigande och vilka som inte har det.

"Översiktsplaneförslagets ställningstaganden kring serviceorternas utveckling bedöms bidra till positiva effekter och målpuppfyllelse."

Och de positiva effekterna blir då på lokalorternas bekostnad! För att vara tydlig: – Vi i Igelstorp kommer aldrig att bidra till serviceorten Vårsås utveckling. Vi i Igelstorp åker då till centralorten och använder de föreningar som finns där.

"Det bedöms som positivt att serviceorternas offentliga platser och sociala rum belyses i planen, och anger att det ska finnas kommunal service som bibliotek eller liknande kulturell mötesplats för olika åldrar, torgplats eller annan samlande plats utomhus samt målpunkter för idrott eller fritid."

Självklart låter detta bra för de orter som nu får status som serviceorter, för övrigt hänvisar vi till föregående svar.

"Ny bebyggelse på landsbygden planeras främst ske genom komplettering av övriga orter och byar, vilket är en positiv inriktning för att motverka en splittrad bebyggelsestruktur med långa avstånd till servicefunktioner. Landsbygden invånare samt människor boende i de utpekade lokala orterna kommer dock fortsatt vara beroende av serviceorterna samt Skövde centralort."

Skövde kommun har härmed ingen avsikt att hjälpa en fören-

9 INTRESSEORGANISATIONER OCH FÖRENINGAR

ing som vår i Igelstorp. Vi får klara oss bäst vi kan så länge det nu går.

"I översiktsplaneförslaget anges inriktningen att bebyggelseutvecklingen för bostäder ska ske på platser med närhet till god kollektivtrafik samt längs kollektivtrafikstråk. Att placera huvuddelen av ny bebyggelse i kollektivtrafiknära lägen är en mycket bra förutsättning för ett hållbart vardagsliv."

Med tanke på den goda kollektivtrafik vi i Igelstorp har med vårt läge mellan Skövde och Tibro och med tanke på den kommande cykelbanan till centralorten är det märkligt att kommunen då inte vill stötta förutsättningarna för ett hållbart vardagsliv i Igelstorp genom att degradera oss till lokalort.

"Utöver förtätning och koncentration till serviceorter, planeras ett antal nya områden för större exploatering för bostäder och verksamhetsområden. För bostäder planeras utveckling av ett nytt område i Stadsskogen, medan Trädgårdsstaden och Hasselbacken ska utvecklas vidare."

Vi i Igelstorps IK hade hellre sett satsning på nybyggnation i kommunens tätorter för att där utveckla redan befintlig infrastruktur.

"Åtgärder på väg 26 och 49 är sedan tidigare planerade, och översiktsplaneförslaget anger att det är av stor vikt att åtgärderna fullföljs, då det är viktigt både för pendlingsresor och för näringslivets transporter."

Återigen talar kommunens ambitioner att växa mot att göra Igelstorp till en lokalort. Under förutsättning att kommunen verkligen menar det som står om åtgärder på väg 49. Vi i Igelstorps IK vill mer än gärna bidra till Skövde kommuns utveckling. Slå då inte undan benen för oss genom att ge oss sämre förutsättningar än övriga tätorter. Att man år 2023 börjar gradera sina invånare efter var man bor trodde vi inte skulle hända.

Bemötande:

- Indelning mellan serviceorter och lokalorter utgår, alla dessa orter benämns tätorter och texter och kartor har justerats i kapitel Utvecklingsinriktning och Mark- och vattenanvändning.

Föreningen Svenskt Landskapsskydd

Vindkraft

Föreningen Svenskt landskapsskydd vill peka på att skyddsavstånden till bostäder bör göras väsentligt längre än de 500 m som stipuleras i planen.

Vi stödjer dock helt Skövde kommuns vision avseende nej till vindkraft på berget Billingen.

Sid 82 i planbeskrivningen:

"Mot bakgrund av genomförd landskapsanalys och ett flertal andra värden på Billingen (bland annat naturreservat, natura2000 och landskapsbildsskydd) bör inte vindkraftverk uppföras på Billingen. Här bör övriga värden ges företräde."

Föreningen Svenskt Landskapsskydd vill här peka på att hittills samtliga försök från olika intressenter att få tillstånd till vindkraftsetableringar på Billingen, har avslagits av miljödomstolarna. Föreningen Svenskt Landskapsskydd har också aktivt deltagit i de processerna och kommer också att bevaka frågan framöver.

Föreningen Svenskt Landskapsskydd ser Skövde kommuns tydliga ställningstagande i detta hänseende som viktigt, inte bara för människor eller naturen och dess värden, utan också för att bespara presumtiva projektörer och miljödomstolarna långa och dyra domstolsprocesser. Ett tidigt och tydligt ställningstagande i ÖP 2040 och i kommunens vindkraftsplan undanröjer alla tveksamheter i frågan, samt sparar arbete och pengar.

Stenbrott

Inom Skövde kommun finns två dominerande stenbrott, Cementas dagbrott och stenbrott Billingsryd. I dessa hänseenden bör Skövde kommun ha en tydlig avsikt inför framtiden. I nuvarande utkast till ÖP 2040 tycks kommunen "luta sig tillbaka" i dessa viktiga frågor och passivt hänvisa till de aktuella riksintressena.

Vi anser istället att kommunen bör, oavsett riksintresse, ha en egen tydlig åsikt i frågan. En åsikt som ligger i kommunens långsiktiga intresse.

Föreningen Svenskt Landskapsskydd anser att det, med kommunens utveckling och bästa för ögonen torde vara omöjligt att acceptera dessa miljöförstörande och landskapsförstörande processer, detta särskilt som omfattande klagomål har förekommit under mycket lång tid. Det är nu hög tid att kommunen tar ställning och sätter ned foten i frågan.

Cementa

Såvitt Föreningen Svenskt Landskapsskydd erfar går nuvarande tillstånd mot sitt slut detta decennium. Kommunen bör i ÖP 2040 därför vara tydlig med att Cementas dagbrott därefter skall avvecklas.

Billingsryd

När det gäller Billingsryd gäller samma förhållande som för Cementa. Kommunen bör även här tydliggöra sina avsikter att inte fortsätta att ställa sin mark till förfogande för denna verksamhet när nuvarande miljötillstånd går ut 2028. Under miljöprövningsprocessen 2018-2021 ansåg över 200 fastighetsägare, gränsande till stenbrottet, att verksamheten måste läggas ned. Skanska och Paroc AB hävdade att fortsatt brytning var nödvändig för tillgången på diabas, men Föreningen Svenskt Landskapsskydd har visat att detta inte överensstämmer med verkligheten.

Mark och Miljödomstolens lagakraftvunna dom 2021-06-09 (Dom 4975-20):

I rubricerad dom framgår det tydligt att såväl Miljöprövningsdelegationen som Mark- och Miljödomstolen anser att det nuvarande tillståndet, som gäller fram till 2028, är en relativt kort period och att detta skall anses som ett slututtag.

Sid 25/ Länsstyrelsens synpunkter: "Miljöprövningsdelegationens beslut anses vara väl avvägt till de förutsättningar som råder på platsen för att verksamheten ska kunna tillåtas i 7 år, då ett slututtag förväntas ske för tåkten med fyndigheter av riksintresse."

Sid 27/ Mark- och Miljödomstolens domskäl: "Som miljöprövningsdelegationen anfört har den nu ansökta verksamheten karaktär av slututvinning under en relativt kort period."

Ovanstående tydliga ställningstaganden från såväl Länsstyrelsen/Miljöprövningsdelegationen som Mark- och Miljö-

domstolen borde ge Skövde kommun incitament att planera för att avsluta verksamheten i Billingsryd 2028. Detta bör också framgå i ÖP 2040.

Bemötande:

- *Texten har förtydligats angående riktvärden för buller och beaktande av skyddsavstånd i kapitel Mark- och vattenanvändning > Vindkraft.*
- *I ÖP 2040 redovisas ytan för Riksintresseområde för materialutvinning i karta Värden och hänsyn, ytan som finns i karta Mark- och vattenanvändning motsvarar den yta som det idag finns täktillstånd för. Skövde kommun följer beslutade riksintressen och givna täktillstånd till dess att dessa förändras och har inte för avsikt att ändra ytan för markanvändningen. Även om tillstånd för brytning inte förlängs finns möjlighet för Heidelberg att fortsätta tillverknigen inom verksamhetsområdet.*
- *Kommunen ser dock möjlighet att få delta i dialog med verksamhetsutövaren Heidelberg (tidigare Cementa) för att se vilken typ av återställning som kan vara lämplig den dag då brytningen upphör.*

10. Övriga

Skanova AB

Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet, det vill säga när detaljplanarbete påbörjas, för att få med befintliga ledningar i planeringsunderlaget. På så sätt kan oförutsedda hinder i planeringen som berör Skanovas nät undvikas för att få en smidigare och snabbare planprocess.

Bemötande:

Noteras

Ellevio AB

Vi har både lokalnät och regionnät inom de norra delarna av kommunen. Enligt planbeskrivningen står det att Fortum är nätägare och det var de förut men nu mer är det Ellevio som är nätägare.

Energifrågan är en viktig del i en hållbar utveckling och därför är det viktigt att ledningar som överför energi från produktion till konsumtion skyddas och säkras. Elnätet är en möjliggörare för samhällets utveckling och energiomställningen. En viktig aspekt för att elförsörjningen ska vara hållbar är att den ska vara driftsäker. Vid inskränkning i vår eldistribution blir vårt samhälle mer sårbart och driftsäkerheten inte lika självklar, det är därför viktigt att våra regionnätsledningar skyddas i samhällsutvecklingen. Genom att upprätthålla avstånd till viktiga matande ledningar i samhällsplaneringen bidrar ni till säkerheten för vårt nuvarande och framtida ökande kapacitetsbehov kan tillgodoses.

Vi arbetar ständigt med att förnya och förbättra vårt elnät. Det är viktigt att vi tillsammans med kommunen som helhet (organisation och invånare) har ett bra samarbete i elnäts- och samhällsutvecklingen.

I samband med planering av utveckling av samhället är det viktigt att vi är med i en tidig dialog om elnätsutbyggnaden, detta för att säkerställa kapacitet och utrymmen för elnätet.

Bemötande:

- Faktafel korrigeras.
- Transmissionsnätet har lagts till i karta Värden och hänsyn.
- Text om energi har bearbetats i kapitel Mark- och vattenanvändning > Energiförsörjning och energiproduktion.
- Avsnitt om magnetfält har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Det robusta samhället.

Vattenfall Eldistribution AB

Vid detaljplansplanering och bygglov m.m. i närheten av Vattenfalls anläggningar och fastigheter är det viktigt att kontakta Vattenfall.

Bemötande:

Noteras

Arne Lorentzon AB

För Skaraborg som helhet behöver Skövde stad växa. Vi har därför fokuserat våra synpunkter till de arbetsområden där vi anser att vi har mest att tillföra då de ligger närmast vår verksamhet och vårt kompetensområde. Vi kommer därför främst att kommentera behovet av boende samt bortbyggandet av barriärer. Om man tar hänsyn till vårt förslag som helhet anser vi att man, utan att tumma på miljöhänsyn och befintlig bebyggelse, kan få till upp emot 1000 extra bostäder i centrumnära område. Detta anser vi kunna vara möjligt om man vågar ta de stora och nödvändiga stegen som vi menar att man måste ta.

Vad gäller barriärer anser vi att man i ÖP2040 har gjort ett bra arbete i att identifiera dessa och att man har ambitionen att med ny byggnation minska och överbygga dessa vilket är positivt. Dock ser vi att man missar i att belysa och lösa upp den mentala barriär som idag finns kring den framtida stadsdelen vid Simsjön som vi väljer att döpa till "Simsjöhöjden".

Vad gäller byggnation anser vi därför att man gör fel när man inte tydligt pekar ut området norr/öster om Simsjön som den nya sjönära stadsdelen "Simsjöhöjden". Istället väljer man den något diffusa och enkla lösningen och gör det till ett framtida utredningsområde. Detta anser vi inte håller då området under ca 20 års tid har varit just ett framtida utredningsområde. I ÖP2040 måste man sätta ner foten om riktningen.

Vi anser att man i ÖP2040 skall beskriva detta som ett område för Sammanhängande Bostadsbebyggelse och på så vis markera framtiden för området.

Tittar man på området på en större karta ser man också tydligt att det vore naturligt att utöka Skövde stad på denna plats. Förutom att man skapar jämnvikt av nya invånare mot alla nya områden i nordost skapar man också en naturlig sammankoppling med dom västra delarna av Skultorp med en möjlig framtida vägkoppling. I ÖP2040 pekar man också ut ett grönstråk genom Skultorp som slutar i skogskanten. Detta skulle med fördel dras vidare och ansluta mot Simsjön.

Genom att markera detta som ett område för sammanhängande bostadsbebyggelse redan nu skapar man också förutsättningar för genomförande av infrastrukturinvesteringar som måste planeras in. Dessa åtgärder är nödvändiga men utan denna visionära höjd för området kommer dessa investeringar skjutas på framtiden och vi får vad man närmast kan likna vid ett Moment 22 där tiden bara går.

Bemötande:

- *Arbetet med Simsjöområdet steg 1 (befintlig bebyggelse) pågår parallellt med ÖP 2040. Text om Simsjöområdets fortsatta utveckling har förtydligats i kapitel Mark- och vattenanvändning > Utredningsområden.*
- *Samtidigt som översiktsplanen ska visa på kommunens vilja framåt, ska den också vara en överenskommelse mellan stat och kommun om lämplig mark- och vattenanvändning utifrån hänsyn och avvägningar mot berörda värden, som till exempel riksintressen och naturreservat. När det gäller Simsjöområdet så finns ett flertal sådana olika värden att beakta där för-djupade studier behö-*

ver göras. Dessa har ännu inte blivit genomförda och kommunen har i nuläget inte tillräckligt kunskapsunderlag för att göra rätt avvägningar och markera lämpligt område på markanvändningskartan. Även de sociala och samhällsekonomiska konsekvenserna bör analyseras. I plantexten beskrivs hur det fortsatta planeringsarbetet för Simsjöområdets bebyggelseutveckling bör genomföras.

Jättadalen AB

Jättadalen vill med detta yttrande inkomma med synpunkter och samtidigt berömma Skövde kommuns arbete med att ta fram en genomarbetad och välbalanserad Översiktsplan 2040.

Jättadalen har verkat i kommunen, både på landet och i staden under lång tid och är nu i ett läge där man som företag går in i en ny fas. Vi är bland annat mycket engagerade tillsammans med kommunen och flera andra aktörer i Skövde Science City och har där investerat mycket och arbetar hårt för att möjliggöra byggnation.

Våra synpunkter:

- Integrera områden och minska barriäreffekter. Med anledning av den omfattande byggnationen som planeras på Mariesjö är det av yttersta vikt att stråken och kommunikationerna till och från området stärks. Det gäller dels mot centrum där västra stambanans inverkan som barriär behöver arbetas bort, men också upp mot Stallsiken där den planerade kopplingen behöver komma på plats snarast möjligt. Att arbeta med att integrera Skövde Science City med övriga staden behöver genomföras fullt ut för att ge området bästa möjliga förutsättning att lyckas.
- Arbeta aktivt med både stad och land. Jättadalen anser att en levande landsbygd är en förutsättning för en väl fungerande kommun. Att stärka yttertätorternas och landsbygdens attraktivitet bör göras riktat och genom rätt förutsättningar kan ÖP 2040 var nyckeln i det arbetet. Vidare anser vi att kommunen kan bli ännu tydligare i ÖP 2040 vad man vill och vilka förutsättningar som ska gälla för utveckling,

etableringar och byggnation utanför Skövde stadskärna. Vi ser fram emot att läsa den slutgiltiga handlingen.

Bemötande:

- Det är viktigt med en tydlig koppling mellan stadens centrum och Science city. Arbetet med detta pågår inom andra delar av den kommunala organisationen och i samverkan med andra aktörer. Likaså är arbetet med att koppla ihop Hjövägen med Nohlagavägen via Stallsiken Södra på gång och kommer betyda mycket för Skövde stad, den kopplingen finns i markanvändningskartan.
- Förtydligande om hantering av jordbruksmark och om utveckling utanför centralorten Skövde har tillkommit. Kapitel Värden och hänsyn > Areella näringar.

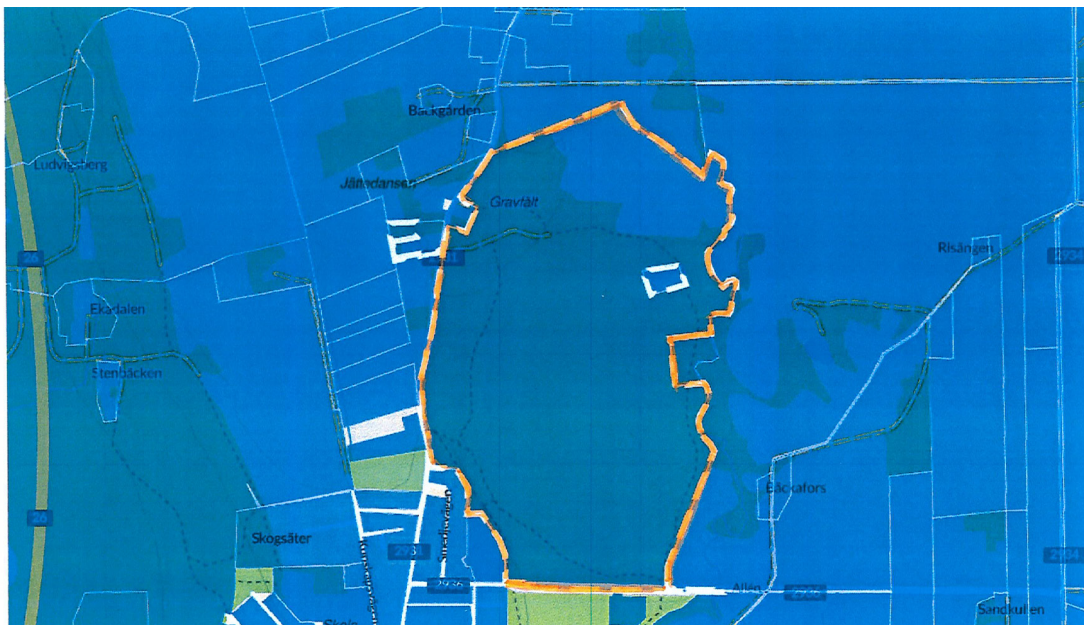
Fastighetsägare Braxtorp 3:2 samt Brixly AB

Mot bland annat bakgrund av planerna för etablering av nya verksamheter i tex Mariestad som kommer generera ett ökat behov av bostäder på orter strategiskt placerade mellan Mariestad och Skövde vill vi lämna följande yttrande på rubricerad ÖP. Vi ser det som mycket positivt att delar av vår fastighet Skövde Braxtorp 3:2 (se kartbild) omvandlas till bostadsändamål mm och begär därför att fastigheten skall ingå i ÖP som område lämpligt för bostäder.

I detta syfte har vi som ägare till fastigheten tecknat en avsiktsförklaring med Brixly AB att utveckla området för bostadsändamål mm.

Bemötande:

- Området är inte lämpligt att exploatera, detta beskrivs i Hållbarhetsbedömningens bilaga "Bortvalda områden". Området har hög sårbarhet och ingår i Stöpens reservvattentäkt, undersökningar om vattentäktens kapacitet och nya tillstånd pågår.

11. Medborgarsynpunkter

Synpunkterna nedan är formellt inkomna från medborgare under samrådet av ÖP 2040. Där flera lämnat synpunkter inom samma ort är dessa samlade och svar ges per ort. Alla synpunkter är anonymiserade.

Skultorp

Medborgare 28

Bor i Häggum som ligger i f.d Skultorps kommun. Är intresserad av hela kommunen men särskilt Skultorpsbygden.

Under ställningstagande 4 skriver ni om en levande landsbygd. Ni skriver bl.a om attraktiva livsmiljöer där mångfald ska stärkas . . . men hur? och med vad? och när?

För oss i Skultorpsbygden finns två nerslitna skolor. När, hur och var ska dessa ersättas? Flera ideella idrottsföreningar gör ett jättejobb i Skultorpsbygden inte minst för barn och ungdomar.

Hur tänker ni kring idrottshall? Behovet är stort!

Vilka utvecklingsmöjligheter ser ni för vårt Kommunallhus?

Många människor i Skultorpsbygden börjar bli lite till åren! När och var planerar ni ett Äldreboende samt Servicelägenheter i Skultorp. Förr fanns äldreboendet Billingsro som nu används till annan verksamhet. Det är ju naturligtvis numera för omodernt till Äldreboende. Men de äldre i Skultorp borde få förvissa sig om att det finns boende med omsorg på ålderdomen. Och, därmed få bo kvar i sin hemmiljö.

Tack, för ordet. Ser med tillförsikt fram emot ert svar!

Ha det gött, Skövde kommun!

Medborgare 33

Undertecknade bor i södra delen av kommunen, Sjögerstad, varför vi främst har kommentarer runt Skultorp och södra kommundelen.

Allmänt anser vi att det är mycket lite som planeras för Skultorp med omnejd.

Allmänna ord som "stärka serviceorternas servicetillgång..."

säger inte så mycket. Vi anser att Skultorp blivit av med det mesta av kommunal / samhällsnyttig service under årens gång. Beröm dock att vi har fått behålla biblioteket och att det fått sk meröppet. Skulle vilja se vad som menas med att "stärka serviceorternas kvaliteter och utvecklingsmöjligheter"?

Vad gäller levande landsbygd upplever vi som bor där att det mesta görs för att motverka en levande landsbygd vad gäller till exempel bygglov och anslutning av VA etc. Vi ser skillnader mot andra kommuner som gör det lättare med dessa ärenden.

Bra om kommunen tar fram en definition på mark på landsbygden som kan bebyggas. Lågproduktiv åkermark etc. Jag tror ingen lantbrukare begär bygglov på fin åkermark utan det är på svårbrukad mark eller ängsmark.

Satsa mer på den södra delen av kommunen. Kan ju inte vara möjligt att all satsning hamnar i norra delen. Finns inga tomter kvar i Skultorp och vi ser inga initiativ till att planera för nya utan tvärt om! Kommunen äger faktiskt mark söderut mot Häggumsvägen.

På sid 45 står det om tänkbara områden men senare i planen tas dessa bort p g a olika orsaker.

Mellanstadieskolor måste prioriteras i Skultorp. Finns flera nya förskolor men vart ska barnen sedan ta vägen? Varför inte en högstadieskola! Det finns en bred ungdomsverksamhet varför behovet av en ordentlig idrottshall är skriande!

Bra att det blir cykelväg till Igelstorp. En GC-väg (för arbetspendling) ska kanske gå utmed befintlig väg men varför inte fortsätta med en "naturcykelbana" till Tibro och sedan till Karlsborg på den nedlagda järnvägen. Kan bli ett BRA turistmål ihop med de andra kommunerna. Jämför med Falköping, Ulricehamn med fortsättning till Västkusten.

Bra att göra en plan för Simsjöområdet så att bebyggelsen där kan utvecklas.

Bemötande Skultorp:

- Att peka ut en exakt plats för framtida servicefunktioner som skolor, äldreboenden, fritidsgård mm i tätorterna ingår inte i översiktsplanen. ÖP 2040 visar på var det finns mark för nuvarande

11 MEDBORGARSYNPUNKTER

och framtida bebyggelse, oavsett om det är för bostäder eller andra användningar kopplat till detta. Skultorp har bla yta för mångfunktionell bebyggelse, bostadsbebyggelse med viss service och verksamheter. I dessa användningar ingår olika typer av bostadsbebyggelse, service och verksamheter.

- Behovet av att knyta samman Skaraborg med fler cykelvägar har lagts till och beskrivs i text i kapitlet Skövde inför 2040 > Regional infrastruktur, några dragningar visas även i kartan i kapitel Utvecklingsinriktning.
- Förtydligande om hantering av jordbruksmark och om utveckling utanför centralorten Skövde har tillkommit. Kapitel Värden och hänsyn > Areella näringar.

Följande synpunkter vidarebefordras till berörda:

- Frågor om översyn och underhåll av kommunala fastigheter behandlas i processer utanför översiktsplanens ramar. Synpunkter lämnas vidare till kommunens avdelning för Fastigheter.
- Frågor om översyn och underhåll av befintligt vägnät behandlas i processer utanför översiktsplanens ramar, bland annat i regional infrastrukturplan. Synpunkter lämnas vidare till kommunens enhet för Gata- och natur.

Väring

Medborgare 5

Cykelväg från Tidån genom Väring via flygfältet/fjället utmed väg 200. Säker överfart vid macken i väring då löparspår, Fotboll och Scouter finns på andra sidan väg 200.

Väring: Byggbara tomter även utanför samhället samt möjlighet till fler tomter i samhället. Viktigt för samhället Väring att det ges möjlighet för tillväxt för att säkerställa skolans fortsatta drift. Bygden är viktig för alla. Alla kan och vill inte bo i stan.

Medborgare 18

Under ställningstagandet "En levande landsbygd - Serviceorter

som nav" så väljer man ut ett par orter som ska utgöra "nav" i planen, men det är inte så man uppnår en levande landsbygd. Varje ort har sina kvaliteter och styrkor, olika förutsättningar utefter sin storlek. Att skapa ett antal "minicentralorter" som ska utgöra nav i varje del är ett centraliserat tänk. En levande landsbygd handlar om att decentralisera, att inse att varje ort har olika förutsättningar och styrkor. Man kanske inte kan ha stora villatomter inne i centralorten, men det kan man på mindre orter. Men för att folk ska vilja bygga hus måste det finnas närhet till förskola och någonstans man kan handla mat. Flyttar man det till en lite större ort en bit bort så försvinner också intresset att bygga just där, och man mister den styrka som fanns med den lilla orten. Man har alltid en närhet till natur och rekreation på den lilla orten, men om det finns en bred landsväg som skär av gångstråken så minskar dess attraktivitet. Man uppnår inte en levande landsbygd genom att flytta servicen centralt, utan man uppnår den genom att anpassa den så att den lyfter landsbygdens styrkor och förebygger dess risker.

Man pratar om en levande landsbygd, men samtidigt har man inte tagit vara på möjligheten att faktiskt avsätta mark till specifika ändamål på de så kallade lokalorterna. I Väring som exempel så finns två mindre områden avsatta för verksamhet. Är det hitåt man vill att orten ska växa om fler företag vill etablera sig? Området runt Hedhamra har idag en bensinstation, pizzeria och en obemannad matbutik. Tvärs över vägen finns olika rekreationsområden såsom scoutstuga, motionsspår och fotbollsplan. Det har blivit ett naturligt centrum för orten, men är helt blankt i översiktsplanen. Här skulle jag önska att planen uppdaterades, både för att anpassas till nuläget men också för att ta riktning mot hur orten ska utvecklas. Detsamma borde gälla för övriga orter, planen behöver redovisa hur orterna ska utvecklas fram till 2040.

Vidare skulle jag gärna se att man undersöker möjligheten att använda marken kring stambanan till exempelvis cykelbanor. Av förståeliga skäl får man inte uppföra byggnader nära stambanan, men en cykelväg skulle inte hindra en framtida utbyggnad. En sådan skulle kunna knyta ihop olika mindre orter, exempelvis Tidån - Väring - Ulvåker med korsande cykelbanor

såsom Stöpen. Då skulle man kunna ta sig snabbare mellan dessa till cykel än vad man gör om man följer bilvägarna.

Medborgare 19

En levande landsbygd- Jag förstår inte hur en levande landsbygd ska kunna skapas genom att ta bort kommunal service och inte ha någon mark för verksamheter i ett antal av Skövdes "lokalorter". Uppdelningen mellan serviceorter och lokalorter borde helt slopas i den nya översiktsplanen.

Som nyinflyttad till Väring så läser jag översiktsplanen med oro, ska Väring tillsammans med andra mindre orter inte få fortsätta att växa och vara attraktiva att bo i? I dagsläget har vi kommunal service i form av exempelvis förskola och skola upp till åk 6. Det är en av anledningarna till att vi valde att bygga ett nytt hus och flytta med vår familj till orten. Jag känner mig säker på att många andra som funderar på att flytta till Skövde med familjen resonerar likadant. Vill vi att Skövde ska fortsätta att växa och vara en attraktiv bostadsort så behöver det finnas möjlighet till olika boendemiljöer med service - alla vill faktiskt inte bo trädgårdsstaden.

Idag finns det service i Väring i form av bensinmack, restaurang och mataffär. I översiktsplanen målas allt det ut som sammanhängande bostadsbebyggelse. Om fler företag vill etablera sig på orten så är det problematiskt om kommunen målar ut den som enbart ett bostadsområde. Med den teknikutveckling och digitalisering som vi ser idag så behöver inte alla nya etableringar ske mitt i centrum, möjligheten finns att etablera företag på en mindre ort och ändå vara nära en större marknad, den möjligheten önskar jag ska finnas i Väring och andra lokalorter i framtiden.

Att få till bättre möjligheter till kollektivtrafik och cykel- och gångbanor som nämns i ÖP är självklart positivt och en förutsättning för att alla mindre orter ska ha möjlighet att växa på ett hållbart sätt. I dagsläget finns tillgång till kollektivtrafik för den som jobbar dagtid men nästan obefintligt med kollektivtrafik på helger, förbättringspotential finns alltså för att fler ska kunna välja bort bil.

Medborgare 24

Min åsikt är att Väring ska vara ett levande samhälle som ska utvecklas och inte degraderas till lokalort. Utveckling:

att förskola och skolan med alla olika verksamheter får vara kvar och inte läggas ned eller begränsa möjligheten till aktiviteter i tex gymnasalen, att ungdomar får större utrymme att träffas i en fritidsgård och få möjligheten till meningsfulla aktiviteter, att de som vill ska kunna bygga sina hus i Väring med omnejd, att äldre ska ha möjlighet till kvarboende i seniorboende eller liknande, att kollektivtrafiken utvidgas så så det blir lättare att ta sig till/från Skövde gäller även kvällstid, att gator och gångbanor ses över då de är slitna och dåliga.

Med vänliga hälsningar från gammal och trogen Väringbo

Medborgare 32

Våra lokalorter är Igelstorp, Väring, Lerdala och Ulvåker. Dessa orter ingår i nätverk med en serviceort eller staden, och utgör ett värdefullt komplement till både serviceorterna och Skövde centralort. Lokalorterna är huvudsakligen boendeorter och samtliga har ytor utpekade för framtida bostadsbebyggelse. Förslagets utvecklingsinriktning visar att lokalorterna bättre binds samman med serviceorter och staden. Detta genom strategiska cykelvägar och pendelparkeringar samt kollektivtrafik. Utbyggnad av service är möjlig om underlag av boende och besökare finns.

Lokalorter skall bindas samman med serviceort. Var det det som låg till grunden för den flyttade gympan i feburari? Vilket nätverk ingår Väring i? Jag kan inte se att det finns ett naturligt nav i de serviceorter som utpekats. Förlorar vi den service som finns med skola och barnomsorg i Väring kommer det att bli en sovby för pendlare utan barn. Värings invånare, med företag, föreningsliv är värda ett bättre öde. Det finns krafter som arbetar för ett aktivt och levande Väring, som försökte att få hit en servicebutik och fick det. Vill ni genom att gradera orterna i Skövde kommun i ett A och ett B-lag få vissa orter att växa och andra att krympa?

11 MEDBORGARSYNPUNKTER

Medborgare 34

Överlag tycker jag det är positivt att kommunen har tagit fram en långsiktig plan som visar vilken riktning kommunen vill utvecklas framåt. Delarna för Skövde tätort och de naturnära delarna kring berget tycker jag är positivt.

När vi kommer till hur framtiden beskrivs för de som bor utanför stadskärnan blir jag däremot mycket orolig till hur skrivelsen är utformad.

Jag strax utanför Väring, där jag har bott sedan drygt fyra år tillbaka och trivs hur bra som helst. Här har jag lärt känna fler personer på fyra år än vad jag gjorde under mina 15 år inne i Skövde. Däremot blir jag bestört när kommunen i sin framtidsbeskrivning i princip inte beskriver någon utveckling alls för Väring. Som det är skrivet i nuläget kan jag inte tyda in något annat än att all satsning ska ske i serviceorterna och all kommunal service utanför serviceorterna på sikt inte kommer finnas. Att vara en lokalort låter som en degradering för Värings del. Det rimmar illa eftersom kommunen själva har tagit en stor politisk risk med att lansera "industriområde Locketorp". Satsas det så stort med i det området vore det väl logiskt att ge förutsättningar till organisk tillväxt i Väring. Det jag menar med det är att ge en förutsättning för privata aktörer att kunna bygga hus åt sig själv eller åt andra. Det finns både personer och företag som försökt bygga men fått nej. I nuläget finns det knappt några tomter trots att kommunen har mark i byn.

Det naturliga kommunen borde göra i och med satsningen i Locketorp borde vara att fräscha upp Väring. Tex rusta upp parkmiljön vid Store-Flo, rusta upp och elektrifiera motionsspåret och självklart någon form av cykelväg till det nyplanerade industriområdet. För mig är det helt oförståeligt att tvinga barnfamiljer som jobbar inne i Skövde (vilket merparten gör) behöva transportera barn till barnomsorg och skola 1 mil åt andra hållet. Det innebär 2 mil extra på morgonen och två mil extra på eftermiddag/kväll. Ingen bussförbindelse i världen kan tyvärr trola bort den tidsförlusten som uppstår med 4 mil extra om dagen. En kommun som vill vara attraktiv i framtiden borde inte dra ner på befintlig service som finns. Så som ÖP2040 är utformad nu står det inget

om varken bibehålla skola, barnomsorg eller ens kommunalt VA.

Det jag vill att kommunen ändrar i ÖP2040 är att göra rimliga satsningar på andra ställen än i centrala Skövde och de sk. Serviceorterna. Det vore mycket mer naturligt att satsa för bättre förutsättningar för tex nybyggnation av bostäder som blir ett bra alternativ till familjer som kommer jobba i Locketorp eller i alla satsningar som Mariestad har kammat hem. Tänk bara att lyfta första intrycket att här finns det möjlighet att skaffa boende med basservice som barnomsorg och föreningsliv. Nära till Skövde och nya industriområdet.

Det absolut minsta vi kan begära av kommunen är att bibehålla och säkra den service som trots allt finns och uppmanade krafter som lever och verkar utanför stadskärnan. Bor man utanför stadskärnan betalar vi lika mycket i skatt, men vi får fixa vägen genom en vägförening, julmarknad och event via intresseföreningar, bredband via fiberförening och fritidsaktiviteter via föreningsliv. För övrigt vill jag flika in med att jag tycker omställningen av Locketorp är riktigt intressant och viktig för regionen. Finns det dessutom möjlighet med ett stickspår från västra stambanan för godstransporter till området kan det bli riktigt intressant för satsningen i Mariestad.

Medborgare 43

Vi har läst de synpunkter som Värings intresseförening har lämnat in angående ÖP 2040 och kan bara hålla med i allt som där har sagts. En ypperligt sammansatt text, som andas både förnuft, fakta och logik. Nu sitter vi två här och hade tänkt skriva något på egen hand, men det blir svårt att flika in något som intresseföreningen inte redan så omsorgsfullt har uttryckt. Så förutom att vi helhjärtat står bakom och håller med i allt som där står, lägger vi till några korta tankar kring ÖP 2040.

Vi börjar med att presentera vilka vi är.

Jan-Erik Ullström, född 1977 i Runneberg norr om Knistad men uppvuxen i Locketorp strax söder om Väring. Har i livet flängt som en skottspole mellan Skövde och landsbygden utåt Väring/Locketorp. Numera boende i Väring, med sin sambo och lille son. Har sedan tidigare två barn som nu är i vuxen ålder. Arbetar som författare och även på Volvo GTO i Skövde.

Jonas Tengelin, född 1980 i Ulvåker men uppvuxen i Väring. Bott där sedan 1983 och är fortfarande bosatt där tillsammans med sin sambo och tre barn. Arbetar som svetsare/smed på Nystedts Smides och Mekaniska.

Tillsammans har vi haft många givande diskussioner om landsbygden i allmänhet och Väring i synnerhet. Jag och min sambo valde att flytta ut på landet när vår son föddes 2021. Om det då inte funnits en förskola i Väring, hade vi valt en annan ort. Men tack vare att den servicen tillhandahålls, blev orten tre personer rikare. Detsamma kan sägas om Jonas med familj, fast tvärtom. De funderade ett tag på att lämna eftersom det blomstrande samhälle han växte upp i höll på att vissna och dö bort. Nu valde de att stanna kvar när Hedhamra återigen ny-startades med både pizzeria och mindre livsmedelsbutik.

Kontentan är det vi båda ser som allra viktigast för att samhället Väring ska kunna blomstra på nytt: människorna. Utan dem finns det ingenting annat än en spökstad. Och för att någon ska vilja komma hit och framför allt vilja stanna kvar här krävs det ett visst mått av service. I en gyllene värld borde det vara ett lagkrav på att så fort ett samhälles befolkning når en viss nivå, ska det finnas en viss servicestandard där ex. förskola, skola, fritidsgård, pensionärsboenden etc. ingår. Nu förstår vi att detta styrs av saker som exempelvis de översiktsplaner som sätts då och då.

Det vi nu ser håller på att hända och som vi alla behöver vara medvetna om och hjälpas åt att förhindra, är följande mönster. Låt oss börja med att tågen slutar stanna i Väring. Det är första steget till att avfolka ett område. Nu lyckades Väring ett tag att ändå locka hit människor, eftersom det fanns affär och skola. Men tittar man på statistiken är det ganska tydligt vad som händer när post, bank, affär, kiosk, speceriaffär och även attraktiva handelspunkter som Dahlins/Järnia försvinner. Människor flyttar inte hit och de som bor här väljer i viss utsträckning att flytta härifrån.

Samma mönster syns i exempelvis Ulvåker, som efter nedläggningen av affären och flytten av Ulvåkers armatur har blivit en tyst fläck på kartan. Och här kan vi lyfta en sak som ofta glöms bort. Dahlins och Ulvåkers armatur är två bra exempel.

Detta var ställen människor åkte till. Det vill säga att för att ta sig dit, anlände de till två småorter. Av alla de tusentals som gjorde det varje år, var det med största sannolikhet vissa som fastnade för vad de såg.

Lite på samma vis som Next Skövdes uppdrag är att locka människor till Skövde och få Skövde att synas, var dessa verksamheter ljuspelare som lockade folk ut på landsbygden där de kunde se hur pittoreskt det faktiskt kan vara. I vissa av dessa fall blev människorna förälskade i bygden och valde att slå sig ned. Men utan lockande ljuspelare, inga besökare.

Nu var det inte kommunen som lade ner vare sig järnväg, affär eller verksamheter. Men risken är nu att det enda som finns kvar kommer att försvinna på grund av kommunala beslut. Och det som kan försvinna i form av ex. skolverksamhet är av allra största vikt för att andra verksamheter ska kunna våga etablera sig. Utan ett tryggt befolkningsunderlag, är det svårt att locka hit någon alls. Varken företag eller privatpersoner.

Mönstret är ändå ganska tydligt och logiskt. Om Skövde stad är det stora navet i mitten och de föreslagna serviceorterna ligger i utkanterna är det dessa två geografiska lägen som kommer att växa. För att de ska kunna växa krävs det inflyttning av människor. Vilka blir det? Jo. De som nu bor i de så kallade lokalorterna, där servicen ska dras ned. Kvar kommer det finnas en utarmad landsbygd inte bara på lokalortsnivå.

Det är nämligen lätt att glömma hur stora dessa upptagningsområden faktiskt är. Värings socken är 41 kvadratkilometer. Locketorp socken är 33 kvadratkilometer. För de som bor och vill bosätta sig i de så kalla lokalorternas upptagningsområden är det av största vikt att det finns ex. förskola och skola. För dessa kommer det att innebära stora förändringar om nivån av service sjunker. Det är bara att se till hur bra 24/7-butiken nu går i Väring. Det tyder på att behovet av service finns. Och den brukas! Nu startar inte kommunen affärer, men kommunens servicenivå är som sagt grunden för att övriga verksamheter ska våga etablera sig.

Nu är det mycket prat om skola, men för att få ett samhälle att överleva i längden krävs det barn. Och finns ingen skola bosätter sig inte människor med barn där. Lika viktigt är det att

11 MEDBORGARSYNPUNKTER

det finns pensionärsboenden, så att vi inte förlorar en hel generation när ålderns höst gör att de behöver lämna hus för lägenhet. Då blir det Skövde som gäller och vårt lilla samhälle tappar bärare av både erfarenhet och historia.

På detta har vi de två kommande stora projekten med Volvos batterifabrik i Mariestad och industrietableringen på gamla flygplatsen. Båda platserna är på pendelavstånd från Varing och Locketorp. Detta innebär att människor får ett skäl att välja dessa bygder att bygga bo i. Då krävs det tomter och saker som kommunalt V/A, bättre bussförbindelser och en garanterad plats på förskola och skola. Dessa bygder har en oerhört stor potential.

Vi vill se att kommunen hörsammar de ord som kommer från Värings intresseförening. Detta för att landsbygden är på väg att åter blomma upp. Allt fler vill ut och kunna odla, leva och stressa av i det gröna. Särskilt tydligt är detta nu efter pandemin och med ett världsläge och en ekonomi som alltmer pekar mot att människor behöver kunna klara sig själva. Solpaneler, trädgårdsland, andrum och frihet.

Vi kommer att göra allt vi kan för att göra landsbygden levande igen. Men vi kan inte göra det själva. Vi behöver kommunens hjälp och då kan vi inte ha en översiktsplan som i grunden är centraliserande för serviceorterna och Skövde stad, vilket kommer att utarma lokalorterna över tid. Människor överlag som vill bo på landet, vill göra det med en viss servicestandard i sitt närområde. Om inte detta finns, väljer man ett område där det finns. Det går rakt emot riktlinjen om inkludering och ett Skövde för alla. Så ta gärna detta till er. Den 20/3 kommer vi att delge konkreta förslag på hur vi kan uppnå en värld vi alla kan och vill leva i.

Medborgare 45

Jag vill bara skriva till Skövde kommun när det gäller Varing och dess framtid.

När det gäller skolan är den ett måste för samhället och jag förordar att kommunen satsar på små skolor istället för stora skolor och förskolor. Prata med pedagoger som arbetar i förskoleklass i skolorna idag.

När jag gör det får man hela tiden till sig att eleverna som

kommer nu och börjar skolan är mer högljudda, oroliga och koncentrationssvårighet än tidigare. Det är en stressad miljö att sitta i en stor matsal som 1-5 åring än som det var tidigare små förskolor och äta på sin hemvist i mer lik hemmiljö. Värna om de som vill ha det så och satsa på ytterorterna. Skulle ni lägga ner skolan i Varing så kommer inte många åka till Tidan utan då kommer man välja skolor i stan som ex. trädgårdsstaden som man ändock passerar finns det utrymme för det? Min största fråga är hur tänker ni när det gäller busstrafiken bor man i Varing är man idag exkluderad att gå på matfestivalen en lördagkväll ex. bussförbindelserna på helgerna måste bli bättre vi vill kunna åka på en AW, bio eller liknande en fredag och lördag liksom alla andra

Ska du till Skövde en fredag från Varing så kan du åka in 17.52 / 20.27 / 21.49 / 01.44 Här skulle man önska en buss vid 23.30 så man kan ha främmande från stan som också kan ta ett glas för att åka hemåt sedan är lite sent att ha gäster till 01.44 Ska man sedan hem från stan en fredag kväll till Varing 18.25 / 20.57 / 22.20 / 02.20

Här blir vi exkluderade för ska du gå på en senare bio och äta så hinner man inte med 22.20-bussen. Vi behöver ha en buss till Varing vid midnatt eller strax före. Nattbussen är bra för ungdomarna. Ska du in till stan en lördag för att gå på matfestivalen eller ut och äta då får du åka 14.19 det är senaste bussen som går en lördag. Detta behöver åtgärdas före 2024 gärna nu.

Ska du hem från Skövde till Varing en lördagskväll om du valt att åka in 14.19 då får du åka hem 17.30 eller 02.20 som ni förstår är detta inte okej. På söndagar går det totalt 3 bussar in till stan mellan tiden 13.01 till 16.56 det är inte lätt att träna eller vara social i Skövde om man bor i Varing och inte har bil. Blir också för kostsamt att ta taxi till stan pga. avståndet

Till Skultorp går det inte bara en linje utan två och var 15:de minut på vardagar ofta bussar med bara några passagerare i kan vi inte få lite mer jämn fördelning i kommunen? Se över tidtabellen vill vi ha personal till skolan och elever som ska kunna pendla till skolan (fler barn har idag dubbelt boende) Men varför kommer då bussen från Skövde till Varing på vardagar 08.09 när skolan börjar 8.00?

Lyssna med skolan i Stöpen två dagar i veckan slutar alltid eleverna tidigt men eleverna har inte alltid buss hem till Väring och Tidän som passar. (tror det beror på språkundervisning) detta gör att snälla mor och farföräldrar åker till Stöpen och lasar bilen full med ungar hem. Detta kan inte vara svårt att åtgärda.

Allra bästa vore om vi kunde titta på Jönköping, de har tåget som går och stannar i busskurer bara några kilometer utanför centrumkärnan ner mot Nässjö och upp mot Mullsjö. Kanske kan bli verklighet nu när vi tappar både godstrafiken, (stickspår till Mariesjö) och snabbtåg till Skövde. En pendel som går från Falköping till Töreboda alt. Hova fram och tillbaka hela dagarna med stopp på flertalet orter utmed vägen. Skulle kunna tänka mig att fler skulle vilja cykla med bara ni gör väg 200 mer trafik-säker. Så många viltolyckor där är och ingen vägren har man detta hoppas jag ni redan har en plan för. Vi ska väl komma ner i 0 dödsolyckor i trafiken. Då behöver vi bredda vägen, upp med viltstängsel samt cykelbana till Skövde från Väring.

Hoppas kommunen satsar på alla våra orter i kommunen tillsammans blir vi starka VÄRING har varit attraktivt hoppas det så förblir och att vi likställs med Stöpen, Skultorp, Timmersdala och Vårsås.

Bemötande Väring:

- *Indelning mellan serviceorter och lokalorter utgår, alla dessa orter benämns tätorter och texter och kartor har justerats i kapitel Utvecklingsinriktning och Mark- och vattenanvändning.*
- *Utvecklingsinriktningen visar framtida cykelvägar som bör tillkomma, bland annat visas en som knyter samman Tidän, Väring och Skövde centralort. Exakt dragning är inte visad, detta behöver studeras i detalj i samband med att beslut fattas att genomföra.*
- *Att peka ut en exakt plats för framtida servicefunktioner som skolor, äldreboenden, fritidsgård mm i tätorterna ingår inte i översiktsplanen. ÖP 2040 visar på var det finns mark för nuvarande och framtida bebyggelse, oavsett om det är för bostäder eller andra användningar kopplat till detta. Väring har yta för bostadsbebyggelse med viss service och verksamheter. I bostadsbebyggelse med viss service kan bli följande ingå: förskola, skola, särskilda boenden, fritidsgård, grönytor och enstaka butiker eller annan liknande service.*

gelse med viss service och verksamheter. I bostadsbebyggelse med viss service kan bli följande ingå: förskola, skola, särskilda boenden, fritidsgård, grönytor och enstaka butiker eller annan liknande service.

- *Översiktsplanens syfte är att visa på lämplig framtida markanvändning. När och vem som genomför och bygger hanteras inte i översiktsplanen, inte heller huruvida människor och service flyttar till eller ifrån en ort.*
- *Förtydligande om hantering av jordbruksmark och om utveckling utanför centralorten Skövde har tillkommit. Kapitel Värden och hänsyn > Areella näringar.*

Följande synpunkter vidarebefordras till berörda:

- *Kommunen samarbetar med Västtrafik när det gäller kollektivtrafik. I Utvecklingsinriktningen lyfts dock behovet av god kollektivtrafik till tätorterna.*
- *Frågor om översyn och underhåll av kommunala fastigheter behandlas i processer utanför översiktsplanens ramar. Synpunkter lämnas vidare till kommunens avdelning för Fastigheter.*
- *Frågor om översyn och underhåll av befintligt vägnät behandlas i processer utanför översiktsplanens ramar, bland annat i regional infrastrukturplan.. Synpunkter om behov av översyn av väg 200 lämnas vidare till kommunens enhet för Gata- och natur.*

Igelstorp

Medborgare 15

Mina synpunkter gäller klassificering av Igelstorp. Framförallt den framtida nivå av kommunal service, att den inte sänks från dagens nivå. Skola, förskola samt återvinningsplats i dagens omfattning skall måste säkras.

Sen för övrig service vill jag bara försäkra mig om att det inte förväntas att man åker i riktning ut från Skövde för att få service. Dvs att den service som saknas i Igelstorp kommer att gö-

11 MEDBORGARSYNPUNKTER

ras tillgänglig in mot eller i Skövde då flertalet likt jag pendlar in till Skövde och önskar inte åka i motsatt riktning.

Medborgare 16

Tycker framför allt att Igelstorp framför Vårsås ska klassas som serviceort pga. de byggs en cykelbana mellan Igelstorp och Skövde, och Igelstorp är dubbel så nära Skövde. Dvs om Igelstorp växer med kan fler välja att cykla till jobb osv.

Tycker Igelstorp ska bli serviceort. Pga. Dubbelt så nära stan som exempelvis Vårsås. Det finns snart en cykelbana hit. Närheten till stan men ändå naturen. Närheten till Knistad. Igelstorp ligger mellan Skövde och Tibro, med fler jobbomöjligheter för de som flyttar hit. Igelstorp har i det stora hela mer gynnsamma förhållanden för att växa, och lockar fler med sin närhet till Skövde o Tibro.

Medborgare 17

Jag tycker att Igelstorp borde klassas som en serviceort, dels för att det är väldigt nära Skövde. Mycket närmare än tex Vårsås som i eran rapport ska klassas som en serviceort. Plus att ni nu ska bygga en cykelbana mellan Igelstorp och Skövde gör att fler kommer kunna tex cykla till jobb. Ur ett miljö- och hållbarhetstänk så förstår jag inte alls varför ni ska klassa Igelstorp som lokalort. Vi har närheten till Knistad som är en väldigt populär destination för besökare till Skövde. Ligger närmare stan än både Tidån, Vårsås, Våring med mera. Så tänk om och tänk rätt!

Medborgare 21

Tack för en bra intervju i podden Hälta-Hälta! Du nämner att ÖP 2025 har saker kvar att uppnå och att det är bra, hur ser arbetet ut kring byggnationen i Igelstorp?

Jag är upp vuxen och nu boende här i byn har pratat med flertalet boende i byn som skulle tycka det vore intressant att få bygga nytt här, då de få husen som kommer till försäljning här är av mindre storlek och inte rymmer den storlek på familjer som är mer standard idag.

Vi läste 22-12-05 en artikel i SLA om att Vårsås ska bli centralort och Igelstorp ska bli lokalort, det kommer att inte att minska på den kommunala servicen men att tillväxten i första hand

kommer att ske i serviceorterna. Här tycker många av oss som bor i Igelstorp att just tillväxten med bostäder/villor bör tänkas om. I ÖP25 fanns redan 2012 planer på att detaljplanera 2 områden i Igelstorp som nu i alla fall marken numrerad med 28 i ÖP2025 uppköpt av kommunen och där nyttjanderätten löper ut om några år.

Vi är som jag tidigare skrev flera familjer boendes här i byn som söker annat/större boende, som inte ser det som positivt att flytta från vår by till centrum eller ännu längre från stan som till Vårsås då det ger ökade kostnader både för boende vid boende mer centrurnära eller längre reseavstånd till arbetsmatbutik från Vårsås än det vi har här idag.

Vi har varit i kontakt med kommunen flertalet gånger under åren gällande mer information om när man anser det ligga i tiden för att detaljplanera detta område och om vi som vill bygga få inkomma med förslag som vi tror kan gynna inflyttandet till oss här i byn, men får bara till svar att det inte kommer att ske inom rimlig framtid. Det jag velat lyfta och framföra inför detta arbete under åren är att många tycker att läget med bostäder enligt punkt 28 (Broschyr ÖP2025) vore bra. T ex för ett villaområde likt Advokatvägen/Juristvägen i Hentorp, det blir ett lugnt kvarter där boende med barn inte behöver oroa sig för onödig trafik som tyvärr är ett problem på flera gator här inne i samhället. Satsningen i Bissgården som varit under flera år ses som mycket positivt jämfört med tex Trädgårdsstaden då de större tomterna i Skultorp ger möjlighet att bygga hus med det antal rum som behövs för det antal barn man har samt att man ändå har en fullgod stor tomt att kunna ha ett bra garage och lektyta för barnen. Anser inte kommunen att frågan bör lyftas tidigare om det finns ett större intresse för att bygga så snart som nyttjanderätten löpt ut?

Nu ska RV 49 byggas ut och vi ska även få en cykelbana ut hit, vilket också ger mer + för oss att vilja bo och leva kvar här med våra barn än att behöva flytta. Igelstorp är en liten by men där vi som bor verkligen värnar om att kunna bo kvar och ha den närhet till både Skövde/Tibro och även till naturen som ges här. Det nämns också i ÖP2025 att ombyggnation av korsningen RV 49/RV 2904 bör göras för att kunna anlägga bostäder på punkt

28 vilket nu kommer att ske i och med ombyggnaden av RV 49. Möjligheten för exploatering av punkt 29 i samma dokument är också möjlig då där nämns att en faktor för byggnation är att tågtrafiken måste upphöra vilket nu är fastställt. Trafikverket har meddelat att med start Januari 2023 så kommer arbetet med att riva upp banvallen starta inför arbetet att göra om den till cykelbana in till Skövde.

Jag personligen har haft diskussion med bland annat Dygnbutiken som gärna skulle vilja etablera sig här men att det inte finns lokal/handelsmark enligt kommunen så därav stannar hans vision av. Om möjligheten fanns för en dygnbutik att etablera sig här så tror jag att det skulle gynna Igelstorp om liten ort, det fungerar bra både i mindre orter som Våring och Fagersanna i Tibro kommun som också ligger lite utanför stadskärnan så som Igelstorp gör.

Efter att ha kikat på kartan över Igelstorp i ÖP2040 så undrar jag om dessa områden jag ringat in på bifogad bild längst ner i dokumentet. Jag tyckte att kartfunktionen var rörig och fick inte riktigt fram vad tanken är med dessa områden. Så vitt jag vet är dessa inte kommunägda idag, i alla fall inte inringat område 1. och 2. Det står nämligen "Resultat - ingen träff" om jag försöker klicka på det gulmarkerade området.

Vad innebär som sagt område 1 och 2?

Vad betyder det överkryssade området i område 3?

Jag ser fram emot ett svar eller vidare diskussion om detta då det ligger mig varmt om hjärtat att få bo kvar här med min familj.

Medborgare 26

Kul med framtidsplaner för Skövde.

För oss som i denna plan kommer ingå i en "lokalort" är det inte en lika rolig läsning. Självklart förstår vi att vi inte är lika stora som tex Stöpen, men vi i Igelstorp ser oss som en potentiell serviceort. Samhället växer och det sitter skyltar i byn om att folk letar boende i vårt område.

Alla lediga tomter som fanns försvann snabbt de senaste åren. Bara det tyder på att en ny generation är på väg in i samhället.

Att i detta skede börja skriva skrämselfpropaganda om att skola, förskola och fritidsgård skulle förflyttas till en serviceort eller staden känns väldigt onödigt. Ja, en text tolkas skrämmande och man uppfattar det som att skola och förskola ska bort, även om det inte ordagrant står så. Skulle vi sätta våra barn på buss när vi har världens bästa skola och förskola finns i vårt samhälle? Ett samhälle som växer och som har ökat elevmässigt samt ofta har fullt på förskoleplatser?

Ett samhälle där vi flertalet gånger påtalat hur roligt det vore om en liten butik kunde öppna igen och hur intressant det varit när man läst om att det eventuellt skulle komma fler lediga tomter till försäljning.

Ett samhälle där priserna skjutit i höjden (på gott och ont) MEN framförallt för att det är attraktivt att bo här.

Ett samhälle som snart får cykelbana och kunna pendla på in till sina jobb i Skövde.

Lite svårt att nyttja cykelbanan om man ska köra sina förskole och fritids barn till annan ort först bara.... Eller det kanske är normalt att sätta sina barn i cykelvagn kl 05:30 i minusgrader för att hinna cykla in till förskolan/fritids i stan och lämna innan man ska börja jobbet kl 7. Ännu svårare blir det om man jobbar i tex Tibro och ska ta omväg förbi Skövde eller Vårsås och lämna sina barn först för att sedan åka tillbaka förbi samhället igen till Tibro eller köra omvägen till jobbet via Vårsås. (med bil då såklart) Men det klart ni på kommunen kanske kan fixa den transporten åt våra förskole och fritids barn där föräldrar jobbar åt "fel" håll mellan 1-10 år. Passa in allas arbetstider och plocka upp våra små, det blir ju inte så bra för miljön heller om alla ska behöva åka 2-3 mil / dag extra menar jag. Men det har ni nog med i era planer hoppas jag. Tänk då också på att bilbarnstolar är dyrt och ni lär ju behöva en del.

Att placera barnen i skolor åt det håll föräldrar arbetar känns elakt mot barnen som garanterat vill gå med dom som bor i byn.

Om nu detta skulle bli verklighet, står ni i kommunen då för det som nämns ovan och för värdeminskningen av våra hus? Vem vill flytta till ett samhälle som är hyfsat stort men som inte har någon skola eller förskola?

11 MEDBORGARSYNPUNKTER

Vi är ganska eniga i samhället att vi inte vill vara en lokalort utan en levande ort med skola och förskola. Är Värsås och väring klassade som det, eller om de var Tidans då ska även vi vara det.

Vi ligger ju geografiskt bra mycket bättre än både Värsås och Timmersdala.

Jag och vi hoppas innerligt att ni låter skola och förskola vara kvar och vi väntar med spänning på svar och förklaring. Vi hoppas såklart att all skrämelse som byggdes upp inte har en gnutta sanning i sig så vi kan släppa detta och gå vidare.

Medborgare 27

Jag vill lägga in synpunkter om Skövdes vision 2040.

Det står att man vill ha en levande landsbygd och att det finns utrymme för att bygga i lokalorterna, då är det viktigt att även dessa orter prioriteras att ha kvar både förskola o skola, förskoleklass åk 6. Har svårt att tänka mig att folk vill bygga i Igelstorp men ska bussa in sina barn till stan. Man har valt att bosätta sig i en mindre by med närhet till naturen och ha gemenskapen med sina grannar och att barnen ska få gå i förskolan o skolan med dom man har i samma by, inte behöva åka in till förskolor o skolor i stan o även då få en minskad sammanhållning i byn o ökad klimatpåverkan. Även arbetspendlingen till Tibro försvåras om man ska lämna barn i stan o sen åka tillbaka åt andra hållet igen.

Viktigt att även kollektivtrafiken och gång och cykelvägar prioriteras även utanför stadskärnan. Då man med elcykel tar sig smidigt ganska långa sträckor på korttid o minskar klimatpåverkan och slipper även leta parkeringsplatser. Men det är även mindre angenämt att trängas med långträdare på en 30 cm bred vägren.

Medborgare 30

De planer som finns för lokalorterna låter oroväckande, jag själv bor i Sventorp, alltså nära Igelstorp och som jag förstår det så ska vi knytas till Värsås som anses vara en serviceort? Innebär detta att skola/förskola i Igelstorp inte ligger med i planeringen på sikt? Utan att våra barn skall gå i förskola/skola i Värsås? Det kan troligtvis leda till att många av de barn som bor i

Igelstorp kommer att gå i skolan i Skövde tätort då det är enklare logistiskt sett. Det är låter som en dystert utveckling för landsbygden.

Det är en ganska stor del äldre som bor kvar i sina hus i Igelstorp då det är billigt att bo kvar än att flytta in till lägenhet i staden, men när de väl säljer flyttar det in unga/barnfamiljer och vem vill inte ha barnomsorg nära? Åka till Värsås som är fel håll (om man inte arbetar i Hjo då), eller lämna barnen där man bor, valet är ganska enkelt.

Det borde också medföra en större mängd barn som behöver skolskjuts, det påverkar inte dem som bor nära 26:an så mycket, men de som bor närmare åt Fjället/Törebodavägen kommer få spendera längre tid i skolbuss om skolan ligger i Värsås istället för Igelstorp.

Vi har nära till både Tibro och Skövde från Igelstorp, vi har skön natur och goda bussförbindelser! Motionsspåren och mulleskogen är lite eftersatt så slänger också in en önskan om upprustning av detta när jag ändå håller på.

Nu blev inte batterifabriken i Skövde, men en annan är planerad i Mariestad, och jag skulle vilja påstå att de flesta av våra lokalorter är ett gott val för nyinflyttade så det vore tråkigt om de prioriterades ned, inte alla vill bo i tätorten.

Det finns mycket som lockar barnfamiljer här ute, även i framtiden, om vi får behålla vår service såsom barnomsorg.

Tack!

Medborgare 31

Enligt förslaget över översiktsplanen för Igelstorp i Skövdes Vision 2040 framgår att man önskar utvidga samhället såväl österut som västerut längs den före detta banvallen. Undertecknad är markägare till sydvästra delen av det tilltänkta området. Jag finner det anmärkningsvärt att Skövde kommun gång efter annan gör samma misstag och planerar för mark man inte har rådighet över utan att ha haft förevarande kontakt med aktuell markägare. Det ger sämsta tänkbara förutsättningar för en konstruktiv dialog med snabba och goda lösningar. Man agerade på samma sätt med såväl översiktsplanen (ÖP) i Vision 2025 som vid byggnationen av Husebyrondellen och nu senast vid exploateringen av Locketorp.

Området väster om Igelstorp är olämpligt för bostadsbyggnation av flera skäl.

- Skogsområdet används idag för friluftsliv och hyser de enda anlagda motionsslingorna nära Igelstorp. Dessa används både av privatpersoner såsom motionärer och hundägare, men också av samhällets skola, där skolbarnen har orientering, joggning och utflykter. Vid bostadsbebyggelse här försvinner merparten av detta natur- och friluftsområde.
- I området finns två mobilmaster. En lång rad vetenskapliga studier bekräftar samband mellan mobilmaster nära bostaden och sjukdomar såsom t ex cancer, hjärtproblem och depression (Strålskyddsstiftelsen, 2020).
- Området ligger längs riksväg 49, en av länets mest trafikerade vägar med en prognosticerad trafikintensitet på över 11 000 fordon per dygn år 2045 (Trafikverket, 2020). Att bygga här medför både buller, luftföroreningar och risk för trauman när katten eller andra kära familjemedlemmar förolyckas på vägen.
- Jag bedriver ett expanderande djurhållande lantbruksföretag med 400 hektar jordbruksmark med ett av två brukningscentrum på Erikstorp sydväst om Igelstorp. Idag finns en skyddszon av 400 meter skog mellan min åkermark och samhället. Med ÖPs förslag skulle samhället gränsa alldeles intill min åkermark och vara endast 300 meter från mitt brukningscentrum med gödselbrunnar, maskinbuller och andra olycksrisker och olägenheter. Eftersom jag brukar marken ekologiskt använder jag enbart stallgödsel för att näringsförsörja mina grödor, vilket medför gödsellukt varje gång jag sprider gödseln. Eftersom sydväst är den förhärskande vindriktningen och min åkermark ligger sydväst om den föreslagna bostadsbebyggelsen kommer olägenheten på just den platsen att vara stor. De flugor som följer gödselspridningen brukar inte heller uppskattas av boende.
- Förutom personbilstrafik innebär lantbruksdrift en stor mängd tunga, stora, långa och bullrande transporter med traktor och gödseltunna, finsnittsvagn etc. I mitt företag sker

årligen 1600 tunga transporter på lokalvägen mellan Erikstorp och riksväg 49, vilken alltså ligger strax väster om det föreslagna bostadsområdet. Merparten av transportererna sker under sommarhalvåret och ofta är det stressigt med arbete både tidiga morgnar och sena kvällar. Transporterna skulle således utgöra både en olycksrisk och ett irritationsmoment för många människor i ett närliggande bostadsområde.

- Plan- och bygglagens intention med att inte tillåta byggnation på jordbruksmark är att skydda landets livsmedelsproduktion. Det är aktuellt inte minst i dessa orostider. Att bebygga lantbruksnära skogsmark kan emellertid ge samma följder genom de konflikter som kan uppstå mellan oförstående närboende som medelst rättsprocessande kan tvinga lantbruksföretag att upphöra med sin produktion. Jag är i grunden positiv till en utveckling av samhället Igelstorp och föreslår därför att framtida bostadsbyggnation förläggs på skogsmarken söder om samhället (se bild). Denna ägs dels av Jan och Maud Freiman på Halvarstorps gård och dels av bröderna von Heideken på Gammalstorps säteri. I båda fallen är skogskiftena perifert belägna långt från respektive brukningscentrum, varför inga olägenheter för vare sig markägare eller boende i bostadsområdet skulle uppstå vid bostadsbyggnation här. Lillån slingrar sig fram genom det kuperade området och skulle kunna utgöra ett vackert inslag i en boendemiljö. Området befinner sig långt från trafikerade vägar och nära idrottsplatsen. Det är dessutom närmare till Igelstorps centrala delar med skola och förskola än vad det skulle vara från det västra bostadsområdet som föreslås i ÖP.

11 MEDBORGARSYNPUNKTER

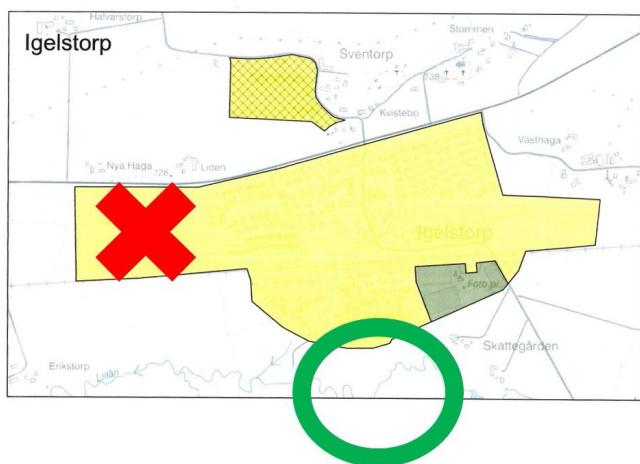

Bild. Grön oval representerar mitt föreslagna område för bostadsbebyggelse i Igelstorp medan rött kryss representerar det område jag anser vara olämpligt av flera skäl.

Referenser

Strålskyddsstiftelsen. 2020. Faktablad om mobilmaster och hälsa. Tillgänglig 23 feb 2023 på https://www.stralskyddsstiftelsen.se/wp-content/uploads/2020/05/faktablad_mobilmaster_halsa_2020_05.pdf
 Trafikverket. 2020. Vägplan granskningshandling. Väg 49 Skövde-Igelstorp, mötesfri väg. Ärendenummer TRV 2018/10440.

Medborgare 36

Har fått läsa Igelstorps IKs synpunkter i detta ärende och håller med till 100% har några mer synpunkter som jag gärna från min sida vill lägga till!

Utvecklingsinriktning

I serviceorterna ska det finnas kommunal service. Det kan exempelvis handla om kommunalt vatten och avlopp, avfallshandling, förskola, grundskola för lägre åldrar, boende för äldre, bibliotek eller likande kulturell mötesplats för alla åldrar, torgplats eller annan samlade plats utomhus samt någon funktion för idrott eller fritid. I serviceorterna skapas också indirekta förutsättningar för privat service i form av butiker, samt för regional service som kollektivtrafik och viss vård.

Utöver Igelstorps IK så kommer även överlevnaden för våra andra föreningar att få det svårt om servicen på orten blir

sämre, tänker då på hembygdsförening, pensionärsförening, bygdegårdsförening mm.

Markanvändning

I Skövde kommun är Skultorp, Stöpen, Timmersdala, Tidån och Vårsås serviceorter. Serviceorterna är nav i sina respektive nätverk, som även rymmer ett antal lokalorter. Detta system främjar den hållbara utvecklingen på landsbygden. Genom att stärka serviceorternas kvaliteter och utvecklingsmöjligheter skapas förutsättningar för livskraftiga orter och en levande landsbygd.

Kan inte hålla med om detta då ovan nämnda medlemmar oftast är beroende av närheten och med en mindre satsning på lokalorten så kommer dessa troligen dö ut och försvinna med då motsatt effekt (mindre livskraftig och levande landsbygd) som följd. Ta i stället vara på dom krafter som finns och låt dom verka där dom vill bo och trivs.

Värden och hänsyn

Serviceorterna och lokalorterna har en viktig funktion, både i kommunens tätortsutveckling och för kommunens tillväxt ur ett hållbarhetsperspektiv. Det bedöms därför motiverat att ta i anspråk den jordbruksmark som ligger i direkt anslutning till tätorterna, för att på så sätt tillgodose ett väsentligt allmänt samhällsintresse. Inanspråktagandet av åkermarken bedöms ge minsta möjliga intrång på omkringliggande värden i anslutning till tätorterna.

Här kan jag inte förstå hur man tänker med "tillväxt ur ett hållbarhetsperspektiv"! RV49 ska byggas om till en säkrare och bättre väg och cykelväg kommer anläggas, även jordbruksmark finns gott om för exploatering vilket borde kunna ge grund för tillväxt i Igelstorp under förutsättning att kommunen stöttar detta, vilket skulle vara självklart med tanke på befintlig infrastrukturen och närheten till Skövde!

Hållbarhetsbedömning

Ekologisk hållbarhet

Föreslagen bebyggelseutveckling i Igelstorp medför intrång i riksintresseområdet Sventorp (NRO14088). Då den föreslagna bebyggelsen ligger i direkt anslutning till samlad bebyggelse be-

döms intrånget medföra begränsade negativa effekter för riksintresseområdet. Det är dock viktigt i samband med detaljplanarbetet se till att de spridningsstråk som finns i det ianspråktagna området bibehålls och förstärks.

Har inte läst NRO 14088 men finns riksintresseområden så ska givetvis detta tas hänsyn till men har svårt att tro att det gäller all mark i anslutning till Igelstorp!

Social hållbarhet

Utgångspunkten i översiktsplaneförslaget är att tyngdpunkten för den framtida utvecklingen ska vara knuten till centralorten Skövde, serviceorterna Skultorp, Stöpen, Timmersdala, Tidan och Vårsås samt en viss del de lokala orterna (Igelstorp, Väring, Lerdala och Ulvåker).

Här pratar vi hållbarhet och hur man här tänker när man hänvisar oss till serviceorten i detta fall Vårsås fattar jag inte och då tänker jag förs och främst till transporter. Vi ska alltså åka längre till vår serviceort än vad det är till Skövde centrum eller Stallsiken vilket jag har svårt att tro kommer att göras och då faller ju Vårsås som vår serviceort, inte så hållbart!

Ett antal orter pekats ut som serviceorter (Skultorp, Stöpen, Timmersdala, Tidan och Vårsås) respektive lokala orter (Igelstorp, Väring, Lerdala och Ulvåker). I serviceorterna anges att dess kvalitéer ska stärkas och grundläggande kommunal service säkras. Lokala orter ska ingå i nätverk med en serviceort eller med staden. Eventuell ny bebyggelse i serviceorterna samt i de lokala orterna kommer att understödja existerande service.

Kan återigen påpeka vikten av att många äldre som bor och vill bo kvar i Igelstorp men kanske i något annat boende än villa blir lidande då dom vid minskad social service inte kan bo kvar i Igelstorp. Gäller givetvis dom yngre som under några år köpt sin första villa har barn och vill starta sitt familjeliv på en liten ort med närheten till staden. Det som behövs är satsning på dessa som vill bo kvar där dom trivs och har sin umgängeskrets mm. Ska våra äldre som byggt upp samhället bli bestraffade med sämre service eller bli tvingade att flytta någon stans man inte vill och vår nästa generation som vill satsa på Igelstorp ska kommunen sätta käppar i hjulet för!

Medborgare 37

Jag bor i Igelstorp, en av de orter ni betecknar som lokalort istället för serviceort i planbeskrivningen.

Om serviceorter finns att läsa:

I serviceorterna ska det finnas kommunal service. Det kan exempelvis handla om kommunalt vatten och avlopp, avfallshandtering, förskola, grundskola för lägre åldrar, boende för äldre, bibliotek eller liknande kulturell mötesplats för alla åldrar, torgplats eller annan samlingsplats utomhus samt någon funktion för idrott eller fritid. I serviceorterna skapas också indirekta förutsättningar för privat service i form av butiker, samt för regional service som kollektivtrafik och viss vård.

Så här står det sedan om utvecklingen i serviceorter:

Utvecklingen i serviceorter

Våra serviceorter är viktiga nav för hela vår landsbygd. Orterna ska ge en mer jämlik servicetillgång till alla som bor och verkar utanför staden. Genom att stärka serviceorternas kvaliteter och utvecklingsmöjligheter skapas förutsättningar för livskraftiga orter och en levande landsbygd.

Jämför med utvecklingen i lokalorter:

Utvecklingen i lokalorter

Dessa orter ingår i nätverk med en serviceort eller staden, och utgör ett värdefullt komplement till både serviceorterna och Skövde centralort. Lokalorterna är huvudsakligen boendeorter och samtliga har ytor utpekade för framtida bostadsbebyggelse.

Som boende i en av de så kallade lokalorterna reagerar jag på detta. Även om man försöker linda in det känns det som en självklarhet att detta kommer leda till en stor försämring för oss som bor i någon av lokalorterna.

Varför stärker man inte Igelstorps utvecklingsmöjligheter? Vi har ju både skola och förskola här sedan långt tillbaka. Varför ska det inte skapas förutsättningar för levande landsbygd även här?

Skultorp, Stöpen, Timmersdala, Tidan och Vårsås är serviceorter.

Igelstorp, Väring, Lerdala och Ulvåker är lokalorter.

11 MEDBORGARSYNPUNKTER

Hur har ni gjort urvalet när ni har bestämt vilka orter som ska räknas som serviceorter och vilka orter som ska få ”nöja sig” med att vara lokalorter? Om lokalorterna står det ”samtliga har ytor utpekade för framtida bostadsbebyggelse”, men vem vill köpa ett hus i en ort där det inte satsas på någonting?

Jag vill gärna se en redovisning på hur tankarna har gått när detta valet gjordes.

Översiktsplaneförslagets ställningstaganden kring serviceorternas utveckling bedöms bidra till positiva effekter och måluppfyllelse.

Här kan jag bara instämma med vad som Igelstorps IK skrev till 100%

Det bedöms som positivt att serviceorternas offentliga platser och sociala rum belyses i planen, och anger att det ska finnas kommunal service som bibliotek eller liknande kulturell mötesplats för olika åldrar, torgplats eller annan samlande plats utomhus samt målpunkter för idrott eller fritid.

Jättebra för serviceorterna men återigen på bekostnad av lokalorten! Tycker ingen ska behöva degraderas till Lokalort.

Ny bebyggelse på landsbygden planeras främst ske genom komplettering av övriga orter och byar, vilket är en positiv inriktning för att motverka en splittrad bebyggelsestruktur med långa avstånd till servicefunktioner. Landsbygdens invånare samt människor boende i de utpekade lokala orterna kommer dock fortsatt vara beroende av serviceorterna samt Skövde centralort.

Med lite satsning åt rätt håll så skulle Igelstorp avståndsmässigt inte skilja sig från Skultorp nämnvärt! Tror bestämt att merparten av igelstorpsborna även i fortsättningen tar närmsta och bästa vägen till den service man vill till och inte åka en längre och mindre säker väg för sitt ärende!

I översiktsplaneförslaget anges inriktningen att bebyggelseutvecklingen för bostäder ska ske på platser med närhet till god kollektivtrafik samt längs kollektivtrafikstråk. Att placera huvuddelen av ny bebyggelse i kollektivtrafiknära lägen är en mycket bra förutsättning för ett hållbart vardagsliv.

Här har vi något intressant, här får jag inte ihop det med att Igelstorp ska vara lokalort med tanke på kollektivtrafik med

både bra väg och med många busslinjer. Så här om något skulle väl vara bra att bygga och som jag påpekat tidigare så skulle dom äldre få en bra möjlighet till att förflytta sig.

Ekonomisk hållbarhet

Utöver förtätning och koncentration till serviceorter, planeras ett antal nya områden för större exploatering för bostäder och verksamhetsområden. För bostäder planeras utveckling av ett nytt område i Stadsskogen, medan Trädgårdsstaden och Hasselbacken ska utvecklas vidare

Man kan ju undra hur det skulle sett ut om Skövde kommun skulle tagit en del av allt man plöjt ner i alla nya områden med allt vad det innebär och då satsat på redan befintliga orter där det till stor del redan finns skolor, daghem, fritidsgård, framdraget vatten/avlopp mm. då kanske det hade funnits underlag för att inte ens komma på tanken ”Lokalort” då hade allt kanske blivit till fullt använt! Det kallar jag ekonomisk hållbarhet!

Åtgärder på väg 26 och 49 är sedan tidigare planerade, och översiktsplaneförslaget anger att det är av stor vikt att åtgärderna fullföljs, då det är viktigt både för pendlingsresor och för näringslivets transporter.

Tillbaka till något som talar för att Igelstorp som lokalort är helt fel!

Kan som slutord tillägga att jag har bott i Igelstorp sedan mitten på 90-talet och ser väl att dom sista 10 åren har man fått en känsla av att vi redan är på väg mot som någon skrev ”lågort”.

Har tidigare varit verksam i Vägförbundet som fanns och även i idrottsförbundet samt har med åren lärt känna merparten av invånarna. Det finns väldigt många som vill se igelstorp Växa och utvecklas och vill bidra till detta. Många har köpt sina första hus och sett Igelstorp som en trevlig ort med bra avstånd till Skövde och vill leva sina liv här med allt vad det innebär och då är inte det första man vill höra att Kommunen ska sänka standarden dit man flyttat. Se nu till att göra rätt och inte som det blev med elbesparingen kommunen skulle göra och då stängde Idrottshallen vilket senare visade sig inte gett den effekt man önskat. Kommunen vill ha våra skattepengar och man ska försäkra för oss som råkar vara bosatta i en (som ni vill kalla

det) lokalort det är inte ett bra sätt att värna om skattebetalarna!

Hoppas för min och många andras skull att detta förslag läggs ner och Kommunen i stället tar kontakt med tänkta service och lokalorter och planerar framtiden ihop och inte klassa in invånare efter vart man bor. Alla bör vara lika viktiga för kommunen och ska behandlas där efter.

Medborgare 38

Som landsbygdsbo så saknar jag ett landsbygdsperspektiv på utvecklingen. Det perspektiv som färgar planen utgår från att landsbygden är beroende av Skövde som "den enda" centralorten. Jag skulle vilja påstå att som landsbygdsbo så har man aktivt valt friheten att förhålla sig till flera centralorter och yttertätorter i sitt vardagslivspussel.

Mina tankar som följer fokuserar därför på landsbygden, lokalorter och serviceorter.

Onödig uppdelning i serviceort och lokalort

Att bo på landsbygden, eller i en mindre ort utanför centralorten är lika naturligt som att bo i centralorten. Vi är färre som väljer "utanför", men det är lika rätt och ett lika viktigt val för oss som vi gör utifrån vår syn på livet.

I planförslaget görs en helt onödig uppdelning i serviceorter och lokalorter. Det är endast marginella skillnader i formuleringarna, såsom att servicen i serviceorterna ska stärkas medan den i lokalorterna kan stärkas vid behov. Vore det inte bättre att låta behovet styra på alla platser? Det skulle ge en mer dynamisk utveckling anpassad till hur livet i Skaraborg utvecklas även på andra plan än just den kommunala servicen i en enskild kommun. Till exempel om en större företagsetablering sker i Locketorp så är det inte svårgissat att Väring och Ulvåker kommer bli ganska eftertraktade bostadsorter (förutom såklart Trädgårdsstaden och Stadsskogen). Låt då det stimulera utvecklingen även i dessa orter istället för att bromsa och peka på att det är Tidån och Stöpen som är serviceorterna och naven som det ska satsas på i kölvattnet av Locketorps utveckling.

Vi ser tydligt att kommunen kommer att växa i invånarantal de kommande decennierna. Det bör gälla generellt för alla yttertätorter också, om de inte styrs alltför mycket av kommunala pekpinnar som inskränker folks valfrihet. Tillväxten runt om i

kommunen blir en möjlighet att bibehålla och utveckla service och livskvalitet på fler håll. I alla dom orter som har kommunal service idag bör man rimligtvis kunna förvänta sig att denna blir kvar och på vissa håll kanske till och med utvecklas. Ta skolorna i Igelstorp, Lerdala, Väring och Ulvåker som redan finns där idag. Låt målsättningarna som utkristalliseras från översiktsplanen få bidra till att även dessa orter får fortsatt livskraft så att den kommunala servicen kan vara kvar. Med marginal, så att den inte ens behöver hamna i ett läge (t ex ekonomiskt eller utifrån befolkningsunderlag) där man behöver överväga att stänga eller nedmontera. På vilka sätt behöver Väring eller Igelstorp utvecklas för att den kommunala servicen ska vara kvar eller förbättras? Vad saknas? Fixa det istället för att sänka ambitionsnivån för lokalorterna så att alla här blir missnöjda. Vi som valt att bo här har gjort det för att vi vill gräva där vi står, förvalta och utveckla! Inte lägga ner och avveckla för att bli en del i något större centraliserad serviceort. Vi vill fortsätta vara centrala - men vi betalar också skatt som ni behöver ge oss något tillbaka för!

Lokalorterna beskrivs i planförslaget som någonstans där man bor, inte så mycket mer. Men man vill oftast inte bara bo i en ort. Man vill också ha tillgång till grundläggande service. Har man bosatt sig i t ex Igelstorp så har man förmodligen valt att bo utanför centralorten, men man vill ändå få gatan snöröjd och ha nära till förskola, skola, fritids och fritidsgård för att få livspusslet att gå ihop.

Man accepterar att ha lite längre till viss typ av service men förväntar sig ändå att den kommunala servicen, som man är mest beroende av i vardagen, ska finnas nära. Barnen ska gärna kunna ta sig till och från skolan på egen hand. Det ska gärna gå att utöva åtminstone någon idrott lokalt för de som inte har möjlighet att skjutsa sina barn till träningar i centralorten.

Serviceorternas nätverk

Jag anser att man i en kommunal plan inte ska klustra ihop lokalorter med serviceorter endast på grund av geografi. Möjligen på makronivå, men det döljer sig alldeles för många unika situationer under ytan som gör att en sådan generalisering snarare kommer att bygga upp hinder och rivalitet än att riva dem.

11 MEDBORGARSYNPUNKTER

Det är inte alls givet att utökad service i en serviceort innebär fördelar för människorna på andra håll i serviceortens "nätverk".

Samverkan stimuleras inte av att ge alla förutsättningar till den ena parten. Samverkan bygger på att vi från flera håll bidrar med olika saker till en gemensam bättre helhet. Det som händer nu i och med översiktsplanförslaget är att det upplevs som att satsningen på serviceorterna sker på bekostnad av de omgivande lokaliteterna och landsbygden.

Oroväckande faktabrist i underlag

När blev just dessa serviceorter och vad är det konkret som skiljer tänkta serviceorter från tänkta lokaliteter idag? Vilket faktaunderlag baseras urvalet på?

Det är lite oroväckande att se ganska stora brister i Landsbygdsprogrammet, som utgör underlag för planförslaget. Till exempel på sid 20 där grundskolorna presenteras, saknas helt Värsås skola, inte ens markerad på kartan och omnämns inte i text. För Timmersdala skola och Tidans skola beskrivs att det finns gymnastiksal och slöjdsal - det finns även i Sventorps skola trots att det inte nämns i texten. Den läsare som inte är insatt kan lätt få uppfattningen att vissa skolor saknar dessa komponenter som skulle innebära kostsamma investeringar trots att dessa skolor i verkligheten redan är kompletta. Sammanställningen känns hopklitråd från flera källor med olika detaljnivå. Om resten av beslutsunderlaget också håller samma godtyckliga kvalitet så finns det stor risk att översiktsplanen beslutas på felaktiga faktagrunder.

Slutord

Att bo på landsbygden är att vara fri från stadens tyglar. Om Skövde vore solen så är yttertätorterna som planeter som cirkulerar i omloppsbana på lagom avstånd för att ge lämpliga livsbetingelser för just de individuella preferenser som får människorna på landsbygden att trivas. Genom att införa begreppet serviceort degraderas lokaliteterna från att vara egna små livfulla planeter i omloppsbana runt solen Skövde till att bli livlösa månar i bana runt serviceorterna. Så skrota begreppen serviceort och lokalort i översiktsplanen! Låt istället hela kommunen

utveckla sig utifrån varje plats unika förutsättningar och dess invånares drivkrafter, behov och önskemål. Håll dom kommunala pekspinnarna borta från onödigt styrande men ge oss valuta för de skattepengar vi bidrar med!

Helt enkelt!

Medborgare 39

Som ledamot i kommunstyrelsen så har jag deltagit i alla workshops inför framtagandet av detta förslag till översiktsplan. Jag anser att det presenterade förslaget inte överensstämmer med det som vi kom fram till vad det gäller "Serviceorter och lokaliteter". På mötet diskuterades att lokaliteter skulle kunna vara "Bas" för service men att man skulle kunna ha Serviceorter med "det lilla extra" på landsbygden. Så ser inte det presenterade förslaget ut.

I det förberedande arbetet presenterades heller aldrig var den tilltänkta modellen kommer ifrån. Det kom ingen information om att detta faktiskt är en modell skapad i Tyskland på 30-talet. En tid då man kategoriserade in allt och alla till och med människor i mer eller mindre värda. På workshoppen såldes tanken "Serviceorter och lokaliteter" in genom att påstå att vi som kommun inte skulle kunna växa på ett bra sätt om vi inkluderar alla våra nuvarande ytterområden. Jag anser att detta är en skrämselpropaganda som uppenbarligen inte har med verkligheten att göra. Vi är en välmående kommun inklusive alla våra ytterområden idag. Det finns så klart saker att förbättra, men genom jämlika och solidariska insatser kan vi få hela vår kommun att växa och må bra även fram till 2040.

I förslaget pekas tre av Skövdes åtta ytterområden ut som "Lokaliteter". De ska i huvudsak ha sin kommunala service som exempel skola och förskolor i en så kallad "Serviceort". Sammanlagt handlar det om ca 1700 människor vars kommunala service nu genom förslaget om översiktsplan är hotad. Vi riskerar att väldigt många av Skövdes skattebetalare blir missnöjda, tappar sin tillit till Skövde kommun och att ett dåligt rykte sprids, vilket knappast kan ses som gynnsamt för Skövdes tillväxt.

I förslaget till översiktsplan presenteras inte hur urvalet av de tre orter som plockats ut för att fortsättningsvis inte prioriteras för kommunal service har gått till. I översiktsplanen skriver

man om att planera bebyggelse vid kollektivtrafikstråk. Nedanstående fakta om Igelstorp gör att urvalet blir mycket förbryllande och helt ologiskt.

- Igelstorp ligger intill ett prioriterat kollektivtrafikstråk i Västra Götaland.
- Skolan i Igelstorp har i befintlig fastighet en gång i tiden tagit emot dubbelt så många barn som går där idag.
- Dagens förskola får hänvisa barn i Igelstorp till annan förskola på grund av platsbrist. Fastigheten som förskolan ligger i nyttjar inte hela den befintliga ytan för förskoleverksamhet. Här kan man enkelt utöka verksamheten i befintlig fastighet.
- Det bor idag ca 600 människor i Igelstorp, den fjärde största yttertätorten i kommunen idag.
- Det byggs en "två plus en" väg och en GC-väg till tätorten.
- Geografiskt ligger Igelstorp relativt nära Locketorp som pekas ut som en framtida stor arbetsplats.
- Igelstorp saknar hyresrätter. Byggs sådana skulle generationsbytet i bostäder kunna ske snabbare.

I förslaget till översiktsplan har man pekat ut nya områden för bebyggelse även i de så kallade "Lokalorterna". Om kommunen samtidigt säger att framtida kommunal service prioriteras på annan plats kommer dessa områden naturligt inte bli verklighet. Ingen gör investeringar i bostäder, om kommunal service saknas eller är hotad.

Den ojämlikhet som förslaget skapar på landsbygden riskerar kommunens tillväxt. Om tilliten till kommunen är bristande då kommunal service riskeras, skapar det dåligt rykte som i sin tur gör att människor väljer bort Skövde kommun.

Medborgare 41

Hej! Varför ska ni bygga över Igelstorpskogen när den är verkligen det enda fritidsspår som finns i närheten, varför bygga bort enda närliggande skog som lokalorten har och göra det sämre för alla som bor i närheten?

Medborgare 42

Måste ifrågasätta tanken med att Vårsås ska vara serviceställe för Igelstorp. 7,5 km åt "fel" håll som också förutsätter körkort och bil. Bussförbindelser på 49.an är utomordentliga till skillnad mot de mot Hjo o Vårsås.

Som tidigare ordförande för SPF seniorerna i Igelstorp så vågar jag påstå att det inte finns någon pensionär som kommer att söka sig till Vårsås.

Vi har ca 6 km till stan. Låt oss då hellre bli en stadsdel av stan. Precis som Trädgårdsstaden eller Ryd. Ungefär samma avstånd. Varför ska Skövde som vill satsa framåt försvåra för vissa delar av inneånarna. Fantastiska bussförbindelser underlättar. Hoppas att ni kallar oss till ett möte.

Några hastigt nerskrivna rader när jag upptäckte att det var sista dagen.

Medborgare 44

Läser mycket fint om staden framtid i er nya översiktsplan.. det som gör mig lite ledsen är att det inte verkar som att vi i Igelstorp kommer få vara en del av den av helheten framöver. Igelstorp idag är ett lugn och tryggt samhälle, fint att bo i för våra äldre som levat stor del av sina liv här, många var till och med själva delaktiga i att bygga upp byn, och som inte vill flytta in till stan. För våra barn och ungdomar, som kan växa upp med vissheten att de känna sig trygga i skolan och på lekparken då alla känner till varandra här, något man sällan får uppleva på en större skola, och vilket faktiskt är avgörande för många elevers möjlighet att klara av skolan på ett tillfredsställande sätt. Det är också ett både härligt och praktiskt sätt att bo även för oss mitt i livet som arbetar i stan men faktiskt vill ut därifrån när arbetsdagen är avklarad.

Igelstorp är så bra idag, dock med EN stor nackdel service-mässigt, vi har inga affärer, postombud eller liknande längs med vägen ut åt vårt håll, vilket tvingar oss kors o tvärs runt stan.. med BIL!! (olika fraktbolag placerar oss i olika områden av stan, ofta kan man inte välja själv vart man vill hämta). Vi bidrar då givetvis till köerna i stan bara för att kunna handla och hämta paket, funderar ofta på när jag står i kön mot Stallsiken på eftermiddagen hur många som står där, släpper ut avgaser

11 MEDBORGARSYNPUNKTER

och förspiller tid, enbart för att de har paket att hämta. Det är boende från lokalortens öde.

Det är sorgligt! Och det gör att vi inte bör höra till serviceorten Skövde centrum. När den efterlängta cykelbanan äntligen blir klar hade vi ju hoppats på att vi skulle bli en ännu självklarare del av staden.

Men med Värsås som alternativ, närmsta serviceort kräver ju hämtning av både postpaket och förskolebarn en extra omväg ut på Hjo-vägen med, den för sådan trafik inte alls lämpliga vägen, Värsås-Igelstorp som daglig rutt. Och där försvann då möjligheten att använda cykelbanan för pendling till o från jobbet, vi är därmed inte en del av staden utan blev ofrivilligt "lantisar", med än mer restid som ger både klimat- och ekonomisk påverkan.

Inkludera oss i stället, håll oss nära!

Värna om den fina skolkulturen som finns här, visa alla nyinflyttade barnfamiljer att dom är värda nåt. Gynna affärsidkare som vill starta dygnsbutik här MED paketombud. Vi har en fritidsgårdsverksamhet här som brinner för att skapa gemenskap i hela samhället, använd dom istället för att avveckla. Det finns en fotbollsklubb med verksamhet som håller liv i bygden, vet att det finns i Värsås också men varför måste det ena utsluta det andra?

Vilka ska ni locka att bo här framöver på "ytor utpekade för framtida bostadsbebyggelse", isolerade i skogen utan några som helst samhällsfunktioner tror ni?

Det som lockar idag är ju det motsatta, möjligheten till förskola o skola, kort pendling till arbete/aktiviteter i stan samtidigt som man har naturen runt knuten.

Det är vackert! Det är därför vi bor här!

Medborgare 47

Ni måste tänka att vi i sventorp måste ha en skola upp till 6an och en fritidsgård så barna har något bra att göra på fritiden. För här ute i Sventorp byter nu ägare på villorna för vi är gamla och då kommer barnfamiljer hit ut. och då är det inte försvarbart att barna ska gå i skola i stan. för det är för långt att cykla till Skövde härifrån. Och föräldrarna kan inte köra och hämta barna till skolans tider då blir det många barn som kommer att

vandra runt i Skövde före och efter skolan för de jobbar och finns det ingen skola här så går det inte att sälja våra hus vi som vill flytta till stan då blir det mer hemsjukvård och hur ska kommunen hinna med oss. Så Sventorp Igelstorp måste vara en serviceort.

Medborgare 48

Är någon konsekvensanalys gjord över Igelstorp (Sventorp)?

Igelstorp har närhet till Tibro Skövde vilket gör att många barnfamiljer har stort intresse att bosätta sig i Igelstorp.

Sventorp (Igelstorp) har en bra fungerande skola och förskola.

Den nya cykelvägen ses som mycket positivt som även påverkar vår miljö och gör det ännu mer attraktivt att bo i Igelstorp.

Förslag:

Förfrågan finns om en närbutik 7 - 24 i Igelstorp (Sventorp)

Samt önskemål att förflytta sopcontainern ner till Reningsverkets f.d. dammar. För att ge plats åt närbutiken.

Bensinstation finns utmed väg 49 ca 2km från Igelstorps centrum.

Planering för äldreboende bör beaktas, då landsbygdens medborgare väljer att stanna kvar på landsbygden (Igelstorp).

Det måste ges förutsättningar att växa och utvecklas även på landsbygden.

Medborgare 49

Jag vill kommentera gällande att Igelstorp klassas som en lokalort i planen. Vi i Igelstorp och Sventorp är stolta över vårt samhälle och ser den som en framtida självklar utvecklingsort när vår fina stad växer. Att de små orterna får behålla sin service i form av skola och förskola känns mycket viktigt för att landsbygden ska få fortsätta att hållas levande. Självklart vill vi här få behålla vår utvecklingspotential och hoppas att det i planen finns med nya områden där familjer bereds möjlighet till nybyggnation.

Medborgare 50

Om jag förstått rätt så har man rätt att uttala sig om denna vision även idag. Jag tycker att det är sorgligt att ni inte satsar lite

på ytterområden till Skövde. Har bott utanför Igelstorp sedan 1987 och det är inte förändrat ett enda dugg. Skola, förskola och alla lekplatser ser precis likadana ut som när mina barn var små. Nu är det mina barnbarn som bor i byn och det är sorgligt vad lite ni gör. Betalar vi inte lika mycket i skatt som alla andra Skövde bor. Vägunderhåll är urdåligt, vintertid jättedåligplogning, underhåll på kommunalt avlopp och vatten är under all kritik. Varför är inte Igelstorp en serviceort? Jag vill veta vad som ska göras. En cykelväg tex har varit på tal om länge men vad händer? INTE ett skit. Däremot måste det väl bo väldigt många ur kommunstyrelsen bortåt Stöpen-Ulvåker för där har de en fin cykelbana till Stöpen till att börja med sen har de till och med en mellan Stöpen och Ulvåker. Det är ju ett hån mot oss andra som betalar skatt och bor i Igelstorp. Jag vill gärna ha svar om vad ni gör och vad ni ska göra.

Bemötande Igelstorp:

- Indelning mellan serviceorter och lokalorter utgår, alla dessa orter benämns tätorter och texter och kartor har justerats i kapitel Utvecklingsinriktning och Mark- och vattenanvändning.
- Att peka ut en exakt plats för framtida servicefunktioner som skolor, äldreboenden, fritidsgård mm i tätorterna ingår inte i översiktsplanen. ÖP 2040 visar på var det finns mark för nuvarande och framtida bebyggelse, oavsett om det är för bostäder eller andra användningar kopplat till detta. Igelstorp har yta för bostadsbebyggelse med viss service och bostäder. I bostadsbebyggelse med viss service kan bli följande ingå: förskola, skola, särskilda boenden, fritidsgård, grönytor och enstaka butiker eller annan liknande service.
- Översiktsplanens syfte är att visa på lämplig framtida markanvändning. När och vem som genomför och bygger regleras inte i översiktsplanen.
- Områden för ny bebyggelse som ej är planlagt än har förtydligats med eget kartlager.
- Landsbygdsprogrammet är ett separat styrdokument som tagits

fram i egen process och uppdateras inte i samband med ÖP 2040,. Behov av en uppdatering av landsbygdsprogrammet nämns i kapitel Genomförande > Fortsatt arbete.

- Utvecklingsinriktningen visar framtida cykelvägar som bör tillkomma, bland annat visas en som knyter samman Igelstorp och Skövde centralort. Exakt dragning är inte visad, detta behöver studeras i detalj, arbetet pågår och Trafikverket är ansvariga.
- Text om att befintliga motionsspår kan påverkas av ny bebyggelse har lagts till i kapitel Mark- och vattenanvändning > Igelstorp.
- De digitala kartornas funktion är uppdaterad så att information visas när en klickar på olika ytor, tydlig teckenförklaring finns i det digitala materialet.
- Förtydligande om hantering av jordbruksmark och om utveckling utanför centralorten Skövde har tillkommit. Kapitel Värden och hänsyn > Areella näringar.
- En första etapp för kapacitetsökning av kommunalt VA till Igelstorp (och Vårsås) är planerat i samband med att Trafikverket bygger om väg 49.

Följande synpunkter vidarebefordras till berörda:

- Kommunen samarbetar med Västtrafik när det gäller kollektivtrafik. I Utvecklingsinriktningen lyfts dock behovet av god kollektivtrafik till tätorterna.
- Frågor om översyn och underhåll av befintligt vägnät behandlas i processer utanför översiktsplanens ramar, synpunkter lämnas till kommunens enhet för Gata och natur. I Igelstorp finns både statliga, kommunala och enskilda vägar.

Övriga synpunkter

Medborgare 1

Jag tycker om Skövdes vision om utvecklingen. Jag tycker om de gröna områdena i science park och det är väldigt innovativt. En

11 MEDBORGARSYNPUNKTER

sak man skulle kunna lägga till är att man skulle kunna bygga broar mellan vissa hyreshus och affärer så man kan gå från grönområde till grönområde då slipper man gå ner på gatan. För att ta sig till nästa grönområde och det blir som en park. Man skulle också kunna sätta upp ett litet staket eller glasskiva på taken för att öka säkerheten men en glasskiva vore snyggast.

Markanvändning: Denna var svår att förstå eftersom de olika färgerna nämnde markanvändning men de berättade inte vad marken användes för.

Jag tycker att vi borde skydda naturen på Billingen mer förutom det så var det bra. Denna paragraf var svår att förstå och läsa så man kanske borde göra det enklare för folk att förstå så dom kan lämna bättre input.

Jag tycker det är en bra start och är glad att kommunen satsar på roliga projekt för att inte bara göra kommunen mer eftertraktad men också mer konkurrenskraftig. Samtidigt som vi värnar om den biologiska mångfalden och grön energi. Så gör vi Skövde till en attraktiv stad alla vill besöka åtminstone en gång. Översiktsplanen var förvånansvärt bra och jag blev överraskad eftersom jag trodde bara grejerna i ÖP var DRÖMMAR. Men det visar sig att även drömmar kan uppfyllas.

Bemötande

- *De digitala kartornas funktion är uppdaterad så att information visas när en klickar på olika ytor, tydlig teckenförklaring finns i det digitala materialet.*
- *Naturen på Billingen har flera olika typer av skydd – detta beskrivs bland annat i kapitlet Värden och hänsyn.*

Medborgare 2

Mina synpunkter gäller järnvägsspåren från flygplatsen, vår fastighet ligger mitt emellan de två inritade järnvägsspåren samt att det norra spåret går över en del av vår skogsmark. Vi vill ju helst inte ha järnväg med godstrafik så nära vår fastighet, det påverkar mycket.

Jag förväntar mig mer information om vad detta innebär för oss och när det skall genomföras?

Det gäller även industrietableringar på flygplatsen och vägen förbi våra fastigheter ut till väg 200, hur det påverkar oss som bor här.

Det område som finns i närheten av järnvägsspåren och som påverkas består av ca 15 fastigheter varav hälften bebos av barnfamiljer.

Bemötande

- *De två utredningskorridorer för nytt järnvägsspår som finns i ÖP 2040 ska slutligen bli ett spår. För att veta exakt dragning och placering kommer utredningar och planarbete genomföras. Alla berörda blir då informerade och har möjlighet att yttra sig. Arbete med detta är precis påbörjat och därför finns inte mer information än vad som visas i ÖP 2040. Synpunkten har förmedlats till berörda handläggare.*

Medborgare 3

Inte så mycket fabriker och mer skog. Minska jakt och ta hand om djur.

Bemötande

Noteras

Medborgare 4

Riktigt bra

- 3-30-300 regeln är jättebra.
- Innovativt att blanda byggnader och ha ex. växthus, träd osv på tak.

Hållbar utveckling

- Återvinningskärl bör introduceras till varje kommunal verksamhet.
- Återvinningskärl bör finnas i speciellt skolor där mycket papper används. (Kärnen ska ha ett lock med ett avlångt rektangulärt hål för att motverka att ungdomar slänger annat som ex. PET-flaskor)

Livsmiljö och kontakt

- Det bör byggas speciella ex. fritidsområden eller en byggnad för umgänge i Södra Ryd för att öka rörelsen in i Södra Ryd och öka integrationen.

Den nära staden

- Det borde inte vara för tätt i staden eftersom det skapar stress. Konstant människoflöde skulle kunna öka risken för detta genom att ex. människor som går snabbt oftast är mer stressade än andra. Därför bör tätheten variera med mer öppna områden utan ex. bilvägar för att introducera en lugn och bullerfri miljö.

Levande och unik plats

- Speciella byggnader/aktiviteter bör byggas vid ex. seniorbyggnader för att främja kontakten mellan generationer och minska ensamheten bland äldre. Underlättar även för äldre att umgås om det är nära till dem.

Medskapande och samverkan

- Många vet inte hur och att de kan påverka inom kommunen. Därför bör kommunen iallafall använda sig av Medvind, Vklass, Elins Esplanad och annat som kommunen har tillgång till för att föra fram hur de ska tycka till. Detta är otroligt viktigt för ungdomar då endast 24,5% av de som går i gymnasiet anser dock att de har ganska eller mycket stora möjligheter till att föra fram deras åsikter till de som bestämmer i kommunen, enligt barnrättsenkäten 2022.
- För att involvera flera i beslut kan det börjas med genom att ex. fråga vilken färg bostaden ska målas om med för bostäder i Skövde kommun. Om fler känner att de kan bli hörda och påverka kommunen bör det öka relationen till Skövde kommun och öka sannolikheten för dem att bo kvar.

Struktur - Bebyggelse

- Genom att ex. leda rör från handfat till toaletter eller införa två kranar går det att spara vatten.
- Inför duschhandtag som har en spärr på 38 grader Celsius.
- Ge bidrag för folk som ska byta fönster eller fönsterlister för att hålla mer värme inne.

Bemötande

- Skövde kommun tackar för synpunkter om samhällsplanering och det sociala perspektivet och noterar dessa.

Medborgare 6

I rondellen där man kör till Mariestad (Statoil och Bilia ligger där också) där finns det ingen cykel/gångövergång eller tunnel. Är det meningen att man ska gå ner ända till Aspö och vända? Det är nog närmare 1 km fram och tillbaks, bara för att korsna vägen? Vid Aspö finns det två förbindelser över vägen, en tunnel och en bro.

Bemötande

- Cykelöverfart vid rondellen mot sjukhuset ingår inte i ÖP-arbetet, synpunkten lämnas till kommunens enhet för Gata och natur. Det kan ingå i det kommande arbetet med en Trafikstrategi eller i annat arbete inom gatuenheten. Arbetet med Trafikstrategin beskrivs i kapitlet Genomförande samt även i kapitel Mark- och vattenanvändning > Övergripande vägnät.

Medborgare 7

Hej, nu när fotbollen har blivit så stor i Skövde så behövs det en fotbollsplan inomhus runt Billingehovområdet. I den hallen så ska det vara en 11v11 plan med konstgräs (så som finns i Ulvåker). Planen hade använts mycket av alla möjliga lag.

Bemötande

- Synpunkten lämnas vidare till kommunens avdelning för Fritid.

Medborgare 8

Samarbete mellan kommun och privatpersoner gällande inköp av solpaneler. Det går att få bidrag när privatpersoner köper in solpaneler och får dem installerade. Kommunen skulle kunna utföra ett samarbete med privatpersoner för att minska kostnaderna och öka mängden hushåll som köper solpaneler. Vid inköp av solpaneler minskar kostnaden ju större yta solpaneler

11 MEDBORGARSYNPUNKTER

som köps in. Om kommunen skulle köpa in sina solpaneler i samband med hushållens, dock att hushållen redan har betalat in sin summa till kommunen, kan de få stordriftsfördelarna. Detta leder till att bidraget inte behövs i lika stor utsträckning när hushållen redan får ett lägre pris genom samarbetet. Det sparar pengar för kommun/stat och hushållen.

Eftersom hushållen får minskade kostnader kan det öka intresset av att köpa in solpaneler.

Alternativt skulle kommunen kunna vara en sorts plattform för flera privatpersoner att köpa in solpaneler tillsammans då det sker genom en trovärdig tredje man, kommunen. Privatpersonerna kan köpa in och kommunen kan stå för transporten. Eftersom stordriftsfördelarna minskar inköpspriset kan bidraget istället gå till kommunens transport av solpanelerna till alla hushåll. De totala kostnaderna kan minska samt att underlätandet av inköp av solpaneler för hushållen kan öka mängden hushåll som köper in solpaneler.

Bemötande:

- Lämnas för kännedom till miljöstrateg samt energi- och klimatstrateg.

Medborgare 9

Anser det felaktigt att ta produktiv åkermark i anspråk söder om samhället Stöpen, en del av förslaget område används för tillfället att producera energi men är likväl åkermark och övriga området används för produktion av mat.

Det finns lämpliga områden på flera andra sidor om samhället som är att föredra framför att i onödan förstöra åkermark för överskådlig framtid.

Föreslår förflyttning från nämnda åkermark till i detta fall skogsmark i anslutning till samhället.

Bemötande:

- Förslagen mark i ÖP 2040 har vägts mot andra ytor i anslutning till Stöpen och det finns andra värden och risker på andra platser att ta hänsyn till. Det gäller bland annat risk för skred och skydd

av grundvattentäkt. I ÖP2040 finns utöver nämnda åkeryta en skogbevuxen yta utpekad för ny bebyggelse i nordvästra delen av samhället. Sammantaget bedömer kommunen förslaget vara det mest lämpliga

Medborgare 10

Områden för Sport och Fritid – En utökad strand med beachvolleyboll och beachfotboll vid Karstorps badplats och de befintliga beachvolleybollbanorna.

På sidan 65 i samrådshandlingen beskrivs vikten av ett rikt utbud av idrotts- och fritidsaktiviteter för en god folkhälsa. Även det Kultur- och fritidspolitiska programmet 2018-2022 och dess mål om att främja ett rikt friluftsliv nämns här.

För att röra sig är sporthallen/anläggningen inte längre det enda valet av plats. För att uppmuntra människor utan aktivt sportintresse att utöva sport och röra på sig bör ytor för spontansport prioriteras i översiktsplanen.

Med spontansport finns möjligheter att skapa nya typer av sociala mötesplatser i stadens offentliga rum. Människor från alla åldrar och olika bakgrund kan mötas och röra sig tillsammans på ytor med möjlighet för spontansport (Vital Cities u.å.), vilket även borde leda till ökad integration i samhället.

Avståndet är av stor betydelse när det gäller att få människor att använda spontana sportytor och framförallt känslan av att platsen är lätt att nå. (Kompier & Valle 2013) Billingen är en jättebra plats för sport och fritid men upplevs som svår att ta sig till utan bil. Karstorp är lätt att cykla till från centrum via befintliga cykelleder och många nya punkthus har byggts i området.

Sittplatser i nära anslutning till vissa aktiviteter är ett bra sätt att bjuda in förbipasserande som sedan kan lockas att ta del av aktiviteterna (Andersen 2009). På vår-höst promenerar många utmed lederna runt Karstorp och skulle kunna fångas upp för att delta i spontansport om sådan erbjöds i närheten. På somrarna är Karstorp en populär badplats och även då finns stora möjligheter att fånga upp badgäster för att aktivera sig.

Att erbjuda besökare sittplatser, både med och utan tak, är viktigt. (Boonstra, Hermes 2011, s. 36). Lokala beachvolleybollklubben Skövde Volley skulle ha möjlighet att anordna turne-

ringar för tävlande spelare för att locka åskådare som blir intresserade av sporten samt tävlingar för allmänheten där alla har möjlighet att vara med, eftersom flera banor än 2 krävs för att kunna anordna en bra och välbesökt turnering. I Mariestad finns 5 banor i hamnen och det är tillräckligt många för att kunna göra en medelstor turnering.

För att nå kommunens mål om god folkhälsa lättare och ökad integration föreslår jag därför att en yta för sport och fritid reserveras i översiktsplanen för att i framtiden kunna anlägga en större strand där både badgäster och beachvolleybollspelare kan samsas om området. Se markerat område på karturklipp nedan.

Flera områden för sport och fritid som finns idag runt Kars-
torpsjön saknas idag i kartan med mark- och vattenanvändning från ÖP 2040. Bla fotbollsplanerna, freesbegolfbanan samt beachvolleybollplanerna. Hoppas kommunens mål är att behålla dessa ytor för sport och fritid.

Bemötande:

- *Karstorsområdet har markanvändningen Grönområde i kartan. Inom Grönområden kan det även finnas vissa enklare anläggningar och ytor/platser för idrotts- och fritidsaktiviteter. För Karstorsområdet finns även ett planprogram som mer i detalj beskriver markanvändningen för området. Synpunkten lämnas vidare till kommunens avdelning för Fritid.*

REFERENSER

Andersen, R. B. (2009). [Elektronisk] Activating: Architecture and Urban Planning. URL: http://www.dif.dk/-/media/difdk/foreningsliv/udgivelser/pdf/activating_architecture_and_urban_planning.pdf [2023-01-29]

Boonstra, N. Hermens, N. (2011). [Elektronisk] De maatschappelijke waarde van sport URL: <http://www.verwey-jonker.nl/doc/vitaliteit/De%20maatschappelijke%20waarde%20van%20sport%20met%20voor%20en%20achterkant.pdf>

Befintliga beachvolleybollplaner

Yta för strand och fler beachvolleyboll- och beachfotbollplaner Ärendenummer: #1892 | Datum: 2023-02-19 10:43 Bilaga 1 sida 2 av 3

Kompier, V. Valle, D. C. (2013). [Elektronisk] Sport in the City. Research on the relations between sport and urban design. URL: http://sportinthecity.net/files/7513/8012/2944/Sport_in_the_City_-_paper_Casas_Valle_Kompier.pdf [2017-04-24]

Vital Cities (u.å.) [Elektronisk] Urban sports promotion for social inclusion, healthy and active living URL: http://urbact.eu/sites/default/files/vitalcities_baselinestudy_final_1.pdf [2023-01-29]

Medborgare 11

Tycker att expansionen ute i Trädgårdsstaden är jättetråkig då alla fina ridvägar förstörs och

ryttare blir undantryckta när vi redan får så mycket skit av folk för att vi bara existerar. Tycker att ni borde skydda skogarna lite mer och expandera mer planerat.

Bemötande

- *Ridhusanläggning och ytor kring detta är reserverat i planen som "Sport och fritid". Övriga ytor i Trädgårdsstaden är redan planerade för bostadsbebyggelse enligt tidigare översiktsplan och Planprogram.*

Medborgare 12

Varför utgår man ifrån scenario RCP 8.5 som nu enligt IPCC själva bedöms som osannolik? Det är ju istället RCP 4.5 som närmast överensstämmer med faktiska uppmätta värden på temperatur, koldioxidhalter mm.

Bemötande

- *Skövde kommun utgår från samma referens som övriga myndigheter i Sverige.*

Medborgare 13

Snälla ta inte bort skogen!!! Vi vill ha kvar den!

Bemötande

- *Grönområden är viktiga vilket delvis beskrivs i Ställningstagande 5 i kapitel Utvecklingsinriktning.*
- *Om det gäller utvecklingen av Södra Ryds norra del har det tillkommit en planeringsprincip för det området i kapitel Mark- och vattenanvändning > Större utbyggnadsområden för bostäder.*

11 MEDBORGARSYNPUNKTER

Medborgare 14

Det är bra att bygga ut i vissa delar men jag skulle vilja att man satsar mera på att bevara grönområden. Det är en hel del som är och går i skogen uppe i Södra Ryd, jag skulle vilja att man tar hänsyn till detta.

Bemötande

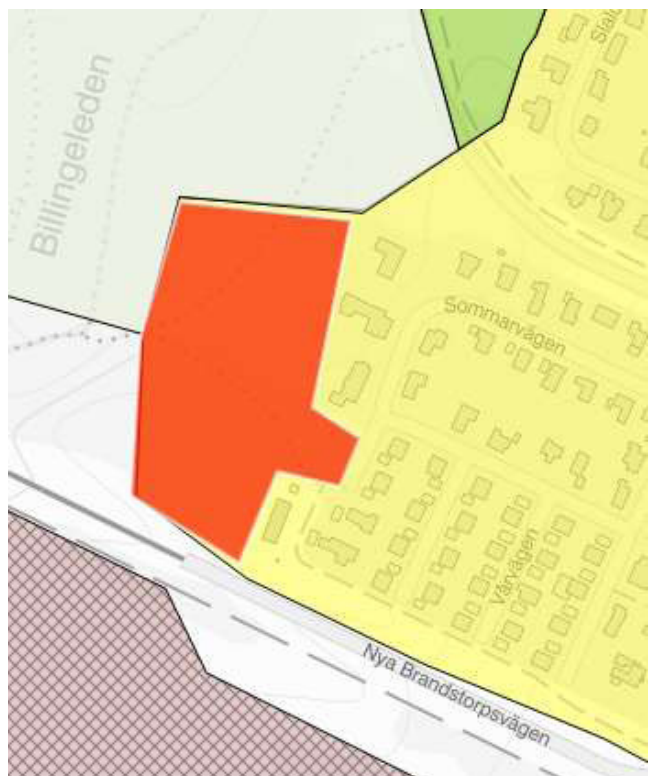
- Grönområden är viktiga vilket delvis beskrivs i Ställningstagande 5 i kapitel Utvecklingsinriktning.
- När det gäller utvecklingen av Södra Ryds norra del har det tillkommit en planeringsprincip för det området i kapitel Mark- och vattenanvändning > Större utbyggnadsområden för bostäder.

Medborgare 20

I förslaget till översiktsplan 2040 så är det nuvarande grönområdet ovanför Sommarvägen angivet med en föreslagen markanvändning sammanhängande bostadsbebyggelse. (Se röd markering bild). Samrådshandlingens förslag till markanvändning bör ändras från "sammanhängande bostadsbebyggelse" till "grönområde".

Anledningar till att ändring av markanvändning bör göras:

1. Angivet markområde innehåller en för Billingingen unik bokskog som idag utgör ett mycket populärt vandrings- och strövområde. Området i sin helhet är klassat som Naturvärdesklass 2 Högt naturvärde – och har därmed stor positiv betydelse för biologisk mångfald och därmed olämpligt för bebyggelse.
2. Angivet markområde är ett skyddsområde för Skyddsområde vattentäkt (Bergssäterkällorna, PlanID 1683K-P30), och därmed olämpligt för bebyggelse.
3. Angivet markområde är angivet i Naturvårdsprogram för Skövde kommun - sammanställning av områden med naturvärden som Klass 2 Mycket höga naturvärden. (Område 5620) och därmed olämpligt för bebyggelse.
4. Befintliga stadsplaner (1683K-ST201, 1683K-ST180 samt 1683K-ST156) som påverkar angivet markområde innehåller alla angivet ändamål PARK som direkt strider med föreslagen markanvändning i Förslag till ÖP 2040.

Sammantaget så är angivet markområde i bild 1 utifrån ett antal tungt vägande aspekter inte lämpligt för bebyggelse utan föreslagen markanvändningen bör ändras till "grönområde". Markområdet med bokskogen och vandringsstråk bör framgent utvecklas mot att bli en naturlig "entré" till Billingens spårområde från Billingenslutningen och inkluderas i Nordbillingens naturvårdsområde (NRO14075).

Bemötande

- Ytan har ändrats. Norra halvan är kvar som "Bostadsbebyggelse med viss service" (tidigare "Sammanhängande bostadsbebyggelse"), andra halvan har fått användningen "Landsbygd".

Medborgare 22

Jag har tagit del av översiktsplanen och anser att den missar ett antal grundförutsättningar som bör ligga till grunde för planen. En sådan är att den bör ge stöd åt att Skövde blir Skaraborgs mest attraktiva näringslivskommun. En annan sådan grundförutsättning är att ett övergripande mål bör vara att Skaraborg blir självförsörjande på el. För att det ska vara möjligt måste man skapa förutsättningar för SMR. Skövde är knappast aktuellt för detta, eftersom vi sannolikt inte har tillräckliga kylvattentillgångar inom kommungränserna. Här krävs därför samverkan med övriga kommuner. Omfattande ledningsbyggnad kommer också att krävas. Inte heller detta har man på ett tillfredsställande sätt beaktat i översiktsplanen.

Det är gott och väl att planen tar sin utgångspunkt i att Skövde ska kunna växa till 75 000 invånare. Man har dock inte tagit tillräcklig hänsyn till vad som krävs avseende infrastruktur för att detta mål ska kunna nås med god kvalitet för medborgarna. En stor miss är synen på trafiken. Sannolikt kommer biltrafiken att öka proportionellt till befolkningsökningen. Kommunen ska inte bestämma vilka trafikslag medborgarna ska använda. Kommunen ska naturligtvis skapa bra förutsättningar för användning av alternativa trafikslag. Annars bör kommunen förhålla sig neutral och inte missgynna något trafikslag. Sådan neutralitet innebär sannolikt en kraftig ökning av biltrafiken. Stadens genomfartsleder sväljer knappt nuvarande volymer. Här krävs radikala förändringar, till vilka inte tillräcklig hänsyn tas i översiktsplanen.

En stor svaghet i kommunens bostadsplanering är bristen på centralt belägna villatomter. Här måste det vara en prioritet att minska tomtkön genom tillskapande av attraktiva villatomter i centrala lägen, även om detta innebär att andra boendeformer får stå tillbaka. Jag anser vidare att översiktsplanen generellt visar på ett alltför statiskt tänkande. Om vi bara ser tillbaka på vad som hänt de gångna 18 åren och vad detta inneburit för planförutsättningarna, så är det sannolikt att mycket stora förändringar även kommer att ske de närmaste 18 åren. Vissa förändringar är lätta att överblicka, andra inte. En väldigt viktig fråga är ju vad som händer med Cementa? En annan hur kom-

munen ställer sig till eventuell uranbrytning. En sak som vi säkert vet, är att elförbrukningen kommer att öka kraftigt och att erforderliga planer för detta måste finnas. Vidare saknar jag analyser och målsättningar avseende såväl det militära försvarets som civilförsvarets utveckling.

Jag anser vidare inte att EUs artdatadirektiv på ett tydligt sätt inarbetats i översiktsplanen. Här finns behov av omtag. Som en liten pusselbit i detta arbete anser jag det som självklart att kommunen på sin skogsmark ska bedriva hyggesfritt skogsbruk och med alla åtgärder jobba för att främja den biologiska mångfalden samt för att skydda hotade arter.

Bemötande

- *Nytt samarbete inom Skaraborg kommer undersöka energifrågan som sen kan implementeras i revidering av översiktsplanen.*
- *Frågor som rör trafikinfrastruktur, mobilitet och hållbara färdvägar finns även beskrivna och beslutade i andra kommunala styrdokument som trafikstrategi, cykelplan och energi- och klimatanplan. Kommunen ska bland annat uppdatera sin Trafikstrategi vilken kommer innefatta behov och åtgärder för Skövdes trafikinfrastruktur.*
- *Centrala villatomter och andra typer av bostadsbebyggelse finns det plats för bla i område Norr om Hasslum och i Trädgårdsstadens fortsatta utökning.*
- *Hasslums övningsområde pekas ut som utredningsområde i granskningshandlingen. Läs mer i kapitel Mark- och vattenanvändning > Verksamhetsområden.*
- *För kommunägd mark i anslutning till tätorterna finns en skogsbruksplan som kommunen arbetar utifrån. Läs mer i kapitel Värden och hänsyn.*

Medborgare 23

Har följt arbetet med översiktsplanen och granskat förslaget mycket noga. Det mest slående är att ny mark för boende i princip (olika former) består av Stadsskogen som egentligen inte är

11 MEDBORGARSYNPUNKTER

ny då den fanns med redan i den förra öp. Att man inte byggt något där än känns ganska naturligt då intresset från byggare (stora som små) antagligen har varit obefintligt. Att bygga mer med stambanan som närmsta granne och att fortsätta förlänga Skövde i Norr/Sydlig riktning känns som en riktig tankekurpa. Så tack och lov att kommunen inte kommit någonstans i den felaktiga tanken.

Flera gånger har jag hört och läst att Skövdes starke man Arne Loretzon argumenterat för byggnation vid Simsjön. Naturskönt läge och nära till stan är argumenten. Att han sedan äger marken där spelar antagligen en stor roll.

Ser att området är irriterat för utredning, så kommunen verkar inte vilja varken stöta sig eller gå Arne helt tillmötes. Själv tycker jag att man skall bevara denna oas som området är med fina vandringmöjligheter, bad och rekreation på nära håll för Skövdeborna. Dessutom verkar det vara ett mycket dyrt projekt att få till en vettig väg och ge dit upp. Arnes argument är att det är nära till staden.

Ta då en titt på de tre kartorna jag lägger med i brevet. Jag har i samtliga tre fall utgått från Resecentrum som vi väl kan beteckna som mittpunkt i Skövde.

Till Stadsskogen är det 6,5 km och tar 10 min. Till Simsjön är det 6 km och tar 11 min med befintlig väg. Oklart vad en ny väg skulle innebära.

Men nu till det som för mej förefaller helt ofattbart att man inte planerar för. Området utmed v 49 mot Tibro efter Ösan. Dit är det 3,9 km och tar 6 min.

Området skulle inte kräva någon ny dyr infrastruktur då befintlig och i närtid planerad ombyggnation av v 49 bekostas av Trafikverket. Cykelbana är redan projekterad, och området kantas av Ösan på flera sidor vilket skulle kunna innebära fina strand/grönområden. Man kan också tänka att det skulle vidga Skövde åt rätt håll med tanke på Mariesjösatningen med skola, livsmedel osv.

Nu sägs det ju alltid att man inte skall bygga på åkermark för att vi skall prioritera livsmedelsproduktion där. Kan låta rimligt när man säger det så, men frågade en bekant som har bättre koll på detta och hen säger att det är ett jättedåligt argument.

Statens jordbruksverk betalar ut ersättning för 131 000 ha mark (2021) för att den skall ligga i träda och alltså inte odlas. Detta för att bromsa det överskott på spannmål vi har i Sverige. Med ett för stort överskott måste mycket spannmål exporteras till en osäker världsmarknad och det vill man undvika. Därför

betalas det ut ca 200 miljoner till lantbruket för att lägga mark i träda.

Med den kunskapen tycker jag att argumentet mot jordbruksmark är borta.

Bevara fina naturvärden och bygg där det inte gör någon skada och där det passar bäst i stället utifrån befintlig infrastruktur och avstånd till centrum.

Bemötande:

- *Arbetet med Simsjöområdet steg 1 (befintlig bebyggelse) pågår parallellt med ÖP 2040. Text om Simsjöområdets fortsatta utveckling har förtydligats i kapitel Mark- och vattenanvändning > Utredningsområden.*
- *Text om varför det inte är lämpligt att bygga ut centralorten öster om Ösan har tillkommit i kap Markanvändning > Större utbyggnadsområden bostäder.*
- *Förtydligande om hantering av jordbruksmark och om utveckling utanför centralorten Skövde har tillkommit.*
- *Övriga synpunkter noteras.*

Medborgare 25

Bostäder för äldre: Vi är ganska många 75+ are i Värsås serviceort som fortfarande bor i villor men som saknar alternativt boende i samhället. De flesta av oss vill bo kvar men alternativ saknas.

I ÖP40 saknas ett av kriterierna för serviceort, Värsås, nämligen bostäder för äldre. Antingen mindre enplans lägenheter, trygghetsboende eller liknande. Lämplig mark för detta finns på fastigheterna Värsås 8:95 respektive Värsås 8:94.

Genomfartsvägen, Djursättravägen: En skamfläck för samhället. Mycket tung trafik, ständigt provisoriskt lagande av beläggningen, många skolbarn som varje dag ska gå över vägen, trafiksituationen för skolbusstrafiken mm.

Varför nämns inget av detta i ÖP40? Hur ser kommunen på detta? Dialog med vägverket?

Bemötande

- *vilken typ av boenden som ska finnas på vilken plats regleras inte i översiktsplanen.*
- *Alla framtida gc-sträckningar finns inte utpekade i ÖP 2040 då det*

blir på en för detaljerad nivå. Ofta handlar det inte heller om kommunal mark.

Medborgare 29

Hej! Jag heter Charlie och jag är nio år. Jag har ett förslag till er. Förslaget är att ni skulle kunna bygga en stadsdel som sträcker sig mellan Mariesjö och tunneln på väg 26. Jag tänker att stadsdelen ska heta Sköntorp och stadsdelen ska också ha ett centrum med ganska många affärer. Det ska vara äng och landsbygd blandat med en tätort. Jag tycker att det ska finnas plats för 10 000 invånare och det ska vara både bivanligt och miljövänligt.

Bemötande:

- Noteras.

Medborgare 35

I ÖP2040 står på sidan 13 "Målen för hållbar utveckling" under rubriken "Agenda 2030" står:

"... Den fysiska planeringen har både direkt och indirekt inverkan på målen i Agenda 2030. Skövde kommuns översiktsplan har därför en viktig roll o Skövdes bidrag till att Sverige ska kunna nå målen i Agenda 2030." (Agenda 2030 är en av FN och Svenska regeringen godkänd plan med 17 olika övergripande mål.)

Lite längre ner på samma sida står under rubriken "Sveriges miljömål":

"Sveriges riksdag har beslutat att miljöpolitikens övergripande mål ska vara att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta."

I Skövde kommuns Klimat- och energiplan 2021–2030 står på sidan 34:

"Av industrins utsläpp står cementindustrin för 91 procent, eller 58 procent av totalen.

(anmärkning: Med detta menas att Cementa står för 91 procent av industri utsläppen och att Cementa står för 58 procent av alla klimatutsläpp i Skövde kommun).

Under rubriken "Slutsats" på sidan 36 i Skövde kommuns Klimat- och energiplan 2021–2030" står:

"... Men mycket hänger på att cementindustrin följer sin färdplan, som innehåller stora tekniska utmaningar genom infångning av koldioxid, så kallad CCS." (anmärkning: CCS står för Carbon Capture and Storage som är att med teknik plocka bort koldioxiden ur skorstensröken).

Går man in på Cementas hemsida så finner man att Cementa för fabriken i Slite på Gotland planerar och hoppas ha en sådan anläggning på plats till 2030. Men tekniken är ny och i skrivande stund finns ingen sådan stor anläggning i drift i hela världen ännu. Så en färdig anläggning år 2030 för Sliteanläggningen är nog mera ett önsketänkande, och för Skövdefabriken nämns inget årtal på hemsidan överhuvudtaget, dvs ingen plan finns.

På sidan 9 i Skövde Energi- och Klimatplan står: "Skövdes klimatavtryck är noll 2045."

Slutsats 1: Ska Skövde kommun få ner klimatutsläppen så är Cementas vara eller inte vara helt avgörande. Cementas nuvarande täktillstånd går ut sista dec 2031.

Ska Skövde överhuvudtaget kunna uppnå eller komma i närheten av sina planerade klimatutsläpp måste Cementas verksamhet upphöra 2031.

Trots detta har i ÖP40 ritats in yta för en kommande expansion av täkten.

I ÖP2040 på sidan 95 står:

"Kommunens riktlinjer för riksintresse värdefulla ämnen och/eller material:

"En eventuell utökning av täktområdet vid Cementa (vid Våmb) måste föregås av en noggrann avvägning mellan olika nationella, regionala och lokala intressen."

På en planritning som finns på utställningen ÖP2040 i Kulturfabriken, att det är inritat ett utökat täktområde vid Våmb, betydligt större än det som nu är tillståndsgivet.

Slutsats 2: Olika planer måste harmonisera med varandra, men ÖP2040 gör inte det med Skövde kommuns Energi- och Klimatplan 2021–2030.

Yrkande: Att denna utökade täkt tas bort ifrån planritningarna i ÖP2040 och i texten.

Bemötande:

- I ÖP 2040 redovisas ytan för Riksintresseområde för materialutvinning i karta Värden och hänsyn, ytan som finns i karta Mark och vattenanvändning motsvarar den yta som det idag finns täktillstånd för. Skövde kommun följer beslutade riksintressen och givna täktillstånd till dess att dessa förändras och har inte för avsikt att ändra ytan för markanvändningen. Även om tillstånd för brytning inte förlängs finns möjlighet för Heidelberg att fortsätta tillverkningen inom verksamhetsområdet.
- Kommunen ser dock möjlighet att få delta i dialog med verksam-

11 MEDBORGARSYNPUNKTER

hetsutövaren Heidelberg (tidigare Cementa) för att se vilken typ av återställning som kan vara lämplig den dag då brytningen upphör.

Medborgare 40

“Utvecklingsinriktningen pekar som sagt ut åtta ställningstaganden. Dessa ska vägleda planeringen av den fysiska miljön och fungera som ett stöd, både för kommunens alla verksamheter och för andra som utvecklar och bygger Skövde kommun” (s. 24).

“Utvecklingsinriktningens ställningstaganden ska finnas med i all planering och samhällsutveckling i kommunen”(s. 35)

Därför blir innehållet och formuleringarna i dessa ställningstaganden av mycket stor vikt för hur kommunens utveckling kommer att ske till 2040, med sikte på 2060. För att kommunens utgångspunkt med ÖP2040 Hållbar utveckling med medborgarna i fokus ska kunna bli verklighet anser jag att det behöver ske en förändring när det gäller strategin för hur målsättningen en levande landsbygd ska kunna uppnås, dvs. innehållet i ställningstagande 4. Jag hoppas att kommunen kommer att ta till sig mina och andras synpunkter på ställningstagande 4 och på så vis “beakta vilka effekter som dagens beslut och investeringar får på längre sikt.”

När jag deltog vid ett av informationstillfällena där ÖP2040 diskuterades framgick det tydligt att ambitionen med ställningstagande 4 är att verka för att det ska finnas service även utanför Skövde stadsområde. Därav formuleringen en levande landsbygd. Ambitionen i detta är positivt och något som jag tror att alla boende på landsbygden, i småorter och tätorter utanför staden ser som något bra. På ett övergripande plan kan jag också förstå tanken. Genom att satsa på att utveckla servicen i en del av orterna och skriva med detta i ett övergripande strategiskt dokument blir förutsättningarna bättre för att såväl kommunal som privat service ska finnas kvar och kunna utvecklas i dessa orter på sikt. På så vis försöker man reducera risken för en alltför stark centralisering av kommunal och privat service till stadens centrum eller närområde.

Att kommunen vill undvika ett sådant framtidsscenario är

fullt förståeligt med hänsyn till planens utgångspunkt Hållbar utveckling med medborgarna i fokus, samt viktiga ledord som använts då planförslaget tagits fram (såsom levande landsbygd och närhet). Därför har ett förslag tagits fram som sammanfattas som ställningstagande 4.

En levande landsbygd Serviceorter som nav (s. 26). Det är här som jag menar att en förändring behöver ske om det ska finnas en genomgående linje mellan utgångspunkten Hållbar utveckling med medborgarna i fokus och övriga ställningstaganden i förslaget. I ställningstagande 4 delas kommunens yttertätorter (som de benämns i ÖP2025) in i två kategorier, så kallade serviceorter och lokalorter. Även om jag anser att den här benämningen/kategoriseringen är problematisk och riskerar att leda till oönskade konsekvenser på både kort och lång sikt, kommer jag i texten att använda mig av dessa definitioner för att det ska bli tydligt vad som menas. Av texten i ställningstagandet framgår det att “i serviceorterna ska det finnas kommunal service” (s. 26), och längre ner i dokumentet förtydligas det att “serviceorterna utgör nav som förser hela landsbygden med service” (s. 31) och “Orterna ska ge en mer jämlik servicetillgång till alla som bor och verkar utanför staden. Genom att stärka serviceorternas kvaliteter och utvecklingsmöjligheter skapas förutsättningar för livskraftiga orter och en levande landsbygd.” (s. 31). Gruppen som har tagit fram planförslaget drar i ställningstagande 4 slutsatsen att detta system (serviceorter som nav i sina respektive nätverk) “främjar den hållbara utvecklingen på landsbygden.” (s. 26). Men, här undrar jag hur man har tagit hänsyn till den hållbara utvecklingen med medborgarna i fokus vad gäller kommunens utpekade lokalorter? Som inledning till ställningstagande 4 står det att det ska skapas bättre förutsättningar “för att leva, verka i och besöka landsbygden och dess orter”, men hur ska det skapas bättre förutsättningar för lokalorterna? Här finns det, i ett ställningstagande som ska vara vägledande för all planering och samhällsutveckling i kommunen med sikte på 2060, ingen information om detta. Bortsett från förklaringen att lokalorter ingår i serviceorternas nätverk.

Som beskrivs på sidan 24 ska samhällsplaneringen i första hand “ske med och för medborgarna. Skövdeborna ska kunna

vara stolta över sin kommun och den plats där de lever och bor. Det är en fin tanke, men även om vi som bor i lokalorter är stolta över den plats där vi lever och bor, samt är villiga att delta i samhällsplaneringen och arbeta tillsammans med kommunen och andra aktörer för en hållbar utveckling, blir det svårt att förverkliga om det inte finns stöd för det i kommunens översiktsplan. I november 2019 hölls en dialogkväll med boende i en av lokalorterna (Lerdala), där medborgarna och Lerdala var i fokus. Tillsammans med representanter från kommunen fick vi diskutera hur orten kunde utvecklas som en del av kommunens arbete med tätortsutveckling. Det som framkom var på många sätt samma punkter som i serviceorterna. Stolthet över ortens gemenskap, över den fina naturen, över det fina föreningsarbetet och inte minst över förskola och skola. En absolut majoritet under dialogkvällarna markerade skolan som det absolut viktigaste för orten, för den är inte bara en plats för undervisning utan på många sätt det som utgör grunden för ortens framtida livskraft. Man kan se det som vårt bidrag till att uppfylla visionen "Tillsammans förverkligar vi drömmar och får Skövde att växa". Jag vill kunna förverkliga att kommande generationer ska få uppleva det unika och speciella med att växa upp och gå i skolan i just Lerdala, helt enkelt se till kommande generationers behov och möjligheter i just vår ort.

På samma sätt som ett hållbart samhälle inkluderar fler delar än en samling bostäder och vägar för att transportera sig till arbete och service, krävs hänsyn till fler aspekter för att kommunens orter ska vara hållbara och robusta över tid. För detta krävs en översiktsplan som i sin helhet faktiskt genomsyras av en syn på lokalorter som "unika i sina kvaliteter och karaktärer" (s. 26), där det uttryckligen framgår att det är viktigt för kommunen att bevara och utveckla lokalorternas livskraft och livsmiljö i samverkan med lokalorternas boende. Kort sagt, att övriga ställningstaganden i förslaget även gäller för lokalorterna och dess boende. Därför är min förhoppning att den slutliga versionen av ÖP2040 har ett ställningstagande 4 som även innefattar hur det ska skapas bättre förutsättningar för människor att leva, verka i och besöka kommunens lokalorter. Först då kan vi prata om att hela kommunen ska leva.

Bemötande

- *Indelningen mellan serviceorter och lokalorter utgår, alla dessa orter benämns tätorter och texter och kartor har justerats i kapitel Utvecklingsinriktning och Mark- och vattenanvändning. Ställningstagande nr 4 har formulerats om.*

Medborgare 46

Jag har synpunkter på den nya Översiktsplanen 2040 för Skövde kommun,

Jag ser Skövde kommun som den ledande kommunen inom "Skaraborg", navet där den största exploatering, expansion och tillväxt kommer att ske.

Jag finner det då mycket märkligt att man från ledande håll vill dela in kommunens orter i ett A- och ett B-lag, serviceort respektive lokalort.

Visst, den nya översiktsplanen sätter ingen begränsning gällande nybyggnation av bostäder etc men så länge kommunal service som förskola, skola etc kommer att koncentreras till serviceorterna kommer detta på sikt att urholka lokalorterna, vem vill bo i en ort där förskola och skola saknas..?!

En ny och modern översiktsplan borde främja hela landsbygden. Om Skövde kommun ska växa till 75 000 invånare borde det vara intressant att nyttja alla orter, ge dessa samma förutsättningar till tillväxt istället för att som nu enligt den nya översiktsplanen begränsa denna.

Ge alla orter samma förutsättningar till kommunal service, låt kommuninnevärdarna själv kunna välja förutsättningslöst, begränsa inte detta med indelning service- respektive lokalort.

Bemötande:

- *Indelning mellan serviceorter och lokalorter utgår, alla dessa orter benämns tätorter och texter och kartor har justerats i kapitel Utvecklingsinriktning och Mark- och vattenanvändning. Det finns ytor för ny bebyggelse i alla tätorterna.*

Medborgare 51

Efter att ha läst ÖP2040 blir jag fundersam på vilken syn Skövde

11 MEDBORGARSYNPUNKTER

Kommun egentligen har på landsbygdsutvecklingen. I den gröna omställning vi lever i, känns det mycket märkligt att en modern kommun inte har större ambitioner att ställa om samt göra plats för bostäder för alla. Viljan att locka industrier är mycket bra såklart, då näringslivet är nyckeln till lönsam tillväxt i kommunen.

Men var skall personalen i industrierna bo? Det känns inte modernt att man fortsätter förlita sig på inpendling från andra kommuner. Grön omställning innebär inte enbart att ställa om från fossila transporter till fossilfria dito, det handlar också om ett minskat resande överlag. Arbetspendling som företeelse känns förlegat och framåt 2040 kommer det vara betydligt färre som accepterar det än idag.

Alla kommer heller inte vilja eller kunna bo inne i centralorten. Att erbjuda bostadsmöjligheter lite utanför centralort men fortfarande inom kommunen skapar goda förutsättningar för hög livskvalitet. Att skapa möjligheter till en livssituation där mer fritid istället för pendlingstid ger goda möjligheter till ett aktivt liv även utanför arbetet känns som en absolut nödvändighet, särskilt när man nu tittar 17 år framåt i tiden.

Här har Skövde mycket goda möjligheter att skapa attraktionskraft genom att utveckla samtliga kringorter. Var och en av orterna sitter på sina unika fördelar. Att skapa strategier för var och en av orterna känns som en större angelägenhet än att i princip ensidigt satsa vidare på centrumnära bostadsområden. Tomtmarksetablering samt privata initiativ till bostadsbyggnation i samtliga kringorter behöver uppmuntras. Kommunal service såsom t ex skola/förskola och transportstrategier behöver utarbetas och klargöras.

Varför saknas helt framtidsvisioner för de så kallade lokalorterna? Var finns ambitionerna att t ex skapa ett kommundäckande nätverk av cykelvägar? Att som idag jobbpendla en person per bil kommer inte funka 2040. Åker man ensam åker man cykel eller kollektivt. Möjliggör detta inom hela kommunen.

Restiden från Våring Hedhamra till t ex Science Park Skövde är två minuter (2!) längre än från de nybyggda delarna av Skulptorp (Oxadrevsvägen, t ex). Våring har en aktiv Scoutkår, en fin idrottsanläggning med fotbollsplaner och motionsspår. Våring

har, precis som alla andra kringorter, mycket goda möjligheter att skapa boenden med hög livskvalitet. Truvel, där jag bor, har snart ett utbyggt kommunalt VA-nät. Elnätet är nyligen uppdaterat och fibernät är etablerat sedan ett antal år. Trots detta verkar viljan till diskussion kring nya möjligheter till bostadsbyggande i området saknas.

Varför inte maximera värdet av de infrastrukturinvesteringar som görs och har gjorts? Skall de norra kommundelarna bli attraktiva som boendeorter under åren fram till 2040 krävs högre ambitioner än de som presenteras i ÖP2040. Ta en dialog med oss som lever här idag, och para resultatet av de samtalen med en medvetenhet om den gröna omställningen vi lever i. På det viset kan vi hitta sätt att ta hela Skövde in i framtiden.

Bemötande:

- *Indelning mellan serviceorter och lokalorter utgår, alla dessa orter benämns tätorter och texter och kartor har justerats i kapitel Utvecklingsinriktning och Mark- och vattenanvändning. Det finns ytor för ny bebyggelse i alla tätorterna.*
- *Behov av cykelväg som knyter samman tätorter och Skövde centralort finns redovisat i Utvecklingsinriktningen. Exakt dragning är inte visad, detta behöver studeras i detalj i samband med att beslut fattas att genomföra.*

12. Synpunkter vid samrådsmöten

Samrådsmöte 1

1. Yttre ringled behövs – *utreds vidare i Trafikstrategi*
2. Det sker inget i södra delen av kommunen – *Det finns ett uppdrag hos kommundirektören för att se över behov av skola och idrottshall i Skultorp. Skultorp har ytor för utveckling i ÖP 2040.*
3. Cementa och Billingsryd, saknas visioner om vad som ska ske här efter brytning upphör – *noteras Skövde kommun följer beslutade riksintressen och givna täktillstånd till dess att dessa förändras. Även om tillstånd för brytning inte förlängs finns möjlighet för Heidelberg att fortsätta tillverkningen inom verksamhetsområdet.*

Samrådsmöte 2

1. Hur har ni nått ut till människor? – *följt PBL men även gjort en mängd ytterligare ansträngningar med poddavsnitt, artiklar i tidningar samt på flera sociala kanaler.*
2. Grönska är viktigt, bygg inte bort det. – *Noteras*
3. Locketorp är inte lämpligt för stor fabrik – *inte ett beslut som fattas i ÖP 2040*
4. Behövs stora tomter för villor. – *Noteras*
5. Måste vi växa? – *inte ett beslut för ÖP 2040*
6. Materialutvinning, saknar framtidsbild för områdena. – *Skövde kommun följer beslutade riksintressen*
7. Bra att det inte ska vara vindkraft på Billingen! – *Noteras*

Samrådsmöte 3

1. Övningsområdet i Hasslum kommer bli alltmer viktigt på sikt. Även av vikt för civilförsvaret. – *Noteras. Under fortsatta arbetet efter samrådet har området vid Hasslums övningsområde ändrats till Utredningsområde för att ge mer tid för fortsatt dialog kring frågan.*
2. Serviceorter/lokalorter - fortsatt utveckling ska vara möjligt och dagens service får inte försvinna – *Indelning mellan serviceorter och lokalorter utgår, alla dessa orter benämns "tätorter" och texter och kartor har justerats. Det finns ytor för ny bebyggelse i alla tätorterna.*

13. Bilagor

PTS	105
Statens Geotekniska Insitut	107
SGU	108
Sändlista Samrådsredogörelse	117

Datum	Vår referens	Sida
2023-02-03	SK1	1(2)
Ert datum	Er referens	
2023-02-02	401-107-2023	
	401-52718-2022	

Avdelningen för säker kommunikation

PTS har av Länsstyrelsen i Västra Götaland ombetts att inkomma med synpunkter på översiktsplan för Tranemo kommun samt översiktsplan avseende Skövde kommun.

PTS är central förvaltningsmyndighet med ett samlat ansvar – sektorsansvar – inom områdena post och elektronisk kommunikation. Inom ramen för detta arbete skall PTS bland annat:

- främja tillgången till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer enligt de mål som anges i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation
- verka för robusta elektroniska kommunikationer och minska risken för störningar, inbegripet att upphandla förstärkningsåtgärder, samt verka för ökad krishanteringsförmåga
- verka för att tillgodose totalförsvarets behov av post- och elektronisk kommunikation under höjd beredskap, och stärka samhällets beredskap mot allvarliga störningar i näten för elektronisk kommunikation i fred

Regeringen presenterade i oktober 2011 sin digitala agenda för Sverige. Det övergripande målet i agendan är att Sverige ska vara bäst i världen på att utnyttja digitaliseringens möjligheter. År 2016 presenterade regeringen en ny bredbandsstrategi ”Sverige helt uppkopplat 2025” där det kortsiktiga målet är att 95 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till minst 100 Mbit/s år 2020. På längre sikt är målen att 98 procent av alla hushåll och företag i hela Sverige bör ha tillgång till minst 1 Gbit/s senast år 2025 samt att det bör finnas tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet där människor normalt befinner sig senast år 2023.

Post- och telestyrelsen

Postadress:
Box 6101
102 32 Stockholm

Besöksadress:
Hälsingegatan 38
113 43 Stockholm

Telefon: 08-678 55 00
Telefax: 08-678 55 05
pts@pts.se

En robust och välutbyggd it-infrastruktur är viktig för att trygga välfärden. It är en central infrastruktur som ligger till grund för många andra områden. En väl fungerande och utbyggd it-infrastruktur ger goda förutsättningar för bland annat näringslivsutveckling, sysselsättning, forskning och innovationer, vård och omsorg, miljö och klimat, utbildning och kompetensförsörjning samt social delaktighet. Av denna anledning anser vi även att it-infrastrukturen måste in i samhällsplaneringsprocessen på regionnivå samt i alla kommuner. Om inte it-infrastruktur beaktas i samhällsplaneringen finns risken att de tjänster som är beroende av infrastrukturen inte når ut till användarna. Lagändringen i Plan- och bygglagen (PBL) från maj 2011, stärker även detta.

PTS har inte tillgång till detaljinformation om hur operatörer och andra ledningsägare utformar sina nät utan hänvisar till de operatörer och ledningsägare som blir berörda inom aktuellt område för ytterligare information.

I detta fall kan det vara lämpligt att kontakta nationella bredbandsaktörer samt aktuella regionala och lokala bredbandsaktörer. Kommunen bör ha en förteckning över vilka befintliga ledningsägare som blir berörda eller liknande funktion. Exempelvis bredbandskoordinatorer bör ha information om potentiella ledningsägare gällande elektroniska kommunikationer.

Sedan december 2010 finns ett system för begäran om ledningsanvisning, ”ledningskollen.se”. För att identifiera vilka som är berörda ledningsägare kan en förfrågan skickas via <https://www.ledningskollen.se/>

PTS har i tidigare skrivelse (med hemlig bilaga 2012-01-23 dnr: 03-16005) till respektive länsstyrelse lämnat uppgifter om teleanläggningar som är att anse som riksintressen i enlighet 3 kap 8 § miljöbalken och 2 § p. 9 förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m.

Om planen innebär uppförande av vindkraftverk, kan dessa i vissa fall påverka mottagningen av radiosignaler på ett negativt sätt, speciellt gäller detta för radiolänkförbindelser. PTS rekommenderar därför att ett samrådsförfarande genomförs mellan vindkraftsbolag och de radiolänkoperatörer som blir berörda av vindkrafts-etableringen för respektive område för att minimera störningsriskerna. Inför ett sådant samråd kan PTS bidra med information om vilka de berörda radiolänkoperatörerna är.

PTS har inga ytterligare synpunkter.

**STATENS
GEOTEKNISKA
INSTITUT**

Datum	Diarie nr
2023-02-01	5.2-2212-1250
Ert datum	Er beteckning
2022-12-21	

Vår referens
Samir Ezziyani

Länsstyrelsen i Västra Götalands län
vastragotaland@lansstyrelsen.se

Översiktsplan för Skövde kommun

Yttrande över samrådshandling

Statens geotekniska institut (SGI) har från Länsstyrelsen i Västra Götalands län erhållit rubricerad översiktsplan med begäran om yttrande. SGI:s yttrande avser geotekniska säkerhetsfrågor såsom ras, skred, erosion och geotekniska frågeställningar kopplade till översvämning. Grundläggnings- och miljötekniska frågor, såsom hantering av radon, ingår således inte.

Underlag:

1. Översiktsplan 2040, 2022-11-14
2. Hållbarhetsbedömning, samrådshandling, 2022-10-24
3. Karta mark- och vattenanvändning, 2022-11-14
4. Karta värden och hänsyn, 2022-11-14

SGI:s synpunkter

SGI ser positivt på att kommunen redovisar sitt ställningstagande för hur utpekade områden med stabilitetsproblem ska hanteras i efterföljande planering och lovprövning.

Observera att MSB:s översiktliga kartering över stabilitetsförhållandena är begränsad till vid utredningstillfället bebyggda områden längs ett vattendrag. Det kan således finnas andra områden med förutsättningar för skred. Vi anser att detta bör förtydligas i planen.

Ärendets handläggning

Ärendet har handlagts av geotekniker Samir Ezziyani. Granskning har utförts av geotekniker Ulrika Isacson.

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT
Planenheten
Planstöd

Ulrika Isacson

Samir Ezziyani

Statens geotekniska institut
581 93 LINKÖPING
Besöksadress: Olaus Magnus väg 35

Tel: +46 13-20 18 00
Fax: +46 13-20 19 14
E-post: sgi@sgi.se

Bankgiro: 5211-0053
Org.nr: 20 21 00-0712

Handläggare

Magnus Johansson

018-17 91 77

Länsstyrelsen Västra Götaland

vastragotaland@lansstyrelsen.se

Remiss samråd av översiktsplan för Skövde kommun 2040

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 2022-12-21 tagit emot ovanstående ärende för yttrande. Med anledning av detta vill SGU framföra följande.

Klimat- och Georelaterade risker

Frågor som berör samhällets motståndskraft mot extrema händelser kopplade till exempelvis värmebölja, nederbörd, översvämning, ras och skred, mm. är mycket viktiga att beakta inom all fysisk planering. Det kan röra sig om grönstruktur och markbeläggning i städer; hur topografi, hus och konstruktioner kan påverka vattenflöden och risk för översvämning; hur vatten, topografi, jordart och berggrund under vissa förutsättningar kan samverka och öka risk för sättningar och markrörelser.

För att kunna förutse potentiella risker och inleda åtgärder som kan förebygga, förhindra eller mildra eventuell framtida skada krävs ofta förutseende och kunskap inom många olika fackområden jämte analys och beräkning av eventuell påverkan. I andra fall är förebyggande arbete jämförelsevis enkelt om man bara blir medveten om en potentiell risk. Men framför allt behövs en helhetssyn hur naturliga förutsättningar påverkar *och samtidigt påverkas av* samhällets infrastruktur, byggnader och konstruktioner och vilka ändrade förutsättningar ett förändrat klimat kan ge.

Materialförsörjning

Det är vitalt att samhället idag och i framtiden har tillgång till bergmaterial av lämplig kvalitet och att täkter är placerade så att långa transporter undviks.

Samhällets materialförsörjning med ballast, krossprodukter och natursand är ofta en mellankommunal fråga då enskilda täkter kan leverera till större geografiska områden. Tillgång på lämpligt material av hög kvalitet behöver säkras över längre tid. Täktlokalisering bör utöver geologiska förutsättningar och tillgänglig bergkvalitet även ske i avsikt att minimera transportsträckor och utsläpp i enlighet med klimat- och miljömål.

Bergart, mineralogi och struktur kan starkt påverka berggrundens lämplighet för användning som råvara för olika ballast. Bergkvaliteten varierar både regionalt och lokalt och bedöms enligt olika kriterier beroende på syfte och användningsområde för färdig produkt. Ett bergmaterials lämplighet inom exempelvis väg-, och järnvägsbyggnad eller som tillsats i asfalt & betong bedöms enligt olika

kvalitetskrav beroende på avsedd användning. SGU arbetar bla. med att ta fram bergkvalitékartor som redovisar detta. Dessa redovisas i SGU:s kartvisare ”Ballast” och vissa data föreligger för kommunen.

SGU ser ett hos många kommuner ett behov av uppdaterat planeringsunderlag i form av en regional materialförsörjningsplan på länsnivå för att få en bra överblick av samhällsbehov och råmaterialtillgångar sett i ett längre perspektiv. Materialförsörjningsplanering kan med fördel genomföras i ett mellankommunalt eller regionalt perspektiv. Länsstyrelsen är därmed en lämplig aktör för att ta fram relevant planunderlag till berörda kommuner.

Kommentarer till ÖP Skövde

Kommunens översiktsplan beskriver kommande behov i ett helhetsperspektiv. Kommunen beskriver i inledningen på ett didaktiskt och informativt sätt lagkrav, uppbyggnad och syfte med översiktsplanering. Översiktsplanen är väl disponerad och diskuterar aspekter som hållbarhet, klimat- och miljöfrågor.

Riskhantering

Aktuella händelser i Norge, Tyskland och Sverige har under föregående år aktualiserat ett utökat samhällsbehov av att analysera klimat- och georisker som tex. översvämning, skyfall samt skred och ras. Mål är att identifiera förekommande risker för att förebygga, hindra eller mildra effekter och ev. skador.

Det är viktigt att undersökningar av risker, förekomst av föroreningar mm. hanteras åtminstone översiktligt redan vid fysisk planering, tex. vid översikts- eller detaljplanering, utpekande av LIS-områden mm. Kommunen bör i detta arbete resonera hur olika redovisade riskfaktorer kan påverka och eventuellt förstärka varandra.

Radon

Radonproblematik är viktig att ta upp och beakta i kommunal planering. Radongas bildas från grundämnet Radium och är ett led i den radioaktiva sönderfallskedjan uran-bly. Radongas som bildas kan ackumuleras i markens porluft, men även lösas i grundvatten. Naturlig förekomst av uranmineral i berggrunden och sandiga jordarter med hög andel porer som kan leda och ackumulera radongas kan därmed påverka risk för högre radonhalter. Genom mänsklig påverkan kan radonproducerande ämnen anrikas vilket kan medföra förstärkt bildning av radongas. Detta är tex. fallet för restprodukten rödfyr som skapas genom bränning av alunskiffer.

Det generella sambandet mellan jordart, bergart och radonrisk kan dock variera efter lokala faktorer och bör verifieras genom mätning. SGU genomför geofysiska mätningar av strålning och dessa redovisas i kartvisaren *Gammastrålning, Uran*. Denna finns tillgänglig och kan enkelt länkas in i onlinekartan via WMS. Tillgängliga mätdata visar att kommunen på grund av förekomst av alunskiffer till stor del uppvisar hög radonrisk, sk. högradonmark. Områden med låg risk (ofta väl avgränsade) förekommer, främst där andra bergarter dominerar.

Översvämning, skyfall och klimateffekter

Delar av kommunen kan genom sitt geografiska läge delvis löpa risk för påverkan genom höga flöden och översvämning. För att möta utmaningar kopplade till klimatförändring är en förutseende hantering av tex. dagvattenproblematik, skyfall- och översvämningssrisk, men även ökande risk för överhettning av tätbebyggda områden mm. nödvändig. Grönstruktur och andel förseglad mark spelar stor roll för tex. avkylning av tätbebyggda områden genom avdunstning, samt och om och hur bra nederbörd kan infiltrera eller avrinning fördröjas.

Grönstrukturer kan direkt påverka effekter av exempelvis skyfall eller extrem värme. Även om detta sannolikt ger kraftigare effekt i större städer är faktorerna relevanta att beakta även för mindre tätorter. I enlighet med Boverkets riktlinjer om hälsa, säkerhet och risker (2018) kan det av dessa skäl vara värdefullt att i planarbetet verka för en ökad andel grönstruktur i stadsmiljö. Exempelvis genom att inom fysisk planering avsätta buffertytor och grönytor som kan ta upp påverkan och därigenom mildra risk för effekter på byggnader, infrastruktur som utgår från framtida extrema naturhändelser. Väl planerade och placerade grönstrukturerområden kan till exempel möjliggöra lokalt omhändertagande av dagvatten som dagvattenfördröjning, ökad infiltration och därigenom minska översvämningssrisk vid skyfall. Vegetation i grönstrukturer kan även medverka till ökad markstabilitet i utsatta områden.

Kommunen tar på ett bra sätt upp översvämning, skyfall och klimatanpassning. Kommunen nämner i text utförda utredningar och analyser, tex. skyfallskartering (Skövde och Skultorps tätortsområden), lågpunktskartering (hela kommunen), översvämningsskartering (för Tidån, MSB). Dessa frågor redovisas dock ej i onlinekartan vilket är en brist. Risk för påverkan från skyfall mm. kan med fördel redovisas i karta för att kunna jämföras med aktuell och planerad markanvändning. Det kan vara värdefullt att redovisa flera översvämningss- och nederbördsscenarioer för att kunna se olika utbredning och ev. påverkan på markanvändning mm. Översvämningssproblematik är ofta en mellankommunal fråga och bör lämpligen utredas i samarbete med berörda grannkommuner och länsstyrelsen.

Med rätt undersökningar, redovisade i relevanta tematiska lager i en onlinekarta vore det möjligt att samtidigt kunna se markanvändning och samlade risker i en och samma karta för att bedöma föreslagen markanvändnings lämplighet och om påverkan från ev. risker kan föreligga.

LIS-områden

I inledande text förklaras förutsättningar och begrepp. Ett antal LIS-områden beskrivs i text och karta. Generellt kan en grafisk redovisning av naturliga förutsättningar och ev. risker i onlinekartan underlätta riskbedömning och värdering av lämplig markanvändning, samt värdering av ett områdes lämplighet för LIS. Exempelvis kan det röra sig om beräknade översvämningsscenarioer, eller om förekomst av ev. aktsamhetsområden för skred kan ha en relevant påverkan för respektive plats.

En interaktiv onlinekarta för kommunen med relevanta kartlager skulle även för LIS-områden kunna underlätta en bedömning av förutsättningar och ev. påverkan vid utpekad markanvändning. Riskperspektivet kan exempelvis beröra kartlager med markanvändning, topografi/slåntlutning, förekomst av potentiellt förorenade områden, översvämningssrisk, skredrisk mm.

Masshantering / materialförsörjning

För 25-30 år sedan har landets Länsstyrelser tagit fram regionala eller kommunala grushushållningsplaner / inventeringar av naturgrus och morän. Detta planunderlag är idag ej längre att

betrakta som aktuellt och därtill alltför fokuserat på naturgrus och inte på tillgång och efterfrågan sett till samhällets behov av materialförsörjning som helhet.

SGU er mycket positivt på att nytt planunderlag anpassat efter dagens kunskapsläge och behov tas fram. I detta är det övergripande mellankommunala och regionala perspektivet mycket viktigt och Länsstyrelsen bör därför bistå i processen. Det kan även vara ett lämpligt alternativ att en materialförsörjningsplan tas fram på länsnivå för att användas som planunderlag hos berörda kommuner i stället för att länets kommuner då Länsstyrelsen kan ha mer personalresurser med relevant kompetens att tillgå för detta arbete än enskilda kommuner.

Hållbar avfallshandling, slutna kretslopp och återbruk är en möjlighet att undvika avfall, men temat bör ses i ett bredare perspektiv som inkluderar cirkulära råmaterialflöden. Materialförsörjningsfrågan inbegriper olika typer av masshantering, men ser även på framtida tillgång och efterfrågan och beaktar också nyproduktion av jungfruliga material och hur detta tex. påverkar markanvändning, Sveriges miljömål, miljö kvalitetsnormer mm. ur kommunens, men också regionens perspektiv. I detta kan förekomst av täkter i regionen vara relevant att redovisa.

Begrepp som masshantering och materialförsörjning nämns ej i planhandlingen. Cirkularitet/cirkulär ekonomi nämns endast i samband med återvinning respektive avfallshandling. Med tanke på det stora tonnage som samhället årligen förbrukar i form av naturmaterial som bergkross med därtill relaterad naturpåverkan och transportutsläpp är det högst angeläget att inkludera dessa mängder i begreppet cirkulär ekonomi. Exempelvis genom återvinning av ballast och betong, vilket kräver utpekade ytor och lagerplatser inom kommunen.

Lokal masshantering kan bla. minska klimatpåverkan genom mindre transporter och även bättre projektekonomi. Tillgång och efterfrågan på material möts inte alltid, samtidigt vill man alltid undvika ev. onödiga avfallsklassning då en potentiell resurs då försummas. För att lösa detta kan det för hållbar masshantering krävas att lämpliga upplags- och hanteringsplatser finns utvisade. En lämplighetsbedömning bör bla. ta hänsyn till grundvattenrelaterade risker vid val av masshanteringsplatser, t.ex. genom hydrogeologisk bedömning av ev. påverkan på grundvattnets miljö kvalitetsnormer eller på specifika grundvattenberoende skyddsobjekt.

I vissa fall måste av geologiska orsaker de kommuner i regionen som har en lämplig berggrund möjliggöra en regional försörjning av bergmaterial till grannkommunerna. Dessa frågor bör hanteras inom kommunal- och länsplanering. Det kan vara klokt att inom översiktsplanering skapa sig en bild av nuvarande och framför allt framtida materialförsörjningsbehov inom regionen.

Täktverksamhet kan innebära avsevärd påverkan på omgivningen. Samtidigt är ofta täktverksamhet av geologiska orsaker lokaliserad (och i vissa fall begränsad) till specifika områden med lämpliga bergarter och materialegenskaper.

Det kan därvid vara lämpligt att inom samhällsplanering på kommunal- och länsnivå utpeka områden med lämplig berggrund, ostörd placering samt bra transportmöjligheter avseende miljöpåverkan och kapacitet så att man inom dagens samhällsplanering inte av oaktighet bygger bort hållbara lösningar för framtida materialförsörjning. Samtidigt kan täktverksamhet ha motstående intressen som tex. naturskydd, rekreation, dricksvattenförsörjning och det är därför av särskild vikt att detta tas upp beaktas i kommunal översiktsplanering. Tillgång till uppdaterat planeringsunderlag från länsstyrelsen avseende materialförsörjning skulle kunna vara av stor fördel för hållbar samhällsplanering.

I kapitlet Materialutvinning redovisas täktverksamhet inom kommunen. Två områden beskrivs: Cementa (kalksten) och Billingsryd (diabas). Kommunen anför att ”Övriga grus- och bergtäkter i kommunen är inte särskilt utpekade på markanvändningskartan.”

SGU anser att det är högst relevant att alla typer av täktverksamhet tas upp inom fysisk planering och redovisas i en markanvändningskarta då all täktverksamhet innebär någon form av omgivningspåverkan. Likaså kan omvänt omgivande markanvändning ställa krav relaterade till påverkan utgående från täktverksamhet, det geografiska läget och avstånd mellan olika typer av markanvändning är viktigt att känna till. Samtidigt är det av vikt att försörjning av samhällets materialbehov som malm, ballast, sand och industrimineral upprätthålls över tid. För detta behövs långsiktig planering av naturresurser och markanvändning.

För materialförsörjningsplanering och utvärdering av framtida materialbehov och -tillgång kan närmare information om täkter såsom produktion, kvalitet (lämplighet för olika användningsområden), återstående tillståndstid, geografiskt läge vara relevant. I onlinekartan markanvändning bör åtminstone namn på redovisad materialutvinning framgå om man klickar på objektet, i nuvarande version står endast ID=0; Användning=Materialutvinning i popupfönstret.

Aktsamhetsområde för skred

Lokala förutsättningar som jordart, topografi och grundvattennivå spelar stor roll för ras-, skred- och erosionsrisk. Enligt de klimatmodeller som SMHI redovisar för Sverige är det sannolikt att både absolut årsnederbörd som förekomst av extrema väderhändelser kommer att öka. Skyfall, översvämning och höga vattenflöden skapar goda förutsättningar för ökad erosion och uppkomst av ras och skred.

SGU anser därför att stigande havsnivå, risk för ökad förekomst/kortare återkomsttid för skyfall, översvämning och höga vattenflöden genom ett ändrat klimat därmed kan ha direkt bäring på risk för ras, skred och erosion. Potentiella riskområden är ofta kopplade till förekomst av finkorniga jordarter och topografi vilket enkelt kan visas i en onlinekarta, exempelvis genom att läsa in WMS-lager från SGI eller SGU. En skyfallsanalys eller lägpunktsinventering kan därtill ge information om flöden och möjliga vattenmängder.

MSB, SGU och SGI genomför olika typer av kartering och analys, exempelvis av jordarter, släntlutning, erosionsrisk, markstabilitet. Detta redovisas delvis i karttjänster som bygger på analys av andra myndigheternas data eller sammanställer information från flera myndigheter.

Beskriver generellt förutsättningar och risker i text men koppling till karta saknas. Relevant kartinformation från andra myndigheter används ej i onlinekartan trots att det sannolikt enkelt kan länkas in till GIS-systemet via WMS.

Förorenad mark

Förorenade områden, om potentiella eller verifierade, är mycket viktiga att ta hänsyn till i kommunal planering. Generell problemställning rörande risker förenade med markanvändning inom förorenade områden, eventuell påverkan på markanvändning och möjliga åtgärder kopplade till problematiken bör tas upp. Förekomst av potentiellt förorenade områden och miljöfarliga verksamheter belägna inom aktsamhetsområde för skred eller riskområde för översvämning kan påverka spridningsrisk och riskvärdering. Detta kan visas specifikt i karta, tex. har Åmåls kommun gjort detta i sin ÖP 2050, vilket SGU ser som mycket positivt.

Förorenade områden, riskområden och miljöfarliga verksamheter beskrivs i text, rödfyrproblematik tas upp specifikt. Ett antal specifika platser nämns och förekomster visas i onlinekartan. Vid klick på objekt visas typ (bransch) men ej namn, vilket försvårar koppling mellan text och karta.

Dricksvattenförsörjning

Kommunen tar upp dricksvattenförsörjning och redovisar bla. olika dricksvattenförekomster och vattenskyddsområden i karta. Det vore önskvärt att i en och samma karta även kunna se planerad markanvändning och dricksvattentäkter tillsammans med ev. föreliggande riskfaktorer, som tex. (potentiellt) förorenad mark, översvämningsrisk mm. för att bättre kunna bedöma om en möjlig risk för dricksvattentäkter kan föreligga och därvid ange lämpliga åtgärder.

Riksintressen

Kommunens riksintressen Billingsryd – diabas, Rådene – kalksten och Våmb – kalksten tas upp och redovisas i onlinekarta. Objekten är dock inte klickbara, man får inte ens upp områdets namn. Med fördel kan man använda ett GIS-systems möjligheter och exempelvis länka till riksintresseutpekandet där berört område beskrivs närmare.

Karta i planbeskrivning (pdf) på s95 visar bara kommungräns, riksintressen kulturmiljövård, friluftsliv och natur. Riksintresse mineral, transporter saknas i legenden.

En noggrann avstämning av faktisk och potentiellt möjlig markanvändning och olika riksintressen mot varandra är alltid nödvändig. Dock bör även i resonemang om prioritering nationell försörjningssäkerhet beaktas. Denna berörs genom föreliggande riksintressen för mineral och det kan vara av vikt att Sveriges långsiktiga försörjning med dessa råvaror bör säkerställas. Covid-19-pandemin och aktuellt säkerhetspolitiska läge har tydligt belyst risker förknippade med importberoende och långväga logistikkedjor för nödvändiga råvaror.

Mellankommunala intressen

Ett antal frågor rörande olika typer av risker bör hanteras som mellankommunala intressen. Samarbete över kommungränser rörande riskbedömning och -hantering, tex. rörande översvämningsrisk är värdefull. I ett större planperspektiv som tex. kommunens översiktsplan innebär är även materialförsörjning, dricksvattenförsörjning en typisk sådan fråga.

Jordbruksmark

Ianspråktagande av jordbruksmark sker i alla Sveriges kommuner. Ofta berör det enskilda fallet mindre arealer men sammantaget för Sverige blir detta avsevärda ytor. Aktuella händelser i vår omvärld pekar förutom miljö- och ekologiska aspekter på ett stigande behov av att skydda tillgänglig jordbruksmark från exploatering i syfte att säkra Sveriges livsmedelsförsörjning och detta kan komma att spegla sig i en mer restriktiv hållning mot exploatering av odlingsbar mark.

Plankartor

Kommunal planering kräver både översiktligt och detaljerat kartmaterial, lämpligen i digital form. Det finns olika alternativa lösningar, tex. arbetar Boverket med att utveckla en GIS-plattform ”Boverkets ÖP-modell”. Detta kan underlätta såväl användning som granskning av kommunala planer för såväl

enskilda medborgare som andra aktörer eller myndigheter då olika kartskikt som illustrerar exempelvis potentiella risker och planerad markanvändning direkt kan jämföras med varandra.

Kartor i pdf-dokument har av praktiska skäl nackdelar kopplade till upplösning, detaljering och utvärdering/kombinationsmöjligheter av visad information och lager i en planhandlings olika tematiska kartor. En webbkarta ger även möjlighet att koppla metadata till enskilda kartobjekt, såsom för exempelvis ett potentiellt förorenat område, namn, föroreningstyp, klassning, status, ytterligare information, ev. länkar mm. Användare kan själv kombinera olika lager och zooma in i kartan för att se hur exempelvis risk för erosion och översvämning kan påverka enskilda potentiellt förorenade områden.

Det råder stor variation huruvida Sveriges kommuner tillhandahåller planhandlingar som en onlinekarta eller endast som pdf, med de begränsningar som ett fast filformat medför. Även varierar systemlösning, innehåll och tematisk uppdelning stort hos de kommuner som erbjuder en onlinekarta. Större enhetlighet skulle avsevärt underlätta granskning och användning av planer genom såväl myndigheter som allmänhet.

Det är mycket fördelaktigt att exempelvis kunna visa kartlager med potentiellt förorenade områden och miljöfarliga verksamheter i samma onlinekarta som markanvändning, erosions-, översvämningrisk mfl. lager. Det saknas dock tyvärr möjlighet att använda tillgängligt kartmaterial från SGU, SGI och MSB (som nämns i plantexten) för kartlager eller som bakgrundskarta, vilket är en stor brist. I text nämnd skyfallskartering och lågpunktskartering vore tillika mycket angeläget att kunna redovisa i karta.

Ordlista

Det kan vara positivt och öka användarvänligheten i plandokument om det finns en kort ordlista som enkelt förklarar begrepp som kan uppfattas som ovanliga eller svårförståeliga, exempelvis av kommuninvånare som läser planhandlingen.

Referenser

Det är mycket positivt att kommunen i ett avslutande kapitel listar använda referenser. Med fördel kan aktiva länkar för webbadresser för vidaregående information, nedladdning av rapporter, öppning av kartvisare (Länsstyrelsen, MSB, SGI, SGU, ...) anges för ett större antal källor än vad som nu är fallet. Det höjer användarvänligheten om läsaren genom lämpliga webblänkar direkt ges möjlighet att öppna exempelvis en citerad rapport.

Kommunen nämner i texten en rad referenser tex. i form av olika rapporter, skyfalls-, lågpunktskarting mm. Lågpunktskarteringen saknar entydig hänvisning i referenslistan.

Sid 8(10)

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschef Samhällsplanering berg Mugdim Islamovic
Statsgeolog Magnus Johansson har varit föredragande.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Mugdim'.

Mugdim Islamovic

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Magnus Johansson'.

Magnus Johansson

Digital attestering i SGU:s remisshanteringssystem ersätter för närvarande signering/underskrifter.

Bilaga till remissvar: Materialförsörjning

Materialförsörjning är en del av fysisk planering

På kommunal, regional- och länsnivå uppdateras översiktlig planering med jämna intervall. Vid framtagande av dessa översiktsplaner skall frågor som berör materialförsörjning tas upp. Dessa frågor sammanfattas lämpligen i en materialförsörjningsplan på regional / länsnivå som regelbundet omprövas och revideras, tex. i samma cykel som översiktsplanen (vart fjärde år, dvs. en gång per mandatperiod).

Vid översiktsplanering är det nödvändigt att överväga om materialförsörjning är en mellankommunal fråga att hantera i översiktsplanen. Materialförsörjning är ofta regional till sin natur och det kan därför vara naturligt att behandla i översiktsplanen som en mellankommunal fråga. Hur relevant materialförsörjning är i ett mellankommunalt perspektiv beror på de geologiska förutsättningarna, regionens struktur och materialbehov.

Materialförsörjningsplan

Syftet med en materialförsörjningsplan är att planera för möjligheterna att långsiktigt ha tillgång till byggnadsmaterial i form av krossat berg, grus och sand, s.k. ballastmaterial, för att utveckla infrastruktur och bostadsbyggande. Materialförsörjningsplanen behövs också för att se till att de nödvändiga täkterna placeras i ett sådant läge att brytningen och transportererna förorsakar minsta möjliga skada för miljön. Genom att planera för en hållbar materialförsörjning kan de kvarvarande naturgrusavlagringarna sparas för den framtida dricksvattenförsörjningen. En materialförsörjningsplan är således ett viktigt strategiskt styrmedel för att se till att samhällets försörjning av ballastmaterial kan tillgodoses på ett hållbart och resurseffektivt sätt (SGU 2015).

Lagrum enligt Miljöbalken, miljömålen och plan- och bygglagen

Enligt miljöbalken (MB 9 kap. 6f §) får en täkt i naturgrus inte komma till stånd om:

- det med hänsyn till det avsedda användningsområdet är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt att använda annat material,
- naturgrusförekomsten är betydelsefull för nuvarande eller framtida dricksvattenförsörjning och täkten kan medföra en försämrad vattenförsörjning eller
- naturgrusförekomsten utgör en värdefull natur- och kulturmiljö.

Inom miljömålet Grundvatten av god kvalitet ingår bevarandet av naturgrusavlagringarna som en av sex preciseringar formulerat på följande sätt: "Naturgrusavlagringar av stor betydelse för dricksvattenförsörjning, energilagring, natur- och kulturlandskapet är fortsatt bevarade."

<https://sverigemiljomal.se/miljomalen/grundvatten-av-god-kvalitet/>

Sändlista samråd ÖP 2040 – Skövde kommuns översiktsplan

Remissinstans
Länsstyrelsen Västra Götaland
Trafikverket region väst
Luftfartsverket
Polismyndigheten i Västra Götaland
Västrafik AB
Skogsstyrelsen Västra Götaland
Försvarsmakten
Västra Götalandsregionen, regionutvecklingsnämnden
Västra Götalandsregionen, kollektivtrafik- och infrastrukturnämnden
Kommunala Lantmäterimyndigheten
Tidans vattenförbund
Västergötlands museum
Förv för kulturutveckling (tidigare Västarvet)
Post- och telestyrelsen
Posten
MSB
Skövde Energi AB
Kreativa Hus Skövde AB
Science Park Skövde AB
AB Skövdebostäder
Next Skövde Destinationsutveckling AB
Kommunalförbundet Skaraborgsvatten
Skaraborgs Kommunalförbund
Räddningstjänsten Östra Skaraborg
Avfall och återvinning Skaraborg
Miljösamverkan Östra Skaraborg
Kyrkogårdsförvaltningen
Svensk Handel Väst
Cityföreningen
Näringslivsforum
Hyresgästföreningen
Fastighetsägarna Skövde
Västsvenska Handelskammaren
Sveriges Åkeriföretag Skaraborg
Lantbrukarnas Riksförbund
Riksidrottsförbundet Västra Götaland
Skövde Naturskyddsförening
Skövde Fågelklubb
Friluftsförbundet

Skanova Nätplanering Väst
Svenska Kraftnät
Vattenfall Eldistribution AB
Vallebygdens Energi Ek för.
Sjogerstad El distr. Ek. för.
Ellevio
Servicenämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Barn- och utbildningsnämnden
Bygglövsnämnden
Vård- och omsorgsnämnden
Socialnämnden
Kristdemokraterna
Centerpartiet
Vänsterpartiet
Miljöpartiet de gröna
Moderata samlingspartiet
Socialdemokraterna
Liberalerna
Sverigedemokraterna
Skövdepartiet
Mariestads kommun
Götene kommun
Töreboda kommun
Tibro kommun
Hjo kommun
Tidaholms kommun
Falköpings kommun
Skara kommun
Lidköpings kommun
Karlsborg kommun
Skövde Hembygdsförening
Norra Billingens Hembygdsförening
Sventorp-Forsby Hembygdsförening
Häggums Hembygdsförening
Värsås Hembygdsförening
Tidanbygdens Hembygdsförening
Varola-Vretens Hembygdsförening
Hagelbergs Hembygdsförening
Skultorps Hembygds- o Fornminnesförening
Wäring-Locketorps Hembygdsförening
Binnebergsortens Hembygdsförening

Skövde kommun
Postadress Fredsgatan 4, 541 83 SKÖVDE
Telefon 0500-49 80 00
Webbplats skovde.se

SKÖVDE KOMMUNS

ÖP 2040

GRANSKNINGSUTLÅTANDE

SKÖVDE

ÖP 2040 GRANSKNINGSUTLÅTANDE 2024-08-26 DNR PLAN.2021.4

Innehåll

1	Bakgrund	3	8	Intresseorganisationer och föreningar. 43
2	Sammanfattning av justeringar i planförslaget	4		Naturskyddsföreningen..... 43
3	Myndigheter och statliga verk.....	6		Skövde Golfklubb
	Länsstyrelsen Västra Götaland (LST).....	6		Igelstorps utvecklingsförening..... 49
	Trafikverket (TRV).....	8		Lerdala utvecklingsgrupp..... 51
	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).....	11		Väringbygdens utvecklingsförening..... 53
	Svenska kraftnät (SVK).....	11		Väring sydost fiberförening..... 55
	Polismyndigheten.....	11	9	Övriga
	Skogsstyrelsen.....	11		Skanova AB
4	Kommunala nämnder och sektorer	12		Ellevio AB.....
	Kultur- och fritidsnämnden	12		Kreativa Hus Skövde AB.....
	Sektor barn och utbildning.....	12		Science Park Skövde
	Serviceämnden.....	12		Högskolan i Skövde.....
5	Kommunalförbund.....	14	10	Medborgarsynpunkter.....
	Miljösamverkan Östra Skaraborg	14		Formellt inkomna synpunkter från medborgare under granskningsskedet av ÖP 2040. Alla synpunkter är anonymiserade.....
6	Politiska partier.....	16	11	Bilagor
	Centerpartiet, Skövdes centerkrets.....	16		71
	Liberalerna	17		
	Socialdemokraterna	20		
	Skövdepartiet	20		
7	Kommuner	41		
	Falköpings kommun	41		
	Karlsborgs kommun.....	41		
	Skara kommun	41		
	Tibro kommun	41		
	Töreboda kommun	42		

1. Bakgrund

Enligt plan- och bygglagen ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan. Översiktsplanen är ett strategiskt dokument som ska ge vägledning för beslut om kommunens användning av mark- och vattenområden samt om hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras.

Uppdraget att ta fram en ny översiktsplan för Skövde kommun gavs av kommunstyrelsen 2021. Syftet är att revidera nu gällande översiktsplan (ÖP 2025), genom uppdateringar och kompletteringar, så att kommunen har en aktuell översiktsplan som på ett bra sätt kan fortsätta fungera som ett strategiskt styr-dokument.

Hur granskningen har genomförts

ÖP 2040, förslag till Skövde kommuns översiktsplan, har varit utställd för granskning 2024-01-22 till och med 2024-04-02. Materialet har funnits tillgängligt på kommunens samtliga bibliotek, i en fysisk utställning i Stadshuset samt digitalt på kommunens webbplats. Granskningsutställningen har kungjorts i

lokaltidningen Skaraborgs Allehanda (SLA). Vid fem tillfällen var utställningen bemannad med tjänstepersoner för möjlighet att ställa frågor.

Planförslaget har även skickats på remiss till 80 instanser. Se sändlista i bilaga.

Det har inkommit totalt 40 skriftliga synpunkter på planförslaget under utställningstiden. Inkomna synpunkter under granskningen samt kommunens bemötande av dessa sammanställs här i detta granskningsutlåtande.

2. Sammanfattning av justeringar i planförslaget

Här följer en kort sammanfattning av de justeringar som gjorts i planförslaget efter granskningstiden. Utöver dessa har justeringar av redaktionell art gjorts. Samtliga inkomna yttranden samt bemötanden och åtgärder finns att läsa på efterföljande sidor.

Ändringar i planbeskrivningen

- Kommunen kompletterar planeringsprinciper för ras, skred och erosion med en formulering som anger att stabiliteten alltid ska bedömas i detaljplaner samt i lovärenden utanför planlagda områden.
- Översiktsplanen kompletteras med att vid samråd gällande höga objekt ska även Trafikverket remitteras gällande Mobi-SIR, det statliga järnvägsnätets eget radio- och telesystem för kommunikation.
- Planbeskrivningen förtydligas om att reservation för framtida nya järnvägsspår utmed västra stambanan avser båda sidor om spåren.
- Översiktsplanens text förtydligas angående att beakta förutsättningar för bullerhänsyn och god luftkvalitet för förskolor och skolor på samma sätt som för bostäder.
- Kapitel 6 om Genomförande och fortsatt arbete kompletteras med text som förtydligar vikten av analyser av ekonomiska konsekvenser i samband med nya större projekt för utbyggnad.
- Planeringsprincipen om EBH-stödet justeras så att den inte uppfattas ensamt utgöra underlag för när miljötekniska markundersökningar behöver göras.
- Texten under rubriken IT-infrastruktur har uppdaterats. Kartbilden som visar en översikt över fiberområden i kommunen har uppdaterats.
- Texten i översiktsplanen kompletteras gällande att säkerställa utrymme för regionnätledning i luft samt tillägg till planeringsprinciperna gällande hålla goda avstånd till viktiga matledning.
- Planeringsprinciper för område *sport och fritid* i Hasslum kompletteras med att hänsyn ska beaktas genom planering av lämplig skyddszon/vegetationszon som avgränsning mot närmsta bostadsbebyggelsen.
- Planeringsprinciper för område i Igelstorp kompletteras med att bostadsbebyggelse ska planeras med beaktande av lämpligt skyddsavstånd med hänsyn till närliggande jordbruk.

Ändringar i kartor

- Översiktsplanen kompletteras med ytterligare kartor i pdf-handlingen så att det planeringsunderlag som redovisas i Storymaps återfinns i pdf-handlingen.
- Översiktsplanens hänvisning till VISS och status för vattenförekomster kompletteras med kartbilder i planbeskrivningen.
- Planbeskrivningen kompletteras med en kartbild som visar kända platser med rödfyr.
- Markanvändningskartan kompletteras så att transmissionsnätet redovisas på kartan.
- Markanvändningskartan har justerats så att gränsen för järnväg inte följer aktuell fastighetsgräns. I stället redovisas användningen som *Järnväg med buffertzona*. Buffertzonen utgör 15 meter på respektive sida av befintliga spår. Ytterligare tillkommande 30 m bebyggelsefri skyddszon på respektive sida ska beaktas vid detaljplan och bygglov. Teckenförklaringen har ändrats från *Järnväg* till *Järnväg med buffertzona*.

- Gränsen för grönområde vid Borgberget-Kajsas kulle i Hentorp har justerats och utökats något åt norr.
- Kartan har kompletterats med ett grönt stråk i Igelstorp som knyter an till Lillån.
- Kartbilden som visar en översikt över fiberområden i Skövde kommun har uppdaterats.
- Två nya beslutade naturreservat har lagts till på hänsynskartan. Dessa har också medfört justeringar i avgränsning för markanvändningen *Natur och friluftsliv* på markanvändningskartan.
- Beslutad ändrad gräns för område av riksintresse för naturvård vid Sventorp har uppdaterats på hänsynskartan.

Inkomna yttranden och bemötandet av dessa

Nedan följer en sammanställning av inkomna yttranden samt kommunens bemötande och ändringar i planförslaget. Yttrandena är sorterade efter underrubriker. Bemötande av synpunkterna markeras med kursiv stil.

3. Myndigheter och statliga verk

Länsstyrelsen Västra Götaland (LST)

Inledning

Detta granskningsyttrande lämnas med stöd av 3 kap. 16 § plan- och bygglagen (PBL). Yttrandet utgör statens samlade uppfattning om planen vad gäller Länsstyrelsens ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL i ett senare planeringskede. Enligt 3 kap. 16 § PBL ska det av yttrandet enbart framgå om:

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken (MB),
2. förslaget kan medverka till att en miljö kvalitetsnorm (MKN) enligt 5 kap. MB inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) inte är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB,
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Yttrandet är en del av översiktsplanen och ska därför läggas till planen då den antagits. Där Länsstyrelsen inte har godtagit planen i viss del, ska det anmärkas i översiktsplanen (3 kap. 5 § PBL). I rollen att ta tillvara och samordna statens intressen har Länsstyrelsen inhämtat synpunkter på förslaget till översiktsplan från berörda myndigheter. Yttranden över planförslaget har inkommit från Luftfartsverket, Post- och telestyrelsen (PTS), Skogsstyrelsen, Statens geotekniska institut (SGI), Svenska kraftnät och Trafikverket. Kopior av yttrandena överlämnas till kommunen för kännedom.

Samlad bedömning

Länsstyrelsen välkomnar att kommunen tagit fram ett förslag till ny översiktsplan. Översiktsplanen är gedigen och ger god vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

När det gäller riksintressen för totalförsvaret kan vindkraftverk och andra höga objekt medföra påtaglig skada på riksintresset. När det gäller övriga riksintressen bedömer Länsstyrelsen att berörda riksintressen tillgodoses.

Länsstyrelsen bedömer att miljö kvalitetsnormer för vatten i sin helhet hanteras på ett tillfredsställande sätt i översiktsplanen. I efterföljande planering får det studeras mer i detalj hur förslag i översiktsplanen kan genomföras.

Redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket MB.

Länsstyrelsen bedömer att frågor som berör mark- och vattenområden och som angår angränsande kommuner samordnas på ett lämpligt sätt.

Planen bedöms inte medföra sådan negativ påverkan avseende människors hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion att det i ett senare planeringskede ska ge Länsstyrelsen anledning att ingripa enligt 11 kap. PBL. Det förutsätter dock att kommunen följer de rekommendationer som översiktsplanen lyfter fram.

Länsstyrelsens synpunkter gällande ingripandegrunder enl 11 kap.10§ PBL

Riksintressen

Totalförsvaret (3 kap. 9 § MB)

Den vindkraftsplan som kommunen antog år 2010 upphör att gälla i och med antagande av ÖP 2040. De ytor som ska fortsätta gälla har arbetats in i översiktsplanen. Som framgår av kommunens översiktsplan ligger kommunen inom stoppområde för höga objekt. Ett stoppområde för höga objekt är ett påverkansområde kring en flygplats som utgör riksintresse för totalförsvarets militära del. Inom stoppområdet riskerar vindkraftverk och andra höga objekt att medföra påtaglig skada på riksintresset. Inom stoppområde för höga objekt ska alla ärenden gällande uppförande av höga objekt remitteras Försvarsmakten för bedömning av påtaglig skada.

Kommunen beskriver i översiktsplanen också hur riksintressen för totalförsvarets militära del i övrigt avses tillgodoses genom efterföljande remisshantering i samband med pla-

ner, bygglov och tillståndsärenden. Detta är av stor vikt för att säkerställa att ingen skada sker på riksintressen som omfattas av sekretess.

Miljökvalitetsnormer

Vatten

Länsstyrelsen bedömer att miljökvalitetsnormer för vatten i sin helhet hanteras på ett tillfredsställande sätt i översiktsplanen. När det gäller hantering av MKN för ytvattenförekomster har kommunen tagit fram grundregler för efterföljande planering som bland annat omfattar krav på dagvattenutredningar, principer om att eftersträva en trög dagvattenhantering och särskilda ytor för dagvattenhantering. Beträffande MKN för grundvattenförekomster uppmärksammar kommunen sex områden med grundvattenförekomster som är särskilt viktiga för kommunens dricksvattenförsörjning. I efterföljande planering får det studeras mer i detalj hur förslag i översiktsplanen kan genomföras.

Länsstyrelsen anser att planeringsförutsättningarna kan redovisas tydligare i översiktsplanen. I översiktsplanen har några mindre ytvattenförekomster undantagits från redovisningen och grundvattenförekomsterna framgår inte. Statusklassningen för samtliga vattenförekomster (såväl yt- som grundvattenförekomster) behöver framgå av översiktsplanen. Översiktsplanens hänvisning till VISS kan kompletteras med en karta som redovisar statusen för vattenförekomsterna.

Hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion

Geoteknik

Översiktsplanen innehåller tydliga riktlinjer för hur risken för ras, skred och erosion ska minska eller helt upphöra. Kommunen kan komplettera ställningstagandena med en formulering som anger att stabiliteten alltid ska bedömas i detaljplaner eller i lovärenden utanför planlagda områden. På det sättet kan även okända riskområden fångas upp i översiktsplanen. Anledningen till detta är att statligt planeringsunderlag är översiktligt och inte visar alla risker som finns i en kommun kopplat till ras, skred och erosion.

Förorenade områden

Av översiktsplanens planeringsprinciper framgår att kommunen avser göra plats specifika bedömningar av arsenik utifrån lokal bakgrundshalt och Naturvårdsverkets beräkningsmodell. Det framgår också att Länsstyrelsens vägledning för områden med rödfyr ska följas. För att det ska bli ännu tydligare när de här planeringsprinciperna blir aktuella rekommenderar Länsstyrelsen att kommunen kompletterar översiktsplanen med kartunderlag som redovisar var det finns höga bakgrundshalter av arsenik och var det förekommer rödfyr.

Farligt gods

Länsstyrelsen har vid granskningen av planförslaget uppmärksammat att de kompletteringar som Länsstyrelsen efterfrågade i samrådet när det gäller farligt gods har gjorts i storymap-versionen av översiktsplanen, men inte i pdf-handlingen. Planeringsprinciperna i storymap-versionen av översiktsplanen är tydliga och löser de synpunkter Länsstyrelsen framförde i samrådet. När översiktsplanen antas får inga sådana diskrepanser mellan den digitala storymap-versionen och den version som skickas in som pdf förekomma.

Bilagor

Yttranden för kännedom från Luftfartsverket, PTS, Skogsstyrelsen, SGI, Svenska Kraftnät och Trafikverket

Bemötande:

- Översiktsplanens hänvisning till VISS och status för vattenförekomster kompletteras med kartbilder.
- Översiktsplanen kompletteras med ytterligare kartor i pdf-handlingen så att det planeringsunderlag som redovisas i Storymaps återfinns i pdf-handlingen.
- Planbeskrivningen kompletteras med en kartbild som visar kända platser med rödfyr. För information om förekomst av arsenik hänvisas i planbeskrivningen till SGU:s webbsida med flera.
- Kommunen kompletterar planeringsprinciper för ras, skred och erosion med en formulering som anger att stabiliteten alltid ska bedömas i detaljplaner eller i lovärenden utanför planlagda områden.

3 MYNDIGHETER OCH STATLIGA VERK

Trafikverket (TRV)

Hållbara transporter och trafikstrategi

Som nämndes i samrådsyttrandet anser Trafikverket att översiktsplanen har ett bra tänk om hållbara transporter, inte minst genom att den tydligt uttrycker att gång, cykel och kollektivtrafik ska prioriteras vid konkurrens om fysiskt utrymme. Det är dock viktigt att denna prioriteringsordning följer med i praktiken till planering och byggnation. En överflyttning till hållbara transportsystem kan vara svår att få till i större skala enbart genom att göra hållbara färdssätt mer attraktiva om den fysiska planeringen samtidigt fortsätter att främja biltrafiken (apropå s. 34 i granskningshandlingen).

I förslaget till ny översiktsplan framgår det att kommunens trafikstrategi ska revideras, och Trafikverket anser fortsatt att det hade varit fördelaktigt om detta hade gjorts inför eller i samband med översiktsplanarbetet istället för efteråt.

Utbyggnadsområden och trafikallsträng

Trafikverket noterar att kommunen har kompletterat markanvändningskartan med ett nytt kartlager för områden för ny byggelse som ännu inte är planlagda, både i Skövde och i kommunens övriga tätorter. De flesta av utbyggnadsområdena är i första hand tänkta för bostadsbebyggelse, men Trafikverket saknar en uppskattning om ungefärligt antal bostäder för alla områden utom Södra Ryd och Skövde Science City. Det är därför svårt att bedöma hur trafiken från 17 000 nya kommuninvånare kommer att belasta och fördelas ut på den statliga infrastrukturen.

Trafikverket anser att det är positivt att kommunen jobbar mycket med fördjupade översiktsplaner och planprogram för att se helheten av ett större område och undvika frimärksplanering. I den fortsatta planeringen blir det viktigt att kommunen tar fram trafikutredningar och analyser som tydligt redovisar utbyggnadsområdenas och de nya vägkopplingarnas påverkan på den statliga infrastrukturen, samt vilka brister och åtgärdsbehov som kan uppstå till följd av detta.

Funktionellt prioriterat vägnät

Trafikverket noterar att kommunen har infogat beskrivningar av det funktionellt prioriterade vägnätet i granskningshandlingen. Utpekade vägar i Skövde kommun är väg 26, väg 49, väg 194 och väg 200. Som nämndes i samrådsyttrandet är Trafikverket generellt restriktiva till att tillåta ytterligare anslutningar till det statliga vägnätet, och då särskilt till det funktionellt prioriterade vägnätet. Vid planering av bostäder eller verksamheter som medför ökad trafik på en funktionellt prioriterad väg bör trafikanalyser tas fram för att visa hur exploateringen påverkar bl.a. kapacitet och trafiksäkerhet.

MobiSIR

MobiSIR är det statliga järnvägsnätets eget radio- och telesystem för kommunikation. Det finns två typer av länkar, dels kommunikation från torn till tåg och dels mellan torn. Radio-länkarna följer inte sträckningen för järnvägsnätet utan finns över hela Sverige. Utbyggnaden av höga objekt kan medföra att det finns risk för störningar i järnvägens radiotrafik och därmed även i trafikledningssystemet.

Höga objekt över 20 meter ovan mark kan påverka järnvägens tele- och radiosystem, och placeringen behöver därför samrådaskommunen i detaljplaner och bygglov, även när det är långt till statlig infrastruktur. I samband med att samrådsområdet för höga objekt och remisser till Luftfartsverket och flygplatser nämns i granskningshandlingen (s. 38 och 112), bör även MobiSIR och remiss till Trafikverket nämnas.

Åtgärder i statlig infrastruktur

Allmänt

Kommunen föreslår ett antal åtgärder på och i anslutning till statlig infrastruktur, såsom nya (eventuellt statliga) vägkopplingar med passager över/under Västra stambanan, pendeltågsstation i Södra Ryd, överlämningsbangård och terminal etc.

Trafikverket vill poängtera att åtgärder på statlig infrastruktur till följd av kommunal exploatering generellt sett inte finansieras genom nationell eller regional plan – detta är istället avhängigt de nyttor som tillskapas och om åtgärden är en utpekad

brist. Alla större åtgärder inom nationell och regional plan måste föregås av ett åtgärdsval. Den formella vägen för kommuners önskemål om större åtgärder är via de forum som används för att förbereda kommande planrevideringar, d.v.s. genom de regionala planupprättarna och kommunalförbund.

Generellt anser Trafikverket att alla behov av investeringar i infrastrukturen ska planeras utifrån fyrstegsprincipen, som är en för Trafikverket central planeringsmetodik för att hushålla med resurser och minska transportsystemets negativa påverkan.

Nya vägkopplingar och järnvägspassager

I samband med att Skövde byggs ut vid Stadsskogen, Södra Ryd och Locketorp föreslås nya vägkopplingar mellan väg 26 och väg 200. De korsar även Västra stambanan och korridoralternativen för industrispår till Locketorp. Trafikverket noterar att området Stadsskogen ska föregås av en fördjupning av översiktsplanen (FÖP) eller som planprogram, och att vägkopplingarna då ska studeras djupare.

På markanvändningskartan är vägsträckningarna översiktligt illustrerade som framtida vägkoppling, men det framgår inte om dessa ska vara kommunala eller statliga. Trafikverket har ett flertal pågående och kommande projekt på väg 26 och väg 49 i Skövde i dagsläget. Som nämndes i samrådsyttrandet har Trafikverket i övrigt inga planer på att bygga om nationell väg 26 inom överskådlig tid. Om vägkopplingarna ska bli statliga regionala vägar krävs inspel till Västra Götalandsregionen via kommunalförbundet för prioritering av åtgärdsvalsstudier (ÅVS:er) och beslut om eventuell prioritering inför kommande planrevideringar. Trafikverket kan inte genom detta yttrande ta ställning till genomförbarheten av föreslagna vägkopplingar och järnvägspassager, utan det behöver utredas vidare i samband med kommunens fortsatta planprocesser.

Tredje spår

Kommunen reserverar ett bebyggelsefritt område på 45 meter utmed Västra stambanan (30+15 meter) för att värna riksintresset och möjliggöra ett eventuellt kommande tredje spår. Trafikverket undrar om detta är en korridor med den totala bredden 45 meter eller om det åsyftar ett avstånd på 45 meter i båda

riktningar ut från spårmittpå yttre spår? Trafikverket tycker det är bra att kommunen mår om järnvägens utveckling och reserverar mark för detta ändamål, men som Trafikverket nämnde i samrådsyttrandet finns det i dagsläget inga planer på ett tredje spår genom Skövde.

Nya järnvägsanläggningar

I ÖP 2040 redovisas två alternativ för ett nytt industrispår som kopplar ihop verksamhets- och industriområdet Locketorp med Västra stambanan, där kommande utredningar får visa vilket av dessa två alternativ som ska väljas. Närmast Västra stambanan reserveras yta för en överlämningsbangård samt nya spårväxlar, men på längre sikt har kommunen även planer på en pendeltågsstation vid Södra Ryd och en etablering av en terminal. Dessa anläggningar är av kommunalt intresse, och det är viktigt att kommunen tar ansvar för att äga och driva planeringsprocessen för industrispår och terminal.

Trafikverket vill upplysa om att industrispårets lokalisering och anläggningsdelarna närmast Västra stambanan blir avhängiga en framtida funktionsutredning som påvisar vilka anläggningsdelar som behövs och var det är tekniskt möjligt att ansluta till Västra stambanan. Det är därför viktigt att kommunen i det fortsatta planeringsarbetet inte avgränsar korridoren för snävt innan dess att en funktionsutredning finns på plats.

När det gäller en eventuell pendelstation i Södra Ryd hänvisar Trafikverket kommunen till att spela in frågan till Västra Götalandsregionen och Västtrafik för att bedöma eventuellt behov. I dagsläget finns inga planer på en station i Södra Ryd.

Påverkan på Falköpings kombiterminal och depåer

I samrådsyttrandet hade Trafikverket funderingar kring hur en eventuell framtida kombiterminal i Skövde påverkar befintlig kombiterminal i Falköping (Skaraborg Logistics Center), som utgör ett riksintresse för kommunikationer enligt 3 kap. 8 § miljöbalken. Trafikverket har under 2023 även genomfört en riksintresseprecisering av Falköpings kombiterminal och depåer, som numera har preciserade funktioner och ytanspråk. Kommunen har bemött detta i granskningshandlingen med följande text: Terminalen i norra Skövde är ett långsiktigt markanspråk som

3 MYNDIGHETER OCH STATLIGA VERK

inte ska konkurrera med nuvarande terminal i Falköpings kommun (Skaraborg Logistic Center). Dessa två terminaler kan antingen höra samman och komplettera varandra eller så kan den i Skövde riktas till en enskild verksamhet (s. 66).

Trafikverket noterar att kommunen i granskningshandlingen använder ordet ”terminal” istället för ”kombiterminal”, och undrar därför om terminalen inte längre har som syfte att användas för kombitransporter. Trafikverket önskar ett förtydligande angående vilken typ av terminal som avses.

I det fall som kommunen planerar att anlägga en kombiterminal anser Trafikverket att kommunen bör utveckla sitt resonemang kring hur Skövdes kombiterminal och Falköpings kombiterminal skulle kunna samverka med varandra istället för att konkurrera, samt att kommunen tydligare beskriver behovet av terminalen. Detta för att undvika att närliggande kombiterminaler motverkar varandra vilket i slutändan kan leda till att kombitrafiken får svårare att konkurrera mot lastbilstrafiken – se exempelvis skriften ”Klart vi ska ha en kombiterminal” (SKL 2010).

Uppställningsspår Skövde Science City

Som framgår av granskningshandlingarna har kommunen planer på exploatering i Mariesjöområdet inom ramen för satsningen Skövde Science City. Karlsborgsbanan är riven öster om väg 26, men mellan väg 26 och Västra stambanan finns spåranläggningen kvar. Banan är endast formellt nedlagd på del av sträckan och Trafikverket äger fortfarande marken. Trafikverket noterar att kommunen har redovisat hela denna yta som grönområde i markanvändningskartan.

Trafikverket upplyste i yttrandet för planprogram Mariesjö att kvarvarande del av Karlsborgsbanan kan komma att ges funktionen uppställningsspår eller sidospår till Skövde station, och att en fortsatt dialog kring denna funktion krävs. Trafikverket tog under 2023 fram en funktionsutredning för att klargöra vad som behövs för att bygga om Karlsborgsbanan och industri-spåret mot Mariesjöterminalen till omloppsnära uppställningsspår. Dialog pågår i detta nu mellan Trafikverket, kommunen och Västtrafik avseende behovet av uppställningskapacitet för persontåg i Mariesjö.

Övrigt

Trafikverket noterar att den statliga infrastrukturen beskrivs i avsnittet Regional infrastruktur på s. 18-21, vilket kan skapa viss begreppsförvirring då det inom infrastrukturplaneringen finns en uppdelning mellan statlig nationell infrastruktur (E20, väg 26, Västra stambanan) som finansieras via nationell infrastrukturplan, och statlig regional infrastruktur som finansieras via regional infrastrukturplan.

Sammantagen bedömning

Trafikverket anser att kommunen bör förtydliga vad som menas med ett 45 meter bebyggelsefritt område avseende frågan om ett tredje spår genom Skövde.

I samband med att samrådsområdet för höga objekt och remisser till Luftfartsverket och flygplatser nämns (s. 38 och 112 i granskningshandlingen), bör även MobiSIR och remiss till Trafikverket nämnas.

Vidare anser Trafikverket att kommunen bör förtydliga vilken typ av terminal som kommunen planerar för utmed Västra stambanan. I det fall som kommunen planerar att anlägga en kombiterminal anser Trafikverket att kommunen bör utveckla sitt resonemang kring hur Skövdes kombiterminal och Falköpings kombiterminal skulle kunna samverka med varandra istället för att konkurrera, samt att kommunen tydligare beskriver behovet av terminalen.

Trafikverket anser att det är positivt att kommunen arbetar mycket med fördjupade översiktsplaner och planprogram för att se helheten av ett större område och undvika frimärksplanering. I den fortsatta planeringen blir det viktigt att kommunen tar fram trafikutredningar och analyser som tydligt redovisar utbyggnadsområdenas, de tänkta vägkopplingarnas och järnvägspassagerarnas påverkan på den statliga infrastrukturen, samt vilka brister och åtgärdsbehov som kan uppstå till följd av detta. Detta inte minst mot bakgrund av att flera av Trafikverkets vägar där nya vägkopplingar föreslås är funktionellt prioriterade och även utgör riksintresse.

Bemötande:

- Gränsen för järnväg på markanvändningskartan har justerats till att redovisa användningen Järnväg med buffertzon. Buffertzonen tar höjd för eventuell framtida byggnation av ytterligare järnvägsspår. Buffertzonen utgör 15 meter på respektive sida av befintliga spår. Ytterligare tillkommande 30 m bebyggelsefri skyddszon på respektive sida ska beaktas vid detaljplan och bygglov. Ytan kan ha en funktion för ett område även om det inte får stå några byggnader på den. Planbeskrivningens text har förtydligats. Teckenförklaringen har ändrats från Järnväg till Järnväg med buffertzon.
- Rubrik i avsnitt Mellankommunala frågor om statlig och regional infrastruktur justeras för att bli mer tydlig.
- Vad gäller planförslaget yta för eventuell terminal framgår följande av planbeskrivningen: "Terminalen i norra Skövde är ett långsiktigt markanspråk som inte ska konkurrera med nuvarande terminal i Falköpings kommun (Skaraborg Logistic Center). Dessa två terminaler kan antingen höra samman och komplettera varandra eller så kan den i Skövde riktas till en enskild verksamhet."
- Översiktsplanen kompletteras med att vid samråd gällande höga objekt ska även Trafikverket remitteras gällande MobiSIR, det statliga järnvägsnätets eget radio- och telesystem för kommunikation.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

MSB avstår från att yttra sig i rubricerat ärende.

Länsstyrelsen har ansvar för att företräda och samordna statens intressen i planprocesser samt tillhandahålla planeringsunderlag. Länsstyrelsen utövar tillsyn och ska särskilt bevaka frågor rörande riksintressen, hälsa och säkerhet samt risken för olyckor, översvämning och erosion. Länsstyrelsen är dessutom geografiskt områdesansvarig myndighet med uppgifter enligt förordningen (2017:870) om länsstyrelsernas krisberedskap och uppgifter inför och vid höjd beredskap. Länsstyrelsen ska enligt förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion bevaka att

risk- och beredskapshänsyn tas i samhällsplaneringen. MSB stödjer länsstyrelsen i den mån de särskilt så önskar.

Bemötande:

- Noteras.

Svenska kraftnät (SVK)

Svenska kraftnät har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende och har följande synpunkter:

Inom den nordvästliga delen av aktuellt planområde har Svenska kraftnät en 400 kV-ledning. Svenska kraftnät ser positivt på att kommunen har tydliggjort transmissionsnätets roll och betydelse i planbeskrivningen, och de aspekter som behöver beaktas med anledningen av detta. Vi vill dock lyfta fram att transmissionsnätet bör redovisas ihop med övrig planering i översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta, för att säkerställa att ledningen beaktas vid övrig planering.

Bemötande:

- Markanvändningskartan kompletteras så att transmissionsnätet redovisas på kartan.

Polismyndigheten

Polismyndigheten har tagit del av handlingar i ärende PLAN 2021:4 och har i nuläget ingen erinran.

Bemötande:

- Noteras. Skövde kommun tackar för yttrandet.

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen noterar att ni lyft in naturvårdsavtalen i förslaget till översiktsplan och vi har inga ytterligare synpunkter.

Bemötande:

- Noteras. Skövde kommun tackar för yttrandet.

4. Kommunala nämnder och sektorer

Kultur- och fritidsnämnden

"Mark- och vattenanvändning" och stycket "Grönområden - Sport och Fritid"

I andra och tredje stycket hänvisas till det Kultur- och idrottspolitiska programmet 2018–2022. Programmets giltighet har löpt och inget nytt är framtaget. Grundinriktningen och innehållet för sport och fritid gäller fortfarande men hänvisas numera till barn- och ungdomspolitiskt program samt folkhälsopolitiskt program. En del frågeställningar och mål hanteras i kultur- och fritidsnämndens verksamhetsplan 2024–2026 som också är kopplad till kommunfullmäktiges mål.

Under rubriken "inomhusverksamheter" hänvisas till siffror och statistik från Riksidrottsförbundet gällande tillgång på idrottshallar jämfört med andra kommuner. Denna statistik är missvisande och skulle behöva korrigeras.

Följande textstycke ska tas bort:

"Skövde kommun har i dagsläget (2022) en förhållandevis god tillgång på fullstora idrottshallar/sporthallar (40x20 meter). Det finns en hall per 4 230 kommuninvånare. Detta kan jämföras med Riksidrottsförbundets snitt för kommuner i Skövdes storlek (50 000 till 100 000 invånare) på 8 011 invånare per hall."

Följande stycke ska läggas till:

När behovet av idrottshallar ska bedömas används RKA:s data (Kolada) för att analysera och jämföra vilken nivå Skövde kommun ligger på i förhållande till rikssnitt och den kommungrupp som Skövde tillhör. Statistiken ska tolkas och användas med viss försiktighet och ska snarare ses som en indikation snarare än absolut sanning bland annat med anledning av att det saknas inrapportering från 58 kommuner (ca 20% 2022). Siffrorna presenteras också utan viktat mått (ovägt medel) vilket innebär att en mindre kommun påverkar rikssnittet lika mycket som en större kommun. Generellt sett har mindre kommuner fler antal hallar per invånare än större kommuner och drar därför upp medelvärdet.

Övrig text i det stycket ska stå kvar.

Bemötande:

- Översiktsplanens text justeras i enlighet med förslag i yttrandet.

Sektor barn och utbildning

Översiktsplanen 2040 anger att buller och luft är viktiga faktorer att ta hänsyn till vid planläggning av bostäder och att annan bebyggelse kan användas som skydd mot buller och dålig luftkvalité. Det är viktigt att hänsyn även tas vid planläggning av förskole- och skollokaler för att säkerställa goda lärmiljöer och att dessa lokaler inte används som bullerskydd med risk för påverkan på inlärning. Samma planeringsprincip bör gälla buller och luft som för övriga riskområden angivna i översiktsplanen; utgångspunkten är att förskolor och skolor inte placeras i riskområden för buller och dålig luftkvalité.

Det är av vikt att barn och utbildning inkluderas tidigt i planeringen framåt. Det ger möjlighet att möta behov av kommunal service i form av förskolor och skolor när områden utvecklas. I översiktsplanen angivna planeringsprinciper om att minska barriärer mellan områden ger goda förutsättningar för barn- och utbildningsnämndens verksamheter.

Bemötande:

- Översiktsplanens text förtydligas angående att beakta förutsättningar för bullerhänsyn och god luftkvalitet för förskolor och skolor på samma sätt som för bostäder.

Servicenämnden

Servicenämnden beslutar att ställa sig bakom plangranskning Översiktsplan 2040 (ÖP 2040) för Skövde kommun med nedanstående yttranden.

VA-avdelningens yttrande i granskningsskede på ÖP 2040

1. Servicenämndens verksamheter är beroende av en samhällsplanering med långsiktiga perspektiv. Vi bygger kommunala fastigheter och VA-system med tidsperspektiv på 50–150 år. Servicenämnden understryker även i granskning skedet att det är av stor vikt att genomförandet av ÖP 2040 får en bra och tillräcklig styrning. Servicenämnden vill trycka på att det är viktigt att dokument som VA-plan, Vattentjänstplan och lokalförsörjningsplaner tas fram enligt genomförandestrategin för att säkerställa planeringsförutsättningarna för ÖP2040.

2. Det finns idag inte kapacitet i reningsverken för att ta emot spillvatten från all den bebyggelse som ÖP 2040 möjliggör. Utbyggnaden av kommunalt VA till nya områden enligt VA-planen från 2015, exploateringsområden utifrån ÖP 2025 samt anslutning av kunder utanför verksamhetsområde för kommunalt vatten och avlopp har gjort att avloppsreningsverken närmar sig maxbelastning. En långsiktig realistisk planering och ett genomtänkt och balanserat risktagande behövs för att kunna få till befolkningsutvecklingen enligt ÖP 2040. Detta för att inte hamna i ett läge där kommunen antingen drar på sig onödiga investeringar och dyra driftkostnader eller får stoppa/hålla igen projekt senare i processen än önskvärt.
3. Servicenämnden ser även i gransknings skedet ett behov av en tydligare beskrivning av de ekonomiska konsekvenserna av en bebyggelseutveckling enligt det som ÖP 2040 möjliggör. Nämnden är särskilt intresserad av vilken storleksordning på kostnader för kommunala fastigheter och infrastruktur som en utveckling enligt ÖP2040 kan medföra. Men även de ekonomiska konsekvenserna som kan bli, beroende på vilka vägval kommunen gör för genomförandet.

Bemötande:

- *Ytterligare analyser av ekonomiska konsekvenser bör tas fram i samband med arbetet med en genomförandestrategi/utbyggnadsplan men även i inledningen av arbetet med ett större projekt för utbyggnad. Kapitel 6 om Genomförande och fortsatt arbete kompletteras med text som förtydligar vikten av detta.*

5. Kommunalförbund

Miljösamverkan Östra Skaraborg

Allmänt om översiktsplanen

Miljönämnden östra Skaraborg beslutar att lämna följande synpunkter:

Allmänt Skövde kommun har tagit fram ett bra förslag till ny översiktsplan, som kommer att utveckla kommunen i en positiv och hållbar riktning. Förslaget till översiktsplan har reviderats och utvecklats enligt många av de synpunkter som miljönämnden lämnade under samrådet, vilket vi är glada och tacksamma för.

Hänvisningar till Miljöbarometern för östra Skaraborg har lagts till, vilket är ett viktigt verktyg för revidering och uppföljning av hållbarhetsarbetet. Översiktsplanen innehåller en bra redogörelse för hur vi i samhället ska kunna anpassa kommunen till ett förändrat klimat och därmed göra oss mer förberedda och robusta för kommande klimatförändringar. De utmaningar som förtätning av befintliga miljöer medför har nyanserats.

Förorenade områden

Planeringsprinciperna för förorenade områden är på det hela bra avvägda. Det är viktigt att påpeka att EBH-stödet inte ensamt kan utgöra underlag för när miljötekniska markundersökningar behöver göras. Det krävs även lokal kunskap och annat underlag för bedömningen. Det är extra viktigt vid bygglovsprövning inom områden med äldre befintliga detaljplaner där eventuella föroreningar antingen inte undersökts eller där de kan ha uppstått sedan detaljplanen antogs.

Översiktsplanen behöver utvecklas och kompletteras med kommunens arbete och strategier för att undersöka och åtgärda förorenade områden. Till exempel i de fall där kommunen själv har ett ansvar och i de fall där det saknas ansvar och kommunen kan gå in som huvudman för avhjälpandeåtgärder. Miljönämnden har en handlingsplan för arbetet med förorenade områden som går ut på att potentiellt förorenade områden ska riskklassas, undersökas och åtgärdas. Översiktsplanen kan kompletteras med detta.

I översiktsplanen och hållbarhetsbedömningen hänvisas till en äldre riktlinje för områden utfyllda med formsand. Det finns fortfarande en nyare version som är beslutad av miljönämnden den 10 december 2014 § 67.

Miljökvalitetsnormer

Det är positivt att översiktsplanen har kompletterats med en redovisning av de vattenförekomster som finns i kommunen samt översiktligt vilka förslag som berör vattenförekomsterna. I åtgärdsprogram för vatten 2022–2027 för Västerhavets vattendistrikt finns ett antal åtgärder som kommunerna ska genomföra för att uppnå god vattenkvalitet. Bland annat ska kommunerna enligt åtgärd 4 särskilt tillgodose att översiktsplanen tar hänsyn till och samordnas med aktuella planeringsunderlag, bland annat regionala vattenförsörjningsplaner, på ett sådant sätt att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas. Detta bör framgå av översiktsplanen.

Hållbar utveckling

Det är positivt att de globala hållbarhetsmålen redovisas och länkas samman med de nationella miljökvalitetsmålen i hållbarhetsredovisningen. Där finns även hänvisningar till de regionala miljömålen. Det får gärna redovisas tydligare i själva översiktsplanen.

De regionala miljömålen är nedbrutna preciseringar för Västra Götalands län, varav flera är mätbara. De regionala mål som är relevanta för översiktsplaneringen och de visioner och planeringsförutsättningar som översiktsplanen bygger på bör redovisas i översiktsplanen.

Bemötande:

- Skövde kommun följer de Nationella miljömålen var samtliga objekt i riskklass 1 och 2 ska vara åtgärdade senast 2050. Sluttäckning av den gammal deponin Risängen pågår och beräknas bli färdig 2030. För kommunala nedlagda deponier riskklass 2 arbetar kommunen med att göra en prioriteringslista som stöd för strategisk undersökning och planering. Texten i planbeskrivningen kompletteras om detta samt att Miljönämnden har en handlingsplan för

arbetet med förorenade områden som går ut på att potentiellt förorenade områden ska riskklassas, undersökas och åtgärdas.

- Skövde kommun ansvarar för sina förorenade områden och försöker att hitta lämpliga och möjliga åtgärder för att reducera riskerna. Det har inte hänt att vi har agerat som huvudman när ansvar saknas men vi vet att Naturvårdsverket genom Länsstyrelsen kan vända sig till Kommuner eller Statens Geotekniska Institut, SIG, för att ta rollen som huvudman med ett tillkommande bidrag av staten.
- Översiktsplanen korrigeras angående aktuella riktlinjer för områden utfyllda med formsand.
- Planeringsprincipen om EBH-stödet justeras så att den inte uppfattas ensamt utgöra underlag för när miljötekniska markundersökningar behöver göras.

6. Politiska partier

Centerpartiet, Skövdes centerkrets

Liggande ÖP är i stora stycken en mycket bra skrivelse, nedan tar vi upp de områden som vi tycker skall ändras eller kompletteras.

Energiförsörjning

Befintlig vindkraftsplan är mer komplett än den planerade i ÖP 2040. Vi anser att den kan ligga kvar som underlag men att den kompletteras med tydliga markeringar över försvarsmaktens tabuområden. Vi ser att andra länder i ökad omfattning bygger vindkraft och tar då mindre hänsyn till militära hänsyn. Detta kan även bli fallet i Sverige. Produktion av vind och solkraft måste få ta plats. Ska vi klara elförsörjningen i framtiden måste även Skövde kommun ta sitt ansvar, vikten av att klara elförsörjningen kommer att öka. Här är även samverkan över kommungränserna viktig. För att få till vindkraftparker med storlek måste samverkan ske med våra grannkommuner då lämpliga områden oftast ligger just i gränsen mellan våra kommuner.

Byggnation

Vi ser att i ÖP 2040 har ställningstagandet beträffande byggnation av ett enskilt bostadshus. Är marken ej detaljplanerad, skall en prövning ske i det enskilda fallet via förhandsbesked och bygglov. Detta är bra om villkoren för byggtillstånd baseras med hänsyn till landsbygdens utveckling.

Det blivande industriområdet Locketorp kommer att öka bebyggelsen utmed väg 200. Vi anser att fler tomter skall tas med i ÖP:n på närliggande orter inte bara i Skövde stad. Även Lerdala och Igelstorp skall klara att leverera tomter till de som önskar, vi ser inte att antalet markerade tomter ska räcka till de närmaste tjugo årens byggnation.

Vi anser att skrivningen om våra befintliga orter ska ändras så att det tydligt framgår att kommunen vill behålla och utveckla befintlig service i våra ytterområden, detta genom att bland annat ha färdigställda tomter till salu för byggnation.

Områden som är klart lämpliga för byggnation får yttrandet kan vara möjlig för byggnation. Ett exempel är Truvet, här finns

livsmedelsaffär, bensinstation, pizzeria, fotbollsplaner, motionsspår, scoutstuga, ridhall, kommunalt vatten och avlopp och närhet till skola och förskola, ändå anses det tveksamt till byggnation. Märk väl att här inkräktar inte eventuell byggnation på jordbruksmark. Detta visar hur kommunen ser på landsbygden. Vi anser att kommunen ska ändra inställning till vår landsbygd och se att skrivningen blir mer positiv på lämpliga områden. Lämpligtvis ingå i kartan för bebyggbar mark.

Simsjön är under utredning, vi anser att ÖP:n kan markera att området skall bebyggas. Det utpekas då som utredningsområde för att möjliggöra framtida byggnation. Dagens skrivning är alltför präglad av dagens problem inte av områdets möjligheter.

Infrastruktur

En pendelstation för tåg planeras i Ryd, vi vill att även Skulptorp får liknande reservering.

I ÖP:n hänvisas till ”Plan för IT-infrastrukturen”. Vi saknar vikten av att prioritera fibernätets redundans. Vi blir alltmer beroende av våra fibernät och då måste vi försäkra oss om nätens tillförlitlighet. detta kan ske genom att knyta ihop våra nät för att möjliggöra matning från flera håll.

Bemötande:

- Kommunen har att beakta de riksintressen som finns. Länsstyrelsen som granskande myndighet är särskilt tydlig i sitt yttrande över vikten av att Försvarets riksintressen inte får påverkas negativt. Översiktsplanen redovisar inga ytor för vindkraft inom dessa riksintressen. Särskild prövning får ske i varje enskilt fall.
- Problematiken i Simsjöområdet är i dagsläget inte tillräckligt utredd för att ÖP 2040 ska kunna visa på en utökning av bebyggelseområde. Det betyder inte att man inte i framtiden kan utvidga området om planerad utredning kommer fram till att det är lämpligt.
- Föreslagen placering av pendelstation vid Södra Ryd ligger i anslutning till platsen för spåranslutning med industrispår till Locketorps verksamhetsområde.

- I avsnittet IT-infrastruktur > Framtida behov kan man läsa mer om planeringsprinciper för IT-infrastruktur. En av punkterna handlar just om att höja motståndskraften i IT-nätet genom att möjliggöra ytor för nya nodplatser. Avsnittet har uppdaterats.
- Mark och tomter som är redovisat med användningen Landsbygd är inte undantaget bebyggelseutveckling. Dessa kan bebyggas genom enskilda bygglov eller genom planläggning om förutsättningar finns. ÖP 2040 tar inte ställning i detaljfrågor så som enskilt bostadsbyggande. Detta är en fråga som prövas i och med bygglov eller förhandsbesked i relation till gällande lagstiftning.
- I ÖP 2040 har inte antalet tomter, boendeformer eller grad av exploatering fastställts. Om behov finns av en högre typ av exploatering än den som finns idag, till exempel genom flerbostadshus i stället för villor, finns det utrymme för detta. Både Lerdala och Igelstorp har tilldelats utökade områden för bostadsbyggande.

Liberalerna

Liberalerna vill inledningsvis framföra att kommunens tjänstepersoner lagt ned ett stort och engagerat arbete i det nu framlagda förslaget.

Liberalerna vill betona att nya bostäder och ny infrastruktur är mycket angelägna frågor för Skövdes och Skaraborgs tillväxt och utveckling. Bostadsbyggandet behöver mer än fördubblas enligt Skaraborgs kommunalförbund. Vi måste därför planera för fler centrumnära bostäder. Utvecklingen har tydligt visat att Skövde måste ta huvudansvaret för tillväxten i Skaraborg.

Översiktsplanen ska ge vägledning för hur de mål som kommunfullmäktige ställt upp ska nås.

Bostad och byggande

Liberalerna är förvånade över att förslaget till Översiktsplan inte utpekar området där Heidelberg idag har cementindustri och bryter kalksten, som ett blivande område för bostäder med tillhörande parkmark.

Området ligger ca 800 meter från Skövdes centrum. Det är ungefär samma avstånd som från Mariesjö/Science park. Heidelbergs yta är mer än fyra gånger så stor som Mariesjö.

Heidelbergers tillstånd till kalkbrytning och cementtillverkning löper ut 2031 och enligt Liberalerna mening ska tillståndet inte förlängas. Det krävs då att Skövde tar ställning för det tidigare uttalade målet att fortsatt brytning ej är lämpligt i god tid innan nuvarande tillstånd går ut. Allmänintresset för Skövde kommuns långsiktiga utveckling och behov, går givetvis före det enskilda intresse som Heidelberg har för området.

Heidelbergers område är både lämpligt och har stor potential för bostäder, både villor och flerfamiljshus. Det finns därutöver ett mycket stort utrymme för parkmark och friluftsområden.

Genom att utnyttja detta område kan man undvika att mer centralt belägna parker och gröna lungor i Skövde tas i anspråk för bebyggelse och slippa förtätning av Skövdes centrala delar.

Förtätning som i hög grad skulle minska trivselen för Skövdebor och besökande i centrum.

Det är viktigt med centrala grönområden, såväl för biologisk mångfald, som för rekreation. Liberalerna ser gärna att man också i större utsträckning än idag anlägger alléer vid gator och gångstråk.

Att i en mellanstor stad kunna erbjuda fler centrumnära bostäder av olika slag på Heidelbergområdet ökar Skövdes attraktionskraft. Dessutom blir Skövde mer sammanhållet rent geografiskt och inte så utdraget och avlångt som staden är på väg att bli. Ambitionen bör vara att behålla småstadscharmen i den växande mellanstora staden.

Genom nedläggningen av cementindustrin blir det möjligt att riva den gamla järnvägsbron och få en bättre och snyggare infart från 49:an och därmed också en bättre infrastruktur in mot detta nya utvecklingsområde.

Förslag till alternativ för brotten:

- fylla lämpliga delar med vatten, på samma sätt som gjorts på Gotland för bad och rekreation, se bland annat "Blå Lagunen" på Gotland
- en arena likt Dalhalla, norr om Rättvik, ett före detta kalkbrott som omvandlats till utomhusarena för teater och konserter
- en friidrottsarena efter att förslaget i Södra Ryd fått nej från Länsstyrelsen

6 POLITISKA PARTIER

En tävling skulle vara ett utmärkt sätt att engagera medborgarna hur området kan nyttjas.

Stadsskogen, öster om järnvägen mellan Södra Ryd och Fjället behöver planeras för bostadsbebyggelse för att bygga samman Trädgårdsstaden och Södra Ryd vilket ger en rundad form på staden som då inte spretar i olika riktningar. En pendlingsstation för järnvägen bör planeras där.

Området mot Öm är också ett tänkbart framtida bostadsområde, såväl som Simsjön och båda bör i ÖP 2040 markeras som sådana.

I norra delen av kommunen, Timmersdala, Lerdala, Ulvåker, Väring, Stöpen och Tidån behöver man också hitta fler platser som kan byggas ut med villor och flerfamiljshus där behovet sannolikt kommer öka med tanke på den kommande batterifabriken i Mariestad.

Det är också angeläget att konstnärlig gestaltning finns med vid planering av all nybyggnation, så som det fungerat vid planering av Mariesjö/Science City-området.

Resurser för planarbete är idag otillräckligt, då det i många fall är flera års väntetid. Detta måste åtgärdas, för att inte vara den flaskhals det är idag.

Infrastruktur

Kommunikationer till och genom Skövde behöver en stor uppbyggnad.

Bilen kommer även i framtiden kommer att vara viktig. Med nya tekniker kommer bilen vara ett hållbart alternativ. Elbilar kommer att förbättra förutsättningarna för en god stadsmiljö. Pendling bör uppmuntras i stället för att straffas eftersom det kan bli svårt att få fram bostäder i samma takt som näringslivet i Skövde utvecklas. Framkomligheten är redan dålig i Skövde och om staden växer kommer problemen att öka. Pendlingsparkeringar vid infartsområden behöver planeras.

Infrastruktur är förutsättningen för tillväxt, så i översiktsplanen måste det avsättas betydande områden för såväl vägar, som GC-vägar.

Riksvägarna till Skövde och de större genomfartsvägarna i Skövde bör byggas ut till 2+2-vägar. Infrastrukturen måste ta

höjd för en växande stad. En östlig ringled bör planeras för framtida behov.

Kollektivtrafiken behöver ses över och nya förbindelser skapas.

Överhuvudtaget måste större framtidsgrepp tas - det går inte att hålla på att bygga om rondeller varje femårsperiod.

Bilparkering i centrum bör vara gratis medelst P-skiva

Cykelvägar

I förslaget gör man bedömningen att det behöver byggas fler cykelvägar. Men man tar inte upp behovet av att separera gångvägar från cykelvägar. Cyklandet kommer att öka och det är bra. Men det betyder ökade påfrestningar för de gående på smala vägar. Gång- och cykelbanor bör byggas ut och skiljas tydligt åt.

När man förbättrar säkerhet och utbyggnad av olika trafikslag, så får det inte inkräkta på andra trafikslag. (exempelvis försämra för bilister när cykelbanor byggs ut)

Verksamheter

Flygplatsområdet ska ses som en resurs för framtida större industrietableringar och bör inte tas i anspråk för småindustri eller annan bebyggelse. El- och vattenförsörjning bör planeras där, för att underlätta kommande etableringar.

Energi och miljö

Mark bör avsättas för vindparker och solfångare-/paneler. Även solpaneler på nybyggnation bör uppmuntras, särskilt på kommunala fastigheter. Det måste bli lättare om äldre fastigheter vill sätta upp solpaneler. Vi vill bejaka att sjukhuset får satsa på planerad Geoenergianläggning.

Säkerhet

Garnisonsområdet, sjukhuset och slakteriet med flera är utsatta objekt som ska ha skydds zoner. En inventering och planering för utbyggnad av skyddsrum bör startas. Vi måste ha en god framförhållning för de behov vi kommer ha i den förändrade omvärld vi nu ser.

Kultur och fritid

Det är nödvändigt med en utbyggnad av kultur- och fritidsanläggningar.

En multiarena för inomhusidrotter bör planeras där brandstationen idag ligger. Brandstationen kan byggas ny i Hasslum på utpekad tomt. Ytterligare anläggningar på Billingeområdet utreds med syfte att få svenska, utländska föreningar och landslag att välja Skövde för sina träningsläger. Detta kan innebära behov av hall för inomhusidrotter och anläggning för utomhusidrotter uppe på Billingen. Kulturhuset kompletteras med en konserthall på grannkvarteret Sleipner.

Grannkommuner

Samarbetet med andra kommuner bör intensifieras. Många småkommuner finns i vårt närområde. Vår översiktsplan bör ta höjd för ett närmare samarbete för en möjlig sammanslagning av olika funktioner, bostäder och verksamheter.

Bemötande:

- Området där Heidelberg bedriver täktverksamhet idag ligger inom riksintresse för värdefulla ämnen och/eller material vars syfte är att reservera fyndigheter som har specifika egenskaper och är viktiga för samhällets behov. För denna typ av riksintressen betyder påtaglig skada alla former av åtgärder och förändrad mark- och vattenanvändning som försvårar eller förhindrar framtida utvinning. Exempel på sådan markanvändning är sammanhängande bebyggelse. Kommunen ska i översiktsplanen visa hur hänsyn tas till riksintressen så att dess värden inte påtagligt skadas.
- Området öster om Svesån/Ömboån pekas i översiktsplanen inte ut för exploatering på grund av förhärskandevindriktning från industriområde/verksamhetsområde, här finns skredbenägen mark, strandkyddat område, jordbruksmark samt till viss del riksintresse för totalförsvaret. Öm ingår i område för Landsbygd.
- Utredningsarbetet för Simsjöområdet får visa vilka möjligheter som finns för utveckling och byggnation i området.
- Samtliga tätorter har i översiktsplanen utpekade områden för ny bebyggelse.
- Fördelning av resurser för planarbeten är en verksamhetsfråga som inte kan regleras i översiktsplanen. Framtagande av en detaljplan förutsätter resurser från flera olika professioner och olika enheter och sektorer i kommunen.
- I avsnittet Trafik och transporter > Övergripande vägnät anges att kommunens trafikstrategi ska revideras. Trafikstrategin ska utreda framtida behov samt åtgärder som behövs för att långsiktigt säkerställa en väl fungerande trafikinfrastruktur i Skövde centralort. God framkomlighet på väg 49 och väg 26 är viktiga delar i detta. Trafikstrategin ska utreda vilka åtgärder som långsiktigt bör genomföras. En viktig faktor att beakta är inducerad trafik.
- Frågor som rör kollektivtrafiken hanteras i Kollektivtrafikplanen.
- Vad gäller solceller och batterilagring pågår både strategiskt arbete, kartläggning och åtgärdsarbete inom kommunkoncernen i Energisamverkansgruppen och inom kommunorganisationen utifrån KF-målen.
- Det pågår också ett arbete inom kommunalförbundet och kommunorganisationen att undersöka hur man kan stärka Skaraborg i stort och Skövde som del i denna viktiga fråga om energiförsörjning. Skaraborgs kommunalförbund har ett uppdrag att ta fram en energiförsörjningsplan med målsättningen att öka tillgången till el och energi i Skaraborg. Planen kommer att behandla utvecklingen av elnätet, ökad produktion av el, storskalig lagring av el och flexibilitetsalternativ. Vindbruksplanearbetet sker också i kommunalförbundets regi.
- Skövde kommun har god kännedom om de riskobjekt som finns i kommunen. Vid samhällsplanering, detaljplanering och projektering av samhällsviktig verksamhet tas dessa i beaktande i tidigt skede i syfte att inte placera samhällsviktig verksamhet intill ett känt riskobjekt. Aktörer som bedriver verksamhet på ett riskobjekt tas med i planeringen i syfte att få en helhetsbild av riskobjektet och de aktuella riskerna.

6 POLITISKA PARTIER

- Uppdraget och avgränsningen för Skövdes översiktsplan 2040 är satt till att omfatta den egna kommunen.

Socialdemokraterna

Generell synpunkt på arbetet

Hur man beskriver Skövde. Förgivettagande att alla kan förstå vad den som skrivit menar med olika beskrivningar av Skövde, röd tråd i beskrivning av vad man menar med Skövde, Skövde kommun, Skövde stad och tätorter och dessa saknas. Efterfrågas en röd tråd i hur Skövde omnämns och vad som åsyftas med de olika benämningarna.

Sida 49–52

ÖP 2040 citat: "Att en stad har gröna strukturer är en förutsättning för god livskvalitet. Närhet till parker och natur förbättrar dessutom folkhälsan; områdena uppmuntrar till fysisk aktivitet och kan sänka stressnivån hos människor som vistas i dem."

Texten är bra, men istället för stad borde det stå "stad/tätort." På kartor har inte grönstråk markerats i Igelstorp, Våring, Lerdala och Ulvåker. Grönområden har naturligtvis lika stort värde i dessa tätorter som i Timmersdala, Värsås, Tidån, Stöpen och Skultorp. En komplettering behöver ske på karta/kartor och ändring i text. Skyddade grönstråk ska finnas i alla tätorter och måste alltså kompletteras i de orter som det saknas. Grönplan ska hantera grönområden i alla tätorterna.

Sida 64

Det röda huvudstråket är en sträckning som kommunen ska prioritera för att öka genomströmning av trafik men också säkerhet. I beskrivningen av det röda huvudstråket så menar man att det ska användas på ett sådant sätt att människor kan ta sig till det röda huvudstråket för att därifrån ta sig vidare på ett bättre och mer säkert sätt till ens slutdestination. Samtidigt så väljer man en sträckning som så tydligt bara går på en sida av staden varför de som bor på den östra sidan av vår avlånga stad högst troligt aldrig kommer ta sig dit eftersom de nått sitt mål redan innan de når det huvudstråket. Vår synpunkt på det

prioriterade röda huvudstråket för cykel är fortsatt att stråket ska vara en ringled som knyter ihop bostadsområdena utanför centrum och som användas för att transportera sig runt staden tills man närmar sig sin slutdestination för att då använda något av de andra mindre stråket för att ta sig den sista biten.

Bemötande:

- Planbeskrivningen har uppdaterats med tydligare skrivning när det är Skövde centralort respektive Skövde kommun som avses.
- Följande mening justeras till att innehålla både stad och tätort "Att en stad stad/tätort har gröna strukturer är en förutsättning för god livskvalitet."
- Markerade grönstråk på markanvändningskartan har bedömts särskilt viktiga att redovisa för att säkerställa sambanden i den övergripande gröna infrastrukturen i kommunen. Här är perspektivet biologisk mångfald viktigt. Utöver dessa stråk behövs ett finmaskigare nät av grönområden och gröna stråk. Dessa redovisas dock inte i översiktsplanen. För dem gäller planeringsprinciperna. Flera av kommunens tätorter har natur- och grönområden dikt an bebyggelsen och även villatomterna blir en del av grönstrukturen. Kartan har kompletterats med ett grönt stråk som knyter an till Lillån vid Igelstorp.
- Synpunkter angående prioriterat huvudstråk för cykel lämnas vidare till Gatuenheten inför fortsatta arbeten och kommande revidering av cykelplanen.

Skövdepartiet

Skövdepartiet anser att översiktsplanen som instrument är av stor vikt för kommunens utveckling och att dialog och analysarbetet, dvs processen bakom den, har ett stort värde i att med systematik identifiera resurser och möjligheter.

Vi vill påtala att Skövde kommun är en del av Skaraborg och översiktsplanen bör ha det som utgångspunkt. Centralorten är

inte det enda centrat och vi efterfrågar en analys som tar sin utgångspunkt i flera centra, dvs en polycentrisk analys i motsats till en monocentrisk analys.

Det är av vikt för kommunen att sådan systematik och grundlighet även speglas i framtagande av de planer som i nästa led utvecklas i syfte att stödja och förverkliga översiktsplanen.

Liksom det är av vikt att utveckla den processen.

Vi vill i detta återigen framföra och betona det vi framförde i vårt yttrande i samrådsskedet, då det endast till del beaktats i översiktsplanens granskningshandling. Vårt tidigare yttrande står således kvar. Se bilaga.

Planen är generellt sett väl genomarbetad och vi vill ta tillfället i akt att tacka de som medverkat i arbetet.

I tillägg till vad som tidigare anförts vill vi komplettera med nedanstående.

Åtta ställningstaganden

1. Livsmiljön i fokus

“En känsla av tillhörighet och stolthet över den gemensamma miljön bidrar till att bygga ett samhälle som håller ihop.”.

Citat från Prop.2017/2018:110.

Kommunen bör avhålla sig för att förtäta nära inpå bebyggelse med en högre exploateringsgrad än den befintliga.

Att ta hänsyn och ha en öppen dialog med de medborgare som redan bor i ett område där ny byggnation planeras måste förbättras, det är allas livsmiljö som räknas.

En grön stad är en hållbar och trivsamt stad men det finns alltid problem med träd mellan hus och utmed vägar därför krävs träd med rötter som inte kryper in under husgrunden, en omgivande markanläggning som inte urholkas och bildar farliga gropar på grund av vattendroppar, de ska skapa svalka men inte mörka områden och framför allt får träden inte stå så skyddade att vi skapar natthotell till hundratals fåglar.

Att binda samman staden med gång- och cykelbanor är ett måste, det får inte vara svårt att ta sig till skola, arbete, handel och så vidare men att bygga tunnlar eller gång- och cykelba-

nor som går genom grönområden som skulle kunna vara skogsområden är inte ur trygghetssynpunkt bra, då är broar bättre men de måste byggas på ett suidsäkert sätt.

I *“Förebygga suicid i fysisk miljö Ett inspirationsmaterial för kommunernas arbete”* finns bra information om detta.

Att ha en skyddande natur runt ett bostadsområde eller stadsdel är en fördel. Tydliga indelningar är tryggare än “öppen planlösning” där allt går ihop.

Att lägga lekplatser och spontanidrottsplatser mellan bostadsområden är ofta en bra idé för naturliga möten mellan människor.

Segregerade bostadsområden ska undvikas, detta ställningstagande inkluderar ålderssegregation. En bra stad är en stad där vi lär varandra över generationsgränserna.

2. Den nära staden

Att bygga tätare och högre i centralorten är inte socialt hållbart. Det är varken trivsamt eller tryggt. Vi vill se ökad stads-spridning, förbättrade kommunikationer mellan tätort och centrala Skövde. Vi får ej förhindra, försvåra eller begränsa privatbilism eller bilpendling.

Närhet betyder inte enbart fysisk närhet till service, att kunna gå eller cykla till all service, utan närhet innebär också att kunna färdas snabbt och enkelt med bil mellan olika servicepunkter. Då krävs det tillgänglighet i form av parkeringsplatser och bättre trafikflöden i alla riktningar.

Bilen är också ett hållbart färdssätt, både elbilar och mer klimatvänliga bränslebilar är hållbara. Alla kan inte och vill inte åka kollektivt. Bilen är en förutsättning för många för att få vardagen att gå ihop. Vi ska inte heller straffa ett trafikslag utan i stället underlätta för flera.

Vi förespråkar hållbar samhällsbyggnad och motsätter oss täthet som norm. Vår attraktionskraft ligger i mer utrymme per person och mer grönska. Närhet och livskvalitet är för många människor att ha närmare till natur, rekreation och kulturlandskapets värden.

6 POLITISKA PARTIER

3. Levande och unika platser

Här föreslår vi andra skrivningar:

s.26–27

“fler bostäder och mer urbana kvaliteter i de centrala delarna kan vara en del av lösningen för att säkerställa en levande centrumkärna”.

NYTT

mer urbana kvaliteter, såsom ökad gemenskap, gröna områden och ökat ljusinsläpp kan vara en del av lösningen.....

“varje plats är unik och har sin egen identitet. När dessa unika värden förstärks syns kommunens mångfald”.

NYTT

bevarande av platsens kulturarv och miljö förstärker dess unika värden och kommunens mångfald synliggörs.

“unika platser väcker människors lust att röra sig i och uppleva hela kommunen och skapar dessutom valfrihet kring hur man väljer att leva och bo.”

NYTT

Att leva och bo i trygga miljöer, med närhet till grönytor och god service skapar valfrihet kring hur man väljer att leva och bo.

Ett grönområde måste kunna vara enbart ett grönområde. Alla grönområden behöver inte innehålla aktiviteter, ordnade lekplatser, serveringar eller mötesplatser. Ett grönområde måste kunna tillåtas vara just ett grönområde med träd, växlighet och stigar att njuta av.

Samhällsservice i Mariesjöområdet, tillväxt i handelsområden på Norrmalm och Stallsiken riskerar sammantaget utarma stadskärnans utbud av handel och service. För att stadskärnan ska kunna vara en levande plats behöver man prioritera.

4. En levande landsbygd

Här föreslår vi andra skrivningar.

s. 27

“Skövde kommun erbjuder en mångfald av attraktiva livsmiljöer i hela kommunen.

För att förstärka detta ska bättre förutsättningar skapas för att leva i, verka i och besöka landsbygden och dess tätorter.”

NYTT

...för att förstärka detta ska fler och bättre förutsättningar skapas och erbjudas för att leva i, verka i, åldras i och besöka på landsbygden och dess tätorter.

“kommunens olika livsmiljöer kompletterar varandra med sina olika unika kvaliteter och karaktärer... platsens natur och kulturmiljövärderna ska värnas och användas som en resurs i utvecklingen. Även jordbruksmarkens betydelse och värden ska beaktas och värnas.”

NYTT

....platsens natur och kulturmiljövärderna och dess historia ska värnas....även jordbruksmarkens betydelse och värden ska beaktas och värnas för framtida generationer.

“ i tätorterna ska det finnas kommunal service i olika utsträckning. Alla tätorter har inte all typ av service idag och kommer inte heller att ha det i framtiden. Exakt vad varje ort kommer ha framöver beslutas inte i ÖP utan behandlas av ansvarig politisk nämnd.”

NYTT

i tätorterna ska det finnas olika typer av kommunal service och i olika stor utsträckning beroende på ortens placering och utveckling. I alla tätorter behövs en varierad och anpassad grad av service.

5. Ett grönskande Skövde

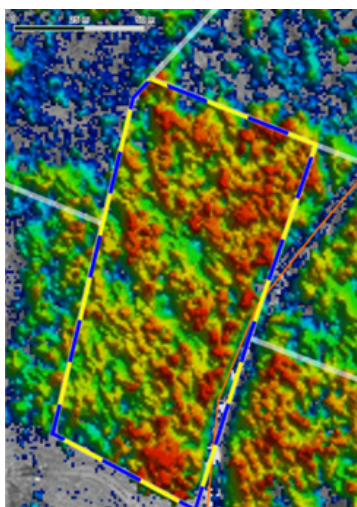
Det är tämligen oklart hur 3-30-300-regeln kan mätas och följas upp. Det är vår bild att Skövde centralort förtätas på bekostnad av grönskan. Tydliga definitioner av begreppen och en grönsplan saknas.

Det vore rimligt att mäta och följa upp denna utveckling för att först synliggöra den och därefter vända trenden. För att lyckas behöver ambitioner uttryckas relativt mätbara nyckeltal, som går att följa upp över tid.

Det finns numera trädhöjdskartor som tydligt markerar varje större trädkrona. Verktyg som används i skogsbruket. Objektiva

mätetal bör kunna utvecklas.

Figur 1 Trädhöjds-karta. Röd färg markerar trädhöjden av fullvuxna träd. I en stadsmiljö ger sådana träd skugga och svalka, samt ökar biologisk mångfald och omhändertar dagvatten.

6. Medskapande och samverkan

Att utveckla en fördjupad medborgardialog och tidigare involvera de politiska partierna är fortsatt angeläget. Kommunen bör inrätta referensgrupper, dialogforum och kontakter med barn och unga (framtida generationer). Större och fler möjligheter att komma till tals ska planeras och genomföras. Samhällsbyggnadsberedningen ska användas för det ändamål det inrättats för: Att bereda planer ur ett medborgarperspektiv, inte endast informeras om arbetet med Översiktsplanen.

Boende och övriga verksamma såväl i tätorter som på landsbygden ska få tydligare möjligheter att kommentera och bli bekanta med framtidsidéer och samhällsutvecklingen.

I demokratiska processer stimuleras invånare genom ett synsätt där vidgat deltagande, stimulans av nyskapande och social interaktion stärker kapaciteten samt framtidstron. Ett aktivt civilsamhälle är angeläget i tider av oro samtidigt som en önskan om en god framtid kan formas och möjliggöras.

7. En framtidssäkrad kommun

Vi upprepar vad vi framfört i samrådsskedet och anser att detta bör tillgodoses i granskningen:

”Skövde som garnisonsort, beredskap och civilförsvarets försörjningstrygghet. Skövde har ett särskilt ansvar för att stötta Försvarsmakten inom ramen för totalförsvaret.

Försvarsmakten är en av våra större arbetsgivare i kommunen och med en stor potential till utveckling och tillväxt kommande år. Ett kommande NATO-medlemskap gör detta än mer påtagligt och även civilsamhället har uppgifter i världlandsstöd.

El, VA- och fibernäten bör stärkas med avbrottsfri kraft, skalskydd och cybersäkerhet. Det krävs en ökad förmåga för det kommunala bolaget Skövdes Energis elgenerator för samhällskritiska verksamheter och dubblade matningar bör byggas.

Vi bör säkra tillgång till alternativ vattenförsörjning, skapa reserv uttagsbrunnar i Hökensås samt tillskapa ytterligare reningssteg för dricksvattnet. En egen elproduktion med solenergi och förmåga till lagring bla i Skaraborgsvattens nät, men även på större tak i kommunen, behövs för att spara kostnader och ge möjlighet att förlänga driftstid vid elavbrott.”

I tillägg är för närvarande nätbatterier för frekvensstödstjänster till Svenska Kraftnät, SVK, mycket lönsamma att installera. Om de avbetalas i fredstid genom att leverera denna angelägna och lönsamma samhällstjänst kan de även tjäna som avbrottsfri kraft för prioriterade förbrukare såsom kommunikationsmedel, eller trygghetspunkter vid kris och krig.

Det robusta samhället

Skövde kommun ska vara en hälsosam och trygg plats att leva och vistas i. Ett försämrat säkerhetsläge och ett förändrat klimat ställer nya krav på hur vi uppnår det. Tillgången till energi, vatten, livsmedel och en säker IT-infrastruktur är av stor vikt för att kommunen och andra i kommunen verkande aktörer ska kunna upprätthålla samhällsviktig verksamhet.

Det robusta samhället

Risker är bland annat en ökad risk för krig och konflikter, brist på el, livsmedel och byggmaterial samt risker i boendemiljön kopplat till olyckor, buller och annat.

Ett förändrat klimat medför både ökad risk för torka och extrem nederbörd där vattenbrist och sjukdomar inom skogs- och jordbruk. Nederbörden ger också ökad risk för egendom som riskerar att förstöras av höga flöden och skyfall. Extremt höga temperaturer lokalt är ett annat klimatrelaterat problem som ger stora följder för framförallt barn och äldre.

6 POLITISKA PARTIER

Förtätning ökar de klimatrelaterade riskerna. I den förtätade staden blir det högre flöden respektive varmare vid skyfall och värmeböljor relativt ett samhälle som växer genom stadsspridning och där grönområden för översvämning/fördröjning och träd för skugga ges mer utrymme i både existerande och i tillkommande bebyggelse.

Ett robust samhälle klarar av kris, krig och extraordinära händelser samtidigt som det är hälsosamt att leva i varje dag.

Tilllägg till riktlinjer generellt robust samhälle:

- Vid en större störning i IT-infrastrukturen måste samhällsbärande funktioner fungera.

Robusta system ska finnas för prioriterade samhällsviktiga funktioner i kommunen.

Se vidare detaljer kring hur sådan robusthet kan skapas under rubriken optofiber och 5G längre ned, samt vårt tidigare ytt-
rande citerat ovan.

Samhällsviktig verksamhet och riskobjekt

Samhället måste fungera även vid störningar som olyckor, kriser och krig. Vissa verksamheter och funktioner är avgörande för att samhället som helhet ska fungera, dessa kallas för samhällsviktiga verksamheter.

Samhällsviktiga verksamheter är verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

Fysiskt skydd

Kommunen ansvarar för den lokala beredskapsplanläggningen. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) planerar för fysiskt skydd, det vill säga skyddsrum, i kommunen. I Sverige har det inte byggts några nya skyddsrumspplatser sedan 2002.

Alla invånare i kommunen ska känna sig trygga i att det finns ett adekvat fysiskt skydd den dagen behovet uppstår och kommunen ska arbeta aktivt och i samverkan med MSB för att det fysiska skyddet ska vara fullgott avseende tillgänglighet och kvalitet i kommunen. Detta bör tydliggöras i översiktsplanen.

Tilllägg till planeringsprinciper farligt gods:

- För större genomfartsleder ska extra hänsyn tas till framtida behov av utbyggnad och breddning av befintliga vägar så att skyddsområdet kring vägarna inte utgör hinder för en framtida utbyggnad.

Räddningstjänstens insatstider

Kartan på sidan 98 visar endast Skövdes heltidsbrandskårs insatstider. Det är ett av många uttryck för en monocentrisk analys. I fallet Tidån, som kan tyckas sämre försörjt utifrån den kartbilden framgår inte insatstider för räddningstjänsten från Töreboda, Mariestad eller deltidbrandkåren i Moholm. Kartan behöver även i detta fall kompletteras utifrån hur Skaraborg faktiskt fungerar i samverkan med andra och med flera olika resurser över ytan.

Kartor likt de i fig 15–16 vore till större hjälp, dvs identifiera öar mitt mellan räddningstjänster, med lång insatstid från samtliga.

8. Skövde i Skaraborg

Se förra remissvaret där ämnet utvecklades i vad avser infrastruktur och regionförstoring, samt vad som nedan sägs om behov av polycentrisk analys och ovan och nedan kring mellan-kommunal samverkan.

Skövdepartiet anser att ett vitalt och rikt föreningsliv är en grund för ett stabilt samhälle. Aktivt föreningsliv utvecklar goda relationer och binder samman kommunens invånare. Arenor, mötesplatser och evenemang är områden som förändras allt snabbare och kräver utveckling.

Att vara i framkant och ledande inom utbildningar, kulturverksamhet och idrottsliv är en tydlig framgångsfaktor.

Skövdepartiet fokuserar på att kommunen ska erbjuda högkvalitativa, effektiva och ändamålsenliga tjänster inom ramen för det kommunala uppdraget; såsom gymnasium, skola, förskola och äldreomsorg. Dessa områden där kommunen dessutom är huvudman med full rådighet nämns inte under ställningstagande åtta, men är centrala för att tillskapa en attraktiv region. Ställningstagandet bör därför kompletteras.

Hållbar markanvändning

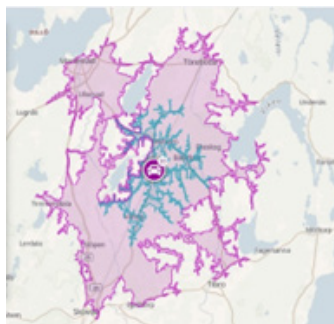
Utvecklingsinriktning

Allmänt saknar vi en analys utifrån grundläggande förutsättningar. Med grundläggande förutsättningar menar vi sådant som riksintressen, geologiska och hydrologiska barriärer, jordarter, infrastruktur/restider, större målpunkter, demografi över ytan och jordarts-, översvämnings- och andra markförhållanden. Det är möjligt att sådan analys gjorts, men vi har inte sett sådan analys. På sid 44 efterfrågas detta. Vi instämmer i behovet.

Det förekommer att man i offentlig planering glömmar att ta hänsyn till vissa grundläggande förhållanden, som när centrum i Blängs mosse en gång utpekades som riksintresse för vindkraftverk, när Norra Ryds industriområde förlades till sank mark, när kvarteret Diana föreslogs ha parkering under grundvattennivån, etc. Rent generellt anser vi att en Översiktsplan bör ta sin utgångspunkt i sådan analys utifrån grundläggande förutsättningar.

Sid. 31. Skövde kommuns utvecklingsinriktning påvisar i kartbilden en expansionsriktning, nord-ost, för centralorten och har densamma som nav med infrastruktur som ekrar som strålar in mot densamma. Vi vill påtala att såväl kommunen i smått som Skaraborg i stort är polycentriskt. Texten beskriver detta väl. Men kartbilden utstrålar en monocentrisk, enkelriktad, inriktning för kommunens tillväxt som inte helt rimmar med orden.

Figur 2. Färdsträcka på 10 respektive 20 minuter med bil från Tidän. Ett av kommunens många centra.

I den tid av nyetableringar och omställning Skaraborg står inför risker av en monocentrisk struktur med en enda utpekad expansionsriktning från ett enda centrum att leda tanken fel.

Tag exemplet Tidän där vi ser det som angeläget med god kollektivtrafik (direkttrafik vid tid för skiftesbyte) till och från ny Volvofabrik i Mariestad, inte endast kommunikationer med Skövde centralort. Ett uttryck för en mer polycentrisk analys. Mer komplex, men färre värden glöms.

Vi vill påtala att den utbyggnadsriktning som pekats ut och den tätort den pekats ut ifrån inte är den enda möjliga strategin för tillväxt av bostäder och verksamheter, om än det är en god illustration kring ett tankesätt med centralisering och urbanisering förhärskande i tidigare ÖP.

Vi föreslår ett antal ändrade skrivningar
s.30

“Om staden tillåts breda ut sig när vi inte vår strävan efter närhet. Utvecklingsinriktningen innebär tillväxt centralt samt åt norr och öster.”

NYTT

samt i kommunens södra delar.

Utpekade tätorter (....) beskrivs som orter där utvecklingen av nya bostadsområden och verksamhetsområden framför allt finns.

“Skövde erbjuder en mångfald av attraktiva livsmiljöer för människor som bor i, verkar i, och besöker kommunen.”

“Endast i viss mån även i tätorter och på övrig landsbygd sker ett växande behov av allt annat, såsom bostäder, skolor, kultur, idrottsanläggningar, kommunikationer och liknande.

NYTT

Detta kommer fortsättningsvis att behöva finnas i Skövde stad, samt i övriga tätorter och på Skövdes landsbygd.

“De större ytor som tillkommit i ÖP 2040 för bostäder finns inom Skövde centralort samt i tätorterna.

“I de mer centrala delarna av Skövde handlar det om att komplettera genom att bland annat omvandla hårdgjorda ytor och bygga på höjden”

6 POLITISKA PARTIER

NYTT

I de mer centrala delarna av Skövde bör en varsam omvandling ske. Tillgång till grönområden, ökat ljusinsläpp och kvarterstruktur ger en fortsatt god boendemiljö i stadskärnan.

Natur och friluftsliv

s.33

"tillgång till grön-, natur- och friluftsområden är med andra ord viktigt för en kommuns attraktivitet"

NYTT

tillgång till grön-, natur- och friluftsområden är med andra ord avgörande och mycket viktig för en kommuns attraktivitet och utveckling.

"Dessutom kan trädens roll i staden stärkas..."

NYTT

Dessutom kan trädens roll i staden förstärkas...

Kommunikationer till och från tätorterna

s.34

"Det behövs kommunikationer till och från våra tätorter. ...i dag är det möjligt att arbetspendla från tätorterna in till staden, men i framtiden måste det vara enkelt att pendla åt andra hållet, resa på helger och mellan orterna.

NYTT

Det ska finnas möjlighet att arbetspendla från tätorterna in till staden vardag som heldag och även möjlighet att pendla åt andra hållet, att resa på helger och mellan orterna.

Boende på Landsbygd

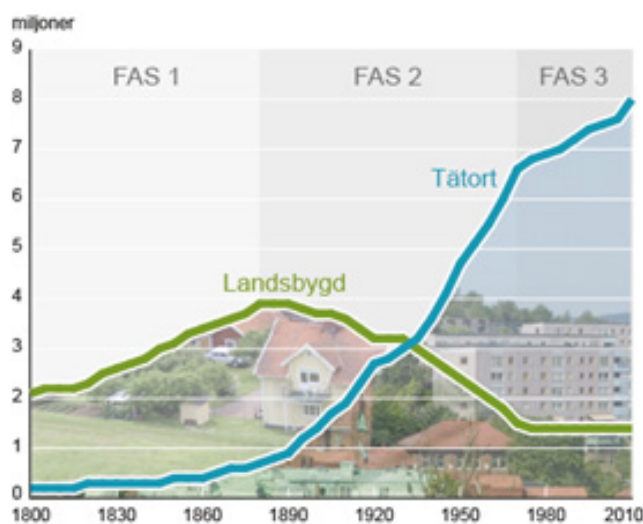
Sid 32. Största delen av kommunens yta redovisas som landsbygd. Vidare sägs att här ska ny bostadsbebyggelse i första hand få tillkomma som "en anpassad komplettering i befintliga orter, byar eller bebyggelsegrupper, eller i utpekade LIS-områden".

Dessa skrivningar, liksom de på sid 40, är i strid med kommunens landsbygdsprogram och utgör en viljeinriktning för fortsatt enkelriktad urbanisering, som vi anser bör omformuleras.

I skrivningarna tackar Skövde nej till tillväxt. Ett självpåtaget landskapsbildskydd som utöver att hindra kommunens tillväxt, utgör en enorm inskränkning i äganderätt och innebär förlust av livskvalitet.

Människor mår bäst och en kommun attraherar flest när det finns en balans mellan stad och land. När alla har samma förutsättningar, oavsett var man bor. I dagens samhälle finns det en norm som utgår från livet i staden som det enda önskvärda. Det är en förlegad och enkelriktad norm, som inte passar i tidsfönstret 2025–2040 men som var på modet 1880–1960.

Den förlegade normen som upphöjer täthet och urbanisering till enda ideal ligger till grund för beslut som gör att urbana områden prioriteras, samtidigt som landsbygden ofta räknas bort. Det är en förlust för Sveriges utveckling och alla som bor och vill bo på landet förtjänar bättre.

Figur 3. Bilden visar tre faser i Sveriges urbanisering. Källa: SCB. SCB konstaterar att urbaniseringen i stort avslutades under fas tre.

ÖP 2040 som spänner över fas fyra bör ta höjd för fortsatt avmattning av urbaniseringstrenden och att vi återigen får tillväxt i att bo på landsbygd.

Vi konstaterar vidare att det i början på 1900 talet bodde dubbelt så många på landsbygd som det gör idag. Vid denna tid var den odlade arealen mycket större.

Eftersom det vid nittonhundralets början bodde dubbelt så många på den egentliga landsbygden och denna samtidigt hade avsevärt större uppodlad areal är det ett obestridligt faktum att det på inget vis är så att en kraftig expansion av boende på den egentliga landsbygden står i motsatsförhållande till ökad produktion av livsmedel på landsbygden i form av att samtidigt öka uppodlad areal. Sverige har gjort det förut.

Likväl tycks detta falska motsatsförhållande, utan historisk grund, vara bas för restriktiva hållningar på sidan 32. Det är inte boende på den egentliga landsbygden som står i intressekonflikt med lantbruksmark eftersom den bebyggelsen historiskt skett och i hög grad sker i brukningsimpediment och randzoner, utan att överhuvudtaget inkräkta på produktionsytor.

Översiktsplanen bör således omformuleras till att uttrycka ett bredare stöd för boende på den egentliga landsbygden och i yttertätorters omland.

Översiktsplanen bör i detta inte inskränkas till att ta fasta på befintliga lägen, kompletteringsbebyggelse och dylik restriktiv behovsprövning som hindrar människors vilja. Hellre ett generellt stöd för företeelsen med reservation att nya boende på egentlig landsbygd ska placeras med hänsyn så de inte inkräktar på enskilda och allmänna intressen mer än nödvändigt och att däri, som landsbygdsbefolkning alltid gjort, undvika placering på brukningsvärd jord om det är möjligt.

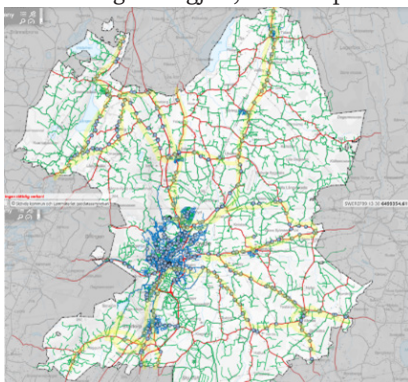

Fig 4. Statligt vägnät rött och hållplatser för kollektivtrafik. Sid 34.

Nära det statliga vägnätet, omedelbart bortom respektavstånd för trafikbuller, finns mycket landsbygd som utöver att trafikeras med skolskjuts också har nära till kollektivtrafik och genom närhet till stora vägar också mycket korta restider med bil till en mängd målpunkter i Skaraborg. Attraktiva lägen i en polycentrisk analys ur aspekten kommunikationer. Några har redan GC-väg eller GA anläggning för VA inpå. Samtliga har optofiber nära. Likväl har dessa lägen (gult i fig 4) ej identifierats som prioriterade för ökat boende på den egentliga landsbygden.

Urbaniseringen i fas 2 drevs av en samhällsstruktur där den tillverkande industrin expanderade, fler och fler behövde ta sig till en fabrik och tillverka fysiska saker. I fas 3 gör sig även informationssamhället och tjänstesektorn gällande. I Skövde med dess mycket kraftiga tillväxt av IT-företag, med dess mycket goda bredbandsförsörjning över hela ytan är villkoren för att bo och arbeta efterhand dramatiskt annorlunda för många numera än vad de var i fas 2.

Distansarbete och att tillverka saker man ej kan ta i, mjukvara, har blivit vanligt förekommande. Ned- och uppladdningstider till och från en god hemmiljö har fått högre prioritet än närhet till en kontors- eller fabriksmiljö. Dessa samhällsförändringar kommer prägla var människor vill bo i fas 4 och Skaraborg som plats har många möjligheter att möta denna nya efterfråga om bara vi medger det i våra Översiktsplaner.

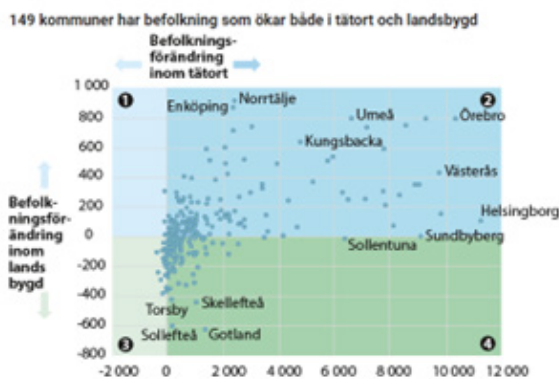
Samtliga målpunkter för arbetspendling i Skaraborg ligger heller inte i centrala Skövde, vilket gör att för en familj som ser sin boplatz som nav i livspusslet kan vad som ter sig som en perifer plats ur en monocentrisk analys där Skövde är nav i själva verket vara nära till den familjens resmål. Vi saknar en sådan analys med bas i grundläggande principer som målpunkter, parat med barriärer, och infrastrukturkopplingar, vilket kunnat mynna ut i de områden som i en framtid kommer attrahera boende och se expansion.

ÖP 2040 bör kompletteras med offensiva strategier för fördubblad befolkning på den egentliga landsbygden och i mindre tätorter i syfte att att närma sig bättre balans mellan stad och land, fullt ut ta vara på efterfrågan i fas fyra och attrahera

6 POLITISKA PARTIER

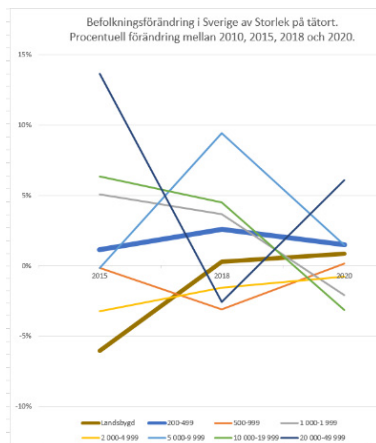
människor från storstadsregioner som saknar möjlighet att få del av dessa värden där. Vi bör leda den utvecklingen.

Det är på intet vis ett motsatsförhållande att växa på landsbygd, att växa i yttretätorter och att växa i centralorten. Skövde behöver kunna erbjuda en bred palett av boende för att attrahera en bred uppsättning av människor. Det ger sammantaget högre tillväxt.

Figur 5. Tillväxt i tätort och på Landsbygd kan med fördel kombineras.

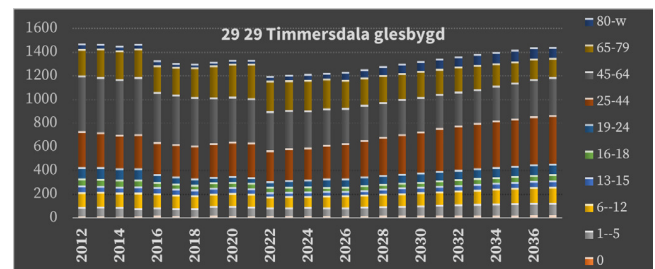
Det är på landsbygd nära en större tätort som vi ser ökad befolkningstillväxt i fas fyra. Som figur 2. visar i exemplet Tidån är hela kommunens landsbygd nära en tätort och i många fall nära flera stycken centralorter.

Figur 6. Tillväxt på landsbygd och i små tätorter sker redan. Urbaniseringen i betydelsen avfolkning av landsbygd har, netto, upphört i Sverige. Bildkälla: Data SCB, Diagram Skövdepartiet.

Studerar man förändringar i närtid ser man att fas 4 har börjat i Sverige. På landsbygd och i tätorter under 500 personer ökar befolkningen redan, netto. Här finns naturligtvis stora regionala skillnader mellan kommuner och områden.

Här behöver Översiktsplanen tydligt bejaka detta intresse och medge ny bebyggelse på landet, eftersom det boendet nära naturen är mer hållbart och samhällstrenderna har skiftat.

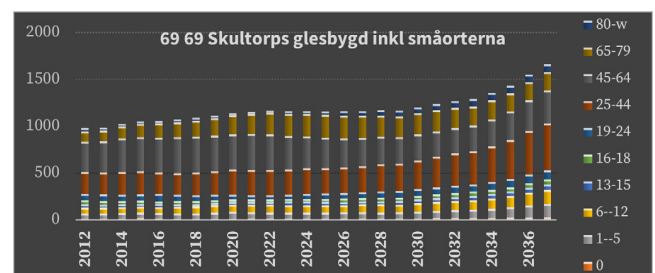

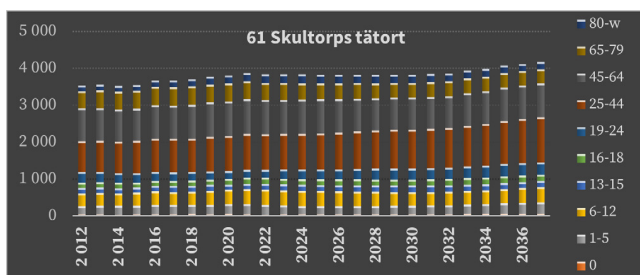
Figur 7. Demografi Timmersdala glesbygd.

Studerar vi vidare Timmersdalas glesbygd, utanför Timmersdala tätort, prognostiseras även här en potentiell befolkningstillväxt.

Skövde kommuns översiktsplan bör ha tydliga ställningstaganden som välkomnar denna utveckling och tillväxt med boende nära natur och kulturlandskap. Som exempel definierar inte kommunen i ÖP tydligt principer kring vad man anser vara brukningsvärd åkermark, eller ej.

Skultorp och Simsjöområdet

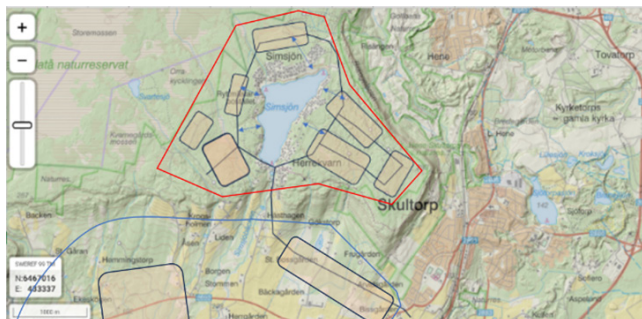

Figur 8. Demografi i Skultorp och dess omland.

Skultorp har stor potential. Dess omland, vilket inkluderar allt från Simsjöområdet till renodlad landsbygd, spås i kommunens befolkningstillväxt en högre tillväxttakt än tätorten. Men Översiktsplanen har restriktiva tankar kring att medge den potentiella befolkningstillväxten. Många vill bo perifert i/runt Skultorp med närhet till dess samhällsservice och centralortens utökade service ytterligare några minuter bort och samtidigt med en mycket vacker natur som granne. Översiktsplanen möter denna önskan med reservationer. Skultorp nämns på sid 48.

Dynamiken är snarlik för Frösve/Stöpen, vilket Översiktsplanen bättre har fångat. Men till skillnad från Säter så har Simsjöområdets högplatå inte landskapsbildskydd utan kan bli plats för boende. Skultorp kan även expandera söder om Simsjöns högplatå. Detta område (blå kontur i figur 9) bör märkas ut på kartan som bostadsområde.

Figur 9. På Simsjöns högplatå finns plats för fler småhus, med nära till såväl sjö, som tätort. Ref sid 53-54.

Simsjöområdet (röd kontur i figur 9) bör utpekats som bostadsområde. En ringled förbättrar även vägen till befintlig bebyggelse genom vägkopplingar in mot befintlig mindre väg. (Blå pilar i figuren).

Vi anser att skedesindelningen på sid 53 är bakvänd. Det vore bättre att först ta fram planprogram för hela högplatån. Åtgärder kring befintlig bebyggelse kan ev. företas sist. Planläggning av ny väg och tillkommande bebyggelse bör ges prioritet över befintlig.

Skultorp med omland bör förses med en högstadieskola. Vilket vi tidigare presenterat förslag på. Viktigt att ta höjd för denna framtida expansion vid etablering av ny skolverksamhet.

Ny ledning för Vatten har dragits längs Rv 26. Där kan en GC-väg anläggas. Ref sid 64.

Skolor och gymnasieskolor

Sid 36. Det står att "Gymnasiet har behov av utbyggnad vid både Västerhöjd och Kavelbro för att täcka kommande behov".

Västerhöjds och Kavelbros gymnasieskolor är redan för stora för att upplevas som trygga och är inte längre av en storlek där de vuxna i skolan klarar att upprätthålla den sociala kontroll som naturligt kommer av att man känner igen eleverna som går på skolan och i de flesta fall också vilket program de går på. De skalfördelar som kan uppnås genom stora enheter har för länge sedan uppnåtts och expansion bortom nuvarande storlek leder till förlust av trygghet utan att någon vinst uppnås. Detta styrs tydligt politiskt i bl. a. servicenämndens fastighetsriktlinjer.

"Att bygga ut Kavelbro och Västerhöjd är inte nödvändigt. Det kommer leda till förlust av kontroll över elever och skapa ostrukturellt kaos. Kommunens fokus bör ligga på grundskolorna. Det går inte bra för många elever där."

/Gymnasieelever under vår workshop kring detta remissvar.

Skriften om att det finns ett behov av att bygga ut Kavelbro och Västerhöjd ska således strykas eftersom sådant behov inte föreligger på de platserna och det strider mot kommunala styrdokument på området. Eventuellt tillkommande behov får lösas på annan plats och lediga platser finns i grannkommunerna.

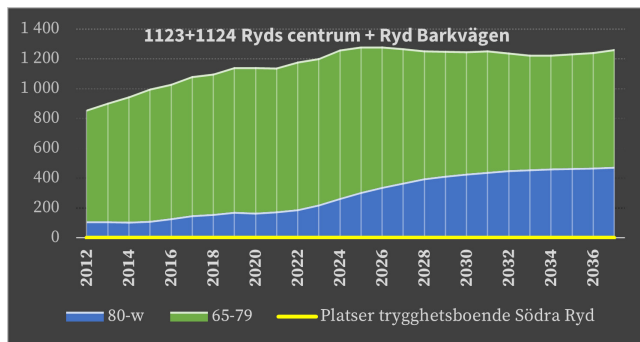
6 POLITISKA PARTIER

Visualiseringsverktyg för kommunal planering med exempel

Sid 37. Bilden i ÖP illustrerar väl upplösningen i kommunens planering av kommunal service. En bruttolista på tillkommande platser inom en period, oklart var och oklart när. Kommunen har ett mycket stort behov av att öka denna upplösning och presentera den över tid och över ytan. För att kunna möta behov vid rätt tid och på rätt plats, med rätt tillgång.

Med rätt tillgång menar vi inte enkom fler lokaler. Det finns fler strategier att möta efterfrågan.

Dessa planeringsinstrument saknas idag – alternativt används dom inte – varigenom behov upptäcks med kort framförhållning och ofta så att planberedskap saknas, vilket leder till ryckiga, dyra och kortsiktiga lösningar där behovet sällan möts av rätt sorts tillgång i tid.

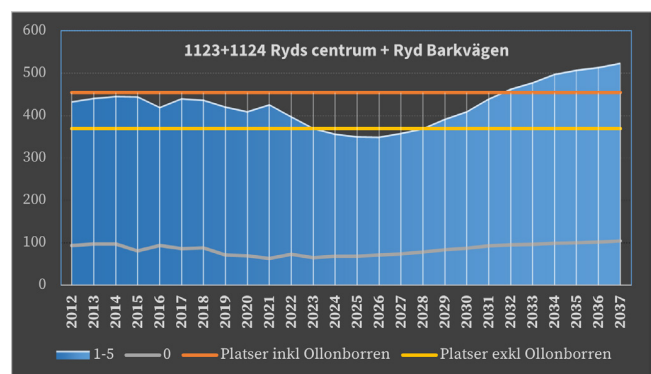

Figur 10. Exemplet äldre i Södra Ryd. Bildälla: Skövdepartiet.

Behovet av strategier för att möta exempelvis en tillväxt av äldre befolkning i Södra Ryd blir tydligt först när man visualiserar demografin per delområde över tid. På sid 42, kan planeringsprinciper Södra Ryd utvecklas.

I Södra Ryd finns många flerbostadshus utan hiss. En del vars nedre våning fungerar hjälpligt för 80+. Men var är strategierna för att möta behovet, prioriteras exempelvis äldre till dessa tillgängliga lägenheter? Kan sociala ytor tillskapas för äldre? Behövs trygghetsboende?

För att ”se” denna typ av behov i tid och möta dem på klockaste vis behöver planeringsverktyg förbättras och möjliggöra högupplöst visualisering och simulering över tid och över ytan.

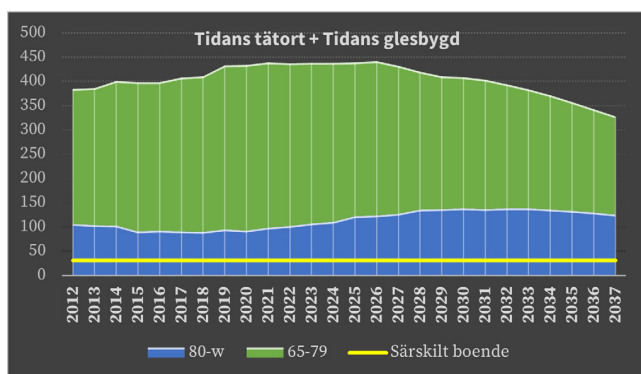

Figur 11. Exemplet små barn i Södra Ryd. Om man blott studerar nuläget 2024 med horisont av budget och strategisk plan till 2028 kan man tro att det borde stängas förskolor i Södra Ryd. Behovet av mer långsiktig planering blir tydligt om man blickar lite längre fram, bortom 2030, då de förskolor som finns inte längre räcker till.

I prognosen ovan ingår inte de drygt 400 hyresbostäder vilka Skövdebostäder år 2024 aviserat intresse av att bygga i södra delen. Visualiseringsverktyg krävs för att synliggöra effekter av sådant i vad avser behov av samhällsservice.

Sid 38. Här står att ”En variation av bostadsutbudet (vad gäller bebyggelse typer, upplåtelseformer, storlekar och prisnivåer) ska prioriteras i alla kommundelar för att underlätta för människor att bo kvar i sin närmiljö.” Vi instämmer och påtalar att landsbygden är den största kommundelen därvidlag. Men var finns dessa strategier konkretiserade?

Kommunen bör utveckla nya former för boende åt äldre.

Figur 12. Äldre i Tidans. I Tidans ökar andelen 80+, främst sker den ökningen på glesbygden. Var är kommunens strategier för att möta detta behov i yttertätorter och dess omland? Sannolikt krävs nya typer av boende. Men hur ser de ut och vem levererar dem? Var och hur tas den insikt som uttrycks i ÖP om hand och preciseras?

Figur 13. Senior Homes and Community Development in Tidans.

- Leen Mansor, Marilyn Habre, Louis Lallier, Chalmers.

Bilden visar ett koncept för boende åt äldre. Enplanshus med en privat del (blått) och en gemensam del (orange).

Tänkt att uppföras centralt i Tidans med enkel närhet till samhällsservice. Konceptet utvecklades 2023 av chalmersstudenter.

Vi tror att det är en del av allmännyttiga bolags sociala uppdrag i vår tid att försörja samhället med den typen av byggnader som äganderätt och/eller hyresrätt i yttertätorter sådana som Tidans. Det ger ett mer socialt och mindre ensamt liv på ålderdomen, längre tid med eget boende, liksom att det startar

flyttkedjor när det finns något mer anpassat lokalt att flytta till än det egna äldre/större huset mer anpassat för en barnfamilj. Mycket stora sociala vinster.

För den kommunala servicen, såsom hemtjänst, blir det mer rationellt att besöka fyra äldre på en central plats, än på olika mer perifera platser. Då ökar kvaliteten samtidigt som kostnaden minskar. Nya former av boende nämns även på sidan 39. Det vi efterlyser enligt ovan är mer konkret vad detta ska bestå i och vem som bygger dem.

Vi ser i demografisk statistik att detta behov inte endast uppstår i centralorten. För att på bästa vis möta detta behov behöver kommunen intressera sig för de berörda äldre och deras familjers behov och önskemål. Tidans nämns på sid 49 men inte behovet av bättre bussförbindelser till bl.a. Mariestad och dess nya fabrik, ej heller nämns att det är en ökande andel av befolkningen i intervallet 80+.

Hasselbacken och Norr om Lerdalavägen

Figur 14 vägkoppling i norr. Ref: Sid 45

Figuren visar utbyggnadsområden "Hasselbacken" och "Norr om Lerdalavägen" överlagt på ett ortofoto från 1975.

På fotot syns vägbank för biltrafik genom en snibb av reservatet Rånna-Ryd som olyckligtvis stängts av med bom för tjugotalet år sedan trots att behovet av den vägen kraftigt ökar.

Från nybyggnadsområden i norr behöver väg återigen öppnas mot sjukhuset. Den svarta linjen är en skiss på ungefärlig

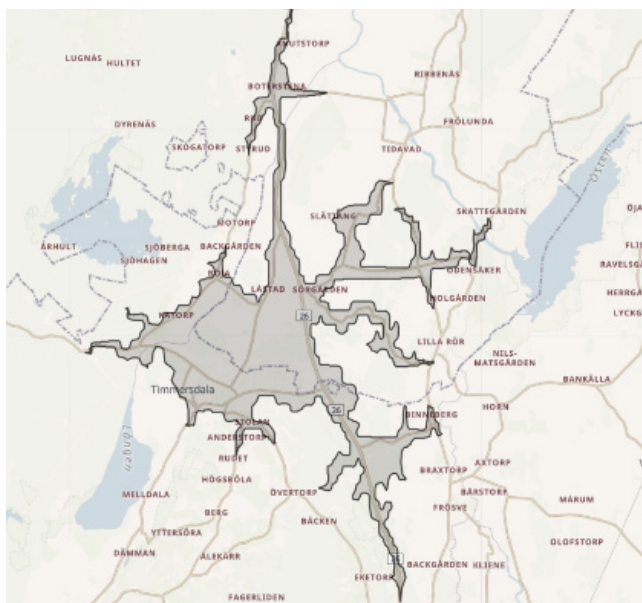
6 POLITISKA PARTIER

dragnings av ny väg. Den följer till del den äldre vägbankens dragnings, som syns precis under densamma i vitt. Översiktsplanen behöver kompletteras med ny väg.

Östra delen av denna kan medge att kollektivtrafiklinjer, som annars vänder vid Hasselbacken även angör Skaraborgs Sjukhus. En vägdragnings lik den i skissen kortar dramatiskt restider och underlättar för fler färdstätt, som exempelvis elcykel, för de som arbetar på sjukhuset.

Det står på sid 91 om att minska transporter. Ett sätt är genom kortare, genare, vägar.

Stöpen, Timmersdala, Böja, Övertorp, Låstad och Binneberg

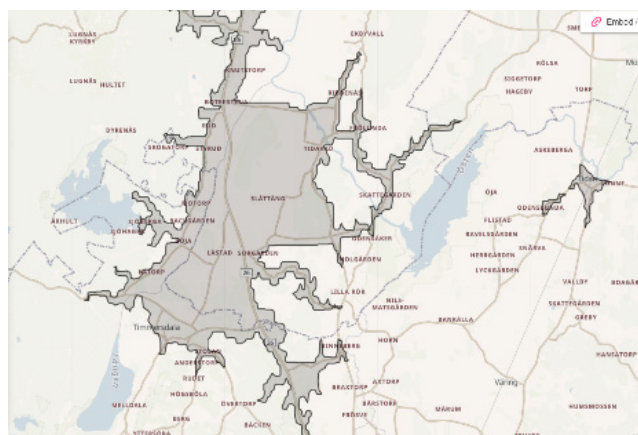

Figur 15. Områden inom 20 minuter med bil från Volvos fabrik och inom 20 minuter från Skövde.

På sid 49 nämns Stöpen och på sidan 50 Timmersdala.

De försörjs av var sitt reningsverk och har båda stor potential som boplats. Korsningen med riksväg 26 norr om Stöpen är mycket farlig och behöver åtgärdas.

Det finns ett område runt NordBillingsens spets på gränsen mellan Mariestad och Skövde som bör komma att se ökad efterfrågan som bostadsort. Investeringar har gjorts i att dra fram kommunalt vatten och avlopp, VA, till Böja och Vristulven. Det är en utmaning att försörja attraktiva platser för boende med VA på gränsen mellan två kommuner, där nät normalt är finmaskiga. Samordning kan behövas med Mariestad.

Figur 16. Områden inom 20 minuter med bil från Volvos fabrik i M-stad och inom 20 minuter med bil från Skaraborgs Sjukhus Skövde.

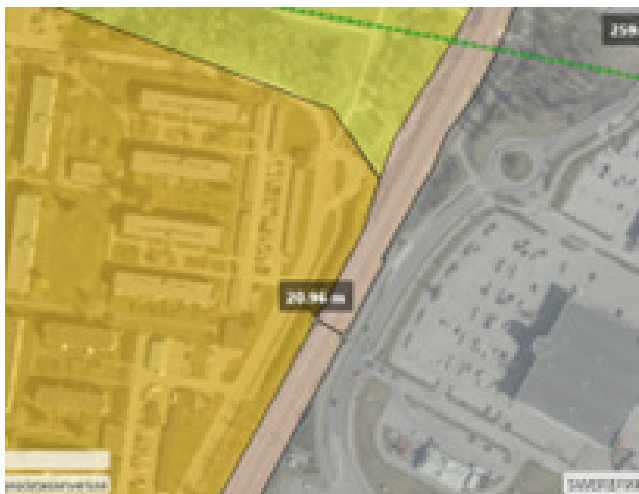
Befintliga verksamhetsområden för VA kan behöva utökas. Låstad i Mariestad kommun och Binneberg i Skövde kommun har båda potential för nya bostäder.

Men platser som Binneberg och Övertorp pekas ej ut för fler bostäder. LIS-områden vid Lången och Vristulven, se sid 55, är emellertid väl placerade och bör utökas.

Även Tidavädd har nära till arbetsplatser i både norra Skövde och i Mariestad och försörjs av ett tredje reningsverk. Här (Timmersdala, Stöpen, Tidavädd och deras omland) finns sannolikt behov av att takta utbyggnad av bostäder med utbyggnad av reningsverk i en skedesindelning över tid och över ytan för att möta och mätta behovet av nya bostäder. Härvid är synkronisering med framtagande av den vattenförsörjningsplan vi påpekat behovet av i vårt förra yttrande stort.

Mariesjö

På sid 46 tas strukturbild för Mariessjö upp. Området avgränsas av riksintresset för transporter Västra Stambanan.

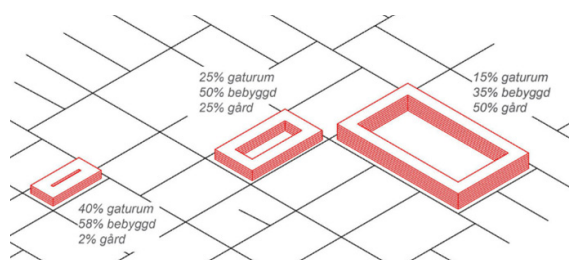

Figur 17 visar reservationsområde för järnvägsspår i höjd med Stallsiken. På sid 66 nämns Västra stambanan.

Där framgår att utefter stambanan ska reserveras ett stråk som är 45 meter brett utan bebyggelse. För att säkerställa plats för ett framtida tredje järnvägsspår.

Vi ser på en mängd platser att inte nog med utrymme reserveras för att tryggt medge ett tredje spår.

I stadsdelen med det vackra namnet Mariessjö, som benämns "Science City" i dokumentet trots att Skövde kommun har svenska språket som koncernspråk och är beläget i Sverige, avses en stadsdelsomvandling ske. Det är givet omvandling inom planperioden av utomordentligt stor vikt att denna omvandling sker med respektavstånd till framtida tredje spår och att detta respektavstånd utmätts i planen, liksom det är av stor vikt att denna korridor reserveras genom hela kommunen. Byggnader och annan infrastruktur i området ska således uppföras så de klarar krav inte enkom till befintliga spår, utan även till tillkommande. Beijers hall har mått som en idrotts hall. Likväl avses den rivs och en ny idrottshall byggas. Är det god hushållning?

Figur 18. Principskiss för olika kvartersstorlekar. Skissen visar olika kvartersstorlekar med samma exploateringsgrad ($e=2,6$).

Av de tre är strukturplanen på sid 46 mest lik den högra, om än klokt nog gaturummen gjorts vidare.

Befintlig kvartersstorlek har varit ett ingångsvärde i strukturplanen för Mariessjö. Kvarteren är något större än i centrala Skövde. Allt annat lika ger det mindre yta för gaturum i Mariessjö och sådant som parkering, angöring, grönska och solinstrålning i gaturummet något mer utmanande att tillgodose. Figur 18 är ett försök att illustrera detta. Handel är med sin tyngdpunkt tänkt längs en matargata, inte stadshuvudgatan. Stadshuvudgatan med dess kopplingar i norr till handelsområden skapar stora flöden av människor.

Med dessa ingångar kan handel och service komma att etableras nära flödet längs stadshuvudgatan i en omfattning som det begränsade gaturummet med relativt få tvärgator kan få svårt att möta. Man bör därför i fortsatt arbete noggrant fundera kring parkeringslösningar längs stadshuvudgatan för att tillgodose behovet av kortvarig angöring, <30 minuter, för kunder längs detta stråk.

Vikten av kommunverkstadens fortsatta centrala placering bör beaktas i dragning av väg så att merparten av den verksamheten kan finnas kvar centralt belägen i centralorten av effektivitetsskäl. Tomten har potentiellt markföroreningar från tidigare markanvändning och ligger i bullermattan från järnvägen, kostnaden för en eventuell omlokalisering är ansevärd och utgör en kostnad kommunen självt skulle få bära vid flytt.

I Mariessjö köps mark in som tidigare varit verksamhetsområde. Markföroreningar förekommer. Kommunen bör därmed

6 POLITISKA PARTIER

ha en flexibel syn på markanvändning för den mark man köper in i det fall områden blir orimligt dyra att sanera för att kunna användas som bostäder bör de fortsatt kunna nyttjas till andra angelägna funktioner.

Den exakta placeringen av parkeringshus, så kallade mobilitetshus, och/eller markanvändning annan än boende, som till exempel park, något kvarter med servicefunktioner liknande de som idag finns i området, eller markparkering/torg, bör kunna anpassas utifrån om marken duger till känslig markanvändning eller ej. Något vi idag ej har full klarhet i. För att åstadkomma den sortens flexibilitet i markanvändningen är det angeläget att markföreningar karteras tidigt och blir ett ingångsvärde, av många, i att fastställa lämplig funktion hos kvarter i god tid, inte en ovälkommen kostnad efter att kvarterets användning fastställts och i ett alltför sent skede.

Överlag är stadsdelsomvandling i denna skala dyr och binder stora kapital. Verksamheten kopplad till Skövdes företagspark och Skövdes högskola är angelägen att ta till vara på. På IT-området är de 80 företag med 1000-talet anställda ledande i norra Europa. Här finns därtill ett 50-tal startup-företag. Denna bransch skall ges möjlighet att expandera. Stor potential för tillväxt finns i detta då denna IT-bransch inte känner exakt samma begränsningar som energi- och logistikkrävande industrier vars tillväxt möter kapacitetsbegränsningar i den nära framtiden i Skaraborg.

Givet storlek och omfattning på detta stadsdelsomvandlingsprojekt vill vi varna för att maximalt ett sådant projekt är vad Skövdes skatte- och avgiftskollektiv mäktar med åt gången utan att äventyra kommunkoncernens finansiella ställning. Detta i synnerhet som Skövde kommun och dess bolag är huvudsaklig aktör inte endast i att möjliggöra omvandlingen, utan även som exploatör och ägare. Kommunens strategier för området kan utvecklas och förbättras genom högre delaktighet av andra aktörer bland annat genom att avyttra fastigheter, även inom ramen för Kreativa Hus AB. Fler än kommunens bolag kan försörja företagsparken med lokalytor.

För hållbar tillväxt vid sidan av detta stora projekt efterlyser vi således fler och annorlunda strategier för befolkningstillväxt

annat än fler projekt med kapitalintensiv förtätning/byggnation på höjden genom stadsdelsomvandling. Exempelvis vill vi se mer av:

- Stadsspridning
- Expanderande yttertätorter
- Skapa flyttkedjor
- Tillskapa boende på landsbygd

Detta för att nå en optimal tillväxt med balans mellan olika former och med balans mellan kostnad/nytta och för att attrahera flest kategorier människor till och i vårt arbetsmarknadsområde behöver energi och engagemang likt det som investeras i Mariesjö, även investeras i dessa strategier. Mariesjöprojektet bör ses i detta sammanhang som en av flera strategier i en portfölj av strategier för tillväxt. Där sammantagen effekt blir störst av en stor bredd. Det ska finnas olika boendeformer även i centrala Skövde, inte endast lägenheter.

Verksamhet och industri

Flygplatsområdet vid Locketorp bör utpekas som flygplats i markanvändningskartan eftersom det området är lämpat för det och mark i söder reserveras för förlängning av landningsbanan för att kunna starta och ta emot fullastade stora transportflygplan.

Vår arbetsmarknadsregion behöver med sitt regionsjukhus och Skövdes garnison en flygplats med lång landningsbana. Ur ett NATO-perspektiv är terminalbyggnad och terminalspår till området inte oönskat, men industri bör förläggas vid sidan av flygplatsområdet för att inte riskera att hamna i vägen för intressen av väsentlig betydelse för totalförsvaret.

Härvid behöver kommunen säkra markåtkomst bredvid flygplatsen, vilket kan utpekas som plats för verksamheter annat än flygplats.

Terminalområdet får heller inte medges sådan dragning att det stör flygtrafik. Som ett exempel på behov av logistiklösningar kommer Skövde garnison inom ramen för NATO-samarbete-/medlemskap att försörja egna svenska förband i NATOs nordöstra operationsområde.

Flyg är vårt mest moderna transportsätt. Den utveckling med elektrifiering och autonoma fordon som sker på markbundna fordon sker även inom flyget. När såväl pilot som bränsle byts ut mot autonoma system och eldrift så ökar konkurrenskraften i flygrörelser.

Skövde är centralort i Skaraborg. Skaraborg avgränsas av två större barriärer; Väneren och Vättern. Flyg är ett av få transportsätt som kan överbrygga dessa barriärer, varigenom det är ett särskilt behövt transportsätt i Skaraborg framgent givet teknikutveckling på området. En flygplats behövs som nod i ett sådant transportsystem. Det är Skövde flygplats väl lämpat som.

Vad gäller större ytor lämpliga för större verksamheter och industrier i direkt anslutning till västra stambanan finns flera sådana ytor i Skövde kommun varav ingen har pekats ut som sådan i förslaget till Översiktsplan. Det är ont om dem söderut mellan Göteborgs hamn och Skövde. Det är därför ett misstag att inte peka ut stora industriområden in på västra stambanan i förslaget till ÖP. När energibehovet möts mot slutet av planperioden och de industrietableringar som nu sker leder till följetableringar så behövs dessa ytor för det ändamålet. In på stambanan finns redan påverkan av buller och farligt gods och det närmaste området är då lämpat för verksamheter. Inte bo-ende.

Det saknas ett materialförsörjningsperspektiv. Grus och bergtäckter har inte pekats ut bortom riksintressen. Fler än så har ett regionalt och kommunalt intresse och bör framgå i ÖP.

Hasslum

Övningsområde Hasslum bör utpekas som övningsområde för totalförsvarets ändamål, dvs samma användning som historiskt varvid behovet av marksanering som nämns på sid 61 blir lägre. I övningsområdets influensområde, för rök och buller, bör ytor för verksamheter pekats ut. Bortom det i nordväst kan finnas utrymme för tillkommande bostäder. Dessa ytor behöver trafikförsörjas.

Klimatanpassning

Ref sid 74-77. Vi har motionerat om behovet av en klimatanpassningsplan. Det finns behov av mer grönt och mer träd i sta-

den. Mer lokalt omhändertagande av dagvatten genom infiltration och mer ytor och volymer för fördröjning av dagvatten. Exploatering i Södra delen av Södra Ryd bör ta hänsyn till skugggivande trädets positiva påverkan. Ju närmare befintlig bebyggelse dessa träd i söder står, desto viktigare är det att de behålls för att skugga och svalka bebyggelsen norr därom. Vi ser inte att tillräcklig hänsyn tas idag till behov av skugggivande träd i centralorten.

När vi borde plantera denna typ av träd tas de istället ned utan större eftertanke på hur detta påverkar miljön vid värmebjör. Snarlikt har det gått till vid nytt bostadsområde i Hasslum.

Mycket av de gröna och blåa ytor som är kvar i centralorten är av karaktären skugggivande och/eller fördröjande för dagvatten. Att istället bebygga och/eller hårdgöra dessa blir en direkt följd av strategin förtätning och den förlegade täthetsnorm vi berört i inledningen.

Det bör därför tydligt sägas att det finns en stark målkonflikt mellan strategierna förtätning och klimatanpassning, där vi menar att det senare bör ges högre prioritet för ökad livskvalitet och robusthet. Industriområdet i Norra Ryds kommande och senaste etapp är två sedelärande exempel. Man bör inte ur ett klimatanpassningsperspektiv förlägga industriområden där översvämningssytor sammanfaller med utströmningsområden ut ur berget och bildar sank mark.

Området Locketorp kommer om det hårdgörs utan att rätt åtgärder för lokalt omhändertagande av dagvatten, LOD, vidtas att likt annan expansion i den i strukturbilden utpekade expansionsriktningen att bidra till att skölja bort broar längs vattendrag nedströms och lägga områden kring Horn och längs Klämbäcken under vatten vid skyfall.

En mängd strategier behöver därför utvecklas sådana att exploaterade ytor inte släpper vidare vatten fortare än de gjorde före exploatering.

Vatten och avloppsförsörjning

Kommunens deponi förorenar reningsverket Stadskvarn med ämnen som reningsverket inte är tänkt att kunna rena. Dessa ämnen förorenar växtnäringen som avskiljs på Stadskvarn och

6 POLITISKA PARTIER

det är ej hållbart. Näring bör återföras i ett kretslopp, inte skadliga ämnen. Lakvattnet behöver därför renas eller göras till föremål för phytoremediation innan det når Stadskvarn. Skattekollektivet har det ekonomiska ansvaret för deponin. Ansvaret bör ej läggas på avgiftskollektivet vars skuldsättningsgrad är högre.

I övrigt påminner vi åter om behovet av en vattenförsörjningsplan som stödjer ÖP och en synkronisering av dessa två dokument.

Optofiber och mobilnätverk

Bredbandsverksamheten har god lönsamhet vilket bör nyttjas till att säkerställa avbrottsfri kraft i noder och andra former av redundans. Ref sid 87. Täckningen är god. Optofibernet bör rustas för att varaktigt kunna nyttjas utan att regionala elnät fungerar. De bör vidare kunna försörja mobiltelefonmaster.

Vid införande av 5G advanced standard bör kommunen genom kontakter med tex Sveriges Kommuner och Regioner, Länsstyrelsen i Västra Götaland och Post och Telestyrelsen, verka för att kommunens ledningsfunktioner har tillgång till prioriterade och hela vägen krypterade kanaler i det mobila nätverket, samt att detta fungerar i kommunen utan strömförsörjning utifrån.

Energiförsörjning

Från sidan 90 nämns energiförsörjning och energiproduktion. Mycket andas av att invänta en gemensam plan uppifrån. Större delen av lösningen är att här och nu börja få energilösningar på plats underifrån. I början av 2023 lade Skövdepartiet en motion om en inventering av åtgärder på området.

Möjligheter till åtgärder inom bl.a. solenergi och nätlager är stor inom kommunkoncernen i vid bemärkelse inom allt från VA-verksamheter till olika fastighetsägande bolag och vår egen kommunala fastighetsförvaltning. Priserna är dessutom i skrivande stund mycket attraktiva. Alldeles för lite görs här och nu givet att åtgärder på området är direkt lönsamma.

Skövde kommuns energi och klimatplan är en halv plan, så tillvida att dess huvudsakliga fokus är att spara energi i syfte att spara klimatet. Den innehåller inte i samma utsträckning stra-

teger kring anpassning till ett förändrat klimat eller strategier för att öka produktion vare sig av förnyelsebara råvaror eller förnyelsebar energi. Utvecklingspotentialen är stor.

Ett koncept som helt glömts bort i omställningen är biokol. En process som när den startas är självförsörjande på energi och skapar högvärdigt bränsle vilket kan användas som det är i Cementa, eller briketterat i Volvo för att där ersätta fossilt kol eller som spetsvärme i pulverbrännare på vårt värmeverk och då ersätta bioolja som duget till drivmedel.

Den koldioxid som släpps ut i det systemet är del i ett kretslopp av lokalt producerat skogsbränsle med gratis återtransport via atmosfären till Skaraborgs skogar. I hjärt kontrast till en mycket dyr, Kolin fångning och lagringsprocess, CCS som nämns på sidan 92. Så är koldioxidtransporten från biokol åter till att bindas in genom fotosyntes gratis och naturlig.

Även el genereras i den processen. Heidelberg Materials Cement AB har studerat konceptet. Men industrin i övrigt och vårt energibolag har ej ens studerat konceptet.

På sidan 92 nämns vindkraft. Om kommunkoncernen bygger energilager eller energiomvandling i någon form kan vindkraft vara en del av lösningen. De bör då leasas eller strömmen upphandlas på annat vis från platser med goda vindförhållanden väl spridda över landet. Skövde har emellertid inte särskilt väl lämpade vindförhållanden.

Försvarsmakten. Utrikes trupp

Vad som nedan anförts är i sin helhet från öppna källor.

Figur 19. Sverige har ingått avtal med USA kallat Defence Cooperation Agreement, DCA. Det medger förhandslagring av utrustning och stationering av amerikanska militära förband i Sverige.

Skövde, Sveriges största garnisonsort, pekas inte ut i DCA. Närvaro av större amerikansk trupp kan således ej utifrån det

avtalet förväntas vara av permanent karaktär i kommunen. Sådan närvaro kan därför förväntas inom ramen för Vårdlandsstöd främst i form av mer kortvariga övningar och transporter/transiteringar.

Typsituationer Vårdlandsstöd (VLS)

Figur 20. Typfall för Vårdlandsstöd.

Sveriges roll som värdland i ett NATO sammanhang kan ha tre olika karaktärer. Vid värdlandstöd lämnar det civila samhället stöd till försvarsmakten och allierade länders försvarsmakt. DCA pekar inte ut Skövde i förväg som föremål för vare sig basering eller basområde

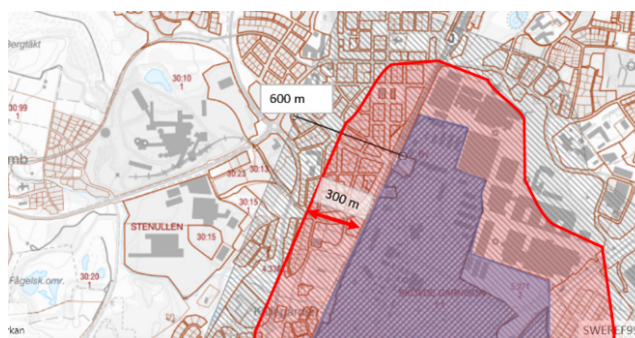
Återstår då transitering. Vårdlandsstöd vid transitering påverkar främst infrastrukturen förbi en ort, men kan omfatta sådant som kortvarig vistelse/raster/förplånad.

Försvarsmakten. Egen verksamhet

Om än inte någon större effekt på markanvändningen ur ett ÖP perspektiv kan härledas för Skövde kommun utifrån DCA och öppna källor i vad avser utländsk trupp annat än på transiteringsinfrastruktur har Skövdes garnison fortsatt stort avtryck på kartan och är en planeringsförutsättning.

Omvärldsläget har blivit kärvar där riksdag och regering uttalat att väpnat angrepp på Sverige ej längre kan uteslutas. Ett garnisonsområde är ett tänkbart militärt mål.

Emellertid finns inga planeringsraster som tar hänsyn till risker för kringliggande verksamheter utifrån denna risk. Skövdepartiet anser att den förhöjda risken för militärt angrepp på Sverige föranleder att sådana planeringshänsyn införs.

Figur 21 visar ett befintligt raster för behov av hinderfrihet ca 600 meter från garnisonsområdet. Vidare, i rött, en illustrativ gräns 300 meter från garnisonsområdet.

Skövdepartiet anser att gränser bör införas, inom vilka andra samhällsviktiga funktioner såsom förskolor/skolor på sikt avvecklas och vid förhöjd beredskap utryms, samt en gräns där ytterligare bostäder ej uppförs.

Detta har stor påverkan på av SBAB skisserat stadsdelsomvandlingsprojekt Södermalm, vilket som en följd ej bör innefatta fler bostäder eller skolor inom sådant riskområde.

I övrigt är det väsentligt att försvarets intressen fortsatt beaktas i kommunens planering så att framtida möjligheter till övningar och annan verksamhet ej begränsas.

Fortsatt planering

Tydliga mål och strategier för ett vitalt och aktivt föreningsliv bör inkluderas i ÖP 2040. Aktiva medborgare bidrar till ett samhälle som lockar till inflyttning och besök.

Ett utvecklat och aktivt samhälle lockar nya invånare med kunskap, kompetens och engagemang.

Det ska vara en självklarhet att kommunen erbjuder skola och utbildning med spetskompetens. Ett sådant kunskapsfokus bör uttryckas i Översiktsplanen.

Högre utbildning nämns på sid 22. Men inte mycket kring ambitioner och utrymme för den del av utbildningsväsendet kommunen ansvarar för dessförinnan. Ej heller nämns åtgärder för skola och utbildning under fortsatt arbete på sid 126.

Skola och utbildning är viktigt och det utrymme, placering

6 POLITISKA PARTIER

och arkitektonisk utformning vi ger till våra skolor säger något om politikens ambitioner på området. I ÖP 2040 bör dessa tankar om kvalitet, utrymme, gestaltning och prioritet för skola och förskola i det offentliga rummet utvecklas.

Ett tydligt etableringsprogram för nationella och internationella aktörer bör utvecklas och nämnas i ÖP 2040, lämpligen under fortsatt arbete sid 126.

En stor mängd stödande dokument krävs för att förverkliga ÖP 2040. Här kan nämnas nytt infrastrukturprogram, ny vattentjänstplan, ny IT-infrastrukturplan, nytt landsbygdsprogram, nytt bostadsförsörjningsprogram, kris- och beredskapsplanläggning, ny energiplan och så vidare.

Det är angeläget att en leveransplan för dessa stödande dokument upprättas och att de därefter uppdateras i rätt takt och i rätt inbördes ordning i enlighet med den planen. Vissa av dessa stödande planer bör tas fram parallellt och synkroniserat med varandra för att kunna nå en väl fungerande helhet.

Bemötande:

- Utgångspunkten för inriktningen i ÖP2040 och utpekad markanvändning är Vision Skövde 2040 och KF-målen som båda är beslutade av kommunfullmäktige. Översiktsplanen skapar fysiska förutsättningar som ska bidra till att möjliggöra att nå målen.
- I kapitel Utvecklingsinriktning, avsnitt Strukturer/Bebyggelse har meningen "Utvecklingsinriktningen innebär tillväxt centralt samt åt norr och öster." formulerats om till: Utvecklingsinriktningen för Skövde centralort innebär tillväxt centralt samt åt norr och öster.
- Området för Science City anges i översiktsplanen som mark för mångfunktionell bebyggelse. I övrigt hänvisas till antaget planprogram.
- Översiktsplanen redovisar vilken markanvändning som är långsiktigt mest lämpad för ett område. Översiktsplanen reglerar inte när i tid eller i vilken ordning områden ska byggas ut. Detta hanteras bland annat i kommunens verksamhetsplanering, i Strategisk plan med budget, samt i bostadsförsörjningsplanen. Översiktsplanen lyfter även behovet av att kommunen arbetar fram en genomförandestrategi.
- I kapitlet Genomförande och fortsatt arbete beskrivs behovet av att revidera och uppdatera landsbygdsprogrammet. Desamma gäller behov av fortsatt arbete kring frågor om brukningsvärd jordbruksmark samt vad som bedöms vara väsentligt samhällsintresse för ianspråktagande av jordbruksmark.
- Texten under rubriken IT-infrastruktur/Framtida behov har uppdaterats.
- En komplettering av bebyggelse till befintliga orter syftar till de områden som utvecklas genom detaljplanläggning, detta har förtydligats i planbeskrivningen. Kommunen har enligt PBL monopol på att detaljplanera områden. Detta för att förtydliga kommunens ansvar för samhällsviktig infrastruktur så väl socialt som fysiskt.
- Kommunen har ingen möjlighet att avreglera landskapsbildskyddet. Som företeelse avskaffades det 1 januari 1975 men alla då existerande skydd fortsätter i övergångsbestämmelse att gälla fram till att Länsstyrelsen upphäver det. Detta regleras av Miljöbalken.
- Översiktsplanen tar varken ställning för eller emot bebyggelse av enstaka hus på landsbygden då detta prövas i förhandsbesked eller bygglov. Större etablering eller högt tryck i tätortsnära områden ställer dock krav på detaljplan enligt PBL. En detaljplan innebär i sin tur att kommunen ser till att service, infrastruktur osv byggs ut i takt med detaljplanen. För ett effektivt användande av kommunens resurser är det därför lämpligt om dessa läggs i anslutning till redan befintlig bebyggelse, det behöver inte innebära en urbanisering.
- I den utsträckning invånare ansöker om förhandsbesked eller bygglov på ytor som inte ställer krav på detaljplanläggning, inte

klassas som brukningsbar jordbruksmark eller ligger inom Försvarens influensområde beviljas dessa. ÖP2040 lägger inga ytterligare hinder för detta.

- Skövde kommun har redan idag lediga tomter i flera av tätorterna utanför centralorten som står tomma. ÖP 2040 bereder möjlighet för boende på landsbygden. Hur kommunen kan verka mer aktivt för detta hanteras dock inte i ÖP 2040.
- I kapitlet Genomförande och fortsatt arbete>Kontinuerlig översiktsplanering>Jordbruksmark går det läsa mer om framtida arbete med planeringsunderlag avseende jordbruksmark. Fragmentering av jordbruksmark skyddas i Miljöbalken.
- 3-30-300-regeln har tagits fram i syfte att ge stöd vid bedömningar hur mycket träd och grönska en stad behöver för att må bra och fungera väl. GIS-verktyg är ett sätt att studera och följa upp regeln.
- Ett stöd vid framtagande av en grönplan är Grönplanera! En vägledning om kommunal grönplanering och att ta fram en grönplan som Boverket och Naturvårdsverket har tagit fram. Texten Planeringsprinciper grönområden har kompletterats med detta.
- I samband med tidigare tillståndsprövning för bergtäkt vid Bilingsryd utreddes möjligheten att dra en ny väganslutning genom naturreservatet Rånna-Ryd. Resultatet visade att det inte var möjligt att anlägga den nya vägen utan en betydande inverkan på naturreservatet och dess natur- och kulturmiljön. Beslut om naturreservat är avsedda att skapa ett definitivt långsiktigt skydd och att avvikelser från skyddet bör endast tillåtas i sällsynta och väl motiverade situationer. Det krävs synnerliga skäl för dessa fall. Området är även ett Natura2000-område. Det är inte motiverat att i översiktsplanen lägga in en ny framtida vägkoppling för bostadsbebyggelsen i Hasselbacken genom Rånna-Ryds naturreservat.
- Det är fastighetsgränsen för järnvägen som redovisas på kartan i granskningshandlingarna och alltså inte gräns för skyddsavstånd. Antagandehandlingen har justerats så att gränsen i stället redovi-

sar användningen Järnväg med buffertzonen. Buffertzonen tar höjd för eventuell framtida byggnation av ytterligare järnvägsspår. Buffertzonen utgör 15 meter på respektive sida av befintliga spår. Ytterligare tillkommande 30 m bebyggelsefri skyddszon på respektive sida ska beaktas vid detaljplan och bygglov. Planbeskrivningens text har förtydligats.

- Kartbilden som visar en översikt över fiberområden i Skövde kommun har uppdaterats.
- Kartan på sid 98 som visar räddningstjänstens insatstider är hämtad från Räddningstjänsten Skaraborgs handlingsprogram. Kartan på sidan 98 i planbeskrivningen visar ett utsnitt ur kartan för Skaraborg och visar insatstiderna som de ser ut även med övriga kommuners insatstider inkluderade.
- Skövde kommun har god kännedom om de riskobjekt som finns i kommunen. Vid samhällsplanering, detaljplanering och projektering av samhällsviktig verksamhet tas dessa i beaktande i tidigt skede i syfte att inte placera samhällsviktig verksamhet intill ett känt riskobjekt. Aktörer som bedriver verksamhet på ett riskobjekt tas med i planeringen i syfte att få en helhetsbild av riskobjektet och de aktuella riskerna.
- Vad gäller solceller och batterilagring pågår både strategiskt arbete, kartläggning och åtgärdsarbete inom kommunkoncernen i Energisamverkansgruppen och inom kommunorganisationen utifrån KF-målen.
- Under kapitel 5 i 2023 års miljöredovisning redovisas det arbete som utförts hittills inom energiområdet i kommunkoncernen. Energiförsörjningsfrågorna har blivit viktigare efter att energikris och Ukrainakriget inträffande.
- Det pågår också ett arbete inom kommunalförbundet och kommunorganisationen att undersöka hur man kan stärka Skaraborg i stort och Skövde som del i denna viktiga fråga om energiförsörjning. Skaraborgs kommunalförbund har ett uppdrag att ta

6 POLITISKA PARTIER

fram en energiförsörjningsplan med målsättningen att öka tillgången till el och energi i Skaraborg. Planen kommer att behandla utvecklingen av elnätet, ökad produktion av el, storskalig lagring av el och flexibilitetsalternativ. Vindbruksplanarbetet sker också i kommunalförbundets regi.

- *Behovet av en klimatanpassning beskrivs grundligt i ÖP 2040. Frågan behöver inte behandlas i kommunens energi- och klimatplan. Sektor samhällsbyggnad har ett uppdrag att ta fram en klimatanpassningsplan KS § 105/20 2020-05-04. Väsentliga delar har arbetats fram men en fullständig plan finns inte på plats.*

7. Kommuner

Falköpings kommun

I samrådsredogörelsen framgår att Falköpings kommuns yttrande angående potentiell konkurrens mellan kombiterminalerna inom Skaraborg Logistic Center och Skövde kommuns planerade terminaler har beaktats. Skövde kommun har reviderat beskrivningen av planerade terminaler så att det framgår att de antingen ska nyttjas av en separat aktör eller utgöra komplement till terminalerna i Falköping.

Falköpings kommun är positiva till att Skövde kommun har tagit hänsyn till synpunkten samt genomfört revideringar av översiktsplanen.

Bemötande:

- Noteras. Skövde kommun tackar för yttrandet.

Karlsborgs kommun

Kommunstyrelsen beslutar att granskningen inte ska besvaras.

Bemötande:

- Noteras. Skövde kommun tackar för yttrandet.

Skara kommun

Skara kommun har inget att erinra för Skövde kommuns Översiktsplan 2040.

Bemötande:

- Noteras. Skövde kommun tackar för yttrandet.

Tibro kommun

Tibro kommun menar att redan samrådshandlingen för Skövde kommuns nya översiktsplan visade på en välavvägd balans med en hög ambitionsnivå och en klok detaljeringsgrad. Samrådsredogörelsen visar att flertalet av de synpunkter som Tibro kommun lämnade har bemötts och i vissa fall inneburit justeringar vilket Byggnads- och trafiknämnden ser som mycket positivt.

- Granskningshandlingens rubrik *Genomförande och fortsatt arbete* exempelvis har utökats enligt Byggnads- och trafiknämndens yttrande och skulle med fördel kunna ges en nivå till med mer konkreta åtgärder för att ge kommun och andra parter greppbara förändringar i en lokal skala.
- Det är fortfarande lite oklart i den digitala versionen av kartan vad vissa av de föreslagna utbyggnadsområdena ska resultera i när det gäller funktioner och omfattning av bebyggelsen. I övrigt är kartan lättanvänd och väl utformad med bra balans vad gäller kulörer och mönster.

När det gäller mellankommunala frågor har vissa förtydliganden och tillägg gjorts:

- Tibro kommun konstaterar att det under rubriken *Utvecklingsinriktning/Strukturer* i granskningshandlingen nu framgår av kartan att Skövde ÖP 2040 nu ger möjlighet till framtida cykelväg mellan Igelstorp och kommungränsen mot Tibro. Det är bra att det även i riktning västerut längs väg 49 har transportsamband ny cykelväg lagts till på kartan. Även i texten går det att läsa "Cykelvägar skulle med fördel kunna skapas på gamla banvallar och vara ett led i att knyta samman kommuner och skapa långa cykelleder för turism" vilket Tibro kommun ser som mycket viktigt för eventuella kommande satsningar.
- Under ställningstagande 7 i samrådshandlingen saknar Byggnads- och trafiknämnden fortfarande ett tydligt åtagande från Skövde att bidra till en högre grad av Skaraborgs självförsörjning när det gäller elproduktion. Det är dock lämpligt att avvakta det pågående arbetet gällande elproduktion som samordnas av Skaraborgs kommunalförbund som hänvisas till samrådsredogörelsen.
- Under ställningstagande 8: Efterfrågade förtydligande beskrivningar av hur Skövde avser möta de stora förändringar och utmaningar som är på gång för Skaraborg som delregion saknas men det kan anses vara tillräckligt som det formulerats redan i samrådshandlingen.

7 KOMMUNER

Bemötande:

- *Noteras. Skövde kommun tackar för yttrandet.*

Töreboda kommun

Töreboda kommun överlämnar följande yttrande till Skövde kommun:

Töreboda kommun understryker behovet av att del av väg 200 mellan det nya industriområdet Locketorp och tätorten Moholm i Töreboda kommun förstärks, då den redan pendlings-täta vägen kommer öka mellan kommunerna beroende på de kommande verksamhetsetableringarna i norra Skaraborg.

En förstärkt pendlingsmöjlighet är också nödvändig via Västra stambanan och kommunerna behöver fortsättningsvis samverka med möjligheter till tågstopp i Moholm.

Töreboda kommun är medlem i kommunalförbundet Räddningstjänsten Skaraborg och understryker vikten av att övningsfältet Hasslum finns kvar.

Bemötande:

- *Skövde kommun tackar för yttrandet och noterar synpunkterna för fortsatt arbete.*
- *Övningsfältet vid Hasslum är markerat som utredningsområde i syfte att just få tid att mer i detalj utreda framtida behov och avgränsningar.*

8. Intresseorganisationer och föreningar

Naturskyddsföreningen

Generella synpunkter

I planen anges hållbarhet som ett genomgående tema. Vi anser det som avgörande för vår framtid, och mycket positivt, att det är grundbulten för planen. Vi ser också positivt på översiktsplanens skrivelser om nödvändigheten av en normförändring från linjärt till cirkulärt samhälle. Översiktsplanen presenterar en hel del fysiska åtgärder för hållbar utveckling inom kommunen. Vi förutsätter och ser fram emot att denna inriktning framgent kommer att genomsyra kommunens arbete, prioriteras i kommande budgetar och omsättas i konkreta åtgärder.

Transporter

Det är bra att kommunen avser att prioritera de hållbara färd-sätten kollektivtrafik, gång och cykel. Det är viktigt att i fortsatta planering noga överväga bilvägnätets utformning så att det inte motverkar hållbara resor genom att bland annat hindra framkomligheten för cyklister. Som negativa exempel kan nämnas trafikplatsen vid Stallsiken (Nolhagavägen/Norra Metallvägen), Hallenbergs- och Hentorpsrondellen där cykelöverfarter tagits bort, fler vägbanor behöver korsas och skyltningen är otidlig.

Vi skulle också gärna se att kommunen skapar förutsättningar för och utreder möjligheten till utbyggnad av pendeltågstrafiken i Skaraborg och Skövde kommun, med förbättrade möjligheter till pendling dels mellan Skaraborgs huvudorter, dels från kommunens mindre tätorter in till Skövde vilket skulle öka dessa orters attraktivitet.

Vatten och våtmarker

Översiktsplanen nämner vikten av att fördröja och rena dagvatten för att hantera ökade nederbörds mängder. Vi håller med om att detta är viktigt. Fördröjning av vatten på land gynnar också den biologiska mångfalden och bör utformas med detta i åtanke. Fördröjnings- och dagvattendammar bör anläggas i alla kommunens orter. Vi föreslår att en våtmark etableras i anslutning till Lillån, NV om Forsby kyrka. Vi skulle också gärna se att några av de gamla bäckarna och vattendrag som förr flöt ge-

nom Skövde tätort borde tas fram ur sina kulvertar, däribland Mörkebäcken öster om Mariestadsvägen.

Vi instämmer i hållbarhetsbedömningens slutsats att översiktsplanen bör kompletteras med hur kommunen avser att förbättra miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Energi

För att nå klimatmålen bör översiktsplanen kompletteras med hur användningen av sol och vind som förnyelsebara energikällor ska öka i framtiden, och att man utser lämpliga områden för detta. Samtidigt är det viktigt att utbyggnaden av dessa energikällor inte sker på bekostnad av jordbruksmark.

Klimatpåverkan av utsläpp inom industrin

Nationellt står industrin för omkring för omkring 28 % av utsläppen av växthusgaser. I Skövde kommun kommer hela 70 % av utsläppen från industrin (ur Skövde kommuns Miljöredovisning 2022) och cementindustrin står för 91 % av industrins utsläpp (ur Skövde kommuns Klimat- och energiplan 2021–2030). Vi vill här lyfta fram att, vid eventuell fortsatt täktverksamhet i Skövde efter att nuvarande täkt tillstånd löper ut 2031, förutsätter vi att Heidelberg Cement Sverige tar sin del av ansvaret för hållbar utveckling och de klimatmål Sverige antagit, och att även kommunen verkar för att så sker.

Grönområden, skyddad natur och odling

Översiktsplanen har tagit stor hänsyn till naturvärden och grönområden i kommunen. Vikten av grönområden betonas ur flera perspektiv vilket vi anser är positivt. Vi ser dock att några tätorter i kommunen saknar grönområden och föreslår därför att sådana inrättas i Igelstorp, Lerdala, Timmersdala och Ulvåker. Till remissvaret bifogas förslag på var sådana bör inrättas (se bilaga). Vi vill också påtala att i grönområden bör endast ett försiktigt skogsbruk bedrivas, såsom mindre röjningar och gallringar, och död ved bör lämnas i hög utsträckning. I bilagan pekar vi också ut ett par ytor som vi anser bör undantas från planerade bostads- och verksamhetsområden på grund av sina naturvärden. Skövde kommun har ca 5 % skyddad natur vilket

8 INTRESSEORGANISATIONER OCH FÖRENINGAR

är en låg andel sett till genomsnittet i riket och sett till målsättningen i internationella avtal som Sverige undertecknat. Skövde kommun bör verka för att öka denna andel. I ÖP 2040 nämns flera fördelar med ökad odling i stadsmiljö. Vi skulle önska mer konkretion kring hur detta ska förverkligas, exempelvis planer för större gemensamhetsodlingar/odlingslotter på flera platser i kommunen.

Skogsbruk

Föreningen anser att allt skogsbruk i kommunägda skogar bör bedrivas medelst naturnära och hyggesfria åtgärder för att bevara och främja skogens sociala värden, naturvärden och biologisk mångfald. Vidare anser vi att kommunens skogsmark i vissa fall ska kunna användas som bytesmark med privata markägare för att skydda värdefull skog från avverkning. Ett exempel på sådan privatägd skogsmark är skogen mellan Sjötorpsjön och Brattesjön i Skultorp där höga naturvärden har påvisats.

Slalombacken

Billings slalombacke kan möjligen förlängas, men ekskogen i den nordvästra delen bör sparas. Därtill ifrågasätter föreningen hur rationellt det är att investera i utbyggnad av anläggningar för vintersport när utvecklingen går mot ett varmare klimat med allt färre snö dagar, vilket också översiktsplanen konstaterar.

Ljusföreningar

Vi vill påpeka de risker som ljusföreningar medför för nattaktiva djur. Kommunen bör i sitt arbete – i alla led från samhällsplanering till utförande – beakta detta och verka för att minska ljusföreningar. Detta kan göras genom att exempelvis begränsa den belysta ytan och tiden, nyttja rörelsedetektorer och välja lämpliga ljuskällor. Ett förslag är att kommunens hållning i frågan klargörs i ett dokument som stöd för de inblandade sektorerna.

Bebyggelse och förtätning

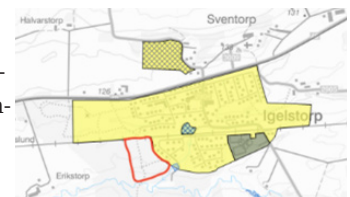
Vi delar översiktsplanens betoning på att byggnation ska ske ut-

ifrån ett livscykelperspektiv med klimatsmarta och återvinningsbara material. Översiktsplanen konstaterar att förtätning bör ske genom att bland annat omvandla hårdgjorda ytor och komplettera på höjden. Vi vill inskräpa vikten av detta för att säkerställa en effektiv markanvändning, inte minst när det gäller verksamhetsområden. Ett negativt exempel är handelsområdet Stallsiken där stora arealer tas i anspråk när varje butik har sin egen parkering.

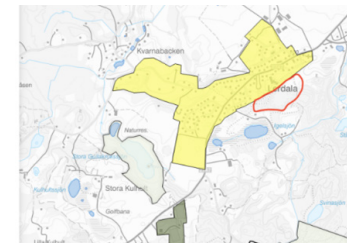
Bilaga med kartor

Nya och utvidgade grönområden samt ytor som bör undantas från verksamhet

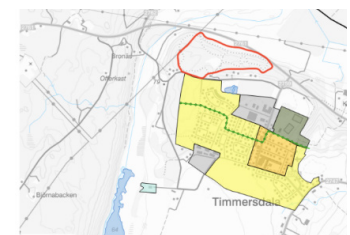
- Igelstorp (karta 1): Sydväst om samhället på kommunägd mark
- Lerdala (karta 2): Öster om skolan i Lerdala
- Timmersdala (karta 3): Skogsområde norr om samhället. Där finns idag ett elljusspår.
- Ulvåker (karta 4): Söder om bostadsområdet finns tallskogar och gran-skogar. I dessa påträffas den rödlistade och fridlysta arten knärot
- Trädgårdsstaden (karta 5): Här bör skapas ett nytt grönområde. Idag är området till största delen öppet, men här kan man plantera träd, anlägga stigar osv.
- Hentorp (karta 6): Grönområdet vid Borgberget-Kaj-

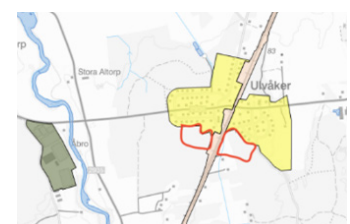
Karta 1

Karta 2

Karta 3

Karta 4

sas kulle bör utvidgas norrut. Ytan söder om industriområdet vid Karlsro-Källegården bör inkluderas i det stora grönområdet i väst. Här finns stora och vackra ekar, buskskikt, tre dammar och ett rikt fågelliv.

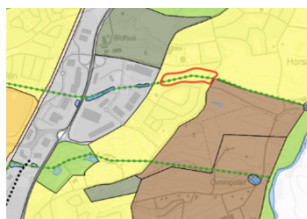
• Skultorp (karta 7):

• Området söder om Ringduvevägen bör bilda en länk mellan de två planerade grönområdena i öst och väst. Här växer bl.a. den rödlistade arten slåttergubbe, varför området borde få någon form av hävd.

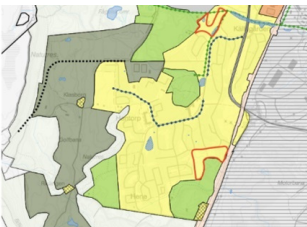
• Väster om Sjogerstadsvägen finns ett litet, delvis igenväxt alvarområde som borde restaureras till ängsmark.

• Verksamhetsområdet norr om vägen till Klagstorp bör minimeras så att det inte sträcker sig in i sumpskogen som finns där. I denna skog finns rikligt med död ved och många rödlistade svamparter. I branterna i närheten växer den rödlistade och fridlysta arten knärot.

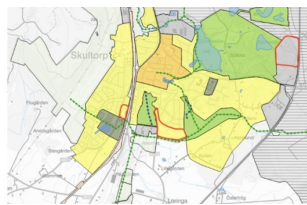
• Flygplatsskogen (karta 8): I norra delen av verksamhetsområdet finns en av kommunens mest artrika tallskogar sett till svampar, och här finns flera rödlistade svamparter. Delar av området är klassat som nyckelbiotop av Skogssty-

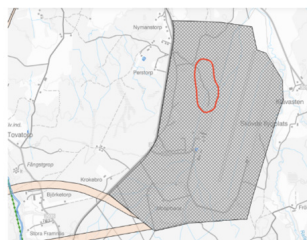
Karta 5

Karta 6

Karta 7

Karta 8

relsen. Därför behöver skogsområdet skyddas i sin helhet och undantas från all form av exploatering

Bemötande

- Kommunen noterar synpunkterna gällande vatten och våtmarker för kommande arbete. För anläggande av fördröjnings- och dagvattendammar krävs en egen analys inför varje specifik anläggningsåtgärd.
- Kommunen noterar synpunkterna gällande ljusföroreningar och tar med dem vidare till berörda för fortsatt och kommande arbeten.
- Det pågår ett arbete inom kommunalförbundet och kommunorganisationen att undersöka hur man kan stärka Skaraborg i stort och Skövde som del i fråga om energiförsörjning. Skaraborgs kommunalförbund har ett uppdrag att ta fram en energiförsörjningsplan med målsättningen att öka tillgången till el och energi i Skaraborg. Planen kommer att behandla utvecklingen av elnätet, ökad produktion av el, storskalig lagring av el och flexibilitetsalternativ. Vindbruksplanarbetet sker också i kommunalförbundets regi.
- Gränsen för grönområde vid Borgberget-Kajsas kulle justeras i norr. Gränsen anpassas efter bestämmelsen 'natur' i gällande detaljplan.
- Vikten av hänsyn till nyckelbiotopen vid "Flygplatsskogen" finns beskriven som en planeringsprincip i översiktsplanen. Likaså beskrivs vikten av hänsyn i områdena "Ringduvevägen" och verksamhetsområdet "Trafikplats Skultorp-väg 26".
- Övriga områden tas inte med i översiktsplanen. Dessa kan utgöra ett underlag till kommande arbete med en grönplan. Området i Trädgårdsstaden ligger inom gällande detaljplan.

Skövde Golfklubb

Skövde Golfklubb, Skövde Kommuns största medlemsförening, är positiv till kommunens tillväxtorienterade arbete med att utveckla en växande kommun. Kommun, näringsliv och idrottsföreningar är starkt beroende av varandra. Vi är övertygade om att vi kan vara en viktig del i att möjliggöra bl. a. ökad kompetensutveckling, turism, hållbar markanvändning och nybyggnation av bostäder. Vi ser också att vi är en del i att stärka livsmiljön. Vi tar ansvar för att hålla levande och unika platser, där vi förenar friluftslivet i Skövde med naturen – ett grönskande Skövde i Skaraborg. Medlemmarna i Skövde Golfklubb har investerat över 25 mkr i en ombyggd/nybyggd 18 hålsbana som av tidningen Svensk Golf år 2021 rankades som nummer 17 bland drygt 450 banor i landet. Det innebär att Skövde Golfklubb är en viktig attraktion och varumärkesbyggare.

Bakgrund och hur golfen bidrar idag

Hållbarhet

Vi sköter och underhåller slätterängar mellan golfhålen. Det är en biotop som minskat med 97% de senaste 100 åren i Sverige. Vi gör löpande åtgärder för att vidareutveckla biodiversiteten i området. Vi har torrvedsupplag, sandblottor och insådd av blomarter. Det finns inventerade insekts- och växtmiljöer av stort värde. Flera av våra vattenområden är anpassade för groddjur. Den nybyggda banan har grässorter som kräver mindre skötsel, mindre konstbevattning, mindre gödsel och mindre växtskydd än vanliga grässorter. Klubbhuset har försetts med solceller. Stora dieselklippare har ersatts med elektriska robotklippare. Skövde Golfklubb var den första golfklubben i Europa att installera robotklippare. Vi ligger i framkant i världen med denna utveckling.

Barn och ungdomar

Vi har cirka 200 aktiva juniorer i klubben vilket gör oss till en stor ungdomsklubb. Vi har tillsammans med Volvo Powertrain lanserat en tjejsatsning där vi bjuder in till kostnadsfri träning

och prova på för Skaraborgs golfnyfikna tjejer. Tillsammans med grannklubbarna har vi ett utbyte där juniorer spelar tillsammans vid 8 tillfällen under året. I juniorverksamheten arbetar vi med visionen att skapa ambassadörer på och utanför golfbanan.

Friskvård

Att spela en runda golf innebär en väldigt hälsosam aktivitet. Studier visar på minskade hjärt- och kärlsjukdomar för miljardvärden i Sverige. För individerna motsvarar golfens hälsoeffekt 5 år längre livslängd. Totalt promenerar vi bort motsvarande 7 ton kroppsfett varje år på Skövde GK. Vi är med i och erbjuder aktivitet i Senior Sport School för 60+. I golfen kan man spela tillsammans över fyra generationer i samma grupp.

Resanledning

Klubben attraherar flera tusen besökare varav många övernattar. Det gör att golfklubben är en av de starkare reseanledningarna till Skövde.

Parasport

Klubben har regelbunden paragolfverksamhet. Varje tisdag kommer även Strokeputtarna och spelar på närspelsgreen och får koordination och rörelseträning utifrån sin nivå.

Boendemiljö och kompetensrekrytering

Som golfare är det helt avgörande att det finns tillgång till bra golf vid en flytt till ny ort. Att bo nära en golfklubb höjer värdet på husen även för icke-golfare. Det är en attraktiv boplat. Det är en del i att säkerställa att man som kommun kan attrahera rätt kompetens till området.

Varumärke och destination

Sedan invigningen av den nya 18-hålsbanan har Skövde uppmärksammats i såväl nationell som internationell media vid flera tillfällen. Det har inneburit ett kraftigt lyft av externa gäster. 5000 årliga gäster gör klubben till en viktig destination för Skövde och en viktig del i att bygga Skövdes varumärke.

Samhällsekonomi

Studier från Handelns Utredningsinstitut visar att en klubb motsvarande Skövde GK genererar handel och därmed anställningar som direkt och indirekt ger kommunala skatteintäkter på drygt 4 miljoner årligen.

Hur Skövde Golfklubb vill vara en del i att nå målen i ÖP 2040

Av ÖP 2040 framgår att befolkningen ska öka till 75 000 invånare. För golfen innebär det att antalet golfare ökar med 1 000 st. Dessa kommer inte kunna få plats på Skövde GK. Utifrån alla värden i föregående stycke så bedömer vi ett stort samlat värde i att möjliggöra utökad spel på Skövde GK. För många nyinflyttade på orten är en bra golfanläggning en viktig del i flyttbeslutet. I kombination med detta behov är vi övertygade om att vi kan vara en del i att möjliggöra god markanvändning, mer nybyggnation och hållbar utveckling av naturvärden.

God Markanvändning

Norr om golfbanan ligger Södra brottet. I kalkbrottet har man skapat naturvärden efter att kalkstensbrytningen upphört. Det är en relativt omfattande åtgärdslista som föreligger för att skapa och bibehålla de önskade miljöerna. Brytning pågår i det brott som ligger ytterligare norrut. Detta brott är ca 100 hektar stort. Under tiden för ÖP 2040 kommer brytningstillståndet prövas. Det är rimligt att inom överskådlig tid bedöma att det i detta brott kommer finnas samma behov av åtgärder och löpande skötsel som i Södra brottet.

Skövde Golfklubb föreslår att kommunen upplåter Södra brottet genom arrende till klubben. Detta skulle möjliggöra flera positiva effekter:

- En positiv markanvändning. På sikt kommer det vara en utmaning att nyttja totalt 120 hektar centralt belägen gammalt stenbrott. Här kan vi utnyttja 15-20 hektar av dessa till friskvård.

- Naturvärden. Klubben kan överta ansvaret för flera av de

skapade naturvärden som nu finns i Södra brottet. På samma sätt som vi i nuvarande arrendeavtal har ett stort och värdefullt skötselansvar på stora ytor.

- Möjliggöra fler attraktiva bostäder. Genom att flytta golfbanan mer norrut så frigörs ytor såsom nuvarande träningsområde – rangen.

- Möjliggöra vägdragnin up till Simsjön. Även här ger ett förändrat markområde för klubben möjlighet att skapa en ny vägdragnin till Simsjön och även genom detta möjliggöra ytterligare attraktiva bostadsmöjligheter.

Vägdragnin till Simsjön

I ÖP 2040 finns det med en möjlig vägdragnin genom Norra banan. Klubben är positiva till den föreslagna placeringen och ser möjligheter till en fortsatt högkvalitativ golfverksamhet. En utmaning som beskrivits i lokal media är att en del av vägdragningen ligger över en tidigare deponi av stenull. Bärigheten blir då orelieabel. Att deponera stora mängder stenull innebär en stor miljö- och kostnadspåverkan. Ett alternativ som vi bedömer ger lägsta möjliga miljöpåverkan vore att omplacera materialet lokalt. En golfbana kan utformas flexibelt och anpassas för att ta emot eller ge jordmassor.

Översikt bild på möjlig lösning - se nästa sida.

Skövde Golfklubb inspireras av kommunens tillväxtambitioner och är beredda att proaktivt skapa förutsättningar för denna tillväxt. Vi är övertygade om att vi har den samlade kompetensen som krävs för att realisera nämnda idéer och utgöra en viktig del i Skövde och Skaraborgs spännande resa.

Bemötande:

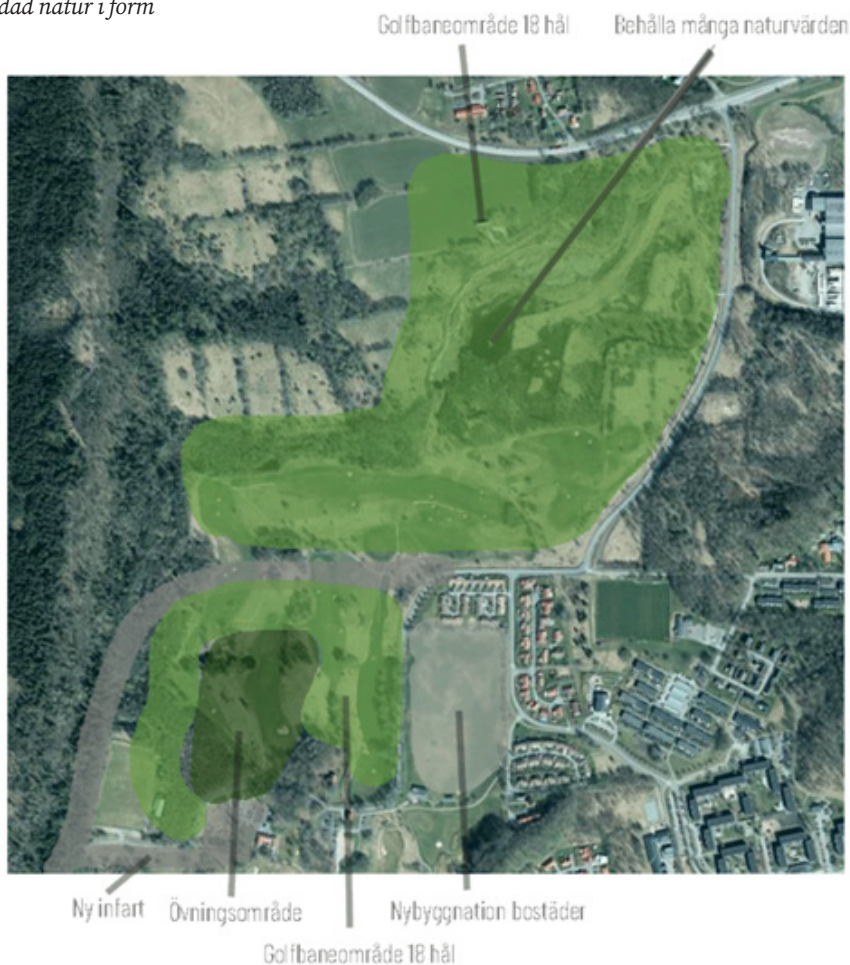
- *I Södra brottet finns i dagsläget höga och branta kalkstenväggar. I de lägst belägna delarna finns även vattenfyllda dammar. De dammarna och de sydvända branterna utgör viktiga fågellokaler där bland annat arter som berguv, tornfalk och svarthakedopping häckar. Dammarna utgör även viktiga föröngningsplatser för flera arter av våra groddjur som åkergröda, vanlig gröda, vanlig padda och mindre vattensalamander. I anslutning till*

8 INTRESSEORGANISATIONER OCH FÖRENINGAR

områdets södra del finns även en iordningställd observationsplats där man kan studera fågellivet.

- Sydvästra halvan av Södra brottet är ett fågelskyddsområde. I beslutet för fågelskyddet kan läsas att det innebär ett "förbud mot att årligen under tiden den 1 februari – den 15 augusti färdas eller uppehålla sig inom området. Skövde kommun är naturvårdsförvaltaren av fågelskyddsområdet.
- I nordväst berör illustrerat golfbaneområde skyddad natur i form av naturreservat och Natura2000-område.

- Utifrån ovanstående är bedömningen att inte göra några ändringar i översiktsplanens markanvändningskarta för aktuellt område. Området redovisas fortsatt som grönområde och skyddad natur.
- Arrendefrågor ryms inte inom översiktsplanens ramar. Arrendefrågor hanteras av kommunens mark- och exploateringsenhet.

Igelstorps utvecklingsförening

Föreningen har inte tidigare lämnat någon åsikt då den startades upp på grund av det tidigare förslaget av översiktsplan. Vi har lagt alla våra åsikter i den uppladdade filen. Kursiv text är citat ur förslaget till översiktsplan. Den övriga texten är våra åsikter.

Utgångspunkten för ÖP 2040 är Hållbar utveckling med medborgarna i fokus

ÖP 2040 citat: *”Skövdes fortsatta utveckling och fysiska planering ska ta hänsyn till hållbarhetens tre dimensioner – social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet – och samtidigt utgå från medborgarnas behov. Utvecklingen ska ske med hänsyn till miljön och klimatet samt strävan att skapa goda livsmiljöer för människorna i Skövde.”*

Vi i styrelsen ställer oss helt bakom detta. En av de viktigaste förändringarna i detta förslag jämfört med det tidigare är ställningstagande 4 "En levande landsbygd" som ändrats till "Tätorter som nav."

ÖP 2040 citat: *”Skövde kommun har en stad, flera tätorter och en levande landsbygd. Målet är att hela kommunen ska kunna fortsätta att utvecklas. Alla delar av kommunen har olika roller i helheten. Staden är motorn, tätorterna utgör nav som förser hela landsbygden med service och samlat boende på naturnära och unika platser och landsbygden rymmer med sin rika variation en rad funktioner, som jord- och skogsbruk, energiproduktion, kulturmiljöer, byar och enskilda bostäder.”*

”Skövde har nio tätorter utöver centralorten. Genom att stärka tätorternas kvaliteter och utvecklingsmöjligheter skapas förutsättningar för livskraftiga orter och en levande landsbygd. Tätorterna är viktiga nav på landsbygden. Översiktsplanen ger markförutsättningar för olika typer av bostäder och arbetsplatser, kommunal och kommersiell service, liksom kultur- och fritidsanläggningar. Kollektivtrafik och annan infrastruktur bör utvecklas för att underlätta för exploatörer och fler boende. För att få underlag för service krävs en viss befolkningsstorlek och antal arbetande i närområdet. För att optimera förutsättningarna för service behöver bebyggelseutvecklingen

därför i första hand ske i eller i anslutning till tätorterna och samlokaliseringslösningar möjliggöras. I samtliga tätorter finns utpekade ytor för nybyggnad.”

Som framgår av texten graderas inte någon ort till fördel eller nackdel. Det här är en av de positiva förändringarna i Översiktsplanen. Ett bra synsätt.

ÖP 2040 citat: *”Vi ska heller inte riva för att bygga nytt, utan snarare hitta sätt att bygga till och expandera redan befintlig bebyggelse.”* *”I ett hållbart samhälle eftersträvas närhet och variation. Närhet kan skapas genom kompletterande byggnation men även genom att knyta samman staden eller landsbygden med gröna stråk och gång- och cykelvägar samt längs kollektivtrafikstråken. Att bygga nytt och varierat är en förutsättning för att Skövde kommun och Skaraborg ska fortsätta växa.”*

Texten ovan är bra, men vi vill lägga till följande:

”Planeringsprinciper Igelstorp”

- Förutsättningar ska skapas för cykelstråk till centralorten och Tibro kommun i syfte att utveckla turism/pendling och sammanlänka kommunernas cykelstråk.
 - Grönområdet centralt i bebyggelsen bör skyddas som ett grönstråk. Ytan kan på sikt ha en fortsatt viktig funktion för fördröjning av dagvatten.
 - Utred stationsområdet för lämplighet av bostäder eller park.
- ÖP 2040 citat: *”Att en stad har gröna strukturer är en förutsättning för god livskvalitet. Närhet till parker och natur förbättrar dessutom folkhälsan; områdena uppmuntrar till fysisk aktivitet och kan sänka stressnivån hos människor som vistas i dem.”*

Texten är bra, men istället för stad borde det stå ”stad/tätort.” På kartor har inte grönstråk markerats i Igelstorp, ej heller i Värning, Lerdala och Ulvåker. Grönområden har naturligtvis lika stort värde i dessa yttertätorter som i Timmersdala, Vårsås, Tidån, Stöpen och Skultorp. En komplettering behöver ske på karta/kartor och ändring i text.

ÖP 2040, kapitlet Utvecklingsinriktning, rubrik Strukturer, underderrubrik Kommunikationer

Vi håller med. Vi tycker att det är extra bra att man pekar ut gammal banvall som bra underlag för att utveckla cykelnätet.

8 INTRESSEORGANISATIONER OCH FÖRENINGAR

Det nya tillägget om att även binda samman Skövde kommuns cykelnät med grannkommuner är bra. Även Tibro kommun har påpekat detta och det är positivt.

ÖP 2040 citat: *”En variation av bostadsutbudet (vad gäller bebyggelse typer, upplåtelseformer, storlekar och prisnivåer) ska prioriteras i alla kommundelar för att underlätta för människor att bo kvar i sin närmiljö.”*

Denna text tycker vi är extra bra. Vi tänker såhär: Om Skövde kommun ser över variationen av bebyggelse/upplåtelseformer i våra tätorter så kanske man inser att det behöver detaljplaneras för hyresrätter och servicebostäder i Igelstorp i ett senare skede. Igelstorp ligger också vid ett av Västra Götalands prioriterade kollektivtrafikstråk. Då det är billigare mark på landsbygden kanske till och med studentbostäder kan bli aktuellt. Skövde Kommun är ju rödlistade utifrån möjlighet till studentbostäder.

ÖP 2040 citat: *”Inom såväl äldreomsorgen som inom socialförvaltningens målgrupper behövs fler bostäder, i olika boendeformer och olika storlekar. Dessa boendeformer bör integreras bland övrig bebyggelse i både större och mindre tätorter, såväl i centrala lägen som i bostadsområdena utanför centrum.”*

Om detta efterlevs så ser vi det som positivt.

ÖP 2040, Kapitel Mark och vattenanvändning, rubrik Bebyggelse, underrubrik Riktlinjer bebyggelseutveckling utanför centralorten:

Vi tycker att alla punkterna under denna rubrik är bra, men denna ser vi som extra viktig:

ÖP 2040 citat: *”Ny bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden samt befintlig bebyggelse och dess struktur. Bebyggelsen bör utgöras av en blandad boendetyper som stärker kvarboende.”*

Orsaken till att vi ser den punkten som extra viktig är att den främjar flyttkedjor och därmed en levande tätort. Om blandade boendetyper finns för livets alla skeden så främjar det också att den kommunala servicen nyttjas på ett optimalt sätt.

ÖP 2040 Kapitel Mark och vattenanvändning, rubrik Bebyggelse, underrubrik Igelstorp:

I Igelstorp finns ingen yta för ”Mångfunktionell bebyggelse” ut-

markerad. Vi ser det som positivt att ”Bostadsbebyggelse med viss service” är utökad men det skulle ses som en förbättring om centrala delen av Igelstorp blev ändrat till: ”I centrala Igelstorp finns både kommunal service och näringsliv med kontor.” Det vore bra för framtiden att det är rätt markerat i Översiktsplanen 2040.

Slutligen

Vi ställer oss positiva till att förtäta centralorten som det beskrivs i Översiktsplan 2040. Det skapar kontrast till yttertätorterna och visar tydligare på både staden och yttertätorternas värden. Det ger också en bra valmöjlighet till olika form av boende. I länken ”Struktur Skaraborg” beskrivs att det är brist på bostäder i samtliga av Skaraborgs kommuner. I ÖP 2040 beskrivs en princip om att man bör bygga där annan bebyggelse redan finns och utveckla de värdena i kommunen. Därför ställer vi oss tveksamma till att man skapar ett nytt bostadsområde nordöst om staden, den så kallade ”Stadsskogen”. Vi anser att man i första hand ska prioritera yttertätorter och detaljplanera de nya ytorna för bebyggelse som ÖP 2040 pekar ut först. Vi är inte emot tillskapandet av ”Stadsskogen” men vi vet att kommunens resurser inte är oändliga. Därför tycker vi att man borde avvakta med planerna på ”Stadsskogen” och prioritera utveckling i övriga kommunen först.

Bemötande:

- *Mångfunktionell bebyggelse innebär en mer storskalig bebyggelse som är tätare och högre. Markanvändningen ’bostadsbebyggelse med viss service’ är mer anpassad utifrån Igelstorps bebyggelsekaraktär och innebär inget hinder för bebyggelseutveckling. I benämningen ”bostadsbebyggelse med viss service” ingår servicefunktioner som förskola, skola, vårdcentral, föreningslokal, butik med mera anpassade till de lokala förutsättningarna på platsen.*
- *Markerade grönstråk på markanvändningskartan har bedömts särskilt viktiga att redovisa för att säkerställa sambanden i den övergripande gröna infrastrukturen i kommunen. Här är per-*

spektivet biologisk mångfald viktigt. Utöver dessa stråk behövs ett finmaskigare nät av grönområden och gröna stråk. Dessa redovisas dock inte i översiktsplanen. För dem gäller planeringsprinciperna. Flera av kommunens tätorter har natur- och grönområden dikt an bebyggelsen och även villatomterna blir en del av grönstrukturen. Kartan har kompletterats med ett grönt stråk som knyter an till Lillån.

- Översiktsplanen reglerar inte när i tid eller i vilken ordning områden ska byggas ut. Detta hanteras bland annat i kommunens verksamhetsplanering, i Strategisk plan med budget, samt i bostadsförsörjningsplanen. Översiktsplanen lyfter även behovet av att kommunen arbetar fram en genomförandestrategi.

Lerdala utvecklingsgrupp

Det är positivt att kommunen har tagit till sig av den omfattande kritiken mot indelningen i serviceorter och lokalorter. Genom att alla tätorter nu benämns som just tätorter innebär det reviderade förslaget bättre förutsättningar för hållbar utveckling med medborgarna i fokus för hela kommunen. Det är också bra att kommunen är tydlig med att det är genom att stärka tätorternas kvaliteter och utvecklingsmöjligheter som det skapas förutsättningar för livskraftiga orter och en levande landsbygd. För att den revidering som gjorts ska få reell betydelse för kommunens invånare och tätorter är det av stor vikt att kommunen följer upp planförslagets utvecklingsinriktning i den egna verksamheten. Detta bör innefatta konkreta åtgärder och satsningar i samtliga tätorter, inte bara i de orter som tidigare benämndes som serviceorter. Det kräver att kommunen i handling visar boende i samtliga tätorter att ortens utveckling och livskraft är en prioriterad fråga samt att detta förhållningssätt är något som genomsyrar hela kommunens verksamhet. Att visa medvetenhet om den här typen av frågor kommer att vara ännu viktigare efter samrådsförslagets kategorisering av orter.

Som en del av kommunens utvecklingsinriktning förklaras

det att alla tätorter ska ha kommunal service i olika utsträckning: Alla tätorter har inte all typ av service idag och kommer inte heller ha det i framtiden. Exakt vad varje ort kommer ha framöver beslutas inte i översiktsplanen utan behandlas av ansvarig politisk nämnd. Här bör det framgå i klartext att kommunens övergripande utvecklingsinriktning är att befintlig service i tätorterna ska bibehållas, stärkas och utvecklas. Det bör finnas en uttalad plan för hur kommunen vill att serviceutbudet ska utvecklas i respektive tätort till 2040 (med sikte på 2060).

Som framgår i förslaget samt i kommunens boendestrategiska program är underlag för service tätt sammankopplat med kommunens investeringar och prioriteringar över tid: Genom att utveckla boendet på landsbygden så att fler erbjuds möjligheten att bo där stärks också underlaget för kommunal service, skolor, kollektivtrafik och annat handel- eller serviceutbud i yttertätorterna (s. 29). Det är därmed viktigt att beakta att kommunens prioriteringar i de olika orterna har stor påverkan på vilka förutsättningar för kommunal service som har skapats till och med idag, samt vilka förutsättningar som kommer att skapas i framtiden. Det fortsatta arbetet med tätortsutveckling bör därmed ses i relation till vilka investeringar och satsningar som kommunen har gjort och inte har gjort under de senaste 30 åren. Kommunen bör ta ansvar för de positiva utvecklingsinsatser som genomförts i flera yttertätorter men kommunen behöver också utreda och ta ansvar för de områden eller orter som bortprioriterats under lång tid och därmed kan ha blivit eftersatta. Om detta inte görs riskerar man att gå miste om möjligheter som kan gynna både invånare, tätorter och kommunen som helhet. Här är ett exempel specifikt för Lerdala att kommunen bör revidera planeringsprincipen. I några av de befintliga, icke utbyggda bostadsområdena är detaljplanerna gamla. Vid behov bör möjligheten prövas att se över dessa detaljplaner utifrån attraktivitet, behov och efterfrågan. Med tanke på de stora etableringar som är på gång i närområdet bör kommunen anta ett proaktivt förhållningssätt. Detaljplanen behöver uppdateras så det finns möjlighet att skapa attraktiva, byggklara tomter för både villor och andra boendeformer i närtid så kommunen kan vara redo när efterfrågan uppstår. Medvetenhet om det kom-

8 INTRESSEORGANISATIONER OCH FÖRENINGAR

mande bostadsbehovet bör speglas även i planeringsprinciper för tätorter.

Efter det tidigare samrådsförslaget behöver kommunen dessutom arbeta för att återupprätta trovärdigheten i att man prioriterar alla invånares och tätorters behov på ett likvärdigt sätt genom handling. Som läget är nu verkar det som om kommunen konsekvent prioriterar orterna som tidigare benämndes som serviceorter före orter som tidigare benämndes som lokalorter. Exempelvis har kommunen först övertagit eldriften och rustat upp elljusspåret i Timmersdala, nu när det är klart har kommunen fattat beslut och tilldelat medel för att rusta upp spåren och ta över eldriften i Vårsås. Övertagande av elljusanläggning finns också med bland prioriterade åtgärder inom nuvarande mandatperiod i Tidans handlingsplan. Som jämförelse kan det tilläggas att motionsspåret i Igelstorp inte har någon belysning alls och att Lerdalas elljusspår är föreningsdrivet. Kommunstyrelsen har under 2022 också fattat beslut att tilldela orterna Vårsås, Timmersdala och Tidans fem miljoner vardera för olika utvecklingsprojekt, finansierat med medel från ytterortsprojektet. Vid en jämförelse av de fyra befintliga handlingsplanerna framgår det också att de tre tidigare serviceorterna har en del gemensamma åtgärder som saknas i den enda tidigare lokalorten. Ett exempel har redan listats i form av övertagande av elljusspårsanläggning.

I granskningsförslaget hänvisas det till kommunens Landsbygdsprogram för att läsa mer om kommunens utvecklingsplaner för tätorterna (s. 18), samtidigt som det står att Landsbygdsprogrammet bör uppdateras för att följa ÖP 2040 (s. 127). Här är det viktigt att kommunen inte bara arbetar om Landsbygdsprogrammet till att följa ÖP 2040, utan också ser till vad som tidigare listats som särskilt viktigt för en hållbar landsbygdsutveckling i gällande Landsbygdsprogram. I landsbygdsprogrammets inriktningsmål för samhällsservice står att kommunal service såsom förskola, vård och omsorg ska erbjudas i kommunens ytterområden och att det ska finnas en långsiktig planering för den kommunala servicen (mål 1). Dessutom ska kommunen behålla och vid behov utveckla de boenden och servicefunktioner som finns i kommunen (mål 3). Det specificeras också att skolorna

på landsbygden även fortsättningsvis bör värderas på andra grunder än enbart elevunderlag. I samband med presentationen av ÖP 2040 uppstod oro för framtiden i flera yttertätorter då det tidigare förslaget innebar en uppdelning i lokalorter (boendeorter) och serviceorter (dit kommunal service skulle centreras). För orterna som kallades lokalorter saknades en långsiktig plan för hur befintlig service skulle behållas och utvecklas, bortsett från formuleringen *Utbyggnad av service är möjlig om underlag av boende och besökare finns*. Även om benämningarna lokalort/serviceort nu har arbetats om är det av stor vikt att kommunen uttrycker en långsiktig plan för orternas befintliga service i ÖP 2040. I ÖP 2040 bör det även framgå att det är viktigt att Skövde kommun verkar för att de särskilt viktiga servicefunktioner som identifierats/identifieras i arbetet med tätortsutveckling för att främja orternas livskraft på både kort och lång sikt.

Att bara väva in specifika åtgärder från handlingsplanerna för vissa orter i ÖP 2040 riskerar dock att missgynna andra orter om inte alla handlingsplaner behandlas likvärdigt, vilket blir svårt då det inte ens har upprättats handlingsplaner för alla yttertätorter än. I nuläget finns det framtagna handlingsplaner för Lerdala, Timmersdala, Vårsås och Tidans men inte för Ulvåker, Igelstorp och Väring. En gemensam punkt för alla tätorter där handlingsplan upprättats är att olika cykelvägar finns med som åtgärder för Lerdala, Timmersdala, Tidans och Vårsås. I ÖP 2040 framgår att planeringsprinciperna för gång- och cykelvägar är att planering och genomförande ska ske i enlighet med kommunens cykelstrategi och cykelplan (s. 64), där övergripande planeringsprinciper bland annat är att prioritera arbetspendling med cykel samt cykelvägar till och från skolor. Samtidigt lyfts det i ÖP 2040 fram som planeringsprincip för en av tätorterna att det ska skapas förutsättningar för cykelstråk till Långens badplats (s. 50). Det verkar mycket märkligt att skapa förutsättningar för cykelstråk enbart nämns som planeringsprincip för en av tätorterna och inte för samtliga tätorter.

Avslutningsvis, det som vi framförallt efterfrågar i ÖP 2040 och i kommunens arbete under kommande decennier är att Skövde kommun visar ett likvärdigt engagemang för alla tätorters utveckling och livskraft, och att detta blir till handling.

Bemötande:

- Utvecklingsinriktningen är i egenskap av strategi övergripande hållen och i den finns inte möjlighet att precisera tätorternas utveckling i detalj. Däremot fångas frågan upp under punkt 4 i de Åtta ställningstagandena, En levande landsbygd, Tätorter som nav. I övrigt är en plan för hur kommunen utvecklar tätorterna en del av genomförande och fortsatt arbete.
- Översiktsplanen reglerar inte när i tid eller i vilken ordning områden ska byggas ut. Detta hanteras bland annat i kommunens verksamhetsplanering, i Strategisk plan med budget, samt i bostadsförsörjningsplanen. Översiktsplanen lyfter även behovet av att kommunen arbetar fram en genomförandestrategi. Likaså ligger planering och beslut om åtgärder och investeringar som till exempel upprustning av ett elljusspår helt utanför översiktsplanen ramar.
- Texten i planbeskrivningen har förtydligats kring innebörden av markanvändningen 'Bostadsbebyggelse med viss service' för att förtydliga att markanvändningen innefattar ett flertal funktioner så som förskola, skola, vårdcentral, föreningslokal och handel, och alltså inte enbart bostäder.
- Arbete med cykelvägar i tätorterna har och pågår i lite olika former i tätorterna. I nuläget är det cykelstråket till Långens badplats som kan nämnas i översiktsplanen.

Väringbygdens utvecklingsförening

Det är bra att kommunen förbereder för framtiden genom en översiktsplan. Det är också viktigt att utveckling planeras för hela kommunen och dess invånare. Ett hållbart samhälle skapas också av de invånare som väljer att bo på landsbygden och i mindre tätorter, där de kan odla mer, ha större närhet till naturen eller ha sitt företag nära hemmet. Genom fler bostäder skapas bättre underlag för hållbarhet även för förskola, skola, nära service och näringsverksamhet. I en krissituation finns ofta större möjlighet att klara situationen utanför stadsmiljö. Ofta är

kontaktnäten bland de boende starkare och hjälpen finns närmare. En trygghetspunkt bör även planeras i Väring. Lämpliga lokaler finns.

Sidan 51

Först – det var bra att begreppen Lokalort och Serviceort försvann. Dock verkar mycket vara kvar i beskrivningen av orten, såsom "bostadsbebyggelse med viss service, sport och fritid och verksamheter".

Vi anser att även Väring skall beskrivas som "mångfunktionell bebyggelse, bostadsbebyggelse med viss service, sport och fritid, grönområden och verksamheter". Det stämmer bättre med vad Väring är idag och bör få vara även i framtiden.

Vi menar att de områden som sedan lång tid pekats ut för bostäder också skall förberedas för försäljning av tomter i Väring. Under många år har kommunen skjutit fram iordningställande av planerade tomter, trots att intressenter funnits. Alla önskar inte bo i Skövde tätort och Väring ligger bra till för boende för dem som ska arbeta i Mariestad eller Skövde.

Det nya VA-området i Truvel har utrymme för fler anslutningar och det finns både byggmästare och markägare som planerar för byggnation i närtid i anslutning till det nya VA-området. Andra meningen i första stycket skall kompletteras.

Sammanhängande områden för ny bebyggelse föreslås dels på tidigare planerade områden i södra delarna samt i västra delen av tätorten. Dessutom kan med fördel bebyggelse av olika art ske inom det nya VA-området i Truvel.

Under rubriken Planeringsprinciper Väring finns tre punkter, varav två är begränsande. Här föreslår vi tilläggen:

- Områden som omfattas av Truvels VA-område kan med fördel användas till mer bebyggelse.
- I Truvel finns flera områden för fritidsverksamhet och för motionsspåret planeras belysning.
- Avvattningsystemet för dagvatten behöver åtgärdas då det under åren grävts sönder och riskerar därmed orsaka fuktskador och översvämning vid kraftiga regnväder.
- Området öster om järnvägen och väster om tomterna, kan

8 INTRESSEORGANISATIONER OCH FÖRENINGAR

med fördel användas för fler tomter eller användas för hobbyodling och omhändertagande av komposterbart material.

- Ett alternativ som ger säkrare gång och cykelväg till Hedhamra bereds. En säkrare busshållplats ordnas öster om väg 200 vid Hedhamra.

Sidan 31 - Utvecklingsinriktning

På kartbilden finns cykelbana mellan Skövde och Tidån, vilket är utmärkt. Det är mycket osäkert för cyklister nära tung och tät trafik på väg 200 och bara 15 cm att cykla på utanför kantlinjen. Gör det möjligt i närtid att kunna cykla säkert sträckan Tidån-Väring-Skövde. Säkrare bör och kan det även bli i Värings samhälle samt mellan Väring och Truvet.

Bussturerna fungerar rimligt bra dagtid under vardagar. Sämre är det kvällstid och på helgerna är de nästan obefintliga. Fler som bor utmed väg 200 ökar möjligheten för fler turer och därmed fler som använder kollektivtrafiken.

IT-infrastruktur

2020 antog kommunfullmäktige Plan för IT-infrastrukturen. Planen anger bredbandsmål. Utvecklingen på området har gått snabbt både nationellt och i Skövde. Utvecklingen på bredbandsområdet har gått snabbt både nationellt och i Skövde. Idag finns en framtidssäker infrastruktur vars funktion är en vital del av kommunal verksamhet, näringslivet och invånarnas fritid. Till stor del har marknaden tillsammans med fiberföreningar påverkat utvecklingen i rätt riktning, men offentliga insatser som bredbandssamordning, monetärt stöd och utbyggnad i egen regi har också varit av betydelse.

2020 antog kommunfullmäktige Plan för IT-infrastrukturen. Planen anger en önskvärd utveckling IT-infrastrukturen i kommunen i form av effektmål som tar fasta på hur olika målgrupper som invånare och företagare påverkas:

- Invånarna kan nyttja hälso- och utbildningstjänster
- Invånarna kan konsumera andra typer av digitala tjänster
- IT-infrastrukturen är attraktiv för företagare

Planen innehåller även resultatmål för kommunen. Dessa innebär att 2025:

- Har alla i Skövde kommun tillgång till 100 Mbit/s.

- Är fibertätheten för hushåll i tätorter topp 5 i Västra Götaland.
 - Är fibertätheten för arbetsställen totalt topp 5 i Västra Götaland.
- Den viktigaste åtgärden för att säkerställa utvecklingen av IT-infrastrukturen och för att nå målen, är att ha en bredbands-samordnare som nav för dessa frågor och som har fokus på planens målsättningar.

Fibernät utgör stommen i dagens IT-infrastruktur och är många gånger den enda bäraren av bredband till hushåll och arbetsplatser. Tillgången på fiber kommer även fortsättningsvis att vara avgörande för bredbandsutvecklingen. Ett viktigt komplement är dock mobilnäten som i olika generationer ökat sin överföringskapacitet. Mobilnäten har givetvis sin betydelse när det ställs olika krav på mobilitet, men är också viktiga som redundans* vid olika avbrotts scenarior.

Kartbilden på nästa sida visar de olika fiberområdena i kommunen.

Kommentar kring ovanstående text i kursiv stil:

Verkar helt irrelevant att ha med text från 2020 som gäller to m året innan ÖP 2040 träder ikraft.

Gör om och uppdatera hela avsnittet. Som förklaring till kartbilden bör skrivas att Skövde stadnät, tillsammans med sju lokalt ägda och byggda byanät samt kommersiella aktörer fiber-satt kommunens arbetsplatser och bostäder.

Notera att invånarna använder internet till mer än fritid. Studier och arbete sker ofta utifrån bostaden idag.

Viktigt att framhålla Byanätens betydelse för god täckning på landsbygden.

En bredbandssamordnare bör kunna bidra till ökat samarbete mellan kommunens aktörer så att näten är säkra och robusta samt byggs samman så att matning kan ske från olika håll vid avbrott.

Förstår inte riktigt varför IoT får så stor plats i textutrymmet. Tveksamt om det motsvarar viktigheten jämfört med andra tjänster. I övrigt är stort fokus på Skövde stadnätets huvudnod. Ingenting finns om de tiotal huvudnoder som Byanäten äger (de ägs av invånare i Skövde kommun).

Kartbilden – bra att den finns med och även visar Byanäten i Skövde kommun. Tyvärr är flera av namnen felaktiga. Korri-

gera felen på kartan. Visa tydligt vad som drivs av Skövde stadsnät och av de sju Byanäten (sex ekonomiska föreningar och ett Aktiebolag). Frösve ägs väl av Telia? Sjögerstad är felstavat.

Framtida behov (förslag tillägg)

... att Skövde kommun blir ett nav för IT-infrastruktur och kommunikation i Skaraborg.

För att ytterligare öka säkerheten i fibernäten bör stimulans ges till Byanäten så att de byggs samman och kan matas från flera håll om avbrott sker på någon del. Detta kräver att slangar och fiber grävs ned och kopplar ihop näten samt operatörer som erbjuder teknik för att koppla om när behov uppstår. I händelse av krissituation är det väsentligt att byggnader i ett flertal orter inom kommunen blir centra för kommunikation och stöd av olika slag för invånarna. Flera av Byanätens noder finns i passande byggnader för detta ändamål.

Planeringsprinciper IT-infrastruktur:

- Fortsätta arbeta utifrån antagen plan för IT-infrastruktur. (måste utgå då den planen är förlagd redan. Ersätts av nedanstående)
- Utveckla fibernätet inom Skövde kommun så att invånare, arbetsplatser och institutioner har ett säkert och robust fibernät med möjlighet att få matning från olika håll. För att nå hela kommunen behöver Skövde stadsnät samverka med de sju Byanäten samt andra aktörer.
- IT-infrastruktur utgör samhällsviktig infrastruktur och ska alltid beaktas tidigt i planeringen. Yta för nodplatser bör alltid studeras i detaljplaneringen och kan med fördel samordnas med nätstation.

Bemötande:

- En trygghetspunkt är ett jättebra initiativ men ÖP 2040 hanterar inte frågor på den detaljnivån. Det rymmer inte inom översiktsplanens ramar.
- I benämningen "bostadsbebyggelse med viss service" ingår funktioner som förskola, skola, vårdcentral, föreningslokal, handel med mera. Med "mångfunktionell bebyggelse" öppnar man upp

för möjligheten till en mer storskalig bebyggelse. Detta anser man inte livar med den karaktär som Väring har idag och att det i förlängningen riskerar att urvattna Värings egenart som småskaligt samhälle.

- Översiktsplanen redovisar vilken markanvändning som är långsiktigt mest lämpad för ett område. Översiktsplanen reglerar inte när i tid eller i vilken ordning områden ska byggas ut, tomter iordningställas eller andra tekniska åtgärder vidtas. Detta hanteras bland annat i kommunens verksamhetsplanering, i Strategisk plan med budget, samt i bostadsförsörjningsplanen.
- Området rund Hedhamra och Truvel omfattas inte av planeringsprinciperna för Värings tätort. Området Truvel ligger inom användningen "Landsbygd". Det innebär i sig inget hinder för en enskild prövning av detaljplaneläggning. Vid enskilt bostadsbyggande prövas en utbyggnad av Truvel genom förhandsbesked och/eller bygglov.
- Cykelförbindelser utmed vägsystem som ägs av Trafikverket måste samordnas. Kommunen har inte egen rådgivning över frågan.
- Texten under rubriken IT-infrastruktur/Framtida behov har uppdaterats.
- Kartan som visar en översikt över fiberområden i kommunen har uppdaterats.
- Eftersom ingen ny Plan för IT-infrastruktur har antagits är det omnämnda plan som gäller tills vidare.

Väring sydost fiberförening

Verkar helt irrelevant att ha med text från 2020 som gäller t o m året innan ÖP 2040 träder i kraft. Gör om och uppdatera hela avsnittet. Som förklaring till kartbilden bör skrivas att Skövde stadsnät, tillsammans med sju lokalt ägda och byggda byanät samt kommersiella aktörer fibersatt kommunens arbetsplatser och bostäder. Notera att invånarna använder internet till mer än fritid. Studier och arbete sker ofta utifrån bostaden idag.

8 INTRESSEORGANISATIONER OCH FÖRENINGAR

Viktigt att framhålla Byanätens betydelse för god täckning på landsbygden. En bredbandssamordnare bör kunna bidra till ökat samarbete mellan kommunens aktörer så att näten är säkra och robusta samt byggs samman så att matning kan ske från olika håll vid avbrott.

Förstår inte riktigt varför IoT får så stor plats i textutrymmet. Tveksamt om det motsvarar viktigheten jämfört med andra tjänster. I övrigt är stort fokus på Skövde stadnätets huvudnod. Ingenting finns om de tiotals huvudnoder som Byanäten äger (de ägs av invånare i Skövde kommun).

Kartbilden bra att den finns med och även visar Byanäten i Skövde kommun. Tyvärr är flera av namnen felaktiga. Korrigera felen på kartan. Visa tydligt vad som drivs av Skövde stadsnät och av de sju Byanäten (sex ekonomiska föreningar och ett Aktiebolag). Frösve ägs väl av Telia? Sjogestad är felstavat.

Framtida behov (förslag tillägg) att Skövde kommun blir ett nav för IT-infrastruktur och kommunikation i Skaraborg. För att ytterligare öka säkerheten i fibernäten bör stimulans ges till Byanäten så att de byggs samman och kan matas från flera håll om avbrott sker på någon del. Detta kräver att slangar och fiber grävs ned och kopplar ihop näten samt operatörer som erbjuder teknik för att koppla om när behov uppstår. I händelse av krissituation är det väsentligt att byggnader i ett flertal orter inom kommunen blir centra för kommunikation och stöd av olika slag för invånarna. Flera av Byanätens noder finns i passande byggnader för detta ändamål.

Planeringsprinciper IT-infrastruktur: Fortsätta arbeta utifrån antagen plan för IT-infrastruktur.(måste utgå då den planen är förlegad redan. Ersätts av nedanstående)

Utveckla fibernätet inom Skövde kommun så att invånare, arbetsplatser och institutioner har ett säkert och robust fibernät med möjlighet att få matning från olika håll. För att nå hela kommunen behöver Skövde stadsnät samverka med de sju Byanäten samt andra aktörer. IT-infrastruktur utgör samhällsviktig infrastruktur och ska alltid beaktas tidigt i planeringen. Yta för nodplatser bör alltid studeras i detaljplaneringen och kan med fördel samordnas med nätstation.

Synpunkterna i denna fil är formulerade av Våring sydost fi-

ber men uttrycker synpunkter som Skövdebygdens fibersamverkan står bakom. I denna grupp ingår alla sju lokalt ägda Byanät i Skövde kommun.

Bemötande:

- *Texten under rubriken IT-infrastruktur/Framtida behov har uppdaterats.*
- *Kartan som visar en översikt över fiberområden i kommunen har uppdaterats.*
- *Eftersom ingen ny Plan för IT-infrastruktur har antagits är det omnämnda plan gäller tills vidare.*

9. Övriga

Skanova AB

Skanova AB (Skanova) har tagit del av förslag till översiktsplan enligt ovan, och låter framföra följande:

Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet, det vill säga när detaljplanarbete påbörjas, för att få med befintliga ledningar i planeringsunderlaget. På så sätt kan oförutsedda hinder i planeringen som berör Skanovas nät undvikas för att få en smidigare och snabbare planprocess.

Om så önskas kan ledningarna skickas digitalt i dwg-format för att infogas på planeringsunderlaget. Kontakta <https://www.ledningskollen.se> För ledningssamordning kontakta Skanova-Remisser-goteborg@teliacompany.com

Bemötande:

- Skövde kommun noterar synpunkter och tar med dem vidare i kommande arbeten.

Ellevio AB

Vi har tagit del av granskningshandlingarna för översiktsplanen för Skövde kommun. Vi har regionnät och lokalnät i framför allt de norra delarna av kommunen.

Vi arbetar kontinuerligt med förstärkningar i vårt elnät, både på lokalnätssidan och på regionnätssidan. När det gäller lokalnät arbetar vi för att gräva ner så mycket nät i marken som möjligt, detta för att det är den säkraste konstruktionen ur ett driftperspektiv för lokalnätet. Tvärt om är när det gäller regionnät, då eftersträvar vi att ha så mycket ledningar i luften som möjligt, detta för att det är den säkraste konstruktionen ur ett driftperspektiv och mest kostnadseffektiva konstruktionen för regionnät.

I Skövde kommun har genomförts flera stora lokalnätsprojekt och vi har även ett stort lokalnätsprojekt som fortfarande är pågående och som omfattar nätet vid Horn och mot Tidån. När våra lokalnätsprojekt är genomförda finns inga planer på några större projekt inom lokalnätet i kommunen om det inte

är så att det tillkommer någon större utbyggnad eller anslutningsförfrågan.

På sidan 91 i planbeskrivningen om framtida behov står det att det är viktigt att det finns ytor för elnätansläggningar samt utrymmen för att markförlägga ledningar. Eftersom det säkraste och mest kostnadseffektiva sättet att bygga regionnätsledningar är i luft föreslår vi att "utrymmen för att bygga och/eller förstärka regionnätsledningar i luft" kompletteras under framtida behov.

Genom att hålla goda avstånd till regionnätsledningar kan kommunen bidra till att säkerheten för vårt nuvarande och framtida ökande kapacitetsbehov kan tillgodoses och därmed att nyttjandet av våra ledningar inte begränsas. På sidan 92 i planbeskrivningen står det om kommunens planeringsprinciper. Vår tolkning av den andra punkten om att beakta samhällsviktig infrastruktur är att den innefattar att hålla goda avstånd till viktiga matande ledningar, detta skulle med fördel kunna förtydligas.

Det är många förfrågningar om nya anslutningar till elnätet. Vi har mycket regionnät i de norra delarna av Skövde kommun och som ansluter till bland annat Timmersdala men även till andra regionnätstationer som Horn och Kullåsen. Med anledning av det utökade effektbehovet finns ett behov av att bygga ut regionnätet i norra delarna av kommunen, i området kring Timmersdala. Det är mycket infrastrukturprojekt i området och det är viktigt att samtliga inblandade aktörer samarbetar.

Vi har områdeskoncession inom flera av de norra tätorterna och samtliga LIS-områden. Det framgår inte i planhandlingarna hur många bostäder som tätorterna/LIS-områdena kan växa med. För att kunna göra en bedömning och förberedande planering av elnätet behöver vi ha ett uppskattat effektbehov. Det uppskattade effektbehovet tar vi fram utifrån det underlag vi kan få från er kommuner. Antalet bostäder är en viktig pusselbit för att bedöma kommande effektbehov men det är även väldigt viktigt att lyfta andra effektbehov som kan uppstå från verksamheter, skolor, handel, laddinfra etc.

För detaljer kring vårt elnät och energiförsörjning i samhällsplaneringen hänvisar vi till tidig dialog samt remissförfarande i detaljplan- och bygglovsskeden.

Bemötande:

- *Texten i översiktsplanen kompletteras enligt framfört förslag gällande utrymme för regionnätsledningar i luft samt tillägg till planeringsprinciperna gällande hålla goda avstånd till viktiga matledningar.*

Kreativa Hus Skövde AB

Kreativa Hus Skövde AB ställer sig bakom förslaget till ÖP 2040 och vill särskilt understryka att framtagande av detaljplaner för fortsatt framdrift i Skövde Science City ska prioriteras för att inte tappa tid i omvandlingen av området. Detaljplaner gör att verksamheten i Science Park Skövde fortsatt kan växa. Det gäller både planlagd mark för kontorslokaler och för bostäder, vilka kommer locka talanger inom Science Park Skövdes profilområden och verkar för fortsatt tillväxt i Skövde och Skaraborg.

Bemötande:

- *Skövde kommun tackar för yttrandet och noterar synpunkten och tar med den vidare till kommunens fortsatta arbeten.*
- *Översiktsplanen redovisar vilken markanvändning som är långsiktigt mest lämpad för ett område. Översiktsplanen reglerar däremot inte när i tid eller i vilken ordning detaljplaner ska tas fram. Detta hanteras bland annat i kommunens verksamhetsplanering, i Strategisk plan med budget, samt i bostadsförsörjningsplanen.*

Science Park Skövde

Vi, som organisation, välkomnar och stödjer initiativ som främjar Skövdes utveckling som en dynamisk och attraktiv plats att leva och verka i. Vi ser med positivitet på visioner, planer och projekt som syftar till att förbättra samhället och skapa en miljö där företagande trivs och blomstrar. Genom att satsa på stadens

infrastruktur och kvalitet på livet för dess invånare, skapar vi en miljö där företagare och privatpersoner vill vara en del av gemenskapen.

En stad som investerar i sig själv och som prioriterar tillväxt blir en plats där det är fullt av möjligheter och där innovation och utveckling står högt på agendan. Genom att främja företagsklimatet och skapa en attraktiv plats för företag att etablera sig och växa på, skapar vi också en stad där arbetstillfällena och ekonomisk aktivitet blomstrar.

Denna positiva spiral av tillväxt gynnar inte bara näringslivet utan också invånarna, genom att öka tillgången på jobb, tjänster och fritidsaktiviteter. En blomstrande stad attraherar inte bara företag utan också människor som söker en livskvalitet och en plats att kalla sitt hem. Vi tror på potentialen i att investera i Skövdes framtid och att skapa en stad som är levande, inkluderande och hållbar för alla sina invånare.

Science Park Skövde AB ställer sig bakom förslaget till ÖP 2040 och vill särskilt understryka att framtagande av detaljplaner för fortsatt framdrift i Skövde Science City ska prioriteras för att inte tappa tid i omvandlingen av området. Detaljplaner gör bland annat att verksamheten i Science Park Skövde fortsatt kan växa. Det gäller både planlagd mark för kontorslokaler och för bostäder, vilka kommer locka talanger inom Science Park Skövdes profilområden och verkar för fortsatt tillväxt i Skövde och Skaraborg.

Bemötande:

- *Skövde kommun tackar för yttrandet och noterar synpunkten och tar med den vidare till kommunens fortsatta arbeten.*
- *Översiktsplanen redovisar vilken markanvändning som är långsiktigt mest lämpad för ett område. Översiktsplanen reglerar däremot inte när i tid eller i vilken ordning detaljplaner ska tas fram. Detta hanteras bland annat i kommunens verksamhetsplanering, i Strategisk plan med budget, samt i bostadsförsörjningsplanen.*

Högskolan i Skövde

Högskolan i Skövde noterar att lärosätet inte finns bland kommunens remissinstanser. I översiktsplanen uppges dock att Högskolan är bland de större arbetsgivarna inom Skövde kommun (s. 21). Därtill kommer tusentals studenter som utbildar sig vid Högskolan och bidrar till kompetensförsörjningen i Skaraborg. Skövde kommuns utveckling och planer är viktiga för Högskolan, och därför lämnas följande yttrande över ÖP 2040. Yttrandet har beretts av rektor Muriel Beser Hugosson, prorektor Lena Mårtensson, högskoledirektör Marie Smedbro och ledningssamordnare Marie Emanuelsson. Högskolans lokalförsörjningsgrupp har bidragit med synpunkter.

Sammanfattning av Högskolans synpunkter:

- Högskolan vill bidra till en stark utbildningskedja, som stärker kompetensförsörjningen i Skövde kommun och Skaraborg. Forskarutbildning, som kombinerar ny kunskap och kompetens, är en viktig del i en komplett utbildningskedja. Forskarutbildningen nämns dock inte i översiktsplanen.
- Planeringsprincipen att högskoleområdet ska vara sammanhållet, ligga nära Science Park Skövde och ges möjlighet att växa stöds av Högskolan. Kommunikation i form av säker IT-infrastruktur samt bra kollektivtrafik samt gång- och cykelstråk är viktigt för områdets utveckling.
- Studentbostäder saknas i översiktsplanen. Högskolan ser att Skövde Science City och närliggande områden är självklara platser för studentbostäder.

Stark utbildningskedja

Högskolan vill bidra till en stark utbildningskedja, som stärker kompetensförsörjningen i Skövde kommun och Skaraborg. Forskarutbildning, som kombinerar ny kunskap och kompetens, är en viktig del i en komplett utbildningskedja. Forskarutbildningen nämns dock inte i översiktsplanen.

I avsnittet Kommunal skola och utbildning (s. 38-39) beskrivs kommunens ”uppdrag är att tillgodose invånarnas behov av ut-

bildning” (s. 38). Det blir missvisade att i detta sammanhang nämna Högskolan i Skövde, som är en statlig myndighet. Högskolan anser dock att perspektivet på det livslånga lärandet, som ges i texten, är mycket viktigt.

Högskolan håller med om behovet att skapa en stark utbildningskedja (s. 12 om Skövde vision) och vill bidra när kraven på utbildning förändras. Högre utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå (forskarutbildning) bidrar till att utbildningskedjan blir komplett.

Forskarutbildningen nämns inte i planen, inte ens i beskrivningen av Högskolan (s. 22). Det är dock en stark motor inom akademien, med en kombination av ny kunskap och förstärkning av kompetens. Den bedrivs många gånger i samverkan med aktörer i samhället, såsom industrin och hälso- och sjukvården. Högskolans forskarutbildning ges inom två områden som relaterar starkt till samhällets pågående omställningar och möter samhällsutmaningar som Skövde kommun och Skaraborg står inför:

- Forskarutbildning inom Informationsteknologi tillhandahåller betydelsefull kunskap och kompetens inom viktiga områden för svensk industri, som till exempel informations- och cybersäkerhet.
- Forskarutbildning inom Hälsa i det digitala samhället relaterar starkt till den kunskap och kompetens som efterfrågas vid omställningen till nära vård.

Högskoleområdet

Planeringsprincipen att högskoleområdet ska vara sammanhållet, ligga nära Science Park Skövde och ges möjlighet att växa stöds av Högskolan. Kommunikation i form av säker IT-infrastruktur samt bra kollektivtrafik samt gång- och cykelstråk är viktigt för områdets utveckling.

Högskolan ställer sig positiv till utvecklingen av Skövde Science City (Mariesjö, s. 45-46), med målet att skapa en hållbar och innovativ stadsmiljö. Medverkan och närvaro av Högskolan, med forskning, forskarutbildning och grundutbildning, bidrar med ”science” i det fortsatta utvecklingsarbetet.

9 ÖVRIGA

För att skapa förutsättningar för fortsatt digitalisering ser Högskolan behov av säker och tillförlitlig IT-infrastruktur genom fortsatt utbyggnad av bredband och IT-kommunikation.

Högskolan stödjer planeringsprincipen för högskoleområdet (s. 46). Ett sammanhållet område som ligger nära Science Park Skövde och som kan utvecklas är centralt för både Skövdes och Högskolans attraktivitet. Detsamma gäller för närheten till bra kollektivtrafik (både tåg och buss) samt gång- och cykelstråk. Goda och hållbara kommunikationer innebär att Högskolan som myndighet kan påverka resandet och bidrar till att minska klimatavtrycket.

Studentbostäder

Studentbostäder saknas i översiktsplanen. Högskolan ser att Skövde Science City och närliggande områden är självklara platser för studentbostäder.

Skövde redovisar ett underskott på bostadsmarknaden för studenter (Boverket, Studenter – BME 2023) och i knappt tio år har Sveriges förenade studentkårer (SFS, sfs.se) rödmarkerat Skövde i sin årliga Bostadsrapport. Röd markering betyder att det tar längre än en termin för studenter att hitta boende.

Trots detta tas inte bostäder för studenter upp i översiktsplanen. Högskolan ser betydelsen av bostäder för att studenterna ska välja att flytta till Skövde och därefter vilja stanna och bidra med sin kompetens i Skövde och dess närhet. Skövde Science City (Mariesjö) och närliggande områden är självklara platser för studentbostäder, som bidrar till att nå målsättningen ”att attrahera unga medborgare och företagare samt stärka nya branschers närvaro och utveckling” (s. 45) till området.

I planeringen av studentbostäder behöver hänsyn tas till närhet till kollektivtrafik (både tåg och buss) samt gång- och cykelstråk. Närheten till högskoleområdet är också viktigt. Betydelsen av bra kommunikationer framgår av studentum.se:s årliga undersökningar av bästa studentstad (www.studentum.se/bli-student/sveriges-basta-studentstad/).

Uppgifter om Högskolan behöver uppdateras

I texten om Högskolan i Skövde (Akademi och innovation, s. 22)

anges siffror från 2021. Uppdaterade siffror finns i Högskolans årsredovisning för 2023: den totala studentpopulationen var knappt 9 600 individer och Högskolan totalt drygt 520 medarbetare, varav ett 40-tal är professorer. Högskolans forskning bedrivs inom fem forskningsmiljöer, se webbplatsen his.se/forskning: Digital Health Research, Informationsteknologi, Organisering för hållbar utveckling, Systembiologi och Virtual Engineering. I översiktsplanen (s. 22) anges specialiseringar för forskningen som inte är korrekta.

Bemötande:

- *Skövde kommun tackar för yttrandet och noterar synpunkterna.*
- *Planbeskrivningen korrigeras angående Forskarutbildning och Högskolan som statlig myndighet.*
- *Översiktsplanens markanvändningskarta anger ingen skillnad mellan olika typer av bostadskategorier. Markanvändningen redovisas som mångfunktionell bebyggelse, inom vilken många olika funktioner inryms. Planprogrammet för Science City förtydligar mer utförligt ambitioner och riktlinjer för planeringen och markanvändningen i området. Likaså beskriver fördjupningen av översiktsplanen för Centrala delen av Skövde, FÖP C Skövde, mer ingående markanvändningen i centrum. FÖP C Skövde fortsätter att gälla tillsammans med ÖP2040.*
- *Översiktsplanen anger att det ska finnas ett varierat utbud av bostäder i hela kommunen. I det ingår olika typer av boenden och bostadskategorier. Behov av studentbostäder och andra typer av bostäder hanteras i kommunens bostadsförsörjningsprogram.*
- *Siffror om Högskolan i Skövde uppdateras till nyare siffror i enlighet med yttrandet.*

10. Medborgarsynpunkter

Medborgare 1

Synpunkt gällande område Norr om Hasslum

I förslag till översiktsplan på bl.a. sidan 45 och 75 beskrivs tankar på ett område för sport och fritid norr om Hasslum. Att det inom översiktsplanen finns med tankar för fritidsmöjligheter inom kommunen är positivt men jag kan i denna specifika utformning känna en oro för att det kan bli på bekostnad av de som redan bor i direkt angränsning till området i Hasslum. Fritidsverksamhet måste kunna samverka på ett bra sätt med de behov som finns för god boendemiljö i hushållen. Boende skall också beredas möjlighet till tid för återhämtning, lugn och fritid i sina hem.

Att lägga ett fritidsområde i direkt kontakt med bostadstomten skulle kunna uppfattas som störande för boende i området. Beakta riktlinjer och föreskrifter kring buller- och ljudnivåer kvällar och helger. Beroende på inriktning och utformning så skulle fritidsområdet även kunna driva mycket trafik.

Ett förslag skulle kunna vara att i den södra delen närmast bostäder anlägga/bevara ett naturområde, skogsparti eller naturlig ridå och istället fokusera fritidsverksamheten mer norrut i området. Ett av kommunens åtta ställningstaganden är samtidigt att försöka skapa tillgängliga och attraktiva grönområden. Närhet till natur har för många varit en bidragande orsak till att befintliga boende/medborgare sökt sig till Hasslumsområdet. Jag vill således uppmana att man utifrån detta behöver ha ett helhetsperspektiv som ger positiv utveckling för både existerande bebyggelse och utvecklande miljö.

En annan tanke är att begrunda vilken typ av verksamhet som kan få förläggas inom området för att på så vis anpassa eventuellt buller, ljud och trafik.

Summerat så vill jag med ovanstående bakgrund att översiktsplanen bättre ska beakta förutsättningar till ett hållbart och kreativt fritidsområde som samtidigt visar hänsyn och skapar positiva upplevelser för de som bor i Hasslum.

Figur: Principskiss

Bemötande

- Planeringsprinciper för området kompletteras med att hänsyn genom planering av lämplig skyddszon/vegetationszon som avgränsning mot närmsta bostadsbebyggelsen ska beaktas.

Medborgare 2

Har tagit del av utställningen i Kommunhuset. Min upplevelse är att det är stort fokus på nya bostäder i Skövde stad (Mariesjö, Södra Ryd, Trädgårdsstaden, Stadsskogen). Det är väldigt viktigt att det också planeras för nya bostadsområde i våra tätorter. Alla vill inte bo inne i Skövde. I och med byggandet av batterifabriken i Mariestad borde det vara särskilt intressant att planera för nya bostäder i de norra tätorterna som Tidån, Timmersdala och Lerdala. I långa loppet är det stor skillnad att pendla mellan dessa orter och Mariestad jämfört med till Skövde. Hörde på radion att Töreboda kommun har planerat ett nytt bostadsområde med över hundra tomter för att erbjuda bra boende inom pendlingsavstånd från den nya fabriken. Jag bor i Timmersdala och ser fram emot en mer tydlig och offensiv plan för vår tätort som erbjuder väldigt god kommunal service och möj-

10 MEDBORGARSYNPUNKTER

lighet till gemenskap inom olika föreningar. Satsa på ombyggnad av reningsverket så fort som möjligt så att kommunen inte missar tåget med hustomter när batterifabriken ska rekrytera personal.

Bemötande:

- Även om många av utbyggnadsområdena ligger i att förtäta Skövde centralort tar ÖP2040 även höjd för jämförbar exploatering i Timmersdala, liksom i och runt våra övriga tätorter. ÖP2040 redovisar enbart möjliga utvecklingsområden och kan inte svara för exakt hur många bostäder som kan komma att byggas inom varje område.
- Att utveckla lokalsamhället är en viktig fråga för Skövde kommun men hur det genomförs är inte en ÖP-fråga.
- Inför en ut- och ombyggnad av reningsverket krävs ett nytt miljö-tillstånd med tillhörande tillståndsprocess.

Medborgare 3

Hej. Under pandemin, då mycket arbete utfördes hemifrån, kunde jag uppleva konsekvensen av den tidigare ÖP-planen. Att flytta all tung trafik mot 49:an, från Hallenbergsrondellen ut mot 26:an har inte bidraget till något positivt då det känns som era värderingar kopplat till en "Hållbar utveckling med medborgarna i fokus" inte gäller om man bor här. Jag förstår och uppskattar det som görs men jag hoppas på att alla i Skövde kommun får möjlighet att känna den känslan. Vad är det som gör att denna del av Skövde inte är attraktivt? Som Anders Borg sa under Skaraborgs Sessionen så är Skaraborg perfekt strategisk geografiskt läge i Norden. Då borde vi säkerställa att vi tar in den tunga trafiken på ett annat sätt än att utsätta alla gångare, cyklister och barn för denna tunga trafik. Att ta sig ut från Carlsro-området har blivit en mardröm då det stundtals är helt omöjligt och den höjda hastigheten på vägen gör att bullret också bidragit till ett icke hållbart liv. Tycker att vi borde kunna

flytta Olsson alla lager närmare 26:an och därmed dra trafiken genom Paroc området för att lättare ta sig mot 26:an. Kortsiktigt är det nog dags att tänka på bullerplank då vår vardag är allt annat än vad ni anser är ett "social hållbart liv". Så min enda önskan är att vi ser Hela Skövde som en attraktiv boplatz oavsett om man bor i Östra/Västra/Norra eller Södra området.

Bemötande:

- Näringslivets behov av godstransporter styrs av vart de producerande och konsumerande verksamhetsdelarna är lokaliserade. Godsets omloppstider, miljöbelastningen och chaufförernas möjlighet till EcoDriving styr i många fall transportörernas val av körväg. Det är vid nyetablering av verksamheter som kommunen kan ha en större påverkan på näringslivets transportval. Utvecklingen av Karlsro-området och trafiksituationen kopplat till väg 49 är redan föremål för samtal med Trafikverket och det lokala näringslivet på plats.

Medborgare 4

Centrala Skövde har förbättrats tydligt i stråket från resecentrum till Hertig Johans torg med minskad bilanvändning och mer promenadvänlig miljö med närhet till kyrkparken. Men på övriga vägar mot Sandtorget från Resecentrum upplevs trängsel med biltrafik med enkelriktade vägar. Föreslår ombyggnad till gångtrafik med inslag av växtlighet med möjlighet till bil för boende i området för ett mer välkommande och promenadvänligt centrum. Speciellt när Mariesjö ska byggas om så behövs lättgänglighet mot "gamla" Skövde. Färre bilar i centrum!

Som beskrivet i FÖP för centrala Skövde påbörja någon typ av restaurering/förädling av kv Sleipner. I nuläget en, visserligen välanvänd och behövd, men tråkig parkeringsplats. Mitt emot Resecentrum som kan vara det första man ser när man anländer med buss till centrala Skövde. Personligen skulle jag föredra en liten park med lekplats med mindre parkering och ev mindre modern butikslokal/närköp då det saknas dagligvaruhandel i området.

Kyrkogården vid Sandtorget har fina naturvärden med äldre träd, men vem vistas på en kyrkogård? Finns möjlighet att omvandla till en mer tillgänglig parkmiljö? De flesta gravar är ganska gamla, finns möjlighet att flytta dessa? Finns säkerligen regler kring detta som jag inte har insikt i men upplevs åtminstone av undertecknad som underutnyttjad mark för allmänheten.

Handelsmässigt är centrala Skövde begränsat, ingen orkar köra in och parkera i parkeringshus till ett begränsat utbud i centrum när man istället kan åka till Elins Esplanad eller Stall-siken med bil. Istället behöver man locka med en angenäm stadsbild med lätta gång-/cykelmöjligheter. Tyvärr är Skövde planerat med biltrafik i åtanke vilket leder till att centrala delen är svår att ta sig till för stora delar av befolkningen. Busstransport finns men behövs mer som lockar till umgänge och vistelse i centrala delarna.

Bemötande:

- Skövde kommun tackar för yttrandet, noterar synpunkterna och tar med dem i fortsatt arbete med centrumutveckling.
- För kyrkogårdar och begravningsplatser finns särskilda bestämmelser i kulturmiljölagen och begravningslagen.

Medborgare 5

Sid 17 Antal bostäder är felskrivit/feltryck, borde väl stå 29 000 – 30 000 och inte 2 900 – 30 000.

Sid 35 Nya villaområden. Borde gå att utöka "Bisgårdsområdet" söderut mot "Häggumsvägen" då kommunen äger mark åt det hållet. Finns idag inga lediga villatomter kvar i Skultorp.

Skultorp behöver verkligen en moderniserad (nybyggd) skola och idrottshall.

Allmänt tycker jag att det är positivt att Ni skriver att Ni ska främja villabebyggelse på landsbygden. Låt detta visas i verkligheten då man inkommer med bygglovshandlingar.

Sid 54 Detaljplan Simsjön. Vad jag ser på kartan så "glömmer" ni bort ett område väster om sjön som inte planeras. Låt de två

västra områdena mötas så det inte blir ett område tomt mellan dem. Se till helheten runt hela sjön. Viktigt att komma igång med planarbetet för Simsjöområdet och backarna upp mot densamma.

Bemötande:

- Skrivfel på sid 17 korrigeras.
- I översiktsplanen ingår mark för ny bebyggelse direkt söder om befintlig bebyggelse vid Bissgården.
- Utredningsarbetet för Simsjöområdet får visa vilka möjligheter som finns för utveckling och byggnation i området.

Medborgare 6

I ÖP 2025 på sidan 106 så finns området Knistad-Suntetorp med jag undrar varför det inte är med i den nya ÖP 2040?

Bemötande:

- I ÖP2025 räknas ett antal områden upp där det kan vara lämpligt att ta fram områdesbestämmelser. Områdena finns upptagna och beskrivna i Kulturmiljöprogram för Skövde kommun (2011) samt Kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer i Skövde kommun (1988). Vilka områden som ska vara föremål för områdesbestämmelser behöver inte pekas ut särskilt i översiktsplanen varför dessa inte finns med i ÖP2040.

Medborgare 7

Utvecklingsinriktning

Jag är mycket positiv till grönska och tycker att Skövde är en fantastisk stad med närhet till det gröna. Billingsens reservat liksom sträcker sig ner genom bostadsområdena och in mot stadskärnan! Dälderna och Lillängen och Käpplunda och Billingsluttningen och Hentorp är fantastiska områden på grund

10 MEDBORGARSYNPUNKTER

av detta. I Stadskärnan vill jag ha mer grönska ändå! Alléer för att motverka värmeböljor. Kungsgatan upplevs som en gräns men skulle kunna vara en fin stadsgata med allé.

Jag tycker att det är klokt att ha levande nav runt om i kommunen om vi ska klara att bli fler personer. Jag tycker att vettiga separata cykelbanor skulle vara bra (breda och fina med högervänsterfiler!). En mil att cykla i ur och skur är ingenting om man har vettiga cykelbanor, särskilt som folk skaffar elcyklar i parti och minut!) Stöpen och Igelstorp och Skultorp kan avhjälpa Skövde som inte kan expandera mot militären, Volvo, järnvägen och naturreservaten.

Markanvändning

Sammanfattningsvis tycker jag att det är jättebra planerat! Jag saknar fortsatt utbyggnad av villaområde söderut i Skultorp. Många vill bygga villor på vettigt stora tomter, och bortsett Trädgårdsstadens expansion norrut (som följer ett mönster av små fastigheter) så finns det ingen annanstans att bygga villor. Jag är väldigt positiv till skapandet av kvartersstad i Mariesjö! Jag tycker att det ska göras mer av sådana insatser, och att det ska knyta an till centrum bättre. Skövde centrum skärs i en fyrkant av stora vägar och så händer det mycket på andra platser! Kan inte kvartersstaden fortsätta mot Arenan? Det är alldeles för mycket parkering där och känns som att staden "slutar" där. Kan Norrmalm knytas närmare? (svårt) Det finns mycket saker i Skövde men det ligger ganska spritt och det driver bilism tror jag. Är en jättebra plan att skapa ett stråk av stadskvarter från Mossagården upp mot Elins Esplanad men jag tror inte folk kommer gå mellan centrum och detta utan åka bil...

Värden och hänsyn

Väl avvägt skydd för viktiga intressen!

Hållbarhetsbedömning

Inget att tillägga.

Övrigt

Jag saknar ett vettigt konserthus! Stora scenen på Kulturhuset är ett skämt. Det är trångt och knepigt och scenen är dikt an. Ett vettigt konserthus som kan ta 1 000 personer och som kan agera kongresshall däremellan. Ett vilt förslag är att faktiskt ha det i stadskärnan så folk kan våga åka kollektivt. SLA-huset har en alldeles fantastiskt läge mot Garpaparken för en sådan byggnad! Vad är det där nu? Frisör och gym... Alternativt parkeringen mellan Kulturhuset och gamla bryggeriet. Jag ser framför mig en stor cylinderformad byggnad som är sammanbyggd med kulturhuset.

Om jag fick önska skulle vi också ha asfalterad cykelväg ända till Varnhem. Vilka trevliga utflykter man kunde göra då! Jag skulle dessutom vilja ha huvudcykelstråket sammanbyggt så att jag kunde cykla "runt" stan. Kommer jag söderifrån Skultorp/Hentorp förbi Volvo måste jag cykla in mot Östermalm och stan. Jag vill cykla raka vägen till Trädgårdsstaden och där ledas vidare förbi typ Nya Lunden och komma på huvudcykelstråket vid Aspö igen! Tack för att ni orkade läsa mina vilda förslag.

Bemötande:

- Skövde kommun tackar för yttrandet, noterar synpunkterna och tar med dem i sitt fortsatta arbete. I kapitlet Genomförande och fortsatt arbete beskriver översiktsplanen behovet och vikten av att ta fram en grönplan. För centrala delarna av Skövde centralort, där bland annat Arenaområdet ingår, finns en aktuell fördjupning av översiktsplanen som beskriver mer om den fortsatta utvecklingen.

Medborgare 8

Min synpunkt är av mer grundläggande karaktär.

Det talas om att "befolkningen ska öka till 75 000 personer" i planen. För mig framstår det som en ambition, inte något som eventuellt kan inträffa. Det är en skillnad mellan de två sakerna

Några argument eller resonemang kring det ställningstagandet kan jag inte finna. Varför är det bra att växa? Ligger det ett

egenvärde i det? Vilka för- respektive nackdelar finns det med det? Vilka för- respektive nackdelar finns det med att inte ha som huvudsaklig ambition att växa, men vara beredd på det, utan i huvudsak fokusera på att olika system och resurser som utgör Skövde fungerar på ett hållbart och kvalitetsdugligt sätt. (Skövde är väl ändå inte en fulländad kommun?) Min uppfattning är då att en plan bör utgå från en problembeskrivning och analyser och slutsatser bör göras därefter utifrån en tydlig argumentation.

Bemötande:

- *Översiktsplanen utgår från kommunfullmäktiges antagna styrdokument Vision Skövde 2040 och KF-målen samt att ett av kommunens effektmål är att vara 75 000 invånare 2040. Det är inte översiktsplanens roll att sätta dessa mål.*

Medborgare 9

Utvecklingsinriktningen visar de mest övergripande strukturerna på ett schematiskt sätt i en bild med tillhörande text. I utvecklingsinriktningen beskrivs också de åtta ställningstagandena som väver samman kommunens vision och översiktsplanens markanvändning. Hur vi ska nå upp till vår vision och hur vi skapar *Hållbar utveckling med medborgarna i fokus*. Vid framtida planering, glöm inte bort Cementas stickspår/industrijärnväg. Cementa kommer troligen varken om de vill eller inte vill, tvingas av utvecklingen att övergå från nu noll, till omfattande järnvägstransporter, och då är det bra om den möjligheten finns kvar. Dvs rangeringsmöjlighet av godsvagnar och min tro är att detta behov kommer att uppstå i närtid, inom eller inom mindre än 10 år

Bemötande:

- *I översiktsplanens kapitel Mark- och vattenanvändning, avsnitt Trafik och transporter>Järnväg, anges att industrispåren till Volvo respektive Heidelberg ska finnas kvar.*

Medborgare 10

Enligt förslaget över översiktsplanen (ÖP) för Igelstorp i Skövdes Vision 2040 framgår att man önskar utvidga samhället västerut mellan väg 49 och den före detta Karlsborgsbanan. Under tecknad är markägare till sydvästra delen av det tilltänkta området. Jag finner det anmärkningsvärt att Skövde kommun gång efter annan gör samma misstag och planerar för mark man inte har rådighet över utan att ha haft förevarande kontakt med aktuell markägare. Det ger sämsta tänkbara förutsättningar för en konstruktiv dialog med snabba och goda lösningar.

Området väster om Igelstorp är olämpligt för bostadsbyggnation av såväl boendemässiga, som naturvårdsmässiga och företagsmässiga skäl enligt följande.

Välbesökt friluftsområde försvinner

Skogsområdet hyser tre kilometer stigar och småvägar som används för friluftsändamål. De utgör de enda anlagda motions-slingorna nära Igelstorp. De används både av privatpersoner, såsom motionärer och hundägare, men också av samhällets skola och förskola, där barnen har utomhusidrott och friluftsdagar med orientering, löptävlingar, skidåkning och utflykter här. Områdets samhällsnära lokalisering, begränsade storlek om 20 hektar och tydliga geografiska avgränsningar gör det lämpligt att släppa ut barnen på, utan risk för att de går vilse. Med andra ord uppfyller dagens användning av markområdet Skövde kommuns vision om goda förutsättningar för friluftsliv och idrottsliv och om grönområden och livskvalitet nära bostadsområden (Skövde kommun, 2021). Kommunens alla verksamheter och medborgare på orten kan dessutom idka detta friluftsliv väldigt kostnadseffektivt, eftersom markupplåtelse, buskröjning, gräsklippning och anläggning av skidspår görs helt ideellt. Vid bostadsbebyggelse här försvinner merparten av detta natur- och friluftsområde.

Boendemiljön är hälsofarlig

I området finns två basstationer (mobilmaster), som ger bra

10 MEDBORGARSYNPUNKTER

mobiltäckning i Igelstorp och för vägtrafikanter. Strålsäkerhetsmyndigheten ger allmänna råd för att begränsa allmänhetens exponering av elektromagnetiska fält (Strålsäkerhetsmyndigheten, 2008). Tyvärr baseras myndighetens gränsvärden (referensvärden) inte på ohälsa grundad av långvarig exponering utan de avser enbart att skydda mot akuta skadliga biologiska effekter, alltså då strålningen är så intensiv att den ger upphov till skadlig värmeutveckling av kroppsvävnad. Vidare mäts strålningen i luften, inte i kroppar. Med andra ord negligeras de effekter i kroppen som uppkommer vid lägre, men långvarig, exponering. En lång rad vetenskapliga studier bekräftar samband mellan mobilmaster nära bostaden (300 – 1000 meter i olika studier) och sjukdomar och andra hälsobesvär. Man har påvisat ökad risk för cancer, nervsjukdomen ALS, DNA-skador, hjärtproblem inklusive arytmier, depression och ångest (Strålskyddsstiftelsen, 2020). Vidare har mobilmaster nära boendet gett ökad förekomst av huvudvärk, sömnproblem, yrsel, illamående, tinnitus, sämre immunförsvar, ökad infektionsbenägenhet, ökad irritabilitet, stresskänsla, trötthet, minnesproblem, koncentrationsproblem, andningsproblem, tryck över bröstet, hudbesvär, stickningar, vibrationer i kroppen och näsblod (Strålskyddsstiftelsen, 2020). Strålning från mobilmaster är numera klassad som ”möjlig cancerframkallande”, klass 2B, av WHO:s internationella cancerforskningsinstitut IARC (Strålskyddsstiftelsen, 2020). I det nu aktuella fallet, med bostadsbyggande intill två bass-stationer, är strålningen inte akut, men den skulle vara synnerligen långvarig då den för en närboende skulle pågå de flesta av dygnets timmar, år efter år. Vid planering av bostadsområden bör försiktighetsprincipen råda. Den principen är inte kompatibel med att bygga bostäder intill två basstationer.

Det finns andra hälsorisker än mobilmasterna. Området ligger längs riksväg 49, en av länets mest trafikerade vägar med en beräknad trafikintensitet på 11 600 fordon per dygn inom några år (Sweco, 2022). Att bygga bostadshus här medför både buller, luftföroreningar och risk för trauman när katten eller andra kära familjemedlemmar förolyckas på vägen.

Faunapassage spolieras

Väg 49 är under ombyggnad. Den pågående byggetappen sträcker sig från Ösan till Igelstorp. Vid Erikstorps nuvarande utfart på väg 49 kommer att byggas en undergång under väg 49. Den är i första hand avsedd som en faunapassage, men kommer även att fungera som lokalväg åt närboende. Då väg 49 kommer att förses med viltstängsel hela vägen från Ösan till Tibro, kommer denna faunapassage att vara enda möjligheten för vilt att passera väg 49 från Ösan i väster till skogspartiet vid Piggatorp i öster där nästa faunapassage kan bli möjlig, en sträcka på nio kilometer (figur 1). Sträckan är lång, då man rekommenderar en faunapassage var sjätte kilometer (Sweco, 2022). Platsen för faunapassagen vid Erikstorp har valts med utgångspunkt i en analys av naturliga stråk för älg (Sweco, 2022), då det är den enda platsen längs sträckan där det finns skog på båda sidor om väg 49. Skogen utgör en skyddad miljö inte enbart för älg utan för alla passerande djur. Om merparten av just det här skogspartiet ersätts av bostadsbebyggelse kommer därför viltets passage att försvåras för ett stort område. Förutom att skogen som leder till vägundergången försvinner, kan även själva passagen under vägen försvåras, beroende på hur trafiken till den föreslagna bostadsbyggnationen är tänkt att ske. En svensk studie (Bhardwaj et al., 2020) visar att en förutsättning för att älg och rådjur ska använda en faunaundergång är att passagen trafikeras av mindre än 100 fordonsrörelser per dygn. Om trafiken från det föreslagna bostadsområdet är tänkt att ske via den kombinerade faunapassagen/lokalvägen, torde trafikintensiteten där bli i paritet med dagens trafik på Östergårdsvägen i Igelstorp, 500 fordonsrörelser per dygn (Sweco, 2022). Om den föreslagna byggnationen sker kommer således faunapassagens funktion att utebli och olika delar av viltpopulationerna kommer att bli isolerade på vardera sidan av väg 49.

Naturvärde förstörs

Runt Igelstorp finns ett område av riksintresse för naturvård. Naturvärdet består av öst-västliga moränåsar, som är en del i det mellansvenska ändmoränstråket. Delar av moränåsarna är

Figur 1. Väg 49 från Skövde till Piggatorp, där grönt är skog, gult öppen mark, beslutade faunapassager markerade i rött och möjlig ytterligare faunapassage i rödrandigt.

redan förstörda av tidigare bebyggelse i Igelstorp och väg 49, som man byggde när man inte visste bättre. Därför är de återstående områdena desto mer skyddsvärda. Området för den föreslagna bostadsbyggnationen genomskärs på längden av en sådan skyddsvärd moränrygg (figur 2), varför det vore bättre att bygga på annat håll än just här.

Figur 2. Jordartskarta över området mellan Erikstorps framfartsväg och Igelstorp, där grönt är morän, blått streckat moränrygg och gult silt.

Företagande försåras

Jag bedriver ett expanderande djurhållande lantbruksföretag med 400 hektar jordbruksmark med ett av två brukningscentrum på Erikstorp sydväst om Igelstorp. Verksamheten är en så kallad anmälningspliktig C-anläggning. Det innebär att jag, för-

utom generella lagkrav, har ytterligare regler, satta av Miljösamverkan Östra Skaraborg, att efterleva. Reglerna är bland annat: "Stallgödsel får inte spridas närmare än 100 meter från samlad bebyggelse (Igelstorp). Om nedmyllning/nedbrukning sker omedelbart kan skyddsavståndet minskas till 50 meter. ... Vid spridning av stallgödsel bör särskild hänsyn tas till rådande och förväntade vindförhållanden och väderlek så att närboende störs i så liten utsträckning som möjligt. ... Det är viktigt att hela den spridningsareal som angetts i ansökan utnyttjas för spridning av stallgödsel och andra organiska gödselmedel för att förhindra att näringsämnen koncentreras till vissa åkrar med ökad risk för utlakning." (Miljösamverkan Östra Skaraborg, 2013).

Idag finns en skyddszon av skog mellan min gård och Igelstorps samhälle. Redan det nuvarande avståndet till Igelstorp (440 meter från närmaste åker, 850 meter från brukningscentrum) sätter begränsningar i näringsförsörjningen av mina grödor. För tjugo år sedan skulle jag samarbeta kring gödsel med en lantbrukarkollega i Asketorp, men fick avslag från kommunen på att använda hans näringsrika gödsel med hänvisning till luktproblem beroende på att samhället ligger i den förhärskande vindriktningen sydväst (figur 3).

Nu vill kommunen själv, enligt ÖPs förslag, bygga ut samhället så att det kommer så nära min åkermark som 50 meter, dessutom i den förhärskande vindriktningen. Eftersom jag brukar marken ekologiskt använder jag enbart stallgödsel (djurbajs) för att näringsförsörja mina grödor, vilket medför gödsel-lukt varje gång jag sprider gödseln, särskilt i området för den föreslagna bostadsbebyggelsen då lukten oftast blåser åt det hållet. De flugor som följer gödselspridningen brukar inte heller uppskattas av boende. Kommunen har alltså tidigare beslutat dels att jag inte får sprida gödsel närmare Igelstorps samhälle än 100 meter och att jag ska ta hänsyn till vindförhållandena (Miljösamverkan Östra Skaraborg, 2013), men nu vill man själv bygga på en plats som går stick i stäv med båda dessa regler. Att föreslå placering av ett nytt bostadsområde, som leder till gödselingsförbud av en intilliggande åker, innebär

10 MEDBORGARSYNPUNKTER

att den åkermarken blir lika obrukbar som om bebyggelsen hade skett på själva åkern, då ingen gröda kan växa utan gödsel. Detta torde därför vara i strid med Plan- och bygglagens intentioner och det är dessutom i strid med kommunens egna förhållningsorder om att befintlig gödsel ska spridas på hela arealen för att minimera näringsutlakning (Miljösamverkan Östra Skaraborg, 2013). Visserligen skriver kommunen att skyddsavståndet till bebyggelse kan minskas till 50 meter om nedmyllning sker, men detta är inte aktuellt de flesta år för mig, då jag odlar flerårig vall (gräs och klöver) som foder till mina djur och man kan inte mylla ner i en sådan gröda.

Att det inte finns några enhetliga nationella lagstöd vad gäller avstånd för hur nära djurhållning som ny bebyggelse får uppföras, utan att det är upp till varje enskild kommun (Boverket, 2011), skapar en känsla av rättsosäkerhet. I Skövde kommun tycks dessutom respektavståndet mellan bebyggelse och gödselspridning både variera över tid och beroende på vilken av de två punkterna som närmar sig den andra. Det åligger emellertid Skövde kommun, precis som andra kommuner, att i planarbetet skapa förutsättningar för att lantbruksföretagande ska kunna fortsätta att bedrivas. Likaledes anges i analysmaterialet för Vision 2040 att ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet är en självklar grund och att samverkan ska genomsyra arbetet (Skövde kommun, 2021). Inskränkningar i driften enligt ovan skulle självklart inverka menligt på mitt lantbruksföretagande. Utöver de regelmässiga inskränkningarna är det risk att ny bebyggelse intill lantbruk skapar onödiga konflikter med oförstående närboende som medelst rättsprocessande kan tvinga lantbruksföretag att upphöra med sin produktion. I den oroliga situation världen befinner sig nu behöver Sverige inte mindre, utan mer, livsmedelsproducerande företag (SOU 2024:8).

Olycksrisker i närmiljön ökar

Det föreslagna bostadsområdet befinner sig endast 300 meter från mitt brukningscentrum med gödselbrunnar, maskinbuller och andra olycksrisker och olägenheter. Förutom personbilstrafik innebär lantbruksdrift en stor mängd tunga, stora, långa och bullrande transporter med traktor och gödseltunna, finsnitts-

Figur 3. Gödselspridning närmare Igelstorp än nuvarande 440 meter är inte tillåtet, ansåg kommunens miljö- och hälsoskydds nämnd för tjugo år sedan, tidningsurklipp Skaraborgs Allehanda.

vagn etc. I mitt företag sker årligen 1 600 tunga transporter på lokalvägen mellan Erikstorp och riksväg 49, vilken alltså ligger strax väster om det föreslagna bostadsområdet. Merparten av transportererna sker under sommarhalvåret och ofta är det stressigt med arbete både tidiga morgnar och sena kvällar. Transporterna skulle således utgöra både en olycksrisk och ett irritationsmoment för många människor i ett närliggande bostadsområde där de boende vill sitta på uteplatsen eller ta en lugn promenad och njuta av den tysta, ljumma sommarkvällen och ta sovmorgon på söndagen efter.

Ytterligare olycksrisker finns med framför allt barn och sällskapsdjur, men även vuxna, som inte är vana vid lantbruk. Ingen förälder skulle låta sitt barn leka på en åkeriparkering eller på en byggarbetsplats. Ett lantbruk med åkrar och beteshagar har lika stora och tunga maskiner med lika dålig sikt, men gården kan aldrig hägnas in för att förhindra att barn kan ta sig dit. I föräldrarnas ögon är kanske gården ett stycke natur – i

mina ögon är den min och mina anställdas arbetsplats. Ett exempel på ett farligt moment är när gräset slås. Det är omöjligt att se rådjurskid, katter och andra levande varelser när man slår. I dagsläget kan jag ringa och förvarna de få kattägare som finns inför grässkörden, så att ägarna håller sina telningar inlåsta den dagen och katterna slipper få sina ben avhuggna. Om jag skulle ha ett helt bostadsområde in på knuten skulle jag inte kunna hålla reda på alla kattägare och ännu mindre hinna ringa runt och förvarna om slåttern.

Det kan även ske oönskade, och ibland farliga, kontakter mellan betesdjur och närboendes barn och hundar. Redan idag betar mina nötkreatur skogen söder om banvallen, alltså intill det föreslagna bostadsområdet. Var tredje år betar de även åkermarken längs samma banvall. Djuren sprider allergener, drar till sig flugor och kan vara tysta bärare av sjukdomar såsom EHEC. För mina betesdjurs skull önskar jag en tillvaro utan lös-springande hundar utan kontroll. Att få ett bostadsområde in på knuten skulle öka risken för att okontrollerbara hundar skulle roa sig med att jaga ut mina nötkreatur ur sina hagar.

Fladdermössen drabbas

Erikstorps mosaiklandskap med åker, naturbetesmark och skog ger lämpliga livsutrymmen för många insektsarter och några olika fladdermössarter som lever på dessa. Fladdermössen har god födotillgång sommartid och tillbringar sin vintersömn i bland annat mina byggnader på Erikstorp (figur 4). Fladdermöss har ett generellt skydd då alla fladdermusarter är fridlysta enligt Artskyddsförordningen och det europeiska fladdermusavtalet Eurobats. Fridlysningsen är långtgående och innebär att djurens yngelplatser eller viloplatsen inte får skadas, samt att störning under övervintring, parning, uppfödning eller flyttning är otillåten. Den försvårande omständighet som bostadsbyggnationen kan innebära för att bedriva lantbruk utgör ett hot inte enbart mot mitt företag utan också mot gårdens naturbetesmarker, som vid upphörd betesdrift kommer att växa igen, insekterna minska och därmed kommer även fladdermössens livsutrymme att hotas.

Figur 4. Övervintrande fladdermus på Erikstorp.

Bättre förslag

Jag är i grunden positiv till en utveckling av samhället Igelstorp och föreslår därför att framtida bostadsbyggnation förläggs på skogsmarken söder om samhället. Denna ägs dels av Jan och Maud Freiman på Halvarstorps gård och dels av bröderna von Heideken på Gammalstorps säteri. I båda fallen är skogsskiftena perifert belägna långt från respektive brukningscentrum, varför inga olägenheter för vare sig markägare eller boende i bostadsområdet skulle uppstå vid bostadsbyggnation här. Lillån slingrar sig fram genom det kuperade området och skulle kunna utgöra ett vackert inslag i en boendemiljö där det strand-skyddade området längs ån kan utgöra ett tillgängligt grönområde. Området befinner sig långt från trafikerade vägar och nära idrottsplatsen. Det är dessutom närmare till Igelstorps centrala delar med skola och förskola än vad det skulle vara från det västra bostadsområdet som föreslås i ÖP.

Bemötande:

- Översiktsplanen redovisar markanvändning i ett långsiktigt perspektiv. När i tid eller i vilken omfattning ett specifikt område tas i anspråk regleras inte i översiktsplanen. När ett område planeras att bebyggas ska en detaljplan tas fram. I samband med det görs mer detaljerade studier och utredningar kring ett områdes förutsättningar för byggnation.

10 MEDBORGARSYNPUNKTER

- *Nämnda faunapassage bedöms inte bli berörd. Hur tillfart till ny bebyggelse ska ske studeras vidare i samband med ett detaljplanearbete.*
- *Planeringsprinciper för området kompletteras med att bostadsbebyggelse ska planeras med lämpligt skyddsavstånd med hänsyn till närliggande jordbruk.*
- *Att lägga bostadsbebyggelse i anslutning till Lillån bedöms inte som lämplig bland annat med hänsyn till markens beskaffenheter och närheten till vattendraget.*

11. Bilagor

Sändlista granskningsremiss	105
Yttrande från Sveriges Geologiska Institut, SGU, bilaga till Länsstyrelsens yttrande.....	107
Yttrande från Post och telestyrelsen, PTS, bilaga till Länsstyrelsens yttrande.....	108
Yttrande från Luftfartsverket, bilaga till Länsstyrelsens yttrande.....	117

Sändlista granskning ÖP 2040 – Skövde kommuns översiktsplan

Remissinstans

Länsstyrelsen Västra Götaland
 Trafikverket region väst
 Luftfartsverket
 Polismyndigheten i Region Väst
 Västtrafik AB
 Skogsstyrelsen
 Försvarsmakten
 Västra Götalandsregionen, Infrastruktur-
 och kollektivtrafiknämnden
 Västra Götalandsregionen, Kulturförvalt-
 ningen
 Kommunala Lantmäterimyndigheten
 Tidans vattenförbund
 Västergötlands museum
 Post- och telestyrelsen
 Posten
 MSB

Skövde Energi AB
 Kreativa Hus Skövde AB
 Science Park Skövde AB
 AB Skövdebostäder
 Next Skövde Destinationsutveckling AB

Kommunalförbundet Skaraborgsvatten
 Skaraborgs Kommunalförbund
 Räddningstjänsten Skaraborg
 Avfall och återvinning Skaraborg
 Miljösamverkan Östra Skaraborg

Kyrkogårdsförvaltningen
 Svensk Handel Väst
 Cityföreningen
 Näringslivsforum
 Hyresgästföreningen
 Fastighetsägarna Skövde
 Västsvenska Handelskammaren
 Sveriges Åkeriföretag Skaraborg

Lantbrukarnas Riksförbund
 Riksidrottsförbundet Västra Götaland
 Skövde Naturskydds-förening
 Skövde Fågelklubb
 Friluftsförbundet

Skanova Nätplanering Väst
 Svenska Kraftnät
 Vattenfall Eldistribution AB
 Vallebygdens Energi Ek för.

Sjogerstad Elektriska distributionsförening
 Ellevio

Servicenämnden
 Kultur- och fritidsnämnden
 Barn- och utbildningsnämnden
 Bygglövsnämnden
 Vård- och omsorgsnämnden
 Socialnämnden

Kristdemokraterna
 Centerpartiet
 Vänsterpartiet
 Miljöpartiet de gröna
 Moderata samlingspartiet
 Socialdemokraterna
 Liberalerna
 Sverigedemokraterna
 Skövdepartiet

Mariestads kommun
 Götene kommun
 Töreboda kommun
 Tibro kommun
 Hjo kommun
 Tidaholms kommun
 Falköpings kommun
 Skara kommun
 Lidköpings kommun
 Karlsborg kommun

Skövde Hembygdsförening
 Norra Billingens Hembygdsförening
 Sventorp-Forsby Hembygdsförening
 Häggums Hembygdsförening
 Vårsås Hembygdsförening
 Tidandbygdens Hembygdsförening
 Varola-Vretens Hembygdsförening
 Hagelbergs Hembygdsförening
 Skultorps Hembygds- o Fornminnesfö-
 rening
 Wäring-Locketorps Hembygdsförening
 Binnebergsortens Hembygdsförening

STATENS
GEOTEKNISKA
INSTITUT

1(2)

Yttrande

Datum 2024-01-31
Diarienummer 4.3.1-2401-0157

Er beteckning
401-2642-2024

Länsstyrelsen Västra Götalands län
vastragotaland@lansstyrelsen.se

ÖP för Skövde kommun

Yttrande över granskningshandling

Statens geotekniska institut (SGI) har beretts möjlighet att yttra sig i rubricerat ärende. SGI:s yttrande avser geotekniska säkerhetsfrågor såsom ras, skred, erosion och geotekniska frågeställningar kopplade till översvämning. Grundläggnings- och miljötekniska frågor, såsom hantering av radon, ingår inte i vår granskning.

Underlag:

1. Översiktsplan 2040, planbeskrivning, granskningshandling
2. Bilagor

SGI:s synpunkter

SGI har under samrådsskedet yttrat sig, (2023-02-01 dnr 5.2-5512-1250) och då framfört att planen bör förtydligas så att det framgår att det kan finnas fler områden med förutsättningar för skred än de som framkommer ur MSB:s kartering.

Inför granskning har kommunen bearbetat avsnittet i planbeskrivningen som berör ras och skred på ett bra sätt och ger en övergripande bild av vilka geotekniska säkerhetsfrågor som finns i kommunen. Även kommunens ställningstagande har utvecklats sedan samrådsskedet och innehåller nu tydliga riktlinjer för hur risken för ras, skred och erosion ska minska eller helt upphöra. Det är mycket bra att kommunens ställningstagande inkluderar redan bebyggda områden och inte enbart fokuserar på tillkommande byggnation.

Ett förbättringsförslag är att komplettera ställningstagandet med en formulering som anger att stabiliteten **alltid** ska bedömas i detaljplaner eller i lovärenden utanför planlagda områden. På så sätt hade även okända riskområden fångats upp i översiktsplanen. Anledningen till detta är att statligt planeringsunderlag är mycket översiktligt och inte visar alla risker som finns i en kommun kopplat till ras, skred och erosion. I övrigt har SGI inga ytterligare synpunkter på planförslaget utan anser att planen på ett bra sätt fångar upp stabilitetsfrågor i den strategiska planeringen.

Statens geotekniska institut

581 93 LINKÖPING
Besöksadress: Olaus Magnus väg 35

Telefon: 013-20 18 00
E-post: sgi@sgi.se

Bankgiro: 5211-0053
Org.nr: 202100-0712

Yttrande

2(2)

Datum	Diarienummer
2024-01-31	4.3.1-2401-0157

Ärendets handläggning

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschefen Maria Kristensson, efter föredragning av geoteknikern Maria Freiholtz.

Beslutet har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

STATENS GEOTEKNISKA INSTITUT

Maria Kristensson

Maria Freiholtz

Statens geotekniska institut

581 93 LINKÖPING
Besöksadress: Olaus Magnus väg 35

Telefon: 013-20 18 00
E-post: sgi@sgi.se

Bankgiro: 5211-0053
Org.nr: 202100-0712

2024-02-28

Vår referens: Avdelningen för Säker Kommunikation (SK1)

Besvarande av fysiskt samråd

401-2642-2024

PTS har av Länsstyrelsen i Västra Götaland ombetts att inkomma med synpunkter på ÖP.

PTS är central förvaltningsmyndighet med ett samlat ansvar – sektorsansvar – inom områdena post och elektronisk kommunikation. Inom ramen för detta arbete skall PTS bland annat:

- främja tillgången till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer enligt de mål som anges i lag (2022:482) om elektronisk kommunikation
- verka för robusta elektroniska kommunikationer och minska risken för störningar, inbegripet att upphandla förstärkningsåtgärder, samt verka för ökad krishanteringsförmåga

Vidare får PTS genom upphandling verka för att tillgodose totalförsvarets behov av posttjänster och elektroniska kommunikationstjänster under höjd beredskap, och stärka samhällets beredskap mot allvarliga störningar av elektronisk kommunikation och posttjänster i fred.

IT-infrastrukturen är en förutsättning för bland annat näringslivsutveckling, sysselsättning, forskning och innovationer, vård och omsorg, miljö och klimat, utbildning och kompetensförsörjning samt social delaktighet. Av denna anledning anser vi även att IT-infrastrukturen måste in i samhällsplaneringsprocessen på regional och kommunal nivå. Om inte IT-infrastruktur beaktas i samhällsplaneringen finns risken att de tjänster som är beroende av infrastrukturen inte når ut till användarna.

Det säkerhetspolitiska läget har också riktat fokus mot behovet av en robust civil infrastruktur. Förmågan att kommunicera är en förutsättning för att samhällets grundläggande funktionalitet ska kunna upprätthållas. Exempelvis krävs elektronisk kommunikation för att genomföra betalningar, säkerställa leveranser

Post- och telestyrelsen
Postadress: Box 6101, 102 32 Stockholm
Besöksadress: Hälsingegatan 38

Telefon: 08-678 55 00
E-post: pts@pts.se

www.pts.se

och återställa trasiga nät. Att civila funktioner är funktionella i händelse av ofred är också viktigt för totalförsvarets militära del. Vid ett så kallat gråzonsläge eller i samband med en större kris kan infrastrukturen utsättas för påfrestningar. Vidare kan naturhändelser såsom översvämningar påverka funktionaliteten. PTS arbetar aktivt med dessa frågor, bl.a. genom att dela ut statligt stöd till företag för att genomföra åtgärder för driftsäkra och robusta elektroniska kommunikationer.

PTS har inte tillgång till detaljinformation om hur operatörer och andra ledningsägare utformar sina nät utan hänvisar till de operatörer och ledningsägare som blir berörda inom aktuellt område för ytterligare information. I detta fall kan det vara lämpligt att kontakta nationella bredbandsaktörer samt aktuella regionala och lokala bredbandsaktörer. Kommunen bör ha en förteckning över vilka befintliga ledningsägare som blir berörda eller liknande funktion. Exempelvis bredbandskoordinatorer bör ha information om potentiella ledningsägare gällande elektroniska kommunikationer.

Vidare driver PTS ett system för begäran om ledningsanvisning, ”ledningskollen.se”. För att identifiera vilka som är berörda ledningsägare kan en förfrågan skickas via <https://www.ledningskollen.se/>

PTS har i tidigare skrivelse (med hemlig bilaga 2012-01-23 dnr: 03-16005) till respektive länsstyrelse lämnat uppgifter om teleanläggningar som är att anse som riksintressen i enlighet 3 kap 8 § miljöbalken och 2 § p. 9 förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m.

Avseende vindkraftverk så kan dessa i vissa fall påverka mottagningen av radiosignaler på ett negativt sätt. Speciellt gäller detta för radiolänkförbindelser. PTS rekommenderar därför att ett samrådsförfarande genomförs mellan vindkraftsbolag och de radiolänkoperatörer som blir berörda av vindkraftsetableringen för respektive område för att minimera störningsriskerna. Inför ett sådant samråd kan PTS bidra med information om vilka de berörda radiolänkoperatörerna är.

PTS har inga ytterligare synpunkter.

Hampus Bernitz

Från: "cns-analys@lfv.se" <cns-analys@lfv.se>
Skickat: Tue, 12 Mar 2024 15:20:17 +0100
Till: "Länsstyrelsen i Västra Götalands Län" <vastragotaland@lansstyrelsen.se>
Cc: "cns-analys@lfv.se" <cns-analys@lfv.se>
Ämne: Diarienummer 401-2642-2024 Remiss, Skövde översiktsplan, Västra Götalands län
Importance: High

LFV har inga synpunkter i detta ärende.

Vid ett eventuellt senare skeende kommer LFV att lämna ett yttrande om vi kontaktas av kommun eller länsstyrelse vid byggnation högre än 20 meter.

Med vänlig hälsning

Susanne Nyberg

Teknisk dokumentation, Kvalitetsrevison, CNS-analys
System och Utveckling, Gemensam Infrastruktur
susanne.nyberg-bjorling@lfv.se

Post: LFV, 601 79 Norrköping
Besök: LFV, Hospitalsgatan 30, 602 27 Norrköping
Växel 011-19 20 00
www.lfv.se

Tänk på miljön innan du skriver ut detta e-postmeddelande.

Från: Sahl Torbjörn <Torbjorn.Sahl@lansstyrelsen.se>
Skickat: den 26 januari 2024 11:54
Till: fysplan@mil.se; Registratur LFV internt (Gemensamma Tjänster) <lfvcentralregistratur@lfv.se>; Post- och Telestyrelsen <pts@pts.se>; Skogsstyrelsen <skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se>; Statens geotekniska institut <sgi@swedgeo.se>; registrator@svk.se; Trafikverket <trafikverket@trafikverket.se>; SGU <sgu@sgu.se>
Ämne: Remiss, Skövde översiktsplan, Västra Götalands län, svar senast 1 mars
Prioritet: Hög

Klicka bara på länkar och öppna bilagor om du litar på avsändaren och vet att innehållet är säkert.

Hej,

Länsstyrelsen Västra Götalands län sänder härmed en remiss gällande Skövde kommuns förslag till ny översiktsplan, granskningshandling.

11 BILAGOR

Länsstyrelsen ska ta tillvara och samordna statens intressen, för att göra det önskar Länsstyrelsen ert yttrande i ärendet. Länsstyrelsen behöver ert svar **senast 2024-03-01**. Svaret skickas till vastragotaland@lansstyrelsen.se, ange diarienummer 401-2642-2024.

Handlingarna finner ni på kommuns webbsida som en storymap och som pdf.
<https://skovde.se/bygga-bo/detalj--och-oversiktsplan/oversiktsplan/op-2040/>

För mer info kring ärendet och Länsstyrelsens uppgift se bifogad promemoria.

Med vänlig hälsning,

Torbjörn Sahl

Tf funktionschef, Funktionen för regional planering

Samhällsavdelningen

010-224 51 85

Kontaktuppgifter Länsstyrelsen Västra Götaland

Växel: 010-224 40 00

[Central e-post](#)

[Webbplats och sociala medier](#)

[Så hanterar vi dina personuppgifter](#)

Skövde kommun
Postadress Fredsgatan 4, 541 83 SKÖVDE
Telefon 0500-49 80 00
Webbplats skovde.se

PROJEKTBYGGAREN

ÖVERSIKTSPLAN SKÖVDE SÄRSKILD SAMMANSTÄLLNING

2024-08-26

PROJEKTBYGGAREN I BLEKINGE AB

Kontoret i Karlskrona: Stortorget 10, 371 34 Karlskrona

www.projektbyggaren.se

Ansvarig: Jessica Andersson

Granskad av: Fredrik Kastberg

1. Bakgrund

I samband med att en detaljplan eller översiktsplan antas ska en särskild sammanställning enligt 6 kap. 16 § miljöbalken upprättas av den beslutande kommunen. Syftet är att sammanfatta hela miljöbedömningen, det vill säga processen från det att arbetet med planen och miljöbedömningen startade, till det att den färdiga planen och miljökonsekvensbeskrivningen ska antas. Genom att redovisa gjorda överväganden och hur synpunkter och förslag beaktats, ges allmänheten insyn i processen.

Den särskilda sammanställningen ska redovisa: (MB 6 kap. 16 §):

- Hur miljöaspekterna har integrerats i planen?
- Hur miljökonsekvensbeskrivningen och synpunkter från samråd har beaktats?
- Skälen till att planen har antagits i stället för de alternativ som varit föremål för övervägande?
- Åtgärder som avses att vidtas för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen medför

2. Hur har hållbarhetsaspekterna integrerats i översiktsplanen

Hållbarhetsbegreppet fanns med tidigt i planprocessen som en grundläggande utgångspunkt för kommunens översiktsplanearbete. Utgångspunkten för ÖP 2040 är *Hållbar utveckling med medborgarna i fokus*. Det betyder att Skövdes fortsatta utveckling och fysiska planering ska ta hänsyn till hållbarhetens tre dimensioner – social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet – och samtidigt utgå från medborgarnas behov, ta hänsyn till deras perspektiv och nyttja deras kunskap. Skövde ska utvecklas utan att äventyra kommande generationers möjligheter att fortsätta utvecklingen eller att tillfredsställa sina behov. Utvecklingen ska ske med hänsyn till miljön och klimatet, samt strävan att skapa goda livsmiljöer för människorna i Skövde. För Skövde kommun är översiktsplanens syfte att säkerställa en balans mellan de tre hållbarhetsdimensionerna. I den strävan är *långsiktighet* ett viktigt ledord.

Översiktsplanens utgångspunkt och kommunens vision är det som format de åtta ställningstagandena som i sin tur har varit vägledande för planförslagets utformning. Planeringsprinciperna förtydligar vad som kräver extra fokus i nästa skede när olika områden ska detaljplaneras och genomföras. De åtta ställningstagandena är:

1. Livsmiljön i fokus

Gestaltad livsmiljö för det goda livet

2. Den nära staden

Hållbara färdvägar och hållbart byggande

3. Levande och unika platser

Mångfunktion och mångfald som ledord

4. En levande landsbygd

Tätorter som nav

5. Ett grönskande Skövde
Tillgängliga och attraktiva grönområden
6. Medskapande och samverkan
Gemensam utveckling av kommunen
7. En framtidssäkrad kommun
Beredskap och robusthet
8. Skövde i Skaraborg
För en attraktiv region

Själva hållbarhetsbedömningen, inklusive miljöbedömning, har genomförts stegvis och skett integrerat och parallellt med översiktsplanarbetet. Slutsatser i bedömningarna har arbetats in och fått påverka arbetet med framtagandet av översiktsplanen. Hållbarhetsbedömningen ska uppfylla både plan- och bygglagens krav på tydlighet i redovisningen av planens innebörd och konsekvenser och miljöbalkens krav på innehåll i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) enligt 6 kap. 12 § miljöbalken.

Arbetet med hållbarhetsbedömningen påbörjades med en avgränsning som togs fram av kommunens tjänstemän och konsulter. Hållbarhetsbedömningens avgränsning sammanfattades i ett "Avgränsning-PM" som skickades till länsstyrelsen som underlag för samråd. Ett samrådsmöte hölls med länsstyrelsen 2021-09-03.

Efter arbetet med avgränsningen inleddes arbetet med konsekvensbedömningarna. Konsekvensbedömningarna har gjorts i ett antal steg parallellt med framtagandet av översiktsplanen. I ett första steg gjordes en konsekvensbedömning av kommunens utvecklingsinriktning av en oberoende konsult. I detta skede granskades utvecklingsinriktningen ur samtliga hållbarhetsperspektiv för input till det vidare arbetet. Slutligen gjordes en hållbarhetsbedömning för hela översiktsplanen. Konsekvensbedömningar och slutsatser har granskats av kommunen.

3. Har slutsatser i hållbarhetsbedömningen och synpunkter från samråd och granskning beaktats i planarbetet?

Hur arbetet med hållbarhetsbedömningen integrerats med översiktsplanarbetet samt hur den har fått påverka inriktning och innehållet i själva översiktsplanen, beskrivs i avsnittet ovan. Sammanfattningsvis har slutsatser från hållbarhetsbedömningsprocessen fått ge avtryck i översiktsplanens olika skeden.

Samråd

ÖP 2040, förslag till Skövde kommuns översiktsplan, har varit utställd för samråd 2022-12-19 till och med 2023-02-28. Hållbarhetsbedömningen inklusive miljökonsekvensbeskrivningen var ute på samråd parallellt med översiktsplanen.

Under samrådsperioden har översiktsplanen samt hållbarhetsbedömningen funnits tillgänglig digitalt samt i stadshuset. Samrådet har kungjorts i lokaltidningen Skaraborgs Allehanda (SLA). Mellan 2023-

01-12 till och med 2023-02-25 har det även funnits en större utställning på Skövde Kulturfabrik. Materialet har även funnits tillgängligt på Skövde stadsbibliotek och biblioteken i Skultorp, Stöpen, Tidan, Timmersdala och Vårsås. Samrådsmöten för allmänheten hölls vid tre tillfällen och personal har funnits på plats på Skövde Kulturfabrik för att svara på frågor vid flera tillfällen. Det har inkommit totalt 95 skriftliga synpunkter på planförslaget under samrådet.

Förändringar efter samrådet

Framförda synpunkter under samrådet har resulterat i ett antal åtgärder i planförslaget. Exempel på förtydliganden och större justeringar är:

- Ställningstagande nr 2 har omformulerats till *Den nära staden - Hållbara färdsätt och hållbart byggande* och textavsnittet har justerats.
- Ett textavsnitt som beskriver innebörd och konsekvenser vid genomförandet av ÖP2040 och målet att vara 75 000 invånare har tillkommit.
- Hasslums övningsområde har på markanvändningskartan justerats från verksamhetsområde till utredningsområde. Text och planeringsprinciper har kompletterats utifrån detta.
- Text har kompletterats med stycke om riskobjekt och samhällsviktig verksamhet.
- Text har kompletterats om civil luftfart och MSA-yta för Jönköpings flygplats.
- Avsnitt om dagvatten samt om miljö kvalitetsnormer för vatten har kompletterats.
- Avsnitt om risk för skador från naturolyckor har kompletterats och planeringsprinciper har lagts till.
- Riksintressens kärnvärden beskrivs tydligare.
- Text om jordbruksmark har kompletterats med avsnitt om väsentligt samhällsintresse, övergripande lokaliseringalternativ samt ställningstagande kring ytor. Ytterligare riktlinjer har lagts till.
- En separat karta som visar vilken jordbruksmark som berörs vid ny byggnation har tillkommit.

Granskning

Översiktsplanen och hållbarhetsbedömningen reviderades utifrån inkomna samrådssynpunkter. Revidering av hållbarhetsbedömningen gjordes utifrån justeringar av planförslaget samt inkomna yttranden över hållbarhetsbedömningen.

ÖP 2040, förslag till Skövde kommuns översiktsplan samt hållbarhetsbedömningen, har varit utställd för granskning 2024-01-22 till och med 2024-04-02. Syftet med granskningen var att förankra det reviderade förslaget och att få in eventuella kvarvarande synpunkter.

Under granskningen har materialet funnits tillgängligt på kommunens samtliga bibliotek, i en fysisk utställning i stadshuset samt digitalt på kommunens webbplats. Granskningsutställningen har kungjorts i lokaltidningen Skaraborgs Allehanda (SLA). Vid fem tillfällen var utställningen bemannad med tjänstepersoner för möjlighet att ställa frågor. Planförslaget har även skickats på remiss till 80 instanser. Det har inkommit totalt 40 skriftliga synpunkter på planförslaget under granskningen.

Förändringar efter granskning

- Kommunen har kompletterat planeringsprinciperna för ras, skred och erosion med en formulering som anger att stabiliteten *alltid* ska bedömas i detaljplaner samt i lovärenden utanför planlagda områden.
- Översiktsplanen har kompletterats med att vid samråd gällande höga objekt ska även Trafikverket remitteras gällande MobiSIR, det statliga järnvägsnätets eget radio- och telesystem för kommunikation.
- Översiktsplanen har förtydligats om att reservation för framtida nya järnvägsspår utmed Västra stambanan avser båda sidor om spåren.
- Översiktsplanens text har förtydligats angående att beakta förutsättningar för bullerhänsyn och god luftkvalitet för förskolor och skolor på samma sätt som för bostäder.
- Kapitel 6 *Genomförande och fortsatt arbete*, har kompletterats med text som förtydligar vikten av analyser av ekonomiska konsekvenser i samband med nya större projekt för utbyggnad.
- Texten i översiktsplanen har kompletterats gällande att säkerställa utrymme för regionnätsledningar i luft samt tillägg till planeringsprinciperna gällande hålla goda avstånd till viktiga matarledningar.
- Planeringsprinciper för område *sport och fritid* i Hasslum har kompletteras med att hänsyn ska beaktas genom planering av lämplig skyddszon/vegetationszon som avgränsning mot närmsta bostadsbebyggelsen.
- Planeringsprinciper för område i Igelstorp har kompletterats med att bostadsbebyggelse ska planeras med beaktande av lämpligt skyddsavstånd med hänsyn till närliggande jordbruk.

Förutom ovanstående punkter, har även ett antal justeringar genomförts på översiktsplanens tillhörande kartmaterial, som exempelvis att transmissionsnätet redovisas på markanvändningskartan samt har kompletterats med ett grönt stråk i Igelstorp som knyter an till Lillån.

Markanvändningskartan har justerats så att gränsen för järnväg inte följer aktuell fastighetsgräns. I stället redovisas användningen som Järnväg med buffertzona. Buffertzonen utgör 15 meter på respektive sida av befintliga spår. Ytterligare tillkommande 30 meter bebyggelsefri skyddszon på respektive sida ska beaktas vid detaljplan och bygglov. Teckenförklaringen har ändrats från *Järnväg* till *Järnväg med buffertzona*.

Översiktsplanen med tillhörande kartmaterial har även kompletterats med två nya beslutade naturreservat (Grevagården och Offerstenen) samt ändrade gränser för ett av riksintressena för naturvård (Svenstorp).

4. Skälen till att planen har antagits istället för de alternativ som studerats

En MKB ska enligt 6 kap. 12 § miljöbalken identifiera, beskriva och bedöma rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd. I hållbarhetsbedömningen har två alternativ studerats och jämförts med varandra, översiktsplaneförslaget samt nollalternativet. Nollalternativet

beskriver miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs. För Skövdes översiktsplan, så utgörs nollalternativet av kommunens befintliga översiktsplan, ÖP 2025.

I nedanstående tabeller 1-3, redovisas en samlad bedömning av konsekvenserna för de ekologiska, sociala och ekonomiska dimensionen. Den samlade bedömningen för alla dimensioner visar att översiktsplaneförslaget medför överlag positiva konsekvenser för samtliga aspekter, medan konsekvenserna för nollalternativet är övervägande är negativa.

Tabell 1. Sammanfattning av den ekologiska dimensionens konsekvenser.

Aspekt	Översiktsplaneförslaget	Nollalternativet
Naturmiljö	Måttliga positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Rekreation och friluftsliv	Obetydliga/Inga konsekvenser	Obetydliga/Inga konsekvenser
Kulturmiljö	Små positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Vatten	Måttliga positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt	Obetydliga/Inga konsekvenser	Måttliga negativa konsekvenser
Människors hälsa	Små positiva konsekvenser	Obetydliga/Inga konsekvenser
Risk och säkerhet	Obetydliga/Inga konsekvenser	Obetydliga/Inga konsekvenser
Klimatanpassning	Stora positiva konsekvenser	Måttliga negativa konsekvenser
Klimatpåverkan	Måttliga positiva konsekvenser	Måttliga negativa konsekvenser

Tabellen ovan redovisar konsekvenserna för den ekologiska aspekten (MKB:n), för översiktsplaneförslaget samt för nollalternativet. För den ekologiska dimensionen, medför översiktsplaneförslaget överlag positiva miljökonsekvenser för de olika aspekterna, varierat mellan små och stora. För några av aspekterna bedöms inga konsekvenser uppstå. Sammantaget bedöms översiktsplaneförslaget medföra goda möjligheter att skapa en framtid som bidrar till positiva konsekvenser för den ekologiska dimensionen samt skapa ett robust och hållbart samhälle.

För den sociala dimensionen har metoden med måluppfyllelse använts i hållbarhetsbedömningen. I tabell 2 redovisas en sammanfattning av den sociala dimensionens måluppfyllelse.

Tabell 2. Sammanfattning av den sociala dimensionens måluppfyllelse.

Aspekt	Översiktsplaneförslaget	Nollalternativet
Närhet till service och hållbara transporter/vardagsliv	God måluppfyllelse	Viss måluppfyllelse
Tillgång till grönområden med god kvalitet	God måluppfyllelse	Viss till god måluppfyllelse
Segregation och barriärer	God måluppfyllelse	Viss måluppfyllelse

Som tabell 2 redovisar bidrar översiktsplaneförslaget till god måluppfyllelse inom samtliga aspekter. För nollalternativet varierar måluppfyllelsen beroende på aspekt. I hållbarhetsbedömningen anges att översiktsplanen bör säkerställa den positiva måluppfyllelsen för de sociala aspekterna genom en komplettering av hur många bostäder, samt vilka boendetyper som behövs inom kommunens olika delar. Skövde kommun har för avsikt att hantera detta i bostadsförsörjningsprogrammet, varför de positiva konsekvenserna säkerställs.

Översiktsplaneförslagets sammanfattande konsekvenser för den ekonomiska dimensionen redovisas i tabell 3.

Tabell 3. Sammanfattning av den ekonomiska dimensionens konsekvenser.

Aspekt	Översiktsplaneförslaget	Nollalternativet
Förutsättningar för god hushållning med gemensamma resurser	Små till måttligt positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Förutsättningar för näringslivet	Måttliga positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Förutsättningar för transportinfrastruktur och tillgänglighet	Måttliga positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser
Förutsättningar för hushållens ekonomi	Små positiva konsekvenser	Små negativa konsekvenser

Sett till översiktsplaneförslagets påverkan på den ekonomiska dimensionen, bedöms små till måttliga, övervägande måttliga, positiva konsekvenser uppstå vid en jämförelse med nollalternativet, där samtliga aspekter har bedömts till små negativa konsekvenser.

5. Åtgärder som avses att vidtas för uppföljning och övervakning

Enligt lagstiftning, 6 kap 12 § miljöbalken, ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse för "de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför". Uppföljningen har stor betydelse för syftet med miljökonsekvensbeskrivningar och för att det långsiktiga målet om att en

hållbar utveckling ska uppfyllas. Viktigt att notera är att både den förutsedda och den oförutsedda miljöpåverkan ska följas upp.

I Boverkets handbok "Miljöbedömning för planer och program – en vägledning" (Boverket mars 2006) anges att det kan vara svårt att i översiktsplaneskedet exakt ange hur uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan ska ske. I Naturvårdsverkets "Handbok med allmänna råd om miljöbedömning av planer och program (Naturvårdsverket, november 2008) anges följande: "Det yttersta ansvaret för uppföljningen har den kommun eller myndighet som beslutat om antagandet av planen eller programmet. Det inbegriper även det ekonomiska ansvaret (MB 6 kap 18§, prop 2003/04:116 s.44). Själva genomförandet av uppföljningen kan dock helt eller delvis utföras av en konsult eller verksamhetsutövare."

För översiktsplaner innebär frågan om uppföljning en särskild problematik eftersom översiktsplanen omfattar hela kommunens yta och dess mark- och vattenanvändning. Behov finns av samordning med den miljöövervakning som förekommer av andra orsaker. Tillståndet i miljön och hälsoläget hos befolkningen bör kontinuerligt och regelbundet identifieras och utvärderas i vilken grad översiktsplanens riktlinjer för miljö och hälsa får genomslag i stadens planering och beslutsfattande.

Uppföljning kan ske i samband med att kommunen tar ställning till planens aktualitet. Som underlag för detta kan bland annat inhämtade uppgifter om miljöförhållandena och befolkningens hälsotillstånd vara viktiga. Uppföljning av översiktsplanens påverkan på människa och miljö kan indirekt följas upp genom det efterföljande arbetet i kommun, med bland annat detaljplaner, andra planer, tillstånd och lov samt miljökonsekvensbeskrivningar kopplat till dessa.

I hållbarhetsbedömningen har ett antal kontroller och uppföljningsområden identifierats som bör övervakas i den fortsatta processen:

Riksintressen

- Påverkan i samband med planering och exploatering som berör riksintresseområden måste följas upp så att påtaglig skada på riksintressena kan undvikas.
- I vissa områden måste konflikter med natur-, kultur- och rekreationsvärden följas upp, så att betydande miljöpåverkan på dessa värden kan undvikas.

Hälsa och säkerhet

- Kommunen bör utreda risker i samband med bebyggelseutveckling så att människors hälsa eller miljön inte utsätts för risker eller stora påfrestningar. Det gäller exempelvis att utreda buller vid tätortsutveckling, riskfrågor kopplat till utveckling i närheten av leder för farligt gods, riskfrågor kopplat till exploatering angränsande miljö - störande verksamheter, exploatering som berör potentiellt förorenade områden samt områden utpekade med risk för erosion, skred, ras och översvämning.
- Lokalisering och utformning av bebyggelse, infrastruktur och allmänna platser ska förebygga att människor och egendom drabbas av olyckor.

Klimatanpassning

- Intill sjöar och vattendrag eller i låglänta dalgångar bör risken för översvämningar analyseras mer i detalj. I skredbenägna områden måste hänsyn tas till detta.
- I Skövde kommun finns ett mindre antal vattendrag som skulle kunna översvämmas och leda till skador på personer och egendom. Exempel på vattendrag är Tidån, Lången och Ösan. Kommunen ska, vid planering och exploatering följa upp att åtgärder vidtas för att undvika risker kopplade till ett förändrat klimat och översvämningsrisk.
- Kommunen bör följa upp att tillgången på ytor, stråk, dagvattendammar samt grönområden är tillräcklig. En funktionell grönstruktur ska prioriteras efter deras potential att bidra med värden och tjänster för människan och för ekosystemet som helhet.

Miljö kvalitetsnormer

- Kommunen behöver följa upp hantering av MKN för de vattenförekomster som idag inte uppnår god status
- Risk för påverkan på vattenmiljön bör särskilt följas upp där bebyggelseutveckling planeras nära ytvatten- eller grundvattenförekomst

Tillgång till grönområden med god kvalitet

- Kommunen bör säkerställa och följa upp att en god tillgång samt tillgänglighet till rekreatiomsområden finns för boende och besökare i området
- Grönstrukturen måste bevakas i samtliga planärenden.
- Intrång i grönstrukturen bör följas upp för att kunna beskriva långsiktiga och kumulativa effekter.

Utvecklingsområden

- Det är viktigt att kommunen följer upp och säkerställer att en hållbar och effektiv kollektivtrafik utvecklas parallellt med bostads- och verksamhetsutveckling samt en integrering av gång- och cykelvägnätet mellan nya och befintliga områden.
- Möjligheter att utveckla goda mötesplatser, bra lägen för service, trygga miljöer, och möjligheter till socialt engagemang bör följas upp vid utvecklingen av tätorterna.
- Bygglöv och detaljplaner på landsbygden behöver kontinuerligt stämmas av mot kommunens planeringsprinciper för landsbygden och mot eventuella riktlinjer som reglerar bebyggelse på landsbygden.

Transportinfrastruktur

- Det är viktigt att kommunen följer upp utvecklingen för nyttjandet av olika trafikslag. För att öka andelen hållbara transporter i relation till bilburna/fossilberoende transporter behöver en övervakning av utvecklingen att ske löpande för att se om åtgärder ger önskat resultat. Detta kan göras på många olika sätt genom bland annat genom trafikmätningar, mätningar av antalet kollektivtrafikresor och analyser av hur barn och unga tar sig till och från skolan/aktiviteter.

6. Information om att översiktsplanen antagits

Enligt 6 kap. 16 § miljöbalken ska den särskilda sammanställningen och översiktsplanen göras tillgängliga för dem som deltagit i samrådet. När planen vunnit laga kraft informerar Skövde kommun om antagandet genom att lägga ut den antagna översiktsplanen på kommunens webbplats. Där läggs även denna särskilda sammanställning. Protokollet från kommunfullmäktige om planens antagande sätts upp på kommunens anslagstavla. Myndigheter kommer att informeras genom brev (e-post) om att översiktsplanen har antagits.

7. Medverkan

Den särskilda sammanställningen har tagits fram av Jessica Andersson, Projektbyggaren Teknik AB, i samarbete med Maria Palmqvist, Skövde kommun

KS § 151/24

Skövde kommuns Översiktsplan 2040, antagande

KS2021.0087

Behandlat av	Datum	Ärende
1 Kommunstyrelsens arbetsutskott	2024-08-26	141/24
2 Kommunstyrelsen	2024-08-26	151/24

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att anta Skövde kommuns Översiktsplan 2040.

Skövde kommuns översiktsplan ÖP2025 beslutad 2012-06-18 § 96 dnr 10/116, upphör att gälla när Översiktsplan 2040 har fått laga kraft.

Skövde vindkraftsplan beslutad 2010-06-21 § 80 dnr 09/241, upphör att gälla när Översiktsplan 2040 har fått laga kraft.

Yrkanden

Jerzy Kucier (SD) yrkar att ärendet ska återremitteras.

Christer Winbäck (L) yrkar bifall till Liberalernas synpunkter i enlighet med vad som står i Granskningsutlåtande ÖP2040.

Johan Ask (S) yrkar att ärendet ska avgöras idag samt bifall till kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag.

Torbjörn Bergman (SP) yrkar på följande ändringar och tillägg;

Simjöområdet högplatå utpekade som bostadsområde, ej utredningsområde.

Locketorp utpekade som flygplats i de delar som idag är flygplats. Verksamhetsområde / industriområde i övriga delar.

Utvecklingsinriktningen kompletteras med expansionsriktning i sydväst (Sydväst Skultorp och Simsjön).

Stadsdelen Mariesjö benämnes som Mariesjö, ej "Science City".

Övningsområde Hasslum utpekade som övningsområde för totalförsvarets ändamål, ej utredningsområde..

Planen ändras för att medge och stödja utveckling föreslagen av Skövde Golfklubb, med bland annat fler golfhål invid Södra brottet, flytt av utslagsplats, ny vägdragning och tillkommande bostäder.

Ökat boende på landsbygd utanför detaljplan utpekade som en tillväxtstrategi med tydligt stöd av översiktsplanen, bland annat de landsbygdsområden som ligger i närhet av skolskjuts- och kollektivtrafikförsörjda vägar. Denna skrivning ersätter befintlig om att sådan bebyggelse främst ska ske som komplettering till befintlig.

*Nytt större industriområde utpekats längs med stambanan. Terminalen utpekats invid.
En vägdragning tillförs i söder, som kopplar samman Skultorp med Simsjöområdet.
En vägdragning tillförs från Hasselbacken mot Skaraborgs sjukhus.
Ett planeringsraster runt Skövde garnison införs där nylokalisering av andra
samhällsviktiga funktioner ska vägas mot risker i händelse av krig och där en plan för
evakuering av befintliga sådana verksamheter vid förhöjd beredskap skall finnas.*

Johan Ask (S) yrkar avslag på samtliga ändrings-och tilläggsyrkanden från Torbjörn Bergman (SP).

Beslutsgång 1

Ordförande ställer att behandla ärendet idag mot Jerzy Kuciers (SD) yrkande om återremiss och finner att kommunstyrelsen beslutar att behandla ärendet idag.

Yrkanden

Jerzy Kucier (SD) yrkar bifall till Sverigedemokraternas förslag.

Beslutsgång 2

Ordförande konstaterar att det finns fyra förslag till beslut.
Ordförande ställer proposition på vardera förslagen, Jerzy Kuciers (SD) yrkande om bifall till Sverigedemokraternas förslag och Christer Winbäcks (L) bifall till Liberalernas förslag mot Johan Asks (S) yrkande om bifall till kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med kommunstyrelsens arbetsutskotts förslag.
Ordförande ställer därefter Torbjörn Bergmans (SP) yrkanden om ändringar och tillägg mot Johan Asks (S) avslagsyrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med Johan Asks (S) avslagsyrkande.

Reservationer

Jerzy Kucier (SD) reserverar sig till förmån för eget förslag
Torbjörn Bergman (SP) och Marie Ekman (SP) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Sammanfattning

Skövde kommuns Översiktsplan 2040 (ÖP2040) vägleder och skapar fysiska förutsättningar för kommunens vision, mål och strategier för fortsatt hållbar samhällsutveckling. Översiktsplanen är en vägvisare för medborgare, näringsliv och kommunens organisation. Planen beskriver kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändningen och ger handlingsberedskap för framtida beslut och planering för att möta behov och efterfrågan till 2040 med utblick mot 2060. Översiktsplanen bidrar till och skapar förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling i linje med Vision Skövde 2040.
En hållbarhetsbedömning med miljökonsekvensbeskrivning (MKB) för planförslaget har tagits fram och är en del av planen.
Planförslaget har varit utställt för samråd under perioden 2022-12-19 till och med 2023-02-28. Materialet har funnits tillgänglig både digitalt, i tryckt version och genom fysisk utställning. Samrådsmöten för allmänheten har hållits vid tre tillfällen. Samtliga inkomna synpunkter från samrådet samt kommunens bemötande av dessa finns sammanställda i en samrådsredogörelse.

Planförslaget har efter samrådet bearbetats och förbättrats genom ändringar, kompletteringar, uppdateringar och förtydliganden. Även hållbarhetsbedömningen med MKB har uppdaterats efter samrådet.

Det bearbetade planförslaget har sedan ställts ut för granskning under perioden 2024-01-22 till och med 2024-04-02. Materialet har funnits tillgängligt på kommunens samtliga bibliotek, vid en fysisk utställning i Stadshuset samt digitalt på kommunens webbplats. Vid fem tillfällen var utställningen bemannad med tjänstepersoner för möjlighet att ställa frågor. Samtliga inkomna synpunkter under granskningstiden samt kommunens bemötande av dessa finns sammanställda i ett granskningsutlåtande. Utifrån detta har några mindre justeringar gjorts i planförslaget samt i hållbarhetsbedömningen med MKB.

Bakgrund

Enligt plan- och bygglagen 3 kap. 1-2 §§ ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen ska ge vägledning för framtida beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Samhällsutvecklingen, tillväxttakten samt ett ökat behov av att mer samlat hantera hållbarhetsfrågorna har lett fram till att den kommunomfattande översiktsplanen behöver uppdateras.

Uppdraget till sektor samhällsbyggnad att ta fram en ny översiktsplan för Skövde kommun gavs av kommunstyrelsen 2021. Syftet är att revidera gällande översiktsplan (ÖP 2025), genom uppdateringar och kompletteringar, så att kommunen har en aktuell översiktsplan som på ett bra sätt kan fortsätta fungera som ett strategiskt styrdokument.

Planförslaget har varit utställt för samråd under perioden 2022-12-19 till och med 2023-02-28. Materialet har funnits tillgängligt både digitalt och i tryckt version bland annat vid en större utställning på Skövde Kulturfabrik samt på Skövde stadsbibliotek och biblioteken i Skultorp, Stöpen, Tidän, Timmersdala och Vårsås. Samrådsmöten för allmänheten hölls vid tre tillfällen och personal har funnits på plats på Skövde Kulturfabrik för att svara på frågor. Planförslaget skickades även på remiss.

Totalt inkom 95 skriftliga synpunkter under samrådstiden och dessa finns sammanställda i en samrådsredogörelse. Ytterligare synpunkter, frågor och funderingar har framförts muntligt både före, under och efter samrådstiden.

Efter samrådet har planförslaget bearbetats och förbättrats genom ändringar, kompletteringar, uppdateringar och förtydliganden.

Planförslaget var utställt för granskning under perioden 2024-01-22 till och med 2024-04-02. Materialet har funnits tillgängligt på kommunens samtliga bibliotek, i en fysisk utställning i Stadshuset samt digitalt på kommunens webbplats. Granskningsförslaget har även skickats på remiss. Vid fem tillfällen var utställningen bemannad med tjänstepersoner för möjlighet att ställa frågor.

Det har inkommit totalt 40 skriftliga synpunkter på planförslaget under granskningstiden. Synpunkterna samt kommunens bemötande av dessa har sammanställts i ett granskningsutlåtande.

Såväl samrådsutställningen som granskningsutställningen har kungjorts i lokaltidningen Skaraborgs Allehanda (SLA).

Översiktsplan 2040 ersätter ÖP2025 samt Skövde vindkraftsplan (tematiskt tillägg). Aktuella delar av vindkraftsplanen har lyfts in i Översiktsplan 2040. Fördjupningen av översiktsplanen för Centrala Skövde kommer att fortsätta gälla.

Till översiktsplanen hör framtagen Hållbarhetsbedömning med MKB vilken också har varit utställd under samrådstiden samt under granskningstiden.

Till antagandeskedet har även en så kallad särskild sammanställning upprättats i enlighet med bestämmelserna i miljöbalken 6 kap 16§.

Beslut om granskning fattades av kommunstyrelsen 2024-01-15, KS § 11/24

Beslut om samråd fattades av kommunstyrelsen 2022-12-12, KS § 247/22

Beslut om uppdrag fattades av kommunstyrelsen 2021-03-08, KS § 21/21

Förslaget

ÖP2040 är Skövde kommuns övergripande plan för den hållbara fysiska utvecklingen i kommunen. Planen ska vägleda kommunen och andra myndigheter i beslut kring frågor om kommunens mark- och vattenanvändning. Förslaget till ny översiktsplan för Skövde kommun har målar 2040, med utblick mot 2060.

ÖP 2040 utgår från Vision Skövde 2040 som bland annat fastslår att vi ska satsa stort och växa med kraft. Kommunens effektmål är att vara 75 000 invånare år 2040. Översiktsplanen skapar fysiska förutsättningar för detta. Planen redovisar ytor där det kan byggas nya bostäder i form av flerbostadshus, grupphus, radhus och villor. Förutom nya bostadsområden pekas också markreserver för verksamheter, service samt andra samhällsviktiga funktioner ut, liksom viktiga ytor för natur och grönområden.

Några av ledorden för ÖP2040 är närhet, blandning, hållbara färdsätt, effektivare infrastruktur och levande landsbygd. Fokus ligger på att komplettera befintliga strukturer samt skapa nya stadsdelar med variation och hållbarhet. Vikten av att hushålla med mark och vatten betonas.

Översiktsplanen består av text- och kartmaterial indelad i tre huvuddelar;

Utvecklingsinriktning, Mark- och vattenanvändning samt Värden och hänsyn.

Utvecklingsinriktningen beskriver de tre övergripande planeringsstrukturerna bebyggelse, natur- och friluftsliv samt kommunikationer. Utvecklingsinriktningen innehåller också åtta ställningstaganden.

1. Livsmiljön i fokus - *Gestaltad livsmiljö för det goda livet*
2. Den nära staden - *Hållbara färdsätt och hållbart byggande*
3. Levande och unika platser - *Mångfunktion och mångfald som ledord*
4. En levande landsbygd - *Tätorter som nav*
5. Ett grönskande Skövde - *Tillgängliga och attraktiva grönområden*
6. Medskapande och samverkan - *Gemensam utveckling av kommunen*
7. En framtidssäkrad kommun - *Beredskap och robusthet*
8. Skövde i Skaraborg - *För en attraktiv region*

Dessa ställningstaganden ska vägleda planeringen av den fysiska miljön och fungera som ett stöd, både för kommunens alla verksamheter och för andra som utvecklar och bygger Skövde kommun.

Planeringen för hur kommunens mark- och vattenområden ska användas långsiktigt redovisas i markanvändningskarta och texter med beskrivningar och planeringsprinciper. På samma sätt redovisas riksintressen samt flera andra allmänna intressen och värden i hänsynskarta och texter med angivna riktlinjer för att beakta och värna aktuella värden.

ÖP2040 innehåller även ett avsnitt om genomförande och fortsatt arbete. Här beskrivs vikten av fortsatt kontinuerlig översiktsplanering, regelbundna uppföljningar samt vikten av samverkan mellan flera olika aktörer både internt och externt för ett bra genomförande av översiktsplanen. I avsnittet listas också några av de strategiska dokument som bedöms som

viktiga att börja arbeta med utifrån ÖP 2040. Flera av dessa kan ses som delar i den kontinuerliga processen med översiktsplanering och är av betydelse inför framtida uppdateringar av översiktsplanen.

Till översiktsplanen hör en hållbarhetsbedömning med MKB som redovisar översiktsplanens konsekvenser utifrån de tre hållbarhetsdimensionerna social-, ekologisk- och ekonomisk hållbarhet. Hållbarhetsbedömningen innehåller även en redogörelse av åtgärder för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av ÖP2040 kan medföra.

Motivering av beslut

Översiktsplanen vägleder och skapar fysiska förutsättningar för kommunens vision, mål och strategier för fortsatt samhällsutveckling. Översiktsplanen är en tydlig vägvisare för invånare, näringsliv och kommunens organisation.

Planen beskriver kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändningen och ger handlingsberedskap för framtida beslut och planering. Översiktsplanen bidrar till och skapar förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling. Samhällsutvecklingen och hållbarhetsfrågorna (social-, ekologisk- och ekonomisk-) tillsammans med målsättningen för fortsatt tillväxt och kommunens effektmål om 75 000 invånare år 2040 ligger till grund för kommunens nya översiktsplan ÖP2040.

Handlingar

Tjänsteutlåtande: Skövde kommuns Översiktsplan 2040, antagande

A1_Hänsynskarta_del2_ÖP2040_antagande_240826

Särskilt sammanställning_ÖP2040_antagande

A1_Hänsynskarta_del1_ÖP2040_antagande_240826

Granskningsutlåtande_ÖP2040_antagande

Hållbarhetsbedömning_ÖP2040_med bilagor_antagande

A1_Hänsynskarta_del3_ÖP2040_antagande_240826

A1_Markanvändning_ÖP2040_antagande_240826

Samrådsredogörelse_ÖP2040_antagande

Planbeskrivning_ÖP2040_antagande_240826_LR

Skickas till

Sektor samhällsbyggnad

Maria Palmqvist (maria.palmqvist@skovde.se)

Henrik Uhr (henrik.uhr@skovde.se)

KSAU § 141/24 Skövde kommuns Översiktsplan 2040, antagande

KS2021.0087

Behandlat av	Datum	Ärende
1 Kommunstyrelsens arbetsutskott	2024-08-26	141/24
2 Kommunstyrelsen	2024-08-26	151/24

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att:

- anta Skövde kommuns Översiktsplan 2040.
- Skövde kommuns översiktsplan ÖP2025 beslutad 2012-06-18 § 96 dnr 10/116, upphör att gälla när Översiktsplan 2040 har fått laga kraft.
- Skövde vindkraftsplan beslutad 2010-06-21 § 80 dnr 09/241, upphör att gälla när Översiktsplan 2040 har fått laga kraft.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att anse paragrafen omedelbart justerad.

Yrkanden

Torbjörn Bergman (SP), yrkar på följande:

- Simjöområdet högplatå utpekas som bostadsområde, ej utredningsområde.
- Locketorp utpekas som flygplats i de delar som idag är flygplats. Verksamhetsområde / industriområde i övriga delar.
- Utvecklingsinriktningen kompletteras med expansionsriktning i sydväst (Sydväst Skultorp och Simsjön).
- Stadsdelen Mariesjö benämnes som Mariesjö, ej ”Science City”.
- Övningsområde Hasslum utpekas som övningsområde för totalförsvarets ändamål, ej utredningsområde.
- Planen ändras för att medge och stödja utveckling föreslagen av Skövde Golfklubb, med bland annat fler golfhål invid Södra brottet, flytt av utslagsplats, ny vägdragning och tillkommande bostäder.
- Ökat boende på landsbygd utanför detaljplan utpekas som en tillväxtstrategi med tydligt stöd av översiktsplanen, bland annat de landsbygdsområden som ligger i närhet av skolskjuts- och kollektivtrafikförsörjda vägar. Denna skrivning ersätter befintlig om att sådan bebyggelse främst ska ske som komplettering till befintlig.
- Nytt större industriområde utpekas längs med stambanan. Terminalen utpekas invid.
- En vägdragning tillförs i söder, som kopplar samman Skultorp med Simsjöområdet.
- En vägdragning tillförs från Hasselbacken mot Skaraborgs sjukhus.

- Ett planeringsraster runt Skövde garnison införs där nylokalisering av andra samhällsviktiga funktioner ska vägas mot risker i händelse av krig och där en plan för evakuering av befintliga sådana verksamheter vid förhöjd beredskap skall finnas.

Johan Ask yrkar på bifall till föreliggande förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordförande finner att det finns två förslag till beslut, ställer dem mot varandra samt konstaterar att kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar enligt föreliggande förslag.

Sammanfattning

Skövde kommuns Översiktsplan 2040 (ÖP2040) vägleder och skapar fysiska förutsättningar för kommunens vision, mål och strategier för fortsatt hållbar samhällsutveckling. Översiktsplanen är en vägvisare för medborgare, näringsliv och kommunens organisation. Planen beskriver kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändningen och ger handlingsberedskap för framtida beslut och planering för att möta behov och efterfrågan till 2040 med utblick mot 2060. Översiktsplanen bidrar till och skapar förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling i linje med Vision Skövde 2040.

En hållbarhetsbedömning med miljökonsekvensbeskrivning (MKB) för planförslaget har tagits fram och är en del av planen.

Planförslaget har varit utställt för samråd under perioden 2022-12-19 till och med 2023-02-28. Materialet har funnits tillgänglig både digitalt, i tryckt version och genom fysisk utställning. Samrådsmöten för allmänheten har hållits vid tre tillfällen. Samtliga inkomna synpunkter från samrådet samt kommunens bemötande av dessa finns sammanställda i en samrådsredogörelse.

Planförslaget har efter samrådet bearbetats och förbättrats genom ändringar, kompletteringar, uppdateringar och förtydliganden. Även hållbarhetsbedömningen med MKB har uppdaterats efter samrådet.

Det bearbetade planförslaget har sedan ställts ut för granskning under perioden 2024-01-22 till och med 2024-04-02. Materialet har funnits tillgängligt på kommunens samtliga bibliotek, vid en fysisk utställning i Stadshuset samt digitalt på kommunens webbplats. Vid fem tillfällen var utställningen bemannad med tjänstepersoner för möjlighet att ställa frågor.

Samtliga inkomna synpunkter under granskningstiden samt kommunens bemötande av dessa finns sammanställda i ett granskningsutlåtande. Utifrån detta har några mindre justeringar gjorts i planförslaget samt i hållbarhetsbedömningen med MKB.

Bakgrund

Enligt plan- och bygglagen 3 kap. 1-2 §§ ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen ska ge vägledning för framtida beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Samhällsutvecklingen, tillväxttakten samt ett ökat behov av att mer samlat hantera hållbarhetsfrågorna har lett fram till att den kommunomfattande översiktsplanen behöver uppdateras.

Uppdraget till sektor samhällsbyggnad att ta fram en ny översiktsplan för Skövde kommun gavs av kommunstyrelsen 2021. Syftet är att revidera gällande översiktsplan (ÖP 2025), genom uppdateringar och kompletteringar, så att kommunen har en aktuell översiktsplan som på ett bra sätt kan fortsätta fungera som ett strategiskt styrdokument.

Planförslaget har varit utställt för samråd under perioden 2022-12-19 till och med 2023-02-28. Materialet har funnits tillgängligt både digitalt och i tryckt version bland annat vid en större utställning på Skövde Kulturfabrik samt på Skövde stadsbibliotek och biblioteken i Skultorp, Stöpen, Tidån, Timmersdala och Vårsås. Samrådsmöten för allmänheten hölls vid tre tillfällen och personal har funnits på plats på Skövde Kulturfabrik för att svara på frågor. Planförslaget skickades även på remiss.

Totalt inkom 95 skriftliga synpunkter under samrådstiden och dessa finns sammanställda i en samrådsredogörelse. Ytterligare synpunkter, frågor och funderingar har framförts muntligt både före, under och efter samrådstiden.

Efter samrådet har planförslaget bearbetats och förbättrats genom ändringar, kompletteringar, uppdateringar och förtydliganden.

Planförslaget var utställt för granskning under perioden 2024-01-22 till och med 2024-04-02. Materialet har funnits tillgängligt på kommunens samtliga bibliotek, i en fysisk utställning i Stadshuset samt digitalt på kommunens webbplats. Granskningsförslaget har även skickats på remiss. Vid fem tillfällen var utställningen bemannad med tjänstepersoner för möjlighet att ställa frågor.

Det har inkommit totalt 40 skriftliga synpunkter på planförslaget under granskningstiden. Synpunkterna samt kommunens bemötande av dessa har sammanställts i ett granskningsutlåtande.

Såväl samrådsutställningen som granskningsutställningen har kungjorts i lokaltidningen Skaraborgs Allehanda (SLA).

Översiktsplan 2040 ersätter ÖP2025 samt Skövde vindkraftsplan (tematiskt tillägg). Aktuella delar av vindkraftsplanen har lyfts in i Översiktsplan 2040. Fördjupningen av översiktsplanen för Centrala Skövde kommer att fortsätta gälla.

Till översiktsplanen hör framtagna Hållbarhetsbedömning med MKB vilken också har varit utställd under samrådstiden samt under granskningstiden.

Till antagandeskedet har även en så kallad särskild sammanställning upprättats i enlighet med bestämmelserna i miljöbalken 6 kap 16§.

Beslut om granskning fattades av kommunstyrelsen 2024-01-15, KS § 11/24

Beslut om samråd fattades av kommunstyrelsen 2022-12-12, KS § 247/22

Beslut om uppdrag fattades av kommunstyrelsen 2021-03-08, KS § 21/21

Förslaget

ÖP2040 är Skövde kommuns övergripande plan för den hållbara fysiska utvecklingen i kommunen. Planen ska vägleda kommunen och andra myndigheter i beslut kring frågor om kommunens mark- och vattenanvändning. Förslaget till ny översiktsplan för Skövde kommun har målar 2040, med utblick mot 2060.

ÖP 2040 utgår från Vision Skövde 2040 som bland annat fastslår att vi ska satsa stort och växa med kraft. Kommunens effektmål är att vara 75 000 invånare år 2040. Översiktsplanen skapar fysiska förutsättningar för detta. Planen redovisar ytor där det kan byggas nya bostäder i form av flerbostadshus, grupphus, radhus och villor. Förutom nya bostadsområden pekas också markreserver för verksamheter, service samt andra samhällsviktiga funktioner ut, liksom viktiga ytor för natur och grönområden.

Några av ledorden för ÖP2040 är närhet, blandning, hållbara färdvägar, effektivare infrastruktur och levande landsbygd. Fokus ligger på att komplettera befintliga strukturer samt skapa nya stadsdelar med variation och hållbarhet. Vikten av att hushålla med mark och vatten betonas.

Översiktsplanen består av text- och kartmaterial indelad i tre huvuddelar; Utvecklingsinriktning, Mark- och vattenanvändning samt Värden och hänsyn. Utvecklingsinriktningen beskriver de tre övergripande planeringsstrukturerna bebyggelse, natur- och friluftsliv samt kommunikationer. Utvecklingsinriktningen innehåller också åtta ställningstaganden.

1. Livsmiljön i fokus - *Gestaltad livsmiljö för det goda livet*
2. Den nära staden - *Hållbara färdvägar och hållbart byggande*
3. Levande och unika platser - *Mångfunktion och mångfald som ledord*
4. En levande landsbygd - *Tätorter som nav*
5. Ett grönskande Skövde - *Tillgängliga och attraktiva grönområden*
6. Medskapande och samverkan - *Gemensam utveckling av kommunen*
7. En framtidssäkrad kommun - *Beredskap och robusthet*
8. Skövde i Skaraborg - *För en attraktiv region*

Dessa ställningstaganden ska vägleda planeringen av den fysiska miljön och fungera som ett stöd, både för kommunens alla verksamheter och för andra som utvecklar och bygger Skövde kommun.

Planeringen för hur kommunens mark- och vattenområden ska användas långsiktigt redovisas i markanvändningskarta och texter med beskrivningar och planeringsprinciper. På samma sätt redovisas riksintressen samt flera andra allmänna intressen och värden i hänsynskarta och texter med angivna riktlinjer för att beakta och värna aktuella värden.

ÖP2040 innehåller även ett avsnitt om genomförande och fortsatt arbete. Här beskrivs vikten av fortsatt kontinuerlig översiktsplanering, regelbundna uppföljningar samt vikten av samverkan mellan flera olika aktörer både internt och externt för ett bra genomförande av översiktsplanen. I avsnittet listas också några av de strategiska dokument som bedöms som viktiga att börja arbeta med utifrån ÖP 2040. Flera av dessa kan ses som delar i den kontinuerliga processen med översiktsplanering och är av betydelse inför framtida uppdateringar av översiktsplanen.

Till översiktsplanen hör en hållbarhetsbedömning med MKB som redovisar översiktsplanens konsekvenser utifrån de tre hållbarhetsdimensionerna social-, ekologisk- och ekonomisk hållbarhet. Hållbarhetsbedömningen innehåller även en redogörelse av åtgärder för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av ÖP2040 kan medföra.

Motivering av beslut

Översiktsplanen vägleder och skapar fysiska förutsättningar för kommunens vision, mål och strategier för fortsatt samhällsutveckling. Översiktsplanen är en tydlig vägvisare för invånare, näringsliv och kommunens organisation.

Planen beskriver kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändningen och ger handlingsberedskap för framtida beslut och planering. Översiktsplanen bidrar till och skapar förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling. Samhällsutvecklingen och hållbarhetsfrågorna (social-, ekologisk- och ekonomisk-) tillsammans med målsättningen för fortsatt tillväxt och kommunens effektmål om 75 000 invånare år 2040 ligger till grund för kommunens nya översiktsplan ÖP2040.

Handlingar

Tjänsteutlåtande: Skövde kommuns Översiktsplan 2040, antagande

A1_Hänsynskarta_del2_ÖP2040_antagande_240826

Särskilt sammanställning_ÖP2040_antagande

A1_Hänsynskarta_del1_ÖP2040_antagande_240826

Granskningsutlåtande_ÖP2040_antagande

Hållbarhetsbedömning_ÖP2040_med bilagor_antagande

A1_Hänsynskarta_del3_ÖP2040_antagande_240826

A1_Markanvändning_ÖP2040_antagande_240826

Samrådsredogörelse_ÖP2040_antagande

Planbeskrivning_ÖP2040_antagande_240826_LR

Skickas till

Sektor samhällsbyggnad

Maria Palmqvist (maria.palmqvist@skovde.se)

Henrik Uhr (henrik.uhr@skovde.se)

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Datum:

Diarienummer: **KS2024.0005-12**
Handläggare: **Camilla Arvidsson**

Kommunfullmäktige

Anmälningsärenden kommunfullmäktige 9 september 2024

Förslag till beslut

Bakgrund

Handlingar

Tjänsteutlåtande: Anmälningsärenden kommunfullmäktige 9 september 2024

Skickas till

Handläggare

Camilla Arvidsson
Kommunstyrelsen

Skövde kommun

Besöksadress

Stadshuset, Fredsgatan 4, Skövde

Postadress

Skövde kommun, 54183 Skövde

Kontaktcenter

Telefon: 0500-49 80 00

Webbplats

Skovde.se

KS § 129/24

Beslut om de kommunala bolagens verksamheter 2023

KS2024.0357

Behandlat av	Datum	Ärende
1 Kommunstyrelsens arbetsutskott	2024-06-05	114/24
2 Kommunstyrelsen	2024-06-19	129/24

Beslut

Kommunstyrelsen bedömer att samtliga helägda bolag och Science Park Skövde AB, under 2023, har bedrivit sin verksamhet i enlighet med det kommunala ändamålet och att verksamheterna har bedrivits inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Beslutet överlämnas till kommunfullmäktige för kännedom.

Bakgrund

Kommunstyrelsen ska enligt 6 kap. 9 § kommunallagen bedöma om de kommunala bolagen har bedrivit sin verksamhet enligt det kommunala ändamålet och inom ramen för de kommunala befogenheterna. Beslutet omfattar den kommunala bolagskoncernen där Skövde Stadshus AB är moderbolag med följande helägda dotterbolag: AB Skövdebostäder, Balthazar Science Center AB, Next Skövde Destinationsutveckling AB, Skövde Energi AB med dotterbolaget Skövde Energi Elnät AB, Kreativa Hus Skövde AB med fyra dotterbolag samt Skövde Mark, Exploatering och Utveckling AB med dotterbolag och dotterdotterbolag. Beslutet omfattar vidare det till 49 procent ägda bolaget Science Park Skövde AB. Beslutet omfattar även två bolag som inte bedriver någon verksamhet, Eonen Fastigheter i Skövde AB och Skövde Billingen AB, det sista direkt ägt av kommunen.

Bolagens kommunala ändamål framgår av ägardirektiv och bolagsordning. Styrdokumenten utgör ramarna för vilken verksamhet bolagen får bedriva. Bolagsstyrningsrapporterna har utgjort underlag för årets granskning. I den ska bolagen bland annat redogöra för verksamhetsåret och den interna kontrollen samt hur de uppfyllt ägardirektivet under året. Skövde Mark, Exploatering och Utveckling AB har inte upprättat någon bolagsstyrningsrapport för verksamhetsåret 2023. Bolaget bildades under 2023 och kommer att upprätta bolagsstyrningsrapport för 2024 och framåt.

Utifrån underlaget i ärendet har inget annat framkommit än att samtliga bolag har bedrivit sin verksamhet inom de kommunala befogenheterna och enligt det kommunala ändamålet för respektive bolag.

Handlingar

Tjänsteutlåtande: Beslut om de kommunala bolagens verksamheter 2023
Bolagsstyrningsrapport 2023 Skövde Stadshus AB
Årsredovisning Skövde Mark, Exploatering och Utveckling AB 2023 inkl.

Skövde kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag

8 (32)

revisionsberättelse

Bolagsstyrningsrapport AB Skövdebostäder 2023

Bolagsstyrningsrapport Skövde Energi AB och Skövde Energi Elnät AB 2023

Bolagsstyrningsrapport Kreativa Hus Skövde AB med dotterbolag 2023

Bolagsstyrningsrapport Next Skövde Destinationsutveckling AB 2023

Bolagsstyrningsrapport Balthazar Science Center 2023

Bolagsstyrningsrapport Science Park Skövde AB 2023

Skickas till

Samtliga bolag som omfattas av beslutet med undantag för Skövde Billingen AB och Eonen
Fastigheter i Skövde AB

Anmäls till nästkommande kommunfullmäktige

Till Kommunfullmäktige i Skövde kommun

2024-07-11

Vi har nyligen granskat de föreslagna förändringarna av avfallstaxan inför år 2025 efter att vi har fått en genomgång av Avfall & Återvinning i Skaraborg och vi är djupt oroad över de potentiella konsekvenserna av dessa höjningar. Enligt våra beräkningar föreslås höjningarna ligga mellan 12 och 21 procent, vilket är avsevärt högt och kommer att få betydande ekonomiska konsekvenser för fastighetsägare i Skaraborg.

Ett specifikt område som vi särskilt vill lyfta fram är kostnadsutvecklingen för matavfall, där kostnaderna tycks stiga markant. Detta riskerar att snedvrider incitamenten till förmån för restavfall, något som vi ser som en negativ utveckling ur både ekonomiskt och miljömässigt perspektiv.

Vi vädjar till er att noggrant överväga nödvändigheten av dessa kostnadsökningar och att reflektera över vilka åtgärder som vidtagits för att effektivisera verksamheten. Vi anser att det är av yttersta vikt att ta hänsyn till fastighetsägarnas situation och att sträva efter en balans mellan ekonomiska krav och samhällsansvar. Det är avgörande att detta beaktas noggrant innan något beslut fattas.

Vi skulle uppskatta om ni har möjlighet att gå igenom detta noggrant.

Med vänliga hälsningar,

Alma Ohlin

Fastighetsägarna Skaraborg
alma.ohlin@fastighetsagarna.se, 0500-46 69 42

Denna behandling '112/24 Valärenden' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '113/24 Avslutning' har inget tjänsteutlåtande.